וקראת לשבת ענג, ולקדוש ה' מכבד

קונטרס

עונג שבת

מלאים זיו ומפיקים נוגה

מטות - מסעי

נתנדב ונתפרסם לכבוד שב"ק ע"י
מו"ה חנני' יו"ט ליפא גרויס הי"ו
לע"נ זקינו רבי ישעי' ב"ר משה ז'עוכי"א

צו סובסקרייבען שיקט אן אימעיל צו:
onegshabbos+subscribe@googlegroups.com
איר וועט באקומען אן אוטאמאטישע אימעיל,
ריפלייט צוריק מיט א ליידיגען אימעיל.

מיין שבת אוצר

מיט ווערטער שיינע, פאר גרויסע און קליינע.

פ. מאזעסזאהן - "המחנה החרדי"

בערל ווערטער - פ' מטות - מסעי תשפ"ה

• מטות •

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל. (מטות ל:ב)

רש"י: צוערשט האט משה רבינו צוגעטיילט דעם כבוד פאר די נשיאים, און מיט זיי געלערנט די דינים פון נדרים, און דערנאך האבן די נשיאים געלערנט מיט אלע אידן.

פון דא זעהט מען אז א נשיא אדער א מנהיג מעג טוען פאר זיך, איידער ער איז מזכה דעם כלל, איז צו לערנען תורה. אזוי האט משה רבינו געטוען, פריער האט ער געלערנט מיט די נשיאים, און די נשיאים האבן געלערנט מיט די אידן.

(הרה"ק רבי ישראל מרוזשין זי"ע)

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה'... (מטות ל:ב)

משה רבינו זאגט דא פאר אידישע קינדער אן עצה טובה אז זייערע ווערטער זאלן דערהערט ווערן, "**אל ראשי המטות לבני ישראל**",—אז די ראשי המטות זאלן זיך בייגן צו אידישע קינדער ['מטות' באדייט אויך בייגן], זיי זאלן האבן הכנעה פאר אידן, און דעמאלט **זה הדבר אשר צוה ה'**..." וועלן זיי קענען זאגן פאר אידישע קינדער דעם ציווי ה', און מ'וועט זיי אויסהערן.

("הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע)

לא יחל דברו כל היוצא מפיו יעשה.... (מטות ל:ג)

דער וואס היט אפ זיינע רייד זיי זאלן נישט פארשוועכט ווערן און נישט גיין לבטלה, "**ככל היוצא מפיו יעשה**"—טוהט דער באשעפער ערפוהלן אלעס וואס גייט ארויס פון זיין מויל, זיינע ברכות און גזירת ווערן מקויים און ערפוהלט, ווי דער פסוק זאגט: "**ותגזר אומר ויקם לך**"—צדיק גוזר והקב"ה מקיים...

("עבודת ישראל")

נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמך... (מטות לא:ב)

די אידן האבן מלחמה געהאלטן מיט מדין, נאך משה רבינו'ס פטירה, מ'זאל נישט זאגן, אז משה האט נישט מלחמה געהאלטן מיט מדין, ווייל ער געוואוינט אין מדין, און געווען יתרו'ס איידעם. דערפאר האט דער באשעפער געהייסן פיהרן די מלחמה מיט מדין פאר משה רבינו'ס פטירה.

("משך חכמה")

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב. (מטות לא:ח)

רש"י: בלעם איז געגאנגען קיין מדין נעמען זיין באלוינונג פאר'ן געבן זיין עצה, און די אידן האבן געזינדיגט, און פיר און צוואנציג טויזנט אידן זענען אומגעקומען.

פארוואס איז בלעם געגאנגען קיין מדין, ס'שטייט נישט אז די מדינים זאלן אים האבן צוגעזאגט א באלוינונג פאר שעלטן די אידן? נאר ער איז געגאנגען קיין מדין, ווייל בלק [וואס לויט איין דעה, איז געווען צור, איינע פון די פינף מלכים פון מדין] האט צייטווייליג געקעניגט איבער מואב, און שפעטער איז ער צוריק געגאנגען קיין מדין. איז בלעם אהין געגאנגען, איינצומאנען זיין באלוינונג וואס בלק האט אים צוגעזאגט פאר מאכן זינדיגן די אידן.

(משכיל לדוד)

המשך בעמוד הבא <-<-<-<-<-

מיין אוצר... מתורת רבותינו אויף די פרשה

• מטות •

ויצאו משה ואלעזר הכהן וכל נשיאי העדה לקראתם אל מחוץ למחנה (מטות לא:יג)

רש"י: זיי זענען ארויסגעגאנגען, ווייל זיי האבן געזעהן אז די נערי ישראל כאפן פון די רויב.

מ'קען זאגן נאך א טעם פארוואס משה רבינו איז ארויסגעגאנגען צו די נערי ישראל. רש"י (לא:ה) ערקלעהרט: "וימסרו מאלפי ישראל",—אז מ'האט מיט געוואלד גענומען די נערי ישראל צו די מלחמה מיט מדין, ווייל ווען זיי האבן געהערט אז משה רבינו'ס פטירה איז געוואנדן אין נקמת מדין, האבן זיי נישט געוואלט גיין ע"כ. די נערי ישראל האבן מורא געהאט אז ביז זיי וועלן צוריק קומען פון די מלחמה מיט מדין וועלן זיי מער נישט קענען זעהן משה רבינו אזוי ווי ס'שטייט "נקום נקמת בני ישראל אחר תאסף אל עמיך". און משה רבינו האט דערפון געוואוסט, דעריבער איז ער גלייך ווי זיי זענען צוריק געקומען פון די מלחמה מיט מדין ארויס געגאנגען צו די נערי ישראל, זיי צו דערפרייען און ווייזן אז ער לעבט נאך.

(כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע)

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב (מטות לא:ח)

רש"י: בלעם האט גענומען די אומנות פון די אידן זיי צו שעלטן מיט'ן מויל, ווייל "אין נושעין אלא בפיהם וע"י תפלה ובקשה",—דער כח פון אידן איז וואס זיי דאווענען מיט'ן מויל דורך "תפלה ובקשה".

דארף מען פארשטיין דעם לשון פון רש"י ווייל 'בפיהם' איז דאך אויך תפלה ובקשה, איז פארוואס חזר'ט רש"י איבער און זאגט "ע"י תפלה ובקשה". האט דער טאטע ז"ל [מרן מהרי"ד זי"ע] ערקלעהרט: ס'איז דא צדיקים וואס מיט'ן בלויזן דיבור פונעם מויל קענען זיי שוין אלעס פועל'ן, און ס'איז דא צדיקים וואס קענען פועל'ן נאר דורך תפלה ובקשה, ווייל א זאך וואס קומט דורך דיבור העלפט נאר לשעה, און וואס קומט דורך תפלה ובקשה העלפט אויך לדורות שפעטער. דאס זאגט רש"י: "אין נושעין אלא בפיהם", מיינט אפילו די צדיקים פועל'ן 'בפיהם' בלויז מיט'ן דיבור אליין, פונדעסטוועגן זענען זיי נישט צופרידן דערמיט ווייל זיי ווילן פועל'ן מער, ווייל דורך תפלה ובקשה, איז דאס משפיע און פועל'ט אויך אויף לדורות שפעטער.

(כ"ק מרן מהר"א מבעלזא 'לקט אמרי קודש')

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב (מטות לא:ח)

רש"י: בלעם האט געטוישט דאס אומנות פון די אומות העולם וואס הרג'ענען מיט א שווערד [אזוי ווי ס'שטייט 'ועל חרבך תחיה'], מיט'ן אומנות פון די אידן וואס זייער כח איז דורך 'תפילה ובקשה', דאווענען מיט'ן מויל, האט ער אויך געוואלט נוצן זיין מויל צו שעלטן די אידן.

דער עלטער זיידע ז"ל [כ"ק מרן מהר"ש זי"ע), האט געפרעגט וואס מיינט "והחליף אומנותו באומנותם", ער האט געטוישט, ס'וואלט געדארפט שטיין: "ותפש אומנותם", ער האט גענומען, אזוי ווי רש"י זאגט שפעטער "ובא הוא

המשך בעמוד הבא <-<-<-<-<-

מַיין שַׁבָּת אוֹצָר

פערל ווערטער - פ' מטות מסעי תשפ"ה

<<<<<<

• מסעי •

אלה מסעי...אשר יצאו מארץ מצרים...ביד משה ואהרן...(מסעי לג:א)

גאולת מצרים וואס איז געווען דורך משה און אהרן, איז נישט געווען א גאולת עולם. אבער די גאולה העתידה, וואס וועט זיין פון באשעפער אליין, וועט זיין א גאולת עולם. "**אלה מסעי בני ישראל**",—אידן וועלן נאך דארפן מיטמאכן פארשידענע מסעות אין גלות, "**אשר יצאו מארץ מצרים...ביד משה ואהרן**",—ווייל זיי זענען ארויס פון מצרים דורך משה און אהרן, און וואלטן זיי ארויס פון מצרים דורכ'ן באשעפער, וואלט דאס געווען א גאולת עולם.

("כותנות אור")

אלה מסעי בני ישראל (מסעי לג:ב)

דערפאר וואס די אידן האבןביים מאכן דעם עגל געטאנצט און געשריגן: "**אלה** אלהיך ישראל", זענען זיי געשטראפט געווארן מיט: "**אלה** מסעי בני ישראל", - צו ווערן פארטריבן און זיך ציהען פון איין ארט צום אנדערן.

(הרה"ק רבי אשר ישעי' מראפשיץ זי"ע)

ואלה מסעיהם למוצאיהם (מסעי לג:ב)

דער פסוק זאגט "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות אני ה'",— אז ווען משיח וועט קומען און מיר וועלן ארויסגיין פון גלות, וועלן די אידן דעמאלט גיין אויפ'ן זעלבן וועג וואו זיי זענען ארויס געגאנגען פון גלות מצרים, און ס'וועט זיך איבער'חזר'ן די זעלבע נסים ווי דעמאלט. דער פסוק איז מרמז, "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם", דאס איז געווען על פי ה', פארוואס? ווייל "ואלה מסעיהם למוצאיהם", די זעלבע נסיעה וועט זיך איבערשפיהלן ווען מ'וועט ארויסגיין פון גלות.

(בעלי ברית אברם)

ויסעו מרפידים ויחנו במדבר סיני'...(מסעי לג:טו)

אין פסוק (לג:יד) "ויחנו ברפידים", שטייט, אז די אידן האבן נישט געהאט וואסער צו טרינקען, און פארוואס דא ביי "ויסעו מרפידים ויחנו במדבר סיני'", שטייט נישט אז די אידן האבן באקומען די תורה אין מדבר סיני? ווייל נאכ'ן מקבל זיין די תורה, איז שוין די תורה מער נישט באגרעניצט, נישט מיט צייט, און נישט מיט פלאץ, נאר אין יעדער צייט און פלאץ, דארף מען לערנען תורה.

("אוצר חיים")

ויסעו מיטבתה ויחנו בעברנה. (מסעי לג:לד)

"**ויסעו מיטבתה**",—דער וואס אנערקענט נישט אין די גוטסקייט פון באשעפער, "**ויחנו בעברנה**",—דער ערוועקט אויף זיך 'אף ועברה', א צארן.

("ויאמר משה" - הגה"ק רבי משה יחיאל אלימלך מלברטוב זצ"ל)

כי אתם באים אל הארץ כנען (מסעי לד:ב)

"**כי אתם באים**",—איר קומט און באלאנגט "**אל הארץ כנען**",—צום דאזיגן לאנד. פונקט ווי א שטערצל קומט צו צום טעפל. (אין אידיש ווערט דער אויסדרוק "קומט צו" גענוצט ווי "פאסט צו") אידן פאסן זיך צו ארץ ישראל און ארץ ישראל צו אידן...

(קאזשניצער מגיד זצוק"ל)

מַיין אוֹצָר... מתורת רבותינו אויף די פרשה

<<<<<<

ותפש אומנותם לקללם". אבער וואס פאר א טויש האט דא בלעם געמאכט? האט ער געענטפערט: יעקב אבינו האט געזאגט (ויחי מח:כב) "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי", זאגט תרגם אונקלוס: "די נסיבית מידא דאמוראה בצלותי ובבעותי", אז תפלה איז געגליכן צו א חרב און א קשת, און דער ענין איז אז ס'איז צוויי סארט בחינות אין תפלה. איין בחינה איז, אז דער צדיק דאווענט און איז גוזר און דער באשעפער איז מקיים (ראה תענית כג.א), אזא תפלה איז א בחינה פון א "חרב", וואו מ'פועלט גלייך. די צווייטע בחינה איז, בדרך תחנה ובקשה, וואס איז בבחינת "קשת", וואס מ'פועל'ט נישט באלד נאר נאך א שטיק צייט. און כאטש צדיקים האבן דעם כח צו דאווענען בבחינת "חרב" וואס מ'פועל'ט באלד, טוען זיי דאס נישט אפט, נאר אין א נויט פאל, און דאווענען ענדערש בתחנה ובקשה, א בחינה פון "קשת". בלעם הרשע נישט געגוג וואס ער האט תופש געווען די אומנות פון אידישע קינדער וואס זייער כח איז מיט'ן מויל, נאר ער האט נאך אויפגעטויישט זיין אומנות, מיט'ן אומנות פון די אידן", ער האט נישט גענוצט זיין מויל בדרך תחנה ובקשה, א בחינה פון "קשת", נאר גענוצט זיין מויל צו שעלטן, (ראה "אור החיים" הק' בלק כג:ח), א בחינה פון "חרב", דאס אומנות פון די אומות העולם. דאס זאגט רש"י: אידן נוצן זייער אומנות און דאווענען בדרך תפלה ובקשה דוקא, און בלעם האט אויפגעטוישט זיין אומנות מיט זייער אומנות, צו נוצן זיין מויל אין א בחינה פון "חרב". האבן די אידן אויך אזוי געטוען, ווען זיי האבן גע'הרג'ט בלעם מיט א שווערד, האבן זיי זיך פריער באראהטן מיט משה רבינו אזוי ווי דער בעל הטורים זאגט: "ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב", ביי יהושע (יג:כב) "ואת בלעם בן בעור הקוסם", אז מ'האט געברענגט בלעם פאר משה רבינו און אים דן געווען אלס "מכשפה לא תחיה". דאס באדייט "שהחליפו אומנותם באומנות האומות", זיי האבן נישט גענוצט א חרב אים סתם צו הרג'ענען אזוי ווי טוען, נאר גענוצט די שווערד איהם צו הרג'ענען, לויט דיני התורה. **אלו דברי קדשו של כ"ק אבי זקני ז"ל.**

מ'קען מפרש זיין אויף אן אנדערן אופן די ווערטער פון רש"י: "אף הם באו עליו והחליפו אומנותם באומנות האומות שבאין בחרב". לויט'ן תרגם יונתן אויפ'ן פסוק (בלק כג:י) "תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו", אָמַר בִּלְעָם רַשִׁיעָא אִין קַטְלִין יָתִי בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּסַיְיפָא כְּבַר מְבַשְּׂרָנָא דְּלֵית לִי חוּלַק לְעָלְמָא דְּאָתֵי בְּרַם אִין מַיְיתְנָא מוֹתָא דְקַשִּׁיטִין לְוַאי דְּתֶיהֱוֵי סוֹפִי כְּזְעֵירָא דִּבְהוֹן",—בלעם הרשע האט געזאגט: אויב די אידן וועלן מיך הרג'ענען מיט א שווערד, ווייס איך פון דעם אז איך וועל נישט האבן א חלק אין עולם הבא, אבער אויב איך וועל שטארבן א מות ישרים, איז הלואי זאל איך האבן א סוף ווי דער קלענסטער פון די אידן. (וע"ע סנהדרין קה.). ווען א איד ווערט גע'הרג'עט דורך א גוי איז ער זוכה צו עולם הבא, אפילו ער איז נישט ראוי דערצו צוליעב זיינע מעשים. אבער דער וואס ס'שטארבט כדרך כל הארץ, דארף ער זיין ראוי פאר א שכר אין עולם הבא צוליעב זיינע מעשים, פארקעהרט וואס בלעם האט געזאגט, אז אויב ער וועט שטארבן א מות ישרים א נאטירליכע טויט, האפט ער צו זיין כאטש ווי דער נידריגסטער איד, אבער אויב מ'וועט אים הרג'ענען מיט א שווערד, האט ער זיכער נישט קיין חלק אין עולם הבא. דאס איז די כונה: "אף הם באו עליו והחליפו אומנותם באומנות

המשך בעמוד הבא >-<-<-<-<

מַיין אוֹצָר... מתורת רבותינו אויף די פַּרשָׁה

<<<<<<

האומות שבאין בחרב", ד.מ. די אידן האבן אויפגעטוישט דאס אומנות פונעם חרב פון די אומות העולם, ווייל א איד וואס ווערט ח"ו גע'הרג'ט מיט א שווערד דורך אומות העולם, איז זוכה צו עולם הבא, אבער בלעם וואס מ'האט גע'הרג'ט מיט א חרב, האט נישט קיין חלק אין עולם הבא.

(כ"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע)

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב. (מטות לא:ח)

רש"י: בלעם איז געקומען און געטוישט זיין אומנות מיט'ן אומנות פון די אידן, וואס ווערן געהאלפן מיט'ן מויל דורך תפילה ובקשה. האט ער זיי אויך געוואלט שעלטן מיט'ן מויל, האבן די אידן געטוישט זייער אומנות מיט'ן אומנות פון די פעלקער, וואס קומען מיט זייער שווערד, אזוי ווי דער פסוק (ויחי כז:מ) זאגט "ועל חרבך תחיה".

האט דער זיידע ז"ל [מרן מהרי"ד זי"ע] געפרעגט: וואס פארא עונש איז דאס געווען פאר בלעם מיט דעם וואס מ'האט אים גע'הרג'ט מיט א שווערד און נישט דורך תפילה? נאר ס'שטייט אין ספר "קדושת לוי" (כללות הניסים), אז ווען דער באשעפער נעמט נקמה פון די פיינט בדרך ניסים ונפלאות, און ס'קומט דערפון ארויס א קידוש ה', איז דאס א גרויסער חסד פאר די פעלקער, ווייל זיי ווערן כלים, וואס מיט זייער שטארבן איז נתקדש געווארן שם שמים ברבים. דעריבער ווען בלעם וואלט נישט געשטארבן בדרך הטבע מיט א שווערד, נאר דורך א נס פון תפלה ובקשה, וואלט ארויס געקומען פון דעם א קידוש ה' און דאס וואלט געווען פאר בלעם א טובה, ווייל ס'איז דורך אים נתקדש געווארן שם שמים ברבים. דעריבער וויבאלד מיט זיין גרויס רשעות האט ער געוואלט טוישן זיין אומנות מיט'ן אומנות פון די אידן און זיי שעלטן מיט'ן מויל, האבן די אידן אויך געטוישט זייער אומנות מיט זיין אומנות און אים גע'הרג'ט מיט א שווערד, בדרך הטבע, כדי אז פון זיין טויט זאל נישט ארויסקומען פאר אים קיין שום טובה. טובה, אז ער זאל זיין א כלי פאר קידוש ה'.

(כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א)

• מסעי •

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם ביד משה ואהרן (מסעי לג:א)

מדרש (במ"ר כג:ב): "זהו שאמר הכתוב (תהלים עז:כא) 'נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן'".

פארוואס זענען אידן געגליכן דווקא צו 'צאן'? ביים קרבן פסח שטייט (שמות יב: כח): "וילכו ויעשו כאשר צוה ה' את משה ואהרן כן עשו", זאגט רש"י: "להגיד שבחן של ישראל שלא הפילו דבר מכל מצות משה ואהרן. ומהו 'כן עשו', אף משה ואהרן כן עשו", האט דער זיידע ז"ל [מרן מהרי"ד זי"ע] ערקלעהרט, אז די אידישע קינדער האבן געהאט צוויי זאכן צו גלייבן, א) גלייבן אין באשעפער. ב) גלייבן אין משה און אין אהרן אז דער באשעפער האט זיי טאקע געשיקט און געהייסן די אלע מצוות, און דאס זאגט רש"י: "שלא הפילו דבר מכל מצות משה ואהרן", זיי האבן נישט נאר געגלייבט אין באשעפער, נאר זיי האבן אויך געגלייבט מיט אן אמונת חכמים, אז משה און אהרן זענען די שליחים פון באשעפער. ווייטער משה און אהרן האבן אבער נאר געהאט איין אמונה, גלייבן אין באשעפער, דערפאר זאגט דער פסוק: "כן עשו", אז משה און אהרן האבן זיך

מַיין אוֹצָר... מתורת רבותינו אויף די פַּרשָׁה

<<<<<<

כולל געווען מיט די צוויי אמונות פון די אידן, אמונה אין באשעפער אין אמונת חכמים. דאס זאגט דער פסוק: "נחית כצאן עמך", פונקט אזויווי ביים קרבן פסח [וואס איז געווען פון 'צאן'], האבן די אידן דאס מקיים געווען מיט אן אמונת חכמים אין משה און אהרן, אזוי איז אויך געווען די גאנצע פערציג יאהר אין מדבר. און "ביד משה ואהרן" איז א רמז אז משה און אהרן האבן זיך כולל געווען מיט די אמונה פון די אידן.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מבעלזא - סעודה ב' תשל)

ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם. (מסעי לג:ב)

אייגענטליך פארוואס שטייט צום ערשט אין פסוק "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם", און דערנאך שטייט "ואלה מסעיהם למוצאיהם"? מ'קען דאס פארשטיין אזוי. די אידן האבן זוכה געווען זיך מקדש צו זיין אין אלע זייערע מסעות אין מדבר אינעם זכות פון משה ואהרן. אבער משה רבינו מיט זיין גרויס ענוה האט דאס אנגעהאנגען אין סייעתא דשמיא, אז אלעס וואס איז מיט זיי געשעהן איז מיט'ן כח און רחמנות פון באשעפער. אבער די נישט גוטע זאכן וואס האבן פאסיהרט האט ער אנגעהאנגען אין די השפעה וואס די אידן האבן געהאט פון די מצריים וואס זיי זענען הערשט פון דארט ארויס געגאנגען. דאס איז פשט אין פסוק "**ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם**",—די גרויסע ענדערונג צו קדושה וואס איז געווען פון "**מוצאיהם**",—פונעם ארויס גיין פון מצרים "**למסעיהם**",—ביז'ן אריינקומען קיין ארץ ישראל, "**על פי ה'**",—איז נאר דורכ'ן כח און רחמנות פון באשעפער. "**ואלה מסעיהם**",—אבער די מסעות וואס זענען נישט געווען ווי ס'דארף צו זיין, "**מוצאיהם**",—איז געווען צוליעב דעם וואס די אידן זענען הערשט ארויס פון אזא טמא'נע פלאץ ווי מצרים.

(כ"ק מרן מהר"י מבעלזא זי"ע)

ויצו משה...כי לקחו מטה בני הראובני...ומטה בני הגדי...וחצי מטה מנשה לקחו נחלתם. (מסעי לד:יג-יד)

אייגענטליך האבן נאר די בני גד און די בני ראובן געבעהטן א נחלה אין עבר הירדן, און האבן דאס שווער באקומען אזוי ווי ס'שטייט (פ' מטות), אז משה רבינו האט זיך מתרעם געווען אויף זיי. איז פארוואס האט משה רבינו צוגעלייגט און אויך געגעבן א נחלה אין עבר הירדן פאר שבט מנשה, ווען זיי האבן דאס נישט געבעהטן? נאר אויף די פלעצער פון עבר הירדן האבן געוואוינט אויך די מואבים אזוי ווי חז"ל (גיטין לח.) זאגן "עמון ומואב טיהרו בסיחון"—און ס'איז באקאנט אז די מואבים זענען געווען שטארק איינגעזונקען אין אומווירדיגע זאכן, אזוי ווי מ'זעהט ביי די מעשה אין שיטים, אז זיי האבן געמאכט דאס אידישע פאלק זינדיג'ן. האט משה רבינו געפארכט אז דאס פלאץ אין עבר הירדן, קען ברענגען אז מ'זאל זיך ח"ו דארט נישט אויפפיהרן בקדושה וטהרה, אזוי ווי מ'ווייסט אז רשעים לאזן איבער א שלעכטן צייכן אויף א פלאץ ווי זיי האבן געזינדיגט. האט דעריבער משה רבינו דארט געשיקט אויך די בני מנשה, אלס א שמירה, ווייל זיי שטאמען פון יוסף הצדיק, וואס ער איז געווען אפגעהיטן מיט אלע קדושות, און דורכדעם וועלן זיי אלע קענעןביישטיין דעם נסיון און זיך אויך האלטן בקדושה.

(כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע)

***

מיין שיינער רמז אויף די פרשה

• מטות •

אחר תאסף אל עמיך... (מטות לא:ב)

"**עמיך**" שטייט מיט א **י**'. מרמז צו זיין: אז אויף צעהן פלעצער אין די תורה ווערט דערמאנט די פטירה פון משה רבינו. *("בעל הטורים")*

החלצו מאתכם אנשים לצבא... (מטות לא:ג)

משה רבינו איז מרמז פאר די אידן, "**החלצו מאתכם**"—לייגט אוועק די גשמיות'דיגע אינטערעסן, און מיינט נאר לשם שמים. "**אנשים לצבא**"—דעמאלט קען מען גיין אין די מלחמה און זיגן. *(הרה"ק רבי בונם מפשיסחא זי"ע)*

ויקרא ל"ה נובח בשמו. (מטות לב:מב)

דער וואס רעדט לשון הרע ווערט מגולגל אין א הונט וואס בילט רח"ל. "**ויקרא ל"ה**"—דער וואס רעדט **ל**'שון **ה**'רע, די ראשי תיבות פון **ל"ה**, "**נובח**"—וועט ער מגולגל ווערן אין א הונט וואס בילט. *(נועם מגדים)*

כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש וגו'. (מטות לא:כג)

די תורה איז געגעבן געווארן מיט פייער, אזוי ווי ס'שטייט (פ' יתרו): "והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ד' באש"... איז דער פסוק מרמז: "**כל דבר אשר יבוא באש**"—די תורה, וואס איז געגעבן געווארן מיט פייער, "**תעבירו באש**"—זאל ווערן געלערנט מיט א פייער'דיגע התלהבות. *("צמח ד' לצבי")*

• מסעי •

אלה מסעי בני ישראל...ויסעו ויחנו... (מסעי לג:א,ה,)

אלע מ"ב (42) מסעות אין די תורה, זענען מרמז זיין אויף עבודת ה'. "**ויסעו ויחנו, ויסעו ויחנו**"—א מיטש דורכאויס זיינע לעבנ'ס יאהרן גייט אדורך פארשידענע סארט נסיעות. בעסערע און שוואכערע נסיעות אבער די הויפט זאך איז, אז מ'זאל זיך נישט אפשטעלן, **נאר גיין ווייטער**. *(הבעש"ט זי"ע)*

אלה מסעי בני ישראל... (מסעי לג:א)

צווישן אלע מ"ב מסעות איז נישטא דער אות "ז". מרמז צו זיין אז דער זיבעטער טאג, שבת קודש איז מען נישט געפאהרן. און אויך אז אידן האבן נישט געדארפט האבן אין מדבר אויפ'ן וועג קיין שום 'כלי זיין'. *(אהבת תורה)*

אלה מסעי בני ישראל... (מסעי לג:א)

די ראשי תיבות פון "**א**'לה **מ**'סעי **ב**'ני **י**'שראל", זענען טאקע מרמז אויף די שפעטער'דיגע פיהר גליות: **א**'דום, **מ**'די, **ב**'בל, **י**'ון... *(נחל קדומים)*

ויסעו מחשמונה (מסעי לג:כט)

'חשמונה' איז געווען די פינף און צוואנגסטע (25) מסע, פון די מ"ב מסעות. דאס איז א רמז צו חנוכה וואס געפאלט כ"ה (25) בכסלו און דער נס איז געשעהן דורך די חשמונאים. *(הגה"ק רבי יוסף חיים זאנענפעלד זצ"ל)*

וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל (מסעי לג:לח)

אין די תורה שטייט נישט ארויס געשריבן דער טאג ווען משה און מרים זענען נפטר געווארן. נאר דער טאג פון אהרן הכהן'ס פטירה שטייט ארויס געשריבן. דאס איז א רמז, אז חודש אב, האט גורם געווען צו א שטערונג אין די עבודת המשכן, דורך די פטירה פון אהרן הכהן, און אויך צום חורבן פון בית המקדש. *(נצ"ב פון וואלאזין זצ"ל)*

מיין אוצר... מוסר השכל פון די פרשה

צו הערן די וויט פון אידישע קינדער

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל (מטות ל:ב)

"ראשי המטות"—משה רבינו האט גערופן 'ראשים', פאר די וואס זענען 'מטות', זיי בייגן זיך אראפ צו אידישע קינדער, זיי צו הערן און וויסן זייערע צרות, און העלפן זייער צעבראכענע הערצער. *("אמרי חיים" - וויזניץ)*

תפילה בציבור איז א סגולה פאר קבלת התפילה

ויסעו מחרדה ויחנו במקהלת... (מטות לג:כה)

צוויי מאהל שטייט אין די מסורה 'במקהלות' אין אונזער פסוק, און נאכאמאהל (תהלים סח:כו) "במקהלות ברכו אלקים". א איד דארף אכטונג געבן צו דאווענען בציבור, ווייל א תפילה בציבור ווערט אנגענומען לרצון אין הימל. "ויסעו מחרדה",—ווי אזוי פארטרייבט מען די פארכט, אז אפשר ווערט זיין תפילה נישט אהנגענומען לרצון אין הימל, 'ויחנו במקהלות', דורך 'במקהלות ברכו את ה'".—ווען מ'דאווענט מיט א צבור ברוב עם, ווייל חז"ל (ברכות ח.) האבן אונז צוגעזאגט אז תפילה בציבור, ווערט נתקבל אין הימל. *(שארית מנחם)*

לערנען תורה מיט א פייער'דיגע התלהבות

כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש... (מטות לא:כג)

די תורה איז געגעבן געווארן מיט פייער, אזוי ווי ס'שטייט (יתרו יט:יח): "והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ד' באש". זאגט דער פסוק: "**כל דבר אשר יבוא באש**"—די תורה, וואס איז געגעבן געווארן מיט פייער, "**תעבירו באש**"—זאל ווערן געלערנט מיט פייער מיט א פייער'דיגע התלהבות. *("צמח ד' לצבי")*

א איד דארף שטענדיג גיין פאראויס...

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים. (מסעי לג:א)

א איד דארף שטענדיג שטייגן אין רוחניות, און גיין פאראויס. אבער ווען די עבודת ה' היינט איז געווען אזוי ווי נעכטן, איז א סימן אז מ'איז געפאלן א שטאפל, דאס איז דער סוד פון "**מסעי בני ישראל**" — מ'זאל שטענדיג גיין פאראויס, ווייל ווען מ'בלייבט שטיין איז דאס א ירידה. *(הרה"ק רבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע)*

גוט טראכטן פאר מ'עפנט דאס מויל

וישב על פי החירות... (מסעי לג:ז)

"**וישב**"—מ'דארף טראכטן מיט ישוב הדעת, "**על פי החירות**",—איידער מ'לאזט פריי דאס מויל צו רעדן. *(דעת משה)*

תורה לערנען היט פון זינד

ויסעו מיטבתה ויחנו בעברונה... (מסעי לג:לד)

לערנען תורה באשיצט פון זינד, און פארקערהערט קען מען ח"ו לייכט צוקומען צו זינד. "**ויסעו מיטבתה**", "יטבתה" איז מרמז אויף די תורה, אזוי ווי חז"ל זאגן: "אין טוב אלא תורה",—אויב מ'דערווייטערט זיך פון די תורה, דעמאלט, "**ויחנו בעברונה**"—קען מען צוקומען ח"ו עובר צו זיין מצוות און זינדיגן. *("חסד לאברהם")*

מַיין שַׁבָּת אוֹצָר

מַיין גֶעדאַנק אויף דִי פַּרשָׁה

• מטות •

זה הדבר אשר צוה ה', איש כי ידור נדר לה'...ככל היוצא מפיו יעשה (מטות ל:ב-ג)

די ווערטער "ככל היוצא מפיו" גייט ארויף אויפ'ן באשעפער און דער פשט איז אזוי: "**ככל היוצא מפה ה' -יעשה**", אז ער דארף גלייבן אז דאס וואס ער האט געמאכט א נדר מוסיף צו זיין צו זיין פרישות, איז דער דבר ה', ווייל ווען א מענטש האט גוטע מחשבות, און ער נעמט אויף זיך גוטע זאכן, דעמאלט איז דער באשעפער מיט אים, ווי ס'שטייט (משלי טז:א) "לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון". די 'מערכי לב' פונעם מענטש, זענען 'מענה לשון' פון באשעפער. און ער ברענגט א ראי' פון משה רבינו אליין "**זה הדבר אשר צוה ה'**", ווייל ביי אים איז געווען "שכינה מדברת מתוך גרונו", כאטש מ'קען זיך נישט צוגלייכן צו משה רבינו, אבער וויבאלד מיר זעהן אז ס'איז דא א מציאות פון שכינה מדברת מתוך גרונו ביי א בשר ודם, איז יעדער איינער לויט זיין מדריגה "מה' מענה לשון".

(חתם סופר הק')

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר, זה הדבר אשר צוה ה' (מטות ל:ב)

הרה"ק מחמעלניק זי"ע האט געטייטשט: "מטות", איז פונעם לשון "מטה", א דערנידערונג, ווי דער פסוק (תהלים צד:יח) זאגט: (אם אמרתי מטה רגלי וגו'). "ראשי המטות" אויב א איד זעהט אז ס'גייט אים מטה מטה ל"ע, אלעס גייט איז מיט'ן פיטעם אראפ, פריער איז ער געווען בבחינת "ראשי" אלעס איז געגאנגען אויף ארויף, און אצינד "המטות" גייט אלעס אראפ, "לאמר", זאל דער מענטש זאגן: "זה הדבר אשר צוה ה'", אזוי האט דער באשעפער געהייסן, אלעס ווערט געפיהרט פון אויבן. און ער פיהרט אויס "ואז אני מבטיחו, שיעלה על במתי ההצלחה", אויב ער וועט אזוי אזוי האלטן,דעמאלט זאג איך אים צו, אז ער וועט ארויפגיין אויף די העכסטע שפיצן פון הצלחה.

• מסעי •

ויסעו מקברות התאוה ויחנו בחצרות (מסעי לג:טז)

ס'ליגט דא א טיפער רמז אינעם פסוק, "**ויסעו מקברות התאוה**",— די אידן האבן זיך אוועק געצויגן און אפגעשיידט פון אלע זייערע תאות, און דאס ממש באגראבן, און דורכדעם זענען זיי צוגעקומען צו א העכערע מדריגה, פון "**ויחנו בחצרות**",—זיי האבן פארשטאנען אז אלעס אויף דער וועלט איז נישט אזוי וויכטיג ווייל ס'איז נאר א חצר, א פארשטוב אנצוקומען צו עולם הבא, אזוי ווי די משנה (אבות ד:טז) זאגט: "העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין",—די וועלט איז בלויז געגליכן צו א פארשטוב פון עולם הבא, גרייט דיך צו אינעם פארשטוב, כדי דו זאלסט קענען אריינקומען אינעם פאלאץ [פון עולם הבא].

("חתם סופר")

ואם יָצֹא יֵצֵא הרוצח את גבול עיר מקלטו אשר ינוס שמה ומצא אותו גואל הדם מחוץ לגבול. (מסעי לה:כו)

די גמרא (מכות יב.) דרש'ענט, אז דאס וואס ס'שטייט א טאפלט לשון,

מַיין טִיעפֶע גֶעדאַנק אויף דִי פַּרשָׁה

דער כח פון יעדן דיבור פון א איד

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (מטות ל:ג)

דער רב חיד"א זצוק"ל ברענגט (ספר "נחל קדומים") אין נאמען פון הרה"ק רבי חיים וויטאל ז"ל, אויפ'ן פסוק "לא יחל דברו,—דער מענטש זאל נישט פארשוועכן זיין דיבור, ער זאל נישט מיינען, וואס האב איך דען געזאגט? איך האב דאך בלויז גערעדט, נאר "ככל היוצא מפיו יעשה",— אלעס וואס גייט ארויס פון מויל פונעם מענטש, ווערט געטוען, אדער איז דאס א בנין, אדער א חורבן ח"ו. מיט א גוט ווארט פאר יענעם, קען מען אויפבויען א וועלט, דורך רעדן לשוז הרע, ברענגט מען א חורבן ח"ו, און זאלסט נישט מיינען, אז דיין ווארט איז חולין'דיג, ס'איז גארנישט, איך האב נאר גערעדט. מ'זעהט במציאות ביי וויין, ווען מ'פרעסט אויס די טרויבן צו מאכן וויין, שאקעלט זיך דער וויין אינעם פאס, אפילו אויב דער פאס איז אין א ווייטן ארט, דאס זעלבע איז מיט'ן דיבור, ווען מ'זאגט ארויס א ווארט, שאקעלט זיך ערגעץ אנדערש.

אויך ווערט געברענגט, אז דאס איז אויך מרומז אין פסוק, די ראשי תיבות פון די ווערטער **ד**'ברו **כ**'כל **ה**'יוצא **מ**'פיו (מיט'ן כולל) איז בגימטריא "יין". מיט דעם טייטשט דער רב חיד"א דעם פסוק (שה"ש א:ב) "ישקנו מנשיקות פיהו, כי טובים דודיך מיין",—אויב דו ווילסט וויסן דעם כח פון דיין מויל, זאלסטו קוקן אויפ'ן וויין, פונקט ווי דער וויין שאקעלט זיך ווען מ'פרעסט אויס די טרויבן, אזוי שאקעלט אויף דיין דיבור ערגעץ אנדערש, מיט דעם טייטשן די ספרים דעם פסוק (קהלת ה:א) "אל תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלקים, כי האלקים בשמים ממעל ואתה על הארץ על כן יהיו דבריך מעטים". דארף מען פארשטיין דעם המשך פון פסוק, מ'זאל זיך נישט איילן צו רעדן מיט'ן מויל, ווייל דער באשעפער איז אויבן אין הימל און דער מענטש איז אויף דער ערד? נאר די כוונה פון פסוק איז, מ'זאל נישט רעדן איבערגעאיילטע רייד, ווייל "האלקים בשמים",— פונקט ווי דער באשעפער פיהרט אלעס פון הימל, אזוי אויך "ואתה על הארץ",—פיהרסטו אלעס דא אויף דער וועלט, מיט די ווערטער וואס דו זאגסט ארויס מיט'ן מויל.

("באר הפרשה")

מַיין גֶעדאַנק אויף דִי פַּרשָׁה

<<<<<

"ואם **יָצֹא יֵצֵא**", קומט באצייכענען, אז אויב דער רוצח איז ארויס פונעם עיר מקלט, סיי בשוגג און סיי במזיד, און דער גואל הדם האט אים גע'הרג'עט, "אין לו דמים". ס'קען אויך זיין, אז דער, "**יָצֹא יֵצֵא**" קומט באצייכענען, אז אויב דער רוצח איז ארויס געגאנגען פונעם עיר מקלט, פאר א דבר רשות אדער פאר א דבר מצוה, איז דער גואל הדם פטור, אויב ער האט אים גע'הרג'עט, אזוי ווי די משנה (מכות יא:) זאגט: "ואינו יוצא לא לעדות מצוה ולא לעדות ממון ולא לעדות נפשות אפילו ישראל צריכים לו ואפילו שר צבא ישראל כיואב בן צרויה, אינו יוצא משם לעולם".

("משך חכמה")

מַיין שַׁבָּת אוֹצָר

מַיין אוֹצָר... וואונדערליך...

♦

עסקנים זאלן האלטן ווארט...

וידבר משה אל ראשי המטות... (מטות ל:ב)

רש"י: ער האט געטיילט כבוד פאר די נשיאים זיי פריער צו לערנען...

פארוואס דווקא איז פרשת נדרים און שבועות און ו'לא יחל דברו' געזאגט געווארן פאר די ראשי המטות? ווייל על פי רוב זענען די ראשי המטות, די עסקנים און מנהיגים מנדר, זיי זאגן צו, און שווערן, אבער זענען נישט מקיים וואס זיי זאגן... זיי קענען אנדערש טוען פון וואס זיי זאגן, און נישט האלטן ווארט, דעריבער רעדט די תורה דווקא צו זיי, און ווארנט זיי: "**לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה**". *("חתם סופר")*

♦

מ'האט געמסר'ט דער און דער איז א צדיק...

וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה... (מטות לא:ה)

חז"ל (חולין קט:) זאגן: אלעס וואס דער באשעפער האט גע'אסר'ט, האט ער קעגן דעם עפעס אנדערש מתיר געווען. איז ווי האט די תורה מתיר געווען צו מַסר'ן אויף א צווייטן איד? רש"י (מטות לא-ג) זאגט: **אנשים**—מיינט "**צדיקים**". וועלכער איד איז דען געקומען זיך איינמעלדן אז ער איז א "**צדיק**"?... האט דעריבער אויסגעפעהלט אידן וואס זאלן פאר'מסר'ן, אז יענער און יענער איד איז א צדיק... דאס זאגט דער פסוק: "**וימסרו מאלפי ישראל**"—א לשון פון "**מסירה**" (פאר'מסר'ן), מ'האט פאר'מסר'ט אז דער און דער איז א צדיק?... *(הרה"ק מרוזשין זי"ע)*

♦

דיינע ברודער "די הינט"...

האחיכם יבואו למלחמה ואתם שבו פה. (מטות לב:ו)

דער ראפשיצער רב זי"ע איז אמאהל ארומגעגאנגען נאך געלט פאר פדיון שבוים. אנקומענדיג צו א שטוב פון א גרויסער עושר וואס פלעגט אפלאכן פון עהרליכע אידן, זענען אים אקעגן געלאפן עטליכע הונט אים צו פארטרייבן. האט דער ראפשיצער רב מיט זיין שטעקן פארשיקט פון זיך די הונט, און אט הערט ער ווי דער עושר זאגט אים פון פענסטער מיט א שמייכל: "איך וואונדער זיך אויף אייך, אז איר האט פארגעסן דעם פסוק "למה תכה רעיך" (פארוואס שלאגסטו דיין פריינד)? ענטפערט אים דער ראפשיצער רב צוריק: "און דו האסט ווייזט אויס פארגעסן דעם פסוק: "**האחיכם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה**"? דיינע ברידער (די הינט) וועלן פאר דיר מלחמה האלטן און דו וועסט בלייבן זיצן איינגעלייגט?!"...

♦

שרייבן 'חונה פה' און נישט 'יושב פה'...?

ויסעו...ויחנו... (מסעי לג:ה)

מ'האט אמאהל געפרעגט פון הגאון רבי יחיאל מיכל אפשטיין זצ"ל בעל "ערוך השולחן" פארוואס שרייבן די רבנים אונטער "החונה פה קהילה קדושה", און זיי שרייבן נישט "היושב פה קהילה קדושה"? האט דער גאון געענטפערט בדרך צחות: 'יושב' באדייט א באשטימטע און רוהאיגע פלאץ. אבער ס'איז נישטא א רב צווישן אידן וואס זיין רבנות שטעלע שטייט פעסט און קראנט. ווייל די אויפגאבע פון א רב איז צו זאגן דברי מוסר און מוכיח זיין די קהילה, און ס'איז זיכער דא אין זיין קהלה שחצנים און חוצפה'דיגע מענטשן, וואס וועלן אים נישט שוינען און וועלן אים דערגיין זיינע יאהרן, ביז ער וועט מוזן פארלאזן זיין רבנות שטעלע און אוועק וואנדערן צו זוכן א נייע פלאץ, דעריבער איז דער רב שטענדיג אינעם ראם פון "ויסעו ויחנו". דערפאר שרייבט ער שטענדיג "חונה" און נישט "יושב".

♦

נאך די חתונה שעהמט מען זיך מער נישט מיט עלטער...

ותהיינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונועה (מסעי לו:יא)

אן עושר האט זיך אמאהל באקלאגט פאר הגאון רבי זלמן פון וולאזשין ז"ל אז נאכ'ן חתונה מאכן זיין זוהן, האט ער זיך דערוואוסט אז די כלה איז מיט צעהן יאהר עלטער פונעם חתן. האט אים דער גאון בארואיגט און געזאגט: אין פרשת מסעי ווערט דערציילט וועגן די בנות צלפחד. זאגט רש"י אז דא רעכנט זיי דער פסוק אויס לויט זייער עלטער און אן אנדערס מאהל רעכנט זיי די תורה אויס לויט זייער חכמה. פארוואס דווקא דא רעכנט מען זיי לויט זייער עלטער? נאר דא איז שוין געווען נאך זייער חתונה און די גמרא (בבא בתרא קיט) זאגט: אז די יונגסטע פון די בנות צלפחד איז געווען עלטער פון פערציג יאהר. דעריבער פאר זייער חתונה האבן זיי נישט געוואלט מ'זאל זיי רעכענען לויט זייער עלטער, ווייל זיי האבן זיך געשעהמט מיט זייער עלטער... אבער נאך די חתונה, מעג מען שוין דערציילן די ריכטיגע עלטער, און ס'איז נישטא וואס חושש צו זיין...

♦

שמחה ציהט צו זיך מענטשן...

ויסעו ממרה ויבאו אילמה. (מסעי לג:ט)

מ'האט אמאהל געפרעגט פון הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, דער לובלינער רב, פונוואנען נעמט ער דעם כח, אז מענשטן ווערן צו אים צוגעצויגן? האט ער געענטפערט מיט א שמייכל: מיין גאנץ לעבן בין איך בשמחה, און שמחה ציהט צו זיך מענטשן, און ער האט געגעבן א ביישפיעל. "האט איר אמאהל געזעהן ביי א חתונה ווי די כלי זמר שפיעלן און אלע ווערן צוגעצויגן כדי צו הערן צו די פריילעכע מוזיקאלישע טענער וואס זיי שפיעלן...."

♦

באגראבן אלע תאוות...

ויסעו מקברת התאוה ויחנו בחצרת (מסעי לג:יז)

די וועלט זאגט בדרך צחות, אז צו פיהרן א רבנות און פראוון א רבי'סטעווע, איז א תאוה פונקט ווי אלע אנדערע תאוות... אבער כדי אנצוקומען צו די תאוה, דארף מען צום ערשט הארעווען און זיך פלאגן צו צוברעכן אינגאנצן אלע אנדערע תאוות...דער פסוק זאגט: "**ויסעו מקברות התאוה**",—ערשט נאכ'ן באגראבן אלע תאוות, דעמאלט: "**ויחנו בחצרות**", קען מען ערשט פיהרן א הויף פראוון רבי'סטעווע...

♦

מ'קריכט אריין אין חובות און מ'קען נישט באצאהלן...

בנו לכם ערים לטפכם וגדרת לצנאכם והיצא מפיכם תעשו (מטות לב:כד)

אן עושר האט זיך געבויעט א פראכטפול הויז. ס'האט אריינגעטריבן אין גאר אסאך געלט מער וויפיהל ער האט גערעכנט. אין די ענדע איז ער געבליבן א גרויסער בעל חוב און נישט געקענט באצאהלן זיינע חובות. האט אים א קלוגער איד געזאגט אצינד פארשטייט ער דער פסוק וואס משה רבינו זאגט פאר די בני גד און ראובן. "בנו לכם ערים לטפכם וגדרת לצנאכם והיצא מפיכם תעשו". וואס פאר א שייכות האט "היוצא מפיכם" צו בויען שטעט? נאר ס'איז שוין פעסטגעשטעלט אז ווען איינער בויעט הייזער און שטעט קריכט ער אריין אין גרויסע חובות און קען נישט האלטן ווארט און באצאהלן זיינע חובות...

♦♦♦

• משה האט געמיינט אז דער באשעפער האט אים מתיר געווען דעם נדר...

נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים. (מטות לא:ב)

די נקמה אין מדין שטייט נעבן די פרשה פון נדרים. ווייל ווען משה האט געהערט פון באשעפער "לא יחל דברו",— אז מ'קען זיך נישט אליין מתיר נדר זיין, אבער אנדערע קענען אים יא מתיר נדר זיין. האט משה געטראכט, אויב אזוי, אפשר האט אויך דער באשעפער געלאזט מתיר זיין ביים פמליא של מעלה זיין נדר (אז ער וועט נישט אריינגיין קיין ארץ ישראל) און דעריבער האט דער באשעפער אים, משה'ן, ערלויבט אריינצוגיין אין ארץ סיחון ועוג וואס געהערט אויך צו ארץ ישראל. אויף דעם האט אים דער באשעפער געזאגט: "נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמיך",—דאס וואס איך האב דיר ערלויבט איינצונעמען ארץ סיחון ועוג, איז ווייל ס'איז נישט געווען אין כלל פון מיין שבועה. *(ריב"א, בשם ר"ן מקוצי)*

• מיר ליידן און ווערן גע'רודפ'ט ווייל מיר היטן דיינע תורה און מצוות"

וידבר ה' אל משה לאמר. נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים...וידבר משה אל העם לאמר... לתת נקמת ה' במדין. (מטות לא:א-ג)

דער באשעפער האט געזאגט "נקמת בני ישראל", און משה רבינו האט געזאגט "נקמת ה' במדין". פארוואס? דער באשעפער האט זיי געזאגט: ס'איז נאר אייער שאנד און גנות, וואס איר האט מיך געמאכט זיי צו שעדיגן (כאילו כביכול דער באשעפער האט צו זיי טענות אז זיי האבן גורם געווען צו מאכן פארליהרן א גאנצע פאלק צוליעב זייער זינד. מהרז"ו). האט משה געזאגט: "רבון העולמים, אויב וואלטן מיר געווען ערלים, אדער עובדי עבודת כוכבים, אדער כופרים במצוות, וואלט מען אונז נישט פיינט געהאט, און נישט גע'רודפ'ט, און נאר צוליעב די תורה און מצות וואס דו האסט אונז געגעבן, ווערן מיר גע'רודפ'ט, דעריבער איז דאס דיין נקמה". און דערפאר שטייט טאקע "לתת נקמת ה' במדין". *(במדבר רבה כב:ב)*

• צו לערנען אז "נודרין בעת צרה",

וידבר ה' אל משה לאמור. נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים. (מטות לא:ב)

דער באפעהל מלחמה צו האלטן מיט די מדינים איז געשטעלט געווארן נעבן די פרשה פון נדרים. אונז צו לערנען אז "נודרין בעת צרה",—ווען א איד געפינט זיך אין א צרה זאל ער מאכן א נדר צו פארבעסערן זיינע מצוות ומעשים טובים אדער בעסער לערענען ווי ביז אצינד. (בראשית רבה ע:א). *(בעל הטורים)*

• ווארף נישט א שטיין אין א גרוב פון ווי דו האסט געטרינקען.

נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים...וישלח אותם משה אלף למטה...ואת פינחס בן אלעזר הכהן (מטות לא:א-ו)

דער באשעפער האט געזאגט פאר משה "נקם

נקמת",—דו אליין, און ער האט געשיקט פינחס בן אלעזר הכהן? וויבאלד משה איז ערצויגן געווארן אין מדין האט ער געזאגט: ס'איז נישט פאסיג אז איך זאל ווייי טוען, פאר דעם וואס האט מיר געטוען א טובה אזוי ווי דער משל זאגט: "ווארף נישט קיין שטיין אין א גרוב פון ווי דו האסט געטרינקן". טייל זאגן אז דאס איז נישט דער זעלבער מדין ווי משה איז געווען, ווייל יענער מדין איז אויף די זייט פון מואב, וואס איז חרוב ביז אצינד, און דער מדין ווי משה רבינו איז געווען איז ביי די זייט פון מצרים, נאענט צום בארג סיני, וואס ס'שטייט נאך ביז היינט. אויב אזוי פארוואס האט משה געשיקט פינחס ער זאל גיין מלחמה האלטן. נאר משה האט געזאגט: דער וואס הייבט אהן א מצוה זאגט מען אים ענדיג די מצוה, און אזוי ווי פינחס האט געשלאגן די מדינית, זאל ער ענדיגן די מצוה אויך. *(במדבר רבה כב:ד)*

• מ'האט נישט פארגרעסערט די גרענעצן פון אר"י

כי לקחו מטה בני הראובני...לקחו נחלתם. (מסעי לד:יג-יד)

"כי לקחו מטה בני הראובני",—איז א טעם אויפ'ן פריער'דיגן פסוק, (לד:יג) "זאת הארץ אשר תתנחלו". ס'קען זיין, אז ווען נישט וואס שבט ראובן, שבט גד און חצי שבט מנשה, האבן גענומען זייער נחלה אין עבר הירדן, וואלט מען אפשר פארגרעסערט די גרעניצן פון ארץ ישראל. אבער, אזוי ווי זיי האבן גענומען זייער חלק אין עבר הירדן, איז יעצט, "**זאת הארץ אשר תתנחלו אותה בגורל**",—און נישט מעהר פון דעם. *("אור החיים" הק')*

• דער וואס היט זיך פון אן עבירה איז ראוי מקריב צו זיין קרבנות

ויבואו אותו אל אהל מועד זכרון לבני ישראל לפני ה'. (מסעי לא:נד)

אייגעטנליך וואלט געדארפט שטיין "אל אהל מועד לפני ה' זכרון לבני ישראל" פארוואס דערמאנט דער פסוק 'לפני ה'' צום לעצט? די גמרא מסכת כלה (פ"א הכ"ד) זאגט: אמר רבי אחאי בר יאשיה: דער וואס היט זיך פון אן עבירה אפילו ער איז א ישראל קען ער מקריב אן עולה אויפ'ן מזבח אזוי ווי א כהן גדול. אלע כלי מעשה וואס די אנשי חיל האבן געברענגט איז געווען פון מענשטן וואס האבן זיך געהיטן פון אן עבירה. [זיי האבן נישט געזינדיגט מיט די בנות מדין], און אויך די כלים זענען געווען וואס זיי האבן אראפגענומען פון די נשים, און זיי האבן זיך געהיטן פון אן עבירה ווייל איידער זיי האבן אראפגענומען די תכשיטים האבן זיי פארשמיהרט די פנימיער פון די בנות מדין מיט טוט ורפש כדי זיי זאלן נישט קוקן אויף זיי. דעריבער שטייט 'לפני ה'' נעבן 'בני ישראל' אונז צו ווייזן אז די בני ישראל וואס זענען געהייליגט געווארן און נישט געזינדיגט זענען ראוי צו זיין לפני ה'. אזוי ווי רב אחאי בר יאשיה זאגט. *("אור החיים" הק')*

• חתונה געהאט לשם שמים

כאשר צוה ד' את משה כן עשו בנות צלפחד. ותהיינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונועה בנות צלפחת לבני דודיהן לנשים. (מסעי לו:י-יא)

דער פסוק באצייכנט, אז די בנות צלפחד, האבן חתונה געהאט מיט "בני דודיהן", און ס'ווערט באטאנט אין פסוק, אז זיי האבן געטוען, "כאשר צוה ד' את משה", וואס לערנט אונז, אז די בנות צלפחד האבן חתונה געהאט מיט זייערע מענער, לשם שמים, און נישט דערפאר, וואס די דאזיגע מענער האבן זיי געפעלן. *("ספורנו")*

***

"מיר האבן נישט צו זאגן נאר וואס דער בעלזער רב זאגט..."

וידבר ה' אל ראשי המטות ולבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה'... (מטות ל:ב)

אין שנת תר"ץ לפ"ק, האבן זיך פיהל גדולי ישראל, רבנים און אדמורי"ם פון איבער גאנץ פוילן פארזאמלט אויף א וויכטיגע אסיפה, אפצושרייען די גזירה פון די פוילישע רעגירונג אז אין די חדרים און אידישע שולעס דארפ'ן די מלמדים זיין געבילדעט און קענען די פוילישע שפראך. די גדולי הדור האבן זיך פעסט קעגן געשטעלט די גזירה, זעהענדיג דער שרעקליכער געפאר וואס לויערט אין דעם געזעץ, און וועלנדיג טרעפן א לעזונג, ווי אזוי צו אנולירן די שרעקליכע גזירה האבן זיך די גדולי ישראל צוזאם גענומען אין די פוילישע הויפט שטאט ווארשא. אין שפיץ פון די אסיפה איז געשטאנען דער זקן הדור דער "חפץ חיים", און מרן מהר"א מבעלזא זי"ע וואס איז ספעציעל

ה"חפץ חיים" זצ"ל

געקומען קיין ווארשא אויפ'ן פערזעהנליכן פארלאנג פונעם חפץ חיים, צו קענען אינאיינעם טראכטן עצות צוזאמען מיט די אנדערע גדולי הדור, קעגן די שווערע גזירה. ווען מרן זי"ע איז אנגעקומען קיין ווארשא, האבן אים צענדליגע טויזנטער אידן מקבל פנים געווען און אפגעגעבן כבוד מלכים.

מאנטאג, ר"ח שבט תר"ץ האט דער "חפץ חיים" געעפענט די אסיפה, און מיט פייער'דיגע ווערטער ארום גערעדט וועגן די הארבקייט פון די זאך, און ס'איז באשלאסן געווארן צו שיקן א דעלעגאציע, צו פועל'ן ביי די פוילישע רעגירונג, זיך נישט אריינמישן און נישט ארויפצווינגען אויף אידן זייערע מיינונגען און געזעצן. ווען ס'איז ארויפגעברענגט געווארן, אז מ'זאל שיקן א רב מטעם, וואס קען גוט די לאנד שפראך, ער זאל קענען ערקלעהרן די זאך פאר די רעגירונג. האט זיך מרן זי"ע געגעבן א שטעל אויף פון זיין פלאץ און ערקלעהרט: "ניין! ס'קען נישט זיין. ס'איז דאך א סתירה מניה וביה. מיר ווילן דא בעהטן פון די רעגירונג, זיי זאלן נישט צווינגען די רבנים צו קענען די לאנד שפראך ווייל ס'איז א געפאר פאר אונזער תורה'דיגער חינוך, און אויב מיר וועלן שיקן א דעליגאט א רב וואס רעדט פויליש וועלן מיר זיך דאך אליין סותר זיין. די רעגירונג וועט קענען טענה'ן, אז דא שטייט א חשוב'ער רב וואס קען גוט זייער שפראך, איז פארוואס זאלן נישט אלע רבנים זיין אזוי ווי אים?"

מרן זי"ע האט צוגעשטעלט די גמרא (פסחים ו:) וואס זאגט אז ווען מ'פארברענט חמץ ערב פסח דארף מען נישט מורא האבן אז מ'וועט עסן די חמץ, כאטש מ'טאהר דעמאלט נישט האלטן קיין חמץ אין שטוב אלס מורא אז ער וועט דאס קומען עסן, ווייל "ער אליין וויל דאך דאס פארברענען, וועט ער דען דאס קומען עסן?" מיר ווענדן אהן אונזערע כוחות כדי צו באפרייען די רבנים פון צו קענען די לאנד שפראך און מיר וועלן אליין שיקן איינעם וואס קען די שפראך?"

דער "חפץ חיים", האט צוגעשטימט צו די מיינונג פון מרן זי"ע זאגנדיג: "מיר האבן נישט וואס צו זאגן, נאר וואס דער בעלזער רב זאגט". און טאקע די מיינונג איז אנגענומען געווארן ביי יעדן. מ'האט דעמאלט באשלאסן אז דער "חפץ חיים" אינאיינעם מיט מרן זי"ע און די רבי'ס פון גור, אלכסנדר, זאלן דינען אלס דעלעגאציע פארשטייער, ווען מיט זיי וועט זיך אנשליסן דער סענאטור ר' אשר מענדלסאן און ר' דוד שרייבער וואס האבן געקענט די פוילישע שפראך.

ווען די דעלעגאציע פון רבנים זענען געשטאנען פאר'ן פוילישן ערציאונג'ס מיניסטער בארטל, האט דער "חפץ חיים" מיט זיין חכמה גענומען רעדן אויף אידיש: "דער מדרש זאגט, 'אז דער קעניג כורש האט זוכה געווען צו בויען דעם בית המקדש, ווייל ער האט געקלאגט דערויף ווען ס'איז פארניכטעט געווארן. מיט זעכציג יאהר צוריק בין איך געווען עדות ווען מ'האט אדורכגעפיהרט דורך מיין שטעטל פאלאקען געבונדן אין קייטן. זיי זענען געפיהרט געווארן דורך קאזאקישע זשאנדארמאן (פאליציי) וואס האבן זיי געשלאגן. ס'איז געווען א טרויעריג בילד וואס האט מיך דערדריקט. איך בין אריין אין מיין צימער זיך צעוויינט, און געזאגט: 'רבונו של עולם, פארוואס ליידן די דאזיגע מענטשן? אלעס וואס זיי ווילן איז דאך נאר צו לעבן פריי אויף זייער לאנד און נישט צו זיין פארשקלאפט, קומט זיי דען דאס נישט? איך האב געוויינט אויפ'ן שיקזאל פון די געשלאגענע און דערפאר האב איך זוכה געווען צו זעהן א באפרייטע פוילן. ס'שטייט אין קהלת: "והאלוקים יבקש את הנרדף",—דער באשעפער זיכט דאס גוט'ס פונעם נאכגעיאגטן". חס ושלום אז איר זאלט ווערן רודפים, נאכיאגער'ס נאכדעם וואס איר זענט אזויפיהל יאהר אליין געווען גערודפ'טע, חס ושלום אז איר זאלט אונז שטערן צו קענען לעבן ווי אידן..." ווען דער "חפץ חיים" האט פארענדיגט זיינע הארציגע רייד, האט מען דאס געוואלט איבערזעצן אויף פויליש כדי דער מיניסטער זאל פארשטיין, אבער צו יעדנ'ס שטוינונג האט זיך מיניסטער בארטל, וואס איז געווען אזוי גרירהרט פון די הארציגע רייד, אנגערופן: "ס'איז

כ"ק מרן מהר"א זי"ע

נישט נויטיג, די רייד פון דעם רב זענען ווערטער פון הארץ, און איך האב זיי פארשטאנען, ווייל הערצער פארשטייען זיך... איך פארזיכער אייך אז איך וועל מיך באמיען נאכצוקומען אייערע פארלאנגען."

ארויסגייענדיג האט זיך דער חפץ חיים אנגערופן צו זיינע באגלייטער: "יעצט האב איך זיך קלאהר איבערצייגט אז ס'איז בכלל נישט וויכטיג צו לערנען פרעמדע שפראכן; איך האב גערעדט אויף אידיש און דאך האב איך געפויעלט אויפ'ן בעסטן אופן. ווען מ'איז אהיים געקומען צוריק קיין בעלזא האט זיך מרן זי"ע אויסגעדריקט: **"דעם 'חפץ חיים' האט מען אראפ געשיקט פון הימל ממש בעלזער דיבורים אין זיין מויל"**. און ביי א צווייטע געלעגנהייט האט זיך מרן זי"ע אויסגעדריקט אויפ'ן "חפץ חיים": **"דער 'חפץ חיים' האט געהאט א גאלדנע וואגשאהל אין זיין מויל"**.

"נישט משנה זיין וואס מ'זאגט..."

איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה לאסור אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (מטות ל:ג)

אין שנת תשמ"א ווײלנדיג אין בארא פארק האט **כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א** באזוכט ביים זקן האדמורי"ם **כ"ק אדמו"ר מבלאזוב זצ"ל**, און דער בלאזובער רב איז צוריק געקומען אויף באזון. ס'איז געווען ווינטער, ביטער קאלט, און ס'איז געפאלן א געדוכטער שניי. פאר'ן בלאזובער רב איז געווען זייער שווער ארויס צו גיין פון שטוב, ספעציעל אין זיין טיפן עלטער, אבער לכבודו פון מרן שליט"א האט ער זיך אנגעשטרענגט. ביים אנקומען האט דער

<<<<<<<

מיין אוצר...אויף די פרשה מרבוה"ק מבעלזא זי"ע

‹‹‹‹‹‹‹

בלאזובער רב זיך אנגערופן און געזאגט: "צוליעב'ן שווערן וועטער אינדרויסן האבן מיינע גבאים מיך געוואלט אפהאלטן פון ארויס גיין פון שטוב. האב איך מיך דערמאנט, אז איך האב אמאהל פאררופן א פארזאמלונג פון די חברי מועצת גדולי התורה פון אמעריקא, וואס איז געווען באשטימט פונקטליך אויף זעקס אזייגער. אבער זיי האבן געשפעטיגט און זיך ערשט באוויזן מיט צווי שעה שפעטער. האב איך זיי געזאגט אז די אסיפה איז אויס, און זיי ערקלעהרט: ס'שטייט "**איש כי ידור נדר לה'... לא יחל דברו, ככל היוצא מפיו יעשה**". פרעגן די מפרשים אויפ'ן דאפעלטן לשון, פריער שטייט "**לא יחל דברו**", און דערנאך נאכאמאהל "**ככל היוצא מפיו יעשה**". איז דער תירוץ, אז דער פסוק רעדט פון א צדיק, ווייל ס'שטייט: "**איש** כי ידור נדר", און "**איש**" ווי באקאנט באדייט א חשובער מענטש. זאגט דער פסוק, אז אן אדם חשוב, א גלייכ'ן פון א צדיק און א רבי, דארפן דאפעלט אכטונג געבן מקיים צו זיין וואס זיי זאגן ארויס פון מויל. ווייל ס'קומען דאך

האדמו"ר מבלאזוב זצ"ל

צו זיי מענטשן און בעהטן ברכות, און אויב דער רבי האלט נישט איין זיין ווארט, זאגט מען אין הימל, אז מ'דארף אויך נישט מקיים זיין, זיינע ברכות און דאס וואס ער זאגט, ווייל ער האלט אויך נישט איין וואס ער זאגט. דאס זאגט דער פסוק "**איש כי ידור**"—דער צדיק וואס זאגט ארויס ווערטער פונעם מויל, דארף וויסן, אז דער ערשטער באדינג איז "**לא יחל דברו**"—ער זאל איינהאלטן וואס ער זאגט, און דעמאלט וועט זיין "**ככל היוצא מפיו יעשה**"—וועט דער באשעפער אויך מקיים אלע ברכות וואס ער וואונטשט. ווען די חברי מועצת גדולי התורה האבן געשפעטיגט און זיך נישט באוויזן צו די באשטימע צייט, האב איך זיי ערקלעהרט די וויכטיגקייט דערפון, כדי זיי זאלן אכטונג געבן און איינהאלטן וואס זיי זאגן ארויס פון מויל. 'דעריבער', האט דער בלאזובער רב אויסגעפיהרט, און געזאגט פאר מרן שליט"א, "וויבאלד מ'האט באשטימט אז איך וועל קומען היינט אויף א באזוך צום רבי'ן, האב איך נישט געקענט משנה זיין מיינע רייד, ווייל א רבי דארף צו וויסן אז וואס ער האט געזאגט איז געזאגט...".

❧

"אז דו וועסט ווייטער שטיצן וועסטו אויסגעהיילט ווערן..."

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה. (מטות ל:ג)

ר' ברוך ב. א סאטמער תלמיד, וואס האט געשטאמט פון בעלזער חסידים, און געוואוינט אין וויליאמסבורג, האט זוכה געווען להסתופף בצל פון מרן מהר"א זי"ע, און איז געווען א שטענדיגער שטיצער פאר די בעלזער מוסדות אין אר"י. ער האט געהאט א קביעות יעדער וואך, צו געבן געלט פאר הרה"צ ובנש"ק ר' משה הלוי זילבערמאן ז"ל, וואס האט געדינט אלס דער שליחא דרחמנא פאר די הייליגע בעלזער מוסדות אין ארץ ישראל. אין שנת תשמ"א צוליעב פארשידענע סיבות האט ר' ברוך אפגעהאקט זיין שטיצע פאר די בעלזער מוסדות. עטליכע יאהר זענען

הרה"צ ר' משה זילבערמאן ז"ל

פאראיבער און ר' ברוך האט ל"ע פלוצלינג באקומען א סטראוק, און געווארן מאכטלאז. ער איז געווארן באגרעניצט מיט זיינע טעגליכע פונקציעס, זיין באוועגונג און גיין איז געווארן שווער, זיין רעדן אומקלאהר, און יעדעס ווארט איז אים אנגעקומען שווער ארויסצוזאגן. ס'וואלט אזוי געקענט ליידער ווייטער אהנגיין, ווען נישט א וואונדערליכער חלום וואס ר' ברוך האט געהאט איין נאכט אין שנת תשנ"ב. אינעם חלום זעהט ער דעם הייליגן רב ז"ל, [מרן מהר"א זי"ע] זיצן ביי א טיש איינגעבויגן. פולצלינג ווענדט זיך דער רב ז"ל צו אים, און פרעגט אים: "פארוואס שטיצט דו נישט מער מיינע מוסדות?" ר' ברוך שטייט איבעראשט און מיט גרויס פארכט. ס'איז שנת תשנ"ב, שוין מער ווי דרייסיג יאהר, פון ווען ער האט דאס לעצטע מאהל געזעהן דעם רב ז"ל, און דא שטייט ער נאכאמאהל קעגן דעם הייליג'ן געשטעל, און דער רב ז"ל רעדט און פאדערט פון אים. ער פרובירט עפעס ארויסצוזאגן פון מויל, אבער די ווערטער בלייבן אים שטעקן אין האלדז. ער הערט ווי דער רב ז"ל זאגט אים קורץ און שארף: "אז דו וועסט ווייטער שטיצן, וועסטו אויסגעהיילט ווערן". צוקאכט פונעם חלום, האט זיך ר' ברוך אויפגעכאפט, און באלד אינדערפרי האט ער געהייסן זיין זוהן ער זאל רופן צו זיך ר' משה זילבערמאן. מיט התרגשות דערציילט ער אים וועגן דעם וואונדערליכ'ן חלום, און ר' ברוך ווינקט אים גלייך: "איך וויל באנייען מיינע תרומות פאר די בעלזער מוסדות". ס'איז אדורך א קורצע צייט און דער חלום האט אנגעהויבן פארווירקליכט צו ווערן, און צום איבעראשונג פון זיינע דאקטורים און פאמיליע, האט ר' ברוך אנגעהויבן ווידער נארמאל צו פונקציאנירן. זיין רעדן איז אים צוריק געקומען, זיין באוועגונג איז געווארן לייכטער, כאילו ער האט בכלל נישט געהאט א סטראוק. ר' ברוך האט דערביי געבעהטן פון ר' משה זילבערמאן אז ער זאל פאר קיינעם נישט דערציילן וועגן דעם חלום ביז זיין לעצטן טאג. אין חודש חשון תשס"ח איז ר' ברוך נפטר געווארן און דעמאלט איז דער וואונדערליכער חלום באקאנט און נתפרסם געווארן. **לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה.** *(קובץ "חותם מטבע קודש"-בקדושתו של אהרן)*

❧

"ער איז א צדיק, ער איז א צדיק..."

וימסרו מאלפי ישראל (מטות לא:ה)

הרה"ח ר' יצחק לאנדא ז"ל משב"ק, האט דערציילט: יעדער יאהר אור לארבעה עשר בניסן, נאך בדיקת חמץ פלעגט כ"ק מרן מהר"א זי"ע פארשרייבן זיין חמץ ביי הרה"ר רבי יונה הוכמאן ז"ל, דער רב פון די "יבנה שוהל" אין תל אביב. (א זקן מופלג און א טשערנאבילער חסיד), הרב הוכמאן פלעגט קומען אין שטוב פון מרן זי"ע, און מסדר געווען דעם מכירת חמץ. דערנאך האט מרן זי"ע געהייסן ברענגען "לעקיך און בראנפן" און הרב הוכמאן פלעגט נאכזאגן א דבר תורה פאר מרן זי"ע. איין יאהר האט ער געזאגט א דבר

הרב יונה הוכמן

תורה וואס איז געווען פארבונדן מיט חטאים פון כלל ישראל וכדו', און מ'האט געזעהן אויפ'ן געזיכט פון מרן זי"ע אז ער נישט צופרידן דערפון. ווייל ווי באקאנט האט מרן זי"ע נאר געוואלט הערן גוט'ס און מלמד זכות זיין אויף אידישע קינדער, און נישט פארקעהרט ח"ו. גלייך ווי הרב הוכמאן האט געענדיגט זאגן זיינע דברי תורה, האט מרן זי"ע זיך אנגערופן און געזאגט: "יעצט וועל איך אייך עפעס נאכזאגן".

‹‹‹‹‹‹‹

מַיין שַׁבָּת אוֹצָר

מַיין אוצר... אויף די פרשה מרבוה"ק מבעלזא זי"ע

<<<<<<<

און מרן זי"ע האט אים נאכגעזאגט א דבר תורה, פונעם אפטער רב זי"ע ("אוהב ישראל" ליקוטים חדשים פ' מטות) אויפ'ן פסוק (מטות לא:ה) "וימסרו מאלפי ישראל",—בני ישראל האבן געזאגט איינער אויפ'ן אנדערן אז ער איז א צדיק. [וזה לשון קדשו "מאי לשון וימסרו? דער באשעפער האט געהייסן "נקום נקמת בני ישראל",—אז מ'זאל נקמה נעמען צוליעב בני ישראל, און משה רבינו האט נישט געוואלט אז בני ישראל

כ"ק מרן מהר"א זי"ע

זאלן נקמה נעמען זייער אייגענע נקמה, האט ער געזאגט "נקום נקמת ה' במדין", און געזאגט "החלצו מאתכם",—נעמט אייך ארויס פון נקמה נעמען אייער אייגענע נקמה, און צו דעם דארף זיין א צדיק און א חסיד אז די כוונה זאל זיין נאר פאר'ן כבוד פון באשעפער. און יעדער האט ביי זיך געטראכט, צי איז ער דען פאסיג, מקנא צו זיין דעם כבוד ה', זענען די חברים פון בני ישראל וואס האבן געוואוסט אויף יענעם אז ער איז א צדיק און ירא ה', געקומען צו משה רבינו, און געזאגט אז יענער איז א צדיק גמור. דעריבער שטייט אין פסוק א לשון "וימסרו", א לשון פון מסר'ן, זיי האבן גע'מסר'ט אז יענער איז א צדיק און א ירא ה'. ווען מרן זי"ע האט ציטירט די ווערטער פונעם "אוהב ישראל", אז בני ישראל האבן גע'מסר'ט פאר משה רבינו אויף יענעם און יענעם אז ער איז א צדיק, האט מרן זי"ע אויפגעהויבן זיינע צוויי הייליגע הענט, ווען א שמייכל באוויזט זיך אויף זיין געזיכט, און מיט א קענטליכע פרייד געוויזן מיט די פינגער אויף אלע אנוועזענדע און געזאגט: **"ער איז א צדיק ער איז א צדיק"**.

"דו ביזט דער ערשטער וואס קומט צופאהרן..."

אלה מסעי בני ישראל (מסעי לג:א)

די **ערשטע** ארגענאזירטע נסיעה קיין ארץ ישראל דורך א גרופע בעלזער חסידים, וואס האבן מיט גרויס בענקעניש און השתוקקות באגערט צו זעהן פני קדשו פון כ"ק מרן מהר"א זי"ע, נאכ'ן גראטעוועט ווערן בניסי ניסים מעמק הבכא און ארויף קומען קיין ארץ ישראל צוזאמען מיט'ן בילגורייא רב זי"ע איז געווען לשנת תש"ט ווען הרה"ח המפורסם ר' משה הכהן גראס ז"ל האט אראנזשירט צוויי נסיעות פון זיין וואוין שטאט געגנף אין די שווייץ. די ערשטע נסיעה איז געווען אויף די ימים נוראים פון שנת תש"ט, ווען א גרופע פון צעהן אידן פון אנטווערפן זענען געפאהרן קיין געגנף און דארט האט ר' משה גראס געדונגען אן ערעפלאן קיין ארץ ישראל.

הרה"ח רבי מרדכי וועבער שליט"א (שפעטער משמש בקודש) איז געווען צווישן די גרופע להקביל פני רבו הקדוש. און ער דערציילט אזוי: די נסיעה איז געווען א לאנגע, אינמיטן וועג האט מען זיך אפגעשטעלט עטליכע מאהל. צווישן די גרופע איז געווען הרה"צ ר' הערש מיילעך טאמאשובער זצ"ל (בנו של הרה"ק רבי יהושע מטאמאשוב זצ"ל בנו של הרה"ק רבי יוסף מטאמאשוב זי"ע) הגה"צ מנאראל זצ"ל, הגה"צ דער אוהלער דיין זצ"ל, הרה"ח ר' שמואל פארגעס, הרה"ח ר' נפתלי דים, הרה"ח רבי שלמה פרידמאן, הרה"ח רבי אברהם לייב ברגופן ז"ל. פון געגנף זענען געפאהרן הרה"ח ר' שמואל שטערנבערג, און הרה"ח ר' משה גראס ז"ל וואס האט ארגענאזירט און אויך באצאהלט אסאך געלט אז די נסיעה זאל צושטאנד קומען. אויך איז מיטגעפאהרן הרה"ח ר' פרץ שטרוסבורג, און ר' יונה ברלוי פון טשאבע ז"ל.

די גרופע איז אנגעקומען קיין ארץ ישראל ביום כ"ז אלול תש"ח. אינמיטן וועג איז געווען א וויכוח הלכה צווישן די רבנים אויב מ'זאל מאכן א "שהחיינו" בשם ומלכות ווען מ'וועט אצינד זעהן מרן זי"ע דאס ערשטע מאהל

הרה"ח ר' משה גראס ז"ל

נאך די מלחמה...נאך עטליכע יאהר, און מ'האט נישט געקענט באשליסן וואס צו טוען ביז מ'האט געלאנדעט. אנקומענדיג קיין תל אביב האט מען נישט געקענט באלד שלו' נעמען, דערווייל האבן זיך אלע פארזאמעלט ביים צימער פון מרן זי"ע, און באלד ווען מ'האט געעפענט די טיהר האט מרן זי"ע אויפגעהויבן זיינע הייליגע הענט און געזאגט: **"מ'מאכט נישט א שהחיינו, מ'מעג זאגן 'געלויבט דער אויבישטער אז מ'זעהט זיך'"**. אלע זענען געשטאנען איבערראשט, ווייל מ'האט קיינעם נישט געהאט דערציילט וועגן דעם וויכוח וואס איז פארגעקומען אין ערעפלאן, אבער מרן זי"ע ברוב קדושתו האט מרגיש וואס מ'האט געוואלט טוען.

אויפ'ן וועג צוריק אהיים האבן זיי שוין נעמען א מיליטערשע ערעפלאן, אהן קיין געוועהנליכע זיץ פלעצער, און מ'איז געזיצן דעם גאנצן וועג אויף געוועהנליכע בענק. אינמיטן וועג האט זיך געמאכט א פראבלעם, איינע פון די פראפעלערס האט זיך צובראכן און דער ערעפלאן האט זיך געווארפן און געשקאלט און מ'האט געדארפט מאכן אן עמערדשענסי לאנדונג אין מארסעי, פראנקרייך. אין

כ"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע

די ענדע זענען זיי ב"ה אנגעקומען אהיים בשלום. שפעטער איז דער ערעפלאן ווייטער געפאהרן און איז אראפגעפאלן און געענדיגט זיין אויפגאבע. דעמאלט האבן זיי ערשט געזעהן דער גרויסער נס וואס איז מיט זיי געשעהן. ומעשה פלא די גאנצע צייט ווען זיי זענען געפאהרן אינעם ערעפלאן איז מרן זי"ע געזיצן בביתו נאוה קוגדש, צוקאכט אין פארטיעפט אין זיינע הייליגע געדאנקען און כסדר געפרעגט די משמשים אויב די חסידים זענען שוין אהיים געקומען. ס'איז זיי געווען א וואונדער אבער שפעטער האבן זיי שוין פארשטאנען.

די **צווייטע** נסיעה האט ר' משה גראס ארגענאזירט אויף חנוכה תש"ט. דעמאלט זענען געווען צווישן די רייזענדע הרה"ח ר' חיים פרידמאן, הרה"ח ר' ישראל פרידמאן, הרה"ח ר' אברהם שמואל גראס און הרה"ח ר' יוסף הערצל ז"ל ועוד. דעמאלט איז אויך געשעהן ניסים מיט'ן ערעפלאן. הרה"ח ר' משה גראס אליין איז שוין געהאט פון פריער געפאהרן קיין ארץ ישראל, ווען בעלזער חסידים זענען נתבשר געווארן וועגן דעם געבורט פון כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. ר' משה איז געפאהרן צום ברית ט"ו שבט תש"ח, צו זיין בצל הקודש בעידן חדוותא. די נסיעה האט אדורכגעמאכט שוועריקייטן און דער ערעפלאן האט פארשפעטיגט, און ווען ער איז אנגעקומען איז שוין געווען נאכ'ן ברית ליל ט"ז בשבט, ווען ער איז אריינגעקומען בקודש פנימה צו נעמען שלום, האט זיך מרן זי"ע געפריידט אים צו זעהן, און דער בילגורייא רב זי"ע האט אים דעמאלט געזאגט: **"דו ביסט דער ערשטער חסיד וואס קומט צו פאהרן"**. מרן זי"ע האט אויך בשעת מעשה זיך

<<<<<<<

<<<<<<<

אנגערופן און געזאגט "**א כהן אויפ'ן פדיון הבן האבן מיר שוין**". ווען דער בילגורייא רב זי"ע האט געזאגט אז ר' חיים נטע [כ"ץ] קלעהרט צו קומען, האט אים מרן זי"ע געזאגט: "**קודם זיי מכבד ר' משה נאכדעם וועט מען שוין זעהן.**" [כאטש ס'זענען געווען אסאך פליטים וואס זענען שוין געהאט געקומען אבער א נסיעה פון א חסיד צו א רבי'ן איז נאך דעמאלט נישט געווען.] *(אור הצפון חודש תמוז תשס"ט קובץ י"א)*

ꕤ

"מתקן געווען אלע פלעצער..."

ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם... (מסעי לג:ב)

דער קאזשניצער מגיד זי"ע, ברענגט אין נאמען פון הרה"ק דער רבי ר' בער פון מעזריטש זי"ע, אז אלע מ"ב [צוויי און פערציג] מסעות וואס די אידן זענען געפאהרן אין מדבר האבן געהאט איין ציהל, אז אידן זאלן מתקן זיין די אלע פלעצער. אזוי ווי ס'איז באקאנט אז אויף יעדער פלאץ אין די וועלט זענען דא באהאלטן רוחניות'דיגע ענינים וואס ווערן גערופן 'ניצוצות הקדושה', און א איד דארף זיי צוזאם נעמען און מתקן זיין [דורכ'ן זאגן דארט א דבר שבקדושה, אדער מאכן עהרליך א ברכה א.ד.ג.]. דעריבער שטייט אין פסוק "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה'",—צו באצייכענען אז די אלע מסעות זענען געווען אויפ'ן באפעהל פון באשעפער, כדי מתקן צו זיין די אלע פלעצער. צדיקים פלעגן זיך ארויס לאזן אויף די וועגן און געפאהרן אויף פארשידענע אומפארשטענדליכע פלעצער, וואס זייער איינציגע ציהל איז געווען מתקן צו זיין די 'ניצוצות הקדושה', וואס געפונען זיך אין פארשידענע פלעצער אויף די וועלט. ס'ווערט דערציילט אז כ"ק מרן מהר"י מבעלזא זי"ע איז אמאהל געפאהרן אויף די באַהן, אינמיטן וועג איז די באהן אריינגעפארן אין א אינטערערדישע טונעל וואס איז געווען אויסגעהאקט אינמיט'ן א בארג. מרן זי"ע האט געלייגט זיין האנט אויף די אויגן און געליינט קריאת שמע מיט גרויס כוונה. די מיטרייזענדע האבן זיך זייער געוואונדערט דערויף, ס'איז דאך נישט יעצט די צייט צו ליינען קריאת שמע? נאכ'ן ענדיג'ן ליינען קריאת שמע, האט זיי מרן זי"ע ערקלעהרט: דער טונעל ווי מיר זענען געפאהרן, איז אויסגעהאקט געווארן אין א בארג, א פלאץ ווי מ'האט קיינמאהל נישט געוואוינט, און ווארשיינדלעך זענען דארט אויך נישט אדורך געפאהרן יראי ה', וואס זאלן האבן דאס פלאץ מתקן געווען, [ווייל ביז דעמאלט זענען נישט געווען קיין באהנען, נאר מ'איז געפאהרן מיט פערד און וואגן] דעריבער האב איך געליינט קריאת שמע, און דערמיט מתקן געווען דאס פלאץ. *(ספר "עבודת ישראל")*

ꕤ

"די תקיעות האבן בוקע שחקים געווען..."

ויסעו מהר שפר ויחנו בחרדה. ויסעו מחרדה ויחנו במקהלות. ויסעו ממקהלות ויחנו בתחת. (מסעי לג:כד-כו)

כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע האט פארציילט אזוי: זייענדיג אין די שטאט סקוהל, איז ער אדורך געגאנגען ראש השנה אונטער א ביהמ"ד און געהערט ווי דער בעל תוקע איז "בוקע שחקים"—ער שפאלט הימלען מיט זיין שופר בלאזן וואס האט יעדן ערציטערט און אריין געברענגט א הרהור תשובה אינעם גאנצן ציבור. מרן זי"ע האט דערנאך זיך אויסגעדריקט, אז דאס איז נישט געווען אין זכות פונעם בעל תוקע אדער בעל מקריא וויילביידע זענען געווען פשוטע אידן, נאר דאס איז געווען צוליעב'ן כח פונעם ציבור אידן וואס האבן געהערט די תקיעות. (כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע האט דערויף געזאגט, אז צוליעב זיין גרויס עניוות, איז דעם זיידן מרן מהר"ש זי"ע, גארנישט איינגעפאלן אז ווייל ער איז דארט געשטאנען האבן די תקיעות בוקע שחקים געווען). מיט דעם האט מרן הגה"ק מבילגורייא זי"ע געטייטשט פשט אין פסוק: "**ויסעו מהר שפר**—ער האט געזעהן די (תקיעת) 'שופר' איז אזוי גרויס ווי א בארג, און מאכט א רושם (אין הימעל). "**ויחנו בחרדה**" —איז ער ערציטערט געווארן (ווייל ער האט געוואוסט אז דער בעל תוקע און בעל מקריא זענען פשוטע אידן). "**ויסעו מחרדה**"—האט ער אנגעהאנגען דעם ציטערניש און התעוררות, "**ויחנו במקהלות**"—אין דעם זכות פון כח הרבים, דעם פארזאמעלטן ציבור עכלה"ק. האבן חסידים געטייטשט וואס שטייט ווייטער אין פסוק. "**ויסעו ממקהלות ויחנו בתחת**"—אז ס'איז גאר געווען אין זכות וואס מרן זי"ע איז דארט געשטאנען **בתחת** אונטער'ן ביהמ"ד. *(הגה"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע)*

ꕤ

"אין היבנוב שטעכן זיך די שקצים מיט מעסערס..."

ואם בפתע בלא איבה הדפו או השליך עליו כל כלי בלי צדיה (מסעי לה:כב)

אמאהל האט אין די שטאט הובנוב פאסיהרט א געפעהרליכע געשעהעניש, ווען צוויי שניידער'ס האבן זיך געקריגט, און פון גרויס אויפרעגעניש, האט איין שניידער געווארפן א שעהר אויפ'ן צווייטן שניידער, און אים געלעכערט דאס הארץ און יענער איז געפאלן טויט ר"ל. דאס גאנצע לאנד האט גע'טומל'ט און גע'רעש'ט פון די שוידערליכע געשעהעניש. אין די ענדע איז דער איד באפרייט געווארן פון געריכט, ווייל ס'האט זיך ארויס געשטעלט אז ער האט נישט בייזוויליג יענעם גע'הרג'ט. אין יענע צייט איז כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע געפאהרן באזוכן דען נייעם הערשער פונעם

כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע

גאנצען געגענט, אים אפצוגעבן דעם פאסיגער כבוד. אויפ'ן וועג צוריק האט זיך די באהן אפגעשטעלט אין די שטאט ראווע, די הויפט באהן סטאנציע פונעם גאנצן געגענט, און די חסידים פון ארום, האבן זיך פארזאמלט אויפ'ן באהן הויף, לראות את מלכם, נעמען שלו' פון מרן מהרי"ד זי"ע און אפגעבן א קוויטל להיוושע בדבר ישועה ורחמים. אנקומענדיג קיין ראווע האט מרן מהרי"ד זי"ע געהייסן אויסרופן אין זיין נאמען, אז די היבנובער אידן זאלן נישט צוגיין מיט קיין קוויטל, צוליעב די שרעקליכע פאסיהרונג וואס איז געשעהן אין זייער שטאט. ס'איז באלד אנטשטאנען א מהומה. די היבנובער אידן זענען געווען איבעראשט, און געקומען מיט א טענה צו מרן זי"ע, "האיש אחד יחטא ועל כל העדה יקצוף",—פארוואס זאלן זיי באשטראפט ווערן צוליעב די צוויי פשוטי עם שניידער'ס, און אויך ווען ס'איז נישט געווען בייזוויליג, ווייל מ'האט יענעם באפרייט פון א משפט. האט מרן זי"ע זיי געענטפערט: "**ווען חסידים שטעכן זיך איינער דעם אנדערן מיט ווערטער, שטעכן זיך שניידער'ס מיט מעסער'ס...**". *(מפי עד ראיה הגה"ח רבי שמחה'לע מונד ז"ל)*

ꕤ

נישטא וואס זיך גרעסער צו האלטן...

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר. (מטות ל:ב)

רש"י: פריער האט משה צוגעטיילט דעם כבוד פאר די נשיאים, צו לערנען מיט זיי די הלכות פון נדרים, און דערנאך האט ער געלערנט מיט בני ישראל.

הרה"ק רבי ישראל פון רוזשין זי"ע האט אמאהל געזאגט מוסר רייד פאר א געוויסן ראש הקהל, וואס איז נישט געווען אזא 'מר בר רב אשי', אבער ער האט פארלאנגט פון איעדן מיט א פעסטקייט, מ'זאל אים צוטיילן כבוד אהן א שיעור... און אויב ס'האט זיך אים בלויז געדאכט אז איינער שענקט אים נישט גענוג כבוד...איז אָך און וויֵי געווען פאר יענעם... ער האט יענעם דעם טויט געמאכט. האט אים דער הייליגער רוזשינער, איידלעהייט געזאגט מוסר רייד, און אינצווישן זיינע ווערטער האט ער דערמאנט די רש"י (פ' מטות ל:ב): "חלק כבוד לנשיאים ללמדם תחילה",—משה רבינו האט איין איינציג מאהל, צוגעטיילט כבוד פאר די נשיאים. ביים לערנען תורה, האט ער צום ערשט געלערנט מיט זיי. אבער ביי אנדערע אנגעלעגנהייטן זענען זיי איבערהויפט נישט געווען קיין גרעסערע מיוחסים פון אנדערע... אזוי אויך וועט זיין ביי אייך, זאגט אים דער הייליגער רוזשינער, ביים הערן א שיעור אין גמרא, וועט איר זיצן דער ערשטער, א גלעזל-טיי, וועט איר באקומען דער ערשטער... אבער אויסער דעם האט איר זיך נישט גרעסער צו האלטן פון אנדערע...

זעה מאך מיר נישט שווער די ארבעט...

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה. (מטות ל:ג)

ווען דער טשעבינער רב, הגה"צ רבי דוב בעריש ווײדנפעלד זצ"ל, איז אנגעקומען קיין ארץ ישראל האט די תורה וועלט נאכגעשט געוואוסט פון זיין גדלות און גאונות בתורה. אבער איין אינגערמאן א תלמיד חכם אין ירושלים, האט מיט זיין געניט אויג באלד אויפגעכאפט די גרויסקייט פונעם טשעבינער רב און באשלאסן אים משמש צו זיין. אמאהל איז דער גאון ארויס פון זיין שטוב, און א קנעפל אויף זיין מאנטל האט נאכגעהאנגען. ווען דער משמש האט געזעהן אז דאס קנעפל גייט אראפפאלן האט ער געבעהטן דעם גאון ער זאל ווארטן ווייל ער גייט ברענגען א נאדל מיט פאדים און צונייען דאס קנעפל. ווייל ס'פאסט דאך נישט פאר א תלמיד חכם, זאל אזוי ארויסגיין אין גאס. דער גאון האט צוגעווארט, און ווען דער משמש האט גענייט דאס קנעפל האט ער נישט וועלנדיג

געגבן א שטאך מיט'ן נאדל דעם גאון. דער משמש האט אויפעציטערט און מיט א צעבראכן הארץ געזאגט פאר'ן גאון, "איך האב מורא אז איך וועל גיין אין גיהנום פארדעם!" האט אים דער טשעבינער רב בארוהאיגט און געזאגט: "מיין טייער קינד, אפילו מ'וועט דיך אריינשטעלן אין גיהנום, וועל איך דיך פון דארט ארויסנעמען". אסאך יאהרן זענען פארלאפן, און איידער זיין פטירה האט דער טשעבינער רב געלאזט רופן דעם געוועזענעם משמש, און אים געזאגט: "דו געדענקסט אז מיט יאהרן צוריק האב איך דיר צוגעזאגט אז איך וועל דיך ארויסנעמען פון גיהנום? וואס איך האט צוגעזאגט וועל איך מקיים זיין, אבער טוה מיר א חסד, זעה, מאך מיר נישט שווער די ארבעט". *(טובך יביעו-מובא בספר ילקוט מאיש לרעהו)*

וואס וועל איך ענטפערן אויף יענער וועלט...?

והייתם נקיים מה' ומישראל. (מטות לב:כב)

ווען דער **"אהבת ישראל" פון וויזשניץ זי"ע** איז געווען אין קארלסבאד אויף קור, האט אים איין טאג דער פאסט-טרעגער געברענגט א וויכטיגער קאנווערט, אדרעסירט אויפ'ן נאמען פונעם "אהבת ישראל". ווען דער משמש האט געוואלט איבערנעמען דעם קאנווערט, האט דער פאסט-טרעגער דאס נישט געוואלט איבערגעבן, זאגנ'דיג אז ער זוכט אויסדריקליך "ראבינאר האגער". ווען דער פאסט-טרעגער איז אריינגעלאזט געווארן צום רבי'ן, איז זיין ערשטע פראגע געווען, **"זענט איר דער ראבינער?"** דער רבי האט אבער נישט רעאגירט. נאך עטליכע מאהל איבערפרעגן, און נישט באקומענ'דיג א קלאהרן ענטפער, איז ער אוועק מיט'ן קאנווערט אין די האנט. אויף די פראגע פונעם משמש פארוואס דער רבי האט נישט געגעבן א קלאהרן ענטפער, האט דער רבי ערקלעהרט: **"ארויפקומענ'דיג אויבן אין הימל וועט מען מיך פרעגן, אויב ביסטו געווען א רבי פון אזוי פיהל חסידים, פארוואס האסטו זיי נישט מתקן געווען? וועל איך ענטפערן, זיי האבן מיך גערופן רבי, א טיטל וואס איז נישט ריכטיג. וויבאלד אבער איך אליין באקרוין מיך מיט דעם פאלשן טיטל, וואס וועל איך ענטפערן אויף יענע וועלט?"**

הערן מוסר רייד...

והייתם נקיים מה' ומישראל. (מטות לב:א)

ווען דער 'שפת אמת' איז אמאהל אריינגעקומען שפעט צום שיעור פונעם זיידן דער 'חידושי הרי"ם, האט אים דער זיידע נישט אפגעשוינט, נאר אים דערלאנגט א מוסר דרשה, פאר'ן פארשפעטיגן. נאכ'ן שיעור האט אים זיין חבר געפרעגט: "פארוואס האסטו נישט געזאגט פאר'ן זיידן, אז דו ביסט געווען וואַך א גאנצע נאכט און געלערנט, און דערפאר האסטו פארשפעטיגט צום שיעור. האט דער 'שפת אמת' געעפענט א חומש פ' מטות, און געוויזן פאר'ן חבר, ווען משה רבינו האט פארגעהאלטן פאר די בני גד ובני ראובן, פארוואס זיי ווילן נישט מיטגיין קיין ארץ ישראל, און זיי געמוסר'ט מיט שטראף רייד, האבן זיי אים באלד געקענט ענטפערן אז זיי ווען יא מיטגיין אין די מלחמה, פארוואס האבן זיי געלאזט משה רבינו אויסרעדן און ערשט דערנאך געזאגט זייערע ווערטער? נאר, האט דער

<<<<<<<

מַיין שַׁבָּת אוֹצָר

מַיין אוצר... מעשי צדיקים אויף די פרשה...

<<<<<<<

'שפת אמת' אויסגעפיהרט, פון דא לערנען מיר, אז הערן מוסר רייד, קענען שטענדיג צוניץ קומען, דעריבער האבן זיי געוואלט אויסהערן די מוסר רייד פון משה רבינו. אזוי אויך קען מיר נישט שאטן די מוסר רייד פונעם זיידן. *(כבוד שבת)*

אצינד וויס איך פארוואס איך בין דא...

אלה מסעי בני ישראל... (מסעי לג:א)

אמאהל ווען **הרה"ק רבי מנחם נחום מרחמיסטריווקא זי"ע** איז געווען אונטערוועגנ'ס, האט זיך געמאכט אז ער זאל דארפן נעכטיגן אין א שטאט. אינדעפרי נאכ'ן דאווענען, האט ער זיך אנגערופן: "אויב מן השמים האט מען צוגעפיהרט אז איך זאל דא זיין, איז זיכער דא א סיבה דערביי, ווייל ווען איך פאהר צו א שטאט טוה איך עפעס אויף אין די שטאט, אבער דא האב איך נאכנישט אויפגעטון, און מן השמים וויל מען זיכער אז איך זאל עפעס טוען!" ער האט באלד גערופן די ראשי קהלה, און זיך דערוואוסט אז ליידער הערשט אין שטאט א ביטערע מחלוקת, צווישן די שוחטים, רבנים און די קהלה, האט ער זיך אנגערופן: "אצינד וויס איך שוין פארוואס איך בין דא!" און ער האט באלד אלעם צוזאם גערופן, און געמאכט שלו' צווישן זיי, ערשט נאכדעם וואס די מחלוקות האט זיך אפגעשטילט און אלעס איז שוין געווען בשלום ובשלוה, איז ער ווייטער געפאהרן!

לייענען די מסעות מיט א ספעציעלער ניגון...

אלה מסעי בני ישראל... (מסעי לג:א)

הגה"ק רבי שאול בראך זצ"ל האט געהערט פון זיין רבי'ן דער מהר"ם שיק זצ"ל, אז ביי זיין רבי'ן דער הייליגער 'חתם סופר' זי"ע, האט מען נישט געלייענט די מסעות מיט א ספעציעלן ניגון ווי ס'איז איינגעפיהרט אין אנדערע פלעצער. "ס'איז געווען א גרויסער חידוש ביי אונז, ווייל ס'איז דא א מחלוקת צווישן רש"י און רמב"ן צי די מסעות זענען לשבח פון די אידן אדער לגנאי. רש"י האלט לגנאי, און דער רמב"ן האלט לשבח. לויט'ן רמב"ן וואס זאגט אז ס'איז לשבח, דארף מען דאס יא לייענען מיט א ספעציעלן ניגון, און ווי באקאנט האט מיין רבי דער הייליגער 'חתם סופר' שטארק ליעב געהאט צו לערנען רמב"ן, מ'האט געזאגט אויף אים אז ער האט אין זיך א ניצוץ נשמה פונעם רמב"ן, אויך האט ער געמוטיגט די בחורים צו לערנען רמב"ן, און מקרב געווען די וואס האבן כסדר געלערנט רמב"ן, און איך אלייך בין אויך געווען צווישן די בחורים, און מיט דעם אלעם האט ער בענין המסעות געהאלטן ווי רש"י, אז ס'איז לגנאי, דעריבער האט מען ביים קריאת התורה דאס נישט

געזאגט מיט א ספעציעלן ניגון. איך האב קיינמאהל נישט געהאט קיין מוט צו פרעגן מיין רבי'ן די אורזאך דערפון. *(ספר "שאול בחיר ה'")*

דאווענען מיט א מנין, סגולה לפרנסה...

ויסעו מחרדה ויחנו במקהלות... (מסעי לג:כה)

הרה"ח רבי נתן יהושע ממלאווא, א גרויסער סוחר וואס האט געפיהרט פארצווייגטע געשעפטן, האט צוליעב די טרדות פון זיינע געשעפטן יעדן טאג געדאווענט ביחידות, כדי זיך צו שפאהרן צייט. איין טאג האט זיך דאס רעדל פון הצלחה געגעבן א דריי און רבי יהושע נתן האט פארלוירן זיין גאנץ געלט. ער האט באקומען חרטה געפיהלן, און זיך באקלאגט פאר זיין רבי הרה"ק רבי יחיאל פון אלכסנדר זי"ע. האט אים דער רבי געזאגט: איך האב פאר דיר א סגולה פאר פרנסה, זעה צו דאווענען תפילה בציבור. און דער רבי האט אים ערקלעהרט: ביי די שטילע שמונה עשרה זאגן מיר ניינצן ברכות, און אוך ביי חזרת הש"ץ. חז"ל (ברכות נג:) זאגן: דער וואס ענטפערט אמן איז נאך גרעסער ווי דער וואס זאגט די ברכה, האסטו נאך ניינצן. דריי מאהל ניינצן (57) איז כמנין "**זן**". רבי נתן יהושע האט מקבל געווען צו דאווענען מיט א מנין, מכוון זיין ביי די ברכות און עהרליך ענטפערן אמן אויף אלע ברכות. ביים צוריק אהיים געקומען קומט אים אקעגן א גוי מיט וועמען ער פלעגט האנדלען, און יענער פרעגט אים "פארוואס קומסטו נישט מאכן געשעפטן? איך האב א באסיין מיט פיש צו פארקויפן". זאגט רבי נתן יהושע ער קומט אצינד פון וועג און ער האט נישט מיט זיך קיין געלט. זאגט דער גוי "איך דארף אצינד נישט קיין געלט ווען דו וועסט פארקויפן וועסטו מיר באצאהלן. פון דעמאלט אהן האבן די געשעפטן פון רבי יהושע נתן אנגעהויבן צוריק צו בליהען און זיין גאנץ לעבן האט ער מקפיד געווען צו דאווענען מיט א מנין ווי די הלכה פאדערט. *(תפארת רבותינו מאלכסנדר)*

זיי מיינען אז זיי לייכטן און שיינען...

אלה המצוות והמשפטים אשר צוה ה'... בערבות מואב על ירדן ירחו. וגו' (מסעי לו:יג)

הרה"ק דער טוריסקער מגיד איז אמאהל געווען אויף שבת פ' מסעי אין א געוויסע שטאט, און אזוי ווי ס'זענען געווען מתנגדים אויף צדיקים, זענען דארט געווען מענטשן וואס האבן אים געוואלט מצער זיין. האט דער טוריסקער מגיד באלד אנגעהויבן זיינע דברי תורה אויפ'ן לשון הפסוק אין פ' מסעי: "**אלה המצוות... בערבות מואב על ירדן ירחו**",—דאס מיינט מען טאקע די מענטשן, וואס "**בערבות**"—ביינאכט, "**מואב**",— טוען זיי ל"ע דעם היפוך פון קדושה, "**על ירדן**",—און אינדערפרי ווען זיי שטייען אויף, גייען זיי אראפ זיך טובל'ן אין מקוה ['ירדן' איז א לשון פון ירידה], "**ירחו**",—און זיי מיינען אז זיי לייכטן און שיינען שוין ווי דער 'ירח' און 'כוכבים'. *(ילקוט מאורי אור)*

(ב)

הרה"ק רבי אהרן מצאנז זצוק"ל

"קרייזער רב" • בעל "קדושת אהרן" • ר"ח מנחם אב תרס"ג

__הולדתו:__ הרה"ק רבי אהרן הלברשטאם איז געבוירן געווארן אין רודניק אין יאהר תקפ"ו, צו זיין טאטע הרה"ק רבי חיים דער "דברי חיים" פון צאנז, און זיין מוטער מרת רחל פייגא ע"ה, די טאכטער פון הרה"ק רבי ברוך תאומים-פרענקל פון לייפניק דער "ברוך טעם". זכר צדיקים לברכה.

__האיש מקדש:__ מרת חנה עלקא בת החסיד הנגיד ר' יעקב וויינבערגער פון דוקלא אן אייניקל פונעם 'נודע ביהודה'. זכר צדיקים לברכה.

__תולדותיו:__ 1) הרה"צ רבי שמואל שמעלקא חתן הרה"ק רבי קלונימוס קלמן מניישטאט בן הרה"ק רבי יוסף ברוך דער "גוטער איד" פון ניישטאט א זוהן פונעם "מאור ושמש". 2) הגה"ק רבי ארי' ליבוש, אב"ד גריבוב, און דערנאך אב"ד צאנז. 3) הגה"צ רבי שלום אבד"ק פיעקלא, וראב"ד צאנז חתן ה'אמרי נועם' מדזיקוב. 4) בתו הרבנית רחל פיגא ע"ה, אשת הגה"ק רבי משה הלברשטאם מבארדיוב, בנו בכורו הגה"ק רבי ברוך מגארליץ. זכר צדיקים לברכה.

__רבותיו:__ אביו, ה"דברי חיים מצאנז. רבי צבי הירש מרימנוב. מרן השר שלום מבעלזא. הרה"ק רבי דוד מטאלנא. רבי אברהם מטוריסק. זכר צדיקים לברכה

__תורתו:__ דער קרייזער רב האט פאר זיין פטירה פארברענט אלע זיינע כתבים פון חידושי תורה. א קליינע טייל פון זיינע תורות האט מען געדריקט אין ספר "קדושת אהרן".

__על כסא ממלכתו:__ תרי"ז-קרייז רב פון די גאנצע צאנזער געגענט. תרל"ו, נאך די פטירה פונעם "דברי חיים", איז ער אויפגענומען געווארן אלס רב אין צאנז.

__פטירתו:__ הרה"ק בי אהרן, איז נפטר געווארן שבת ר"ח אב תרס"ג, אין עלטער פון 77 יאהר, און איז נטמן געווארן אין צאנז אינעם זעלבן אוהל פון זיין גרויס'ן טאט'ן דער "דברי חיים". זכר צדיקים לברכה

וזרח השמש

הרה"ק רבי אהרן הלברשטאם, דער קרייזער רב איז געווען דעם צאנזער רב'ס פערטער זוהן. ווען ער איז געבוירן געווארן, האט דער צאנזער רב געשיקט פרעגן. זיין רבי'ן, דעם ראפשיצער רב וואס פאר א נאמען ער זאל געבן פאר זיין ניי געבוירן קינד. האט דער ראפשיצער רב געהייסן געבן דעם נאמען "אהרן". נאכ'ן ברית האט דער צאנזער רב געשריבן א בריוו פאר זייך שווער, דער "ברוך טעם", און אים געלאזט וויסן די בשורה, אז ס'איז ביי אים געבוירן געווארן א יונגל, און דערביי צוגעשריבן אז ער האט דאס קינד א נאמען געגעבן אהרן. דער "ברוך טעם", האט נישט געקענט פארשטיין פארוואס דער צאנזער רב האט אויסגעקליבן פונקט דעם נאמען, אזוי ווי ער האט נישט געקענט טרעפן דעם נאמען אהרן צווישן זיין משפחה. האט דער "ברוך טעם" צוריק געשריבן א בריוו, פרעגנדיג: "זענען מיר דען פון א משפחה פון גרים אז מיר זאלען דארפן נעמען א נאמען פון חומש?" אבער זיבן און זיבעציג יאר שפעטער, ווען דער קרייזער רב איז נסתלק געווארן ר"ח אב, אין די יאהרצייט פון אהרן הכהן, האבן חסידים דעמאלט פארשטאנען די טיפע כוונה פונעם ראפשיצער רב, וואס האט אים געהייסן א נאמען געבן אהרן ווי עס זעהט אויס האט זיין הייליגע נשמה געהאט א שייכות צו די נשמה פון אהרן הכהן. און ווי ס'איז באקאנט געווען איז דער קרייזער רב אויך געווען גאר שטארק באריהמט מיט די מדה פון אהרן הכהן פון **"אוהב שלום ורודף שלום"**.

פרק האיש מקדש

ביי די דרייצן יאהר עשרה בערך האט הרה"ק ר' אלימלך רודניקער זי"ע גערעדט דעם שידוך פאר'ן קרייזער רב מיט די בת קדושים הרבנית חנה עלקא ע"ה די טאכטער פון החסיד הרה"ק רבי יעקב וויינבערגער זצ"ל פון דוקלא. ביי דעם שידוך האט דער צאנזער רב געהאט א גרויסע און שטארקע שמחה אז ער האט זוכה געווען זיך משדך צו זיין מיט אן אייניקל פונעם וועלט'ס גאון דער 'נודע ביהודה', וואס דער צאנזער רב האט מורא'דיג געהאלטן הייליג דעם נודע ביהודה. ביים שידוך שליסן האט זיך דער 'דברי חיים' אויסגענומען מיט'ן מחותן רבי יענקל"י דיקלער, וואס איז געווען א פארמעגליכער מענטש, אז ער זאל געבן פינעף יאהר קעסט פאר זיין איידעם, אבער מיט א ספעציעלער תנאי, אז זיי זאלען דעמאלט נישט וואוינען אין די שטאט דוקלא, די וואוינשטאט פון די כלה כנהוג, נאר זיי זאלען וואוינען אין אנהייב אביסל אין דיקלע און דערנאך זיך אריבערציעהן קיין צאנז און דארטן עסן קעסט ביים צאנזער רב, ווייל דער צאנזער רב, האט געוואלט האבן דעם קרייזער רב ביי זיין האנט. דער מחותן האט מסכים געווען, אז זיין איידעם דער קרייסזער רב זאך וואוינען איםן צאנז נעבן זיין גרויסען טאט'ן תחת כנפי השכינה. און אזוי איז געווען און דער שווער האט באצאהלט דעם קעסט.

ס'ווערט דערציילט אז די רעבעצין פונעם קרייזער רב [און אויך איר מאמע] האבן נישט געוואלט דעם שידוך, ווען זיי האבן זיך אויסגערעדט פאר'ן צאנזער רב, אז היות די עלטערע שנורן פונעם צאנזער רב, די שינאווער רעבעצין, און די קשאנובער רעבעצין זענען

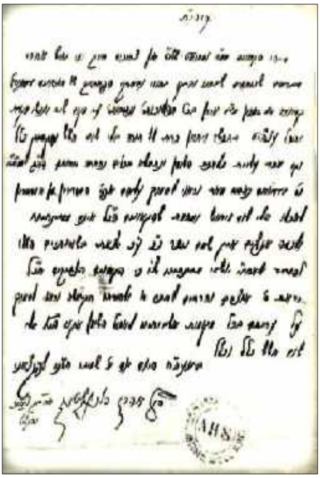

כתב הכשר מיט די חתימה פונעם קרייזער רב זצוק"ל

נפטר געווארן יונג, האט זי מורא אז ס'זאל נישט (ח"ו) פאסיהרן צו איר דאס זעלבע. ווען דער צאנזער רב האט געהערט זייער טענה, האט ער זיך פארטראכט אין א דביקות א האלבע שעה און דערנאך געזאגט אז ער זאגט איר צו "אריכות ימים". איבריג צו זאגן אז אזוי איז טאקע געווען. די רעבעצין [חנה עלקא ע"ה] האט געהאט אריכות ימים. נאכדעם וואס איר מאן, דער קרייזער איז נפטר געווארן (אין שנת תרס"ג), האט זי נאך געלעבט זעקס יאר! (ביז שנת תרס"ט).

כח התורה

כ"ק אדמו"ר בעל 'שפע חיים' מקלויזענבורג זצוק"ל האט דערציילט: איך האב געהערט פון א חסיד וועגן די התנהגות בקודש פון דו"ז הגה"ק מוהר"א מצאנז, דער קרייזער רב, דער ממלא מקום פונעם זיידן דער צאנזער רב, אז ער איז געווען א קדוש עליון שר התורה וגאון

<<<<<<<

<<<<

הרה"ק רבי אהרן מצאנז זצוק"ל "קרייזער רב"

• ר"ח מנחם אב תרס"ג

עולם, און די וועלט האט נישט אזוי פיהל געוואוסט פון זיין גרויסקייט, אז ווען ער האט זיך אויפגעוועקט פון שלאף צוליעב וועלכע גערידער, אפילו נאכ'ן שלאפן בלויז עטליכע מינוט'ן האט ער זיך געוואשן נעגל-וואסער, אנגעטוהן די קליידער אויפגישטאנען פון

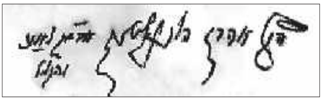

חתימת יד קדשו פונעם קרייזער רב זצוק"ל

בעט און זיך געזעצט לערנען, ער האט געזאגט אז דאס גאנצע שלאפן איז כדי אויפצופרישן און שטארקען די כוחות הגוף לעבודת הבורא, דעריבער פרובירט ער יעדעס מאהל אויב ער איז שוין גענוג געשלאפן, און נאכ'ן לערנען א שטיק צייט, ווען ער האט געזעהן אז ער האט נישט די כוחות האט ער זיך צוריק געלייגט שלאפן אויף עטליכע מינוט, ביז ער איז געווארן נאכאמאהל אויפגעפרישט און זיך ווידער געזעצט לערנען...מיט די הנהגה האט ער זיך געפיהרט אלע זיינע יאהרן, אפילו אויף דער עלטער.

אמאהל אינמיטן די נאכט איז דער צאנזער רב געגאנגען אין מקוה מיט זיינע צוויי גבאים, און ווען זיי זענען אדורך געגאנגען די שטוב פונעם קרייזער רב, האבן זיי געזעהן אז די לעכט ברענען נאך דארט אין שטוב. האט זיך איין גבאי געוואונדערט, וואס טוהט יעצט דער קרייזער רב אינמיטן די נאכט? האט דער צווייטער גבאי געזאגט לאמיר גיין זעהן. ווען זיי זענען צוגעגאנגען צום פענסטער האבן זיי געזעהן ווי דער קרייזער רב זיצט און לערנט. האט דער 'דברי חיים' זיך אנגערופן און געזאגט: **"ווען איך ווייס אז איינער פון מיינע קינדער לערנען נישט ביינאכט ווארף איך זיי אריין אין דאנייץ"** [דער טייך וואס איז אדורך געלאפן די שטאט צאנז]. עהנליך ווערט דערציילט: אמאהל זענען צוויי רבנים געווען ביים צאנזער רב זי"ע, און ווען דער צאנזער רב איז געגאנגען אינמיטן די נאכט אין מקוה האבן אים די צוויי רבנים באגלייט. ווען מ'איז אדורך געגאנגען די שטוב פונעם קרייזער רב, האט זיי דער צאנזער רב געזאגט: אויב איר ווילט הערן וויאזוי רבי שמעון בר יוחאיי האט געלערנט זוהר הק' מיט זיינע עם תלמידים, מיט די זעלבע כוונה, מיט'ן זעלבן קול און נוסח, קומט מיט מיר, און זיי האבן זיך געשטעלט אונטערן פענסטער פונעם קרייזער רב, און געהערט ווי ער לערנט זוהר הק'.

הצנע לכת

דער קרייזער רב איז געווען גאר גרויס אין די מדה פון "הצנע לכת", ער האט שטארק באהאלטן זיינע גרויסע מדריגות פון קדושה און ידיעות התורה בנגלה ובנסתר. שוין פון די יונגע יאהרן איז ער געווען א שטארקער מתמיד, און ווערנדיג א גרויסער מורה הוראה. נאך ביים לעבן פונעם טאט'ן איז ער געווען דער יונגער רב אין צאנז. נאך די פטירה פונעם צאנזער רב איז ער ווייטער געשטאנען אויף די וואך אז די שטאט זאל זיך פיהרן ווי ביים לעבן פון זיין גרויסן טאט'ן. דער קרייזער רב איז געווען דער איינציגסטער זוהן פונעם צאנזער רב וואס האט נאך די פטירה פונעם "דברי חיים", נישט געוואלט פיהרן קיין רבי'סטווע. ער פלעגט שיקן די חסידים צו זיינע עלטערע ברידער, דער שינאווער רב און צום קשאנובער רב. אמאהל האט זיך געמאכט אז א איד האט דוקא געוואלט זיין אויף שבת אין צאנז ביים קרייזער רב, איז ער אנגעקומען שפעט פרייטאג נאכמיטאג אז דער קרייזער רב זאל אים נישט קענען אוועק שיקן. אן אנדערס מאהל איז א חסיד געקומען צו אים אויף שבת, און די סעדות שבת האט ער געגעסן אין זיין אכסניא. האט זיך דער קרייזער רב אויף אים געבייזערט זאגנדיג: דאווענען קען ער גיין אין וועלכען בית המדרש ער וויל, אבער עסן דארף ער קומען צו אים, ווייל א חסיד דארף עסן ביים רבי'ן מיט די חסידים צוזאם.

דער קרייזער רב האט זיך שטארק מסגף געווען [געפייניגט זיין קערפער] ער פלעגט זיך ברענען די הענט [אזוי ווי די הייליגע עבודה פון זיין טאטע דער דברי חיים].

רבנות בצאנז

נאך די פטירה פונעם צאנזער רב, איז דער שינאווער רב געבליבן וואוינען אין צאנז, ווענדיג איבערנעמען זיין טאטן'ס רבנות אזוי ווי ער איז געווען דער עלצטער זוהן. דער קרייז'ער רב האט אבער גע'טענה'ט אז אים קומט דאס רבנות, ווייל נאך ביים לעבן פונעם צאנזער רב האט ער זיך באפאסט מיט די רבנות אנגעלעגענהייט. די חסידים, די עובדי השם האבן אויך זייער געוואלט אז דער שיניאווער רב זאל איבערנעמען דאס רבנות. אבער די פשוט'ע אידן האבן געציטערט פאר'ן שארפקייט פונעם שינאווער רבי האבן זיי ענדערש געוואלט אז דער קרייזער רב זאל בלייבן רב. א צייט שפעטער איז דער שינאווער רב געקומען קיין צאנז און איז געגאנגען באזוכן זיין ברודער, דעם קרייזער רב. שמועסענדיג אין דברי תורה, האט דער קרייזער רב געפרעגט דעם ברודער א פשט אין א שטיקל זוהר. פרעגט דער שינאווער רב: "נו?..." ווענדיג ערשט הערן דעם קרייזער רב'ס פשט. האט אים דער קרייזער רב טאקע געזאגט זיין פשט. דער שינאווער רב, זעהענדיג דעם ברודער'ס גרויסקייט אין תורה, האט געגעבן א קלאפ אין טיש, און דערביי געזאגט אז ער איז מוחל דאס רבנות פאר'ן ברודער.

גדולי דורו האבן געזאגט אויפ'ן קרייזער רב דעם פתגם **"להגיד שבחו של אהרן שלא שינה"**, ווענדיג באצייכענען אז ער האט נישט משנה געווען מדרכו ומנהגיו פון זיין גרויס'ן טאט'ן, און גארנישט אפגענויגט פון וואס ער האט געזעהן און מקבל געווען פון זיין

ספר הזהר

חלק שני ספר שמות

דער ספר זוהר פונעם קרייזער רב זצוק"ל

גרויסער טאטע אהן גארנישט משנה זיין, און מיט זיין הנהגה האט ער ממשיך געווען מורשת צאנז. אויך דער וועג פון זאגן דברי תורה ביי די טישן איז געווען אזוי ווי זיין הייליגער טאטע האט געזאגט מיט א טיעפע עמקות, מיט אן הקדמה פון ספרי קבלה וחקירה. ס'איז באקאנט אז ביי די חסידים פונעם 'דברי חיים' פון צאנז איז געווען מקובל, אז דער וואס איז געבליבן דבוק און מקושר צו זיין זוהן און ממלא מקומו הרה"ק רבי אהרן מצאנז, דער קרייזער רב, האט נישט אפגעהאקט די התקשרות צו זיין טאטע דער הייליגער צאנזער רב זי"ע

מסירת נפש ביי א דין תורה

אמאהל איז פארגעקומען ביים קרייזער רב א דין תורה צווישן איינעם יוס'ל זאלץ מיט זיין חבר. יוס'ל זאלץ האט נישט געוואלט מקיים פסק זיין, האט דער

<<<<<<<

מַיין שַׁבָּת אוֹצָר

מַיין אוֹצָר... "יומא דהילולא"

<<<<

הרה"ק רבי אהרן מצאנז זצוק"ל "קרייזער רב"

• ר"ח מנחם אב תרס"ג

קרייזער מיט זיין בי"ד אים געלייגט אין א חרם אריין. אבער היות ס'איז געווען פארבאטן פון די רעגירונג אז מ'טאר נישט לייגן אין חרם אריין, האט יוס'ל זאלץ פאר'מסר'ט דעם קרייזער רב מיט'ן בי"ד פאר די רעגירונג, און ס'האט זיי געדראעט תפיסה. פונקט דעמאלט איז **כ"ק מרן מהר"י מבעלזא זי"ע**, געקומען קיין צאנז, (דאס לעצטע יאר פונעם "דברי חיים") צו שליסן א שידוך צווישן זיינס אן אייניקל מיט'ן צאנזער רב'ס יונגסטער זוהן הרה"ק רבי ישעי'לי טשעחויבער. האט איינער פון די נאנטע מענטשן פונעם קרייזער רב געבעהטן ביי מרן מהר"י זי"ע אז ער זאל בעהטן ביים מחותן, דער צאנזער רב, אז ער זאל מעורר רחמים זיין פאר זיין זוהן דער קרייזער רב ווייל ס'דראָעט אויף אים תפיסה, און אויב מ'וועט אים איינזעצן אינאיינעם מיט'ן בית דין, וועט חס ושלום ארויסקומען דערפון א גרויסער חילול השם. ווען מרן זי"ע האט איבערגעגעבן די בקשה פאר'ן צאנזער רב, האט זיך דער צאנזער רב הויך צופייערט: **"וואס? זיצן אין תפיסה איז א חילול השם? יוסף הצדיק איז אויך געזעסן! רבי ישראל'טשע, דער רוזשינער, איז אויך געזעסן! א חילול השם איז, ווען מ'פארגעסט איין רגע פון באשעפער!"**

ס'איז אנגעקומען דער יו"ט פסח, און יוס'ל זאלץ זייענדיג א כהן, האט מען נישט געלאזט ארויפגיין דוכענ'ען. איז ער נאכאמאהל געגאנגען מסר'ן פאר די רעגירונג אז מ'האט אים נישט געלאזט דוכנ'ען. נאך פסח האט די פאליציי צונויפגעזאמעלט פערציג מענטשן צווישן זיי דער קרייזער רב מיט זיין בית דין, און די ראשי הקהלה, און מ'האט זיי איינגעזעצט אין טורמע. אינצווישן איז ליידער אנגעקומען דער ביטערע טאג כ"ה ניסן ווען דער צאנזער רב איז נסתלק געווארן. מ'האט ארויסגעלאזט דעם קרייזער רב אונטער א שטרענגע וואַך צו קענען גיין צו די לוי' פון זיין טאט'ן. נאך די לוי' האט מען אים צוריק געפיהרט אין די טורמע. די גאנצע שבעה זענען אידן געקומען אין טורמע, משלים זיין א מנין ער זאל קענען דאווענען פאר'ן עמוד און זאגן קדיש. דער קרייזער רב איז גיעזיצן זעקס וואכן אין די טורמע.

[ס'איז מערקווירדיג צו דערציילן וועגן די באפרייאונג פונעם קרייזער רב ווי אזוי הגה"ק רבי שמעון סופר דער רב פון קראקא, א זוהן פון הייליג'ן 'חתם סופר' האט גע'שתדל'ט פאר די באפרייאונג פונעם קרייזער רב. (אזוי ווי ס'ווערט געברענגט אין די הקדמה פון ספר 'מכתב סופר' ח"א הנקרא באר מרים עמוד נ"א): הרה"ק מו"ה אהרן דער 'קרייזער רב' דער זוהן פון בעל ה'דברי חיים' ז"ל האט אריין געלייגט אין חרם א מסור, און יענער האט אים פאר'מסר'ט פאר די רעגירונג, און ס'איז ארויס א באפעהל צו באשטראפן דעם קרייזער רב און אים איינשפארן אין טורמע פאר א לאנגע צייט. מ'האט אסאך גע'שתדל'ט מבטל צו זיין די גזירה און מ'האט בשום פנים ואופן נישט מצליח געווען. האט זיך הגה"ק רבי שמעון סופר געוואנדן צום קיסר פון אוסטרי', פראנץ יאזעף דער ערשטער, מיט וועמען ער איז געווען באפריינדעט, און אפילו באקומען פונעם קיסר אן עהרן אויסצייכענונג. און ער האט צוגעגרייט א מכתב בקשה און באגענאדענונג בריוו, און דאס געהאלטן אין זיין האנט, צו קענען איבערגעבן פאר'ן קיסר. אבער פריער האט ער געבעהטן ערלויבעניש פונעם קיסר צו קענען מאכן אויף אים די ברכה פון "ברוך שחלק מכבודו ליראיו..." רבי שמעון סופר האט פארמאכט זיינע אויגן און מיט התעוררות און גרויס כוונה געמאכט די ברכה, און פון גרויס דביקות איז דער בריוו אויסגעפאלען פון זיין האנט צו די ערד. ווען ער האט געענדיגט מאכן די ברכה און געעפענט זיינע אויגן, ווי ערשטוינט איז ער געווארן, זעהענדיג ווי דער קיסר שטייט קעגן אים האלטנדיג דעם בריוו אין זיין האנט, און באגריסט אים מיט עהרע, "הויפט רב, דער בריוו איז ארויסגעפאלען פון דיין האנט נעם דאס". נאכ'ן זיך באדאנקען פאר'ן קיסר, האט רבי שמעון סופר צוריק געגעבן דעם בריוו פאר'ן קיסר, און מיט געציילטע ווערטער געבעהטן דעם קיסר ער זאל מבטל זיין די גזירה. נאך עטליכע טעג איז געקומען אן ענטפער פונעם קיסר אז ער האט מבטל געווען דעם שווערן עונש. עיי"ש.]

הגה"ק רבי שמעון סופר זצוק"ל

דער פיש איז געפאלן צו זיינע פיס...

הרה"ק רבי ישעי'לי טשחויבער, איז אמאהל געפאהרן צו זיין ברודער, דער קרייזער רב, אויף שבת קיין צאנז, ווען ער איז אנגעקומען פרייטאג אינדערפרי האט ער באמערקט אז דער ברודער, דער קרייזער רב, איז באזארגט ווייל ער האט נאך נישט געהאט קיין פיש אויף שבת. צוויי שעה פאר'ן זמן האט דער קרייזער רב געזאגט פאר רבי ישעי'לי "קום לאמיר גיין צום טייך". זענעןביידע געגאנגען און געבליבן שטיין אויף א פלאץ ביים ברעג פון טייך. דער קרייזער רב האט פארמאכט די אויגן און מתפלל געווען און פלוצלונג איז ארויס געשפרינגען א פיש פון וואסער און געפאלען צו זיינע פיס. נישט רעדנדיג קיין ווארט, האט ער גענומען דעם פיש און דאס אהיים גענומען און אפגעקאכט, אזוי אז ס'איז שוין געווען פיש אויף שבת.

פיש לכבוד ראש חודש

דער נאסוידער רב, הגה"ק רבי אברהם יהושע פריינד זצ"ל האט דערציילט: אמאהל איז ער געווען צוזאמען מיט'ן קרייזער רב, און זיי זענען געשטאנען ביי א פאונטע"ן [אזא וואסער וואס איז געמאכט פאר שיינקייט ס'זאל שפריצן וואסער אין דער הייעך, און ס'טוישט זיך כסדר דאס וואסער]. האט דער קרייזער רב געגעבן א זאג: "ס'וואלט אפשר געווען כדאי אז מ'זאל קאכן פיש לכבוד סעודת ראש חודש". אזוי ווי דער קרייזער רב האט געענדיגט זיינע ווערטער, שטעקט דער קרייזער רב אריין זיין הייליגע האנט און נעמט ארויס א כשר'ע פיש פונעם פאונטע"ן! ס'איז געווען א גרויסע וואונדער ווייל אין דעם קליינעם וואסערל איז קיינמאהל נישט געווען קיין פיש, נישט פריער און נישט שפעטער, נאר דאס איז צוגעשיקט געווארן פון הימל פאר'ן קרייזער רב... *(גדולת יהושע ח"א, שיחת קודש ע' ט"ו)*

דער קאנדוקטער וועט האבן דרך ארץ

אמאהל ווען הרה"ק רבי שלמה מבאבוב (הראשון) איז געווען אויפ'ן ציון פונעם הייליגן צאנזער זיידן ביומא דהילולא קדישא, האט ער דארט באגעגנט דעם פעטער דער קרייזער רב און די צוויי צדיקים האבן זיך אריינגעלאזט אין א שמועס אין העכערע ענינים.. זייענדיג כולו אמת האט דער קרייזער רב גענומען גיסן פעך און שוועבל אויף די היינטיגע רבנים וואס קליידן זיך אינעם איצטלא דרבנן ווען זיי זענען באמת גארנישט ראוי דערצו. נאך אזוי שמועסן א ווילע האט דער באבובער רב ארויסגענומען דעם זייגער און געקוקט דערויף. פרעגט אים דער פעטער וואס איז דען א חילוק וויפיהל אזייגער ס'איז? האט דער באבובער רב געענטפערט אז ער וויל נישט פארפאסן די באהן זאגט אים דער קרייזער רב "זארג דיך נישט, דער קאנדוקטאר פון די באהן וועט האבן דרך ארץ, און ער וועט ווארטן אויף דיר!" און דער קרייזער רב האט

<<<<<<

מַיין אוֹצָר... "יומא דהילולא"

<<<<

הרה"ק רבי אהרן מצאנז זצוק"ל
"קרייזער רב"
• ר"ח מנחם אב תרס"ג

דעמאלט דערציילט: אמאהל האט דער טאטע רבינו מצאנז זכרונו לברכה מיט מיר געשמועסט. אינמיטן דעם שמועס האב איך געגעבן א קוק אויפ'ן זייגער און איך האב געזאגט דעם טאטן אז איך וויל כאפן די באהן און איך וויל דאס נישט פארפאסן ווייל ס'קומט נאר איינמאהל אין טאג. האט דער טאטע מיר געזאגט זארג דיך נישט דער באן פיהרער וועט פאר דיר האבן דרך ארץ און דער טאטע האט מיך אויפגעהאלטן און נאך א שעה האט ער מיט מיר געשמועסט. ווען איך בין ענדליך געגאנגען צו די באהן סטאנציע, איז די באהן נאכנישט געהאט געקומען, און ס'האט זיך פארשפעטיגט מיט א שעה. ווערטלט זיך דער באבובער רב צום פעטער גאנץ רעכט אין יענער צייט האט דאך דער קאנדאקטאר געהאט דרך ארץ ווייל הכל מודים אז די רבי'ס אין יענע צייט זענען געווען אמת'ע גרויסע צדיקים אבער היינט ווען דער פעטער בארעדט אזוי די היינטיגע רבנים וועט דאך דער קאנדאקטאר נישט האבן מער קיין דרך ארץ. דער קרייזער רב האט א שמייכל געגעבן און געזאגט אף על פי כן איז זיך נישטא אויף וואס צו איילן ער האט אזוי ווייטער געשמועסט פאר נאך א האלבע שעה, און ווען דער באבובער רב איז דערנאך געגאנגען צו די באהן סטאנציע האט ער נאך געכאפט די באהן ווייל די באהן האט טאקע פארשפעטיגט.

ראשי חדשים – אב – תמוז – אדר

ס'האבן זיך אמאהל צוזאמגעטראפן אויפן צאנזער רב'ס יאהרצייט די קינדער פונעם צאנזער רב: דער קרייזער רב, דער גארליצער רב און זייער ברודער'ס זוהן דער ערשטער באבובער רב, און זיי האבן עוסק געווען בדברי תורה וחסידות. אינמיטן שמועס רופט זיך אהן דער גארליצער רב, "מיר ווייסן גוט אז דער טאטע [דער צאנזער רב] האט שטארק ווי געטוען וואס מ'זאגט נישט קיין "תחנון" ווען ס'געפאלט אויס די יאהרצייט פון א צדיק, ווייל יעדן טאג אין יאהר איז דאך [במשך פון די דורות] דא עפעס א יאהרצייט פון א צדיק, איז דאך נישט אויסגעהאלטן מבטל צו זיין דאס זאגן תחנון, וואס חז"ל האבן מתקן געווען אלס סדר התפלה [דער צאנזער רב האט זייער שטארק מקפיד געווען אויב מ'האט געוואלט מבטל זיין דאס זאגן תחנון נאכדעם וואס מ'האט שוין אנגעהויבן צו זאגן "אלקינו ואלקי אבותינו", ווייל דעמאלט איז מען ח"ו גורם אז מ'האט

מציבה פונעם קרייזער רב (ר) נעבן זיין הייליג'ן טאטע דער דברי חיים פון צאנז זי"ע

ארויסגעזאגט שם שמים לבטלה]. אבער דער טאטע האט זוכה געווען אז זיינע תלמידים און חסידים וועלן נישט מבטל זיין דאס זאגן תחנון אינעם טאג פון זיין יאהרצייט, ווייל ער איז דאך נסתלק געווארן חודש ניסן [כ"ה ניסן תרל"ו], וואס מ'זאגט דאך סיי ווי נישט קיין תחנון, און ס'איז מקוים געווארן רצון יראיו יעשה. אבער וואס זאלען מיר טוען כדי נפטר צו ווערן אין א טאג וואס מ'זאגט נישט קיין תחנון [כל צדיק שורש נשמתו מצירוף הוי', הרי יש י"ב צירופי הוי' ובכל חודש יש צירוף אחר, א"כ הצדיק שבא זמנו להסתלק, צריך להסתלק מהאי עלמא בחודש ששורש נשמתו נחצבת משם]. האט זיך אנגערופן דער באבובער רב, "אמת, אז מ'קען זיך נישט אויסקלויבן אין וועלכן חודש מ'זאל נפטר ווערן, אבער מ'קען דאך מתפלל זיין אז

א געמאהלן בילד פון די לוי' פונעם קרייזער רב זצוק"ל

מ'זאל נפטר ווערן ראש חודש, און ראש חודש איז דאך קלאהר להלכה אז מ'זאגט נישט קיין תחנון"...

דער גארליצער רב האט זייער הנאה געהאט פון דעם געדאנק, און געזאגט פאר זיין ברודער, דעם קרייזער רב, "הערסט, ער זאגט דאך א שיינעם חידוש, אז יעדן ראש חודש זאגט מ'נישט קיין תחנון!" דער קרייזער רב האט צוגעשטימט אז זייער פלימעניק, דער באבובער רב איז גערעכט, און ראש חודש איז טאקע א פאסיגע צייט נפטר צו ווערן. לימים האט זיך ארויסגעשטעלט אז אזוי איז טאקע געשעהן, אלע דריי צדיקים זענען נסתלק געווארן אין טאג פון ראש חודש. דער קרייזער רב איז נפטר געווארן צום ערשט, ראש חודש אב (תרס"ג), דערנאך דער ערשטער באבובער רב, ב' דראש חודש תמוז (תרס"ה), און דערנאך דער גארליצער רב, ב' דר"ח אדר (תרס"ו).

בדרך אגב: ביים צאנזער רב האט מען מקפיד געווען צו זאגן תחנון אפילו ביי יאהרצייטן פון גרויסע צדיקים, אן אויסנאם איז געווען ביי די יאהרצייט פון הרה"ק דער רבי ר' אלימלך מליזענסק (כ"א אדר), און ביי זיינע רבי'ס הרה"ק דער ראפשיצער רב (י"א אייר) הרה"ק רבי הערשל"י זידיטשובער (י"א תמוז).

ויעל אהרן... וימת שם...

ווי דערמאנט איז דער קרייזער רב נסתלק געווארן שבת ראש חודש אב. ס'ווערט דערציילט אז צוויי יאהר פאר זיין פטירה איז דער קרייזער רב געווען זייער שוואך, ראש חודש אב האט דער קרייזער רב געהאט א חלום ווי ער זעהט זיין הייליגן טאטן דער 'דברי חיים', און זיין ברודער דער שיניאווער רב פאהרן אויף א וואגן, ער לויפט זיי נאך, און ער וויל זיי דערגרייכן. פלוצלונג דרייט זיך אויס [זיין טאטע] דער צאנזער רב, און זאגט אים, "האסט נאך צייט!"צוויי יאהר שפעטער, טאקע אינעם זעלבן טאג, איז דער קרייזער רב נסתלק געווארן. *(הגה"צ רבי אלחנן הײלפרין זצ"ל רב ור"מ בלאנדאן,ששמע מפי זקינו הגאון האדיר מראדאמישלא זצ"ל)*

נצחו אראלים את המצוקים

זיבן און צוואנציג יאהר האט דער קרייזער רב געפיהרט קהל עדתו החסידים מיט קדושה וטהרה. וואס האבן זיך געפרייט אז זי האבן צווישן זיך אזא קדוש ישראל. איידער זיין פטירה האט דער קרייזער רב געלערנט אין זוה"ק וועגן די פטירת פון אהרן הכהן. ער איז נתבקש געווארן לישיבה של מעלה ראש חודש אב שנת תרס"ג, אין טאג פון די הילולא פון אהרן הכהן, ווען זיי הייליגע נשמה איז ארויף בסערה לשמי מרום. **"ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן כל בית ישראל". זכר צדיקים לברכה, וזכותו יגן עלינו ועל כל ישראל. אמן.**

(מקורות: אור הצפון, עלים לתרופה, תולדות וסיפורי צדיקים, מעשי אבות, הילולא קדישא, אנציקלופדיה לחכמי גאליציה, ימי זכרון, נר יהושע, ספר קדושת אהרן, ועוד)

***

מאוצרות הצדיקים

חודש אב

• דער פינפטער חודש

אב איז דער פינפטער חודש פון די חדשים וואס מיר ציילן פון ניסן. אין די תורה ווערט דער חודש גערופן "החודש החמישי" אזוי ווי ס'שטייט: אין פסוק (במדבר לג:לח) "ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה', וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחודש החמישי באחד לחודש",—אהרן הכהן איז ארויפגעגאנגען אויפ'ן בארג הר ההר לויט'ן בעפעהל פון באשעפער...און ער איז דארט געשטארבן אין פערציגסטן יאהר פון ווען די אידן זענען ארויסגעגאנגען פון מצרים. אין פינפטן חודש, אין ערשטן טאג פון חודש".

• פארוואס דער חודש הייסט - 'אב'

דער חודש ווערט גערופן '**אב**'. ווייל עפ"י תורה ציילט מען די חדשים אנגעהויבן פון חודש ניסן, דעריבער איז דער חודש דער פינפטער אין די רייע. נאר דער נאמען '**אב**' שטאמט פון די בבל'ישע שפראך וואס די אידן, זייענדיג אין בבל ביי גלות בבל, האבן אנגעהויבן רופן די חדשים לויט די נעמען וויאזוי מ'האט דאס דארט גערופן. *(ירושלמי ראש השנה א', רמב"ן פ' בא)*

ב) דאס ווארט '**אב**' איז ראשי תיבות **א**'דום **ב**'בל, דאס זענען די צוויי פעלקער וואס האבן חרוב געמאכט די צוויי בתי מקדשות אין דעם חודש. וואס מיר דערמאנען צו פארפלוכטונג ביי די קינה פון "על נהרות בבל" (תהלים קלז) "**בת בבל השדידה**",—די שטאט בבל, די רויבערין. "**זכור ה' לבני אדום את יום ירושלים**",— און געדענק באשעפער דאס פאלק אדום דעם טאג פון (חורבן) ירושלים. *(של"ה הק' מס' תענית - בסוף דרוש מטות מסע)*

ג) כדי אונז צו דערמאנען אז ווען מיר וועלן אנערקענען אז דער באשעפער איז אונזער טאטע, וועט ער צוריק אויפבויען דעם בית המקדש. דאס איז א **משל** צו א קינד וואס האט געריטן אויפ'ן אקסל פונעם טאטן. ווען דאס קינד האט געזעהן עפעס אויף דער ערד, האט ער געבעהטן דעם טאטן, ער זאל דאס אויפהייבן פאר אים, און דער טאטע געט דאס אים. אזוי איז געווען עטליכע מאהל, ביז איינמאהל איז א מענטש אקעגן געקומען, און דאס קינד האט געפרעגט דעם מענטש אויב ער האט באגעגנט זיין טאטע. פרעגט דער טאטע דאס קינד, 'דו ווייסט נישט וואו איך בין?', און ער האט אים אראפגעווארפן פון זיין אקסל. איז געקומען א הונט און געביסן דאס קינד, האט דאס קינד אנגעהויבן צו שרייען טאטע. קומט אויס אז דער טאטע האט דאס געטוען כדי דאס קינד זאל שרייען צו אים, און ער זאל וויסן ווער זיין טאטע איז, און דעמאלט נעמט ער אים צוריק צו זיך. די זעלבע איז מיט אידישע קינדער, דער באשעפער האט חרוב געמאכט דעם בית המקדש כדי

מיר זאלן שרייען טאטע, דעריבער ווערט דער חודש גערופן 'אב' - טאטע. *(קדושת לוי שבת נחמו. דעם משל ברענגט רש"י אין פ' בשלח ביי די מעשה פון ויבא עמלק, און אידן האבן פאר דעם געפרעגט 'היש ה' בקרבינו)*

• דער נאמען 'מנחם אב'

אין ספר טעמי המנהגים בשם ספר רמתים צופים, ווערט געברענגט אז דער חודש ווערט אויך גערופן 'מנחם אב'. אין ערוך השלחן ווערט דער ענין געברענגט לגבי שרייבן דעם נאמען פונעם חודש אין א גט. זאגט ער אז כאטש ביים בענטשן ראש חודש, און ביים שרייבן א בריוו, זאגט מען מנחם אב, איז דאס אבער נישט דער נאמען פונעם חודש. דאס איז נאר פאר א נחמה זיך צו טרייסטן אז ס'וועט נאך קומען א צייט וואס דער חודש וועט איבערגעדרייט ווערן לששון ולשמחה. *(שם אהע"ז סי' קכ"ו)*

אנדערע האבן דאס אזוי גערופן נאר נאך תשעה באב, ווייל ביז תשעה באב איז נאך א זמן צרה, אבער נאך חצות פון תשעה באב ווען ס'איז שוין געבוירן נשמת משיח, איז שוין א זמן פון נחמה. *(שו"ת ויצבר יוסף סי' נ"ח בשם החתם סופר)*

אין ספר "**ייטב פנים**" (מאמר יפה לעיניים אות ט"ו) שטייט א שיינער רמז אויף דעם, פונעם פסוק (שמות ל"ג) 'ורחמתי את אשר ארחם'. דאס ווארט '**ארחם**' איז די ראשי תיבות **ר**'אש **ח**'ודש **מ**'נחם **א**'ב. א רמז, אז דער באשעפער וועט אין די ענדע זיך מרחם זיין אויף דעם חודש, און דאס איבערדרייען לששון ולשמחה.

ב) ווייל געוועהנליך ווען א טאטע טוהט א זאך וואס איז נישט גוט, טרייסט זיך דאס קינד אז מסתמא איז דאס גוט, כאטש ער פארשטייט נישט די טובה דערפון, ווייל א טאטע טוהט נישט א שלעכטע זאך פאר א קינד, און ס'וועט זיכער אמאהל ארויסקומען דאס גוט'ס דערפון. דאס איז אונזער טרייסט 'מנחם אב', אז דער טאטע טוהט נישט קיין זאך וואס איז שלעכט פאר אונז. *(בך יברך ישראל פ' ואתחנן)*

ג) דער באשעפער אליין טרייסט זיך, אזוי ווי א טאטע וואס טרייסט זיך אויף דעם וואס ער האט פארלוירן זיינע קינדער. *(שיח שרפי קודש בשם הרה"ק רבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע, טעמי המנהגים)*

ד) ווייל די פסוקים פון מגילת איכה הייבן זיך אן מיט די כ"ב אותיות צוויי און צוואנציג אותיות פון די תורה, און דער טעם איז, ווייל צוויי און צוואנציג אותיות קלאגן אויפ'ן חורבן. דעריבער ווערט דער חודש אנגערופן 'מנחם אב', כדי מרמז צו זיין אז דער באשעפער וועט טרייסטן די אותיות התורה. *(טעמי המנהגים, זיו המנהגים)*

• דער צירוף פונעם חודש

א) שטייט אין משנת חסידים (מסכת תמוז אב פ"ב ס"א) בשם דעם האר"י ז"ל, אז דער צירוף פון חודש אב איז "הוי"ה", וואס גייט ארויס פונעם פסוק (דברים כז:ט) "**ה**'סכת **ו**'שמע **י**'שראל היום נהיית לעם לה' אלקיך". [אין תיקוני זוהר שטייט אז דער צירוף גייט ארויס פונעם פסוק "הנה יד ה' הוי"ה במקנך]. ווייל כידוע זענען די אותיות "**ו-י**" חרבו של הקב"ה - דער שווערד פונעם באשעפער, און דאס טיילט אפ צווישן די **ה**' עליונה און די **ה**' תחתונה, און דאס האט גורם געווען דעם חורבן. *(חתם סופר "תורת משה" פ' מסעי)*

ב) ווען דו וועסט זיך מתבונן זיין, וועסטו זעהן אז ווען איינער וויל דערמאנען דעם באשעפער'ס נאמען, וועט ער זיך אויסדרוקן מיט'ן זאגן דעם שם הוי"ה', וואס די אותיות זענען ווי דער צירוף פון דעם חודש. און פארוואס דוקא האט מען אויסגעקליבן דעם צירוף ווען מ'וויל דערמאנען דעם באשעפער'ס נאמען, נאר וויבאלד אין דעם חודש וועט דער באשעפער ווייזן פאר אונז אותות ומופתים אזוי ווי ער האט געוויזן ווען מיר זענען ארויס פון מצרים, אזוי ווי דער חודש ניסן וואס די אותיות זענען

<<<<<<

<<<<<<<

כסדרן, דעריבער דערמאנט מען דעם באשעפער'ס נאמען מיט דעם צירוף, כדי ארויסצוברענגען אז מיר האפן אז אין דעם חודש וועט זיין די גרויסע נחמה, און דער באשעפער וועט שוין ווייזן די גרויסע וואונדער אזוי ווי ער האט באוויזן אין חודש ניסן. *(בני יששכר חדשי תמוז אב מאמר א' מהות החדשים)*

ג) כדוע אויב דער שם הוי"ה איז כסדרן, איז דאס רחמים ווי דער צירוף פון חודש ניסן. און דאס איז רחמים גמורים. ווען ס'איז אינגאנצען פארקעהרט, ווייזט דאס אויף דין ווי דער צירוף פון חודש תמוז [הוה"י].אבער דער צירוף פון חודש אב איז הוי"ה,

אז די ערשטע העלפט פונעם שם איז שלא כסדרן וואס דאס ווייזט אויף דין, און דעריבער איז געווען דער חורבן, אבער די צווייטע העלפט איז כסדרן, און דאס ווייזט אז די צווייטע העלפט חודש איז רחמים, און דעריבער זאגט די גמרא, "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב", ווייל דעמאלט האט זיך אנגעהויבן די רחמים פונעם באשעפער. *(ליקוטי אמרים מהרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע אות קל"ד)*

ד) ווייל ווי באקאנט ווען אידישע קינדער זענען אין א הויכע מדריגה, ווערן זיי אנגערופן 'בנים', אדער מיט'ן נאמען "ישראל' וואס ווייזט אויף ייער א הויכע מדריגה, אבער ווען זיי זענען נישט אין די מדריגה, ווערן זיי אנגערופן 'עם'. דעריבער וועט מען טרעפן אז ווען די נביאים האבן גע'מוסר'ט אידן, ווערן זיי נישט דערמאנט מיט קיין נאמען, נאר "שמעו דבר ה'...", דאס מיינט אז כאטש זיי זענען בבחינת ע"ם - וואס דאס זענען די מיטלסטע אותיות פונעם ווארט 'שמעו', זענען זיי אבער ארומגענומען מיט די אותיות ש"ו וואס איז בגימטריא 'אב הרחמים' וואס איז די זעלבע צאהל ווי דאס ווארט 'דבש' - האניג, דאס מיינט אז דער באשעפער איז אביסל ממתיק דעם דין. אבער ווען ס'איז אנגעקומען דער חודש אב וואס איז דער זמן פון הסתרת פנים, איז אוועקגעפאלן די אותיות ש"ו, און ס'איז געבליבן ע"ם, דעריבער איז געווען דער חורבן. דאס איז די כוונה פונעם צירוף 'ה'סכת ו'שמ"ע "ישראל ה'יום הזה נהיית 'לע"ם',—זייט זיך מתבונן אז פונעם ווארט 'ושמע' איז געבליבן נאר 'עם'. *(צבי לצדיק חדשי תמוז אב, מאמר א' צירוף החודש)*

ה) אויפ'ן פסוק 'הסכת ושמע ישראל היום', דרש'נט די גמרא (ברכות ס"ג) 'עשו כתות כתות', דאס מינט אז מ'זאל זיך צוזאמנעמען אינאיינעם און זיך מחזק זיין, דעריבער איז דער צירוף פונעם חודש פון דעם פסוק, ווייל אין די טעג דארף מען זיך מחזק זיין מיט אהבת חברים, דאס פארקערטע פון שנאת חנם וואס האט געברענגט דעם צווייטען חורבן בית המקדש, און נאר אז מ'וועט זיך מתגבר זיין אויף דעם, וועט מען זוכה זיין צו בנין בית המקדש. *(מאור ושמש בין המצרים)*

• דער בח פון א סעודת ראש חודש •

אמאהל האבן סלאנימער חסידים געפראוועט א סעודת ראש חודש, צוזאמען מיט'ן רבי'ן דער בעל "יסוד העבודה". וואס האט געברענגט אביסל משקה, און געמאכט א לחיים, און פארברענגט מיט די חסידים בדברי תורה וחסידות. ביים טיש איז אויך געזיצן א איד וואס מיט עטליכע טעג פריער, האט ער זיך מזכיר געווען ביים "יסוד העבודה פאר א ישועה, ווייל ס'ווארט אים אפ א שווערע משפט אין פעטערבורג. דער איד האט אויסגעגאסן זיין צובראכן הארץ פאר'ן רבי'ן, איבער'ן משפט וואס ווארט אים און אז ס'דראעט אים ל"ע צו באקומען אסאך יאהרן תפיסה אויב ער וועט נישט זיגן אינעם משפט. ער האט געבעהטן דעם רבי'ן ער זאל אים אנוואונטשן אז ער זאל ארויסגיין

פריי. ביי די סעודה האט דער בעל 'יסוד העבודה' דערציילט די פאלגנדע מעשה: צום הייליגן 'דגל מחנה אפרים' איז געקומען א איד וואס האט געהאט מיט איינעם א משפט וועגן געשעפטן און דער איד האט אים געגעבן א קוויטל און זיך ביי אים מזכיר געווען אז זיין מצב איז שווער. האט אים דער 'דגל' געזאגט אז אצינד איז נישט קיין עת רצון, און ער זאל קומען צו אים ביי די סעודת ראש חודש און דארט זאל ער אים געבן דאס קוויטל. דער איד איז געקומען צום סעודת ראש חודש און דעמאלט געגעבן פאר'ן דגל דעם קוויטל. דער דגל האט גענומען דאס קוויטל און זיך אנגערופן אז ס'איז באוואוסט אז אלע דינים אויף די וועלט שטאמען פון פגימת הלבנה, און ווען משיח צדקנו וועט קומען וועט מתוקן ווערן דער פגימת הלבנה און דעמאלט וועט נמתק ווערן אלע דינים, אבער ביז דעמאלט האט מען מתקן געווען אז אין די צייטן ווען דער בית המקדש איז געשטאנען האט דער באשעפער געהייסן ברענגען א קרבן ראש חודש ווייל דער קרבן איז מכפר אויף די לבנה ווייל ס'איז קלענער געווארן. אבער, היינטיגע צייטן אז ס'איז נישטא קיין בית המקדש און מיר האבן נישט קיין קרבנות מקריב צו זיין, ווער איז מכפר אויף די פגימת הלבנה און ברענגט א כפרה? איז די כפרה היינטיגע צייטן פון א סעודה וואו צדיקים זענען דארט, ווייל דאס עסן פון צדיקים איז אזוי ווי א קרבן. און דער דגל האט אויסגעפיהרט: און א קרבן העלפט נאר אז מ'טוהט תשובה. זאגנדיג די ווערטער האט ער זיך מורא'דיג צוקאכט און זיך אנגערופן כלפי מעלה: "רבוש"ע אויב טוה איך תשובה איז גוט און אז נישט וואס טויג דאס מיר"... און דער דגל האט געגעבן א שליידער אוועק זיין טעלער, אלץ צייכן אז אויב די תשובה ווערט נישט אנגענומען שטעלט ער אפ דאס עסן. ס'איז געפאלן א פחד אויף אלע אנוועזנדע. און דער יסוד העבודה האט אויסגעפיהרט אז יענער איד איז תיכף געהאלפן געווארן און ס'איז בטל געווארן אלע משפטים קעגן אים. און אזוי איז אויך דא געווען; גלייך נאך די סעודה פונעם בעל יסוד העבודה איז אנגעקומען א טעלעגראם פון פעטערבורג אז דער געריכט האט מבטל געווען די טענות קעגן דעם איד און ער איז ארויס פריי פון זיינע קלאגעס און ער קען שוין רואיג אנקומען אהיים און אלעס איז געווען בזכות פון די סעודת ראש חודש מיט'ן הייליגן בעל יסוד העבודה. *(מזקנים אתבונן)*

• משנכנס אב ממעטין בשמחה...

ווען ס'קומט דער חודש אב, פארמינערט מען פון שמחה. די משנה (תענית כו:), זאגט ווייל אין די טעג דארף מען טרויערן אויפ'ן חורבן בית המקדש,

<<<<<<<

<<<<<<<

דעריבער דארף מען פארמינערן פון פרייד. דער אור זרוע איז ממשיך דערויף, אז דעריבער האט מען איינגעפיהרט נישט צו עסן קיין פלייש און נישט טרינקען וויין, ווייל דאס ברענגט א שמחה פאר'ן מענטש, (ווייל ס'איז דעמאלט בטל געווארן די קרבנות און די נסכים) בפשטות איז דאס לשון 'ממעטין' א לשון פון פארמינערן, דאס מיינט אז מ'זאל זוכן צו פארמינערן פון זיך פרייען, אבער נישט אז מ'טאהר זיך גארנישט פרייען. אבער דער מגן אברהם זאגט אויף דעם וואס דער מחבר זאגט ממעטין בשמחה', 'אין משמחין כלל כמבואר בתוס",—ד.מ. אז מ'זאל זיך בכלל נישט פרייען. *(שם או"ח סי' תקנ"א סק' א)*

ב) ווייל ווען מ'דינט דעם באשעפער מיט שמחה, ווערט א פרייד אין הימל דורך די שמחה, דעריבער שטייט אז די עונשים וועלן קומען 'תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה', ווייל דער תכלית איז נישט נאר די עשיית המצוה, נאר ס'דארף זיין בשמחה. אבער אין די טעג, נישט נאר וואס ס'איז נישט דא קיין שמחה אין הימל, נאר ס'איז דא א געוויין און א קלאג, דעריבער טאהר מען נישט לערנען ערב תשעה באב נאך חצות, כדי דורכדעם מעורר צו זיין א געוויין אין הימל. *(מקור חיים בטור ברקת הלכות תשעה באב)*

ג) א רמז דערצו איז דא אין די תורה, וואס דער פסוק פארציילט אז אהרן הכהן איז נפטר געווארן ראש חודש, כאטש ס'ווערט נישט דערמאנט ביי קיין אנדערן, דאס קומט צו זאגן, אז דער חודש איז אנגעגרייט אז דער בית המקדש זאל חרוב ווערן, און מיתת צדיקים איז כשריפת בית אלקינו, דעריבער דערציילט אונז דאס די תורה, כדי מ'זאל אנהייבן מתאבל צו זיין פון ראש חודש. *(מעשה רוקח רי"ח)*

ד) דער טעם פארוואס מ'איז ממעט בשמחה שוין פון ראש חודש, ווייל תשעה באב דארף מען זיין טרויעריג, און דער כלל איז דאך 'אקדומי פורענותא לא מקדימין', מ'פעדערט נישט קיין שלעכטס. ווייל א מענטש קען נישט גיין פון איין מצב צום אנדערן אויף איינמאהל, נאר ער מוז גיין בהדרגה. דעריבער אויב מ'דארף זיין טרויעריג תשעה באב, קען מען נישט איין טאג פריער זיין בשמחה, און דערנאך אריינפאלן אין טרויער. האבן חז"ל געזאגט אז שוין פון ראש חודש דארף מען יעדן טאג פארמינערן שמחה, אזוי קומט אויס אז וואס א טאג נענטער צו תשעה באב, ווערט מען מער טרויעריג, און אזוי קען מען תשעה באב ריכטיג טרויערן אויפ'ן חורבן בית המקדש. *(דרשות מהרא"ל צינץ בין המצרים)*

ה) דער "חוזה" פון לובלין זי"ע האט געטייטש דעם מאמר חז"ל 'משנכנס אב ממעטין בשמחה', אז די כוונה איז, ווייל בין המצרים ווערט יעדער טאג די סטרא אחרא גרעסער, דעריבער דארפן מיר אים פארמינערן, און דאס טוהט מען דורך שמחה. דאס איז די כוונה, 'משנכנס אב ממעטין',—מ'פארמינערט די סטרא אחרא, 'בשמחה' - דורך שמחה. *(ממעיני הישועה חודש אב)*

ו) **הרה"ק רבי שמעון מיערוסלב זי"ע** האט געטייטשט: "**משנכנס אב**"—ווען ס'קומט חודש אב. "**ממעטין**"—ווערן די שונאי ישראל ווייניגער,

"**בשמחה**",—דורכדעם וואס מ'איז בשמחה.

ז) אין "כף החיים" (סי' תקנ"א) שטייט: אז דער וואס איז נזהר פון שמחה אין די צעהן טעג, ווען משיח וועט קומען במהרה בימינו, וועט ער זוכה זיין צו זעהן זאכן וואס דער באשעפער וועט דעמאלט מחדש זיין.

ח) ווען איינער האט א דין ודברים מיט א גוי זאל ער דאס זוכן נישט צו פארגלייכן אין דעם חודש. אויב ער האט נישט קיין אויסוועג, זאל ער דאס כאטש אפשטופן ביז נאך ט' באב.

מאוצרות הצדיקים

ראש חודש אב

• תענית צדיקים

א) כאטש ס'איז ראש חודש, א יו"ט איז דאס א תענית לצדיקים. און דער מקור איז אין מגילת תענית, און ס'ווערט געברענגט אין טור און אין שו"ע. ווייל אין דעם טאג איז אהרן הכהן נפטר געווארן, און אידן האבן אים זייער באוויינט, ווייל ער איז געוועזן זייער באליבט ביי אידישע קינדער. דער רמ"א לייגט צו, אז אפילו די וואס פאסטן נישט, פיהרט מען זיך אביסל מיט עניני אבילות כדי מתאבל צו זיין אויף די פטירה פון אהרן הכהן. *(טור ושו"ע או"ח סי' תק"פ)*

ב) כאטש דער חודש זעהט אויס ווי ס'איז א חודש פון דין, ווייל ביידע בתי מקדשות זענען חרוב געווארן אין איר, איז דאס אבער באמת א חודש פון רחמים, און דעריבער איז אהרן הכהן, וואס איז געוועזן אן אוהב שלום ורודף שלום - נפטר געווארן דוקא אין דעם חודש, כדי צו ווייזן אז דער חודש איז בעצם פונעם חלק הרחמים. *(שם משמואל פ' מסעי)*

ג) הרה"ק רבי איציק'ל פון פשעווארסק זצ"ל האט אמאהל געזאגט: ס'וואונדערט אים פארוואס אהרן הכהן האט זוכה געווען אז דער טאג פון זיין פטירה ווערט דערמאנט אין די תורה, וואס מ'זעהט נישט ביי קיינעם פון די אבות הק'. נאר וויבאלד אהרן איז געווען אן אוהב שלום ורודף שלום, דעריבער כדי צו ווייזן דאס חשיבות דערפון, האט די תורה ארויסגעשריבן דעם טאג פון זיין פטירה. *(המלך במסיבו)*

ד) נאך א טעם קען זיין פארוואס די תורה האט געשריבן דעם טאג פון אהרן הכהן'ס פטירה וואס שטייט נישט ביי קיין אנדערן, ווייל דער פסוק וויל ארויסברענגען וואס ס'האט צוגעברענגט אז די כנענים זענען געקומען מלחמה האלטן מיט די אידישע קינדער, ווייל זיי האבן געזעהן אז דער חודש אב איז א חודש וואס איז נישט גוט פאר אידן, והא ראיה אז די ענני הכבוד זענען אוועק געגאנגען פון זיי, דעריבער האבן זיי געמיינט אז זיי וועלן מצליח זיין, דעפאר פארציילט דאס דער פסוק. *(צאינה וראינה פ' מסעי)*

ב) דעריבער האט די תורה געשריבן דעם טאג פון אהרן הכהן'ס פטירה, צו ווייזן אז חודש אב איז 'ריע מזליה',—דער מזל פון אידן איז אין דעם חודש שוואך. אבער ביי משה רבינו שטייט נישט אין די תורה אז ער איז נפטר געווארן ז' אדר, ווייל חודש אדר איז 'בריא מזליה',—דער מזל איז גוט פאר אידן, [דערפאר שטייט 'כשם משנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה']. *(בעל מעשה רוקח על המשניות, שו"ת קרן לדוד או"ח סי' קמ"ו)*

• א בחינה פון "תשובה מאהבה".

דער הייליגער רוזשינער זי"ע האט אמאהל געזאגט ביי א סעודת ראש חודש אב: ראש חודש אב איז א בחינה פון "**תשובה מאהבה**". און ער האט

<<<<<<<

מַיין אוֹצָר... חודש אב...ימי בין המצרים...

<<<<<<<

מסביר געווען זיין כוונה. ס'איז באקאנט אז די 21 טעג פון בין המצרים זענען קעגן די 21 טעג פון די שלש רגלים [ימי בין המצרים האט 21 טעג, און שלש רגלים איז 21 טעג: 7 טעג פסח. 7 טעג תשלומים פון שבועות. 7 טעג סוכות.] קומט אויס אז ראש חודש אב איז קעגן דעם יום טוב סוכות וואס איז א בחינה פון **תשובה מאהבה**.

מאוצרות הצדיקים

ימי בין המיצרים

• פארוואס מ'לייענט די מ"ב מסעות, בין המצרים?

מ'קען ערקלעהרן א טעם פארוואס מ'לייענט די פרשה פון די מ"ב מסעות אין די טעג פון בין מצרים? ווייל אין די טעג קלאגן אידן אויפ'ן חורבן בית המקדש וירושלים, און מ'ווארט און מ'האפט אז דער באשעפער וועט שוין איבערדרייען די טעג צו ימי ששון ושמחה. און אזוי ווי ביי די מסעות, נאכדעם וואס אידן זענען אדורכגעגאנגען אלע מ"ב מסעות זענען זיי אנגעקומען צו זייער ערווארטע פלאץ אין ארץ ישראל, אזוי אויך אינעם יעצטיג'ן גלות וואס מיר האבן שוין געליטן גענוג און נאך, און מיר זענען שוין אדורך די אלע מ"ב מסעות, ווילן מיר ממשיך זיין די ישועה וואס איז דעמאלט געווען ביי די מ"ב מסעות פון בני ישראל אין מדבר, אז ס'זאל שוין זיין א קץ וסוף פאר אונזערע מ"ב מסעות אין גלות און מיר זאלן שנעל געהאלפן ווערן בביאת משיח צדקנו. בב"א. *(ויחי יוסף-פאפא)*

• די געהויבענע חדשים פון תמוז און אב ווערן איבערגעדרייט צו נידריגע טעג

ס'שטייט אין 'ילקוט שמעוני' (פ' פנחס רמז תשפ"ב) אמר רבי לוי....אין יעדן חודש פון זומער האט דער באשעפער געוואלט געבן פאר אידן א יום טוב. חודש ניסן האט ער געגעבן פסח. חודש אייר פסח שני. חודש סיון שבועות. חודש תמוז האט ער געוואלט געבן א גרויס'ן יום טוב, אבער די אידן האבן געמאכט דעם עגל, איז בטל געווארן די חדשים תמוז אב און אלול, און חודש תשרי האט דאס באצאהלט מיט'ן באקומען ראש השנה, יום כיפור, און סוכות. זעהט מען אז די חדשים תמוז און אב זענען געווען גאר הויכע חדשים, ווייל מ'האט געוואלט מאכן אין זיי א גרויס'ן יום טוב, נאר צוליעב'ן חטא העגל זענען זיי געווארן נידריגע טעג, טעג פון מידת הדין, וואס אין חודש תמוז זענען די לוחות צובראכן געווארן. דער קרבן תמיד איז בטל געווארן. די שטאט ירושלים איז אויפגעבראכן געווארן. אפסטמוס האט פארברענט די תורה און אריינגעשטעלט א צלם אין היכל. און אין חודש אב איז נגזר געווארן אז אונזערע אבות זאלן נישט אריין גיין קיין ארץ ישראל. דער ערשטער און צווייטער בית המקדש איז חרוב געווארן. די שטאט ביתר איז איינגענומען געווארן און די שטאט אויסגעדראשן געווארן.

• דערפרייען דעם קעניג וואס מער

דער ספה"ק "יסוד ושורש העבודה" שרייבט א טעם פארוואס מ'טאהר נישט לאכן אין די בין המצרים טעג, ווייל דעמאלט איז "שכינה מיללת,"—כביכול די שכינה הק' קלאגט. ס'איז א משל צו א מענטש וואס זעהט ווי דער קעניג וויינט, וועט ער דאך זיכער דעמאלט נישט לאכן, ווייל ווען דער קעניג וויינט, לאכט מען נישט, נאר אדרבה, מ'דארף זעהן משמח צו זיין די שכינה הק' מיט תורה ותפלה.

• דער קשר צווישן ימי בין המצרים, און ימי נוראים

די 'ימי בין המצרים' און די קומענדיגע ימים נוראים האבן א שטארקער קשר. שטייט פון אר"י הק', אז די ימי בין המצרים זענען א ביישפיעל צו די ימי נוראים, ווייל ווי אזוי מ'פיהרט זיך מיט אבלות אין די ימי בין המצרים, אזוי וועלן זיין ביי אים די ימי נוראים. פארוואס? ווייל די ימי בין המצרים זענען א בחינה פון טונקעלקייט און פארהוילנקייט, די הייליגע שכינה כביכול איז באהאלטן אינעם גרויס'ן פינסטערניש, און דער באשעפער וויל אז מ'זאל אים אפיהרזוכן, ס'זאל זיין א גרויסער דורשט צו אים, ביז די איין און צוואנציג (21) טעג פון תשרי, וואס דעמאלט ווערט דער באשעפער אנטפלעקט און אידישע קינדער זענען אים ממליך אויף זיך און זענען מקבל עול מלכות שמים און דער באשעפער, פון גרויס ליעבשאפט צו אידישע קינדער, איז מוחל זייערע זינד.

• איזהו מקומן של זבחים •

הגאון רבי אברהם משה סג"ל זצ"ל דער רב פון בראהילוב, האט געמאכט דער ספר "מים קדושים" אויף די מסכתות פון סדר 'קדשים'. איז ער געקומען צו זיין רבי הרה"ק רבי ברוכ'ל פון מעזיבוז זי"ע, ער זאל אים געבן אן הסכמה אויף זיין ספר. האט אים דער רבי ר' ברוכ'ל געזאגט: "איך וואונדער זיך וויאזוי קען מען מאכן אזא גרויסע ספר אויף די ענינים פון 'קדשים'... ווען איך זאג נאר 'איזהו מקומן של זבחים', און איך דערמאן זיך וויאזוי מ'האט מקריב זיין די קרבנות אין די צייט וואס דער בית המקדש איז געשטאנען, און וויאזוי דער בית המקדש זעהט יעצט אויס, דרייט זיך שוין מיין מאגן איבער פון גרויס צער, און איך קען קוים זאגן ווייטער...". און רבי ברוכ'ל האט מיט דעם געטייטשט דעם פסוק (תהלים לט:ד): "חם לבי בקרבי בהגיגי תבער אש דברתי בלשוני". '**חם לבי בקרבי**', — מיין הארץ ווערט הייס, 'בהגיגי',—ווען איך טראכט אריין און איך בין זיך מתבונן, אז אויפ'ן פלאץ וואו ס'איז געווען '**תבער אש**',—ס'האט געברענט דער פייער פון די קרבנות אויפ'ן מזבח, איז יעצט נאר '**דברתי בלשוני**',—זענען מיר מקריב קרבנות דורכ'ן זאגן, ווען מיר דאווענען, אזוי ווי ס'שטייט (הושע יד:ג) "**ונשלמה פרים שפתינו**". *(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מוצאי י"ז תמוז תשנ"ח)*

• ועיר האלקים מושפלת •

אמאהל ווען דער זיידע ז"ל [כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע] האט געוויילט אין מארינבאד אין די ימי בין המצרים, איז אים געקומען באזוכן איינער פון די פריצים פון די געגנט, און אלס אנשטענדיגקייט, האט אים מרן זי"ע געמוזט צוריק אפגעבן א וויזיט. ווען מרן זי"ע האט זיך אומגעקעהרט אהיים פונעם פריץ, האט ער זיך געלייגט אויפ'ן בעט און שטארק געכליפעט. ווען מ'האט געפרעגט וואס דאס געווען איז? האט מרן זי"ע מיט א צובראכן הארץ געענטפערט: "**ווען איך האב באזוכט ביים פריץ און געזעהן זיין קעניגליכע פאלאץ, האב איך זיך דערמאנט וויאזוי ירושלים זעהט נעבעך אויס דערנידערט עד שאול תחתיה....**" *(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מוצאי י"ז תמוז תשל"ט)*

• דערפרייען די שכינה מיט מצוות

דער קאזשניצער מגיד זי"ע שרייבט אז ווען דער קעניג איז בשמחה, דארף מען פאר אים נישט

<<<<<<<

>>>>>>

ברענגען שפּילערס מיט א פידל, נאר ווען דער קעניג איז צוגעלייגט, דעמאלט דארף מען אים דערפרייען, זאגט ער, אין די טעג פון בין המצרים, די צייט ווען ס'איז שכינתא בגלותא, דארף מען זעהן משמח זיין די שכינה הקדושה, דורך טוען מצוות ומעשים טובים. *(עבודת ישראל' פ' מסעי)*

• ס'טוהט אים ווי חורבן בית המקדש

דער "שפת אמת" טייטשט דעם מאמר חז"ל, "**כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה**". פונקט ווי די מעשה פנחס איז "הלכה ואין מורין כן",—אבער ער האט געוויזן אז ס'אַרט אים דער כבוד שמים, דאס זעלבע איז מיט וויינען אויף'ן חורבן ירושלים, כאטש מיר דארפן צו '**טרויערן**' אויף חורבן בית המקדש, און נישט צו וויינען, נאר וואס דען? אז א איד וויינט אויף'ן חורבן בית המקדש וירושלים, ווייזט ער דערמיט אז ס'טוהט אים ווי וואס דער בית המקדש איז חרוב געווארן, און דעריבער "זוכה ורואה בשמחתה".

• "ומצניעין מר"ח ואילך הסכין של שחיטה..."

דער רמ"א (סימן תקנ"א) ברענגט "ומצניעים מר"ח ואילך הסכין של שחיטה כיון שאין שוחטין בו". כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א האט אמאהל געפרעגט פון הרה"ח ר' שלמה דוד מאנדלאלאוויטש ז"ל שו"ב בעיר ציריך, א טעם אויף דעם רמ"א פארוואס מ'באהאלט די חלפים. האט הרה"ח ר' שלמה דוד ז"ל געענטפערט בטו"ט. דער בית יוסף (או"ח סי' ק"פ) זאגט א טעם בשם רבינו שמחה, אויפ'ן מנהג וואס מ'דעקט צו די מעסערס ביי ברכת המזון, ווייל איינמאהל האט זיך איינער גע'הרג'עט מיט א מעסער ביי ברכת "בונה ברחמיו ירושלים" מחמת רוב צער, דערמאנענדיג זיך פונעם חורבן בית המקדש.

אין שו"ע ווערט געפסקנ'ט אז א שוחט דארף זיין א ירא שמים מרבים, און ס'ווערט אויך געפסקנ'ט (שו"ע (סי' א) "שראוי לכל ירא שמים להיות מיצר ודואג על חורבן ביהמ"ק". דעריבער אין די ניין טעג ווען מ'טרויערט נאך מער אויפ'ן חורבן, דארף מען חושש זיין אויפ'ן שוחט וואס איז מיצר ודואג לחשש הנ"ל, דעריבער באהאלטן די שוחטים די מעסערס אין די טעג. כ"ק מרן שליט"א האט שטארק מפליא געווען דעם ביאור. *("המחנה החרדי" שבט תשס"א)*

• "גוטע קינדער, וכתרה של תורה"

דער "חתם סופר" שרייבט, אז דער וואס וויינט אויפ'ן חורבן בית המקדש אין די ימי בין המצרים, איז זוכה צו גוטע קינדער. אויך שטייט אין ספר "קב הישר" (סימן צ"ג) אז דער וואס וויינט אויף גלות השכינה אין די איצטיגע טעג, איז זוכה ל"כתרה של תורה",—צו די קרוין פון תורה.

• "שלש דפורענותא",

דער "יעב"ץ" שרייבט אין זיין סידור, אז די סיבה

פון צרות און רדיפות אין גלות רח"ל, קומען צוליעב דעם וואס אידן טרויערן נישט גענוג אויפ'ן חורבן בית המקדש, די שכינה הק' זאגט: "איך וויין, און איר לאכט?" לויט דעם שרייבט דער מאקאווא רב, אין זיין ספר "עטרת משה", א טעם פארוואס די דריי וואכן ווערן אנגערופן "שלש דפורענותא",—דריי וואכן פון שטראף, און "שלשה דאבלתא",—דריי וואכן פון טרויער, אזוי ווי די זיבן וואכן פון נחמה ווערן גערופן "שבעה דנחמתא"? אבער לויט די ווערטער פון יעב"ץ פארשטייט מען דאס. "פורענותא" איז פונעם לשון "פרעון" חוב, ווען דער מענטש טרויערט אויף חורבן ירושלים, באצאהלט ער דעם חוב, אז ער זאל נישט דארפן ליידן פורענות ח"ו, ער ווערט פטור פון אלע צרות און רדיפות.

• תורה ותפילה דערפרייט די שכינה הק'

דער הייליגער רבי ר' שמעלקא פון ניקלשבורג זי"ע האט געזאגט א משל אויף די ימי בין המצרים: "א מלך וואס איז געפאנגען געווארן און מ'האט אים געברענגט אין הויז פון זיין גוטער פריינד, פון איין זייט, האט דער גוטער פריינד געוויינט אז דער קעניג איז געפאנגען, אבער ער האט זיך געפרייט אז ער געפינט זיך יעצט ביי אים אין הויז. אין די ימי בין המצרים איז טאקע

<<<<<<<

• גאולה העתידה בזכות יצחק אבינו •

הרה"ק רבי הערש'לע זידיטשובער זי"ע איז געווען ביים הייליג'ן "חוזה" פון לובלין זי"ע. האט אים דער "חוזה" געזאגט אז ער ווייסט דעם באדייט פון אלע מסעות וואס שטייט אין פ' מסעי, אויסער דעם פסוק (במדבר לג:כד) "**ויסעו מהר שפר ויחנו בחרדה**". האט הרה"ק רבי הערש'לע, געזאגט: איך ווייס יא און איך וועל דאס ערקלערהן: די גמרא (שבת פט:) זאגט: לעתיד לבוא וועט דער באשעפער זאגן פאר אברהם אבינו "**בניך חטאו לי**",—דיינע קינדער האבן געזינדיגט פאר מיר און מיט וואס זאל מען זיי באשטראפן? וועט אברהם אבינו ענטפערן: "ימחו על קדושת שמך",—זאלן זיי אפגעמעקט ווערן פאר דיין הייליגער נאמען. וועט דער באשעפער גיין צו יעקב אבינו, וואס האט געהאט א לעבן פון צער גידול בנים, אפשר וועט ער רחמנות האבן אויף זיינע קינדער, און אים זאגן "בניך חטאו לי", און מיט וואס זאל מען זיי באשטראפן? וועט ער אויך ענטפערן "ימחו". וועט דער באשעפער גיין צו יצחק אבינו און אים זאגן "בניך חטאו לי",—דיינע קינדער האבן געזינדיגט פאר מיר און מיט וואס זאל מען זיי באשטראפן? וועט יצחק זאגן: זענען דען זיי מיינע קינדער און נישט דיינע קינדער? ווען זיי האבן געזאגט "נעשה פאר ונשמע" האסטו דאך זיי גערופן "בני בכורי", און אצינד זענען זיי נאר מיינע קינדער און נישט דיינע?... וועט יצחק מאכן א חשבון מיט'ן באשעפער. די לעבענס טעג פון א מענטש איך זיבעציג יאהר (תהלים צ:י). די ערשטע צוואנציג יאהר שטראפט מען נישט, בלייבט נאר פופציג יאהר פונעם לעבן. העלפט פון די פופציג יאהר זענען נעכט, בלייבט איבער פינף און צוואנציג יאהר פונעם לעבן. העלפט פון דעם איז פאר דאווענען, עסן און אנדערע געברויכן. בלייבט איבער צוועלף מיט א האלב יאהר. "אויב וועסטו זיי אלע פארגעבן איז גוט, און אויב נישט, נעם איך אויף מיר העלפט און דו באשעפער וועסט נעמען די אנדערע העלפט", און אזוי וועט יצחק אבינו פטר'ן כלל ישראל פון ווערן באשטראפט... דאס איז דער סוד דא פון "**ויסעו מהר**",—די פמליא של מעלה האט זיך אוועק געצויגן פון אברהם אבינו'ס רייד, וואס אברהם ווערט אנגערופן '**הר**' אזוי ווי ס'שטייט: "לא כאברהם שקראו הר" (פסחים פח.; מדרש שוח"ט תהלים פא). '**שפר**', זיי האבן זיך אויך אוועק געצויגן פון די רייד פון יעקב אבינו וואס ווערט גערופן "שפר" אזוי ווי חז"ל (בבא מציעא פד.) זאגן: שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון) "**ויחנו בחרדה**",—און ס'איז אהנגענומען געווארן די רייד פון יצחק אבינו וואס ווערט גערופן '**חרדה**', אזוי ווי ס'שטייט "ויחרד יצחק חרדה גדולה"... און נאר דייקא יצחק אבינו איז געווען דער וואס האט געהאלפן די אידן זיך איבערבעהטן מיט'ן באשעפער און זוכה זיין צו א גאולת עולם. *(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מבעלזא - קידושא רבה פ' מסעי תשל"ז)*

<<<<<<<

שכינתא בגלותא,—די שכינה הקדושה געפונט זיך אין גלות, אבער אונזער תורה ותפלה דערפרייט די שכינה הקדושה, דארפן מיר זיך פרייען דערמיט".

• "זיך שטארקן אין לימוד התורה"

ס'שטייט אין ספר "עבודת ישראל", אז די טעג פון בין המצרים, זענען מסוגל זיך צו שטארקן אין לימוד התורה, ווי די משנה (אבות ב:יד) זאגט: "רבי טרפון אומר 'הוי' שקוד ללמוד תורה,"—דו זאלסט דיך פלייסן צו לערנען תורה. דאס ווארט 'הוי' באטרעפט 21, א רמז אויף די 21 טעג פון בין המצרים, וואס זענען נידעריגע טעג, און דער יצר הרע זוכט מיט בייזע און שלעכטע געדאנקען צו וועלן שטרויכלען דעם מענטש רח"ל, דעריבער זאל מען זיך פלייסן אין תורה, ווייל אין די טעג איז גרינג זיך צו דערנעהנטערן צום הייליג'ן באשעפער דורך תורה לערנען.

מאוצרות רבוה"ק מבעלזא

ימי בין המיצרים

• "מ'פארהוילט אן אויג פון די שכינה",

כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע האט אמאהל געטראפן זיין אייניקל וויינען. פרעגט ער אים. "פארוואס וויינסטו?" ענטפערט דאס קינד, "מיר האבן געשפיעלט "באהעלטעניש", איך האב מיך באהאלטן, און מ'האט מיך נישט געקענט געפונען, און ווען איך האב אביסל ארויסגעשטעקט מיין קאפ צו זעהן ווי איז דאס אינגל וואס זוכט מיך, האב איך צו מיין ערשטוינונג געזעהן אז קיינער זוכט מיך שוין נישט, דעריבער פון גרויס צער וויין איך! האט מרן מהרי"ד זי"ע ערקלערט: "אט אזוי און נאך מער, האט די הייליגע שכינה צער פון אידן. די שכינה הק' איז אין גלות, דער באשעפער כביכול באהאלט זיך, און די עבודה וואס פארלאנגט זיך איז, מ'זאל גליסטן נאך די שכינה כדי מ'זאל זיך מיט איר באהעפטן, און דורכדעם טוהט מען א נחת רוח פאר'ן באשעפער. אבער ווי גרויס איז דער פגם, ווען מ'פארהוילט אן אויג פון די שכינה הק', און וועלט בלייבט ווייטער וועלט. און ווער זאגט נאך ווען די שכינה הק' אנטפלעקט זיך פאר אונז, איז ווי גרויס איז דער צער פון באשעפער ווען ער זעהט אז אפילו דעמאלט, זוכן מיר אים אויך נישט.

מאוצרות הצדיקים

חבלי משיח

• גע'פועל'ט ארן קיין מלחמות

אין ספר '**מלבוש לשבת ויו"ט**' (פ' עקב בד"ה כי תאמר) שטייט בשם הרה"ק רבי אייזיק'ל מזידיטשוב

זי"ע, וואס ער האט נאכגעזאגט בשם רבי ר' אלימלך זי"ע, כאטש אין די פסוקים שטייט אז בשעת ביאת המשיח וועט זיין גרויסע מלחמות און מלחמת גוג ומגוג, אבער ער האט שוין גע'פועל'ט מיט זיינע תפלות אז ס'זאל נישט זיין קיין מלחמות, נאר דער פארקויפער וועט שטיין און אפוועגן זיין מעהל, און דער שניידער וועט מיט זיין מעסטער, מעסטן די סחורה.... און פלוצלינג וועט אליהו הנביא קומען און מבשר זיין אז משיח קומט".

• נישט מיטמאכן מער די צרות...

ענדליך צו דעם ווערט געברענגט פון מגידי אמת בשם הרה"ק רבי אלעזר מרישא זי"ע וואס האט געהערט פונעם דברי חיים פון צאנז זי"ע וואס האט עדות געזאגט מפה קדשו פון הרה"ק מראפשיץ זי"ע אז מ'וועט שוין נישט דארפן מיטמאכן די אלע צרות און נסיונות וואס שטיין אין חז"ל וואס וועט זיין איידער ביאת המשיח, ווייל דאס איז שוין נמתק געווארן דורך די צדיקי הדורות, נאר דער געוועלבער וועט שטיין אין געוועלב און דער ווערטסהייזער אין ווערטסהויז, און פלוצים וועט מען קומען זאגן אז משיח איז געקומען". עכל"ק. אויף דעם ענין איז ברייט באוואוסט דעם ניגון "אין א שיינעם העלן טאג, דער סוחר ביי דעם וואג", וואס ווערט אנגעצייכנט פון הגה"ק בעל "קדושת ציון" מבאבוב זצוק"ל.

מיר בערטן אויף די איבריגע...

אויפ'ן סבא קדישא פון ראדושיץ זי"ע ווערט דערציילט: איינמאהל פרייטאג צונאכט'ס פאר קידוש, דער צדיק זיצט שטארק פארקאכט און קרעכצט, אזוי איז דורך א לענגערע צייט און דער צדיק קומט נישט צו זיך. איין חסיד האט זיך געטרויעט און פרעגט דעם צדיק דערויף, האט ער געענטפערט "חבלי משיח". האט דער חסיד געפרעגט, חבלי משיח? דאס האט דאך שוין דער רבי ר' אלימלך מבטל געווען? האט דער צדיק געענטפערט, אויף דאס ביסל וואס דער רבי ר' אלימלך האט איבערגעלאזט, אויף דעם בין איך מתפלל עס זאל נמתק ווערן". *(נפלאות הסב"ק עניני גאולה דף קלד)*

• פלאגן חתונה צו מאכן די קינדער

הרה"ק רבי שלומ'קע זוועהילער זי"ע האט געזאגט אז דער רבי ר' אלימלך האט טאקע מבטל געווען חבלי משיח, אבער בעקבתא דמשיחא וועלן זיך אידן שטארק פלאגן מיט חתונה מאכן די קינדער... *(ספר שבחי רבי ר' אלימלך בשם ס' נועם בקודש)*

• "פלוימען צימעס וועט מען נישט עסן..."

הרה"ק רבי איציק'ל מפשעווארסק זצוק"ל, האט נאכגעזאגט פונעם 'דברי חיים' פון צאנז זי"ע, וואס האט נאכגעזאגט די מימרא אז דער הייליגער רבי ר' אלימלך האט שוין מבטל געווען חבלי משיח, האט ער אבער אויסגעפיהרט: "**אבער קיין פלוימען צימעס וועט מען נישט עסן**". דער הייליגער שיניאווער רב זי"ע האט געזאגט, "**פון דאס וואס ס'איז געבליבן קען מען זעהן וואס ר' אלימלך האט מבטל געווען**".

• "האניג לעקן וועט מען נישט..."

אן עהנליכע גירסא שטייט אין די הקדמה פונעם ספר 'ליקוטי צבי' (פון הגה"צ ר' צבי הירש הכהן זצ"ל בן הגאון בעל 'נפש יהונתן' פון סעליש): כ'האב געהערט פון הרה"ק רבי שלום אליעזר זי"ע הי"ד פון ראצפערט, וואס האט נאכגעזאגט בשם זיין טאטע דער הייליגער 'דברי חיים' פון צאנז, וואס האט געזאגט אויף דעם וואס איז מקובל אז דער רבי ר' אלימלך האט געזאגט: ס'איז מיר א חידוש וואס חז"ל (סנהדרין צח:) זאגן: "ייתי

<<<<<<

«««««««

ולא יחמיני" (זאלן שוין קומען די חבלי משיח אבער איך וויל דאס נישט זעהן), זיי האבן דאך געוויסט אז ס'וועט זיין אויף די וועלט 'אלימלך און זיין הייליגער ברודער רבי זושא' און זיי וועלן מבטל זיין די חבלי משיח, פונדעסטוועגן, האט דער 'דברי חיים' אויסגעפיהרט, "האניג לעקען וועט מען נישט..." פיהרט אויס דער בעל 'ליקוטי צבי' מיט א ביטערניש, "דער גרויסער חורבן וואס האט אונז געטראפן (די צווייטע וועלט מלחמה) איז געווען עפעס מער ווי נישט האניג לעקען... "

• משיח וועט קומען ארן קיין צער...

הרה"ק רבי אלעזר ריישער זי"ע האט געזאגט: ס'איז באקאנט פון ש"ס און מדרשים, אז די חבלי משיח זענען זייער שווערע, נאר ס'איז קבלה בידינו פון די הייליגע צדיקים פון פריער, אז דורך זייער צדקות און גרויסע עבודה מיט מסירות נפש, וואס אסאך זענען אומגעקומען על קדושת שמו יתברך, 'ארץ אל תכסי דמם', מיט'ן לאנג'ן גלות און די שווערע ארבעט וכדו', זענען די חבלי משיח נמתק געווארן. און אזוי האב איך געהערט עטליכע מאהל פונעם צאנזער רב, וואס האט דאס געהערט פון זיין הייליגן רבי'ן, אז משיח צדקינו וועט בעהשי"ת קומען פלוצלינג, אהן קיין שום צער פון פריער ח"ו.

• צוויי אופנים פון גאולה

שטייענדיג אין די טעג פון בין המצרים, דארף מען זיך מתבונן זיין אין די ווערטער פון חז"ל (סנהדרין צח.) אז ס'זענען דא צוויי וועגן וויאזוי די גאולה העתידה קען קומען, אזוי ווי דער נביא ישעי' זאגט: "אני ה' בעתה אחישנה", זאגן חז"ל: "בעתה" מיינט, די גאולה וועט קומען אין איר צייט וואס דער באשעפער האט שוין פון פריער באשטימט, און נאך א וועג איז דא "אחישנה",—וואס איז טייטש "איך וועל איר צואיילן", אויב אידן וועלן תשובה טוען און זוכה זיין, דעמאלט וועט דער באשעפער צואיילן און ברענגען די גאולה, פאר די באשטימטע צייט.

• "אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב",

בלעם הרשע האט געבענטש די אידן און געזאגט "**אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב**", (וואס איז מרמז אויף די טעג פון די גאולה שלימה ווי ס'שטייט אין די מפרשים) זאגט דער '**אור החיים**' הק' פשט: אז דיביידע אויבנדערמאנטע גאולות זענען מרומז דא אין פסוק: "**אראנו ולא עתה**",—מיינט איך וועל זיי זעהן אין א צייט ארום, אבער ס'קען זיין ס'וועט נישט נעמען לאנג, דאס איז מרמז אויף די גאולה פון "אחישנה", וואס קען קומען גאר שנעל אויב אידן זענען ווערד. "**אשורנו**",—איז א לשון פון איינער וואס קוקט אויף ווייט אוועק, "**ולא קרוב**",—און ס'איז נישט נאענט, ווייל דאס גייט ארויף אויף די באשטימטע צייט פון די גאולה וואס דאס איז נאך זייער ווייט אוועק (פון די צייט ווען בלעם האט גערעדט, והא ראי' אז מיר זענען נאך אלס אין גלות זייט דעמאלט, און די צייט איז נאכנישט געקומען).

• ברענג שנעל די גאולה שלימה

אמאהל פורים האט דער טריסקער מגיד זי"ע געזאגט א מליצה אויף אידישע קינדער, אז דער באשעפער זאל צואיילן די גאולה שלימה און נישטווארטן ביז ס'וועט זיין א דור כולו זכאי. "רבונו של עולם, 'אם החרש תחרישי בעת הזאת' (אסתר ד:יד), אויב דו וועסט נישט צואיילן די גאולה, דעמאלט 'רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר',—וועלן אידן בעהטן פרנסות פון די סטרא אחרא, זיי וועלן זיך לערנען צו זיין דאקטורים אדוואקאטן א.ד.ג. און זיי וועלן אוועק פאהרן אין ווייטע לענדער און זיך ח"ו אפשיידן פון די תורה הקדושה. זיי וועלן געפונען א רוח והצלה אין גשמיות, אבער "ו'**א**"**ת**",—די תורה הקדושה וואס הייבט זיך אהן מיט אן **א**' און ענדיגט זיך מיט א **ת**' 'ובית אביך',— די תפילות וואס אבותינו הק' האבן מתקן געווען '**תאבדו**',—זיי וועלן פארגעסן די תורה ותפלה, '**ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות**',—אויב דו וועסט ווארטן אסאך צייט, ווער ווייסט אויב זיי וועלן מקבל זיין אויף זיך 'עול מלכותך', און 'אין מלך בלי עם', דעריבער אייל צו און ברענג שנעל די גאולה, **והיה ה' למלך על כל הארץ**. *(הגש"פ ארבע אופני הקודש)*

❧ מאוצרות רבוה"ק מבעלזא ❧

❧ חבלי משיח ❧

• ס'איז נישט געווען 'חבלי משיח'

מ'דערציילט אז ווען איינער פון גאוני הדור האט באזוכט ביי כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע אין ארץ ישראל נאכ'ן חורבן, האט ער אינמיט'ן רעדן זיך אויסגעדרוקט אז די געפעהרליכע געשעעהנישן וואס יהדות אירופה האבן דורכגעלעבט זענען "חבלי משיח", האט מרן זי"ע אויפ'ן פלאץ אויפגעציטערט און געזאגט: "**דאס זענען נישט געווען חבלי משיח, ווייל די חבלי משיח האט שוין מבטל געווען דער רבי ר' אלימלך פון מליזענסק מיט זיינע תפילות!**"

• "מתוך שלום מלכיות..."

ביי די צווייטע וועלט קריג, האט כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע זיך פארזוימט פאר'ן זאגן "עלינו לשבח", און ער האט דעמאלט מתפלל געווען אז ס'זאל זיין שלום אויף די וועלט, און מ'זאל זוכה זיין זיך פריער צו בארואיגן פון די צרות און דערנאך מקבל זיין פני משיח צדקנו, מתוך נחת והרחבת הדעת. דער בילגורייא רב זי"ע מערקט אהן וואס ס'שטייט אין מדרש הגדול (מובא שם): "מתוך חמשה עשר דברים ישראל נגאלים באחרית הימים, מתוך תשובה, מתוך רחמים, מתוך זכות אבות, מתוך צרה, מתוך מעשים טובים, מתוך הגיון תורה ומתוך עניות ומתוך שעבוד קשה, מתוך הכנעה, **מתוך 'שלום מלכיות'**, מתוך קנאה, מתוך תפילה, מתוך הקץ, מתוך שפלות הדור, מתוך יאוש", עיי"ש, אזוי ווי דער טאטע ז"ל האט געזאגט אז איידער משיח וועט קומען דארף זיין "שלום מלכיות" אויף די וועלט.

• ער האט בכוח צו ברענגען די גאולה

ס'ווערט דערציילט אז הרה"ק רבי אברהם חיים מפלאנטש זי"ע, האט ביי די ערשטע וועלט קריג געשיקט זאגן פאר כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע, אז אזוי ווי ער האט דעם כוח צו ברענגען די גאולה שלימה און פועל'ן אז משיח צדקנו זאל קומען, בעהט ער [פון מרן זי"ע] אז ער זאל פועל'ן אז די גאולה זאל שוין זיין ביי די מלחמה.

(פארזעצונג אי"ה)

שבת קודש מאוצרות רבוה"ק

א בעקיטשע

חשיבות הבעקיטשע / בעקיטשע מיוחד לכבוד שבת / חינוך
בעקיטשע חדש / בעקיטשע עם סטראקעס / בגדי לבן / אבנט

• חשיבות הבעקיטשע

דער מנהג איז אז אין שבתות און ימים טובים גייט מען אנגעטוהן מיט א א לאנגע זיידענע חשובע מלבוש וואס מ'רופט א 'בעקיטשע'. אויך די בחורים פונעם טאג וואס זיי ווערן בר מצוה הייבן אהן צו גיין מיט א בעקיטשע, שבת און יום טוב".

• א ספעציעלע בעקיטשע לכבוד ר"ח

לכבוד ראש חודש ויומי דפגרא [ווי חמשה עשר בשבט, פורים קטן און שושן פורים קטן] איז מרן ז"ע געגאנגען אהנגעטוהן צום דאווענען מיט א געבלומטע בעקיטשע ספעציעל פאר די טעג, און מרן ז"ע איז געגאנגען אנגעטוהן מיט די בעקיטשע א גאנצן טאג ביז מנוחת לילה.

דער סדר פון שבת [און די ימים טובים] איז געווען: שבת אינדערפרי איז מרן ז"ע געגאנגען אנגעטוהן מיט די געוועהנליכע גלאטע בעקיטשע [די זעלבע 'טרינק בעקיטשע' וואס ער איז געגאנגען אינדערוואכן ביז'ן דאווענען] און איידער מ'האט זיך געשטעלט דאווענען תפילת שחרית האט מרן ז"ע אנגעטוהן די געבלומטע בעקיטשע פון שבת, [די זעלבע בעקיטשע וואס מרן ז"ע האט אנגעטוהן ערב שבת פון תפילת שחרית ביז פרייטאג נאכט]. און מיט די געבלומטע בעקיטשע איז מרן ז"ע געגאנגען אנגעטוהן דעם גאנצן שבת און מוצאי שבת ביז מנוחת הלילה.

עטליכע הנהגות בקודש פון מרן ז"ע ביים אנטוהן די בעקיטשע. ווען מרן ז"ע האט אנגעטוהן די בעקיטשע, האט ער שטענדיג פריער אריינגעלייגט זיין רעכטע האנט אינעם ארבעל פון די בעקיטשע און דערנאך די לינקע האנט ווייל ער האט שטענדיג מקפיד געווען אויף אנטוהן די רעכטע זייט פריער. און ביים אויסגעטוהן די בעקיטשע האט מרן ז"ע פריער אויסגעטוהן די לינקע זייט און דערנאך די רעכט זייט.

אין די קעשענעס פון די בעקיטשע איז גארנישט געלעגן, נאר די 'פאטשיילע' (טיכל) אליין. וואס מרן ז"ע פלעגט צומאהל אריינשטעקן אין די קעשענע פון די בעקיטשע, (צומאהל איז געווען צוויי פאטשיילעס איינס אין די רעכטע קעשענע און איינס אין די לינקע קעשענע) און ווען מרן ז"ע האט אנגעטוהן אדער אויסגעטוהן די בעקיטשע האט ער פריער ארויסגענומען די פאטשיילעס פון די קעשענעס און דערנאך אויסגעטוהן די בעקיטשע ס'זאל נישט זיין א חשש פון אנטוהן אדער אויסטוהן צוויי מלבושים (די בעקיטשע מיט די פאטשיילע) צוזאמען. ווייל די פאטשיילע האט אויף זיך א שם בגד. און די הקפדה פון נישט אהנטוהן אדער אויסטוהן צוויי מלבושים אויף איינמאהל האט מרן ז"ע מקפיד געווען אויך ביי אנדערע זאכן וואס הייסן נישט ממש א בגד [למשל זיין זייגער], ער זאל זיי נישט אויסטוהן צוזאמען מיט'ן בגד ממש.

אין ספר 'בקודש פנימה'(עמוד רב) דערציילט הרה"ח ר' יצחק לאנדא ז"ל אזוי: "דער משמש בקודש הרה"ח ר' גרשון רייווער וואס איז געווען עלטער פון מרן ז"ל, האט משמש געווען מרן ז"ע פון אינדערפרי ביז צוויי אזייגער מיטאג, זייענדיג שוין אלט און שוואך האט ער נישט געקענט ווייטער אנגיין מיט זיין ארבעט, ווייל פאר אזא הייליגע עבודה האט זיך פארלאנגט פרישע און שטארקע כוחות. האט ר' גרשון אנגעהויבן מיר, איבערצוגעבן פארשידענע אויפגאבעס און אחריות אלס משמש, און ער פלעגט ווייטער קומען אין שטוב פון מרן ז"ע יעדן אינדערפרי צו די באשטימטע צייט, וויבאלד זיין חזקה איז געווען משמש צו זיין אין די פארמיטאג שעות, און וויבאלד מרן ז"ע האט נישט געוואלט אינגאנצן צונעמען זיין חזקה, האט ער אים דעריבער איבערגעלאזט א גרינגע ארבעט, אים צו העלפן ביים אנטוהן די בעקיטשע, און די חזקה איז געווען זיינ'ס חוק בל יעבור. צומאהל האט פאסיהרט אז ווען מרן ז"ע האט געוואלט אנטוהן די בעקיטשע, איז ר' גרשון נישט געווען דארט, אדער ס'איז שוין געווען שפעט, און איך האב געוואלט אנטוהן פאר מרן די בעקיטשע אנשטאט ר' גרשון, האט מרן ז"ע נישט מסכים געווען, און מיר געזאגט: 'רוף אריין ר' גרשון'. מרן ז"ע האט באפוילען מ'זאל אים אויפזוכן, און געווארט ביז ער איז געקומען, און דעמאלט האט ער געהאלפן פאר מרן ז"ע אנטוהן די בעקיטשע, אויף אזוי ווייט האט מרן ז"ע אכטונג געגעבן נישט פוגע צו זיין אין זיין חזקה".

(ספר 'הליכות הצדיקים' חלק א' עמוד קפ"ט-ק"צ ותשח"ל)
(פארזעצונג אי"ה)

• די קורצע סעודה •

אתלמיד פון הגאון רבי ישראל סאלאנטער זצ"ל, האט אמאהל געהאט זיין רבי אויף די דריי שבת'דיגע סעודת, אבער מיט א תנאי: "אז מ'וועט נישט מאריך זיין מיט די סעודה". דער תלמיד האט באלד צוגעשטימט, אבער נישט פארשטאנען וואס דער פארלאנג מיינט? פרייטאג-צונאכטס איז געווען אנגעגרייט א הערליכער שיינער טיש לכבוד דעם חשוב'ן גאסט, מיט די שענסטע כלים און בעסטע מאכלים. אבער מ'האט נישט מאריך געווען, מ'האט געגעסן די סעודה, געזינגען זמירות, געזאגט דברי תורה, געבענטשט און די סעודה האט זיך געענדיגט. נאכ'ן בענטשן פרעגט דער תלמיד פון זיין רבי פארוואס ער האט געוואלט אזוי שנעל ענדיגן די שבת'דיגע סעודה? האט רבי ישראל נישט געענטפערט,

נאר געבעהטן מ'זאל אריינרופן די פרוי וואס האט דארט געארבעט און אלעס צוגעגרייט; אן אלמנה וואס האט זיך שווער געפלאגט צו שפייזן אירע קינדער. דערשראקן איז די פרוי געקומען, און נאכ'ן באגריסן איר מיט א "גוט שבת", האט זיך רבי ישראל פאר איר אנטשולדיגט, פאר'ן זיך מוזן יאגן מיט אנגרייטן און טיילן שנעל די עסן. צום וואונדער פונעם גאסטגעבער, האט די אלמנה אנגעהויבן צו לויבן דעם רב און אים באדאנקען: "חלילה,רבי! איר זאלט זיך נישט אנטשולדיגן! ברכות זאלן פאלען אויף אייער קאפ! פונקט פארקעהרט, ס'איז געווען פאר מיר א טובה, ווייל יעצט קען איך אהיים גיין און עסן די סעודת שבת מיט מיינע קינדערלעך, און אפרוהען מיינע מידע ביינער לכבוד שבת." רבי ישראל ווענד זיך צום תלמיד און זאגט אים: "יעצט פארשטייסטו שוין? א שיינע, הערליכע שבת'דיגע סעודה, מיט דברי תורה און זינגען איז זייער א חשוב'ע זאך, אבער נישט ווען ס'איז אויפ'ן חשבון פון אנדערע...".

(פארזעצונג אי"ה)

(ה)

הרה"ק רבי משהל'ע מבעלזא זצ"ל הי"ד

בן כ"ק מרן מהר"א זי"ע

- ט' תמוז - ו' חקת תש"א -

חלק ה'

"האסט רחמנות אויף אידישע קינדער..."

הרה"ח רבי חיים קויפמאן ז"ל פון שיקאגו האט דערציילט: זייענדיג אין בעלזא פלעגט מרן זי"ע קומען צווישן יום כיפור און סוכות דעקן די סוכה מיט סכך. און אלע יונגע חסידים זענען געלאפן צו די סוכה זעהן די עבודת הקודש. האט ר' חיים באמערקט אז פונעם גרויסן געדראנג,

שטופט מען זיך ארויף אויפן שוואכן רבי משהל'ע, האט זיך ר' חיים געשטעלט ביי זיין זייט און אים באשיצט פונעם געדרענג. ווען מרן זי"ע האט דאס באמערקט איז ער צוגעגאנגען צו ר' חיים, ארייננגעשטופט זיין הייליגע האנט אין די גארטל און אים געזאגט: **"אזוי אזוי האסט רחמנות אויף אידישע קינדער אבער נישט דוקא צו מיינע..."** [פון דעמאלט אהן האט ר' חיים אויף זיך גענומען מרבה צו זיין בחסד מיט אנדערע כדי מקיים צו זיין דברי מרן זי"ע.]

"כיבוד אב..."

הרה"ק רבי משה'לע, ווען ער האט געזעהן ביי די יונגע חסידים א זאך וואס טויג נישט, פלעגט ער זיי מוסר'ן, און ווייזן דעם ריכטיגן וועג ווי אזוי מ'דארף זיך צו פיהרן. אמאהל סוכות האט רבי משהל'ע געזעהן ווי א טאטע מיט א זוהן שטייען ביי די סוכה פון מרן זי"ע און ווארטן אריינצוגיין אל הקודש. און ער הערט ווי דער זוהן רעדט ברייט און הויעך צום פאטער נישט לפי כבודו. רבי משהל'ע האט געשווינט דעם פאטער'ס כבוד און ער רופט זיך אהן צום זוהן: **"דו רעדסט אזוי צו דיין טאטע און דו ווילסט נאך אריינגיין צום טאטן'"**. [צו מרן זי"ע].

"אנטוהן א קיטל איך אן עבודה..."

אמאהל האט מרן מהרי"ד זי"ע באמערקט ווען רבי משהל'ע האט אנגעטוהן זיין קיטל אז ער האט דאס אנגעטוהן אויף די בעקטשע און דערנאך ארייננגעשטופט די עקן פונעם קיטל אינעם גארטל אריין. האט אים מרן זי"ע געזאגט: "אנטוהן א קיטל איז אויך אן עבודה ממילא טוה אויס קודם דעם גארטל און טוה דאס אהן אויפ'ן קיטל.

"לב רחום ומסירות נפש"

דער גבאי הרה"ח ר' שלום פויגל ז"ל, האט דערציילט: ווי באקאנט האט רבי משה'לע געהאט א גאר ווארעם און דערבארימדיגער הארץ, יעדן מקרב געווען, געהאלפן און געשטיצט ארעמאלייט און נויט באדארפיגער. יעדער עני ואביון אין בעלזא האט געוואוסט אז ביי רבי משה'לע וועט ער געפונען א אוזן קשבת, און אן אפענער האנט, וואס ווערט אים העלפן אין צייט פון ענגשאפט און נויט. אין שטוב פון כ"ק מרן מהר"א זי"ע איז געווען איינגעפיהרט אז יעדער פרייטאג האט מען געטיילט א באשטימטע סומע געלט פאר יעדער משפחה פון די קינדער פון מרן זי"ע, צו קענען לעבן און זיך שפייזן פאר די קומענ'דיגע וואך, און פארשטענדליך אז פונעם סכום וואס מ'האט באקומען איז נישט געווען מער ווי פאר "פת במלח ומים במשורה". אבער רבי משה'לע פלעגט גלייך אוועקטיילן זיין געלט פאר נצרכים, וואס זענען שוין געשטאנען און געווארט, און ער איז אהיים געקומען מיט ליידיגע הענט, און גארנישט פאר די אייגענע שטוב.

זיין רעבעצין ע"ה זעהענדיג אז מ'קען אזוי נישט שפייזן די קינדערלעך וואס בעהטן ברויט צו עסן, האט זי זיך אפגערעדט צו איר שווער כ"ק

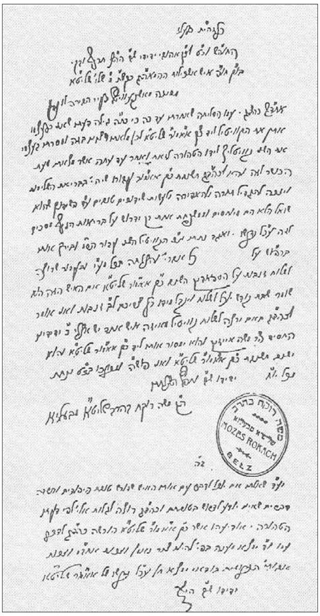

מרן זי"ע, און דערציילט וואס ס'פאסירט. ווען מרן זי"ע האט דאס געהערט האט ער באפוילן פאר די שטוב מענשטן אז מ'זאל פון היינט אהן געבן פאר די רעבעצין דאס געלט וואס ס'קומט פאר רבי משה'לע, און מרן זי"ע האט געבעהטן אז מ'זאל אויך געבן פאר רבי משה'לע א סכום געלט, ער זאל דאס קענען פארטיילן פאר די ארעמעלייט, מיט א באזונדער חשבון, און נישט אויפ'ן חשבון פון זיין שטוב.

<<<<<<

<<<<<<<<

הרה"ק רבי משהל'ע מבעלזא זצ"ל הי"ד

בן כ"ק מרן מהר"א זי"ע

- ט' תמוז - ו' חקת תש"א -

"ס'פאלט אויף אים א פחד..."

הרה"ק רבי משה'לע, האט אמאהל געזאגט, אז איידער ער דארף אריינגיין צום טאט"ן דרייען זיך אים איבער די קישקעס און ס"פאלט אויף אים א פחד".

"גיי אהיים עפעס טועם זיין..."

הרה"ח ר' דוד שפוטץ ע"ה איז אמאהל אנגעקומען ערב שבת קודש אינדערפרי פון וויען קיין בעלזא, און ער איז גלייך געגאנגען צום שטוב פון מרן מהר"א זי"ע, און מ'האט אים אריינגעלאזט אין צימער צו קענען דאווענען תפילת שחרית מיט מרן זי"ע. נאכ'ן דאווענען, דערציילט ר' דוד, האב איך מיך נישט געאיילט ארויס צו גיין מן הקודש, צו מיין אכסניא, ווייל ס'איז מיר געווען א שאד יעדער רגע נישט זיך צו געפונען במחיצתו הקודש פון מרן זי"ע. איז צו מיר צוגעקומען הרה"ק רבי משה'לע און מיך אונטערגעיאגט איך זאל גיין עפעס עסן, זאגנ'דיג: **"דוד, גיי אהיים עפעס טועם זיין , ס'איז נישט קיין מצוה ביי "לכו נרננה" אינזין צו האבן די פיש..."**

"געבליבן על סמך פון רבי משהל'ע..."

הרה"צ רבי פייבוש יאברובער ז"ל האט געדארפט צוליעב זיין געזונט פאהרן אויף קור צו די היילונג'ס פלעצער, ער האט אבער נישט געוואלט פאהרן צוליעב די הכשרים. דעריבער האט ער באשלאסן צו פאהרן דארט ווי כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע פאהרט, און נאר ווען מרן זי"ע האט זיך דארט געפונען. אזוי האט ער זיך שטענדיג געפיהרט, הגם ער האט געוואלט דארט בלייבן לענגער, איז ער אבער אהיים געפאהרן ווען צוזאמען מיט מרן זי"ע. אמאהל ווען מרן זי"ע האט שוין געדארפט אהיים געפאהרן קיין בעלזא, האט מרן זי"ע געהייסן פאר רבי משהל'ע ער זאל נאך דארט בלייבן. האט רבי פייבוש געזאגט: "אויב רבי משהל'ע בלייבט קען איך על סמך זה, אויך דא בלייבן".

"צוזאמען געלייגט דעם טלית..."

יעדן מוצאי שבת קודש נאך הבדלה, ווען מרן מהרי"ד ז"ל איז אריין צוריק אין זיין צימער האט מרן

הרה"ק רבי משה'לע ווערט געזעהן דער דריטער פון די לינקע זייט אין באד-האמבורג צוזאמען מיט מרן מהר"א זי"ע

מהר"א זי"ע געהאט די חזקה, צו געבן פאר'ן טאטן דעם טלית צוזאם צולייגן, און ביי מרן מהר"א זי"ע האט רבי משהל'ע געהאט די חזקה.

"אשר נשבעתי באפי..."

הרה"ח ר' ביניש חריטן ע"ה פון די שטאט גלאנוב האט דערציילט: דער שטאט רב הרה"ג רבי בן ציון ז"ל ווען ער פלעגט פאהרן קיין בעלזא איז ער בדרך כלל איינגעשטאנען ביי הרה"ק רבי משה'לע. אמאהל ווען רבי בן ציון איז צוריק געקומען פון בעלזא, האט ער דערציילט א מילתא דבדיחותא וואס ער האט געהערט פון רבי משה'לע, ווען ער האט מיט אים געשמועסט וועגן די בעלזער "יושבים". און רבי משה'לע האט אזוי געזאגט: בדרך כלל האבן די שווער שטענדיג תערומות און זענען בייז, אויף זייערע איידימער די יושבים אין בעלזא, פארוואס זיי פארלאזן זייערע שטובער און פאהרן אוועק אויף א לענגערע צייט. אבער ווען זיי קומען צוריק אהיים, ווערט שלום ושלוה. ווען דער שווער זעהט מיט וואס פאר א שטראלע'דיגער געזיכט זיין איידים קומט צוריק פון בעלזא, און וויפיהל ער האט זיך דאטר קונה געווען און געשטיגן אין תורה וחסידות פון ווען ער האט פארלאזט די שטוב. און רבי משה'לע האט מיט ערקלעהרט בדרך צחות דעם פסוק (תהלים צה:יא) "אשר נשבעתי באפי אם יבואין אל מנוחתי". **"אשר נשבעתי"**,—דער שווער, **"באפי"**,—איז בייז, אבער **"אם יבואון"**,—ווען די איידימער קומען צוריק אהיים, **"אל מנוחתי"**,—ווערט אלעס צוריק אזוי ווי פריער און ס'איז שלום ושלוה.

"לערנען בעיון..."

הרה"ק רבי משה'לע האט זיך אמאהל מתנצל געווען און געזאגט: דער זיידע האט מיר געזאגט אז ווען איך שפיהר זיך נישט גוט זטל איך נישט לערנען בעיון, אבער איך קען נישט. ווייל ווען איך לערן די גמרא איז מיר שווער תוספות קשיא, איך לערן תוספות איז מיר שווער די קשיא פון מהרש"א איז ווי אזוי קען איז נישט לערנען בעיון?

***

מַיין אוֹצָר... אבות: פרק ב׳

רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעשה ותפארת לו מן האדם... והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה. שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות. (אבות ב:א)

—רבי יהודה הנשיא** [דער מסדר פון די משנה] **זאגט: וועלכער איז דער גלייכער וועג** [די גוטע אויפפירונג] **וואס דער מענטש זאל זיך אויסקלויבן? דער וועג וואס איז שיין און רומבאר פאר'ן מענטש וואס טוהט דאס, און ס'איז אויך שיין און רומבאר פאר אלע אנדערע מענטשן.** [דאס מיינט דער ריכטיגער מיטל וועג וואס דער מענטש דארף זיך אויסקלייבן ביי יעדער זאך] **און די זאלסט אזוי גוט אכט געבן אויף א גרינגע מצוה, ווי אויף א הארבע מצוה, ווייל דו ווייסט נישט דער באלוינונג וואס דער באשעפער באצאהלט פאר די מצוות.—

איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם. (אבות ב:א)

דאס הארץ פון א מענטש איז אויף די לינקע זייט פון זיין קערפער. מערקווירדיג איז; ווייל זייענדיג אזא וויכטיגע אבר אינעם מענטשנ'ס לעבן, וואלט דאס הארץ געדארפט זיצן אויף די רעכטע זייט. נאר ס'ווענדט זיך פון וועלכע זייט מ'קוקט; דאס הארץ איז דאך באשאפן געווארן פאר יענעם, און ווען ער שטייט קעגן זיין חבר, איז דאס אויף יענעמ'ס רעכטע זייט. דערפאר זאגט שלמה המלך (קהלת י:ב) "לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו", ווען ליגט דאס ביים חכם אויף די רעכטע זייט, אז ער איז א קלוגער און ווייסט וויאזוי דאס צו ניצן, דורך דאס אוועקגעבן פאר א צווייטן, וואס שטייט קעגן איבער אים. *(הגאון רבי הערש פסח פראנק זצ"ל)*

"איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה". (אבות ב:א)

א מענטש דארף טוען דאס וואס איז שיין פאר 'אים', און נישט וועלן מיט זיינע מעשים צו געפעלן פאר 'יענעם'... דאס זאגט רבינו הקדוש, "איזהו דרך ישרה שיבור לו האדם",—וואס איז דער ריכטיגער וועג וואס א מענטש דארף זיך אויסקלויבן, "כל שהיא תפארת לעושיה",—דאס וואס איז שיין פאר אים. *(הרה"ק רבי ר' בונים מפרשיסחא זי"ע)*

"כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם". (אבות ב:א)

"**תפארת לעושיה**",—מיינט דער הייליגער באשעפער וואס האט באשאפן די גאנצע וועלט, וואס איז דער ריכטיגער וועג וואס א מענטש זאל זיך אויסוועהלן אין לעבן? "**כל שהוא תפארת לעושיה**",—דער וועג וואס וועט פארשאפן א נחת רוח פאר'ן באשעפער. דער באשעפער וואס האט אים געמאכט, זאל זיך קענען "מתפאר" זיין און באריהמען מיט אים, "**ותפארת לו**",—פארוואס טאקע איז די עבודה א שיינקייט פאר'ן באשעפער? דער באשעפער האט דאך מיליאנען מלאכים און שרפים וואס דינען אים, "**מן האדם**",—ווייל די עבודה קומט פון א גשמיות'דיגן מענטש און פונדעסטוועגן שטארקט ער זיך אויף זיין יצה"ר צו טוען דעם רצון ה', דערפאר באריהמט זיך דער באשעפער מיט די עבודה. *("קדושת לוי")*

"כל שהיא תפארת לעושיה". (אבות ב:א)

ווען דער מענטש גייט נאך זיינע תאוות פונעם יצר הרע, ווערט זיין קערפער פארגרעבט און מגושם און ס'האקט אים אפ פון הייליגן באשעפער. און ווען ער וויל מלחמה האלטן מיט'ן יצר הרע, און זיך מאכן פארשידענע גדרים צו מאכן דעם יצר הרע אונטערטעניג פון אלע תאוות ומדות רעות, ווארנט די משנה אז ער זאל גיין אויפ'ן מיטל וועג און דאס טוען שטאפלווייז זיך צוגעוואוינען כובש צו זיין דעם יצר הרע, און ער זאל זיך

נישט אנכאפן צו איין זייט צו פייניגן זיין קערפער מיט פאסטען און סיגופים וואס שוואכט שטארק אפ דעם קערפער, און וועט אים גורם זיין מבטל צו זיין מעבודתו יתברך. *(מגן אברהם טריסק)*

והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה. שאין אתה יודע מתן שכרן... (אבות ב:א)

די באלוינונג פאר יעדער מצוה איז באמת טאקע אנדערש, ווייל קיין איין מצוה האט נישט דעם זעלבן שכר ווי די צווייטע מצוה, און אויסער דעם שכר פאר די מצוה אליין געבט דער באשעפער אויך שכר פאר'ן נחת רוח וואס מ'האט אים פארשאפט מיט אים פאלגן, און אט דער שכר ווענדט זיך לויט'ן התלהבות וויאזוי מ'האט געטוען די מצוה. ד.מ. דער תנא אז ס'קען אויסקומען אז פאר א גרינגע מצוה זאל מען באקומען א גרעסערן שכר ווי פאר א מצוה חמורה, אויב מ'טוהט דאס מיט מער התלהבות און חשק. *(דער הייליגער "חתם סופר", פ' בהעלתך)*

והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה. שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות. (אבות ב:א)

דארף מען פארשטיין ווי אזוי זאגט די משנה באלד דערנאך "והוי מחשב הפסד מצוה",—זאלסט אויסרעכענען דעם שאדן וואס די פארליהרסט דורך די מצוה קעגן דעם שכר וואס דו וועסט באקומען דערפאר. דער תנא האט דאך ערשט געזאגט אז ער ווייסט נישט דעם באשטימטן שכר, קען ער דאך נישט מאכן אן אמת'ן חשבון? איז דער ענטפער: אז דער שכר ווערט געוואויגן לויט וויפיהל ס'האט די חשיבות ביים מענטש. למשל אז ס'קומט אונטער פאר'ן מענטש א געשעפט וואס מ'קען דערביי פארדינען טויזנט גולדן, און ער איז מוותר דערויף צוליעב די מצוה, דעמאלט איז דער שכר זיכער נישט ווייניגער ווי טויזענט גולדן. *(ספר הפלאה בהקדמה)*

"והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה"

"איך וויל מיך אריינרעכענען מיט'ן כלל!"

דער "חפץ חיים" איז אמאהל אנגעקומען צו אן אסיפה פון רבנים און ראשי ישיבות פון די ליטא וואס איז פארגעקומען אין ווילנא, און ער האט פארגעלייגט אז יעדער רב און ראש ישיבה זאל אונטערשרייבן, און זיך מחייב זיין נישט צו רעדן דיבורים אסורים און לשון הרע וכדו', אזוי ווי מ'איז געווארנט און מ'געבט אכטונג נישט צו עסן קיין חזיר. איז דארט געזיצן הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי, און גע'טענה'ט צום חפץ חיים: איר זענט טאקע גערעכט אבער אזוי ווי הרגל נעשה טבע, און צוליעב'ן הרגל איז זייער שווער זיך אכטונג צו געבן מיט'ן רעדן, דעריבער איז דא א חשש, אז אויב מ'וועט צוגלייכן די עבירות פון רעדן דיבורים אסורים, ווי צו די עבירה פון עסן חזיר, וועט מען אנשטאט מ'זאל אכטונג געבן אויפ'ן איסור פון דיבורים אסורים אזוי ווי דער איסור פון אכילת חזיר, וועט מען מזלזל זיין אינעם איסור פון אכילת חזיר אזוי ווי מ'איז זיך מקיל אין רעדן לשון הרע. פון דעם סיפור קען מען פארשטיין די משנה "והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה",—דער מענטש דארף אויך אכטונג געבן אויף מצוות קלות, כדי ער זאל שפעטער נישט דארפן פארגלייכן צווישן זיי און מקיל זיין אין מצוות חמורות. *(ספר מוסר אבות)*

***

הוא היה אומר: [רבן גמליאל] עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו. בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך. הלל אומר אל תפרוש מן הציבור ואל תאמין בעצמך עד יום מותך...ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו... (אבות ב:ד)

***—רבן גמליאל פלעגט זאגן: מאך** [די "מצות עשה" וואס זענען] **דעם באשעפער'ס באגער, גלייך ווי ס'איז דיין אייגענע באגער, דערפאר וועט דער באשעפער טוען דיין באגער ווי זיין באגער און דאס זעלבע איז מיט "לא תעשה'ס". צעשטער דיין ווילן** [גליסטונגען] **צוליעבן ווילן פון באשעפער** [ווייל ער האט דאס פארבאטן] **דערפאר וועט דער באשעפער צעשטערן דעם ווילן פון אנדערע** [וואס ווילן דיך שעדיגן]**. הלל זאגט: זאלסט דיך נישט אפטיילען פונעם ציבור** [זאלסט מיטטיילן מיט'ן ציבור'ס ווייטאג און פראבלעמען]**. זאלסט נישט גלויבן אין דיר** [מיט דיין עהרליכקייט] **ביז'ן טאג פון דיין שטארבן. זאלסט נישט פאראורטיילן דיין חבר,** [אויב ער טוהט א שלעכטע זאך] **ביז דו וועסט אליין צוקומען צו די זעלבע לאגע** [און זעהן וויאזוי און מיט וואס דו וואלסט בעסער געווען פון אים]...—*

<<<<<<<

מַיין אוֹצָר... אבות: פרק ב'

<<<<<<<

"עשה רצונו כרצונך" (אבות ב:ד)

די משנה ווארענט דא "**עשה רצונו**" מ'זאל מקיים זיין די מצות [וואס דאס איז דער ווילן פונעם באשעפער] "**כרצונך**" לויט די מדריגה וואס דער מענטש איז שוין צוגעקומען, און נישט לויט העכערע מדריגות וואס מען האלט נאך נישט דערביי. ווייל דעמאלט איז דאס ווי א ליגענט און דער באשעפער פארטראגט נישט קיין ליגענערס, ווייל ביים באשעפער איז דער עיקר ס'זאל זיין אמת'דיג. כאטש ס'איז נישט אזוי גוט, ווי איידער ער זאל דאס טוען גאר גוט און אוועק גיין אביסל פונעם אמת. *(שפת אמת פ' בהעלותך)*

"אל תפרוש מן הצבור". (אבות ב:ד)

אין די יהי רצון'ס, וואס מיר זאגן מאנטאג און דאנערשטאג נאך קריאת התורה, הויבט זיך אהן דער לעצטער זאץ מיט "**אחינו כל בית ישראל**", און נישט מיט "**יהי רצון**", ווי די פריער'דיגע זאצן. ווייל דארט, וואו ס'איז "**אחינו כל בית ישראל**"—אידן האלטן זיך צוזאם און זענען באחדות, איז שוין דעמאלט ממילא אן עת רצון פאר'ן באשעפער. *(כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע)*

"אל תפרוש מן הצבור, ואל תאמן בעצמך עד יום מותך". (אבות ב:ד)

די צווי מאמרים האבן א שייכות איינס מיט'ן אנדערן. ווייל חז"ל זאגן "**המזכה את הרבים**" דער וואס איז מזכה דעם רבים, "**אין חטא בא על ידו**",—קען קיין זינד נישט צוקומען צו אים. אבער מ'זאל זיך נישט איינרעדן: איך בין שוין גענוג א גרויסער צדיק, איך קען זיך שוין שטארקן אויפ'ן יצר הרע, איך דארף שוין נישט די סגולה פון "**המזכה את הרבים**" ווייל מ'מוז שטענדיג זוכן מזכה צו זיין אנדערע מיט מצות און מעשים טובים, כדי מ'זאל אליין זיין אויסגעהיטן פון זינד ח"ו. דאס זאגט די משנה, "**אל תפרוש מן הצבור**", זאלסט דיך נישט אפשיידן פון מקרב זיין אידן לתורה ולמעשים, מיט'ן חשבון אז דו ביזט שוין אויסגעזארגט מיט יראת שמים, ווייל "**ואל תאמין בעצמך עד יום מותך**"—קענסט נישט זיכער זיין מיט דיר, אזוי ווי מיר געפונען אז יוחנן איז ביי די אכציג יאהר געווארן א צדוקי, נאכ'ן האבן געווען פריער א כהן גדול, זעהט מעןר אז דער מענטש איז קיינמאהל נישט זיכער אז ער וועט נישט אריינפאלען מיט עבירות, און ער דארף שטענדיג זוכן וועגן זיך צו באווארענען דערויף. *(קדושת לוי)*

"אל תפרוש מן הצבור". (אבות ב:ד)

ווען דער צבור איז עוסק במצות, מאכן זיי א קרוין פאר'ן באשעפער און א כבוד פאר זיין הערשאפט. ווייל דורך א גרויס פאלק ווערט דער מלך באשיינט, אויף אזא ציבור זאגט די משנה אז מ'טאהר זיך נישט אפשיידן פון זיי. אבער דער וואס שיידט זיך אפ פון א ציבור וואס נויגט צום שלעכטן וועג, דער איז געלויבט. *(רבינו יונה מגירונדי זצ"ל)*

ואל תאמן בעצמך עד יום מותך. (אבות ב:ד)

א שונא, ווען זיין קעגנער באזיגט אים איינמאהל און נאכאמאהל, טרעט ע אפ און דערוואגט נישט מער אים אנצוגרייפן. דער יצר הרע, אבער, איז אזא געפעהרליכער און פאר'עקשנ'טער שונא, אז אפילו אויב דו וועסט אים טויזענט מאל באזיגן, וועט ער זיך אלס נישט אונטערגעבן און דיך ווייטער פרובירן אנגרייפן. *(חובת הלבבות)*

ואל תאמן בעצמך עד יום מותך. (אבות ב:ד)

חז"ל (סוכה נב) זאגן: "**כל הגדול מחבירו יצרו גדול**

הימנו"—ווער ס'איז גרעסער פון זיין חבר, איז זיין יצר הרע גרעסער פון אים. דאס איז דער פשט אין פסוק (בראשית ד:ז) "**ואליך תשוקתו**"—דער יצר הרע גלוסט נאך דיר, דיך צו מאכן זינדיגן, בפרט ווען "**ואתה תמשל בו**"—ווען ער זעהט אז דו האסט כוחות אין עבודת ה', און דו שטארקסט דיך צו הערשן איבער אים, דעמאלט ארבעט ער נאך שטערקער דיך צו מאכן זינדיגן. *(כתב סופר)*

ואל תדין את חבירך עד שתגיע למקומו. (אבות ב:ד)

"**מקומו**"—מיינט דאס פלאץ ווי דער מענטש האט זיי וואוינטארט. ווייל אין די פרעמד פירט זיך א מענטש אויף שענער און בעסער ווי ביי זיך אינדערהיים, ווייל ער וויל מאכן א שיינעם איינדרוק. דאס זאגט די משנה, פאראורטייל נישט דיין חבר ביז דו קומסט אין זיין וואוינארט, וואס דארט גיט ער נישט אויף זיך אזוי אכטונג, און ווייזט ארויס זיין עכטע כאראקטער. *(מאירי)*

ואל תדין את חבירך עד שתגיע למקומו. (אבות ב:ד)

"**מקומו**" מיינט ממש יענעמ'ס פלאץ, און דאס איז בכלל נישט שייך ווייל א מענטש קען קיינמאהל נישט אנקומען צו זיין חבר'ס פלאץ ווייל זיין שכל און פארשטאנד איז קיינמאהל נישט פונקטליך די זעלבע ווי יענעמ'ס, במילא קומט אויס אז ס'איז קיינמאל נישטא קיין צייט ווען מ'קען "דן זיין א חבר". *(שפת אמת)*

ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו. (אבות ב:ד)

דער מענטש דארף וויסן אז פון הימל האט מען אים נישט געוויזן דעם חבר'ס מעשים, ער זאל אים דן זיין, נאר אויב ער איז אנגעקומען צום זעלבן מצב ווי דער חבר. ד.ה. ער האט געטוען עהנליכע מעשים ווי זיין חבר, און וויאזוי ער וועט פסק'נען אויפ'ן חבר, אזוי וועט מען אין הימל פסק'ענען דעם דין אויף אים. דערפאר ווארענען אונז חז"ל אז מיר זאלן יעדן דן זיין לכף זכות, און אזוי וועט מען פון הימל אויך אונז דן זיין לכף זכות. *(רבנו הבעש"ט זי"ע)*

"אל תפרוש מן הציבור"

"איך וויל מיך אריינרעכענען מיט'ן כלל!"

הגה"ק דער בילגורייער רב זי"ע האט פארציילט אזוי: "מיטוואך ח' שבט תש"ח ווען ער איז צוזאמען מיט כ"ק מרן מהר"א זי"ע אנגעקומען צו די שטאט חַלב אין סוריא, אויפ'ן וועגן קיין ארץ ישראל. זענען דארט געווען עטליכע עסקנים פון ארץ ישראל. אויך הרב הערצוג ז"ל דער רב הראשי פון ארץ ישראל איז דארט געווען, (הרב הערצוג האט נאך געקענט מרן זי"ע פון מארינבאד פאר די קריג, און ער איז געווען זייער טעטיג פאר די הצלה פון די צוויי הייליגע ברודער). הרב הערצוג איז דעמאלט געווען אויפן וועג קיין איסטמבול, טערקיי אויסצופיהרן א וויכטיגע שליחות, און זייענדיג אין סוריא האט ער אויסגענוצט די געלעגנהייט זיך צו טרעפן מיט מרן זי"ע און דער בילגורייא רב זי"ע. הרב הרצוג איז געזיצן צוויי שעה אליין מיט מרן זי"ע. ווען ער איז ארויס פון מרן זי"ע, איז דארט אנגעקומען זיין זוהן הרב דר. יעקב הערצוג, מר יונה כהן פון די אידישע סוכנות, מר רחמים נחמד, יו"ר פון די אידישע קהילה אין חַלב און אויך דער הויפט פון די דארטיגע פאליציי. אלע האבן זיי געוואלט זעהן מרן זי"ע. "מר נחמד האט געוואלט נעמען אן 'היסטאריש בילד' ווי זיי אלע טרעפן זיך מיט מרן זי"ע. אין אנהויב האט מרן זי"ע דאס נישט ערלויבט, אבער נאכ'ן זיך שטארק איינגעבעהטן האט מרן זי"ע ערלויבט, אבער פאר'ן נעמען דאס בילד האט מרן זי"ע דערציילט אזוי: "דער טאטע ז"ל [מרן מהרי"ד זי"ע] האט קיינמאהל נישט ערלויבט מ'זאל נעמען פון אים בילדער. אמאהל ווען ער איז געווען אין מארינבאד איז געקומען א פאטאגראפיסט און געוואלט נעמען בילדער אבער די באגלייטער פון מרן מהרי"ד האבן אים נישט ערלויבט. ווען דער טאטע ז"ל האט דאס געזעהן האט ער זיי שטיל געמאכט און געזאגט: "א זאך וואס טויזענטער אידן טוען, וויל איך מיך אריינרעכענען מיט כלל", און ער האט ערלויבט מען זאל נעמען בילדער.

***

מַיין אוֹצָר... סגולות ...מאוצרות רבוה"ק

"סגולה לבריאות ולרפואה"

ארויסגעקליבן פון ספר "**והייתם לי סגולה**" ותח"ח להמלקט

• "תבן שעמדו עליו רבוה"ק ביוהכ"פ..."

הרה"ח ר' חיים נטע כ"ץ ז"ל האט מעיד געווען: אז די גרויסע חסידים האבן באפוילן אז לאחר פטירתם, זאל מען זיי מיטגעבן אין קבר אריין פון די דאזיגע הייליגע שטרוי אלס א שמירה.

[אגב ווערט אויך דערציילט אז ווען דער בילגורייער רב זי"ע, האט זיך אויפגעהאלטן אין איטאליע זומער שנת תש"ט, האט מען אים מכבד געווען צו דאווענען פאר'ן עמוד ראש השנה תפילת מוסף. איידער ער איז צוגעגאנגען צום עמוד האט הרה"ח ר' אברהם צבי בערגער באמערקט ווי דער בילגורייער נעמט איין א מעדעצין פאר א רפואה. האט ער פארשטאנען אז ער שפיהרט זיך נישט גוט. האט ער אים שטילערהייט געפרעגט אז אפשר זאל ער זיך נישט אנשטרענגען מיט'ן דאווענען פאר'ן עמוד. האט אים דער בילגורייער רב געענטפערט: "**איך האב מקובל פונעם טאט'ן ז"ל** [מרן מהרי"ד זי"ע] **אז דאווענען פאר'ן עמוד איז א סגלה פאר א רפואה.**"]

• "טרונקען בארשט. לייגן מטבעות 'דרשה געשאנק' פון מרן זי"ע אונטערן קושן..."

הרה"ח ר' עקיבא פרידמאן ז"ל פון חיפה האט דערציילט: חודש שבט תשי"ג איז ביי אים געבוירן געווארן זיין עלטסטע טאכטער, און זיין פרוי האט זיך נישט גוט געשפיהרט, און איז ל"ע געווען אין גרויס געפאר. איז ער געפאהרן קיין תל אביב צו מרן מהר"א זי"ע און איר מזכיר געווען לישועה. ווען מרן זי"ע האט געהערט די הזכרה האט ער אנגעהויבן דרייען מיט'ן ספאדיק אויפ'ן קאפ [וואס ביי חסידים, ווי באקאנט, האט דאס געמיינט אז ס'רעדט זיך פון א שווערע הזכרה]. און מרן זי"ע האט אים געזאגט: "**דער טאטע ז"ל האט געהאלטן פון באבקע רפואות. געב איר צו טרינקען בארשט, און לייג אונטער צוקאפענס די דרשה געשאנק [דריי] מטבעות, וואס איך האב דיר געגעבן ווייל דאס איז אויך א סגולה**". ווען ר' עקיבא איז צוריק היים געקומען קין חיפה האט מען אים דערציילט א דבר פלא, אז מיט עטליכע שעה פריער האט זיך זיין פרוי אויפגעוועקט און געבעהטן מ'זאל איר געבן צו טרינקען בארשט. ווען מ'האט אויס גערעכנט ווען דאס איז געווען האט דאס געשטימט פונקט ווען ר' עקיבא האט איר מזכיר געווען ביי מרן ז"ע.

• "פערפל צימעס ליל שבת. לאקשן קוגל ביום שבת..."

שנת תר"ח, האט געבוזשוועט א מגיפה אין די שטאט בעלזא און אין די ארום געגענט. מענטשן האבן זיך צוריק געהאלטן פון עסן פארשידענע עסנווארג כדי זיי זאלן ח"ו נישט אנגעשטעקט ווערן מיט די קרענק. האט דעמאלט כ"ק מרן מהר"ש זי"ע געזאגט: "**ס'אז טאקע גלייך נישט צו עסן זאכן וואס זענן געמאכט פון טייג, אויסער אביסל פערפיל צימעס פרייטאג צונאכט'ס און אביסל לאקשן קוגל שבת בייטאג, וואס וועט אוודאי נישט שאדטן אויב מ'וועט דאס עסן, אדרבה, ס'איז מסוגל פאר א רפואה שלימה**".

(פארזעצונג אי"ה)

מַיין אוֹצָר... איך מלוה מלכה

כ"ק רבי שלמה ב"ר בן ציון זצוק"ל האדמו"ר מבאבוב

"דברי שלמה" • ר"ח אב תש"ס

• א שותפות מיט א לב נשבר...

אן ארץ ישראל איד מיט א שטוב פון קראנקע קינדער ל"ע, וואס האט אים אפגעקאסט גרויסע געלטער, האט דערציילט פאר'ן באבובער ראש הישיבה שליט"א, אז ער איז געקומען צו כ"ק אדמו"ר רבי שלמה מבאבוב זצוק"ל און דערציילט זיין צרה, און אויסגעוויינט זיין צובראכן הארץ. ס'איז געווען אין די צייט ווען מ'האט געבויט דאס גרויסע בית המדרש אין באבוב. האט אים דער באבובער רב געזאגט: "הער מיך אויס, מיר בויען יעצט א נייעם בית המדרש, און מ'דארף מ'זאל מצליח זיין און גרויס סייעתא דשמיא, מ'זאל זוכה זיין צו ענדיגן דעם בנין. באזונדער דארף מען מעורר רחמים זיין, אז די תפילות וואסמ'וועט דארט דאווענען זאלן נתקבל ווערן ברחמים וברצון. וויל איך מיט דיר מאכן א געשעפט. איך וועל דיר געבן א גרויסן סכום געלט, און איך וויל אז דו זאלסט פאר אונז מתפלל זיין. דו ביזט דאך א לב נשבר, האסט א צובראכן הארץ, און דיינע תפילות הערט דער אייבערשטער, וויל איך אז דו זאלסט פאר אונז מתפלל זיין. הייסט דאס אז דער באבובער רב האט זיך ביי אים 'מזכיר געווען' הן, און ער האט אים באצאהלט דערפאר. דער באבובער רב האט אים ווייטער געזאגט: 'קום אריין נאכאמאהל, און ווי לאנג דו ביזט דאהי וויל איך אז דו זאלסט כסדר אריינקומען, און איך וועל דיר אי"ה אלעמאהל געבן. דער באבובער ראש ישיבה האט געפרעגט דעם איד, "וויפיל איז געווען דער סך הכל וואס דו האסט באקומען"? האט דער איד געזאגט: "דער רב האט מיך נישט געלאזט אויסזאגן. אזויפיהל קען איך דיר יא זאגן, אז ער האט מיר געגעבן מער ווי משפחת 'רייכמאן' פון טאראנטא, [פון די גרעסטע בעלי צדקה וואס האבן געטיילט גרויס סכומים] האט מיר געגעבן. האט אים דער באבובער ראש הישבה געפרעגט: "און וויפיהל האט דיר רייכמאן געגעבן! האט ער געענטפערט: פינף און צוואנציג טויזנט דאלער!

• הכרת הטוב...

ס'איז געווען א מוצש"ק ווען א איד, א גלעזער פון בארא פארק האט באקומען א טעלעפאן רוף אינמיטן די נאכט, מיט א בקשה ער זאל שוין אריבער קומען פארעכטן א שויב אין א טיהר. דער איד האט דאס געוואלט אפשטופן אויף מארגען אינדערפרי' אבער דער רופער האט געזאגט אז ס'איז דרינגענד, און אז ער וועט באצאהלען וויפיהל ער וועט פארלאנגען. דער גלעזער האט זיך באוויזן אויפ'ן אדרעס ווי מ'האט אים אנגעגעבן און צו זיין ערשטוינונג זעהט ער אז דאס קיין אנדערע ווי דער באבובער רב ז"ל וואס האט אים גערופן. דער רב האט אים דערציילט אז קנאים האבן אויסגעשאסן די שויב, און ער וויל נישט מאכן קיין פרסום דערפון ווייל זיינע חסידים וועלן נאך נקנה נעמען. דעריבער בעהט ער אים ער זאל קיינעם נישט דערציילן. דער איד האט פאראכטן די שויב, און נישט געוואלט נעמען קיין געלט. והכל בא בשלום.

א שטיק צייט שפעטער האט זיך דער באבובער רב פלוצלונג באוויזן ביי דעם איד אין שטוב צו א שבע ברכות וואס דער איד האט געמאכט פאר זיין'ס א קינד. אלס אן הכרת הטוב, פאר'ן זיך מטריח זיין און קומען פארעכטן אינמיטן די נאכט די שויב, און פאר'ן נישט מאכן קיין פרסום דערפון.

מַיין שַׁבָּת אוֹצָר

מַיין אוֹצָר...צדיקים האבן געזאגט:

• ענדערש א שקרן ווי א בעל גאוה...

הרה"ק רבי יהושע מאוסטרובה זי"ע האט געזאגט: ענדערש א שקרן ווי א בעל גאוה. דער שקרן גלייבט נישט אין זיינע שקרים. דער בעל גאוה אבער גלייבט אין זיינע פאלשע דמיונות, און ער האלט זיך נאך גרויס מיט זיי.

• דער בעל גאוה אלעס איך... איך... איך...

הרה"ק רבי רפאל מבערשיד זי"ע האט געזאגט: דער בעל גאוה זאגט: איך בין א חכם, א עושר, א למדן, א צדיק, א חסיד, א תם וישר, און אפילו א עניו, איך, איך, איך...

מַיין אוֹצָר... חסידים דערציילן

• "עט'ס האט נישט קיין אנונג וואס דער איד האט פאר אונז געטועו..."

הרה"ח ר' חיים עהרנרייך ז"ל פון דיקלא, האט מיט א זעלטענע מסירות נפש געשיקט אסאך נויט וויכטיגע פעקלעך קיין פרימישלאן, להחיות נפש כל חי, מרן מהר"א זי"ע מיט די גאנצע משפחה. נאך די מלחמה האט ר' חיים זוכה געווען ארויפצוקומען קיין ארץ ישראל, און מרן זי"ע האט אים שטארק מקרב געווען. אמאהל ראש השנה ביינאכט, צום וואונדער פון א חסיד, האט מרן זי"ע געהייסן מ'זאל אים זעצן דער פערדער ביים טיש, כאטש ר' חיים האט געשניצט זיין בארד. אבער מרן זי"ע האט באלד תופס געווען יענעמ'ס מחשבה, און זיך הויעך אנגערופן. **"עט'ס האט נישט קיין אנונג וואס דער איד האט פאר אונז געטועו...".**

אמאהל ווען ס'איז פאר ר' חיים געגאנגען שווער מיט א שידוך פאר זיין בת יחידה, האט אים הרה"ח ר' חיים נטע כ"ץ ז"ל געזאגט: "דו האסט דאך א וועקסל", מיינענדיג אז ער האט א 'שטר חוב' און א זכות ביי מרן זי"ע. האט ר' חיים געענטפערט: **"דאס לאז איך איבער פאר אנדערע זמנים..."**

מַיין אוֹצָר... געב א שמייכל... "ס'קאָכט נישט קיין געלט"

• אוהב שלום ורודף שלום...

ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה' וימת שם... בחדש החמישי באחד לחודש (מטות לג:לח)

בדרך צחות איז דא וואס האבן געזאגט, פארוואס איז אהרן הכהן נסתלק געווארן דוקא אין ראש חודש? ווייל ס'איז דאך באקאנט אז ס'זענען דא וואס פיהרן זיך צוזאגן תחנון ביי א יאהרצייט פון א צדיק און ס'זענען דא וואס פיהרן זיך נישט צוזאגן; דעריבער משום לא פליג, כדי צו פארמיידן מחלוקת און קריגערייי, איז אהרן הכהן וואס איז געווען א רודף שלום נסתלק געווארן אין א טאג וואס מ'זאגט זיכער נישט קיין תחנון. *('נמלצו לחכי')*

• תהא השעה הזאת...

צום הייליג'ן רוזשינער איז אמאהל געקומען א פרוי מיט א בקשה, האט דער ריזשינער איר געשיקט צו הרה"ק רבי מאיר'ל פרימישלאנער, און איר צ וגעזאגט, אז ווען זי וועט קומען צום פרימישלאנער ווען ער וועט טרינקען טיי, וועט זי געוויס געהאלפן ווערן. איז די פרוי ווירקליך געקומען צו הרה"ק רבי מאיר'ל ווען ער האט געטרונקען טיי. האט זי איניינעם מיט איר בקשה אויך אים דערציילט אים, וואס דער ריזשינער האט איר געזאגט: האט ר' מאיר'ל צו איר געזאגט: די באדייטונג פונעם ווארט **'טיי'** איז, **"תהא השעה הזאת שעת רחמים"...**

גליון השבוע נדבת ידידנו הרה"ח
ר' **אברהם** הכהן **לעווענשטיין** הי"ו
לרגל הילולא של הרה"ק רבי **יעקב יצחק**
ב"ר **אברהם אליעזר** הלוי זצוק"ל
"החוזה" מלובלין • בעמח"ס "זאת זכרון"
• ט' מנחם אב תקע"ה
זי"ע ועכי"א

לזכר עולם יהיה צדיק גליון השבוע נדבת הרוצה בעילום שם
לרגל ההילולא של הרה"ק רבי **בן ציון** ב"ר **שלמה**
בעל "קדושת ציון" מבאבוב זצוק"ל • ד' מנחם אב תש"א
ולרגל יומא דהילולא של הרה"ק רבי **שלמה** ב"ר **בן ציון**
בעל "דברי שלמה" מבאבוב זצוק"ל • א' מנחם אב תש"ס
זי"ע ועכי"א

גליון השבוע נדבת
ידידינו היקר הרה"ח
מוה"ר **יוסף שטרוסבערג** הי"ו
מעיר ציריך
לעי"נ אביו הרה"ח המפואר
מוה"ר **פרץ** ב"ר **יחזקאל** ז"ל
• נלב"ע ד' מנחם אב תשנ"ה
ת.נ.צ.ב.ה.

*גליון השבוע נתנדב ע"י ידידינו
הנגיד הנכבד מוקיר תורה
מוה"ר **שמואל פארגעס**
ומשפחתו הי"ו
לעי"נ חותנו החשוב, החסיד המפואר,
משרידי דור הישן, וממעתיקי שמועה,
הרב **שלמה** ב"ר **צבי** מאראוואקא ז"ל
נו"נ לבעל "תפארת שלמה" מראדאמסק
ולמעלה בקודש
• נפטר ו' אב תשס"ג
ת.נ.צ.ב.ה.

*גליון השבוע נדבת ע"י ידידינו הרה"ח
ר' **שלום לעממער** הי"ו
לעי"נ אביו החשוב האדם היקר באנשים
ר' **משה** ב"ר **נפתלי מנחם** ע"ה
• נפטר ו' אב תשפ"ד
ולעי"נ זקינו ר' **נפתלי מנחם** ב"ר **משה** ע"ה
• נפטר כ"ז תמוז
ולעי"נ אחותו החשובה
מרת **צפורה פאלא** בת ר' **משה** ע"ה
• נפטרה ג' אב תשס"ג
ת.נ.צ.ב.ה.

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
מוה"ר **הערש מיילעך** ברי"ד **לאנגסאם** הי"ו
לעי"נ זקינו ר' **פרץ** ב"ר **זאב** הלוי ע"ה אנפאנג
• נפטר ב' אב תשס"ה

•גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
ר' **אלטער אלעזר האלפערט** הי"ו, לעי"נ אביו
ר' **מנחם אהרן** ב"ר **אלטער משה אלעזר** ע"ה
• נפטר ז' אב תשע"ג

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
מוה"ר **נפתלי** הלוי **פעפערקארן** הי"ו, לעי"נ זקנו
ר' **צבי משה** ב"ר **אברהם אלעזר** ע"ה
פעפערקארן • נפטר כ"ז תמוז

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
ר' **דוד אונגאר** הי"ו, לעי"נ דודו
הרה"ח ר' **יוסף** ב"ר **דוד** ע"ה **אויש**
• נפטר ג' מנחם אב תשט"ו

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
מוה"ר **יהושע דוב לאנגסאם** הי"ו
לעי"נ חותנו ר' **פרץ** ב"ר **זאב** הלוי ע"ה אנפאנג
• נפטר ב' אב תשס"ה

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
ר' **יודל האלפערט** הי"ו, לעי"נ זקינו
ר' **מנחם אהרן** ב"ר **אלטער משה אלעזר** ע"ה
• נפטר ז' אב תשע"ג

גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
מוה"ר **אלכסנדר דוד** הכהן **טעללער** הי"ו, לעי"נ אמו
מרת **בלומא חנה** בת ר' **חיים אהרן** ז"ל
• נפטרה ה' מנחם אב תש"פ

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
ר' **יוסף אונגאר** הי"ו, לעי"נ דודו
הרה"ח ר' **יוסף** ב"ר **דוד** ע"ה **אויש**
• נפטר ג' מנחם אב תשט"ו

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
מוה"ר **מתתי'** ברי"ד **לאנגסאם** הי"ו
לעי"נ זקינו ר' **פרץ** ב"ר **זאב** הלוי ע"ה אנפאנג
• נפטר ב' אב תשס"ה

*גליון השבוע נתנדב לעילוי נשמת
מרת **הינדל** ב"ר **יוסף** ע"ה
אשת הרה"ח ר' **נחמן דאקס** ז"ל
מלאנדאן • נפטרה כ"א תמוז תש"מ

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
מוה"ר **שמעון אברהם לעממער** הי"ו,
לעי"נ אביו ר' **משה** ב"ר **נפתלי מנחם** ע"ה
• נפטר ו' מנחם אב תשפ"ד

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
ר' **משה צוויבל ומשפ'** שיחיו
לעי"נ חמותו מרת **לאה** בת ר' **ישראל מנחם** ע"ה
ברהורין • נפטרה ג' מנחם אב תשנ"ו

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
מוה"ר **יוסף יצחק** ברי"ד **לאנגסאם** הי"ו
לעי"נ זקינו ר' **פרץ** ב"ר **זאב** הלוי ע"ה אנפאנג
• נפטר ב' אב תשס"ה

"קו הריבית" האטליין
שע"י בי"ד מיוחד לעניני ריבית של הרה"ג רבי פנחס ויס שליט"א
1-845-493-8604
email: Rihishotline@gmail.com

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
מוה"ר **יחזקאל לעממער** הי"ו לעי"נ אביו
ר' **משה** ב"ר **נפתלי מנחם** ע"ה • נפטר ו' אב תשפ"ד
ולעי"נ אחותו מרת **צפורה פאלא** ע"ה • נפטרה ג' אב תשס"ג

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
ר' **פישל ברהורין** הי"ו לעי"נ זקנתו
מרת **לאה** בת ר' **ישראל מנחם** ע"ה
ברהורין • נפטרה ג' אב תשנ"ו

*לעי"נ הרב החסיד ר' **ישראל מאירוביץ** ע"ה
בן הרה"ח **אברהם אשר זעליג** ע"ה
(מנהל ישיבה"ק) • נלב"ע ז' מנחם אב תשס"ח
הונצה ע"י משפחתו שיחיו

"מַיין שַׁבָּת אוֹצָר" און נאך קענט איר געפונען יעדע וואך
אין די וועכענטליכע אויסגאבע פון "המחנה מאגאזין"
T:718-438-1263 • F:718-569-6440 • e-mail: otzar@hamachne.com

גליון השבוע נתנדב לזכרו ולעי"נ
ר' **אברהם יודא** ב"ר
ישעי' עקיבא ע"ה פיינער
• נפטר כ"ג אלול תשע"ח ת.נ.צ.ב.ה.

גליון השבוע נתנדב לזכרו ולעי"נ
ר' **ישראל צבי (הערשל)** ב"ר
יוסף יונה ע"ה **קליין**
• נפטר ג' טבת תשע"ז ת.נ.צ.ב.ה.

גליון השבוע נתנדב לזכרה ולעי"נ
הילדה התמימה **מינצא לאה** ע"ה
בת יבלחט"א ר' **לוי יצחק הכהן** הי"ו
נפטרה כ"ד טבת תשפ"ב • ת.נ.צ.ב.ה.

גליון השבוע נתנדב לזכרה ולעי"נ המחנכת
הדגולה והחשובה אשה יראת ה' מרת **ברכה**
ב"ר **דוד מנשה** ע"ה **ביגעלאייזן**
נפטרה ה' תמוז תשפ"ג • ת.נ.צ.ב.ה.

גליון השבוע נתנדב לזכרו ולעי"נ
הרה"ח ר' **משה אלעזר**
ב"ר **צבי** ע"ה **לעמבערגער**
• נפטר ה' אדר תשנ"ה ת.נ.צ.ב.ה.

ת"ת תורה ויראה
דרב"י מסאטמאר
קרית יואל
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בעזהשי"ת

זקניך ויאמרו לך

גליון
תתצ"ה
פרשת פינחס
שנת תשפ"ה לפ"ק

ז' תקז) עס דערציילט אונזער זיידע
הרה"ג ר' אלימלך שלמה שווארץ שליט"א שו"ב ומגי"ש בקהלתינו הק'

אז ימלא שחוק פינו

איך האב געהערט פון **כ"ק הגה"צ מוואָדיסלאוו זלה"ה** אז ווען מען האט אים אויפגענומען אלס רב אין וואָדיסלאוו בשנת תר"פ, אין יענע טעג צווישן מנחה מעריב איז אנגעקומען א איד אין שטאט, דער וואָדיסלאווער רב האט געזאגט "איך האב דעם איד נישט געזעהן קיינמאל בעפאר, און קיינמאל נאכדעם".

האט דער איד דערציילט אז מיט פערציג יאר פריער איז ער געווען ביים **טריסקער מגיד** זלה"ה - א זון פון הרה"ק רבי **מאטעלע טשערנאבלער** זלה"ה - און ער האט געהערט פון אים א דבר תורה.

ער האט זיך געשטעלט אויפן פסוק (תהלים קכט) **"אז ימלא שחוק פינו"**, ווען משיח וועט קומען וועט אונזער מויל אנגעפולט ווערן מיט שחוק, לכאורה וואלט געדארפט שטיין א לשון **"אז ימלא שמחה על לבנו"**, ווייל שחוק מיינט דאך א געלעכטער, וואס האט א 'געלעכטער' מיט ביאת הגואל?

האט דער טריסקער מגיד געענטפערט "ס'וועט זיינס יענס געלעכטער, ווען משיח וועט אנקומען, און מ'וועט יעדער זעהן אז ער איז נישט געקומען צום טאטן דער **טשערנאבלער מגיד**, ער איז נישט געקומען צום זיידן דער מאור עינים, ער איז נישט געקומען צום הייליגן זיידן דער **בעל שם טוב הקדוש** זי"ע, ער איז נישט געקומען צום אריה"ק זלה"ה, נאר אין אונזערע צייטן איז ער געקומען, דאס וועט זיין יענס געלעכטער"...

דער וואָדיסלאווער רב האט אויסגעפירט "דאס געלעכטער ווערט יעדעס יאר אלס גרעסער און גרעסער"...

ז' תקח) עס האט דערציילט אונזער עלטער פעטער
הר"ר אברהם מאיר גלאנצער ע"ה אנטווערפען

א בן נח איז נישט מצוה

בשנת תשי"ב ווען כ"ק מרן **רביה"ק זי"ע** איז געווען אין אנטווערפן האבן די ראשי הקהילה אין די שטאט געבעטן דעם רבי'ן אז ער זאל נישט גיין אויפן גאס מיט א שטריימל. ווייל אין יענע צייט איז נאך קיינער נישט געגאנגען מיט א שטריימל אויף די גאס, אפילו די חסיד'ישע אידן האבן אנגעטון דעם שטריימל נאר אינדערהיים, און זיי האבן געזאגט אז דאס גיין מיטן שטריימל אויפן גאס וועט גורם זיין א חילול השם. כמובן אז דער רבי האט זיך נישט גערעכנט מיט זייער בקשה, און ער איז יא געגאנגען געהעריג מיטן שטריימל אויף די גאס.

שבת צופרי אויפן וועג אהיים פון די מקוה, ווען דער רבי איז געגאנגען מיטן שטריימל אויפן קאפ, באגלייט מיט א צאל חסידים, איז אריבער אן אלטער גוי, און זעהנדיג די קבוצה האט ער אויסגעטוהן זיין הוט און זיך פארנויגט מיט יראת הכבוד, האט זיך דער רבי אנגערופן **"ער מוז זיין א בן נח, וואס איז נישט מצווה אויף חילול השם"...**

ז' תקט) עס דערציילט אונזער זיידע
הרה"ג ר' שמואל הכהן פריעדמאן שליט"א משב"ק

לויט די נייע גירסא "ויסר ממנו חרון אף"

ביים רבי'ן - מרן **רביה"ק הדברי יואל זלה"ה** - איז דאך יעדע רגע און תנועה געווען מלא חן דקדושה.

האבנדיג די זכי' בימי בחרותי מיטצוהאלטן די הייליגע שיעורים אין סוגיא אין די ישיבה - און שבועות ביים קרעפל פשט'ל אין ביהמ"ד - האב איך זוכה געווען צו קולט זיין מחנות של בושם פארשידענע זייטיגע ציצים ופרחים. אחת מהנה האב איך זיך דערמאנט פון יענעם שבועות וואס מ'האט געלערנט 'סוגיא דחדש'.

דער רבי האט געשטעלט א ריי מיט לומד'ישע קשיות אין די סוגיא, און בתחילת דבריו האט ער געזאגט אז אין די משנה אנהויב די סוגיא (קידושין ל"ו) שטייט אז דער ת"ק לערנט אז אלע 'מצות התלויות **בארץ** חובת קרקע' גייט נאר אן אין ארץ ישראל, אויסער 'ערלה' און 'כלאים' וואס אפילו עס איז תלוי' **בארץ** גייט עס אן אויך אין חו"ל, רבי אליעזר אומר אף החדש, דער איסור פון 'חדש' גייט אן אויך אין חו"ל, קומט אויס אז דער ת"ק לערנט אז צוויי **מצות התלויות בארץ** גייען אן אין חו"ל און ר' אליעזר לערנט אז עס איז דא דריי מצות.

שפעטער אין דף ל"ט פרעגט די גמרא אז מיר האבן געלערנט אז רבי אליעזר האלט אז ערלה איז נישט נוהג בחו"ל, און לפי רש"י און תוס' איז כלאים אויך נישט נוהג אין חו"ל, און לויטן צווייטן תי' פון תוס' איז כלאים בחו"ל נאר מדרבנן, ממילא וואס איז דער פשט פון 'רבי אליעזר אומר אף החדש' ענטפערט די גמרא **'תני חדש'**, זאגט רש"י **'לא תתני אף'**, מ'איז גורס אין די משנה נאר **'רבי אליעזר אומר חדש'**.

האט זיך דער רבי אנגערופן בצהלת פני קדשו **"עס זאל זיין ויסר ממנו חרון אף"...**

דערויף האט דער רבי ווייטער גלייך ממשיך געווען מיטן פשט'ל...

ז' תקי) עס דערציילט אונזער זיידע
הרה"ח ר' שלום אליעזר פראנקעל הי"ו גזבר קהל יט"ל

א ברכה איז מער ווי אן הבטחה

איך האב געהערט פון א איד מאנ"ש הי"ו וואס האט געוואוינט אין אנטווערפן - הרה"ח ר' י.ב. הי"ו - ער האט זיך געמוטשעט מיט האבן קינדער ה"י, און ער האט געבעטן פון **פשעווארסקער רבי'ן כ"ק הרה"ק רבי יענקעלע זלה"ה** אז ער זאל אים מבטיח זיין א קינד.

הרה"ק רבי יענקעלע ז"ל פלעגט זייער שטארק אכטונג געבן נישט צו זאגן קיין הבטחות. איינמאל ווען דער איד האט זייער שטארק מפציר געווען פאר אן הבטחה, האט אים רבי יענקעלע געזאגט "הער מיך אויס, איך בין דער רבי און דו ביסט דער חסיד, אז איך זאג דיר צו אן הבטחה און עס ווערט נישט מקוים, בין איך אויס רבי און דו ביסט אויס חסיד, קומט אויס אז איך קען נאר דערלייגן, משא"כ אויב בין איך נישט מבטיח בלייבסטו מיר א חסיד... א ברכה קען איך דיר געבן, און איך גיי ארויס מיט ריווח, ממה נפשך, וועט עס מקוים ווערן קענסט עס לייגן אויף מיר, אויב ח"ו נישט האב איך דאך נישט צוגעזאגט..."

למעשה, א יאר דערויף האט ער געהאט א קינד למז"ט.

ז' תקיא) עס דערציילט אונזער זיידע
הרה"ח ר' יושע מענדלאוויטש שליט"א משב"ק

בצלו ישבתי ופריו מתוק לחכי (י')

עס איז געווען א איד מאנשי שלומינו, וועלכער האט געדארפט אוועקפארן פאר מסחר אין די מרחקים, און עס איז אויסגעקומען אז ער האט פארברענגט א לענגערע צייט אין ווייטע מדינות.

איז ער געקומען צו פארן צום רבי'ן זי"ע קיין בעלל-הארבער און ער האט געבעטן אז דער רבי זאל אים צואווייזן וואס ער זאל טון אז ער זאל האבן א שמירה ווילאנג ער געפונט זיך אין די מרחקים, זייענדיג זיכער אז דער רבי וועט אים זאגן אן ענין פון א סגולה וכדומה.

אבער דער רבי האט אים געזאגט די ווערטער **"זאלסט נזהר זיין צו דאווענען מעריב נאכ'ן זמן צאת הכוכבים"** (72 מינוט נאך די שקיעה).

עס איז בנותן טעם צו די הוראה פונעם רבי'ן ז"ל, לויט דעם וואס דער **תפארת שלמה** (פר' ויצא, ד"ה מה דאמרינן) איז מסביר דעם ענין פון 'תפילת ערבית רשות', אז יעקב אבינו האט אנגעוויזן אויף די עבודה פון קדש עצמך במותר לך, אז יעדער דבר הרשות זאל אויך זיין בקדושה, וואס דאס איז דורך די עבודה פון תפילת ערבית, (ומה"ט איז די דריטע ברכה פון שמו"ע פון 'אתה קדוש' מרומז קעגן יעקב אבינו.) ממילא האט דער רבי אנגעזאגט אז די עבודה און סגולה פון תפילת ערבית זאל זיין ווען עס איז שוין זיכער נאכט.

ב. עס איז געווען אמאל אנהויב ווינטער, ווען מ'האט גערוקט דעם זייגער פריער ווי געווענליך (ווייל עס איז געווען נאך א מלחמה, ווען די אראבישע מדינות האבן געמאכט א בויקאט און זיי האבן געגעבן וויניג אויל פאר אמעריקע, און עס איז געווען א מאנגל אין געז, און די רעגירונג האט צוליב דעם פאראָרדנט אז מ'זאל רוקן דעם זייגער באלד אנהויב ווינטער, כדי דער טאג זאל זיין קלענער) און די יונגעלייט וואס האבן געדארפט זיין ביי די ארבעט באלד אינדערפרי, האבן געוואלט וויסן ווען עס איז דער זמן פון

'**משיכיר**' ווען מ'קען אנטון טלית ותפילין און זיך שטעלן דאווענען. מ'האט אנגעפרעגט ביי עטליכע רבנים, און עס איז געווען חילוקי דיעות צווישן זיי, און מ'האט נישט געוואוסט וואס צו טון למעשה.

איך בין דעמאלטס געווען ביים רבי'ן, און ביים שפאציר האב איך געפרעגט דעם רבי'ן וואס מ'קען זאגן אן הוראה קבועה פאר די יונגעלייט, וויפיל מינוט נאכ'ן עלות הייסט דער זמן פון '**משיכיר**', אז מ'זאל דעמאלטס קענען מאכן א ברכה אויפ'ן טלית.

זאגט מיר דער רבי "עס איז נישט שייך צו זאגן קיין זמן וויפיל מינוט נאכ'ן עלות עס איז '**משיכיר**' ס'שטייט דאך אין די גמרא אז דער זמן איז "**משיכיר את חברו**", ווען עס זאל זיין א זמן וואלטן חכמינו ז"ל געזאגט וויפיל 'מיל' נאכ'ן עלות עס איז דער זמן, אזוי ווי די גמרא האט געזאגט אנדערע זמנים לויט א שיעור, נאר זיי האבן דאס תולה געווען אינעם מציאות פון משיכיר את חבירו"...

ווען איך האב געזאגט פאר'ן רבי'ן אז טייל מורי הוראה זאגן 26 מינוט נאכן עלות, אנדערע זאגן 22 מינוט, האט דער רבי געזאגט "**אנדערע זאגן נאך פריער, אבער דער זמן איז 'משיכיר את חברו**"...

ז' תקיב) עס דערציילט אונזער זיידע

הרה"ח ר' זלמן לייב שפילמאן הי"ו

מיצר בצרתן של ישראל

כידוע צווישן דעם **ירושלימער רב הגה"ק רבי משה ארי' פריינד זצ"ל** אין דעם רבי'ן **מרן הגה"ק הברך משה זי"ע** האט געהערשט א גרויסע קירבה וידידות, וועלכע איז געקומען צום אויבערפלאך ביי מערערע געלעגנהייטן, ווי די צדיקים האבן זיך נאנט געהאלטן בעבותות אהבה.

אין חודש אייר שנת תשנ"ד לפ"ק האט דער **ירושלימ'ער רב** זצ"ל געוויילט דא אין ניו יארק לצורך רפואה, און ער האט געהאט זיין אכסניא אין וויליאמסבורג בבית הרבני הנגיד ר' יעקב נחמי' ברח"צ יאקאבאוויטש ע"ה.

איידער דער ירושלימ'ער האט געדארפט אהיים פארן איז דער רבי דער ברך משה געקומען אפגעבן א 'ביקור גומלין', אין שטוב פון בעל אכסניא אויף קליימער סט. דעמאלטס האב איך געלערנט אין כולל בהנהלת הרה"ג ר' **נפתלי הירצקא צוויבל** שליט"א, ווען דער רבי איז אנגעקומען איז ער אריבער מיטהאלטן דעם געהויבענעם באזוך, אין איך בין דאן מיטגעגאנגען.

עס איז געווען א מחזה הוד צו זעהן ווי אזוי דער ירושלימע'ר רב איז געזעצן די גאנצע צייט מיט א שטארקע הכנעה פארן רבי'ן, טראצדעם וואס ער איז ער געווען עלטער פונעם רבי'ן, ער האט כמעט נישט גערעדט.

צווישן די זאכן וואס איך געדענק וואס דער רבי האט געזאגט ביי יענעם באזוך איז, אז משך די לעצטע צוויי וואכן האט געהאלטן אין איין רעגענען אן אויפהער, אבער די וואך וואס דער ירושלימ'ער רב איז אנגעקומען דאהי האט זיך די רעגענס אויפגעהערט אין ס'געווארן שיין אויסגעקלארט די וועטער, צוגעבנדיג "בזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה"...

דער רבי האט אין זיין שמועס אויסגערעכנט די זמנים וואס ער האט געהאט די זכי' זיך צו טרעפן מיט זיין זיידן **הגה"ק מנאסויד זי"ע**, דער רבי האט גערעדט פון איין פאל, און צוגעלייגט מיט א פשטות "ס'איז געווען דעמאלטס ווען ער האט זיך אויפגעשטעלט פאר מיר", און דער ירושלימער האט האט צוגעשטימט דערויף.

(אגב, ביי יענע באזוך נאכדעם וואס די צדיקים האבן טועם געווען, האט איינער וואס איז געשטאנען היבש אפגערוקט, דייקא געוואלט כאפן שריים פונעם טעלער פון ירושלימ'ער רב, יענער האט אויסגעשטרעקט די האנט פונדערווייטנס איבער דעם רבי'ן און אזוי געוואלט נעמען שריים, דער רבי וועלכע האט דאס אויפגעפאסט האט מיט זיין אייגענארטיגע פשטות זיך תיכף צוגעבויגן און ארויס גענומען שירים פונעם טעלער און איהם דאס אהין געגעבן, און דערנאך געטיילט פארן עולם.)

נאכן באזוך, האט דער ירושלימער רב ארויסבאגלייט דעם רבי'ן ארויס ביז צו דער גאס, און איז געבליבן שטיין אונטן ביי די טרעפ און געווארט ביז דער רבי מיט זיין שיירא זענען אנגעקומען צום עק גאס ביים ווינקל פון בעדפארד עוו. און דער רבי איז אהיים צופיס לביתו נאוה קודש. ווען דער רבי איז אנגעקומען צום עק גאס האט ער זיך אויסגעדרייט און צוריק געבליקט צום ירושלימער רב וועלכע האט די גאנצע צייט נאכגעקוקט דעם רבי'ן, און דער רבי האט געוואונקען מיט די האנט פארן רב ווי זיך צו געזעגענען מיט איהם...

תיכף דערנאך האט דער רבי געגעבן א פרעג דעם משב"ק, "ווען פארט דער ירושלימ'ער רב אהיים", האט ער גענטפערט 'מארגן דאנערשטאג', דער רבי האט דאן געפרעגט "אויף 'שבת' וועט ער שוין זיין אינדערהיים?", האט ער געענפערט אז יא.

אינמיטן וועג פרעגט דער רבי נאכאמאל "ווען פארט דער ירושלימער רב אהיים?" און ער האט געענפערט ווי פריער, דער רבי האט נאכאמאל געפרעגט "אויף שבת וועט ער שוין אינדערהיים?", האט ער געזאגט יא. און דער רבי האט זיך שטארק פארקלערט.

ווען דער רבי איז אנגעקומען אהיים, האט ער געפרעגט א 'דריטע מאל' "ווען פארט ירושלימער רב אהיים?" און ער האט געענטפערט 'דאנערשטאג'. דער רבי האט נאכאמאל געפרעגט "אויף שבת וועט ער שוין זיין אינדערהיים?". און ער האט באשטעטיגט אז יא.

ס'איז געווען זייער אויפפאלנד פאר די אנוועזנדע, וואס די רבי האט נאכאנאנד געהאלטן און איין פרעגן "ווען פארט דער ירושלימער רב אהיים?!" אין נאכאמאל קלאר געוואלט וויסן "צו אויף שבת וועט ער זיין אינדערהיים", אבער קיינער האט נישט געקלערט אז מ'קען דא עפעס אנדייטן.

למעשה יענעם דאנערשטאג אינדערפרי וואס דער ירושלימ'ער רב האט געדארפט אהיים פארן קיין ארץ ישראל, האט זיך דאס דאווענען ביים רב פארצויגן, און אלעס דערנאך האט געשפעטיגט.

ווען ס'איז געקומען די זמן וואס ס'איז געווען באשטימט ארויסצופארן צום לופט-פעלד איז שוין געווען גאר שפעט צו קענען כאפן דעם פליגער, די משמשים בקודש האבן געטון אלע מיטלען נאך אנצוקומען באצייטנס, אבער אונטערוועגנס פארנדיג צום לופטפעלד מיט איילעניש איז די קאר פון רב געווארן פארמישט אין א שווערן עקסידענט, די קאר איז געווארן אין גאנצן צו מזיק'ט, אין דער רב איז מיט נסי ניסים בחסדי שמים מרובים ארויס מיט גאר מילדע וואונדן, אבער ער האט געמוזט אריינגעפירט ווערן אין שפיטאל פאר אן איבערזוך און באהאנדלונגען.

כמובן איז דער געפלאנטע נסיעה אהיים צוריק קיין ארה"ק געווארן אפגעשטופט פאר נאך עטליכע טעג, ווען אינדערצווישן האט זיך דער רב אויפגעהאלטן אינעם ישוב סי-געיט אויף שב"ק, ווי ער איז אויך פארבליבן דארט דעם נאכפאלגנדן ל"ג בעומר, אין דערנאך צוריק געפארן בשלום קיין ירושלים עיה"ק.

די אלע וואס זענען מיטגעגאנגען מיטן רבי'ן נאכן ביקור גומלין ביים ירושלימ'ער רב, האבן דעמאלטס תופס געווען וואס דא איז פארגעקומען ווען די רבי האט זיך געהאלטן און איין זיך זארגן צו אויף שבת וועט ער שוין זיין אינדערהיים (ויצויין לשון הסה"ק נועם אלימלך פ' בשלח ד"ה או יאמר: ונ"ל ליתן טעם למצות לוי' כשהצדיק מלוה את חבירו הם מתקשרים זה בזה בקדושתם, ונעשים כאחד, וקדושתו של זה הצדיק העוסק בתורה בביתו הוא משמר את חבירו בדרך כאילו הוא עצמו עוסק בתורה, מחמת התקשרותם עכל"ק).

ז' תקיג) עס האט דערציילט אונזער עלטער זיידע

הרה"ח ר' ישכר בעריש שווימער ע"ה

שולחן כדת ערוך...

אונזער עלטער זיידע האט געהייסן **הרה"ח ר' אלטר שלמה פינחס טויב ע"ה**, ער האט געוואוינט אין א שטעטל וואס דארט האבן געוואוינט צוויי שוועסטערס יתומות, וואס האבן געהאט א רייכן ברודער אין אמעריקע, און ער פלעגט זיי שיקן סכומים געלט אז זיי זאלן האבן צום לעבן.

איינמאל האט זיי דער ברודער געשיקט א בריוו אין וועלכן ער האט זיי פארגעשלאגן אז זיי זאלן קומען וואוינען קיין אמעריקע נעבן אים, און אזוי וועלן זיי האבן די מעגליכקייט צו לעבן בהרחבה גדולה.

זיי זענען געפארן פרעגן בעצת קדשו פון **הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זלה"ה**, אבער דער בעלזער רב האט נישט מסכים געווען אז זיי זאלן פארן קיין אמעריקע.

למעשה, איין שוועסטער האט געפאלגט און זי איז געבליבן וואוינען אין שטעטל, און די צווייטע האט נישט געפאלגט, און זי איז ארויסגעפארן מיט די שיף קיין אמעריקע, און די שיף איז ליידער נישט אנגעקומען צום ציהל.

די שוועסטער וואס איז געבליבן וואוינען אין שטעטל האט זיך געמוטשעט אויפן טאג טעגליכן, האט זי זיך פארדינגען אלס משרתת אין אידישע שטובער, און פון דעם האט זי פארדינט כדי מחייתה. זי איז געווען פול מיט ערליכקייט צניעות און יראת שמים ומידות טובות, אבער זייער ארים, זי האט נאר געלעבט פון איר שווערע ארבעט.

ביום מן הימים האט מען מציע געווען דאס מיידל פארן זיידן ר' אלטר שלמה פינחס. נאר היות דער זיידע האט זייער געוואלט בלייבן ביים לערנען נאך די חתונה. איז ער געפארן צום בעלזער רב פרעגן צי ער זאל טוהן דעם שידוך, אין די צייט וואס דאס מיידל האט נישט קיין געהעריגע מקור פאר פרנסה.

דער בעלזער רב האט געהייסן טוהן דעם שידוך, און ער האט מבטיח געווען אז "עס וועט אייך קיינמאל נישט פעלן קיין פרנסה"...

וכך הוה, זיי האבן חתונה געהאט און כל ימיהם האבן זיי געלעבט בהרחבה גדולה, און קיינמאל נישט געהאט קיין דאגת פרנסה, און זוכה געווען אויפצושטעלן א דור ישרים יבורך צווישן זיי מערערע באריכטע נגידים חשובים חסידים ואנשי מעשה.

כל הזכיות שמורות למערכת זקניך ויאמרו לך: צו איבערגעבן הערות, סיפורי צדיקים - מנדב זיין א גליון לעילו נשמת,
אדער נעמען א טייל אינעם קומענדיגן חלק וואס גייט בקרוב אין דרוק בס"ד: ביטע רופט די מערכת **Tellerkj@gmail.com/845-783-0735**

כל הזכויות שמורות להמו"ל

אז תתענג

דברי תורה וחסידות, סיפורי צדיקים ועניני מוסר,
מלוקטים מספרי רבותינו הקדושים מאורי הדורות זי"ע

לע"נ אאמו"ר הרה"ח ר' אברהם ב"ר משה זאב ז"ל (ראזענבערג) - נלב"ע ב' מנחם אב תשע"ה - יארצייט קומענדיגן זונטאג
ולע"נ מו"ח הרה"ח ר' חיים ב"ר מיכאל דוב הכהן ז"ל (הערמאן) - נלב"ע כ"ד ניסן תשפ"ה
ולע"נ אחי מו"ה יצחק ב"ר אברהם ע"ה ~ מו"ה משה זאב ע"ה ב"ר מיכאל דוב שליט"א ~ מו"ה אליעזר צבי ע"ה ב"ר יום טוב הלוי שליט"א

בעזהשי"ת

פרשת מטות - מסעי תשפ"ה לפ"ק – כיתה ו'

תורות על הפרשה

איש כי ידור נדר לה'.

ווען דער הייליגער ישועות יעקב איז נאך געווען א יונג קינד, איז ער שוין געווען באקאנט ביי זיינע ארומיגע אלס א גרויסער עילוי, און ווען ער איז שוין אלט געווען צוועלף יאר האט מען שוין אנגעטראגן פאר אים שידוכים.

איינמאל האט א גרויסער עושר געשיקט א שליח א תלמיד חכם זאל אים פארהערן, צו זען צו ס'איז טאקע ווי מ'שמועסט, צו ער איז טאקע פאסיג פאר אים אלס אן איידעם, ווען דער תלמיד חכם האט באגעגנט דעם יונגען עילוי, האט אים דער תלמיד חכם געגעבן, **שלום עליכם**, און ער פרעגט דאס קינד צו ער האט עפעס פשט'ל אויף דעם ענין פון זאגן, **שלום עליכם**.

דער יונגער עילוי האט זיך פארטראכט א מינוט, און פרעגט, פארוואס איז איינגעפירט אז דער ערשטער זאגט, **שלום עליכם**, און דער צווייטער ענטפערט פארקערט, עליכם שלום, פארוואס זאגט נישט דער צווייטער דעם זעלבן לשון ווי דער ערשטער.

נאר די גמרא זאגט אין מסכת נדרים, אז א מענטש וואס מאכט א נדר דארף זאגן, **נדר לה'**, און נישט פארקערט, לה' נדר, איינע פון די טעמים דערויף איז, ווייל א מענטש ווייסט דאך נישט וואס וועט זיין דעם אנדערן מינוט, ממילא איז דא א חשש אז ער וועט זאגן דאס ווארט **לה'**, און דערנאך וועט ער שטארבן, קומט אויס אז ער האט ארויסגעזאגט דעם באשעפער'ס נאמען אומזינסט, דערפאר זאל ער קודם זאגן דאס ווארט, **נדר**, און דערנאך דאס ווארט **לה'**.

אויב אזוי, איז שווער ווי אזוי קען מען זאגן, **שלום עליכם**, די גמרא זאגט אין מסכת שבת אז **שלום** איז איינע פון הקב"ה'ס נאמען, דארף מען דאך מורא האבן אז אפשר וועט ער שטארבן, און ער וועט האבן ארויסגעזאגט שם שמים לבטלה.

נאר די גמרא זאגט אין מסכת ברכות, אז אויב איינער פעדערט צו געבן שלום פאר זיין חבר, וועט ער לעבן לאנג, ממילא איז שוין פאראענטפערט אז ס'איז נישטא קיין חשש אז אפשר וועט ער שטארבן, דאס איז אבער נאר שייך ביים ערשטן וואס פעדערט צו געבן שלום פאר זיין חבר, אבער פארן צווייטן איז שוין נישטא די הבטחה, ממילא איז דאך יא א חשש אז אפשר וועט ער שטארבן, דערפאר דארף ער זאגן, עליכם שלום, דאס ווארט שלום - הקב"ה'ס נאמען - צום סוף.

* * *

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים.

רש"י שרייבט, להודיע חסדיו של מקום. שהרי אין כאן אלא "ארבעים ושתים" מסעות.

די מפרשים פרעגן אז לכאורה אויב מ'ציילט אפ די מסעות, זעט מען אז ס'שטייט דא נאר איין אין פערציג מסעות.

נאר מ'קען עס פארשטיין לויט ווי ס'שטייט אין תרגום יונתן אויפ'ן פסוק **ואשא אתכם על כנפי נשרים**, אז פסח ביינאכט פאר די אידן זענען ארויסגעגאנגען פון מצרים האבן די וואלקענעס געטראגן די אידן צום מקום המקדש אין ירושלים, און זיי האבן דארט מקריב געווען דעם קרבן פסח, און דערנאך - די זעלבע נאכט - האט זיי די וואלקענעס צוריקגעברענגט קיין רעמסעס, קומט אויס אז ס'איז געווען נאך א נסיעה, וואס צוזאמען מיט אט די נסיעה איז דאס צוויי אין פערציג מסעות.

דאס קען זיין פשט אין פסוק, **אלה מסעי בני ישראל** דאס זענען די מסעות פון אידישע קינדער, די ערשטע מסע איז געווען, **אשר יצאו מארץ מצרים** דאס וואס זיי זענען ארויסגעגאנגען פון מצרים דורך די ענני' צום מקום המקדש.

(דברי יואל)

מעשה על הפרשה

געטראפן א פתח חרטה

הרה"ק רבי יושע לייב דיסקין האט דערציילט: ווען זיין טאטע הרה"ק רבי בנימין איז געווען רב אין לאמזשע, איז אמאל אנגעקומען אין שטאט א איד און זיך ארייגעזעצט אין בית המדרש, און האט געמאכט א נדר אז ער וועט קיינמאל נישט ארויסגיין פון בית המדרש.

מען ברענגט אים צו עסן אין ביהמ"ד

די מענטשן פון די שטאט האבן געהאט דערפון גרויס צער, ווייל זיי האבן געמוזט יעדן טאג ברענגען פאר דעם איד עסן און טרינקען, כדי ער זאל ח"ו נישט אויסגיין פאר הונגער. ס'איז געווען א גרויסע מוטשעניש, ספעציעל אום שבת קודש, ווען מ'האט נישט געקענט טראגן דאס עסן דורך די גאס, ווייל אין די שטאט איז נישט געווען קיין עירוב, און מ'האט אים געמוזט אלעס אנגרייטן פאר שבת.

ווען מ'האט געבעטן דעם איד ער זאל זיך מתיר זיין דעם נדר, האט ער געזאגט, אז ער קען דאס נישט מתיר זיין, ווייל ער האט נישט קיין פתח חרטה. (די הלכה איז, אז מ'קען מתיר זיין א נדר נאר אויב מ'האט א פתח חרטה, דאס מיינט, אז מ'האט א סיבה וואס ווען מ'וואלט דאס געוואוסט ביים מאכן די נדר, וואלט מען נישט געמאכט דעם נדר)

רבי עקיבא אייגער איז געקומען באזוכן

איין טאג איז דער גרויסער גאון רבי עקיבא אייגער זצ"ל דורכגעפארן די שטאט לאמזשע, און איז געקומען באזוכן דעם רב פון שטאט הרה"ק רבי בנימין דיסקין זצ"ל.

אינמיטן דעם שמועס האט רבי בנימין פארציילט איבער דעם איד וואס האט געמאכט א נדר אז ער גייט קיינמאל נישט ארויסגיין פון ביהמ"ד, און ס'איז זייער שווער פאר די מענטשן פון די שטאט אים צו ברענגען עסן יעדן טאג.

רבי בנימין האט צוגעלייגט, "ס'איז אמת אז דער איד איז א גרויסער תלמיד חכם, אבער נאך אלס איז זייער שווער פאר די מענטשן פון די שטאט אים צו באדינען."

לאמיר אים גיין באזוכן

האט רבי עקיבא אייגער געזאגט, "אויב ס'איז אזוי ווי איר זאגט אז דער איד איז א תלמיד חכם, וויל איך גיין אין בית המדרש אים באזוכן, לאמיר גיין אינאיינעם."

די צוויי גדולים זענען אינאיינעם געגאנגען צום בית המדרש, צו באזוכן דעם תלמיד חכם. ווען זיי זענען אנגעקומען, איז רבי עקיבא אייגער צוגעגאנגען צו דעם תלמיד חכם און געזאגט, "כ'האב געהערט אז איר זענט א גרויסער למדן, האב איך אייך געוואלט טרעפן און רעדן מיט אייך אין לערנען, נאר אזוי ווי כ'האב געוואוסט אז איר גייט נישט ארויס פון בית המדרש, צוליב דעם נדר, האב איך אפגעמאכט אליין צו קומען אהער."

ער האט צער אז ער האט מטריח געווען

ווען דער תלמיד חכם האט געזען אז די צוויי גדולי ישראל, רבי עקיבא אייגער און רבי בנימין דיסקין, האבן זיך מטריח געווען צו קומען אים באזוכן, האט ער געהאט גרויס צער, און זיך אנגערופן, "ווי איז צו מיר אז כ'האב אומזיסט מטריח געווען דעם גדול הדור רבי עקיבא אייגער און דעם רב פון שטאט רבי בנימין צו דארפן אהערקומען מיר באזוכן."

ווען רבי עקיבא אייגער האט דאס געהערט, האט ער געפרעגט פון דעם איד, "ווען איר ווייסט ווען פון פאראויס אז איר וועט אונז מטריח זיין צו קומען אין בית המדרש אייך באזוכן, וואלט איר געמאכט דעם נדר?"

האט דער תלמיד חכם געענטפערט, "חלילה, כ'וואלט זיכער נישט געמאכט דעם נדר ווען איך וואלט געוואוסט אז וועגן דעם וועלן די גדולי ישראל זיך דארפן מטריח זיין."

מתיר געווען דעם נדר

ווען רבי עקיבא אייגער און רבי בנימין האבן דאס געהערט, האבן זיי באלד אויסגערופן הויעך אויפ'ן קול, "מותר לך, מותר לך, מותר לך" (ווייל דער תלמיד חכם האט אליין געזאגט אז ווען ער וואלט געוואוסט אז די גדולי ישראל וועלן זיך דארפן מטריח זיין פאר אים, וואלט ער נישט געמאכט דעם נדר, איז דאס א גוטע פתח חרטה און מ'קען מתיר זיין דעם נדר), און דער גאנצער עולם וואס איז געווען אין בית המדרש האט נאכגעזאגט "מותר לך, מותר לך, מותר לך". אזוי איז דער נדר מותר געווארן, און דער איד האט שוין אנגעהויבן ארויסצוגיין פון ביהמ"ד צו עסן און שלאפן.

דער כח פון אן אפגעהיטענע מויל

די וואך פרשת מטות שטייט אין די סדרה, 'לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה'.

שטייט אין די הייליגע ספרים, אז א מענטש וואס היט אפ זיינע דיבורים, ער גיבט אכטונג וואס ער רעדט, באקומט ער א געוואלדיגן זכות, ער איז זוכה אז השי"ת נעמט אן זיינע תפלות, און וואס ער בעט פון הקב"ה ווערט ערפילט. דאס איז פשט אין פסוק, לא יחל דברו **- א מענטש וואס פארשוועכט נישט זיינע ווערטער, דאס מיינט ער רעדט נישט קיין דברים אסורים, איז זוכה אז** ככל היוצא מפיו יעשה **- וואס ס'וועט ארויסגיין פון זיין מויל, וואס ער איז מתפלל צו הקב"ה, יעשה, וועט השי"ת טאן.**

<><><>

איר האט שוין געהערט דעם טייטש?!

דער קערעסטירער רבי הגה"צ רבי ישכר בעריש רובין זצ"ל האט דערציילט, אז אמאל איז געווען א איד וועלכער איז ל"ע געווען אין א גרויסע צרה, און זיינע חברים האבן אים געגעבן אן עצה ער זאל פארן צו הרה"ק רבי ישעיה'לע קערעסטירער זי"ע און מזכיר זיין די צרה.

דער איד איז געפארן קיין קערעסטיר און מזכיר געווען ביי רבי ישעיה'לע, און נאך וואס דער רבי האט אנגעוואונטשן, איז ער ב"ה געהאלפן געווארן למעלה מדרך הטבע.

אלעס ווערט מקוים

א שטיק צייט שפעטער האט דער איד געשמועסט מיט זיין טאטן איבער דעם גרויסן כח פון דעם צדיק רבי ישעיה'לע אויסצו'פועל'ן וואונדערליכע ישועות, און געזאגט אז מ'זעט ווי ביי דעם צדיק ווערט מקוים וואס חז"ל זאגן **צדיק גוזר והקב"ה מקיים**. וואס דער רבי איז גוזר, פירט דער אויבערשטער אויס.

דער טאטע איז געווארן זייער איבערגענומען פון וואס זיין זון האט דערציילט, און וויבאלד ער איז נאך קיינמאל נישט געווען אין קערעסטיר, האט ער געטראכט ביי זיך אז ער וואלט געוואלט אהינפארן און זיך אליין איבערצייגן איבער די גרויסע ישועות וואס מ'זעט דארט.

געזען מיט די אייגענע אויגן

דער איד האט זיך ארויסגעלאזט אויפ'ן וועג צוזאמען מיט זיין זון און איז געפארן קיין קערעסטיר. זיי זענען דארט געווען צוויי וואכן, און דער איד האט צוגעזען מיט די אייגענע אויגן ווי יעדן טאג קומען צום רבי'ן אידן מיט אלע מיני פראבלעמען און בעטן אז דער רבי זאל זיי בענטשן מיט זיינע הייליגע ברכות, און זיי קומען ארויס פון דארט געהאלפענע מיט וואונדערליכע ישועות.

אין איינע פון די טעג ווײַלנדיג אין קערעסטיר איז פאר דעם איד אריינגעקומען אין געדאנק וואס ס'שטייט אין די הייליגע ספרים (ספר הקדוש קדושת לוי, ועוד) אויפ'ן פסוק **לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה**, אז ווער עס האט אן אפגעהיטענע מויל, גיבט מען אים דעם כח פון הימל אז אלעס וואס ער זאגט ארויס פון מויל ווערט מקוים.

האט דער איד געטראכט, אז לויט דעם איז דאך זייער פארשטענדליך, אז דער רבי וועלכער איז אזוי שטארק אפגעהיטן איינצוהאלטן אלעס וואס ער זאגט ארויס פון מויל, דערפאר האט ער באקומען א כח פון הימל אז אלעס וואס ער זאגט ארויס פון זיין מויל ווערט מקוים, און דורכדעם האט ער די געוואלדיגע כח משפיע צו זיין רפואות און ישועות פאר אידישע קינדער.

דער איד איז געזעסן אין בית המדרש פארטראכט אין דעם געדאנק, ווען פלוצלינג עפנט זיך די טיר פונעם רבי'נס צימער, און דער רבי האט הויעך געפרעגט דעם איד, "איר האט שוין געהערט דעם טייטש אויף לא יחל דברו? אזוי איז עס טאקע!". (מופת הדור)

***

<u>אויסגעהיילט די געשווילעכטס</u>

דער הייליגער גר"א - דער ווילנער גאון זי"ע האט אמאל געהאט שטארקע האלז ווייטאג און דער דאקטער האט געזאגט אז ער האט א געשווילעכטס אין האלז וואס איז פול מיט אייטער און מ'דארף דאס אפערירן, אבער דער גר"א האט נישט געהאט קיין חשק זיך צו לאזן אפערירן.

אין ווילנא האט געוואוינט א פרוי וואס האט געקענט אפשפרעכן און היילן פארשידענע קרענק דורכ'ן זאגן א געוויסן לחש (מ'זאגט ווערטער וואס איז א סגולה צו אויסהיילן קרענק און ווייטאגן).

דער גר"א האט מסכים געווען אז די פרוי זאל אריבערקומען, אבער צום ערשט האט דער גר"א געוואלט פעסטשטעלן אויב זי באנוצט זיך נישט חלילה מיט כוחות וואס איז נישט מצד הקדושה, האט ער אויסגעפרעגט די פרוי מיט וואס זי באשעפטיגט זיך, און זי האט דערציילט ווי פאלגנד:

גענויינט צום אויבערשטן

מיט יארן צוריק בין איך געווארן אן אלמנה. איך האב געהאט קליינע קינדער אינדערהיים און איך האב נישט געהאט מיט וואס זיי צו שפייזן. בין איך איינמאל אינמיטן די נאכט געגאנגען אין בית המדרש און געעפנט דעם ארון קודש, און איך האב אנגעהויבן ביטערליך צו וויינען און כ'האב אויסגעגאסן מיין פארביטערט הארץ צום הייליגן באשעפער.

געמיינט אז ס'איז א בת קול

נאך א שטיק צייט וויינען, האב איך געהערט א בת קול וואס זאגט מיר אז איך זאל אנהייבן צו זאגן א לחש פאר קראנקע מענטשן און פון דעם וועל איך האבן פרנסה.

האב איך געפרעגט וועלכע לחש איך זאל זאגן, האט מען מיר געענטפערט, אז ווען מ'וועט מיר רופן צו א קראנקן, זאל איך בעטן מ'זאל מיר ברענגען א גלעזל וואסער און איך זאל זאגן שטילערהייט די ברכה שהכל און אויסטרינקען די וואסער און נאכדעם זאגן א בורא נפשות, און אזוי וועט דער קראנקער געהאלפן ווערן, און די פרוי האט אויסגעפירט, "אזוי פיר איך מיר שוין יארן לאנג און איך האב פון דעם שיין פרנסה".

ווען דער ווילנער גאון האט דאס געהערט, האט ער אנגעהויבן צו לאכן, און דורכדעם האט די געשווילעכטס אויפגעפלאצט און די אייטער איז ארויסגערינען און דער גר"א איז געווארן אויסגעהיילט.

שפעטער האט דער גר"א דערציילט פארוואס ער האט אזוי געלאכט, ווייל יענע נאכט וואס די פרוי האט אזוי ביטערליך געוויינט, איז ער פונקט געזעסן אין בית המדרש אונטער די בימה און געלערנט, און ווען די פרוי איז געקומען אין בית המדרש און געוויינט, האט דאס אים געשטערט פון לערנען, האט ער געטראכט ביי זיך אז ער מוז איר זאגן א גוטע עצה אז זי זאל זיין צופרידן און ארויסגיין פון בית המדרש, דעריבער האט ער איר געגעבן די עצה זי זאל מאכן די ברכה שהכל און בורא נפשות, און זי האט אלע יארן געמיינט אז ס'איז געווען א בת קול פון הימל...

די ווערטער איז מקוים געווארן

האט דער ווילנער גאון אויסגעפירט: כאטש מיין כוונה איז געווען בלויז אז זי זאל ארויסגיין פון בית המדרש, האט מען פון הימל מקיים געווען מיינע ווערטער, ווייל איך בין שטענדיג געווארנט נישט צו פארשוועכן מיינע ווערטער.

***

<u>אנגעהויבן צו גיין אויף די פיס</u>

הרה"ק רבי יעקב יצחק פון פרשיסחא זי"ע - באקאנט אלס דער "יוד הקדוש", איז געווען א נאנטער חבר מיט הרה"ק רבי אריה לייב משפאלע זי"ע - באקאנט אלס "דער שפאלער זיידע".

ווען דער שפאלער זיידע האט געהערט אז דאס הויז פונעם יוד הקדוש איז אלץ ארומגענומען מיט מענטשן

וואסווארטן א לאנגע צייט צו קענען אריינגיין, און דער יוד הקדוש מאכט מופתים און מ'רופט אים רבי, האט ער געטראכט אז אפשר באנוצט ער זיך מיט הייליגע שמות, האט ער געוואלט זען פון דער נאנט וואס דער יוד הקדוש טוט און ער איז געקומען צופארן צום יוד הקדוש.

געקלאפט אויפ'ן טיר

ווען דער שפאלער זיידע איז אנגעקומען קיין פרשיסחא, איז דער יוד הקדוש געזעסן ביי זיך אין צימער און דער טיר איז געווען צוגעשפארט, איז דער שפאלער זיידע צוגעגאנגען צום טיר און זיך גענומען שטארק קלאפן.

ווען דער גבאי פונעם יוד הקדוש האט געזען אז איינער וואגט זיך צו שטערן דעם רבי'ן און ער קלאפט אויפ'ן טיר, האט ער געוואלט ארויסווארפן דעם גאסט פון שטוב (ער האט נישט געוואוסט אז דאס איז דער שפאלער זיידע), האט דער שפאלער זיידע זיך גענומען שרייען, "יצחק ברודער" (אזוי האט דער שפאלער זיידע אנגערופן בלשון חיבה דעם יוד הקדוש וואס האט געהייסן רבי יעקב יצחק) "עפן אויף די טיר".

ווען דער יוד הקדוש האט געהערט ווער עס איז דא, האט ער געזאגט פאר'ן גבאי'ן ער זאל עפענען דעם טיר.

דאס לעדל איז ליידיג

ווען מ'האט געעפענט דעם טיר, האט דער שפאלער זיידע געזען ווי דער יוד הקדוש זיצט ביי א טישל וואס האט א קליין לעדל, האט דער שפאלער זיידע געזאגט פאר'ן יוד הקדוש ער זאל עפענען דעם לעדל, ווייל ער וויל זען אויב ער באנוצט זיך מיט שמות הקדושים.

דער יוד הקדוש האט געעפנט דעם לעדל און דער שפאלער זיידע האט געזען אז ס'איז ליידיג. האט ער געפרעגט דער יוד הקדוש פארוואס ער שפארט זיך איין אין זיין צימער און מענטשן דארפן אזוי לאנג ווארטן אריינצוגיין צו אים.

האט דער יוד הקדוש דערציילט פאר'ן שפאלער זיידע א מעשה ווי פאלגנד:

אנגעוואונטשן דעם בעת הבית

אמאל בין איך איינגעשטאנען אין א גאסטהויז וואו דער בעל הבית האט מיר מכבד געווען צו עסן, איך האב אבער נישט געוואלט עסן אין די פרעמד, אבער וויבאלד איך בין א שוואכער מענטש און איך האב פלוצלינג געשפירט ווי די כוחות לאזן זיך מיר אויס, האב איך נישט געהאט קיין ברירה און איך האב טועם געווען פון די מאכלים וואס דער בעל אכסניא האט צוגעשטעלט.

ביים אהיימפארן האט דער בעל אכסניא בשום אופן נישט געוואלט נעמען קיין געלט פון מיר. איך האב אבער נישט געוואלט נעמען פון יענעם קיין מתנת חינם, האב איך מתפלל געווען צום אויבערשטן אז דער בעל הבית זאל האבן הצלחה, און כ'האב ווארעם אנגעוואונטשן און זיך באדאנקט פאר'ן בעל אכסניא און פאר זיין פרוי.

זי זאל ארויסקומען

ווען איך בין שוין געווען אויפ'ן וועג ארויס, האב איך געהערט ווי זיי זאגן, "דער רבי האט פארגעסן אנצוואונטשן פאר אונזער טאכטער". איך האב נישט געוואלט צוריק אריינגיין אין די גאסטהויז, האב איך געזאגט, "זאל זי ארויסקומען צו מיר צום וואגן און איך וועל איר בענטשן".

ווען דער יוד הקדוש האט געזאגט די ווערטער, האט ער נישט געוואוסט אז דאס מיידל איז שוין עלף יאר אלט און זי קען נישט גיין אויף די פיס, און ווי נאר דער יוד הקדוש האט געזאגט אז זי זאל ארויסקומען צו אים, האט דאס מיידל אנגעהויבן צו גיין און זי איז ארויסגעקומען צום וואגן צו נעמען א ברכה פונעם רבי'ן...

האט דער יוד הקדוש אויסגעפירט און געזאגט צום שפאלער זיידע: נאך די מעשה איז געווארן א גרויסער רעש אז איך א בעל מופת, און מ'קלאפט אויף מיין טיר בייטאג און ביינאכט צו בעטן ברכות, און וויבאלד איך בין א שוואכער מענטש, דעריבער שפאר איך מיר איין פון צייט צו צייט אין מיין צימער זיך אביסל אפצורוען. (נפלאות היהודי)

***

יארצייט פון די וואך

דעם קומענדיגן דינסטאג ד׳ אב פאלט אויס די יארצייט פון

הרה״ק **רבי בן ציון הלברשטאם** זצ״ל הי״ד אבדק״ק באבוב

הרה״ק רבי בן ציון הלברשטאם זי״ע - דער באבובער רב, בעל מחבר ספר קדושת ציון - איז געבוירן געווארן י׳ אייר אין יאר תרל״ד, צו זיין פאטער הרה״ק רבי שלמה הלברשטאם זי״ע - דער ערשטער באבובער רב - וועלכער איז אין יענע צייט געווען דער רב אין בוקאווסק, און צו זיין מוטער די צדיקת מרת רבקה הענא ע״ה, טאכטער פון הרה״ק רבי יהושע הלוי מקאמינקא זי״ע, זון פון הרה״ק רבי שלום קאמינקער זי״ע.

זיין פאטער הרה״ק רבי שלמה׳לע באבובער זי״ע איז געווען דער איינציגסטער זון פון הרה״ק רבי מאיר נתן זי״ע. רבי מאיר נתן איז געווען א זון פון הייליגן צאנזער רב זי״ע בעל מחבר ספר הקדוש דברי חיים, און אן איידעם ביי הרה״ק רבי אליעזר׳ל דזשיקובער זי״ע.

נאך די חתונה האט הרה״ק רבי שלמה׳לע באבובער לאנגע יארן נישט געהאט קיין קינדער.

ווען ער האט זיך אמאל אויסגערעדט דאס הארץ צו זיין זיידן דער הייליגער צאנזער רב און געבעטן ער זאל פועל׳ן א ישועה ער זאל געהאלפן ווערן מיט קינדער, האט דער צאנזער רב אים באפוילן זיך אריבערצוציען אין אן אנדערע דירה, און ער איז טאקע געהאלפן געווארן מיט א קינד דרייצן יאר נאך די חתונה.

ווען דאס קינד איז געבוירן געווארן האט דער צאנזער זיידע געהייסן מען זאל א נאמען געבן פאר׳ן קינד ׳בן ציון׳ וואס איז א סגולה פאר אריכות ימים.

ביי זיינע הייליגע זיידעס אין צאנז און אין קאמינקא

אלס פיצל קינד האט רבי בן ציון זוכה געווען צו זיין אויפ׳ן שויס פון זיין עלטער זיידע דער הייליגער צאנזער רב זי״ע, וועלכער האט אים אנגעוואונטשן ער זאל אויסשטייגן א תלמיד חכם.

אויך האט ער אלס קינד גענאסן גרויס ליבשאפט ביי זיין זיידן הרה״ק רבי יהושע מקאמינקא זי״ע. ווען ער איז געווארן דריי יאר אלט האט אים דער זיידע רבי יהושע׳לע געמאכט פיאות און געלערנט מיט אים אל״ף בי״ת.

אויך זיין פעטער הרה״ק רבי משה׳לע ראזוואדאווער זי״ע (דער זון פון רבי אליעזר׳ל דזשיקובער זי״ע) האט אים שוין אלס קינד ארויסגעוויזן גרויס ליבשאפט.

אלס קינד ביים פאטער אין ישיבה

אין יאר תרל״ו האט זיין טאטע רבי שלמה׳לע זיך געצויגן פון בוקאווסק קיין אושפיצין וואו ער איז געווארן רב. אין יאר תר״מ האט רבי שלמה׳לע זיך געצויגן קיין ווישניצא וואו ער האט געדינט אלס רב פאר די קומענדיגע צוועלף יאר. אין יאר תרנ״ב איז רבי שלמה׳לע געווארן רב אין באבוב וואו ער האט געדינט אלס רב ביז צו זיין פטירה.

אלס קינד פון 9 יאר אלט איז רבי בן ציון שוין אריינגעגאנגען לערנען אין די ישיבה פון זיין פאטער אין ווישניצא, וואו ער האט געלערנט אינאיינעם מיט ערוואקסענע בחורים און האט ארויסגעשיינט מיט זיין גרויס התמדה טראץ זיין יונגן עלטער.

זיך לערנען ווי אזוי צו ליינען א קוויטל

נאך זייענדיג א אינג קינד פלעגט אים זיין פאטער מיטנעמען קיין שינאווא צום פעטער דער הייליגער שינאווער רב זי״ע בעל מחבר ספר הקדוש דברי יחזקאל, און רבי שלמה׳לע האט דערביי אנגעזאגט דאס קינד ער זאל זיך צוקוקן צו די הייליגע עבודה פונעם פעטער און זיך לערנען פון אים ווי אזוי צו ליינען א קוויטל.

ראצפערט - ווישניצא - באבוב

ער האט חתונה געהאט מיט די רביצין חיה פראדל ע״ה, די טאכטער פון זיין עלטער פעטער הרה״ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי״ע, זון פון הייליגן צאנזער רב זי״ע. נאך די חתונה האט רבי בן ציון געוואוינט א שטיק צייט אין ראצפערט נעבן זיין שווער און פעטער רבי שלום

אליעזר'ל, וואו ער איז געזעצן און געלערנט מיט די תלמידי חכמים פון שטאט. שפעטער האט ער זיך באזעצט אין באבוב וואו ער האט צוגעהאלפן זיין פאטער מיט'ן פירן די שטאט, אויך איז ער א שטיק צייט געווען רב אין ווישניצא.

נאך די פטירה פון זיין טאטן הרה"ק רבי שלמה, אום ראש חודש תמוז תרס"ה, איז ער געווארן אויפגענומען אלס דער ממלא מקום אין באבוב, און דארט געפירט זיין הויף וואו הונדערטער חסידים זענען געקומען צו פארן מיטהאלטן די הייליגע עבודה און מזכיר זיין זייערע בקשות.

מעורר געווען אידן מיט זיינע הייליגע ניגונים

דער באבובער רב הרה"ק רבי בן ציון זי"ע האט געמאכט אסאך ניגונים. זיינע ניגונים האבן געהאט א גרויסן כח מעורר צו זיין אידישע קינדער צו תשובה און יראת שמים. דער באבובער רב פלעגט שטארק מקפיד זיין אויפ'ן חסיד'ישן לבוש, און האט פארלאנגט פון זיינע חסידים אז זיי זאלן זיך נישט שעמען מיט דעם חסיד'ישן לבוש.

לוחם קעגן השכלה און ציונות

אויך איז דער באבובער רב געווען א גרויסער לוחם קעגן השכלה און ציונות, ווי אויך קעגן די אגודת ישראל פארטיי.

אמאל איז א געוויסער אמעריקאנער חזן געקומען קיין באבוב, און איז זייער נתפעל געווארן פון די באבובער ניגונים. ווען ער איז צוריקגעפארן קיין אמעריקא האט ער געשיקט א גרויסע סכום געלט פאר די באבובער ישיבה. א קורצע צייט שפעטער האט דער באבובער רב באמערקט אז די בחורים האבן אביסל נאכגעלאזט פון לערנען פלייסיג, נאכדעם וואס מ'האט זיך נאכגעפרעגט איז מען געוואויר געווארן אז דאס געלט וואס דער חזן האט געשיקט איז געקומען פון וואס ער האט באקומען פון מענטשן וואס האבן באצאלט ווען ער האט געזונגען בתערובות פאר מענער און פרויען אן קיין מחיצה, האט דער באבובער רב געהייסן אז מ'זאל תיכף צוריקשיקן דאס גאנצע געלט.

אין טשעבין

פון שנת תרצ"ב ביז תרצ"ו האט דער באבובער רב געוואוינט אין טשעבין און האט אויך דארט געעפנט א ישיבה. ווי מ'פארציילט איז די סיבה געווען צוליב א ציוני'סטישע גרופע וואס האבן זיך באזעצט אין באבוב און מ'האט נישט געקענט פטור ווערן פון זיי, דערפאר האט ער זיך אויפגעהאלטן אין טשעבין. נאך ארום פיר יאר הערנדיג אז זיי זענען שוין אוועקגעפארן איז דער באבובער רב צוריקגעגאנגען וואוינען קיין באבוב.

אומגעקומען על קידוש השם

דער באבובער רב זי"ע איז ליידער אומגעקומען על קידוש השם ביי די צווייטע וועלט מלחמה. נאך פאר די צווייטע וועלט מלחמה האט אויסגעבראכן האט שוין דער באבובער רב פאראויסגעזען די צרות וואס ווארט אפ דעם כלל ישראל ה"י, און האט אסאך גערעדט אז א איד דארף שטענדיג זיין גרייט צו אומקומען על קידוש השם. אין יאר תרצ"ט - א קורצע צייט איידער די צווייטע וועלט מלחמה האט אויסגעבראכן - האט דער באבובער רב פארלאזט די שטאט באבוב און געוואנדערט צו פארשידענע שטעט, ביז ער איז אנגעקומען אויף סוכות ת"ש אין די גרויסע שטאט לעמבערג.

אין לעמבערג האט זיך דער באבובער רב אויפגעהאלטן נאנט צו צוויי יאר, ביז דעם ביטערן טאג ד' אב תש"א ווען די רשעים ימ"ש האבן אים ליידער אומגעבראכט, מיט א טייל פון זיינע קינדער און אייניקלעך, אין די יאנאווער וואלד נעבן די שטאט לעמבערג, ה' ינקום דמם.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל

*****

<u>ניצול געווארן אין זכות פון הייליגן צאנזער רב</u>

דער באבובער רב בעל קדושת ציון זי"ע פלעגט יעדעס יאר אין דעם טאג י' תמוז מאכן א 'סעודת הודאה', וויבאלד עס האט אין דעם טאג פאסירט מיט אים א גרויסע נס.

די מעשה איז געווען ווי פאלגענד:

דער דאקטער הייסט גיין אין קאלטע וואסער

אין יאר תרנ"ד האט זיין טאטע הרה"ק רבי שלמה'לע באבובער זי"ע אנגעהויבן ליידן יסורים און דער דאקטער האט אים געהייסן שפאצירן אין קאלטע וואסער, וואס דאס וועט אים שטארקן די כוחות. וויבאלד רבי שלמה'לע איז געווען זייער שוואך, האט ער מיטגענומען צום וואסער זיין זון רבי בן ציון און זיין איידעם רבי חיים יעקב טייטלבוים זצ"ל דער לימנובער רב.

ווען זיי זענען ארויף אויפ'ן וואגן צו פארן צום וואסער איז אנגעקומען דער דיין רבי לייבוש און האט מזכיר געווען ביים באבובער רב רבי שלמה'לע א חולה וואס איז געווען ביי אים אין שטוב. רבי שלמה'לע האט געזאגט אז אלעס וועט זיין אין ארדענונג און ער זאל ארויפקומען אויפ'ן וואגן און מיטפארן.

באגעגנט שווערע כוואליעס

ווען זיי זענען אנגעקומען צום טייך נעבן באבוב, איז רבי שלמה'לע אריין אין וואסער. וויבאלד ער איז געווען זייער

שוואך, האט ער נישט געקענט זיין א לאנגע צייט אין וואסער, און איז ארויסגעקומען נאך א קורצע צייט. ווען ער איז ארויסגעקומען פון וואסער זענען זיין זון און איידעם אריין אין וואסער און זיך געגומען שווימען.

רבי לייבוש דיין - אפילו ער האט געקענט גוט שווימען - האט נישט געוואלט אריינגיין אין טייך, נאר האט שפאצירט אויפ'ן ברעג טייך. פלוצלינג איז געקומען אין די וואסער שטארקע כוואליעס און רבי בן ציון מיט רבי חיים יעקב האבן זיך נישט געקענט קיין עצה געבן מיט די כוואליעס און האבן געשריגן, "רבי לייבוש, ראטעוועט", אבער רבי לייבוש איז שוין געווען ווייטער פון זיי און האט נישט געהערט ווי זיי שרייען.

רבי שלמה'לע האט יא געהערט די געשרייען פון זיינע קינדער און האט געזען וואו זיי ווערן פארשווינדן צווישן די כוואליעס פון די וואסער, האט ער אנגעהויבן צו שרייען "רבי לייבוש, רבי לייבוש", אבער רבי לייבוש האט נישט געהערט דאס געשריי.

דער צאנזער זיידע זאל מעורר רחמים זיין

זעענדיג אז רבי לייבוש הערט נישט האט רבי שלמה'לע אויפגעהויבן זיינע הענט צום הימל און געזאגט, "הייליגער צאנזער זיידע, איך בעט דיר זיי מעורר רחמים אין הימל און בעט ביי השי"ת ער זאל צוריקקערן צו מיר מיינע צוויי קינדער".

פלוצלינג האט רבי לייבוש זיך אויסגעדרייט און ער זעט פונדערווייטנס ווי הרה"ק רבי שלמה'לע שטייט מיט אויפגעהויבענע הענט צום הימל. רבי לייבוש האט גלייך באמערקט וואס ס'גייט פאר, און איז אריינגעשפרונגען אין וואסער מיט זיינע קליידער. צום ערשט האט ער געטראפן רבי חיים יעקב, און מיט אלע זיינע כוחות האט ער אים געשלעפט ביז'ן ברעג פונעם טייך.

דערנאך איז רבי לייבוש צוריק אריין אין וואסער און נאכ'ן זוכן אפאר רגעים האט ער געטראפן רבי בן ציון אן קיין סימנים פון לעבן ה"י. ער האט אים געשלעפט ביז'ן ברעג פון טייך, און מיט אלע זיינע כוחות פרובירט צוריקצוברענגען רבי בן ציון ביים לעבן (דורכ'ן אריינבלאזן אין אים לופט צו אטעמען), ביז מ'האט געזען אויף אים אביסעלע חיות און ער איז ב"ה געקומען צו זיך, דעמאלטס האט יעדער געזען אז דער זכות פונעם הייליגן צאנזער רב זי"ע האט באגלייט זיינע אייניקלעך.

נאך דער פאסירונג זענען זיי געפארן צום הייליגן שינאווער רב זי"ע און דארט געבענטשט גומל, האט דער שינאווער רב געזאגט צו רבי לייבוש, "וואויל איז פאר דיר וואס דו האסט זוכה געווען צו ראטעווען די צוויי יונגעלייט".

וויבאלד די מעשה האט פאסירט י' תמוז, פלעגט דער באבובער רב הרה"ק רבי בן ציון יעדע יאר אין דעם טאג י' תמוז מאכן א סעודת הודאה.

איינמאל ווען דער באבובער רב האט דערציילט די מעשה פאר זיין שוויגער די רעביצין פון הרה"ק רבי שלום אליעזר'ל מראצפערט זי"ע, האט אים זיין שוויגער געזאגט אז ס'איז געווען מקובל ביי איר טאטע הרה"ק רבי מרדכי דוב מהארנאסטייפל זי"ע, אין נאמען פון זיין זיידן רבי מאטעלע טשערנאבלער זי"ע, אז אים דעם טאג י' תמוז זאל מען נישט גיין אין טייך.

*****

ארויסגעווארפן די קלאגע

הרה"ח ר' הערשל קלינגענפאר ע"ה - פון די חשוב'ע באבובע חסידים אין די שטאט זעקלעטשין - האט דערציילט, אז זיין איידעם פלעגט פירן געשעפטן מיט'ן פריץ פון די שטאט וואו ער האט געוואוינט.

ער זאל מוחל זיין האלב פונעם חוב

אמאל האט זיך געמאכט אז דער פריץ איז געווען שולדיג פאר זיין איידעם א גרויסע סכום געלט און ער האט נישט געוואלט באצאלן, האט דער פריץ געזאגט פאר זיין איידעם, "הער מיך צו, איך ווייס אז די סחורה וואס דו האסט מיר פארקויפט איז געשמוגעלטע סחורה וואס מ'טאר נישט אריינברענגען אין לאנד, דעריבער אויב דו ביסט מיר מוחל האלב פונעם חוב, איז גוט, אבער אויב דו וועסט מיר נישט מוחל זיין האלב פונעם חוב וועל איך אריבערגיין צו די פאליציי אנגעבן א קלאגע אויף דיר און מ'וועט דיר איינזעצן אין תפיסה".

דער איידעם האט געזען מיט וועם ער האט דא צו טאן... יעצט בעט ער צו מוחל זיין א האלבע חוב, און שפעטער וועט ער בעטן ער זאל אים מוחל זיין דעם גאנצן חוב. אויך האט ער געוואוסט אז ער האט באמת קיינמאל נישט געהאנדלט מיט נישט כשר'ע סחורה און דעריבער האט ער נישט וואס מורא צו האבן, האט ער געזאגט פאר'ן פריץ, "וויאזוי קענסטו אנליגן אויף מיר אזא קלאגע? דו ווייסט דאך אז ס'איז נישט אמת, איך האב נישט געשמוגעלט קיין סחורה".

אריינגעגעבן א קלאגע קעגן דעם איד

האט דער פריץ געזאגט, "איך האב ביי מיר סחורה וואס כ'האב באקומען פון דיר, וואס איך דערקען דערויף אז דאס קומט פון אן אנדערע לאנד. ס'איז זיכער אז דו האסט דאס געשמוגעלט, און אז דו ביסט מיר נישט מוחל האלב פונעם חוב וועל איך דאס איבערגעבן פאר די פאליציי".

דער פריץ האט געהאלטן ווארט און איז געגאנגען צו די פאליציי אריינגעבן א קלאגע קעגן דעם איד. זיי האבן געשיקט פאר דעם איד אן איינלאדענונג צו קומען אין געריכט וואו עס ערווארט אים א שווערן משפט, אויב ער ווערט געפינען שולדיג אז ער האט טאקע געשמוגעלט סחורה וועט ער דארפן גיין זיצן עטליכע יאר אין תפיסה, און דערצו וועט מען צונעמען פון אים אלע סחורות.

דער שווער פארט קיין באבוב צום רבי'ן

ווען ר' הערשל האט געזען דעם שווערן מצב פון זיין איידעם, האט ער זיך אויפגעהויבן און געפארן קיין באבוב צו זיין רבי'ן דער קדושת ציון צו מזכיר זיין דעם איידעם.

ווען דער קדושת ציון האט געהערט די צרה, האט ער באפוילן ר' הערשל זאל פארבלייבן אין באבוב, ווייל ער דארף זיך איבערטראכטן דערוועגן.

ר' הערשל איז געווען זייער אנגעצויגן, ער האט פראבירט זיך צו פארטיפן אין לערנען, אבער זיין קאפ איז נישט געווען ביי זיך, וויסנדיג אז עס ווארט אפ אויף זיין איידעם צו ווערן איינגעזעצט אין תפיסה אויף א לאנגע צייט, און זיין טאכטער וועט בלייבן אינדערהיים אליין מיט די קינדער.

אפאר טאג שפעטער איז ער נאכאמאל אריין צום קדושת ציון, אבער דער רבי האט אים נאכאמאל געהייסן זיך אויפהאלטן אין באבוב.

דו וועסט נישט שפעטיגן

נאך א שטיק צייט איז ר' הערשל אריין צום רבי'ן צום דריטן מאל און געזאגט אז ער מוז שוין אהיימפארן, ווייל ער דארף דינגען א גוטן אדוואקאט וואס זאל פארטיידיגן זיין איידעם און צוגרייטן אלעס צום משפט. אבער דער רבי האט אים ווידער געבעטן צו פארבלייבן אין באבוב, צולייגנדיג "דו קענסט נאך ווארטן, דו וועסט נישט שפעטיגן".

ס'איז אדורך נאך עטליכע טעג, און ר' הערשל איז נאכאמאל אריין צום רבי'ן און געזאגט אז די הויט ברענט אים, ער מוז אהיימפארן צוהעלפן זיין איידעם זיך צו פארטיידיגן ביים משפט, דער רבי זאל אנוואונטשן און אים לאזן אהיימפארן, האט אים דער רבי געזאגט, "איך וויים אלעס, אבער איך זאג דיר, דו זאלסט דיך נאך אויפהאלטן דא".

הערנדיג די ווערטער האט ר' הערשל זיך געשטארקט מיט אמונת צדיקים און איז געבליבן אין באבוב, און געהאפט אז דער רבי וועט אויס'פועל'ן א ישועה.

ואתן אדם תחתיך

נאך עטליכע טעג איז ער ווידער אריין צום רבי'ן און געוויינט אז דער מצב איז סכנת נפשות און ער האלט דאס נישט אויס, ער מוז שוין צוריקפארן קיין זעקלעטשין. דער רבי האט זיך שטארק פארטראכט, ביז ער האט אנגעכאפט די האנט פון ר' הערשל און געזאגט "**ואתן אדם תחתיך**" ('איך וועל געבן א מענטש אנשטאטס דיר' - דאס איז א פסוק אין נ"ך ישעיה), און האט אנגעוואונטשן "דער אויבערשטער זאל העלפן אז דיין איידעם זאל געראטעוועט ווערן".

ר' הערשל איז גלייך אהיימגעפארן אין איילעניש. זייענדיג אונטערוועגנס אין די שטאט גראמניק - וואו ער האט געדארפט טוישן באן - האט ער געטראפן דארט זיין איידעם וועלכער איז אים אנטקעגן געקומען מיט גרויס שמחה און דערציילט אז נעכטן האט זיך דער פריץ צוקריגט מיט איינעם, ביז ער איז געווארן אזוי אין כעס אז ער האט זיך אליינס געשאסן, און פארשטייט זיך אז די גאנצע קלאגע איז געווארן אויס.

ווען ר' הערשל האט געפרעגט זיין איידעם ווען דאס האט פאסירט, האט זיך ארויסגעשטעלט אז דאס איז געווען אין די זעלבע צייט ווען דער באבובער רב האט אנגעוואונטשן "ואתן אדם תחתיך".

*****

<u>דער גוי האט זיך מודה געווען</u>

די פאלגנדע מעשה האט זיך אפגעשפילט אין די שטאט קאמינקא, און האט אפגעקלינגען אין די גאנצע געגנט, און ס'איז דעמאלטס אויך געדרוקט געווארן אין די צייטונגען.

חושד דעם איד אין די רציחה

אמאל האט מען געטראפן א גוי'אישע פויער טויט, און די גוים האבן חושד געווען דעם אידישן קרעטשמער אז ער האט גע'הרג'עט דעם גוי, ווייל מיט עטליכע טעג פריער האט ער געהאט א קריגעריי מיט'ן פויער, און דער פויער האט אים באקלאפט די ביינער און צובלוטיגט, דעריבער האבן זיי

אפגעמאכט אז דער איד האט זיך זיכער נוקם געווען און גע'הרג'עט דעם גוי.

דער איד האט געשוואוירן אז ער האט נישט גע'הרג'עט דעם פויער, אבער די גוים האבן אים נישט געגלייבט און מ'האט אים איינגעזעצט אין תפיסה ביז'ן פראצעס.

דער גוי האט דריי שונאים

דער זון פון דעם קרעטשמער, זעענדיג די גרויסע צרה אין וואס זיין טאטע געפונט זיך, איז געפארן קיין באבוב צום קדושת ציון און האט מזכיר געווען זיין טאטן, און האט צוגעלייגט אז דער טויטער גוי האט דריי שונאים וואס האבן אים לעצטנס געסטראשעט אז זיי וועלן אים הרג'ענען.

יעדער זאל געבן די האנט

ווען דער קדושת ציון האט דאס געהערט, האט ער געזאגט פאר'ן זון, "יאג זיך צוריק און זע אנצוקומען אהיים ווי פריער, נאך איידער מען באגראבט דעם גוי, און ערלעדיג ביי די הויכע באאמטע אז מ'זאל זאפארט שטעלן א געריכט וואו מ'זאל אויך ברענגען דעם קערפער פונעם גוי, און מ'זאל הייסן דעם איד מיט די דריי שונאים פונעם גוי אז יעדער זאל אריבערגיין און געבן די האנט פאר'ן טויטן גוי, דער וועם דער טויטער גוי וועט לאזן צוריקנעמען די האנט איז א סימן אז יענער האט נישט גע'הרג'עט דעם גוי, אבער דעם וועם דער טויטער וועט נישט לאזן צוריקנעמען די האנט, יענער איז דער רוצח".

דער זון איז גלייך צוריקגעפארן קיין קאמינקא און זיך געווענדן צום שופט און איבערגעגעבן וואס דער באבובער רב האט געזאגט, דער שופט וועלכער האט שוין געוואוסט צו זאגן איבער דער 'וואונדער ראבינער' (אזוי האבן די גוים גערופן א רבי וואס האט באוויזן מופתים) האט מסכים געווען צו פאלגן די עצה פונעם ראבינער און גערופן דעם איד מיט די דריי גוים זאלן זאפארט קומען זיך שטעלן צום געריכט.

מ'האט אריינגערופן אין געריכט זאַל דעם איד און די דריי גוים, און דער שופט האט באפוילן אז יעדער פון זיי זאל אריבערגיין דעם טויטן גוי און אים געבן די האנט. דער איד איז אריבערגעגאנגען דער ערשטער און האט געגעבן זיין האנט און גלייך צוריקגענומען די האנט, נאך אים זענען אריבער די ערשטע צוויי גוים און זיי האבן אויך צוריקגענומען די האנט.

ווען ס'איז געקומען די רייע אויפ'ן דריטן גוי איז אים באפאלן א שרעק, אלע זיינע אברים האבן אנגעהויבן זיך צו ווארפן, אזוי טרייסלענדיג האט ער צוגעטרעטן צום טויטן קערפער. ווען ער האט געדארפט געבן זיין האנט איז אים באפאלן א פחד, און נאך פאר'ן צורירן צום טויטן קערפער, האט ער זיך מודה געווען אז ער האט גע'הרג'ט דעם גוי...

מען האט גלייך איינגעזעצט דעם רוצח אין תפיסה און דער איד איז געווארן באפרייט, א דאנק די חכמה פונעם הייליגן באבובער רב זי"ע, וועלכער האט פארשטאנען אז דעם גוי וועט אנכאפן א פחד און ער וועט מודה זיין אז ער איז דער רוצח.

*****

<u>גערעטעוועט דעם איד פון תפיסה</u>

איינמאל איז געקומען א חסיד און דערציילט פאר'ן באבובער רב אז אין די נאנטע טעג וועט ער האבן א משפט. דער איד האט דערציילט די סיבה פון זיין משפט, ווי פאלגענד:

געוואלט איינמאנען די שטייערן

די פאליציי זענען געקומען צו מיר אין געשעפט אונטערזוכן מיינע ביכער, מיט די טענה אז איך צאל נישט גענוג שטייער, איך האב גע'טענה'ט אז ס'איז נאכנישט געקומען דער טאג וואס מ'דארף באצאלן די שטייער, אבער עס האט גארנישט געהאלפן, זיי זענען אריין אין מיין געשעפט און פארשריבן אלע חפצים כדי צו זען פון וואו מ'קען איינמאנען די שטייערן.

אין עק פונעם שטוב איז געווען א ניי-מאשין באדעקט מיט א טישטוך וואס ס'איז געווען דערויף א בילד פון אן אדלער - דער סימבאל פון די פוילישע רעגירונג - זיי האבן מיר געהייסן אראפנעמען דעם טישטוך צו זען וואס ס'ליגט דארט, ווען איך האב אראפגענומען דעם טישטוך האב איך אומוועלנדיג ארויפגעטרעטן אויפ'ן טישטוך, און זיי האבן געשריגן אויף מיר, "דו ביסט מזלזל אויפ'ן כבוד פון די רעגירונג, דו האסט בכוונה ארויפגעטרעטן אויפ'ן סימבאל פונעם לאנד".

עסווארט אים אפ דריי יאר תפיסה

איך האב מיר געוואנען בעטן צו זיי אז דאס איז געווען אומוועלנדיג, אבער זיי האבן נישט געוואלט וויסן פון גארנישט. יעצט ווארט אויף מיר א משפט און דער לויער זאגט אז עס ווארט מיר אפ דריי יאר תפיסה.

דער באבובער רב האט באוויגט דעם איד און געזאגט אז עס וועט אים גארנישט פאסירן. ווען ער איז שוין ארויס פונעם צימער האט אים דער רבי צוריקגערופן און געזאגט, ״ס׳איז מיר איינגעפאלן א געדאנק, ווען דו וועסט גיין צום משפט זאלסטו מיטנעמען א שאכטל שוועבלעך מיט בלויז איין שוועבל דערין, און ווען דער הויפט ריכטער וועט וועלן אנצינדן א ציגארעטל זאלסטו אים גלייך אהינגעבן דאס שאכטל מיט די איינע שוועבל, און ווען דער ריכטער וועט האבן אנגעצינדן דעם ציגארעטל וועט ער דאך אוועקווארפן דאס ליידיגע שאכטל, און דעמאלטס זאלסטו דיך מאכן ווי דו ווערסט אויפגעציטערט, היתכן אוועקווארפן דאס שאכטל שוועבלעך, עס האט דאך אויף זיך דעם סימבאל פון לאנד, און דעמאלטס וועט יעדער זען אז די טענה קעגן דיר איז א לעכערליכע טענה״.

דער איד האט געטאן ווי דער רבי האט געהייסן. ער האט מיטגענומען מיט זיך א שאכטל שוועבלעך מיט בלויז איין שוועבל דערין, און ווען דער ריכטער האט געוואלט אנצינדן א ציגארעטל האט ער שנעל דערלאנגט דעם שאכטל מיט די שוועבעלע.

דער ריכטער האט פארשעמט די רעגירונג

נאכ׳ן אנצינדן די שוועבעלע האט דער ריכטער געווארפן דעם שאכטל אין מיסט, יענע מינוט האט זיך אויפגעשטעלט דער לויער פונעם איד און געזאגט, ״רבותי, דא אין געריכט הויז האט פאסירט א שרעקליכע זאך, מ׳האט געווארפן דעם אדלער אין מיסט קאסטן, און ווער? דער הויפט ריכטער!״.

דער גאנצער עולם אין זאל האט זיך צולאכט, יעדער האט פארשטאנען אז פונקט ווי דער שופט איז נישט שולדיג, איז דער איד אויך נישט שולדיג, ווייל ער האט נישט אינזין געהאט צו טרעטן אויפ׳ן סימבאל פונעם לאנד, און דער איד איז געווארן באפרייט.

בס"ד

גליון

קוראי עונג

פרשת מטות

נערך ע"י הרב יצחק דוד טווערסקי - מלמד בישיבת קארלין סטאלין

דברי תורה

אִישׁ כִּי יִדֹּר נֶדֶר לַה'. (ל, ג)

דער מדרש ברענגט די פסוק (קהלת ט, יב) 'כי גם לא ידע האדם את עתו', א מענטש ווייסט נישט זיין צייט פון שטארבן, און די פסוק 'ימיו כצל עובר' (תהלים קמד, ד), די טעג פון א מענטש גייען דורך אזוי שנעל ווי א שאטן.

וואס האבן די פסוקים מיט די פרשה פון נדרים?

נאר די גמרא זאגט (נדרים י:), ווען א מענטש איז מנדר א קרבן, זאל ער נישט זאגן 'לה' קרבן', ווייל טאמער וועט ער ח"ו פלוצלינג שטארבן נאך וואס ער האט געזאגט 'לה'', האט ער דאן ארויס געזאגט דעם 'שם שמים לבטלה', דערפאר זאל ער זאגן 'קרבן לה''.

דאס מיינט דער מדרש מיט די פסוקים, ווייל א מענטש דארף מורא האבן יעדע מינוט אז אפשר וועט ער ח"ו שטארבן, דערפאר זאגט דא די פסוק 'איש כי ידר', אויב א מענטש וויל מאכן א נדר, 'נדר לה'', זאל ער צום ערשט זאגן דעם 'נדר', דערנאך זאל ער זאגן 'לה'', ער זאל נישט זאגן 'לה' קרבן', נאר 'קרבן לה''.

(דער הייליגער 'קדושת לוי' זי"ע)

לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ כְּכָל הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה. (ל, ג)

'לא יחל דברו', דער מענטש וואס טוט קיינמאל נישט פארשוועכן זיינע רייד, ער רעדט אלעמאל נאר וואס ער דארף, נישט ח"ו קיין שלעכטע רייד, געבט עם די תורה א ברכה, 'ככל היוצא מפיו יעשה', אלעס וואס וועט ארויסגיין פון זיין מויל, ווען ער וועט בענטשן א צווייטן, וועט מקויים ווערן. ווי די גמרא זאגט 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים', ווען א צדיק איז גוזר אז איינער זאל געהאלפן ווערן, איז דער אייבערשטער מקיים די רייד פונעם צדיק.

(ספר 'קדושת לוי'; ספר 'עבודת ישראל')

וַיִּמָּסְרוּ מֵאַלְפֵי יִשְׂרָאֵל אֶלֶף לַמַּטֶּה. (לא, ה)

די שלעכטע קליפה פון מדין וואס האט געמאכט די אידן זינדיגן, האט צוגעברענגט אז 24,000 אידן זענען געשטארבן אין די מגיפה. דעריבער האט מען יעצט ביים מלחמה מיט מדין געדארפט האבן 24,000 צדיקים. די מיליטער לייט זענען געווען 12,000, און 'פינחס' זאגט רש"י איז געווען 'שקול כנגד כולם', אזוי זענען געווען 24,000 צדיקים וועלכע האבן מלחמה געהאלטן מיט די קליפה פון מדין.

(ספר 'פנים יפות')

די גמרא זאגט (חולין קט:) 'כל דאסר לן רחמנא שרא לן כוותיה', אלעס וואס איז גע'אסר'ט געווארן דורך די תורה, איז אקעגן דעם דא דער זעלבע זאך וואס איז מותר, די גמרא רעכנט אויס עטליכע ביישפילן.

וואו געפינען מיר אז דער איסור פון יענעם פאר'מסור'ן זאל זיין אמאל וואס איז מותר?

רש"י ברענגט פון מדרש תנחומא, 'החלצו מאתכם אנשים', מיינט מען 'צדיקים', אז די 12,000 מיליטער לייט וואס זענען אויסגעוועלט געווארן פון יעדע שבט, האבן געדארפט זיין צדיקים.

ווי אזוי האט מען געקענט צוזאמען שטעלן א מיליטער פון 12,000 צדיקים?

ווען משה רבינו האט געזאגט פאר איינעם: "דו ביסט א צדיק, דו ביסט אויסגעוועלט צו זיין פון די מיליטער". האט יענער געזאגט: "איך בין נישט קיין צדיק!", ווייל אלע ערליכע אידן האבן זיך קליין געהאלטן.

האט משה נישט געקענט צוזאמען שטעלן די צאל מענטשן וואס ער האט געדארפט, ביז ער האט געמוזט צוקומען צו 'מוסרים', די שכינים פון די ערליכע אידן זענען געקומען פאר'מסור'ן פאר משה רבינו און אויסגעזאגט דעם אמת: "יענער איז יא אַן ערליכער איד, כאטש ער זאגט אז נישט, איך וואוין נעבן עם און איך זעה ווי אזוי ער פירט זיך".

דאס איז מרומז אין פסוק, 'וימָסרו', די שכינים האבן גע'מסור'ט און אויסגעזאגט פאר משה רבינו דעם אמת, 'מאלפי ישראל' אויף די טויזנטע פון די אידן. די דאזיגע סארט מסירות איז מותר ביי אידן.

(דער הייליגער רבי ישראל פון רוזשין זי"ע)

וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה אֶלֶף לַמַּטֶּה לַצָּבָא. (לא, ו)

עס איז א וואונדער, אין פרשת פינחס שטייט אז משה רבינו האט געזאגט 'יפקוד ה' אלקי הרוחות וגו' איש על העדה אשר יצא לפניהם', זאגט רש"י אז משה האט געזאגט פאר'ן אייבערשטער, אלע קעניגן גייען נישט אליין ארויס אין מלחמה, נאר זיי שיקן זייער מיליטער מלחמה האלטן מיט די פיינד, אבער איך בין נישט אזוי, איך האב זיך אליין געשלאגן מיט סיחון און עוג.

אויב אזוי, פארוואס דא האט משה געשיקט די אידן מלחמה האלטן קעגן מדין, און ער אליין האט זיך נישט באטייליגט אין דעם מלחמה?

נאר וויבאלד משה רבינו האט זיך אויסבאהאלטן אין לאנד מדין, ווען ער איז אנטלאפן פון פרעה, דעריבער האט ער אליין זיך נישט געוואלט שלאגן מיט זיי, ווי חז"ל זאגן: אין דעם ברונען וואו דו האסט געטרונקען וואסער, ווארף נישט אריין קיין שטיינער.

(ספר 'רבינו בחיי')

אַנְשֵׁי הַצָּבָא בָּזְזוּ אִישׁ לוֹ. (לא, נג)

דאסווארט 'לו' איז לכאורה איבעריג, ווייל עס האט דאך נאכנישט געהערט צו זיי, נאר ערשט נאכ'ן אוועקנעמען איז עס געווארן זייער'ס?

נאר מיר ווייסן אז אלע זאכן וואס קומען אראפ אויף דער וועלט, קומען נאר אין די זכות פון די אידן, אפילו זאכן וואס זענען ביי די גוים זענען באמת נאר געקומען אויפ'ן וועלט צוליב די אידן, נאר זיי זענען ארייגעפאלן צו די גוים, אין די הענט פון די קליפות רח"ל.

און יעדע איד האט א פערזענליכע שייכות צו דאס וואס איז אראפגעקומען צוליב עם, און מיט די צייט וועט דאס אנקומען צו זיין רשות, אמאל דורכ'ן דאס אפקויפן, אמאל דורכ'ן זוכה זיין פון הפקר.

דא ווען די אידן האבן גערויבט די זאכן פון די גוים, האט יעדע איד גענומען דער זאך וואס איז אראפגעקומען אויפ'ן וועלט צוליב עם זעלבסט.

דעריבער זאגט די תורה 'אנשי הצבא בזזו איש לו', יעדער איינער האט גערויבט דאס וואס האט געהאט א שייכות פאר עם זעלבסט.

(דער הייליגער 'מגיד' רבי אברהם פון טריסק זי"ע)

וּמִקְנֶה רַב הָיָה לִבְנֵי רְאוּבֵן וְלִבְנֵי גָד וגו'. (לב, א)

'ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד', גאר א שטארקע 'קנין' און באהעפטונג אין זייער רבי, משה רבינו, האבן שבט ראובן און גד געהאט, ווען זיי האבן געהערט אז משה רבינו גייט נישט אריין אין ארץ ישראל, נאר ער בלייבט אין לאנד מואב, 'ויאמרו אל משה', האבן זיי געזאגט פאר משה רבינו, פאר אלעזר הכהן און פאר די נשיאים: "'אל תעבירנו את הירדן', מיר ווילן נישט אריבער גיין דעם ירדן, אריין גיין קיין ארץ ישראל, מיר ווילן ענדערש דא בלייבן מיט אונזער רבי, משה רבינו אין לאנד מואב". אזוי שטארק זענען זיי געווען באהאפטן אין זייער רבי, משה רבינו.

(דער הייליגער רבי ישראל פון רוזשין זי"ע)

איש כי ידור נדר לה' וגו' לא יחל דברו.

צווישן די חסידים פון דער הייליגער רבי ארי' לייב פון שפאלע זי"ע, וועלכער מען האט גערופן 'דער שפאלע זיידע', איז געווען א חסיד א גרויסע עושר אבער קיין קינדער האט ער ליידער נישט געהאט, און ער פלעגט כסדר בעטן זיין רבי'ן זאל עם העלפן, אבער זיין רבי, דער שפאלע זיידע פלעגט עם כסדר אפשטופן.

איינמאל האט זיך דער חסיד אפגעמאכט אז דאס איז עס! ער גייט נישט אוועק גיין פון זיין רבי ביז ער וועט עם צוזאגן א קינד.

פונקט דאן איז דער רבי דעמאלט געווען פארטיפט אין זיינע הייליגע מחשבות, און דער חסיד האט אנגעהויבן צו מוטשען, און עס האט דעם רבי'ן זייער געשטערט, האט זיך דער רבי אנגערופן: "אויב דו לאזט מיר נישט אפ וועסט דו חרטה האבן".

אבער דער חסיד האט זיך נישט געלאזט און איינגע'עקשנ'ט אז דער רבי זאל עם צוזאגן א קינד.

האט זיך דער הייליגער שפאלע זיידע געגעבן א רוף אן: "איך שווער דיר, אז דו וועסט קיין קינדער שוין נישט האבן".

איז דער חסיד געווארן זייער צובראכן דערפון, און האט זיך געזעגנט און אהיים געפארן.

א שטיק צייט שפעטער איז עם אויסגעקומען צו זיין אינעם שטאט קאריץ ערב פסח, זייענ'דיג אין ביהמ"ד האט ער געזעהן א איד וואס האט אויסגעקוקט צו זיין ווי א געהויבענע מענטש און א גרויסע צדיק, דאס איז געווען דער הייליגער רבי פינחס פון קאריץ זי"ע.

דער איד האט זיך נאכגעפרעגט אויף זיין מצב הפרנסה, האט מען עם געזאגט אז ער האט גארנישט, האט ער געטראכט אז ער קען זיכער פועל'ן א ישועה דורך דעם צדיק.

האט ער גענומען א סכום געלט און איז געגאנגען צו רבי פינחס אין שטוב און דאס געגעבן פאר די רביצין איינצוקויפן דערמיט מצות און אלע אנדערע באדערפענישן אויף יו"ט.

ווען רבי פינחס איז אהיים געקומען ביים סדר נאכט און האט געזעהן דעם שיינעם טיש מיט אלע שיינע זאכן דערויף, האט ער א פרעג געטוהן די רביצין פון וואו זי האט באקומען געלט פאר דעם אלעם, האט זי געוויזן אויף דעם אורח אז ער האט אלעס צוגעשטעלט.

האט רבי פינחס געגעבן שלום עליכם פאר'ן אורח און עם גארנישט געפרעגט, נאר גלייך זיך גענומען צום סדר, וועלכער ער האט געפירט מיט גרויס התלהבות.

ביי שלחן עורך געבט ער א פרעג פונעם אורח: "וואס טוסט דו דא?"

האט דער איד דערציילט די גאנצע מעשה פונעם שפאלע זיידע, און ער האט עם געבעטן אז ער זאל עם א טובה טוהן און פועל'ן א ישועה.

האט עם דער הייליגער רבי פינחס געזאגט: "אויב איך האב א דיעה אין הימל, שווער איך דיר אז דאס יאר זאלסט דו געהאלפן ווערן מיט א בן זכר".

באלד איז געווארן א גרויסע רעש אין הימל, וועמענ'ס שבועה מען דארף יעצט איינהאלטן, האט בית דין של מעלה גע'פסק'נט אז מען וועט זעהן ווער עס האט נאך קיינמאל אין זיין לעבן נישט געשווארן, זיינע ווערטער וועט מען אנ'נעמען.

האט מען נאכגעקוקט און געזעהן אז רבי פנחס קאריצ'ער איז דער וואס האט נאך קיינמאל אין זיין לעבן נישט געשווארן, דעריבער האט מען מסכים געווען צו זיין שבועה, און דער איד איז געהאלפן געווארן מיט א בן זכר.

דער הייליגער רוזשינ'ער זי"ע האט צוגעלייגט דערצו: "מען דארף זיך אויסלערנען דערפון, אז מען טאר זיך נישט פאר'עקשנ'נען קעגן צדיקים, ווייל אַן איינינקל פון דעם קינד וואס איז געבוירן געווארן, איז געווען דער וואס האט גע'מסר'ט קעגן די הייליגע ברידער פון סלאוויטא, די אייניקלעך פון רבי פנחס קאריצ'ער ביי די באוואוסטע מסירה רח"ל".

(עס איז זייער אינטערסאנט צו וויסן וועלכע שבועה האט דער הייליגער שפאלע זיידע געמאכט? צו דען פלעגט ער ח"ו כסדר שווערן? ניין!

דער הייליגער טריסק'ער מגיד זי"ע האט געזאגט, אז דער הייליגער שפאלע זיידע זי"ע האט זיך אמאל אנגערופן און געזאגט: "דער מדרש אין איכה זאגט, אז דער אייבערשטער זאגט צו די אידן, 'שובו אלי ואשובה אליכם', צום ערשט קערט זיך צוריק צו מיר, דאן וועל איך זיך צוריק קערן צו אייך, זאגן די אידן צוריק צום אייבערשטער, 'השיבנו ה' אליך ונשובה', רבונו של עולם, צום ערשט קער דו אונז צוריק צו דיר, דאן וועלן מיר זיך צוריק קערן צו דיר".

און דעריבער האט דער שפאלע זיידע זי"ע אנגעכאפט זיין הייליגע באָרד און אויסגערופן:

"איך שווער דיר רבונו של עולם, אז אידן וועלן נישט צום ערשט תשובה טוהן, ווייל עס איז זייער שווער פאר זיי צו תשובה טוהן, דעריבער זאלסט דו צום ערשט תשובה טוהן און זיי אויסלייזן פון גלות".

אט דאס איז געווען די שבועה וואס מען האט געפונען ביים הייליגער שפאלע זיידע זי"ע).

❋ ❋ ❋

א געוויסע יונגערמאן איז אמאל מיטגעפארן מיט זיין שווער אויף ראש השנה קיין וויזניץ צום הייליגער 'אהבת ישראל' זי"ע, נאך מעריב פירט מען זיך צו זאגן דעם קאפיטל 'לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה' פסוק בפסוק.

ווען דער צדיק איז אנגעקומען צום פסוק 'אשר לא לשוא נפשי ולא נשבע למרמה', וועלכע באדייט 'דער וועלכער האט נישט געשווארן אויף פאלש', האט דער צדיק דעם פסוק אויסגעצויגן זייער לאנג מיט בכיות נוראות, און אזוי אויך האט דער עולם ביים איבערזאגן דעם פסוק נאכגעטוהן דאס זעלבע.

ביים יונגערמאן איז דאס געווען א גרויסע וואונדער, טראכטנ'דיג צו זיך: "פארוואס פארפירט מען דא אזוי ביי דעם פסוק, צו דען שווערט מען דא אויף פאלש ח"ו?"

נאכ'ן דאווענען איז דער עולם אריבער זאגן 'לשנה טובה' פאר'ן 'אהבת ישראל', ווען דער יונגערמאן איז אריבער וואונטשן א גוט יאר, רופט זיך אַן דער 'אהבת ישראל': "זאג נאר יונגערמאן, און וואס טוט זיך מיט'ן שבועה וועלכע יעדער איינער שווערט אויבן אין הימל פאר'ן אראפקומען אויף דעם וועלט, 'תהי צדיק ואל תהי רשע'?! אויף דעם שבועה דארף מען ארבעטן א גאנץ לעבן, צו זיכער מאכן אז מען זאל נישט האבן פאלש געשווארן!"...

דער יונגערמאן איז שטיין געבליבן אויפ'ן ארט פונעם אפענעם רוח הקודש, און פונעם ענטפער וועלכער ער האט יעצט באקומען פון צדיק.

❋ ❋ ❋

עס האט אמאל פאסירט, א מענטש האט זיך פארזינדיגט קעגן די געזעצן פון די מדינה און מען האט גע'פסק'נט אז ער איז חייב מיתה ר"ל.

ווי די שטייגער איז שטענדיג געווען ביי אידן, זענען געגאנגען א דעלעגאציע פון רבנים צו די שרי המלוכה און געבעטן רחמים פאר דעם איד. נאך אסאך השתדלות איז ארויס דער פסק פון די שרים אז אויב די צוויי צדיקי הדור, דער הייליגער רבי משה צבי פון סאווראן זי"ע און דער הייליגער רבי רפאל פון בערשיד זי"ע וועלן שווערן ביים געריכט אז דער איד איז נישט שולדיג, וועט מען פטר'ן דעם איד אָן קיין שום עונש.

ווען דער סאוורא'נער רב האט געהערט פון דעם פסק פון די שרי המלוכה, אז נאר אויב ער וועט שווערן וועט דער איד ארויס ריין, האט ער באלד באשלאסן אז ער וועט שווערן דערויף, כאטש ער האט געוואוסט דעם אמת, איז יענער איז יא שולדיג, אבער וואס טוט מען אבער נישט פאר 'פיקוח נפש', ווען עס האנדלט זיך וועגן א איד'ס לעבן.

אנדערש איז אבער געווען דער צוגאנג פון דער הייליגער רבי רפאל פון בערשיד זי"ע, וועלכער איז געווען א תלמיד מובהק פון דער הייליגער רבי פנחס פון קאריץ זי"ע, און האט צוגעזעהן ביי זיין רבי'ן א געוואלדיגע עבודה אין די מדה פון אמת, און זיך דערווייטערט פון די מיאוס'ע מדה פון שקר ווי ווייט מעגליך.

ווען מען האט עם דערציילט וועגן דער פסק פון די שרי המלוכה האט ער געהאט גרויס חלישות הדעת, פון איין זייט האט ער פאר זיך געזען א איד וואס שטייט אין א סכנה און זיין פרוי און קינדער וויינען און בעטן זיך ער זאל טוהן די טובה, וועט מען באפרייען זייער טאטע און מאן, אבער פון די אנדערע זייט איז ער געווען אזוי געווארנט אויפ'ן מדת האמת, און זיין גאנץ לעבן האט ער נישט פוגם געווען, און יעצט אויף זיין עלטער וועט ער נכשל ווערן און שווערן א פאלשע שבועה.

סיפורי צדיקים

א טאג פאר דעם משפט זענען ביי עם געזעצן די פרוי און קינדער פון דעם איד און שטארק געוויינט און געבעטן ער זאל מציל זיין דעם איד און די גאנצע משפחה.

רבי רפאל זי"ע וועלכער איז בטבע געווען זייער א ווייכע מענטש, האבן זייערע הייסע טרערן עם שטארק גערירט, ער האט שוין ביי זיך געהאט באשלאסן אז ער וועט זיי צוליב טוהן.

אבער ווען די משפחה איז אוועק געגאנגען איז ער ווייטער אריין אין די זעלבע ספיקות, טראכטנ'דיג: "ווי קען איך זאגן א ליגנט, מיין גאנץ לעבן האב איך זיך דערוויטערט פון די שלעכטע מדה פון שקר, זאל איך יעצט גיין שווערן פאלש?!"

דעריבער איז רבי רפאל געזיצן א גאנצע נאכט און זיך מצער געווען, קלער'נדיג אין וועלכן וועג ער זאל זיך ווענדן, שווערן פאלש פאר פיקוח נפש, אדער נישט.

שפעט אין די נאכט שעות, האט רבי רפאל אויסגעבראכן אין א גרויס געוויין און געזאגט: "רבונו של עולם, דו ווייסט דאך וויפיל איך האב זיך מוסר נפש געווען אלע מיינע יארן אויף די מדה פון אמת און יעצט אויף דער עלטער האסט דו מיר געברענגט צו אזא גרויסע נסיון, דעריבער בעט איך דיר רבש"ע, נעם אוועק מיין נשמה פון דעם עולם, כדי איך זאל נישט דארפן נכשל ווערן און שווערן פאלש!"

אזוי האט ער געוויינט עטליכע שעות, ביז ער האט אויסגעהויכט זיין ריינע און לויטערע נשמה, און איר צוריק געגעבן צום בורא עולם אָן קיין פלעק פון שקר.

באלד אינדערפרי, זענען געקומען צו לויפן שלוחים פון געריכט, זאגנ'דיג אז דער באשולדיג'טער האט זיך מודה געווען און ער מוז נישט שווערן.

אבער ווען זיי האבן גע'עפנט די טיר האבן זיי געפונען זיין גוף ליגן אויפ'ן בעט, ווען זיין נשמה איז שוין אבער געווען אין גן עדן...

* * *

ואנחנו נחלץ חשים לפני בני ישראל.

דער הייליגער 'שפת אמת' פון גור זי"ע איז אלס יונג קינד פאר'יתומ'ט געווארן פון זיין טאטע, איז ער דעריבער אויפגעוואקסן אין שטוב פון זיין זיידע דער הייליגער 'חידושי הרי"ם' פון גור זי"ע.

איין נאכט האט זיך דאס קינד יהודה לייב פארלערנט ביז נאנט צום 'עלות השחר', און איז ערשט דאן געגאנגען זיך אפרוהען פאר'ן קומענ'דיגן טאג.

אינדערפרי, ווען דער זיידע, דער 'חידושי הרי"ם' איז אריין אין שטוב פון זיין אייניקל יהודה לייב, האט ער געזעהן ווי דאס קינד שלאפט נאך, האט ער עם אויפגעוועקט און אויסגע'מוסר'ט, פארוואס ער שטייט נישט אויף פארטאג'ס צום לערנען.

דאס קינד האט זיך פארזיכטיג צוגעהערט צו זיין זיידע'ס מוסר רייד, ווען דער 'חידושי הרי"ם' האט פארענדיגט זיינע ווערטער, האט דאס קינד יהודה לייב דערציילט דעם זיידן אז ער איז געזיצן און געלערנט די גאנצע נאכט ביז פארטאג'ס, דעריבער איז ער יעצט נאך געשלאפן.

הערנ'דיג די רייד, האט עם דער זיידע באלד געפרעגט: "פארוואס האסט דו מיר באלד נישט געזאגט אז דו האסט געלערנט א גאנצע נאכט, ווען דו זאגסט מיר דאס פריער, וואלט איך אויף דיר נישט געשריגן מיט מיין מוסר רייד?!"

"אין פרשת מטות" - האט דאס קינד גע'ענטפערט - "געפונען מיר, ווי משה רבינו האט מוסר געזאגט פאר די 'בני גד' און די 'בני ראובן' מיט שווערע מוסר רייד פארוואס זיי ווילן זיך באזעצן אין די לענדער פון סיחון און עוג, אין דער צייט וואס אלע אנדערע שבטים וועלן דארפן האלטן שווערע מלחמות מיט אלע פעלקער אין ארץ ישראל, כדי צו קענען ירש'ענען דאס לאנד.

נאך וואס משה האט פארענדיגט זיינע רייד, האבן די 'בני גד' און די 'בני ראובן' צוריק גע'ענטפערט פאר משה רבינו 'ואנחנו נחלץ חשים לפני בני ישראל', מיר האבן פון פריער געהאט אין פלאן מיטצוגיין מיט אלע אידן אין ארץ ישראל, זיי צו העלפן מלחמה האלטן מיט די פעלקער, ערשט דאן וועלן מיר זיך צוריק קערן דא צו די לענדער פון סיחון און עוג".

"דארף מען פארשטיין" - האט דאס קינד געפרעגט - "אויב האבן זיי שוין פון פריער געפלאנט צו העלפן זייערע ברידער אין די מלחמה, האבן זיי באלד געדארפט ענטפערן פאר משה רבינו, אז זיי וועלן העלפן אין די מלחמה, פארוואס האבן זיי עם געלאזט אויסרעדן, ער זאל זיי אזוי שארף מוסר זאגן?"

"נאר מוז זיין" - האט דאס קינד גע'ענטפערט - "אז די 'בני גד' און די 'בני ראובן' האבן זיך געפריידט צו דעם געלעגנהייט צו קענען הערן די מוסר רייד פון זייער הייליגער רבי, משה רבינו, אויף אזא געוואלדיגע געלעגנהייט וועלן זיי נישט מוותר זיין, דעריבער האבן זיי צום ערשט געלאזט משה רבינו אויסרעדן מיט זיינע מוסר רייד, און ערשט נאכ'ן פארענדיגן זיינע רייד, האבן זיי עם דערציילט זייערע מחשבות!"

"אזוי האב איך אויך געטוהן" - האט דאס קינד אויסגעפירט - "ווען איך וואלט באלד געזאגט פאר'ן זיידע אז איך שלאף יעצט ווייל איך האב געלערנט די גאנצע נאכט, וואלט איך נישט זוכה געווען צו הערן אזעלכע טייערע מוסר רייד פונעם זיידן!"...

* * *

אמרות חכמים

וידבר משה אל ראשי המטות - חלק כבוד לנשיאים ללמדם תחילה. (רש"י)

עס איז געווען א געוויסע 'ראש הקהל' וועלכע פלעגט שטענדיג פארלאנגען פון די בני הקהילה אז מען זאל עם מכבד זיין, אלע סארטן כיבודים האט ער גענומען פאר זיך. דערצו איז ער געווען זייער שטרענג צו די בעלי בתים, אויב האט מען נישט באלד באצאלט די צוגעזאגטע 'נדרים ונדבות', פלעגט ער יענעם רודף'ן אויף א שרעקליכן פארנעם, אבער ער אליין פלעגט נישט באלד באצאלן זיינע אייגענע 'נדרים ונדבות'.

ווען דאס איז אנגעקומען צום הייליגער רבי ישראל פון רוזשין זי"ע, האט ער געלאזט רופן דעם שטרענגן ראש הקהל, און עם אויסגע'מוסר'ט זאגנ'דיג: "אין די תורה געפונען מיר בלויז איין איינציג מאל ווען מען האט אפגעגעבן כבוד פאר א 'נשיא', א פירער, דאס איז געווען ווען משה רבינו איז געקומען לערנען די דינים פון נדרים און נדבות, האט ער דאן באפוילן אז מען זאל צום ערשט רופן די 'נשיאים', און ער וועט פאר זיי פארלערנען די דאזיגע דינים צום ערשט, און דערנאך וועט ער זיי לערנען פאר אלע אידן, ווייל דער איינציגער כבוד וועלכע א פירער האט רעכט צו פארלאנגען איז, אז מען זאל מיט עם פריער אויסלערנען א פרשה חומש אדער א פרק משניות, אבער נישט מער!"...

* * *

האחיכם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה.

דער הייליגער ראפשיצ'ער רב זי"ע איז אמאל ארומגעגאנגען נאך געלט פאר פדיון שבוים, אנקומענ'דיג צו א הויז פון א גרויסע עושר וועלכע פלעגט אפלאכן פון די ערליכע אידן, זענען עם אקעגן געלאפן עטליכע הונט פרובירנ'דיג עם צו פארטרייבן.

דער ראפשיצ'ער רב האט מיט זיין שטעקן פארשיקט פון זיך די הונט, און אט הערט ער ווי דער עושר רופט זיך אָן צו עם פון פענסטער מיט א שמייכל: "איך וואונדער זיך אויף דיר, אז דו האסט פארגעסן דעם פסוק 'למה תכה רעך'" (=פארוואס שלאג'סט דו דיין פריינד)...

ענטפערט עם דער ראפשיצ'ער רב צוריק: "און דו האסט ווייזט אויס פארגעסן דעם פסוק, 'האחיכם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה'? צו דען דיינע ברידער (די הינט) וועלן קומען צו די מלחמה און איר וועט בלייבן זיצן דא איינגעלייגט?!"...

* * *

דער הייליגער 'גאון' רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע האט געזאגט: "די בני גד און בני ראובן האבן געוואלט בלייבן וואוינען אין 'עבר הירדן', אויסער ארץ ישראל, האט משה רבינו צו זיי געזאגט: "וואס מיינט איר, 'האחיכם יבואו למלחמה', אייער ברידער אין ארץ ישראל וועלן מיטמאכן שווערע צרות און מלחמות, 'ואתם תשבו פה'? און אייך וועט מען לאזן זיצן במנוחה אין חוץ לארץ? איר וועט דערפון גארנישט ליידן? איר האט א גרויסן טעות, די גויים וועלן אייך נישט לאזן זיצן מיט מנוחה, די אידן פון חוץ לארץ וועלן נאך אריבערגיין א שווערע גלות!"...

* * *

בס"ד

גליון

קוראי עונג

פרשת מסעי

נערך ע"י הרב יצחק דוד טווערסקי - מלמד בישיבת קארלין סטאלין

דברי תורה

אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל. (לג, א)

דער מדרש זאגט אז דער גאולת מצרים האט נישט געקענט זיין די 'גאולה שלימה', וויבאלד מיר זענען אויסגעלייזט געווארן דורך משה און אהרן, אבער די 'גאולה שלימה' וועט זיין דורך דער אייבערשטער אליין בכבודו ובעצמו.

דאס זאגט דא דער פסוק, 'אלה מסעי בני ישראל', דערפאר ציען זיך נאך די אידישע קינדער אזוי לאנג אין גלות, 'אשר יצאו מארץ מצרים', ווייל זיי זענען ארויס פון מצרים, 'ביד משה ואהרן', דורך משה און אהרן.

(ספר 'כתנות אור')

דעריבער זענען טאקע די ראשי תיבות פון די פיר גלויות אדום, מדי, בבל, יון, מרומז אין די ראשי תיבות פון 'אלה מסעי בני ישראל.

(דער הייליגער 'חיד"א' זי"ע)

צווישן אלע מסעות ווערט נישט דערמאנט דער אות 'ז', דאס קומט מרמז צו זיין אז די אידן זענען קיינמאל נישט געפארן אין שבת. אויך איז דאס א רמז אז מען האט נישט געדארפט קיין 'כלי זיין' ביים אריבערפארן דורך דעם מדבר.

(ספר 'אהבת תורה')

הרי אין כאן אלא ארבעים ושתים מסעות. (רש"י)

רש"י זאגט אז די אידן זענען געגאנגען צוויי און פערציג מסעות.

לכאו' ווען מען ציילט איבער אלע מסעות אין די פסוקים טרעפט מען נאר איין און פערציג מסעות?

נאר דער 'תרגום יהונתן' זאגט אויפ'ן פסוק אין פרשת יתרו, 'ואשא אתכם על כנפי נשרים', אז וויבאלד מען טאר נישט מקריב זיין דעם קרבן פסח אינדרויסן פון ירושלים, דערפאר ווען די אידן האבן געדארפט מקריב זיין דעם קרבן פסח פאר מכת בכורות, האט דער אייבערשטער געפירט די אידן מיט וואלקענעס קיין ירושלים, וואו זיי האבן דארט מקריב געווען דעם קרבן פסח, דערנאך זענען זיי צוריק געקומען קיין מצרים צו עסן דעם קרבן פסח צוזאמען מיט די מצה און מרור.

לויט דעם קומט אויס, אז עס זענען יא געווען צוויי און פערציג מסעות, ווייל דאס פליען קיין ירושלים מיט די וואלקענעס ווערט גערעכנט פאר דער ערשטע ציאונג.

דעריבער שטייט אין פסוק 'אשר יצאו מארץ מצרים', און דערנאך שטייט 'ויסעו מרעמסס', ווייל 'אשר יצאו מארץ מצרים' רעדט זיך פון דאס ערשטע מאל ארויסגיין פון מצרים ביים מקריב זיין דעם קרבן פסח אין ירושלים, און 'ויסעו מרעמסס' רעדט זיך ווען זיי זענען אינגאנצן ארויס פון מצרים, און זענען געגאנגען קיין 'סוכות'.

(דער הייליגער רבי יואל פון סאטמאר זי"ע)

כאן ישננו, כאן הוקרנו, כאן חששת את ראשך. (רש"י)

לכאורה וואס האט דער משל צו די אידן'ס ציאונגען?

נאר 'כאן ישננו' איז מרמז אויף דאס וואס דער מדרש זאגט ביי קבלת התורה 'בא ומצאן ישנים', אז משה האט געטראפן די אידן ווי זיי זענען געשלאפן פאר קבלת התורה. 'כאן הוקרנו' איז מרמז אויף דאס וואס דער פסוק זאגט ביי עמלק 'אשר קרך בדרך', אז עמלק האט אפגעקילט די אידן פון עבודת השם. 'כאן חששת את ראשך' איז מרמז אויף דעם חטא העגל, וואס זיי האבן געהאט 'חששות' אין אמונה אין זייער 'ראש' משה רבינו.

(דער הייליגער 'אמרי אמת' זי"ע)

וַיִּסְעוּ מֵהַר שָׁפֶר וַיַּחֲנוּ בַּחֲרָדָה. (לג, כד)

די גמרא זאגט (שבת פט:) אז לעתיד לבא וועט דער אייבערשטער גיין צו די אבות הקדושים אברהם און יעקב און זיי זאגן אז די אידן האבן געזינדיגט, וועלן זיי זאגן 'ימחו על קדושת שמך', זיי זאלן ח"ו געשטראפט ווערן פאר דיין הייליגע נאמען.

אבער יצחק וועט זיך אנ'נעמען פאר די אידן און טרעפן אויף זיי א זכות און וועט מעורר זיין אויף זיי רחמים, ביז ער וועט זיי קענען מציל זיין פון א שטראף.

די גמרא זאגט (פסחים פח.) אז אברהם אבינו האט אנגערופן דאס ביהמ"ק 'הר'.

אויך זאגט די גמרא (ב"מ פד.) 'שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון', דאס שיינקייט פון יעקב אבינו איז געווען ענדליך צו דאס שיינקייט פון אדם הראשון.

דאס איז מרומז דא אין פסוק, 'ויסעו מהר', די פמליא של מעלה האט זיך אוועק געצויגן פון די רייד פון אברהם אבינו, וואס ביי עם שטייט דאסווארט 'הר', 'שפר', מען האט זיך אויך אוועק געצויגן פון די רייד פון יעקב אבינו, וואס ביי עם שטייט דאס ווארט 'שפר' - 'שופריה'. 'ויחנו בחרדה', זיי האבן גערוהט און אנגענומען די רייד פון יצחק אבינו, וואס ביי עם שטייט 'ויחרד יצחק <u>חרדה</u> גדולה', ווייל נאר מיט זיינע ווערטער וועט זיין א קיום פאר כלל ישראל לעתיד לבוא.

(דער הייליגער רבי צבי הירש פון זידיטשוב זי"ע)

אֵת שֵׁשׁ עָרֵי הַמִּקְלָט וגו' וַעֲלֵיהֶם תִּתְּנוּ אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם עִיר. (לה, ו)

'את שש ערי המקלט', דאס זענען די זעקס ווערטער פון דעם פסוק 'שמע ישראל', 'ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר', דאס זענען די צוויי און פערציג ווערטער פון 'פרשת ואהבת'.

ווער עס וויל האבן אַן 'עיר מקלט' זיך צו ראטעווען פונעם יצר הרע, זאל זאגן דעם פסוק 'שמע ישראל' וואס האט זעקס ווערטער, וועלכע איז דער פסוק פון 'קבלת עול מלכות שמים' מיט גרויס כוונה, דערנאך זאל ער זאגן 'פרשת ואהבת' וואס האט צוויי און פערציג ווערטער, וועלכע איז די פרשה פון 'קבלת עול מצות', דאס זאל ער אויך זאגן מיט גרויס כוונה, אזוי וועט ער קענען מאכן פאר זיך אַן 'עיר מקלט' צו קענען אנטלויפן פון דער יצר הרע.

(דער הייליגער רבי אברהם יהושע העשיל פון אפטא זי"ע)

וְהָיוּ אֵלֶּה לָכֶם לְחֻקַּת מִשְׁפָּט לְדֹרֹתֵיכֶם. (לה, כט)

אפילו היינטיגע צייטן וואס מיר זענען ליידער אין גלות, און מיר האבן נישט קיין בית דין און נישט קיין ערי מקלט, פונדעסטוועגן ווען איינער איז מחויב צו גיין אין גלות טראגט עם דער אייבערשטער פון איין פלאץ צום אנדערן כדי עס זאל זיין א גלות פאר זיינע זינד, אזוי ווי ער וואלט געדארפט גיין אין גלות ווען אידן זענען געווען אין ארץ ישראל.

אזוי ווי די גמרא זאגט (כתובות ל:) 'אף שארבע מיתות בטלו', כאטש די פיר מיתות בית דין זענען שוין בטל געווארן, 'דין ארבע מיתות לא בטל', אבער דער דין פון די פיר מיתות בית דין איז נישט בטל געווארן.

דעריבער זאגט די תורה, דו זאלסט נישט מיינען אז דער דין פון גלות גייט נאר אָן ווען אידן זענען אין ארץ ישראל, נאר 'והיו אלה לכם לחקת משפט לדורותיכם', דאס מיינט אין אלע דורות און אין אלע צייטן איז שייך די שטראף פון גיין אין גלות.

(דער הייליגער 'גאון' רבי שלמה קלוגער זי"ע)

ואלה מסעיהם למוצאיהם.

ווי באוואוסט פלעגט דער הייליגער ׳מגיד׳ רבי מרדכי פון טשערנאביל זי״ע ארומפארן איבער שטעטלעך און דערפער צו מתקן זיין הייליגע תיקונים.

איבער די הייליגע נסיעות פונעם טשערנאביל׳ער מגיד, שטייט אין ספר ׳תולדות אדם׳ אז דער טשערנאביל׳ער מגיד זעלבסט האט זיך אמאל אנגערופן צו דער הייליגער ׳בת עין׳ רבי אברהם דוב פון אווריטש זי״ע, ווי פאלגענד: "מיין גאנצע כוונה מיט׳ן זיך ארום וואנדערן איז פאר גאר א הויכע צוועק, איך וואנדער זיך ארום, דארט וואו די שכינה וואנדערט ארום אין גלות!"

* * *

זיין זוהן דער הייליגער רבי יצחק פון סקווירא זי״ע האט זיך אמאל אנגערופן: "די אלע נסיעות פון מיין הייליגער טאטע אין זיינע לעצטע יארן, איז געווען פאר איין איינציגע תכלית, אז אין יעדע ארט וואו עס איז געווען א מקור הטומאה ר״ל, האט ער דאס איבערגעקערט צו א מקור הקדושה"!

* * *

זיין זוהן דער הייליגער רבי יוחנן פון ראחמיסטריווקא זי״ע, האט אמאל גערעדט איבער די הייליגע נסיעות פון זיין הייליגער טאטע און זיינע הייליגער ברידער, האט ער געזאגט דערויף א משל:

"עס איז אמאל געווען א קעניג וואס האט געהאט אסאך וועלדער, פלעגט ער שיקן יעדן טאג זעלנער רייטנדיג אויף פערד אריינצופארן אין די וועלדער, ער האט דערויף אויסגעגעבן אסאך געלט.

אויסגעזעהן האט עס ווי ער ווארפט ארויס די געלט אין מיסט, ווייל וואס פאר א נוצן האט ער דערפון אז זיינע רייטער פארן אריבער דורך די וועלדער?!

ווען דער קעניג איז געשטארבן, און זיין זוהן האט איבערגענומען די מלוכה, האט ער טאקע באלד אויפגעהערט שיקן די רייטער אריבער צו פארן דורך די וועלדער.

אז מענטשן האבן זיך מער נישט געדרייט אין די וועלדער, זענען זיי פארפלייצט געווארן מיט אלע סארטן ווילדע חיות, ווי אויך שעדליכע רויבער.

ווען דער נייע קעניג האט דאס דערזען, האט ער שוין פארשטאנען זיין טאטע׳נס כוונה פון שיקן די רייטער.

יעצט האט ער שוין געמוזט שיקן גרויסע ארמייען אויסצוראטן די אלע ווילדע חיות, עס האט עם שוין אפגעקאסט אסאך מער געלט, ווי ווען ער וואלט אנגעהאלטן דאס שיקן די רייטער יעדן טאג.

דער נמשל איז - האט רבי יוחנן׳טשע אויסגעפירט - אז דורך די נסיעות פון מיין טאטן און מיינע ברידער, טוהן זיי אויסרוימען די קליפות און די כוחות הטומאה פון די פלעצער וואו זיי פארן אלס ארום.

* * *

זיין זוהן דער הייליגער ׳מגיד׳ רבי אברהם פון טריסק זי״ע האט אמאל דערציילט: "ווען איך בין געווען א קינד פון דריי יאר אלט בין איך אמאל מיטגעפארן מיט מיין טאטע דער טשערנאביל׳ער מגיד צו שעפן אביסל פרישע לופט.

אינמיטן וועג האבן זיך די פערד אפגעשטעלט און זיי האבן נישט געוואלט ווייטער פארן, די פערד זענען אזוי געשטאנען בערך א שעה צייט, מען האט נישט געקענט ווייטער פארן.

איך האב פארשטאנען אז עס איז נישט קיין פשוט׳ע זאך, האב איך געפרעגט דעם טאטן: "פארוואס זאל מען דא שטיין אזא לאנגע צייט? ווארף דאס געלט אונטער׳ן וואגן וועלן מיר קענען ווייטער פארן".

אבער דער טאטע האט דאס נישט געוואלט טוהן, אזוי ווי די דרך פון צדיקים איז, אז זייער געלט איז שטארק באליבט ביי זיי, זענען מיר אזוי ווייטער געשטאנען בערך נאך א האלבע שעה.

פלוצלינג האב איך געהערט ווי א קול רעדט און בעט זיך: "ווען איך האב געלעבט האב איך אייך דאך געגעבן א זילבערנע רובל, פארוואס ווילט איר מיר נישט טוהן א טובה?"

באלד האט דער טאטע ארויסגענומען א זילבערנע רובל און עס געווארפן אונטער׳ן וואגן און געזאגט מיט זיין הייליגער לשון: "נעם דיר דאס זילבערנע רובל וואס דו האסט מיר געגעבן, ווייל נאך דו האסט מיר געגעבן דעם רובל האסט דו ווייטער געזינדיגט און עובר געווען הארבע עבירות". באלד דערנאך האבן די פערד אנגעהויבן ווייטער צו פארן.

אינמיטן וועג האט דער טאטע מיר דערציילט: "איינמאל איז דער מענטש געקומען מיט א קוויטל און מיט א זילבערנע רובל אלץ פדיון, ער איז געווען זייער זינדיג, און יעצט איז ער געקומען צו מיר מיט א טענה אז ער האט נישט קיין מנוחה אין עולם האמת, און ער וויל אז איך זאל עם געבן א תיקון פאר זיין נשמה, דערפאר האט ער נישט געלאזט ווייטער פארן, האב איך עם צוריק געווארפן דעם זילבערנע רובל וואס ער האט מיר געגעבן, אז ער זאל שוין נישט קענען קומען מיט קיין טענות, און די פערד האבן טאקע געקענט ווייטער פארן".

* * *

מות יומת הרוצח.

אמאל איז דער הייליגער רבי מנחם מענדל פון דעעש זי״ע געפארן אויף שבת פרשת מסעי צום הייליגער רבי חיים פון צאנז זי״ע, מיט עם איז געפארן דער גאון פון אינטערדאם זצ״ל.

ווען זיי זענען אנגעקומען קיין צאנז, האט דער צאנז׳ער רב געפרעגט פונעם דעעש׳ער רבי, ווער עס זענען זיינע באגלייטער, ווייל ער האט זיי געוואלט מכבד זיין מיט אַן עליה שבת אינדערפרי.

נאך וואס דער דעעש׳ער רבי האט עם געזאגט די נעמען פון זיינע באגלייטער, האט דער צאנז׳ער רב עם געפרעגט: "און וואס איז מיט׳ן ׳בעל עגלה׳?"

האט עם דער דעעש׳ער רבי געזאגט: "דעם ׳בעל עגלה׳ דארף מען נישט געבן קיין עליה".

שבת אינדערפרי ביי קריאת התורה, האט דער צאנז׳ער רב געהייסן פרעגן דעם ׳בעל עגלה׳ ווי אזוי ער הייסט. ער האט עם אויפגערופן צו אַן עליה, און ער האט זיך אפגעשטעלט ביי די ווערטער ׳מות יומת הרוצח׳...

נאך שבת האט דער גאון פון אינטערדאם נישט געוואלט צוריק פארן מיט׳ן ׳בעל עגלה׳, אבער דער דעעש׳ער רבי האט עם געזאגט: "איך קען עם נישט פאר קיין רוצח".

א קורצע צייט נאך יענעם שבת, איז די פרוי פונעם ׳בעל עגלה׳ געקומען צום דעעש׳ער רבי און געפרעגט: "וואס האט איר געטוהן מיט מיין מאן? ביז ער האט אייך גענומען אויפ׳ן נסיעה, ווען ער פלעגט אהיימקומען און דאס עסן איז נישט געווען גרייט, פלעגט ער מיר שלאגן אָן אויפהער, אבער זייט ער איז צוריק געקומען פון יענעם שבת מיט אייך, איז ער געווארן זייער רוהיג, ער שלאגט מיר שוין נישט מער קיינמאל נישט?!"...

האט דער דעעש׳ער רבי געשיקט זאגן פאר׳ן גאון פון אינטערדאם: "ווען דער צאנז׳ער רב האט פארענדיגט דעם פסוק ׳מות יומת הרוצח׳, האט ער ארויסגעצויגן פון עם דאס כח פון רציחה".

* * *

אמרות חכמים

את מוצאיהם למסעיהם וגו׳ מסעיהם למוצאיהם.

עטליכע חסידים זענען אמאל אריין געקומען צום הייליגער ׳דברי ישראל׳ פון מאדזי׳ץ זי״ע זיך אפרעדן אז עס האט זיי געקאסט זייער אסאך געלט די נסיעה אהער צוקומען צום רבי׳ן אויף שבת.

האט דער ׳דברי ישראל׳ זיי געזאגט: "עס שטייט ׳ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה׳ ואלה מסעיהם למוצאיהם׳, פארוואס דארף שטיין א דאפלטע לשון, צום ערשט ׳מוצאיהם למסעיהם׳, דערנאך ׳ואלה מסעיהם למוצאיהם׳?

נאר די תורה דערציילט אונז, ׳ויכתוב משה׳, משה רבינו האט אריינגעשריבן אין די תורה, ׳את מוצאיהם׳, אלע הוצאות וואס עס גייט נאר קאסטן, ׳למסעיהם׳, פאר א נסיעה וואס איז לשם מצוה, צום ביישפיל ווען מען וועט פארן צו לערנען אין א ישיבה, אדער ווען מען וועט פארן אויף א נסיעה צו א רבי׳ן.

׳ואלה מסעיהם׳, אז דורך דעם וואס מען וועט זיך אונטערנעמען די נסיעה לשם מצוה, וועט דער אייבערשטער העלפן ׳למוצאיהם׳, אז עס וועט זיין גענוג געלט אויף די הוצאות פון די נסיעה!"...

* * *

דאגט דער הייליגער
רבי ר' אלימלך זצ"ל...

א שטיקל נועם אלימלך
אויף די וואכעדיגע
פרשה

פרשת
מטות-מסעי

נא לומר קודם הלימוד: לע"נ הרה"ק **רבי אלימלך** ב"ר **אליעזר ליפמאן** זצ"ל - ולע"נ בתו **מירל** בת הרה"ק **רבי אלימלך** ע"ה

אִישׁ כִּי יִדֹּר נֶדֶר לַה' אוֹ הִשָּׁבַע שְׁבֻעָה לֶאְסֹר אִסָּר עַל נַפְשׁוֹ לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ כְּכָל הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה:

איש כי ידור נדר כו'. נראה לפרש דהנה האדם יש לו חלק אלוה ממעל, וצריך האדם להכין ולעשות דירה נאה להחלק הזה, דהיינו בעולמות עליונים. וזהו 'כי ידור' לשון דירה, 'לה'' רוצה לומר לחלק אלקים. * וזהו שאמרו חז"ל סתם השוכר דירה היא לתלתין יומין, זה רמז על האדם הרוצה לקנות דירה לחלקו ממעל, צריך לתקן מעשיו בכל תלתין יומין, דהיינו להרהר בתשובה ולהדר על כל מעשיו שעשה כל שלשים יום, שלזה תקנו חז"ל להתענות בכל ערב ראש חודש, כדי לפשפש במעשיו. * ולזה רמזו על ר' יהושע בן לוי שהיה מהדר תלמודו כל ל' יום.

'או השבע שבועה', * פירוש שבועה הוא מלשון שבעה, שצריך האדם לעבוד בז' מדרגות, ע"ד שפרשתי 'ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת', רמז שצריך לתקן הששה קצוות, ואחר זה יבא אל המדרגה השביעית היא קדושת שבת. וזהו 'השבע שבועה' דהיינו ז' מדרגות, שכל אחד כלול משבעה.

'לאסור איסר על נפשו', רמז אחר שיבא הצדיק לכל המדרגות צריך לראות בשכלו ולהבין שעדיין לא יצא ידי חובתו בעבודתו, וידמה בעיניו תמיד כאלו מקצר בעבודה, ולמצוא בעצמו תמיד חסרונות וחטאים ואיסורים, כדי שעל ידי פשפושו במעשיו יהיה דבוק עם העולם למטה ויהיה מקושר עמהם להשפיעם רב טוב הצטרכותם. וזהו 'לאסור איסר על נפשו' פירוש למצוא תמיד שעשה איסורים של חטא. וכו'.

איש כי ידור נדר כו'. א איד האט אין זיך א נשמה, וואס דאס איז א חלק אלקי ממעל, א געטליכע זאך פון אויבן, און ער דארף אהערשטעלן א שיינע דירה פאר איר, דאס איז דער גוף ווי די נשמה איז פלאצירט. זאגט דער פסוק, **כי ידור**, ווען דו וועסט וועלן מאכן א דירה, **לה'**, פאר דיין נשמה דעם חלק אלקי ממעל, זאלסטו יעדן חודש איבערגיין די דירה, איבערקוקן אלע דיינע מעשים צו עס איז מסודר אדער ס'איז דא וואס צו פארריכטן. דאס איז מרומז אין די ווערטער פון חז"ל (ב"מ קא:) 'סתם השוכר דירה היא לתלתין יומין', (איינער דינגט סתם א דירה, איז עס אויף דרייסיג טעג). יעדע דרייסיג טאג דארף מען פאררעכטן און פריש איבערגיין די דירה. דערפאר האבן חכמינו ז"ל מתקן געווען צו פאסטן יעדן ערב ראש חודש, כדאי צו קענען אין דעם טאג מפשפש במעשים זיין. (עי' ר"ח שער התשובה פ"ד, פר"ח או"ח סי' תי"ז). דאס איז פשט אין די גמרא אז ר' יהושע בן לוי פלעגט איבערגיין זיינע לימודים יעדע דרייסיג טעג, דאס מיינט איבערגיין אלע זיינע מעשים און פאררעכטן וואס מ'דארף פאררעכטן. (עי' ברכות לח: כן על רחב"א, פסחים סח: על ר"ש, כריתות כז. על רזב"א).

'או השבע שבועה', 'שבועה' (שווערן) איז א לשון פון 'שבעה' (זיבן), א מענטש דארף מתקן זיין די זיבן מידות. ווי כ'האב שוין מסביר געווען (פ' אמור בד"ה אכן) דעם פסוק (ויקרא כג, ג) 'ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת', א איד דארף מתקן זיין די זעקס מידות (חסד גבורה וכו'), דאן וועט ער זוכה זיין צו די זיבעטע מדה (מלכות), דאס איז קדושת שבת. 'השבע שבועה' איז א דאפעלט לשון, ווייל יעדע פון די זיבן מידות איז כולל אלע זיבן (חסד שבחסד, גבורה שבחסד וכו').

'לאסור איסר על נפשו', נאכדעם ווען דער צדיק איז שוין זוכה און ער קומט אן צו אט די הויעכע מדריגות, דארף ער אבער זיך באטראכטן און האלטן פאר די אויגן אז ער איז נאך זייער ווייט פון זיין ציהל. ער זאל שטענדיג טראכטן ווי וויניג ער טוט פארן אייבירשטן, און טרעפן ביי זיך שוואכקייטן, עבירות און איסורים, וואס ער דארף נאך פאררעכטן. דאס וועט ברענגן אז דער צדיק וועט קענען משפיע זיין אלע השפעות טובות פאר די וועלט, וויבאלד (לפי דעתו) האט ער נאך עבירות און חסרונות צו פאררעכטן אויף דער וועלט. דאס איז **לאסור איסר על נפשו**, ער זאל שטענדיג טרעפן אויף זיך איסורים. וכו'.

דעמאלט'ס וועט זיין **'ככל היוצא מפיו יעשה'**, וואס עס וועט ארויסגיין פונעם מויל פונעם צדיק וועט דער אייבירשטער טוהן, ווי עס שטייט (במדב"ר פי"ד אות ד) צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

נתנדב לע"נ הר"ר **נפתלי צבי** ב"ר **אברהם אבא** ע"ה **גאלדבערגער** - נפ' כ"ו שבט תשפ"ג לפ"ק

גליון
בת עין
דבר השוה לכל נפש
אידיש

גליון קג • שנה ב
פרשת מטות מסעי
תשפ"ה

פרשת מטות ומסעי

תוכן הדרוש

[א] לשון הפסוקים. / די הקדמה פון עַל דֶּרֶךְ הָעֲבוֹדָה. / די צוויי בחינות יראה.

[ב] בְּחִינַת בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. / די בית המקדש אין ירוּשָׁלַיִם עִיר הַקּוֹדֶשׁ. / די כח פון קְדוּשַּׁת הַפֶּה.

[ג] די רמז אין די פרשה פון וַיְהִי בִּנְסֹעַ. / רמז אין פסוק 'שׁוּבָה ד' רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל'. / אדם הראשון האט באזעצט די וועלט. / די תיקון פון די יודן פון גיין אין מדבר.

[ד] די רמז אין די פסוקים פון פרשת מסעי. / ארץ ישראל איז געהייליגט געווארן דורך די יודן. / די פארגלייך פון די נבואה פון כֹּה און ד י

נבואה פון זֶה הַדָּבָר. / די כח פון די רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת. / די רמז אין 'זֶה הַדָּבָר' און לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ.

פארווארט

הרה"צ ר' אליעזר דוד פריעדמאן ברענגט אין זיין ספר 'מפי ספרים וסופרים' פרשת מסעי א ווארט פון הרה"ק ר' יעקב אהרן אב"ד אלכסנדר אין זיין ספר 'בית יעקב' (חלק ליקוטים) אין נאמען פון זיין רבי הרה"ק ר' דוד פון לעלוב זצוק"ל אז אזוי ווי משה רבינו האט געשריבן אלע מסעות פון די יודן און דערפון איז געווארן א תורה, אזוי אויך יעצט איז אליהו הנביא פארשרייבט אלע מסעות און פראבלעמען פן יעדן יוד און ווען משיח וועט קומען וועט דערפון זיין א ספר וואס ער וועט קענען לערנען דערין.

אין די קומענדיגע תורה גייט דער בת עין אונז לערנען א ענליכען געדאנק ווענן די מסעות און ווי אזוי א יוד האט די כח צו ממשיך זיין א קדושה אויף זיין פלאץ, און אז דורך וויפיל יראה א יוד האט אזויפיל קען ער משפיע זיין אויף אנדערע. און ווי דער בת עין ענדיגט צו שֶׁנִּזְכֶּה לָזֶה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ כֵּן יְהִי רָצוֹן אָמֵן.

חֲזַק חֲזַק וְנִתְחַזֵּק

[א]

די פסוקים אין פרשת מטות

א) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה'. וְגוֹ'. און משה האט גערעדט צו די הויפטן פון די שבטים צו די יודישע קינדער זאגענדיג אזוי: דאס איז די זאך וואס דער אייבישטער האט באפוילן.

ב)לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ וְגוֹ'[א]. [אויב א מענטש וועט מאכן א נדר פארן אייבערשטן אדער שווערן א שבועה זיך צו אסרן א איסר אויף זיין לייב] זאל ער נישט פארשוועכן זיין רעדונג (עובר צו זיין אויף דעם) לויט ווי ער האט ארויסגערעדט פון זיין מויל – זאל ער טאהן.

די פסוקים אין פרשת מסעי

א) **[בְּאֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצִבְאֹתָם בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן.** די דאזיגע ציאונגען (וואס שטייט ווייטער אין פסוק) איז די ציאונגען

א. די לשון הפסוק איז אִישׁ כִּי יִדֹּר נֶדֶר לַד' אוֹ הִשָּׁבַע שְׁבֻעָה לֶאְסֹר אִסָּר עַל נַפְשׁוֹ לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ כְּכָל הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה

ב. אזוי ווי דער בת עין וועט ווייטער אין די תורה אויך טייטשען די ערשטע פסוק אין די פרשה האבן מיר עס דא מעתיק געווען.

לזכר עולם יהיה צדיק
נשמת רבינו הרב הצדיק הגאון הקדוש, אשר מסר נפשו להרבצת תורה וחסידות, פועל ישועות בקרב הארץ
מרן ר' שלמה בהרה"ק ר' מרדכי זצוק"ל
אדמו"ר מצאנז זעוויהל
עלה ונתעלה לישיבה של מעלה ביום עש"ק כ"ז תמוז תשע"ז לפ"ק
זכותו יגן עלינו ויושר ימליץ בעדינו
נתנדב ע"י נאמן ביתו ומשמש בקודש
הרה"ח ר' **לייבוש שווארץ** שליט"א

פון די יודישע קינדער וואס זיי זענען ארויסגעגאנגען פון לאנד מצרים לויט זייערע איינזאמלונגען דורך די האנט פון משה און אהרן]

ב) וַיִּכְתּוֹב מֹשֶׁה אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל פִּי ה' וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצָאֵיהֶם און משה האט געשריבן זייערע ארויסגאנג (די פלעצער פון ווי זיי זענען אוועק) צו זייערע ציהונגס פלעצער (לְמַסְעֵיהֶם – די פלעצער ווי זיי זענען אנגעקומען) דורך די באפעל פונעם אייבערשטן, און דאס זענען די ציהונגס פלעצער (מַסְעֵיהֶם) צו ווי זיי זענען אנגעקומען לויט די סדר פון זייערע ארויסגאנג פלעצער (ווי די תורה גייט יעצט אנהייבן צו אויסרעכנען).

די הקדמה פון עַל דֶּרֶךְ הָעֲבוֹדָה

לְפָרֵשׁ זֶה עַל דֶּרֶךְ הָעֲבוֹדָה לַה' צו אויסטייטשען די פסוקים אויף א וועג פון עבודה צום באשעפער.

הִנֵּה כְּתִיב (משלי כא, כג) **'שׁוֹמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שׁוֹמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ'** עס שטייט אין פסוק 'דער וואס היט זיין מויל און צונג דער היט זיין זעהל פון צרות'. **הָעִנְיָן הוּא כְּשֶׁשּׁוֹמֵר אֶת פִּיו לִהְיוֹת כָּל דִּיבּוּרוֹ לַה' בִּקְדוּשָּׁה וְטָהֳרָה** די זאך פון דעם איז ווייל ווען א מענטש היט זיין מויל אז זיין גאנצע רעדן צום באשעפער זאל נאר זיין מיט קְדוּשָּׁה וְטָהֳרָה, **זוֹכֶה לְהַשִּׂיג בְּחִינַת יִרְאָה אֲמִיתִּית** אזא איינער איז זוכה צו דערגרייכן די אמת'ע בחינת יִרְאָה.

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' וְגוֹ' לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ וְגוֹ'. וַיִּכְתּוֹב מֹשֶׁה אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל פִּי ה' וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצָאֵיהֶם.

לְפָרֵשׁ זֶה עַל דֶּרֶךְ הָעֲבוֹדָה לַה', הִנֵּה כְּתִיב (משלי כא, כג) 'שׁוֹמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שׁוֹמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ', הָעִנְיָן הוּא כְּשֶׁשּׁוֹמֵר אֶת פִּיו לִהְיוֹת כָּל דִּיבּוּרוֹ לַה' בִּקְדוּשָּׁה וְטָהֳרָה, זוֹכֶה לְהַשִּׂיג בְּחִינַת יִרְאָה אֲמִיתִּית.

וְאִית יִרְאָה וְאִית יִרְאָה (תיקו"ז ה:)[א].

אִית יִרְאָה חִיצוֹנִיּוֹת, וְהוּא בְּחִינַת יִרְאָה הַנּוֹגֵעַ לְמַעֲשֶׂה, לִבְחִינַת מַעֲשֶׂה גַּשְׁמִיּוֹת, לִהְיוֹת סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב בְּפוֹעַל מַמָּשׁ.

וְאִית יִרְאָה פְּנִימִיּוּת בִּבְחִינַת מַחֲשָׁבָה, לִהְיוֹת דָּבוּק בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לַה' בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה לַה' בֶּאֱמֶת[ב].

א. בתיקו"ז שם: אית יראה ואית יראה, לאו כל אפיא שוין, אית יראה דדחיל בר נש לקודשא בריך הוא בגין דלא ילקה ליה ברצועה, דאתמר בה 'והארץ היתה תהו ובהו', מסטרא דאילנא דטוב ורע כו'. מאן דאיהו דחיל מגו אורייתא דאיהי תפארת, דמניה נפקת, כגון דא איהי שקולה לגביה, ובגין דא אין כל יראה שוה, דהא יראת ה' היא מלכות דיליה, כלילא מכל פקודי אורייתא, בגין דאיהי יראה דנפקת מגו תורה דאיהי עמודא דאמצעיתא כו'.

ב. ראה מה שכתב רבינו באריכות בזה בפרשת יתרו ד"ה ואת שני בניה: הנה כתיב (בראשית א, א) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ וגו', וכתיב (קהלת ג יד) והאלהים עשה שיראו מלפניו וגו', פי' מה שעשה אלהים היינו שבחינת בריאת שמים וארץ עשה רק בכדי שייראו מלפניו, שיהיה לישראל בחינת יראה אמיתית לירא מפני ה' בב' בחינות יראה, היינו בחינת יראה פנימית ויראה חצונית, דאית יראה ואית יראה (תיקו"ז ה:), היינו יראה הנוגע למעשה בלבד להיות סור מרע ועשה טוב, ויראה פנימית הוא שיהיה דבוק ביראה ופחד לפני ה' תמיד אפילו שלא בשעת עשיית המצוה, רק שתמיד לא יסיח דעתו מלהסתכל בעין שכלו בבחינת רוממותו ית', איך אשר בידו נפש כל חי, והוא עליון על הכל, ומשגיח בעינא פקיחא תדיר על כל פרט ופרט.

די צוויי בחינות יראה

וְאִית יִרְאָה וְאִית יִרְאָה (תיקו"ז ה:) און עס שטייט אין תיקוני זוהר אז עס איז דא צוויי פארשידענע יִרְאָה.

יִרְאָה חִיצוֹנִיּוֹת

אִית יִרְאָה חִיצוֹנִיּוֹת עס איז דא א דרויסענדיגע יִרְאָה, **וְהוּא בְּחִינַת יִרְאָה הַנּוֹגֵעַ לְמַעֲשֶׂה** און דאס איז די יִרְאָה וואס איז שייך צו מצוות וואס דארף צו זיין ביי זאכן וואס זענען למעשה, **לִבְחִינַת מַעֲשֶׂה גַּשְׁמִיּוֹת** דאס מיינט די יִרְאָה נוצט מען ווען מען טוט גשמיות'דיגע מעשים, **לִהְיוֹת סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב בְּפוֹעַל מַמָּשׁ** צו זיך אפקערן פון שלעכטע זאכן (סוּר מֵרָע) און צו טאהן גוטס (וַעֲשֵׂה טוֹב) ביי די זאכן וואס מען טוט ממש בפועל.

יִרְאָה פְּנִימִיּוֹת

וְאִית יִרְאָה פְּנִימִיּוּת בִּבְחִינַת מַחֲשָׁבָה און עס איז דא א אינערליכע יִרְאָה וואס געהערט צו די בְּחִינַת מַחֲשָׁבָה, **לִהְיוֹת דָּבוּק בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לַה' בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה לַה' בֶּאֱמֶת** אז ער זאל זיין באהאפטן צום באשעפער מיט א אמת'ע אַהֲבָה און יִרְאָה מיט זיין מחשבה.

> וְזֶהוּ בְּחִינַת בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי, כִּי בַּיִת הוּא בְּחִינַת הֶיקֵּף, בְּחִינַת רְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁהוּא בִּרְשׁוּת יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁלֹּא לָצֵאת מֵרְצוֹנוֹ חַס וְשָׁלוֹם.
>
> וּבְחִינַת בַּיִת רִאשׁוֹן מְרַמֵּז לִבְחִינַת יִרְאָה פְּנִימִיּוּת, בִּבְחִינַת מַחֲשָׁבָה[ג], שֶׁהַמַּחְשָׁבָה שֶׁלּוֹ הִיא בִּבְחִינַת בַּיִת וְהֶיקֵּף לְבִלְתִּי צֵאת חוּצָה מִבְּחִינַת הַקְּדוּשָּׁה, מִבְּחִינַת רְשׁוּת הַיָּחִיד יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם.
>
> וּשְׁנֵי הַבָּתִּים אֵלּוּ בִּירוּשָׁלַיִם עִיר הַקּוֹדֶשׁ, בְּחִינַת יְרֵ"א שָׁלֵ"ם[ד], בְּחִינַת יִרְאָה בִּשְׁלֵימוּת, שֶׁשָּׁם הָיָה מְקוֹם קְדוּשָּׁה, שֶׁהָיוּ כ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת קְדוּשָּׁה.
>
> **ג.** שהמחשבה נקראת 'ראשון' על שם שהיא ראשונה לכל דיבור ומעשה.
>
> **ד.** עיין בר"ר נו, י: אברהם קרא אותו יראה שנאמר (בראשית כב, יד) 'ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה', שם קרא אותו שלם שנאמר (שם יד, יח) 'ומלכי צדק מלך שלם', אמר הקדוש ברוך הוא אם קורא אני אותו יראה כשם שקרא אותו אברהם, שם אדם צדיק מתרעם, ואם קורא אני אותו שלם אברהם אדם צדיק מתרעם, אלא הריני קורא אותו ירושלים כמו שקראו שניהם, יראה שלם, ירושלים.

[ב]

בְּחִינַת בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי

וְזֶהוּ בְּחִינַת בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי און די צוויי בחינות פון יִרְאָה זענען מרומז אין די צוויי בחינות פון די בית המקדש וואס זענען געשטאנען ווי זיי ווערן אנגערופן בַּיִת רִאשׁוֹן און בַּיִת שֵׁנִי.

די בחינה פון בית המקדש

כִּי בַּיִת הוּא בְּחִינַת הֶיקֵּף ווייל די ווארט 'בַּיִת' מיינט א זאך וואס ווערט גענוצט ארומצונעמען א אנדערע זאך, **בְּחִינַת רְשׁוּת הַיָּחִיד** וואס דאס איז א בחינה פון א רְשׁוּת הַיָּחִיד (וואס ס'ליגט אין א רְשׁוּת הַיָּחִיד מיינט אז ס'געהערט צו דעם מענטש), **שֶׁהוּא בִּרְשׁוּת יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם** דאס מיינט אז ער איז אין די קאנטראל פונעם באשעפער וואס הייסט דער יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם, **שֶׁלֹּא לָצֵאת מֵרְצוֹנוֹ חַס וְשָׁלוֹם** נישט חַס וְשָׁלוֹם ארויסגיין פונעם באשעפער'ס ווילען.

וּבְחִינַת בַּיִת רִאשׁוֹן מְרַמֵּז לִבְחִינַת יִרְאָה פְּנִימִיּוּת און די בחינה פון בַּיִת רִאשׁוֹן איז מרמז צו די בחינה פון די אינערליכע יִרְאָה, **בִּבְחִינַת מַחֲשָׁבָה**[ג] וואס דאס מיינט די יִרְאָה וואס דער מענטש האט אין זיין מַחֲשָׁבָה, **שֶׁהַמַּחְשָׁבָה שֶׁלּוֹ הִיא בִּבְחִינַת בַּיִת וְהֶיקֵּף לְבִלְתִּי צֵאת חוּצָה מִבְּחִינַת הַקְּדוּשָּׁה** ווייל זיין מַחֲשָׁבָה איז א בחינה פון א בַּיִת (הויז) און א הֶיקֵּף (א צוים וואס טוט ארומנעמען) נישט ארויסצוגיין אינדרויסן פון די בְּחִינַת קְדוּשָּׁה, **מִבְּחִינַת רְשׁוּת הַיָּחִיד יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם** פון די בחינה פון 'רְשׁוּת הַיָּחִיד' פונעם באשעפער דער 'יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם'.

די בית המקדש אין ירוּשָׁלַיִם עִיר הַקּוֹדֶשׁ

די נאמען ירוּשָׁלַיִם

וּשְׁנֵי הַבָּתִּים אֵלּוּ בִּירוּשָׁלַיִם עִיר הַקּוֹדֶשׁ און די צוויי בית המקדש זענען געשטאנען אין יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקּוֹדֶשׁ, **בְּחִינַת יְרֵ"א שָׁלֵ"ם**[ד] וואס די ווארט 'יְרוּשָׁלַיִם' איז צוזאמגעשטעלט פון די צוויי ווערטער יְרֵ"א שָׁלֵ"ם, **בְּחִינַת יִרְאָה בִּשְׁלֵימוּת** וואס יְרֵ"א שָׁלֵ"ם איז מרמז צו די בחינה פון 'יִרְאָה בִּשְׁלֵימוּת' (די מידת היראה אינגאנצן).

עִיר הַקּוֹדֶשׁ

שֶׁשָּׁם הָיָה מְקוֹם קְדוּשָּׁה[ה] ווייל דארט אין ירושלים איז געווען א פלאץ פון קְדוּשָּׁה, **שֶׁהָיוּ כ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת קְדוּשָּׁה** ווייל דארט איז געווען די כ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה מיט די בְּחִינַת קְדוּשָּׁה.

ג. ווייל די מחשבה ווערט אנגערופן 'ראשון' ווייל ס'איז ערשט צו די דיבור און מעשה.

ד. אין מדרש (בר"ר נו, י) שטייט: **אברהם קרא אותו יראה** [אברהם אבינו האט אנגערופן ירושלים מיטן נאמען 'יראה'] **שנאמר** (בראשית כב, יד) **'ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה'** [אזוי ווי עס שטייט אין פסוק 'און אברהם האט אנגערופן די פלאץ מיטן נאמען 'השם יראה'], **שם קרא אותו שלם** [שם דער זון פון נח האט עס גערופן מיטן נאמען 'שלם'] **שנאמר** (שם יד, יח) **'ומלכי צדק מלך שלם'** [אזוי ווי עס שטייט אין פסוק 'און מלכי צדק (וואס מיינט שם בן נח) דער קעניג פון שלם'], **אמר הקדוש ברוך הוא** [האט דער אייבישטער געזאגט] **אם קורא אני אותו יראה כשם שקרא אותו אברהם** [אויב איך וועל רופן די שטאדט מיטן נאמען 'יראה' אזוי ווי אברהם האט עס גערופן], **שם אדם צדיק מתרעם** [דמאלסט וועט שם בן נח א מענטש א צדיק האבן טענות אויף מיר], **ואם קורא אני אותו שלם אברהם אדם צדיק מתרעם** [און אויב איך וועל אנרופן די שטאדט מיטן נאמען 'שלם' וועט אברהם דער צדיק האבן טענות אויף מיר], **אלא הריני קורא אותו ירושלים כמו שקראו שניהם** [וועל איך עס אנרופן מיטן נאמען 'ירושלים' אזוי ווי בײדע האבן עס גערופן], **יראה שלם – ירושלים** [וואס די ווארט 'יראה - שלם' איז די צירוף פון 'ירושלים'].

ה. וואס דאס איז די נאמען פון ירושלים 'עִיר הַקּוֹדֶשׁ'.

כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב (בראשית כח, יא) 'וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא' וְגוֹ', וַיִּשְׁכַּב אוֹתִיּוֹת יֵשׁ כ"ב (זח"ג רלט.), פֵּירוּשׁ שֶׁיֵּשׁ שָׁם כ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בִּקְדוּשָּׁה, בְּחִינַת פֶּה, בְּחִינַת יִרְאָה בִּשְׁלֵימוּת, בְּחִינַת מַלְכוּת שָׁמַיִם[ה].

שֶׁעַל יְדֵי קְדוּשַּׁת הַפֶּה, שֶׁהִיא מוֹצָאוֹת הַפֶּה בְּכ"ב אוֹתִיּוֹת בִּבְחִינַת יִרְאָה, עַל יְדֵי זֶה הָיָה הַשְׁרָאַת הַקְּדוּשָּׁה וְנִפִיצַת הַקְּלִיפּוֹת וְהַשּׂוֹנְאִים, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ שֶׁפַע וּקְדוּשָּׁה וּמַלְכוּת לְכָל הָאָרֶץ.

כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב (תהלים כד, א) 'לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ' וְגוֹ', תֵּבֵל גִּימַטְרִיָּא שְׁנֵי פְּעָמִים יִרְאָה.

מְרַמֵּז שֶׁעַל יְדֵי 'תֵּבֵל', בְּחִינַת שְׁנֵי פְּעָמִים יִרְאָה, פְּנִימִיּוּת וְחִיצוֹנִיּוּת כַּנַּ"ל, עַל יְדֵי זֶה 'יוֹשְׁבֵי בָהּ', רְצוֹנוֹ לוֹמַר נִמְשָׁךְ חִיזּוּק לְכָל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ[ו].

ה. עיין תיקו"ז ו, א [ובמתוק מדבש שם]: מאן דאיהו דחיל מגו אורייתא [מי שהשיג יראת ה' מרוב חשקו ועסקו בתורה, זה עושה יחוד זו"ן שע"י יראתו ממשיך הארות מז"א למלכות וגורם בנין וגידול פרצופה] דאיהי [התורה שהיא בחינת ז"א נקרא] תפארת, דמניה נפקת [המלכות אשה יראת ה', כי כל אורותיה יוצאים מת"ת דז"א], כגון דא [שהיראה באה מתוך לימוד התורה], איהי שקולה לגביה. ובגין דא אין כל יראה שוה [שיש כמה בחינות יראה], דהא יראת י"י היא מלכות דיליה [דז"א, והיא] כלילא מכל פקודי אורייתא [שע"י היראה באים לקיים כל המצות] בגין דאיהי יראה דנפקת מגו תורה דאיהי עמודא דאמצעיתא דאיהי יהו"ה דבגינה אוקמוהו מארי מתניתין גדולה תורה שמביאה לאדם לידי מעשה.

ו. היינו המשכת שפע קדושה ומלכות לכל יושבי הארץ.

כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב (בראשית כח, יא) **'וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא' וְגוֹ'** אזוי ווי עס שטייט אין פסוק 'און ער האט זיך געלייגט (וַיִּשְׁכַּב) אין יענע פלאץ', **וַיִּשְׁכַּב אוֹתִיּוֹת יֵשׁ כ"ב** (זח"ג רלט.) די ווארט 'וַיִּשְׁכַּב' איז צוזאמגעשטעלט פון די צוויי ווערטער 'יֵשׁ כ"ב', **פֵּירוּשׁ שֶׁיֵּשׁ שָׁם כ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בִּקְדוּשָּׁה** דאס מיינט צו זאגן אז ס'איז דארט דא אין ירושלים די כ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בִּקְדוּשָּׁה, **בְּחִינַת פֶּה** וואס דאס איז די בחינה פון 'פֶּה' (א אמת'ע אפגעהיטענע מויל), **בְּחִינַת יִרְאָה בִּשְׁלֵימוּת** א בחינה פון יִרְאָה בִּשְׁלֵימוּת, **בְּחִינַת מַלְכוּת שָׁמַיִם** א בחינה פון נעמען אויף זיך מַלְכוּת שָׁמַיִם.

די כח פון קְדוּשַּׁת הַפֶּה

שֶׁעַל יְדֵי קְדוּשַּׁת הַפֶּה ווייל דורך האבן א הייליגע מויל, **שֶׁהִיא מוֹצָאוֹת הַפֶּה בְּכ"ב אוֹתִיּוֹת בִּבְחִינַת יִרְאָה** וואס דאס מיינט ארויסרעדן די כ"ב אותיות (די אותיות פון אל"ף בי"ת) מיט א בחינה פון יִרְאָה, **עַל יְדֵי זֶה הָיָה הַשְׁרָאַת הַקְּדוּשָּׁה וְנִפִיצַת הַקְּלִיפּוֹת וְהַשּׂוֹנְאִים** דורכדעם האט די קדושה גערוהט אויף די יודן און פארשפרייט די קְלִיפּוֹת און די שׂוֹנְאִים, **וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ שֶׁפַע וּקְדוּשָּׁה וּמַלְכוּת לְכָל הָאָרֶץ** און פון דארט איז געצויגן (נִמְשָׁךְ) געווארן א שֶׁפַע און קְדוּשָּׁה און מַלְכוּת פאר די גאנצע וועלט.

כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב (תהלים כד, א) **'לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ' וְגוֹ'** אזוי ווי דער פסוק זאגט 'צו דעם אייבערשטן געהערט דער ערד און איר ערפילונג (אלעס וואס איז אין איר) די וועלט און אלע וואס וואוינען אין איר', **תֵּבֵל גִּימַטְרִיָּא שְׁנֵי פְּעָמִים יִרְאָה וואס די ווארט 'תֵּבֵל' איז בְּגִימַטְרִיָּא צוויי מאל די ווארט 'יִרְאָה'.**

מְרַמֵּז שֶׁעַל יְדֵי 'תֵּבֵל' בְּחִינַת שְׁנֵי פְּעָמִים יִרְאָה דאס קומט צו מרמז זיין אז דורך 'תֵּבֵל' וואס איז **בְּגִימַטְרִיָּא צוויי מאל 'יִרְאָה', פְּנִימִיּוּת וְחִיצוֹנִיּוּת כַּנַּ"ל** וואס ווי אויבענדערמאנט **צוויי מאל 'יִרְאָה' מיינט** יִרְאָה אין פְּנִימִיּוּת און יִרְאָה אין חִיצוֹנִיּוּת, **עַל יְדֵי זֶה 'יוֹשְׁבֵי בָהּ'** און די פסוק זאגט אז דורכדעם געהערן צום באשעפער די 'יוֹשְׁבֵי בָהּ' – 'די וואס זיצן אין איר', **רְצוֹנוֹ לוֹמַר נִמְשָׁךְ חִיזּוּק לְכָל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ**[ו] דאס מיינט צו זאגן אז דורך די **'יִרְאָה'** ווערט געצויגן (נִמְשָׁךְ) א חִיזּוּק צו אלע וואס וואוינען אויף די וועלט.

[ג]

די רמז אין די פרשה פון 'וַיְהִי בִּנְסֹעַ'

וְזֶהוּ מְרוּמָּז בַּפָּסוּק (במדבר י, לה) **'וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן' וְגוֹ'**[ז] און דאס איז מרומז אין די פסוק פון 'וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן', **שֶׁיֵּשׁ בְּהַפָּרָשָׁה פ"ה אוֹתִיּוֹת**[ח] וואס אין די פרשה פון 'וַיְהִי בִּנְסֹעַ' איז דא פינעף און אכציג אוֹתִיּוֹת

ו. דאס מיינט אז ס'ווערט נמשך א שפע פון קדושה און קבלת עול מלכות שמים פאר אלע אויף די וועלט.

ז. די לשון הפסוקים איז: וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה ד' וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ. וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה ד' רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל.

ח. אין די אויבענדערמאנטע צוויי פסוקים איז דא 85 אותיות וואס ווי די גמרא זאגט אין מסכת שבת (קטו, ב) אז דאס איז די שיעור צו האלטן די קדושה פון א ספר תורה, דאס מיינט אויב א ספר תורה איז ח"ו געווארן אויסגעמעקט איז ווי לאנג ס'איז דא צוזאמען גאנצע 85 אותיות אזוי ווי די צאל

וְזֶהוּ מְרוּמָּז בַּפָּסוּק (במדבר י, לה) 'וַיְהִי בִּנְסוֹעַ הָאָרוֹן' וְגוֹ', שֶׁיֵּשׁ בְּהַפָּרָשָׁה פ"ה אוֹתִיּוֹת[ז], וְנֶאֱמַר בָּהּ 'קוּמָה ה' וְיָפוּצוּ אוֹיְבֶיךָ' וְגוֹ', שֶׁמְּרַמֵּז שֶׁעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַפֶּה כַּנַּ"ל וְהַשָּׂגַת הַיִּרְאָה אֲמִיתִּית בְּחִינַת שְׁכִינָה, בְּחִינַת אָרוֹן, עַל יְדֵי זֶה יָפוּצוּ אוֹיְבֵי ה', הֵמָּה הַקְּלִיפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים.

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (יבמות סד.) אֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עַל פָּחוֹת מִשְּׁנֵי אֲלָפִים וּשְׁנֵי רְבָבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר 'שׁוּבָה ה' רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל' וְגוֹ', פֵּירוּשׁ כ"ב אֲלָפִים, מְרַמֵּז לְכ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת פֶּה כַּנַּ"ל[ח].

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (ברכות לא.) כָּל מָקוֹם שֶׁגָּזַר אָדָם הָרִאשׁוֹן שָׁם נַעֲשָׂה יִשּׁוּב, פֵּירוּשׁ שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בִּשְׁלֵימוּת בְּחִינַת הַיִּרְאָה, וְהָיָה יָכוֹל לִגְזוֹר עַל הַמָּקוֹם, הַיְינוּ שֶׁהוֹצִיא הַקְּלִיפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים מֵהַמָּקוֹם שֶׁגָּזַר, וְהָיָה יָכוֹל לִהְיוֹת אַחַר כָּךְ יִשּׁוּב.

ז. עיין שבת קטו, ב: בעא מיניה רב הונא בר חלוב מרב נחמן, ספר תורה שאין בו ללקט שמונים וחמש אותיות [זהו שיעור לספר תורה שנמחק או בלה, להיות עומד בקדושתו, רש"י], כגון פרשת 'ויהי בנסע הארן' [שהוא ספר לעצמו, כדלקמן, ויש בה שמונים וחמש אותיות, רש"י], מצילין אותה מפני הדליקה או אין מצילין.

ח. שעל ידי שמירת הפה, נפוצים הקליפות, ונמשך השראת השכינה.

הַתּוֹרָה וואס די נומער פון פ"ה אותיות איז מרמז צו קְדוּשַּׁת הַ'פֶּה'.

וְנֶאֱמַר בָּהּ 'קוּמָה ה' וְיָפוּצוּ אוֹיְבֶיךָ' וְגוֹ' און ס'שטייט דארט אין פסוק 'שטעל דיר אויף באשעפער און דיינע פיינט וועלן זיך צושפרייטן'.

שֶׁמְּרַמֵּז שֶׁעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַפֶּה כַּנַּ"ל וְהַשָּׂגַת הַיִּרְאָה אֲמִיתִּית בְּחִינַת שְׁכִינָה דאס איז מרמז אז דורך אפהיטן די מויל ווי אויבענדערמאנט און דורך דערגרייכן א אמת'ע יִרְאָה וואס איז די בחינה פון שְׁכִינָה, **בְּחִינַת אָרוֹן**[ט] וואס די שְׁכִינָה מיינט די בחינה פון די 'אָרוֹן', **עַל יְדֵי זֶה יָפוּצוּ אוֹיְבֵי ה'** דורכדעם ווערט פארשפרייט דעם באשעפער'ס פיינט, **הֵמָּה הַקְּלִיפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים** דאס מיינט די קְלִיפּוֹת און די חִיצוֹנִים.

רמז אין פסוק 'שׁוּבָה ד' רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל'

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (יבמות סד.) **אֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עַל פָּחוֹת מִשְּׁנֵי אֲלָפִים וּשְׁנֵי רְבָבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל** און דאס איז וואס חז"ל האבן געזאגט 'אז די שכינה רוהט נישט ווען עס איז דא ווייניגער ווי צוויי טויזענט און צוויי מאל צעהן טויזנט פון די יודן', **שֶׁנֶּאֱמַר** (במדבר י, לו) **'שׁוּבָה ה' רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל' וְגוֹ'** אזוי ווי עס שטייט אין די צווייטע פסוק פון 'וַיְהִי בִּנְסֹעַ' 'בלייב שטיין דו דער באשעפער צווישן די צענדליגער טויזענטער און (צווישן) די טויזענטער יודן'.

פֵּירוּשׁ כ"ב אֲלָפִים מְרַמֵּז לְכ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה דאס מיינט צו זאגן אז די נומער פון צוויי און צוואנציג טויזענט איז מרמז צו די צוויי און צוואנציג אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, **בְּחִינַת פֶּה כַּנַּ"ל**[יא] וואס די צוויי און צוואנציג אותיות התורה זענען מרמז צו די בחינה פון א אפגעהיטענע 'פֶּה' (מויל) ווי אויבענדערמאנט.

אדם הראשון האט באזעצט די וועלט

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (ברכות לא.) **כָּל מָקוֹם שֶׁגָּזַר אָדָם הָרִאשׁוֹן שָׁם נַעֲשָׂה יִשּׁוּב** און דאס איז וואס חז"ל זאגן 'יעדע פלאץ וואס אדם הראשון האט גוזר געווען איז געווארן א וואוינארט', **פֵּירוּשׁ שֶׁאָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה בִּשְׁלֵימוּת בְּחִינַת הַיִּרְאָה** דאס מיינט צו זאגן אז אדם הראשון איז געווען בשלימות מיט די מידה פון יִרְאָה, **וְהָיָה יָכוֹל לִגְזוֹר עַל הַמָּקוֹם** און ער האט געקענט גוזר זיין אויף א פלאץ, **הַיְינוּ שֶׁהוֹצִיא הַקְּלִיפּוֹת וְהַחִיצוֹנִים מֵהַמָּקוֹם שֶׁגָּזַר** דאס מיינט אז ער האט ארויסגעצויגן די קְלִיפּוֹת און די חִיצוֹנִים פון די פלאץ אויף וואס ער האט גוזר געווען, **וְהָיָה יָכוֹל לִהְיוֹת אַחַר כָּךְ יִשּׁוּב** און אזוי האט דערנאך געקענט ווערן דארט א פלאץ צו וואוינען (יִשּׁוּב).

אותיות פון די פרשה פון 'ויהי בנסוע' האט די ספר תורה אלע דינים פון קדושת ספר תורה.

ט. וואס דאס איז מרומז אין די פסוק וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָ'אָרוֹן' וואס מיינט ווען די ארון די שכינה האט זיך געצויגן, דאס מיינט אז די שכינה האט גערוהט אויף די יודן דורך זייער קְדוּשַּׁת הַפֶּה, דעמאלסט האט משה געבעטן דעם באשעפער אז דורך דעם זאל זיין 'קוּמָה ד' וְיָפוּצוּ אוֹיְבֶיךָ' אז די קליפות זאלן ווערן בטל און פארשפרייט.

י. די ווארט 'רִבְבוֹת' איז א לשון רבים וואס מיינט צוויי מאל צעהן טויזנט, און די ווארט 'אַלְפֵי' איז אויך א לשון רבים וואס מיינט צוויי מאל טויזענט, און ווי רש"י ברענגט אויפן פלאץ די מאמר חז"ל (יבמות סד.) אז די שכינה רוהט נישט אויף די יודן ווען עס דא ווייניגער ווי צוויי טויזענט און צוויי מאל צען טויזענט, וואס דאס מיינט צוויי און צוואנציג טויזענט.

יא. און דאס מיינט די פסוק 'שׁוּבָה ד' רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל' אז ווען די יודן וועלן אפהיטן זייער מויל און וועלן זוכה זיין צו די כ"ב אותיות התורה וואס איז מרומז אין 'רִבְבוֹת אַלְפֵי' דעמאלסט וועלן זיי זוכה זיין אז ס'וועט זיין 'שׁוּבָה ה'' אז דער באשעפער וועט בלליבן רוען צווישן זיי, ווייל דורך היטן די מויל ווערן די קליפות צושפרייט און ס'ווערט נמשך א השראת השכינה.

די תיקון פון די יודן פון גיין אין מדבר

רַק אַחַר שֶׁגָּרַם הַחֵטְא וְחָזְרוּ הַקְּלִיפּוֹת לִמְקוֹמָם נאר נאכדעם צוליב וואס מען האט געזינדיגט האט די זינד גורם געווען אז די קְלִיפּוֹת זענען צוריקגעקומען צו זייער פלאץ, **וְנַעֲשָׂה שְׁמָמָה וּמִדְבָּר** און ס'איז געווארן א מִדְבָּר און א וויסטע פלאץ.

עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי וּפָסְקָה זוּהֲמָתָן (שבת קמו.) ביז די יודן זענען געשטאנען ביי די בארג סִינַי און ס'האט זיך אפגעשטעלט זייער שייכות און שמוץ מיט די זינד, **הָלְכוּ בַּמִּדְבָּר וַיָּפוּצוּ הָאוֹיְבִים הֵמָּה הַקְּלִיפּוֹת** האבן זיי געקענט גיין אין מדבר און די פיינט וואס מיינט די קְלִיפּוֹת האבן זיך פארשפרייט, **וְנַעֲשָׂה בְּכָל מַסְעֵיהֶם בְּחִינַת יִשּׁוּב** און עס איז געווארן א פלאץ צו וואוינען (יִשּׁוּב) ביי אלע זייערע ציאונגען.

[ד]

די רמז אין די פסוקים פון פרשת מסעי אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב 'אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל' וְגוֹ' און דאס איז וואס די פסוק זאגט 'און דאס זענען די ציאונגען פון די יודישע קינדער', **אֵלֶּה מַסְעֵי גִּימַטְרִיָּא יִרְאָה** די צוויי ווערטער 'אֵלֶּה מַסְעֵי' איז **גִּימַטְרִיָּא** ווי די ווארט **'יִרְאָה', מְרַמֵּז שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת הַיִּרְאָה הָיוּ הַמַּסָּעוֹת הָאֵלֶּה** ווייל עס איז מרמז אז די ציאונגען (מַסָּעוֹת) וואס דאס מיינט וואס די יודן האבן מתקן געווען אויף די פלעצער זענען געווען דורך די בחינת 'יִרְאָה'.

רַק אַחַר שֶׁגָּרַם הַחֵטְא וְחָזְרוּ הַקְּלִיפּוֹת לִמְקוֹמָם, וְנַעֲשָׂה שְׁמָמָה וּמִדְבָּר, עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי וּפָסְקָה זוּהֲמָתָן (שבת קמו.), הָלְכוּ בַּמִּדְבָּר וַיָּפוּצוּ הָאוֹיְבִים הֵמָּה הַקְּלִיפּוֹת[ט], וְנַעֲשָׂה בְּכָל מַסְעֵיהֶם בְּחִינַת יִשּׁוּב.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב 'אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל' וְגוֹ', אֵלֶּה מַסְעֵי גִּימַטְרִיָּא יִרְאָה, מְרַמֵּז שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת הַיִּרְאָה הָיוּ הַמַּסָּעוֹת הָאֵלֶּה.

'וַיִּכְתּוֹב מֹשֶׁה אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם', פֵּירוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי מוֹצָאֵיהֶם שֶׁהוֹצִיאוּ הַקְּלִיפּוֹת מֵהַמִּדְבָּר, עַל יְדֵי מוֹצָאֵיהֶם קָרְאוּ אַחַר כָּךְ שֵׁמוֹת לְכָל מָקוֹם כְּפִי הַצֵּירוּף אוֹתִיּוֹת שֶׁמָּצְאוּ שָׁם[י].

כִּדְאִיתָא בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן 'וַיִּקְרָא שֵׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת' (בראשית ב, כ), וְיָדוּעַ פֵּירוּשׁוֹ שֶׁקָּרָא לְכָל אֶחָד כְּפִי הַצֵּירוּף אֲשֶׁר בּוֹ נִבְרָא[יא].

ט. עיין זוה"ק ח"ב קפג, ב [ובמתוק מדבש שם]: קודשא בריך הוא דבר לון לישראל במדברא, מדברא תקיפא [שהיה מדבר חזק בתוקף הקליפות] כמה דכתיב (דברים ח, טו) 'נחש שרף ועקרב' וגו', ומדברא דאיהו תקיף משאר מדברין בעלמא [והוליך אותך במדבר שהיה חזק בקליפות יותר משאר מדבריות שבעולם], מאי טעמא, בגין דההיא שעתא דנפקו ישראל ממצרים [לפי שבשעה שיצאו ישראל ממצרים דהיינו משעבוד הקליפות] ואשתלימו לשתין רבבן [ונשלמו לששים רבוא, ר"ל שעלו ונעשו מרכבה לששים רבוא בחי' שבמרכבה העליונה, אז] אתתקף מלכותא קדישא ואסתלק על כלא [נתחזקה מלכות הקדושה בכל העולם, ונתעלה על כל שרי מעלה ועל כל כחות הקליפות] וסיהרא אתנהירת [והלבנה העליונה שהיא המלכות האירה לכל חיליה ולכל ישראל], וכדין אתכפיא מלכו חייבא סטרא אחרא, ואפיק לון קודשא בריך הוא למיהך במדברא תקיפא, דאיהו אתר ושלטנו דסמא"ל חייבא דאיהו דיליה ממש, בגין לתברא תוקפיה וחיליה ולכתתא רישיה ולאכפיא ליה דלא ישלוט.

י. ראה עוד בספר עבודת ישראל ריש פרשת מסעי שהביא כעין זה בשם בשם המגיד הגדול ממעזריטש: והנה אדומ"ו הגאון מהד"ב זלה"ה אמר כי כל המסעות שנסעו ישראל העיקר היה לתקן כל המקומות ולהגביה הניצוצין קדישין מהם, ולכן נכתבו בתורה שמות המסעות והמקומות אשר תקנום בתקנה. וזה 'ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה'', שמשה כתב כל מה שהוציאו ניצוצין קדושין במסעיהם שנסעו. ושנסעו על פי ה' ולא נסעו במקום אחד זולת שהוצרכו לתקן, וזהו ואלה מסעיהם למוצאיהם, ודפח"ח.

יא. מבואר באריכות לעיל פרשת ויחי בשם הרב הצדיק מנאראדיץ [הוא הרה"ק רבי ליב הכהן]: כמו ששמעתי מהרב הצדיק

'וַיִּכְתּוֹב מֹשֶׁה אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם'

'וַיִּכְתּוֹב מֹשֶׁה אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם' די תורה זאגט אינעם קומענדיגן פסוק ווייטער 'און משה האט געשריבן **זייערע ארויסגאנג פלעצער צו זייערע ציהונגס פלעצער**'.

פֵּירוּשׁ שֶׁעַל יְדֵי 'מוֹצָאֵיהֶם' שֶׁהוֹצִיאוּ הַקְּלִיפּוֹת מֵהַמִּדְבָּר דאס מיינט אז דורך זייערע **ארויסגאנג** (מוֹצָאֵיהֶם) וואס זיי האבן ארויסגעצויגן די קליפות פון די מדבר, **עַל יְדֵי מוֹצָאֵיהֶם קָרְאוּ אַחַר כָּךְ שֵׁמוֹת לְכָל מָקוֹם כְּפִי הַצֵּירוּף אוֹתִיּוֹת שֶׁמָּצְאוּ שָׁם**[יב] איז דורך זייערע **ארויסגאנג** האבן זיי נאכדעם גערופן די נעמען פאר יעדע פלאץ לויט די צירוף פון די אותיות וואס זיי האבן דארט געטראפן.

יב. א ענליכע ווארט ווערט אויך געברענגט אין ספר עבודת ישראל ריש פרשת מסעי אין נאמען פונעם מגיד פון ממעזריטש זלה"ה.

וְכֵן קָרְאוּ יִשְׂרָאֵל וּמֹשֶׁה שְׁמוֹת הַמַּסָּעוֹת כְּפִי צֵירוּף אוֹתִיּוֹת שֶׁמָּצְאוּ, 'עַל פִּי הֲוָיָ"ה' גִּימַטְרִיָּא יִרְאָה, כְּלוֹמַר עַל יְדֵי יִרְאָה כַּנַּ"ל.

וְכֵן כְּשֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת קְדוּשָּׁה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, נִתְקַדְּשָׁה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּגוֹדֶל קְדוּשָּׁה עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיָה לָהֶם שְׁמִירַת הַמַּלְכוּת פֶּה כַּנַּ"ל.

וְהַנְּבִיאִים שֶׁהִתְנַבְּאוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַמָּקוֹם הָיָה מְסַיְּעָם כַּיָּדוּעַ (זח"א פה.)[יב].

מנאראדיץ זללה"ה על פסוק (בראשית ב, יט) 'ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו', שלכאורה אינו מובן מה ענין חכמה יש בקריאת שם לכל דבר, ואמר הרב הנ"ל בדרך זה, דהנה החיות מבחינת דומם צומח חי מדבר נמשך מבחינת אותיות התורה שמהם נמשכים חיות כל דבר כפי בחינת שורשו ואחיזתו בבחינת אותיות התורה, וזה הוא בחינת חכמה של אדם הראשון, שהיה יודע החיות של כל דבר ודבר מאיזה צירופי אותיות המה נמשכים, וכל נברא כפי שורש אחיזתו בהאותיות התורה כך קרא שמו, כי מאלו האותיות נמשך שפעו וחיותו. וזהו וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו, כי שם של הדבר ההוא הוא ממש חיות הנברא ההוא שמחיה אותו תמיד בכל עת ורגע, עד כאן דבריו. וראה עוד לעיל פרשת יתרו ד"ה ועתה אם שמוע, ובדרוש לשבת תשובה ד"ה כי ביום הזה. וראה עוד בחומש היכל הברכה בראשית דף נ"ד שמביא דבר זה בשם הבעש"ט, וראה גם בדגל מחנה אפרים פרשת לך ד"ה וישב את כל הרכוש.

יב. בזוה"ק שם: ועל דא בזמנא דישראל הוו שראן על ארעא ופלחי פולחנא דקודשא בריך הוא, שכינתא הות צנועה בינייהו ולא נפקת מגו ביתא לבר באתגלייא, ובגין כך כל אינון נביאים דהוו בההוא זמנא לא נטלו נבואה אלא באתרה כדקאמרן, ובגין כך יונה הוה ערק לבר מארעא קדישא דלא יתגלי עליה נבואה ולא יהך בשליחותא דקודשא בריך הוא.

כִּדְאִיתָא בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן 'וַיִּקְרָא שֵׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת' (בראשית ב, כ) אזוי ווי עס שטייט אין תורה ביי אדם הראשון 'און ער האט גערופן נעמען צו אלע בהמות און חיות', **וְיָדוּעַ פֵּירוּשׁוֹ שֶׁקָּרָא לְכָל אֶחָד כְּפִי הַצֵּירוּף אֲשֶׁר בּוֹ נִבְרָא**[יג] און ס'איז באקאנט די פשט אז אדם הראשון האט גערופן יעדן איינעם לויט די צירוף וואס מיט דעם איז ער באשאפן געווארן (און אזוי אויך האבן די יודן גערופן די פלעצער לויט די אותיות וואס זיי האבן מתקן געווען אין די פלעצער).

עַל פִּי הֲוָיָ"ה

וְכֵן קָרְאוּ יִשְׂרָאֵל וּמֹשֶׁה שְׁמוֹת הַמַּסָּעוֹת כְּפִי צֵירוּף אוֹתִיּוֹת שֶׁמָּצְאוּ און אזוי האבן די יודן און משה גערופן די נעמען פון מַסָּעוֹת לויט די צירופים פון די אותיות וואס זיי האבן דארט געטראפן, **'עַל פִּי הֲוָיָ"ה' גִּימַטְרִיָּא יִרְאָה** די תורה זאגט **'עַל פִּי הֲוָיָ"ה' וואס דאס איז** בְּגִימַטְרִיָּא ווי 'יִרְאָה', **כְּלוֹמַר עַל יְדֵי יִרְאָה כַּנַּ"ל** דאס מיינט צו זאגן ווי אויבנדערמאנט אז דורך די מידה פון **יִרְאָה האבן זיי געקענט ארויסנעמען די קליפות און מתקן זיין די צירוף פון די נאמען פונעם פלאץ.**

ארץ ישראל איז געהייליגט געווארן דורך די יודן

וְכֵן כְּשֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת קְדוּשָּׁה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל און אזוי אויך ווען די יודן זענען אריין אין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מיט א בְּחִינַת קְדוּשָּׁה, **נִתְקַדְּשָׁה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּגוֹדֶל קְדוּשָּׁה עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל** איז אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל געהייליגט געווארן דורך די יודן מיט א גרויסע קדושה, **שֶׁהָיָה לָהֶם שְׁמִירַת הַמַּלְכוּת פֶּה כַּנַּ"ל** ווייל זיי האבן געהאט ווי אויבנדערמאנט די מידה פון היטן די מויל וואס איז די בחינה פון 'מַלְכוּת פֶּה'[יד].

יג. די ווארט ווערט געברענגט עטליכע מאל אינעם ספר בת עין: און אין פר' יתרו ד"ה ועתה אם שמוע תשמעו, און אין די דרוש לפ' מטו"מ. און אין חומש היכל הברכה (בראשית דף נד ע"א) ווערט די ווארט געברענגט בשם הבעש"ט. אונז וועלן דא אראפברענגען ווי עס ווערט געברענגט באריכות אין פר' ויחי ד"ה וישם את אפרים אין נאמען פון הרב הצדיק מנאראדיץ [רבי ליב הכהן מאניפאלי]: **כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵהָרַב הַצַּדִּיק מִנַּארַאדִיץ זללה"ה עַל פָּסוּק** (בראשית ב, יט) **'וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם לִרְאוֹת מַה יִּקְרָא לוֹ וְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ'** [אזוי ווי איך האב געהערט פונעם צדיק אין נאראדיץ די טייטש אויף די פסוק 'און ער האט עס געברענגט (די חיות ועופות) צו אדם און יעדע לעבעדיגע זאך וואס אדם הראשון האט אנגערופן (מיט זיין נאמען) דאס איז זיין נאמען', **שֶׁלִּכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן מַה עִנְיַן חָכְמָה יֵשׁ בִּקְרִיאַת שֵׁם לְכָל דָּבָר** [וואס לכאורה דארף מען פארשטיין וואס איז די חכמה פון געבן א נאמען צו יעדע זאך].

וְאָמַר הָרַב הַנַּ"ל בְּדֶרֶךְ זֶה [און דער צדיק פון נאראדיץ האט עס מסביר געווען אויף די וועג], **דְּהִנֵּה הַחִיּוּת מִבְּחִינַת דּוֹמֵם צוֹמֵחַ חַי מְדַבֵּר נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִים חִיּוּת כָּל דָּבָר כְּפִי בְּחִינַת שׁוֹרְשׁוֹ וַאֲחִיזָתוֹ בִּבְחִינַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה** [ווייל די חיות פון יעדע זאך אויף די וועלט פון די פיר בחינות דומם צומח חי מדבר ווערט נמשך פון די בחינה פון די אותיות וואס פון זיי ווערט נמשך די חיות פון יעדע זאך לויט די בחינה פון די שורש און ווי אזוי ס'איז באהאפטן אין די אותיות התורה], **וְזֶה הוּא בְּחִינַת חָכְמָה שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן** [און דאס איז געווען די חכמה פון אדם הראשון], **שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר וְדָבָר מֵאֵיזֶה צֵירוּפֵי אוֹתִיּוֹת הֵמָּה נִמְשָׁכִים** [וואס אדם הראשון האט געוויסט אויף יעדע איינצעלנע זאך פון וועלכע צירופי אותיות ווערט נמשך די חיות פאר די דאזיגע זאך], **וְכָל נִבְרָא כְּפִי שׁוֹרֶשׁ אֲחִיזָתוֹ בְּהָאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כָּךְ קָרָא שְׁמוֹ** [און יעדע באשעפעניש לויט זיין שורש אין די אותיות התורה אזוי האט ער גערופן זיין נאמען], **כִּי מֵאֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת נִמְשָׁךְ שִׁפְעוֹ וְחִיּוּתוֹ** [ווייל פון די אותיות ווערט נמשך זיין חיות און השפעה].

וְזֶהוּ 'וְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ' [און דאס איז פשט אין פסוק 'און יעדע לעבעדיגע זאך (נפש חיה) וואס אדם (הראשון) האט גערופן - דאס איז זיין נאמען'], **כִּי שֵׁם שֶׁל הַדָּבָר הַהוּא הוּא מַמָּשׁ חִיּוּת הַנִּבְרָא הַהוּא שֶׁמְּחַיֶּה אוֹתוֹ תָּמִיד בְּכָל עֵת וָרֶגַע, עַד כָּאן דְּבָרָיו** [ווייל די נאמען פון די זאך איז ממש די חיות פון די באשעפעניש - ביז דא איז זיינע ווערטער].

יד. די מידה פון 'פֶּה' ווערט אנגערופן אין זוהר הק' מַלְכוּת פֶּה, ווייל מיט די מויל איז מען מקבל אויף זיך מלכות שמים.

> **לָכֵן לֹא הִתְנַבְּאוּ אֶלָּא בְּ'כֹה'** (ספרי מטות א)[יג], **פֵּירוּשׁ כֹּה הוּא לְשׁוֹן דִּמְיוֹן, שֶׁהָיָה דּוֹמֶה הַקְּדוּשָּׁה לְמַה שֶּׁהָיָה מִקּוֹדֶם עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי הַנָּבִיא לֹא חִדֵּשׁ שׁוּם דָּבָר בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם, שֶׁהַמָּקוֹם הָיָה מְקוּדָּשׁ מִקּוֹדֶם.**
>
> **הוֹסִיף עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וְהִתְנַבֵּא בְּזֶה הַדָּבָר** (שם), **מְרַמֵּז לִבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת, כִּי 'זֶה הַדָּבָר' מַשְׁמַע זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַתָּה בַּשָּׁעָה הַזֹּאת.**
>
> **הַיְינוּ שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה הוֹצִיא הַקְּלִיפּוֹת מֵהַמִּדְבָּר, וְנִתְקַדֵּשׁ הַמָּקוֹם 'מַסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל', וְהִתְנַבֵּא בְּגוֹדֶל הַקְּדוּשָּׁה, וְכֹחַ הַזֶּה לֹא הָיָה אֶלָּא בְּמֹשֶׁה.**
>
> **וְזֶהוּ 'וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר' וְגוֹ', פֵּירוּשׁ שֶׁרָאשֵׁי הַמַּטּוֹת כְּפִי בְּחִינַת הַיִּרְאָה שֶׁהָיְתָה לָהֶם עַל יְדֵי קְדוּשַּׁת הַפֶּה, כֵּן הִשִּׂיג הַשְּׂרָרוּת שֶׁלּוֹ.**
>
> **מִי שֶׁהָיָה בּוֹ יוֹתֵר יִרְאָה הָיָה שַׂר גָּדוֹל, שַׂר מֵאָה וְשַׂר אֶלֶף, הַכֹּל לְפִי עֵרֶךְ הַיִּרְאָה שֶׁהָיָה לוֹ.**
>
> יג. בספרי שם: 'זה הדבר', מגיד שכשם שנתנבא משה ב'כה אמר' כך נתנבא נביאים ב'כה אמר', ומוסיף עליהם 'זה הדבר'.

וְהַנְּבִיאִים שֶׁהִתְנַבְּאוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַמָּקוֹם הָיָה מְסַיְּיעָם כַּיָּדוּעַ (זח"א פה.) און די נביאים וואס האבן דערנאך נבואה געזאגט אין ארץ ישראל איז עס געווען מיט די כח הקדושה פון די פלאץ וואס האט זיי געהאלפן.

די פארגלייך פון די נבואה פון כֹּה און די נבואה פון זֶה הַדָּבָר

כֹּה אָמַר

לָכֵן לֹא הִתְנַבְּאוּ אֶלָּא בְּ'כֹה' (ספרי מטות א)[טו] און דערפאר האבן די נביאים נישט געזאגט זייער נבואה נאר מיט די לשון 'כֹּה', **פֵּירוּשׁ כֹּה הוּא לְשׁוֹן דִּמְיוֹן** ווייל די ווארט כֹּה איז א לשון פון דִּמְיוֹן – זיך צוגלייכן, **שֶׁהָיָה דּוֹמֶה הַקְּדוּשָּׁה לְמַה שֶּׁהָיָה מִקּוֹדֶם עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל** ווייל די קדושה פון די פלאץ איז געווען גלייך אזוי ווי עס איז געווען פארדעם געהייליגט דורך די יודן, **כִּי הַנָּבִיא לֹא חִדֵּשׁ שׁוּם דָּבָר בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם** ווייל דער נביא האט דאך נישט דורך זיין נבואה אליין מחדש געווען קיין שום נייע זאך אין די פלאץ, **שֶׁהַמָּקוֹם הָיָה מְקוּדָּשׁ מִקּוֹדֶם** ווייל די פלאץ איז שוין געווען הייליג פון פארדעם.

זֶה הַדָּבָר

הוֹסִיף עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וְהִתְנַבֵּא בְּזֶה הַדָּבָר (שם) אבער משה רבינו האט פארמערט זיין נבואה מער פון די נביאים ווייל זיין נבואה איז געווען מיט די ווערטער פון 'זֶה הַדָּבָר', **מְרַמֵּז לִבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת** וואס די ווערטער 'זֶה הַדָּבָר' איז מרמז צו א בחינה פון הִתְחַדְּשׁוּת – באנייען א נייע זאך.

כִּי 'זֶה הַדָּבָר' מַשְׁמַע זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַתָּה בַּשָּׁעָה הַזֹּאת ווייל די נבואה פון 'זֶה הַדָּבָר' מיינט אז די זאך איז יעצט געשעהן אויף די פלאץ, **הַיְינוּ שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה הוֹצִיא הַקְּלִיפּוֹת מֵהַמִּדְבָּר** דאס מיינט אז אין יענע צייט אליין האט ער ארויסגענומען די קְלִיפּוֹת פון די מדבר, **וְנִתְקַדֵּשׁ הַמָּקוֹם 'מַסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל'** און עס איז געהייליגט געווארן די פלאץ וואס איז געווען 'מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' (די ציאונגען פון די יודן), **וְהִתְנַבֵּא בְּגוֹדֶל הַקְּדוּשָּׁה** און ער האט געזאגט נבואה מיט זיין גרויסע קְדוּשָּׁה, **וְכֹחַ הַזֶּה לֹא הָיָה אֶלָּא בְּמֹשֶׁה** און אזא כח איז נאר געווען ביי משה רבינו.

די כח פון די רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת

וְזֶהוּ 'וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר' וְגוֹ' און דאס איז פשט אין פסוק 'און משה האט גערעדט צו די הויפטן פון די שבטים אזוי צו זאגן דאס איז די זאך (וואס דער אייבישטער האט באפוילן)', **פֵּירוּשׁ שֶׁרָאשֵׁי הַמַּטּוֹת כְּפִי בְּחִינַת הַיִּרְאָה שֶׁהָיְתָה לָהֶם עַל יְדֵי קְדוּשַּׁת הַפֶּה** דאס מיינט צו זאגן אז די 'רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת' לויט וויפיל יִרְאָה יעדער איינער פון זיי האט געהאט לויט וויפיל קְדוּשַּׁת הַפֶּה ער האט געהאט, **כֵּן הִשִּׂיג הַשְּׂרָרוּת שֶׁלּוֹ** אזויפיל האט ער דערגרייכט זיין הערשאפט.

טו. אין ספרי דארט שטייט: **'זה הדבר'** [שטייט ביי די נבואת משה אז ער האט געזאגט 'זה הדבר'], **מגיד שכשם שנתנבא משה ב'כה אמר' כך נתנבא נביאים ב'כה אמר', ומוסיף עליהם 'זה הדבר'** [ס'קומט אונז צו לערנען אז אזוי ווי משה רבינו האט געזאגט נבואה מיט 'כה אמר' אזוי האבן די אנדערע נביאים אויך נבואה געזאגט מיט 'כה אמר' און משה רבינו האט נאך צוגעלייגט אז זיין נבואה איז אויך געווען מיט די ווערטער 'זה הדבר'].

כְּמַאֲמַר חֲזַ"ל (קידושין לב:) עַל פָּסוּק (דברים יז, טו) 'שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ', שֶׁתְּהֵא אֵימָתוֹ עָלֶיךָ, פֵּירוּשׁ שֶׁתִּהְיֶה עָלֶיךָ בְּחִינַת אֵימָה וְיִרְאָה שֶׁיִּהְיֶה לְהַמֶּלֶךְ לִפְנֵי ה'[יד], כָּךְ יִהְיֶה שְׂרָרָתוֹ עָלֶיךָ.

וּמֹשֶׁה הַמְּשִׁיךְ לָהֶם אוֹתָהּ הַבְּחִינָה עַל יְדֵי 'זֶה הַדָּבָר', פֵּירוּשׁ בִּבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת שֶׁחִדֵּשׁ בְּהוֹצָאַת הַקְּלִיפּוֹת כַּנַּ"ל.

וְהִזְהִיר לָהֶם עַל 'לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ כְּכָל הַיּוֹצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה', פֵּירוּשׁ שֶׁהִזְהִיר לָהֶם שֶׁעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַפֶּה יַשִּׂיגוּ לִבְחִינַת הַיִּרְאָה וּשְׂרָרוּת.

שֶׁנִּזְכֶּה לָזֶה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, כֵּן יְהִי רָצוֹן אָמֵן.

יד. וראה עוד דגל מחנה אפרים פרשת עקב ד"ה ועתה: כי המצוה שבתורה 'שום תשים עליך מלך' היא כדרשת חז"ל שתהא אימתו עליך, ורמזו בדבריהם הקדושים שהמלך ישפיע להם יראת ה', כי המלך צריך להיות ירא ה', כמו שכתוב 'והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו', 'לבלתי רום לבבו מאחיו', והיינו כדי שיקבלו ממנו מוסר ויראת ה', והיא שאמרו שתהא אימתו היינו בחינת יראה שלו עליך שישפיע עליך גם כן יראת ה', זהו תוכן המצוה.

מִי שֶׁהָיָה בּוֹ יוֹתֵר יִרְאָה הָיָה שַׂר גָּדוֹל ווער עס האט געהאט מער יִרְאָה איז געווען א גרעסערע שַׂר (הֶאר), **שַׂר מֵאָה וְשַׂר אֶלֶף** און אזוי איז געווען א שַׂר מֵאָה און א שַׂר אֶלֶף, **הַכֹּל לְפִי עֵרֶךְ הַיִּרְאָה שֶׁהָיָה לוֹ** אלעס לויט וויפיל און די גרויסקייט פון די יִרְאָה וואס ער האט געהאט.

כְּמַאֲמַר חֲזַ"ל (קידושין לב:) **עַל פָּסוּק** (דברים יז, טו) **'שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ', שֶׁתְּהֵא אֵימָתוֹ עָלֶיךָ** אזוי ווי חז"ל דרש'ענען אויף די פסוק 'דו זאלסט לייגן אויף דיר א קעניג' אז דאס מיינט צו זאגן ס'זאל זיין דער קעניג'ס פארכט און ציטער אויף דיר, **פֵּירוּשׁ שֶׁתִּהְיֶה עָלֶיךָ בְּחִינַת אֵימָה וְיִרְאָה שֶׁיִּהְיֶה לְהַמֶּלֶךְ לִפְנֵי ה'** דאס מיינט אז ס'זאל זיין אויף דיר אזא בחינה פון ציטער (אֵימָה) און יִרְאָה אזוי ווי ס'איז דא פארן קעניג פארן באשעפער, **כָּךְ יִהְיֶה שְׂרָרָתוֹ עָלֶיךָ** אזוי וועט זיין הערשאפט אויף דיר.

די רמז אין די פסוקים פון פרשת מטות

'זֶה הַדָּבָר'

וּמֹשֶׁה הַמְּשִׁיךְ לָהֶם אוֹתָהּ הַבְּחִינָה עַל יְדֵי 'זֶה הַדָּבָר'[טז] און משה האט דורך די בחינה פון 'זֶה הַדָּבָר' ממשיך געווען אויף די יודן די בחינה פון יִרְאָה, **פֵּירוּשׁ בִּבְחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת שֶׁחִדֵּשׁ בְּהוֹצָאַת הַקְּלִיפּוֹת כַּנַּ"ל** דאס מיינט אז מיט די בחינה פון הִתְחַדְּשׁוּת וואס ער האט באנייט וואס איז מרומז אין ווערטער 'זֶה הַדָּבָר' ווי אויבנדערמאנט וואס מיט דעם האט ער ארויסגעצויגן די קליפות.

לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ

וְהִזְהִיר לָהֶם עַל 'לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ כְּכָל הַיּוֹצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה' און משה האט זיי אגעזאגט 'נישט צו פארשוועכן די רייד און אלעס וואס עס גייט ארויס פון זייער מויל זאלן זיי טאהן', **פֵּירוּשׁ שֶׁהִזְהִיר לָהֶם שֶׁעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַפֶּה יַשִּׂיגוּ לִבְחִינַת הַיִּרְאָה וּשְׂרָרוּת** דאס מיינט אז ער האט זיי אנגעווארנט אז דורך זיך היטן די מויל וועלן זיי דערגרייכן צו די בחינה פון יִרְאָה און הערשאפט.

שֶׁנִּזְכֶּה לָזֶה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. כֵּן יְהִי רָצוֹן אָמֵן.

טז. אזוי ווי עס שטייט אין פסוק וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת לֵאמֹר **זֶה הַדָּבָר**' וְגוֹ'.

נא להתפלל לרפואת הבתולה **זעלדא** בת **שרה רויזא** לרפו"ש

לזיכוי הרבים: די גליון איז דא צו באקומען ווענכטליך אין טאשער בית המדרש אין בארא פארק.

צו באקומען ווענכטליך די גליון ביי אימייל און צו באקומען טעגליכע שיעורים אין די ספר בת עין
שיקט א אימייל צו basayinyomi@gmail.com

צו צושטייער געבן פאר הוצאת הגליון רופט 9175865465 תזכו למצוות

נעמט א חלק אין הפצת הגליון און זייט מנדב לעילוי נשמת אייערע קרובים און נאנטע
פאר הערות און מנדב זיין נא לפנות Mechonusa@gmail.com

אידיש

בסייעתא דשמיא

זרע שמשון

געקליבענע געדאנקען און טרעפליכע פערל ווערטער אויף די וועכענטליכע פרשה.
צוזאמגענומען פון די ספרים פון דער גרויסער צדיק
און גאון רבינו שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זלה"ה.
וועלכע האט צוגעזאגט פאר די אלע וואס לערנען זיינע ספרים און תורות, וועלן זוכה זיין
צו זעהן ישועות און נפלאות אין אלע הינזיכטן - 'בני חיי ומזוני'.

זרע שמשון הלימוד שמשפיע ישועות

פרשת מטות-מסעי תשפ"ה

גליון 426

אמרות שמשון

זיך נישט פארזוימען צו הרג'ענען די פיינט פונעם אויבערשטן

נְקֹם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים (לא, ב). מלחמת מדין איז געווען א 'מלחמת מצוה' וואס אזא מלחמה מען מעג אפילו אנפאנגן די מלחמה אום שבת קודש, אזוי ווי עס ווערט גע'פסק'נט אין טור (או"ח סימן רמ"ט) 'מלחמת מצוה מתחילין אפילו בשבת'.

לכאורה דארף מען פארשטיין פארוואס זאל מען מעגן אנהייבן א מלחמת מצוה אין שבת? בשלמא אויב די גוים קומט מלחמה האלטן מיט די אידן, איז פשוט אז מען מעג ארויסגיין מלחמה האלטן אנטקעגן זיי, ווייל עס איז 'סכנת נפשות', אבער פארוואס פעלט אויס אז מען זאל גיין אנפאנגן א מלחמת מצוה אום שבת? פארוואס קען מען נישטווארטן ביז נאך שבת?

דער תירוץ איז, ווען עס קומט צו א 'מלחמת מצוה' טאר מען עס נישט אפשטופן אפילו נישט אויף א רגע, נאר גלייך אין די ערשטע געלעגנהייט וואס איז שייך דארף מען אנהייבן די מלחמה, אפילו אויב עס איז שבת קודש.

ווייל די מצוה פון הרג'ענען די פיינט פונעם אויבערשטן איז חשוב'ער פון אלע אנדערע מצות אין די תורה, און מען מוז עס טוען די שנעלסטע וואס מען קען, און מען טאר זיך נישט פארזוימען. (אות ג' ד"ה וי"ל)

נאר משה רבינו קען מלחמה האלטן מיט מדין

נְקֹם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים אַחַר תֵּאָסֵף אֶל עַמֶּיךָ (לא, ב). עס ווערט געברענגט אין מדרש (ילקוט שמעוני מטות רמז תשפ"ה), דער אויבערשטער האט געזאגט פאר משה רבינו, אויב ווילסטו בלייבן לעבן פאר לאנגע יארן, זאלסטו נישט מלחמה האלטן מיט מדין, ווייל נאר דו קענסט מלחמה האלטן מיט מדין, דעריבער וועסטו נישט שטארבן איידער דו האסט מלחמה מיט זיי".

ווען משה רבינו האט דאס געהערט, האט ער געזאגט, עס איז ענדערש אז מען זאל גלייך יעצט מלחמה האלטן מיט מדין און זיי איינעמען, און כלל ישראל זאל זען די מפלה אין זייערע שונאים. אפילו אויב דאס מיינט אז נאכדעם וועט ער דארפן נפטר ווערן.

מען קען ערקלערן פשט פארוואס די נקמה אין מדין האט געקענט געטון ווערן נאר דורך משה רבינו, לויט ווי עס ווערט געברענגט פון די מקובלים (הובא בילקוט ראובני מטות אות ל"ו בשם גליא רזיא), אז כדי א מלך אדער א שר זאל קענען מלחמה האלטן מיט א צווייטע לאנד, דארף דער מלך האט א געוויסע קשר און שייכות מיט יענע לאנד. א שטייגער וואס עס איז געווען מיט פנחס וואס האט גע'הרג'עט כזבי בת צור וואס קומט פון מדין, ער האט עס געקענט טון נאר ווייל ער שטאמט פון יתרו וואס קומט פון מדין. אזוי אויך דוד המלך וואס האט מלחמה געהאלטן מיט מואב, האט עס געקענט טון נאר ווייל ער שטאמט פון רות וואס קומט פון מואב.

דעריבער ווען עס איז געקומען צו מלחמה האלטן מיט די פאלק 'מדין', האט עס נאר געקענט געטון ווערן דורך משה רבינו, וואס איז אויפגעוואקסן אין מדין און האט חתונה געהאט מיט צפורה א טאכטער פון יתרו וואס האט געוואוינט אין מדין, און נאר ער האט געהאט די כוחות זיך צו שלאגן מיט זיי און זיי בייקומען. (אות ד' ד"ה וי"ל)

דער אויבערשטער איז העכער אלע אפגעטער

מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח יָצְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיָד רָמָה לְעֵינֵי כָּל מִצְרָיִם. וּמִצְרַיִם מְקַבְּרִים אֵת אֲשֶׁר הִכָּה ה' בָּהֶם כָּל בְּכוֹר וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה ה' שְׁפָטִים (לג, ג - ד). מען קען ערקלערן פארוואס זאגט דער פסוק א לשון **בְּיָד רָמָה** אנדערש ווי איבעראל וואס עס שטייט די לשון **בְּיָד חֲזָקָה** (שמות ו, א. יג, ט. דברים ה, ט, ועוד).

לויט ווי עס ווערט געברענגט אין רבינו בחיי (שמות יב, יב), אז ביינאכט - בשעת מכת בכורות - זענען אלע אפגעטער צעשמעטערט געווארן, אבער די מצרים זענען געווען אזוי שטארק פארנומען מיט זייערע טויטע, אז זיי האבן נישט באמערקט וואס האט פאסירט מיט די אפגעטער, נאר צומארגנ'ס האבן זיי באמערקט אז אלעס איז צעשמעטערט און צעווארפן.

חדש! חדש!
ספר
זרע שמשון
יום יום
להשיג בכל חנויות הספרים

תורמים
ורואים ישועות
אל תחמיצו!
שמות התורמים יתברכו
אצל גדולי הדור שליט"א
בשעת לימודם
בספר זרע שמשון.
הספר שמחולל פלאות.
אלפים נושעו בהבטחתו.
02-80-80-500
05271-66450
347-496-5657
/https://www.zerashimshon.co.il/donation

הוצאת הגליון
והפצתו לזכות

לזכר נשמת
האדמו"ר מבאבוב
הגה"ק רבי שלמה
בהרה"ק רבי בן ציון
זצוקללה"ה
נלב"ע א' אב תש"ס
שהמליץ מאד ללמוד בספר הקדוש
זרע שמשון ולזכות כל ההשפעות טובות
זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל

רפואה שלימה
רפאל בן לינדה
מאגו מרגריטה בת רחל
שרה בת רווה
מנואל בן רבקה
שלמה בן יעל
דורה בת אסתר
שישלח ה' להם רפואה שלימה
והחלמה מהירה בכל גופם
ויהיה להם אריכות ימים
ושנים טובות ומתוקות לשמחתם
ולשמחת כל משפחתם

לזיווג הגון
הודיה בת תמר
שרה שרון בת סופיה
יוכבד ג'ובנה בת
מירב תמר
שיזכו לזיווג הגון בקרוב
מתוך אושר ושמחה

עושר ואושר
ברוך צבי ניסים
בן שושנה לאה
שיצליח בכל עסקיו לראות פריצת
דרך ברכה ושפע רב בקרוב ממש
מתוך מנוחת הגוף והנפש

הצלחה וברכה
בנימין בן תמרה
שיסתדרו לו בהקדם כל בעיות
המס בעסק בלי שום הפסדים
ויהיה לו מנוחת הנפש
והצלחה גדולה בכל עסקיו

זיווג הגון
ברכה מרים בת חולדה
לזיווג הגון בקרוב ממש מתוך אושר
ושמחה ובניקל

שפע וברכה
חיים דוד בן עטיא
וזוגתו
צביה רחל בת רבקה
שיזכו לשפע ברכה והצלחה גדולה
בכל מכל כל עד בלי די פרנסה
בשפע מתוך הרחבת הדעת
וימלא ה' כל משאלות לבם לטובה

הצלחה ועושר
אשר אנשיל דוד הלוי
בן נילי
לשפע הצלחה ברכה ועושר
בלא גבול בקרוב ממש

זכות וברכה
להצלחת השותפים
התורמים ומשפחותיהם
החפצים בעילום שמם
שיזכו לשפע ברכה והצלחה בני בריכי
חיי אריכי ומזוני רויחי נחת מכל יוצ"ח
זכות המחבר יגן בעדם אכי"ר

הצלחה וזש"ק
יצחק בן רחל
וזוגתו רינה בת לינדה
לשפע ברכה והצלחה בכל
ולהיפקד בזש"ק בבריאות

רוב ברכות וישועות
מרדכי בן רחל
שיזכה לזיווג הגון פרנסה טובה
ועשירות גדולה ומציאת דירה לקניה
במהרה ובריאות איתנה

הצלחה ועושר
דניאל אורי
בן רג'ינה מלכה
לשפע ברכה והצלחה עושר וכבוד
ובשורות טובות בקרוב ממש

תרומות למען הפצת תורת זרע שמשון 02-80-80-500 * 347-496-5657 אלפים נושעו בהבטחת הזרע שמשון

דעריבער זאגט דער פסוק אז אינדערפרי ווען כלל ישראל איז ארויס פון מצרים איז עס געווען **בְּיָד רָמָה**, ווייל דעמאלטס האבן זיי באמערקט וואס עס האט פאסירט מיט זייערע אפגעטער, און האבן געזען אז דער אויבערשטער 'רם על כל רמים' - ער איז העכער פון אלע אפגעטער.

אזוי אויך ביים ים סוף זאגט דער פסוק (שמות יד, ח) די לשון **בְּיָד רָמָה**, ווייל דארט איז אויך געווען א צייכן אז דער אויבערשטער איז העכער אלע אפגעטער. אזוי ווי עס שטייט אין חז"ל (הובא ברש"י ד"ה לפני) אויפן פסוק (שם יד, ב) **לִפְנֵי בַּעַל צְפֹן**, אז די עבודה זרה איז איבערגעבליבן פון אלע אפגעטער, כדי די מצרים זאלן מיינען אז דער בעל צפן פארמאגט א שטארקע כח, און ווען עס האט פאסירט קריעת ים סוף, האבן זיי ווידעראמאל געזען אז דער אויבערשטער איז העכער פון אלע אפגעטער.

(אות א' ד"ה ואתי שפיר)

כלל ישראל איז מעלה די ניצוצות הקדושה אין מדבר

וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל פִּי ה' וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצָאֵיהֶם (לג, ב). צוערשט דארף מען פארשטיין די דאפלטע לשון אין פסוק, און נאכמער דארף מען פארשטיין, פארוואס שטייט די ערשטע מאל **מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם** און די צווייטע מאל שטייט **מַסְעֵיהֶם לְמוֹצָאֵיהֶם**?

מען קען ערקלערן לויט ווי עס ווערט געברענגט אין ספרי קבלה (זוהר הק' פרשת תצוה קפד. מגלה עמוקות פרשת מטו"מ ד"ה בפסיקתא), אז ווען די אידן זענען ארומגעגאנגען אין מדבר פון איין ארט צום צווייטן האבן זיי ארויסגענומען און מעלה געווען אלע ניצוצות דקדושה פון די קליפות וואס געפינען זיך אין מדבר, [אזוי ווי עס שטייט אין פסוק (דברים ח, טו) **הַמּוֹלִיכְךָ בַּמִּדְבָּר הַגָּדֹל וְהַנּוֹרָא נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן** וגו', וואס דאס מרמז אויף די גרויסע קליפות וואס געפינען זיך דארט אין מדבר].

און אויב וואלט כלל ישראל זוכה געווען און נישט געזינדיגט אין מדבר, וואלטן זיי געקענט מעלה זיין אלע ניצוצות אין א קורצע צייט, אבער וויבאלד זיי האבן געזינדיגט האט עס געדויערט אסאך לענגער, דעריבער האט כלל ישראל געדארפט פארבלייבן פערציג יאר אין מדבר.

לויט דעם קען מען ערקלערן, דער פסוק פאנגט אן **מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם**, וואס דאס ווארט **מוֹצָאֵיהֶם** איז מרמז אויפן לשון 'מציאה' און 'הוצאה' אז דורך די מסעות אין מדבר האבן זיי געטראפן און ארויסגענומען די ניצוצות דקדושה פון די קליפות.

און אין אנהייב, איידער כלל ישראל האט געזינדיגט, האבן זיי געקענט גלייך ארויסנעמען די ניצוצות פון יעדע פלאץ וואו זיי זענען אנגעקומען, און האבן זיך נישט געדארפט פארזוימען, דעריבער שטייט אין פסוק **מוֹצָאֵיהֶם** - דאס ארויסנעמען פון די קליפות האט געווארט **לְמַסְעֵיהֶם** ביז די אידן וועלן אנקומען דארט, און גלייך ביים אנקומען איז עס נתעלה געווארן.

אבער שפעטער ווען כלל ישראל האט געזינדיגט, און האבן זיך געדארפט פארזוימען ביז זיי האבן געקענט מעלה זיין די ניצוצות, דעריבער זאגט דער פסוק **מַסְעֵיהֶם** די אידן האבן זיך געדארפט פארזוימען און ווארטן ביז זיי האבן געקענט גיין ווייטער, ווייל **לְמוֹצָאֵיהֶם**, עס האט גענומען צייט ביז זיי האבן געקענט צוזאמנעמען די ניצוצות דקדושה. (אות ב' ד"ה וא"ת)

גבורת שמשון
סיפורי ישועה

ובתוך רביק אהללנו

שיעור בבית המדרש זרע שמשון

ליל שישי פרשת תזריע - מצורע העעל"ט, ביים וועכענטליכע שיעור אין ספה"ק זרע שמשון, אינעם צענטראלע ביהמ"ד זרע שמשון אין עיה"ק ירושלים תובב"א, האט זיך באטייליגט הרה"ח ר' **מאיר קאהן** שליט"א, און ער שילדערט זיין ישועה, וואס ער האט צוגעזאגט צו מפרסם זיין אויב ער וועט געהאלפן ווערן:

איך האב ב"ה די זכי' צו לערנען יעדן טאג א קביעות'דיגן שיעור אינעם הייליגן ספר זרע שמשון, און איך פראביר אויך צו פארשפרייטן און מזכה זיין נאך אידן מיט די געוואלדיגע סגולה.

מיט עטליכע וואכן צוריק, בין איך אויפגעשטאנען שבת קודש אינדערפרי מיט שווערע ווייטאגן, איך האב באלד פארשטאנען אז דאס איז בכלל נישט קיין פשוט'ע ווייטאגן, נאר עס איז עפעס אינערליך און ערנסט.

נאך איידער איך האב עפעס געקענט טון האב איך צופעליג באמערקט אויפן טיש די וועכנטליכע גליון זרע שמשון וואס איינע פון מיינע איידימער האבן אהיימגעברענגט פון ביהמ"ד, און איך האב עס גלייך גענומען אלס א סימן אז דער הייליגער זרע שמשון וויל מיר מזכה זיין צו לערנען זיינע תורות און דורכדעם זוכה זיין צו א ישועה.

נאכן זאגן ברכת התורה האב איך עס אנגעהויבן צו לערנען, און צוביסלעך האב איך געשפירט ווי די ווייטאגן לאזן נאך און עס ווערט אסאך בעסער, נאך א לענגערע ווײלע וואס איך האב געלערנט, האב איך שוין ב"ה נישט געשפירט קיין זכר פון די שווערע ווייטאגן וואס איך האב פריער געשפירט.

אזוי אויך איז געווען א תקופה וואס איך האב געהאט א געוויסע שווערקייט וואס האט מיר ממש צוגענומען מיט ישוב הדעת, און איך האב זיך אונטערגענומען צו צולייגן אין מיין קביעות פון לערנען דער ספר זרע שמשון, און צוגעזאגט אז אויב וועל איך געהאלפן ווערן, וועל איך בס"ד פארשפרייטן.

און ב"ה עס איז נישט אריבער קיין לאנגע צייט, איך בין וואונדערליך געהאלפן געווארן אויף די בעסטע פארנעם, און איך בין יעצט מקיים מיין הבטחה מיטן פארשפרייטן מיין ישועה, וואס איך האב זוכה געווען בזכות דעם גרויסן צדיק, זי"ע.

ארויסגעגעבן דורך 'האיגוד העולמי להפצת תורת רבינו הזרע שמשון'.
צו באקומען דעם גליון וועכענטליך, פאר באמערקונגען, אדער איבערצוגעבן פערזענליכע סיפורים, קען מען זיך ווענדן צו: zera277@gmail.com
אדער קענט איר זיך פארבינדען צו דאס פאלגענדע: **ארץ ישראל** הרב ישראל זילברברג: 052-716-6450 www.zerashimshon.com
אמעריקע הרב מנחם בנימין פאשקעס: 347-496-5657 mbpaskesz@gmail.com Zera Shimshon C/O B Paskesz 1645 48 St. Brooklyn NY 11204
צו באקומען די ספר 'זרע שמשון' קען מען זיך פארבינדן
ארץ ישראל: 05271-66-450
בארה"ב: 347-496-5657
אזוי אויך קענט איר אטייל נעמען אין די הוצאות, צו מנדב זיין לזכות אדער לע"נ און גלייכצייטיג זוכה זיין צו די זעלטענע ברכה פון דער הייליגער 'זרע שמשון'
ניתן להפקיד בבנק מרכנתיל (17) סניף 635 מ.ח. 71713028 ע"ש זרע שמשון כמו"כ ניתן לתרום בכרטיס אשראי
וזכות הצדיק ודברי תורתו הקדושים יגן מכל צרה וצוקה, ויושפע על הלומדים ועל המסייעים בני חיי ומזוני וכל טוב סלה כהבטחתו בהקדמת ספריו
זרע שמשון ע"ר 580624120

גליון פנינים פון אור החיים הק' אויף אידיש

פרשת מטות מסעי

הוצאות הגליון לחדשי זה להצלחת אריאל בן יוסף הי"ו
זכות רביה"ק האור החיים זי"ע יגן בעדו ובעד כל הנלווים אליו להתברך בכל משאלות לבם לטובה ולברכה

די אידן האבן נקמה גענומען אין מדין און עס ווערט גערעכנט כאילו משה רבינו אליין האט דאס געטוהן

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר, נְקֹם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים וגו' (לא, א-ב), דער **אור החיים הק'** ערקלערט דעם פשט פונעם פסוק "וַיְדַבֵּר ה'" דער אייבערשטער האט גערעדט צו משה און אים געזאגט - "לֵּאמֹר", ער זאל זאגן די אידן זיי זאלן נְקָמָה נעמען אין די מִדְיָנִים. דער אויבערשטער האט דאס ספעציעל בַּאטָאנְט, וויבאלד דער אויבערשטער האט געזאגט "נְקוֹם" מיט א לָשׁוֹן יָחִיד, זאל משה נישט מיינען אז דאס מיינט אז ער זאל אליין גיין נקמה נעמען, אזאך וואס וואלט געקענט זיין - ווייל ער איז דאך געווען א שטארקער א גִיבּוֹר חַיִל, אין מיט די הילף פון באשעפער וואלט ער זיכער דאס געקענט טוהן.

דערפאר האט דער אויבערשטער געזאגט "לֵּאמֹר" אז די אידן זאלן דאס טוהן, אבער עס וועט ווערן גערעכנט כאילו משה רבינו אליין האט דאס געטוהן, ווייל ער האט זיך מוֹסֵר נֶפֶשׁ געווען דערויף - וויסנדיג אז גלייך דערנאך וועט ער גיין פון די וועלט, אין אזוי האט משה רבינו מקיים געווען דעם "בְּכָל נַפְשְׁךָ" אויפן בעסטן אופן וואס איז שייך.

"מאת המדינים" איז מרמז אויף בלעם

נאך ערקלערט דער **אור החיים הק'** דער לשון "מֵאֵת הַמִּדְיָנִים" און עס שטייט נישט "מֵהַמִּדְיָנִים", וויל תורה וויל מְרַמֵז זיין אויף איינעם וואס איז געווען **מיט** די מִדְיָנִים אבער נישט **פון** די מִדְיָנִים, דאס איז געווען בִּלְעָם, וואס איז געקומען אין מִדְיָן מאנען זיין באלוינוג אויפן ווערן שעלטן די אידן, אין מען האט אים געהרג'ט דארט, ווי עס שטייט אין פסוק ווייטער. קען זיין אז דער אויבערשטער האט זיך צוגאיילט אנזאגן די אידן זיי זאלן נקמה נעמען, כדי זיי זאלן אניאגן צו הרג'נען פאר בלעם מיט די מִדְיָנִים איידער ער קערט צוריק צו זיין לאנד.

דער טעם פארוואס פונקט פנחס איז געשיקט געווארן נקמה צו נעמען אין מדין

וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה וגו' אֹתָם וְאֶת פִּינְחָס (לא, ו), עס שטייט "וישלח", ווייל משה האט געוואלט זיי זאלן זיין ווי "שְׁלוּחֵי מִצְוָה" - וואס ווערן נישט געשעדיגט - ווי עס שטייט אין גמרא.

דער טעם פארוואס משה רבינו האט געשיקט פונקט פינחס און נישט קיין אנדערער ווי צום ביישפיל יְהוֹשֻׁעַ, איז ווייל פינחס האט זיך שוין ארויסגעוויזן קעגן מִדְיָן, מיט דעם וואס ער האט געהרג'ט כָּזְבִּי בַּת צוּר וואס איז געווען א טאכטער פון איינע פן די קעניגן פון מִדְיָן, מיט דעם כח וועט ער זיכער מַצְלִיחַ זיין צו גיין ווייטער און פארטיליגן דאס גאנצע טמא'נע פאלק מדין.

נאך מער, ווען ער וואלט געשיקט א צווייטן וואלטן מענטשן געפרעגט פארוואס האט מען מען נישט מוֹחֶה געווען אין די מדינים, דעפאר האט ער געשיקט פינחס, וואס ער האט דאך יא מוחה געווען און מקנא געווען קִנְאַת ה' צְבָאוֹת.

פארוואס האבן זיך די בני גד ובני ראובן געדארפט דערנענטערן צו משה

וַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ גִּדְרֹת צֹאן נִבְנֶה לְמִקְנֵנוּ וגו' (לב, טז), דער **אור החיים הק'** פרעגט, פארוואס שטייט "**וַיִּגְּשׁוּ**", - זיי זענען צוגעגאנגען, די בְּנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן זענען דאך געשטאנען נעבן משה און גערעדט מיט אים? נאר וויל ווען משה האט זיך גערעגט אויף זיי און גערעדט צו זיי מיט זייער שטערנגע ווערטער, האבן זיך זיך דערשראקן און זיך אביסל דערווייטערט פון משה רבינו, יעצט ווען זיי האבן געוואלט ענטפערן האבן זיי זיך געדארפט צוריק דערנענטערן.

פארוואס שטייט צוויי מאל "בחודש הראשון"

"**וַיִּסְעוּ מֵרַעְמְסֵס בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן**" וגו' (לג, ג), דער **אור החיים** הק' ערקלערט פארוואס שטייט צוויי מאל "בַּחוֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן" עס וואלט געקענט שטיין בְּקִיצוּר "בַּחוֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן **בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם** " אדער "**בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר** לַחוֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן", נאר די תורה וויל מרמז זין דאס וואס חז"ל זאגן, אז דער ערשטער חודש - חוֹדֶשׁ נִיסָן - איז א צייט וואס די מזל פון די אידן איז דאן אויף א הויעכן שטאפל, און דער מיטלסטער טאג - ט"ו לַחוֹדֶשׁ - איז דער קלימאקס פון הַצְלָחָה פונעם חודש, דעפאר חזר'ט די תורה איבער "בַּחוֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן " ווייל די מַעֲלָה פון ט"ו לחודש איז נאר אין א גוטן חודש. די תורה וויל זאגן איז די בעסטע צייט זענען די אידן ארויס פון מִצְרַיִם,

פארואס שטייט נישט דאס ווארט "נשיא" ביי יהודה, שמעון און בנימין

אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים לְמַטֵּה יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן יְפֻנֶּה (לד, יט) ביי די ערשטע דריי שבטים וואס די תורה שרייבט - שֵׁבֶט יְהוּדָה, שִׁמְעוֹן און בִּנְיָמִין - איינע פון די טעמים ברענגט דער **אור החיים הק'** אין נאמען פון **רבינו נסים גאון**, אז ביי שבט יהודה דארף נישט נשיא ווייל זיין נשיא איז באקאנט - כָּלֵב בֶּן יְפוּנֶּה, שבט שמעון איז נישט געווען ווערד צו א נָשִׂיא נאך דעם דורכפאל פון זייער פריערדיגער נשיא זִמְרִי בֶּן סָלוּא, און דער נשיא פון שבט בנימין אֱלִידָד, דאס דער אֶלְדָד וואס שטייט שוין אין די תורה אז ער איז געווען א נָבִיא צוזאמען מיט מֵידָד, וואס דאס איז אן העכערע דרגה פון א נשיא

נאך א טעם זאגט ער אויף יהודה אין בנימין, אז עס פאסט זיך נישט צו שרייבן נשיא ביי שבט וועגן דעם כָּבוֹד פון מַלְכוּת וואס קומט ארויס פון יהודה, אזוי אויך פון בנימין האט זיך אנגעהויבן דאס מלכות ביי שָׁאוּל וואס איז געווען פון שבט בנימין.

איר קענט האבן דאס זעלטענע געלעגנהייט צו מזכה זיין טויזנטער מיט די ווערטער פון הייליגן "אור החיים" , דורך נעמען א טייל און ספאנסערן דאס גליון דעם קומענדיגן חודש אב הבעל"ט מיט א סימבאלן פרייז, לעילוי נשמה וכדו'

פארבינדט זיך טעל. 43699712706528+ אדר מעיל. PNINEIORHACHAIM@gmail.com
זכותו הטהור יגן עליכם להתברך בכל מילי דמיטב

יו"ל ע"י המלמד ר' משה אהרן פויגל - ווין

בס"ד

פון פלאצקער גאון

הגאון רבי ארי' לייב צינץ זי"ע

אויף אידיש

געקליבענע געדאנקען אויף די פרשה

פרשת מטות-מסעי
תשפ"ה
גליון קנ"ג
שנה ד'

פרשת מטות

די געפאנגענע גוים האבן אריינגעברענגט די שלל אין מחנה ישראל ווייל די פקודי החיל האבן געוואלט בלייבן חוץ למחנה ביז זיי ריינּיגן זיך כדי נישט מטמא צו זיין די אידן

וַיָּבִאוּ אֶל מֹשֶׁה... אֶת הַשְּׁבִי וְאֶת הַמַּלְקוֹחַ וְאֶת הַשָּׁלָל אֶל הַמַּחֲנֶה... וַיֵּצְאוּ מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן ... אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה... וְאַתֶּם חֲנוּ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה שִׁבְעַת יָמִים. (לא, יב-יט)

לכאורה איז דא א סתירה, ווייל קודם שטייט: **ויביאו אל משה... "אל המחנה"**, איז משמע אז זיי האבן אלעס אריינגעברענגט אין די מחנה. און נאכדעם שטייט: "**ויצאו... אל מחוץ למחנה**" איז משמע אז זיי זענען נישט אריין אין די מחנה, און אזוי שטייט אויך בפירוש אז משה רבינו האט זיי געהייסן בלייבן **חוץ למחנה** אויף זיבן טעג?

קען מען זאגן, אז זיי זענען דאך געווען דא **טמאי מת** וואס מעגן בעצם אריינגיין אין מחנה ישראל נאר אין מחנה שכינה נישט, אזויווי רש"י זאגט טאקע אויף "**ואתם חנו מחוץ למחנה שבעת ימים**" - "שלא יכנסו לעזרה", אז נאר פון **מחנה שכינה** דארפן זיי ארויסגיין. אבער פונדעסטוועגן האבן די פקודי החיל מחמיר געווען אויף זיך צו בלייבן אינדרויסן **פון מחנה ישראל** ביז זיי ריינּיגן זיך, כדי **זיי זאלן נישט מטמא זיין אנדערע** פון די מחנה, און זיי האבן אריינגעשיקט די גאנצע רויב צו משה רבינו דורך די **געפאנגענע גוים** פון מדין וואס זיי זענען נישט מקבל טומאה.

און מיט דעם שטימט אלעס זייער גוט, "**ויביאו אל משה... את השבי ואת המלקוח ואת השלל אל המחנה**" אז די פקודי החיל האבן געברענגט צו משה די געפאנגענע פון מדין, דהיינו **את השבי** - זיי **די געפאנגענע גוים** וואס זענען נישט מקבל טומאה - האבן אריינגעברענגט "**את המלקוח ואת השלל אל המחנה**" צו משה רבינו אין מחנה ישראל, אבער די פקודי החיל אליין זענען געבליבן מחוץ למחנה, און וועגן דעם **וַיֵּצְאוּ מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה** זענען משה און אלעזר ארויס צו זיי מחוץ למחנה. און משה רבינו האט זיי געזאגט: "**ואתם חנו מחוץ למחנה שבעת ימים**", אז הגם מעיקר הדין מעגן זיי אריינקומען אין מחנה ישראל, איז ער אבער מסכים צו זייער חומרא אז ס'איז טאקע בעסער זיי זאלן בלייבן אינדרויסן ביז זיי זענען זיך מטהר, כדי נישט מטמא צו זיין אנדערע.

משה רבינו האט מעורר געווען בני גד אז די מלחמה ווענדט זיך נישט אין זייער גבורה נאר אין זייער זכות אז זיי טוען דאס פאר'ן אויבערשטן

וַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ גִּדְרֹת צֹאן נִבְנֶה לְמִקְנֵנוּ פֹּה וְעָרִים לְטַפֵּנוּ. וַאֲנַחְנוּ נֵחָלֵץ חֻשִׁים לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה אִם תַּעֲשׂוּן אֶת הַדָּבָר הַזֶּה אִם תֵּחָלְצוּ לִפְנֵי ה' לַמִּלְחָמָה... וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי ה' וְאַחַר תָּשֻׁבוּ... וְהָיְתָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לַאֲחֻזָּה לִפְנֵי ה'. וְאִם לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן הִנֵּה חֲטָאתֶם לַה' וּדְעוּ חַטַּאתְכֶם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶתְכֶם. בְּנוּ לָכֶם עָרִים לְטַפְּכֶם וּגְדֵרֹת לְצֹנַאֲכֶם וְהַיֹּצֵא מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ. (לב, טז-כד)

מען דארף דא מדייק זיין, אז בני ראובן ובני גד האבן געזאגט: **ואנחנו נחלץ חושים לפני "בני ישראל"**, אבער ווען משה רבינו האט זיי געענטפערט, האט ער מדגיש געווען אז זייער גיין איז "**לפני ה'**", אזויווי עס שטייט: "אם תחלצו לפני ה' למלחמה... ועבר לכם כל חלוץ את הירדן **לפני ה'**... ונכבשה הארץ לפני ה'...", דארף מען פארשטיין, וואס האט ער זיי געוואלט זאגן מיט דעם?

אזוי אויך איז שווער, וואס משה רבינו האט צוגעענדיגט: "**ואם לא תעשון כן הנה חטאתם לה' ודעו חטאתכם אשר תמצא אתכם**", אז לכאורה איז ער זיך סותר, ווייל קודם האט ער זיי געזאגט אז אויב זיי וועלן אפקילן די אידן פון אריינצוגיין אין ארץ ישראל וועלן זיי גורם זיין שלעכטס פאר **גאנץ כלל ישראל**, און יעצט זאגט ער אז נאר זיי אליינס וועלן ליידן פאר דעם?

קען מען זאגן, אז ווען משה רבינו האט זיי פארגעהאלטן "האחיכם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה?", האבן די בני גד פארשטאנען, אז ווייל זיי זענען מעכטיגע גיבורים אזויווי דער פסוק זאגט אין פרשת וזאת הברכה (דברים לג, כ) "וְטָרַף זְרוֹעַ אַף קָדְקֹד" אז זיי האבן באוויזן א משונה'דיגע גבורה אין מלחמה, וועגן דעם מוזן זיי גיין מיט די אידן קיין ארץ ישראל ווייל אין זיי ווענדט זיך די נצחון קעגן די זיבן פעלקער. וועגן דעם האבן זיי תיכף געענטפערט: "**ואנחנו נחלץ חושים לפני בני ישראל**" אז זיי זענען גרייט צו גיין **פאר אלע אידן** איינצונעמען ארץ ישראל.

האט זיי משה רבינו גלייך אויפגעקלערט אז נישט זייער **פיזישע גבורה** איז אים דא וויכטיג און נישט דאס האט ער געמיינט, נאר זייערע **זכותים!** ווייל דער נצחון פון כלל ישראל איז נאר וואס דער אויבערשטער איז לוחם פאר די אידן, **און דאס איז תלוי נאר אין זכותים!** און וועגן דעם טאקע האט ער זיי געהייסן מיטגיין אין מלחמה **כדי מוסיף צו זיין זכותים**; איינס, אז אזוי וועלן די אידן נישט ווערן אפגערעדט פון אריינצוגיין צו ארץ ישראל, און **דער זכות** וועט צוהעלפן אז **דער אויבערשטער** זאל מאכן די אידן געווינען. צוויי, אז צוזאמען מיט זיי וועט זיין א צאל פון 'שישים ריבוא' אידן - וואס האט א כח ממשיך צו זיין השראת השכינה און א שפע פון אויבן, און **דער זכות** וועט ביישטיין אז די אידן זאלן מנצח זיין.

אזוי אויך האט ער זיי אויפגעקלערט, אז זייער כוונה ביי די מלחמה דארף זיין; צו פארטרייבן פון ארץ ישראל די רשעים **וואס דער אויבערשטער האט פיינט וועגן זייער רשעות**, און די מלחמה איז נאר פאר'ן אויבערשטן.

דאס איז פשט אין פסוק: **אם תחלצו "לפני ה'" למלחמה** אז זיין כוונה איז נישט צו נוצן זייער פיזישע גבורה, נאר אז זיי זאלן גיין אין מלחמה **פאר'ן אויבערשטן**, מוסיף צו זיין **זכותים** כדי **דער אויבערשטער** זאל מאכן די אידן געווינען. און **ועבר לכם כל חלוץ את הירדן "לפני ה'"** דאס מיטגיין אין מלחמה איז כדי מען זאל גרייכן א צאל פון 'שישים ריבוא' אידן וואס ברענגט **השראת השכינה** און א שפע **פונעם אויבערשטן**, און ער האט צוגעלייגט: "**עד הורישו את אויביו מפניו**", אז די עיקר ציל איז צו פארטרייבן די **אויבי ה'** וואס דער אויבערשטער וויל נישט אין זיין לאנד.

און בנוסף לזה האט משה רבינו זיי געזאגט, אז נאר אויב זיי וועלן גיין אין מלחמה מיט א ריינע כוונה פאר'ן אויבערשטן וועט זייער נחלה וואס זיי באקומען אין **ארץ סיחון ועוג** באקומען א קדושה פון ארץ ישראל. דאס

די הייליגע צוואה

ומי שישתדל בהדפסתן יהי' לו המחבר למליץ אם יהי' לו זכות

איר קענט שיקן קוויטלעך צום ציון הק' להפקד בדבר ישועה ורחמים

פאראינטערעסירטע ביטע פארבינדט אייך צום מערכת

הגליון נתנדב ע"י
הרבני הנכבד
הר"ר **הלל פריעדמאן** הי"ו
לרגל הולדת בתו למז"ט

זכות הפצת תורת רבינו זי"ע
יעמוד בעדו שיזכה לגדלה
לתורה לחופה ולמעשים טובים

פרשת מסעי

ביי יציאת מצרים איז געווען א שעת הכושר סיי אלס דעם חודש און סיי אלס דעם טאג

וַיִּסְעוּ מֵרַעְמְסֵס בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן... (לג, ג)

פארוואס זאגט דער פסוק צוויי מאל "חודש הראשון"?

נאר חודש ניסן איז ספעציעלע מסוגל פאר כלל ישראל, ווי דער פסוק זאגט: "החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם" אז דער חודש האט א ספעציעלע סגולה פאר כלל ישראל, בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל. אבער דער 15'טער טאג אין חודש ניסן האט א דאפלטע סגולה, ווייל די לבנה איז אין דעם טאג במילוי, וואס דעמאלטס איז דאך דער כח פונעם חודש בתוקפו, ווייזט דאס אויף א באזונדערע כח הסגולה.

דאס קומט דער פסוק זאגן: "**ויסעו מרעמסס**" יציאת מצרים האט דער אויבערשטער געמאכט אין א דאפלטע עת רצון; סיי "**בחודש הראשון**" אלס **חודש ניסן** אליין וואס איז זייער מסוגל, און סיי "**בחמשה עשר יום לחודש הראשון**" אלס **דער טאג פונעם חודש** ווען די לבנה איז במילוי וואס דאס ווייזט אויף א דאפלטע כח הסגולה.

משא"כ ווען די אידן זענען אריבער דעם ירדן קיין ארץ ישראל שטייט דארט (יהושע ד, יט) "בעשור לחודש הראשון", און עס שטייט נישט צוויי מאל "חודש הראשון", ווייל דארט איז נאר געווען איין עת רצון אלס **חודש ניסן** אליין, אבער נישט אלס **דעם טאג אין חודש** ווען די לבנה איז במילוי.

אויב מען וועט נישט פארטרייבן די גוים וועט ארץ ישראל ענג ווערן אין פלאץ

וְאִם לֹא תוֹרִישׁוּ אֶת יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם... וְצָרֲרוּ אֶתְכֶם עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ. (לג, נה)

בפשטות מיינט "**וְצָרֲרוּ**" דרוקן און וויי טון. מען קען אבער זאגן, אז "**וְצָרֲרוּ**" איז אויך א לשון פון 'צָר' - ענג. ווייל חז"ל זאגן אז ארץ ישראל ברייטערט זיך אויס ווען די אידן וואוינען דארט, און דאס איז תלוי אין די זכותים פון די אידן. קומט דער פסוק זאגן, אז אויב מען וועט נישט פארטרייבן די גוים פון ארץ ישראל, וועט פעלן זכותים, ממילא "**וצררו אתכם**" וועלן זיי ענק **ענג** מאכן "**על הארץ אשר אתם ישבים בה**" אויף די לאנד וואס מען וואוינט שוין דארט, וואס ביז יעצט איז געווען גענוג פלאץ פאר יעדעם בריווח, און מיטאמאל וועט **ענג ווערן**, מען וועט פילן אז מען האט נישט קיין פלאץ צו וואוינען דארט.

זאגט דער פסוק: **ונכבשה הארץ "לפני ה'"** אז אויב זיי וועלן איינגעמען ארץ ישראל **פאר'ן אויבערשטן** - מוסיף צו זיין זכותים און צו פארטרייבן די אויבי ה' - דעמאלטס **והיתה הארץ הזאת לכם לאחוזה "לפני ה'"** וועט זייער נחלה אין ארץ סיחון ועוג אויך באקומען א העכערע קדושה פונקט ווי ארץ ישראל.

לויט דעם שטימט זייער גוט וואס משה רבינו האט זיי יעצט געזאגט: "**ואם לא תעשון כן הנה חטאתם לה' ודעו חטאתכם אשר תמצא אתכם**", אז אויב זיי וועלן נישט אזוי טון וועלן **זיי אליינס** ליידן דערפאר, איי אין אנפאנג האט ער דאך געזאגט אז דאס וועט שאטן פאר אלע אידן? ווייל "**ואם לא תעשון כן**" מיינט נישט אז זיי וועלן בכלל נישט מיטגיין מיט די אידן, ווייל דאס מאכט טאקע א פראבלעם פאר גאנץ כלל ישראל וואס קען זיך אפקילן פון אריינצוגיין אין ארץ ישראל, נאר די פשט איז; אויב וועלן ענק נישט טון '**די מלחמה**' אזוי, דהיינו ענק וועלן גיין אין מלחמה אבער **נישט מיט די ריכטיגע כוונה**, "**הנה חטאתם לה'**" האבן ענק זיך פארזינדיגט **פאר'ן אויבערשטן**, ווייל די כוונת הלב ווייסט נאר דער אויבערשטער אליין, "**ודעו חטאתכם אשר תמצא אתכם**" און נאר **ענק אליין** וועלן ליידן פון דעם, אז ענקער נחלה וועט נישט האבן קיין קדושה פון ארץ ישראל. אבער פאר אלע אידן וועט דאס נישט שאטן, ווייל סוף כל סוף וועט דאס זיי נישט אפקילן פון אריינצוגיין אין ארץ ישראל.

און מיט דעם ווערט פארענטפערט נאך א דיוק, אז די בני ראובן און בני גד האבן געזאגט "**גדרות צאן נבנה למקננו פה**" און נאכדעם "**וערים לטפנו**", און משה רבינו האט זיי געזאגט פארקערט: "**בנו לכם ערים לטפכם**" און נאכדעם "**וגדרות לצנאכם**", פארוואס האט ער געטוישט? (עי' רש"י).

נאר וויבאלד זיי האבן תולה געווען די מלחמה אין זייער פיזישע גבורה, האבן זיי מורא געהאט אז דורכאויס די מלחמה זאלן די גוים נישט באראבעווען זייערע שאף און רינדער, האבן זיי געוואלט אפהיטן זייערע בהמות, איז היות זיי האבן דאך געבויט פאר זייערע קינדער באפעסטיגטע שטעט, אזוי עס שטייט אין פסוק אז זיי האבן געזאגט **וישב טפינו "בערי המבצר"**, האבן זיי געוואלט אז די בהמות זאלן אויך ווערן אפגעהיטן אין די שטעט, וועגן דעם האבן זיי געזאגט: "**גדרות צאן נבנה למקננו**" קודם ווילן זיי בויען פלעצער פאר די בהמות, "**וערים לטפנו**" און **ארום דעם** וועלן זיי בויען שטעט פאר די קינדער - דהיינו **ערי המבצר**, כדי די בהמות זאלן אויך זיין אפגעהיטן פון די גוים.

האט זיי משה רבינו געזאגט, אז אויב די מלחמה וועט זיין מיט א ריכטיגע כוונה פון "לפני ה'", האט עס נישט וואס מורא צו האבן אויף ענקערע בהמות, ווייל שלוחי מצוה אינן ניזוקין, אזויווי די תורה זאגט צו פאר די עולי רגלים אז די בהמות וועלן פאשן אין פעלד און קיינער וועט זיי נישט טשעפען. איז אויב אזוי "**בנו לכם ערים לטפכם**" קענט עטס בויען **באפעסטיגטע שטעט** פאר די קינדער, "**וגדרות לצנאכם**" און געהעריגע פלעצער פאר די בהמות אויסער די שטעט, ווייל אויב ענק זענען שלוחי מצוה וואס גייען אין מלחמה פאר'ן אויבערשטן וועט קיינער ענק נישט קענען שעדיגן.

און דער פסוק ענדיגט צו, אז בני ראובן און בני גד האבן אנערקענט אז די מלחמה האט גארנישט מיט זייער פיזישע גבורה, און זיי האבן טאקע געזאגט פאר משה רבינו: **ועבדיך יעברו כל חלוץ צבא "לפני ה'" כאשר אֲדֹנִי דוֹבֵר** - מיט א ריינע כוונה נאר **פאר'ן אויבערשטן** פונקט ווי משה רבינו האט געזאגט.

מנדב צו זיין א גליון לשבוע זוכה צו זיין להבטחת הצדיק, אדער אנטייל צו נעמען אין די הוצאות, ביטע זיך ווענדן צו.
gilyonplotzk@gmail.com | plotzk.org | (929) 260-4868

תורת יואל

גליון מס' 44

אידיש

מיוחד פאר פרחי התלמידים זיך צו באקענען מיטן רבי'נס הייליגע דיבורים

י.ז. הכהן: עורך

פ' מטות - מסעי תשפ"ה

וידבר ד' אל משה לאמר, נקום נקמת בני ישראל וגו' אחר תאסף אל עמך. וידבר משה אל העם לאמר החלצו וגו'

רש"י: **אע"פ ששמע שמיתתו תלוי' בדבר, עשה בשמחה ולא איחר,** טייטש: משה האט געוואוסט אז נאך די מלחמה מיט די מדינים, גייט קומען זיין צייט צו שטארבן, ווייל ס'איז געקומען די צייט פאר די אידן אריינצוגיין אין ארץ ישראל, און משה רבינו האט נישט געטארט אריינגיין אין א"י דאך האט משה תיכף געטוהן דעם ציווי ד' אן זיך פארזוימען.

שטייט ווייטער אין פסוק, **וימסרו מאלפי ישראל** טייטש: מען האט געמוזט מיט כח שיקן די אידן אין מלחמה, פארוואס? זאגט רש"י, **להודיעך שבחן של רועי ישראל** דער פסוק דערציילט אונז די ליעבשאפט פון די **רועי ישראל** ביי די אידן, ביז איצט האבן משה געזאגט **עוד מעט וסקלוני:** איך האב מורא די פאלק וועט מיך פארשטיינערן, יעצט אז זיי האבן געהערט אז מיתת משה ווענדט זיך און די מלחמה, האבן זיי נישט געוואלט גיין, ביז מ'האט געמוזט מיט כח זיי שיקן צו די מלחמה

דער **של"ה הק'** פרעגט, רש"י זאגט **להודיע שבחן**, וואס איז דער שבח פון **עוד מעט וסקלוני**? דאס איז דאך לכאורה גארנישט קיין שבח ווען מען רעדט אזוי צו די מנהיגים.

דער **חת"ם סופר** פרעגט, אז די צווייטע העלפט רש"י, איז לכאורה א שבח אויף די אידן, אז זיי ווילן נישט גיין אין מלחמה, פארוואס זאגט רש"י להודיעך שבחן של **רועי ישראל**, רועי ישראל גייט דאך ארויף אויף משה רבינו נישט אויף די אידן.

דער רבי זי"ע פרעגט אויך אויף די רש"י, לכאורה די מענטשן וואס האבן געוואלט פארשטיינערן משה רבינו ביי די מי מריבה, איז זיכער געווען נאר די ערב רב, ווידעראום די וואס האבן נישט געוואלט גיין אין מלחמה זענען געווען צדיקים, ווייל מ'האט נישט געשיקט אין מלחמה נאר צדיקים גמורים, קומט אויס אז נישט די זעלבע וואס האבן געזאגט **עוד מעט....** זענען די זעלבע מענטשן וואס מ'האט געמוזט שיקן אין מלחמה מיט כח, אויב אזוי פארוואס איז רש"י הק' כולל די צוויי גרופעס

דער רבי ברענגט צו א **רבינו יונה** אין מסכת אבות, **א כלל גדול:** אז יעדער מענטש וואס רעדט גוטס אויף אידן און אויף די חכמים, איז א חזקה אז ער איז אויך א צדיק, אבער דער מענטש וואס טרעפט אלץ עוולות אויף די מנהיגים אין די זעלבע צייט וועט ער יא טרעפן א לימוד זכות אויף רשעים, איז א חזקה אז ער האט אין זיך א **שמץ של רשעות** - א שמעק צו רשעות, במילא דארף מען אלץ גוט אין אכט נעמען ווער ס'רעדט, און אויף וועם ער רעדט.

מיט דעם איז דער רבי מסביר די פסוקים, רש"י זאגט **להודיעך שבחן של רועי ישראל** ווייל ווען מ'קוקט ווער זענען די וואס האבן געזאגט **עוד מעט.....** די ערב רב - די שוואכסטע פון כלל ישראל, און ווען מ'זעהט ווי אזוינע שפלים האבן פיינט משה רבינו, דאס איז דער גרעסטער שבח טאקע פאר די רועי ישראל, איז זייער גוט וואס רש"י זאגט **שבחן של רועי ישראל**.

און די וואס האבן געוואלט פארשטיינערן משה רבינו - פיהרט אויס דער רבי - האבן מסתמא אויך געוואלט פארשטיינערן די עהרליכע אידן וואס האבן נישט געוואלט גיין אין מלחמה צוליב מיתת משה, קומט אויס אז דאס נישט וועלן גיין אין מלחמה איז געווען פארבינדען מיט מסירת נפש, און דאס איז געווען זייער שבח, אין דאס פארשטייט מען נאר אויב מ'שמועסט אויס קודם די מעשה פון **עוד מעט.....** ווער ס'האט עס געזאגט, און פון וועם די עהרליכע אידן האבן געדארפט מורא האבן, און דאס איז אויך א שבח פאר די **רועי ישראל**, אז די עהרליכע אידן האבן געהאט מסירת נפש כדי צו פארלענגערן דאס לעבן פון משה רבינו.

א בינטעל זכרונות (המשך)

הרה"ח ר' דוד גדלי' פאגעל שליט"א (ד)

ר' גדלי' איז געווען דער יד ימינו פון דעם ירושלימער רב זצ"ל, און אויך געווען נאנט מיט אסאך צדיקים פון דעם לעצטן דור, און ער איז מסביר אז ווי גרעסער א מענטש איז, פארשטייט ער מער די גרויסקייט פון אזא הייליגע קאליבער צדיק, ווי **רבינו הקדוש**.

הרה"צ רבי משה ארי' פריינד זצ"ל, איז געווען זייער גרויס, אין דאך איז ער געשטאנען מול רביה"ק **כעבדא קמי מרי'**, און דערציילט אז איינמאל בשעת א באזוך אין אמעריקא, האט רבי משה ארי' נאכגעזאגט פארן רבי'ן א **בני יששכר**, און רביה"ק פרעגט ווי שטייט דער בני יששכר? רבי משה ארי' האט גארנישט געענטפערט, ר' גדלי' פרעגט אים שפעטער, פארוואס האט דער רב נישט געענטפערט? רבי משה ארי' - קוקט מיך אזוי אן - און זאגט: "**<u>ביסט נאריש</u>**" איך זאל ענטפערן <u>פארן צדיק הדור</u>? איי דער רבי פרעגט, זיכער האט ער געהאט געהויבענע ענינים דערביי, אבער איך זאל ענטפערן?

אזוי אויך ווען רביה"ק איז געווען אין געווען אין א"י תשכ"ה, און אויפגענומען דעם ציבור אין די בניני זופניק, און רבי משה ארי' איז געקומען, מיט דעם איינעם ציהל, <u>צו זעהן דעם רבי'ן</u>, און ווי נאר דער רבי האט אים באמערקט שטיין ביי די טיהה, האט ער זיך געגעבן א שטעל אויף און צוגעגאנגען צו ר' משה ארי' <u>איהר ווילט עפעס</u>? רבי משה ארי' זאגט ניין ניין, נאר געקומען זעהן דעם רבי'ן

אגב: פארציילט ר' גדלי', די סאטמארע חסידים פון ירושלים וואס האבן נישט געקענט קומען קיין נ.י. (ס'איז נישט געווען קיין שיירות מציאות ווי היינט) פלעגן שיקן די קוויטלעך און זייערע בקשות מיט הרה"צ רבי משה ארי' זצ"ל - דאן דער ראש ישיבה - וואס פלעגט אפט קומען צו פארן צום רבי'ן, אבער רבי משה ארי' אליינס האט געהאט אזוינע פחד פארן רבי'ן, אז בשעת איבערגעבן די אלע קוויטלעך, האט א צווייטער געמוזט אויסהערן די תשובות וואס דער רבי ענטפערט, ווייל ער האט זיך נישט געקענט מצמצם זיין מרוב פחד.

ימים נוראים תש"ל, ר' גדלי' פארט קיין אמעריקע צום רבי'ן אויף די הייליגע טעג, דער וועג ווערט געמאכט מיט אן אפשטעל אין אנטווערפן, ר גדלי' נוצט אויס די געלעגנהייט אין גייט אריין מיט א קוויטל צו רבי איציק'ל זצ"ל, פשעווארסקער רבי, ווי נאר רבי איציק'ל הערט אז ער איז אויפן וועג צום סאטמארן רבי'ן וויל ער בשום אופן <u>נישט נעמען דעם קוויטל</u>, אין בייזערט זיך נאך "**דו פארסט צום צדיק הדור און מיר גיסטו א קוויטעל.**"

אויפן וועג אהיים פון נ.י. אויך מיט אן אפשטעל אין אנטווערפן, און פרובירט נאכאמאל אריינצוגיין צו רבי איציק'ל, איצט האט רבי איציק'ל זייער פריינטליך אים אויפגענומען, און ר' גדלי' דערציילט, אז ער האט אים אויפגעהאלטען קרוב צו א האלבע שעה, און פוקטליך אויסגעפרעגט ווי אזוי ס'איז דורך דער יו"ט ביים רבי'ן, ער האט געפרעגט מיט גרויס הערצה, און געוואלט וויסן יעדע דעטאל פון די תפילות, די טישן, וכדו', הערשט נאכדעם האט ער גענומען דעם קוויטל.

ידיעות קאלום

מנהג | טעמו | ומקורו

מנהג: שבת'דיגע בגדים (ג)

ווען קען מען טוישן מוצ"ש?

שטייט אין ספר חידושים ביאורים ופסקים למהר"ז בינגא (רבינו זעליקמאן מבינגא תלמיד מובהק למהרי"ל) ער באציהט זיך אויף א מסכת סופרים וואס שטייט אז מ'זאל מאכן קידוש לבנה נאר מוצ"ש **כשהוא מבושם ובגדיו נאים:** ווען ער האט נאך אן די שיינע קליידער, פון דא איז משמע אז מען זאל נישט טוישן קיין בגדים ביז מ'גייט ארויס פון ביהמ"ד.

דער מגן אברהם בשם האגודה וז"ל: ובאגודה כתב שילך בבגדי שבת עד מוצאי שבת **<u>אחר הבדלה</u>**.

מוצש"ק אין די ניין טעג, אזוי ווי די וואך, מעג מען בלייבן מיט די שבת'דיגע בגדים ביז נאך מלוה מלכה, אזוי אויך שבת חזון, וואס מיר חסידים טוישן די בגדים לכבוד שבת, מעג מען שוין פריע אין טאג, אפי' נאנט צו חצות, אזוי ווי מ'איז געוואוינט יעדע וואך.

המשך בשבוע הבא

פאר הערות רופט: 347.603.0383 • צו באקומען דעם גליון וועכענטליך, שיקט אן אימעיל צו: toirasyoel@gmail.com

דער בלעטל
טיב הקהילה
אויף אידיש
יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'
בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ
רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

מטות מסעי
א' אב תשפ"ה

די צייטן לויט אופק ירושלים

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הדה"נ	7:05
מוצש"ק	8:21
ר"ת	8:58

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוזק"ש א' 8:25	סוז"ת א' 9:52
סוזק"ש ב' 9:15	סוז"ת ב' 10:25

די צייטן לויט די זומער זייגער

גליון מס':
קמ"ד
שנה ג'

טיב הפרשה

די ווערד פון קלייניגקייטן

איש אשר מצא כלי זהב אצעדה וצמיד טבעת עגיל וכומז

אין די וואכענדיגע פרשה דערציילט אונז די תוה"ק אז נאך דעם וואס די אנשי המלחמה האבן געזיגט אין די מלחמה קעגן די מִדְיָנִים זענען זיי געקומען צו משה רבינו און אים געזאגט אז זיי ווילן אויסדרוקן זייער דאנק פאר הקב"ה, אז ער האט באגליקט זייער וועג אין די מלחמה, אז ער האט זיי געהאלפן געווינען די מלחמה.

די קעמפער האבן געזאגט אז זיי ווילן מקריב זיין פאר הקב"ה א מתנה און יעדער פון זיי האט זיך אונטערגענומען צו געבן 'עפעס' און ווי עס איז דער לשון הכתוב איש אשר מצא - יעדער וואס ער האט געטראפן.

די תוה"ק באגענוגט זיך נישט מיט'ן זאגן אז יעדער האט תורם געווען זיין חלק, נאר ער גייט אריין אין דעטאלן און שמועסט אויס וואס יעדער האט געטראפן און ברענגט אראפ פאקטיש וואס יעדער האט געגעבן, אז איינער האט געגעבן א 'רינגל' אדער אן 'אצעדה', אדער א 'צמיד', יעדער איינער לויט זיין יכולת.

אז מען איז זיך מתבונן אין די ערציילונג, און ווי אזוי די תוה"ק צונעמט די געשעעניש אויף קליינגעלט און שמועסט אויס באזונדער די תרומה פון יעדן איינעם לערנט מען ארויס פון איר א געוואלדיגער לימוד.

אין די היינטיגע וועלט ווען מען מאכט א מגבית און עס וועט קומען איינער און זאגן אז ער קען געבן א רינגל אדער א קלייניגקייט, וועט די רעאקציע זיין – דאס געבסטו? מיר דארפן דאך מיליאנען.

עס נעמט זיך פון דעם, ווייל די היינטיגע וועלט שעצט נישט קיין קלייניגקייטן - נאר גרויסע זאכן.

די פארדינסטן פון א גרויסע נתינה איז טאקע גרעסער ווי פון א קליינע נתינה, אבער ווען מען זאל אינאכט נעמען וויפיל שאדן מען האט פון דעם אז מען שעצט נישט קלייניגקייטן וואלט מען אנטפלעקט אז מען דערלייגט פון דעם א גאנצע וועלט.

די מציאות איז אז יעדער גרויסער זאך הייבט זיך אן מיט קלייניגקייטן. אויב דער זעלבער וואס האט ענדע געענדיגט מיט גרויסע זאכן וואלט גלייך נאר אנגעהויבן זיינע זאכן אויב ער האט גרויסע זאכן - וואלט ער קיינמאל נישט אנגעהויבן, ווייל מען קען נישט אנהייבן גרויס.

אז מען הייבט אן קליין - קען מען גיין ווייטער - מען גייט א טרעפל נאך א טרעפל ביז ווען מען קומט אן אויבן.

עס איז אזוי בגשמיות, און כל שכן ביי רוחניות. יעדער צדיק וגדול וואס איז ענדע אויסגעוואקסן א גדול הדור האט אנגעהויבן מיט קליינע עבודה'ס און קליינע קבלה'ס ביז ווען ער איז אנגעקומען צו די גרויסע זאכן.

אין די ספרי חסידות רעדט מען אסאך דערוועגן. דער הייליגער רבי ר' אלימלך זי"ע אין די הנהגות שרייבט אז ווען א איד שטייט אויף אינדערפרי זאל ער קושן זיינע ציצית און דאנקען הקב"ה אז ער איז זוכה צו גיין מיט ציצית, וכלשון קדשו אז ער זאל זאגן: בָּרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן אֲשֶׁר נָתַן לִי מִצְוַת צִיצִית שֶׁאֲנִי מְסֻבָּב בָּהֶם.

אז מען הייבט אן לויבן אויף די קלייניגקייטן קען מען גיין ווייטער מיט די גרעסערע זאכן, אבער אויב מען האט

<<< | המשך אין עמוד ב' |

טיב המערכת

אָדָם נִכָּר בְּכִיסוֹ

אונזערע הייליגע חז"ל האבן געזאגט – בִּשְׁלשָׁה דְּבָרִים אָדָם נִכָּר בְּכוֹסוֹ בְּכִיסוֹ וּבְכַעֲסוֹ. מיט דריי זאכן ווערט א מענטש דערקענט, דורך זיין בעכער (ווען ער טרינקט וויין א.ד.ג.), דורך זיין קעשענע (געלט-זאכן), און דורך זיין צארן. אויב מיר זעען ווי א מענטש ווערט געשטרויכלט אין א געוויסע עבירה, וועלכע איז נישט איינס פון די דריי אויבנדערמאנטע זאכן, מיינט עס נאר אז ער איז געשלאגן אין דער זאך, און ער דארף עס מתקן זיין, אבער די דריי אויבנדערמאנטע זאכן ווייזן אז דער גאנצער מהות פונעם מענטש אין אלגעמיין, איז נישט אין ארדענונג.

איינס פון די דריי זאכן איז, ווי ערקלערט, בְּכִיסוֹ, וואס דאס מיינט – מיט זיין געלט. און כדי צו פארשטיין דער טעם דערפון, ווען מיר דא ברענגען א שטיקל פונעם הייליגן ספר 'אגרא דפרקא' (אות קכו) וזה לשון קדשו:

אָמַר כְּבוֹד אֲדוֹנֵינוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הָרַב הַקָּדוֹשׁ מוֹרֵנוּ הָרַב מְנַחֵם מֶענְדְל [מֵרִימְנוֹב] עַל מַה שֶׁהוּא מִן הַתֵּימָה, שֶׁאֲנַחְנוּ רוֹאִין כַּמָּה פְּעָמִים הַיְלָדִים בְּקַטְנוּתָם הוֹלְכִים לְבֵית רַבָּם וּמַתְמִידִים בְּלִמּוּד תּוֹרָתָם, וּמִתְפַּלְּלִים בְּכַוָּנָה, וְעוֹנִים אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּה, וְאָמֵן, וּמְיַשְּׁרִים אָרְחוֹתָם, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמִּתְגַּדְּלִים מִתְהַפְּכִים ח"ו בְּמִדּוֹת גְּרוּעוֹת וּמְבַטְּלִים הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה וְכַיּוֹצֵא, וּמֵאַיִן יִתְהַוֶּה זֶה, הֲרֵי הַתּוֹרָה שֶׁלָּמְדוּ בְּקַטְנוּתָם וְהוּא הֶבֶל שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, הָיָה מֵהָרָאוּי שֶׁתַּעֲמֹד לְמִשְׁעָן לָהֶם וְיוֹסִיפוּ אֹמֶץ בְּנַפְשׁוֹתָם כִּי מִצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה? וְאָמַר הוּא זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁהוּא עַל שֶׁאֲבוֹתָם הֶאֱכִילוּ אוֹתָם מָמוֹן גֶּזֶל שֶׁסִּגְּלוּ עַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן שֶׁאֵינוֹ בֶּאֱמוּנָה, וְנִתְפַּטְּמוּ בְּאִסּוּרִים וְשָׁב לָהֶם לְבָשָׂר מִבְּשָׂרָם, וְעַל יְדֵי זֶה נוֹלָדִים לָהֶם תַּאֲוֹת וּמִדּוֹת גְּרוּעוֹת. עד כאן לשונו.

איבער דער כֹּחַ הָעֲזוּת פונעם מענטש, האבן די הייליגע חז"ל געזאגט אז דאס קומט פונעם כח פון זיין געלט, וועלכער שטעלט אים אוועק אויף די פיס. אבער אויך דער גשמיות'דיגער מהות פונעם מענטש ווענדט זיך אין זיין געלט, אויב איז עס כשר'ע געלט, דעמאלטס איז אויך זיין גשמיות'דיגער מהות בבחינת כשר, און ער האט די מעגליכקייט צו גיין אין די וועגן פון השם יתברך. אבער אויב די געלט איז נישט כשר, מאכט עס א רושם אין די עסנווארג וואס דער מענטש פארשאפט זיך דערמיט, און זיי טוען אויך פועל'ן זייער פעולה אין די בלוט און פלייש וואס ווערן געשאפן דערפון אין זיין קערפער, און דורכדעם קומט אויס אז דאס שלעכטס פארמערט זיך אין זיין גשמיות'דיגער קערפער.

אין די פרשה פון די וואך זעען מיר, אז די אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וועלכע האבן געקעמפט די מלחמה פון מדין, האבן געברענגט דעם גאנצן רויב צו משה און אלעזר הכהן און צום גאנצן אידישן געמיינדע, און דעריבער האט רש"י געשריבן וזה לשון קדשו: מַגִּיד שֶׁהָיוּ כְּשֵׁרִים וְצַדִּיקִים וְלֹא נֶחְשְׁדוּ עַל הַגֶּזֶל לִשְׁלֹחַ יָד בְּבִזָּה שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת, שֶׁנֶּאֱמַר אֶת כָּל הַשָּׁלָל וגו', וַעֲלֵיהֶם מְפֹרָשׁ בְּקַבָּלָה שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים וגו', אַף אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה שֶׁבָּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים. עד כאן לשונו.

נאר נאכדעם וואס זיי זענען בייגעשטאנען דער נסיון פון געלט, און האבן נישט אנגערירט אין די רויב וואס איז נישט געווען זייערס, האבן זיי אויפגעוויזן דערמיט אז זיי זענען כשרים און צדיקים, ווייל דערמיט האבן זיי געוויזן אז זייער גאנצער וועזן און מציאות איז כשר און גוט.

(עפ"י טיב התורה – מטות)

טיב ההודעות
מען קען הערן שמועס'ן און דרשות
פון מורנו ורבנו שליט"א - אין א עקסטערע נומער
אידיש: 073-2951321 לשה"ק: 073-2951320

יו"ר הוועדה הרוחנית: ר' יעקב רבינוביץ | עורך: ש. גולדשטיין

נישט קיין חביבות המצוה פאר א קליינע מצוה - ווערט שווער קונה צו זיין די חביבות המצוה ווען מען קומט אן צו גרויסע מצוות.

איינס פון די זקני ירושלים וועמען איך האב געקענט איז געווען דער חסיד רבי שלמה דאווידאוויטש ז"ל.

רבי שלמה האט זוכה געווען אז ער האט באדינט אסאך גדולי ישראל און זיך געדרייט ביי זיי. איינמאל האט ער מיר דערציילט א מורא'דיגע מעשה וואס ער האט מיטגעלעבט דינענדיג אלץ הויז בחור ביי דער ירושלימ'ער רב הגה"צ רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל.

צווישן אנדערע איז ער געשלאפן מיט אים גאנצע זיבן חדשים און מיטגעהאלטן זיין עבודת הק' פון די נאנט, ווי אזוי ער לייגט זיך און ווי אזוי עס גייט צו די השכמה ביי דעם צדיק.

פון יענער צייט האט ער אויפגעכאפט אסאך הנהגות ווי אזוי דער צדיק האט אראפגעלייגט א קריאת שמע שעל המיטה, אבער דאס מערסטע איז אים אריין אין דיביינער די 'הריני מוחל' וואס דער גאון זצ"ל האט יעדע נאכט געזאגט, איידער ער איז אריין אין בעט.

ער האט געהערט ווי דער גאון זאגט 'הריני מוחל לכל אדם שהכעיס אותי חוץ מזעליג'.

ווען די זעלבע פזמון האט זיך איבערגע'חזר'ט נאכט נאך נאכט, האט ער זיך איין נאכט אנגעגארטעלט מיט דרייסט און געפרעגט דעם רב: ווער איז דער 'זעליג' פון וועמען מען רעדט? האט ער דערציילט אז דער 'זעליג' איז געווען א מלמד אין די שטאט וואו ער האט געוואוינט.

ומעשה שהיה, אז אין די שטאט וואו ער האט געוואוינט איז געווען צוויי מלמדים וואס האבן געלערנט מיט די קינדער די יאר איידער זיי זענען אריין אין ישיבה, זיי אנצוגרייטן אויף די ישיבה יאר. איינער פון זיי האט געהייסן ר' משה, דער צווייטער איז געווען ר' זעליג.

ביידע זענען געווען שטארקע תלמידי חכמים, אבער אינדערצייט וואס ר' משה האט אריינגעלייגט לייב און לעבן אין זיינע תלמידים און געלערנט מיט זיי מיט'ן גאנצן ברען און מיט'ן גאנצן אייפער האט זעליג גענומען זיין תפקיד מיט א רואיגקייט, ווי ער דארף ערפולן אן אויפגאבע, כמצות אנשים מלומדה, און נישט מער ווי דעם.

דער שטייגער איז געווען אז פאר יעדער יאר פלעגן די צוויי מלמדים ארומגיין צו די עלטערן און זיי איבערצייגן אז מען זאל שיקן די קינדער צו זיי.

אויך צו מיינע עלטערן זענען זיי געקומען, און עס איז געלונגען פאר זעליג איבערצוצייגן מיין טאטע אז ער זאל מיר שיקן צו אים.

אגאנץ יאר האב איך אים געהאט אלץ מלמד, מען האט געלערנט גאנץ כמעשה, אבער ווען איך בין ארויף אין ישיבה האב איך אנגעהויבן שפירן וואס איך האב דערלייגט.

פון דארט בין איך אריין לערנען אין די וואלאזשינער ישיבה. איך האב ברוך ה' מצליח געווען נאכציאגן די לימודים אבער עס האט געדויערט צייט, און ביני לביני בין איך געווען היבש הינטערשטעליג פון די תלמידים וואס האבן געלערנט ביי ר' משה, און די תקופה קען איך נאך ביז היינט נישט פארגעבן פאר דעם זעליג.

ר' שלמה האט רחמנות געהאט אויף די נשמה פון דעם מלמד, און זיך געבעטן ביי דער רב אז ער זאל אים מוחל זיין און ענדע האט ער איבערגעצייגט דעם רב ער זאל אים מוחל זיין, און ער האט אים מוחל געווען.

פון דאן האט הרב בענגיס יעדע נאכט זאגנדיג דער 'הריני מוחל' צוגעלייגט: הריני מוחל ואפילו לזעליג.

איינמאל שמועסנדיג מיט הרב בענגיס האט דער רב זיך אנגערופן צו רבי שלמה אז ער ווייסט ביי זיך אז ער פארשטייט אים נישט פארוואס יארן שפעטער קען ער אים נישט מוחל זיין, אבער וויסן זאלסטו אז דו פארשטייסט מיר נישט - ווייל דו אליין שעצסט נישט אזוי שטארק די תורה, די זכות פון לערנען און וויפיל 'מער' עולם הבא איך וואלט געקענט קונה זיין ווען יענע יאר גייט אריבער ביי מיר בשלימות.

"דו ביסט זיכער אז ווען די מעשה וואלט געווען ביי דיר - וואלסטו אים מוחל געווען, אבער ווען דו וואלסט געשפירט וואס איך שפיר און געהאט די זעלבע שעצונג צו איין יאר אין לעבן און פארשטאנען וואספארא שאדן ער האט מיר געמאכט - וואלסטו אים נישט געקענט מוחל זיין", האט דער גאון אויסגעפירט פאר רבי שלמה.

ווען מען נעמט אין באטראכט ווי גרויס און ווי הויך דער רב איז ענדע אויסגעוואקסן, און מיט דעם אלעם האט ער נישט געקענט מוחל זיין דער 'איינער' יאר וואס ער האט דערלייגט, ווייל ער וואלט געקענט שטייגן העכער און גרעסער און מער נתעלה ווערן, הייבט מען אן צו באקומען א שטיקל באגריף ווי שוואך מיר שעצן זאכן און וואס מיר דערלייגן פון דעם.

א מענטש קען מאכן א חשבון אז עס איז בסך הכל איין יאר פון מיין לעבן, אבער דאס איז א היינטיגער בליק. דער פארצייטישער בליק איז געווען אז יעדער קליינינקייט איז ווערד און איר חשיבות קען מען נישט גענוג אפשאצן.

די הנהגה פון שעצן קליינינקייטן פלעג איך זען ביי מיין טאטע זצ"ל. עס ליגט מיר אין די ביינער ווי אזוי ער פלעגט מכבד זיין געסט מיט אן עסנווארג און אלעמאל האט ער אויסגעווארט ביז ווען יענער מאכט א ברכה אז ער זאל קענען ענטפערן נאך איר 'אמן'.

אמאל האט זיך געמאכט אז א קינד איז אריינגעקומען צו אים אין שטוב. דער טאטע זצ"ל האט אים מכבד געווען מיט א נאשעריי, און כדרכו האט ער געווארט אז דאס קינד זאל מאכן א ברכה - ער זאל קענען ענטפערן אמן נאך איר, אבער דאס קינד האט געמורמעלט א ברכה אונטער די נאז און אריינגעכאפט די נאשעריי אין מויל און געבן די מעגליכקייט אז מען זאל קענען זאגן א געהעריגער 'אמן' אויף איר.

שטיינדיג דארט איז געווען קענטליך דער צער וואס דער טאטע האט פון דעם געהאט - ווייל אויך אזא זאך ווי אן 'אמן' האט געהאט ביי אים א געוואלדיגע חשיבות.

מען דארף זיך אויסלערנען צו שעצן אפילו קליינינקייטן. אויסער וואס דאס וועט צוברענגען אז מען וועט ווערן רייכער און פארדינען א פארמעגן פון מצוות, איז עס אויך א מיטל ווי אזוי מען קען אויסשטייגן מעלה מעלה אין עבודת ה', גייענדיג א טרעפל נאך א טרעפל אין עבודת ה'.

זאל הקב"ה געבן אז מען זאל זוכה זיין דערצו און ארויפגיין מעלה מעלה אין עבודת ה'.

טיב ההשגחה

מעשיות אויף השגחה פרטית

דערציילט דורך לייענערס

מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים

אויך פאר א קליינע איידל

איך וויל מיטטיילן א שיינע מעשה וואס עס האט פאסירט מיט מיר אין די טעג.

עס איז זומער, און ווען מען רעדט פון קלענערע קינדער וועלן רוב עלטערן אנטון זייערע קינדער מיט קליידער וועלכע האבן קורצע ארבל - ווייל עס איז דאך סיי ווי סיי הייס אינדרויסן.

אויך איך וועל צומאל טון אזוי, אבער ווען מיין קינד גייט אין קינדערגארטן וועל איך איר יא אנטון מיט קליידער וואס האבן לאנגע ערמל.

אין די קינדערגארטנס ברענט אן עירקאנדישען, און די עירקאנדישענס וועט צוברענגען אז די קינדער וועלן ווערן ווי פארפרוירן פון קעלט און זיך פארקילן, און זוכנדיג צו היטן אויף מיין קינד - האב איך זיי אייביג אנגעטון לאנגע קליידער.

איין טאג, נאכ'ן זוכן א קליידונג פאר מיין קינד, האב איך נישט געקענט טרעפן א קלייד מיט לאנגע ערמל פאר מיין קינד. די געווענליכע קליידער זענען געווען שמוציג און אומגעוואשן.

נישט האבנדיג קיין אנדערע ברירה האב איך זיי געשיקט אין קינדערגארטן מיט קליידער וואס האבן קורצע ערמל, שעפשענדיג א תפילה אז זי זאל זיך נישט פארקילן.

אפנעמענדיג מיין קינד פון קינדערגארטן, האט זיך דער לערער אנטשולדיגט פאר מיר זאגנדיג אז דאס קינד האט זיך שמוציג געמאכט און דאס האט גורם געווען אז מען האט איר געדארפט אנטון אן אנדערע קלייד. די אנדערע קלייד איז געווען מיט לאנגע ערמל.

הערנדיג די געשיכטע בין איך ארויס פון די כלים, זעענדיג ווי אזוי הקב"ה זארגט פאר מיר און האט אינזינען אויך אזא קליינינקייט אז מיין קינד זאל האבן א ווארעמער סוועטער ווען עס פעלט זיך אויס.

[דערציילט דורך דער בעל המעשה: א. ח.]

די פאראינטערעסירטע צו מיט טיילן מזכה זיין את הרבים מיט מעשיות פון השגחה פרטית זאל שיקן צו ר' שמחה סמואלס אין פקס: 15326517922

תְּפִלָּה בְּצִבּוּר

"וַיִּסְעוּ מִמַּקְהֵלֹת וַיַּחֲנוּ בְּתָחַת" לג, כו

אין **בעל הטורים** ווערט געברענגט די **מסורה** ווי פאלגנד: ב' 'מַקְהֵלֹת' – הָכָא, וְאִידָךְ (תהלים סח, כז) **"בְּמַקְהֵלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹקִים"**. זע דארט.

על דרך הרמז, האט דער הייליגער **מונקאטשער רב זצוק"ל** ערקלערט אין זיין ספר **חיים ושלום**, אז די כוונה פונעם אויבנדערמאנטן **מסורה** איז, אונז אויסצולערנען די גרויסקייט פון **מַקְהֵלוֹת יִשְׂרָאֵל**, ווייל דער ציבור האט א כח צו אויפהייבן דעם גאנצן קהל אינאיינעם **לְרוּם הַמַּעֲלָה**. – און פון די אנדערע זייט, ווער עס שיידט זיך אפ פונעם ציבור צו זיין א יחיד פאר זיך אליין, פאלט ער חלילה צום **שְׁפַל הַמַּדְרֵגָה**.

דאס איז וואס דער פסוק איז מרמז: **"וַיִּסְעוּ מִמַּקְהֵלֹת"**, אז ווען מען פארט אוועק און מען דערווייטערט זיך פון די קהילה, און מען באהעפט זיך נישט מיטן ציבור, דעמאלטס **"וַיַּחֲנוּ בְּתָחַת"**, איז די תוצאה דערפון, אז מען פאלט אראפ און מען קומט צום **תַּחְתִּית הַשִּׁפְלוּת** רחמנא ליצלן.

און דערויף ברענגט די מְסוֹרָה: **"בְּמַקְהֵלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹקִים"**, ווייל פון דא לערנט מען ארויס דעם חיוב פון **"תְּפִלָּה בְּצִבּוּר"**, אז אלע אידן זאלן זיך פאראייניגן מיט דאווענען מיטן ציבור, וואס דאס איז דער שליסל פאר אלע **בְּרָכוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה**.

הֵן קֵל כַּבִּיר לֹא יִמְאַס תְּפִלַּת רַבִּים, און אין זכות פון **תְּפִלָּה בְּצִבּוּר** וועט איניכן געהאלפן ווערן **צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם**, און די טעג וועלן איבערגעדרייט ווערן **לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּבִיאַת מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בִּמְהֵרָה**, אמן.

-> ♦ <-

איינער פון די גדולי הרבנים אין **עיר הקודש ירושלים תבנה ותכונן**, וועלכער איז שוין מקפיד פון אייביג אן מיטן גאנצן הארץ אויף **"תְּפִלָּה בְּצִבּוּר"**, איז איינמאל אין אוונט אנגעקומען צו די שטאט **בית שמש**, און זייענדיג פארנומען דארט מיט א **דְּבַר מִצְוָה** איז דערווייל געווארן זייער שפעט, און מען האט שוין נישט געקענט טרעפן א מנין פאר מעריב איבערן גאנצן שטאט בית שמש.

האט זיך דער רב געווענדן צום **מְשַׁמֵּשׁ** וועלכער האט געפירט דער אויטא, און אים געזאגט: מען פארט יעצט צום **צִיּוּן הַקָּדוֹשׁ** פון **'דן בן יעקב'** וואס געפינט זיך נאנט צום שטאט בית שמש! דארט וועלן מיר זוכן א מנין צו מעריב!

הערנדיג די ווערטער פונעם חשוב'ן רב, האט דער דרייווער זיך אנגערופן פארוואונדערט: ווער וועט זיך דען געפינען אזוי שפעט ביינאכט, אין אזא וויסטן ארט? קיין שום נפש חיה וועט זיך יעצט נישט געפינען אין אן אפענעם פינסטערן ארט אינמיטן נאכט, און אוודאי וועט מען דארט נישט טרעפן א גאנצן מנין?... – לכאורה, האט דער דרייווער פארגעשלאגן, וואלט בעסער געווען אז מען זאל זיך שוין ארויסלאזן מיטן בעסטן שנעלקייט קיין ירושלים עיר הקודש, צום בית המדרש **"זכרון משה"**, ווייל נאר דארט קען מען טרעפן א מנין מעריב אין אזא שפעטע שעה.

דער רב האט אבער מורא געהאט, טאמער ביז מען וועט אנקומען קיין ירושלים עיר הקודש, וועט שוין דארט אויך נישט זיין קיין מנין, און דעריבער האט ער געדרוקט אויפן דרייווער אז ער זאל טראצדעם פראבירן צו פארן ווייטער ביז צום הייליגן ציון פון 'דן בן יעקב', און אויב וועט מען אויך דארט נישט טרעפן קיין מנין, וועט מען זיך דארפן ארויסלאזן מיט שנעלקייט קיין זכרון משה!

ווי פארוואונדערט זענען זיי געווארן, אנקומענדיג צום הייליגן ציון שפעט אינמיטן די נאכט, צו טרעפן א גרופע פון יונגע יונגעלייט, וועלכע האבן זיך ארויסגעלאזט אויף א נסיעה צו די **מקומות הקדושים**, און אויפן וועג צוריק זענען זיי דא אריינגעקומען צו מתפלל זיין ביים ציון הקדוש. מען האט גאנץ שנעל אויסגעפינען אז די גאנצע גרופע האט נאך געהאלטן פאר מעריב, און אויך זיי האבן נישט געוואוסט וואס צו טון, וויבאלד אין די שטאט בית שמש איז שוין געווען צי שפעט צו טרעפן א מנין, און זיי האבן שטארק געזוכט א מנין אויף מעריב...

אצינד, ווען דו צוויי גרופעס האבן זיך צוזאמגעטראפן – דער רב מיט זיינע באגלייטער, צוזאמע מיט די גרופע יונגעלייט, איז געווארן א גאנצער מנין **לשם ולתפארת**!

– זיי זענען דארט אלע געשטאנען פארוואונדערט פונעם געוואלדיגן **"טיב ההשגחה"**, ווי דער אויבערשטער פירט און קוקט זיך אום אויף דער וועלט. די יונגעלייט פונעם גרופע האבן דערציילט פארן רב, וויאזוי זיי זענען אנגעקומען **פונקט** צו אט דעם הייליגן ציון, ווען א טייל פון זיי האבן אויך געטראכט אז מעגליך וואלט שוין בעסער געווען אז מען זאל זיך שנעל ארויסלאזן קיין ירושלים עיר הקודש צום בית המדרש 'זכרון משה'... זיי האבן אבער באשלאסן אז מען זאל בעסער פראבירן פריער דא, מעגליך וועט מען טרעפן א 'מנין' מעריב דא ביים הייליגן ציון... – דעמאלטס האט זיי דער רב פארציילט, אז אויך האט ער געהאט דעם זעלבן ספק, און **מן השמים** האט מען זיי אלע אהערגעפירט דא אינאיינעם, כדי זיי זאלן קענען מאכן צוזאמען א **תְּפִלָּה בְּצִבּוּר** דא אינעם הייליגן ארט!

אינעם זעלבן גרופע איז געווען א יונגערמאן וועלכער איז געווען א 'חיוב', וויבאלד ער איז געווען אינעם **שְׁנַת הָאֵבֶל** [יאָר פון אבילות] נאך די פטירה פון זיין טאטן ע"ה, און פון ווען די אבילות האט זיך אנגעהויבן, האט ער נישט פארפעלט אפילו אן איינציגע תפילה פון צו צוגיין צום עמוד אלץ שליח ציבור. – אויך יעצט איז ער צוגעגאנגען צום עמוד, און עס איז אפגעראכטן געווארן ביים הייליגן ציון, שפעט ביינאכט, א געהויבענע **תְּפִלַּת מַעֲרִיב** מיט גרויס התלהבות און שטארקע כוונה. נאכן דאווענען האט זיך דער גאנצער ציבור ארויסגעלאזט אין א פייערדיגן טאנץ, מיט שירות ותשבחות פארן הייליגן באשעפער, וועלכער פארלאזט נישט זיינע באליבטע קינדער, און מיט א וואונדערליכע השגחה פרטית מן השמים האט ער זיי מזכה געווען צו דאווענען **תְּפִלָּה בְּצִבּוּר**, דארט ביים ציון הקדוש!

פון אט די וואונדערליכע מעשה וועלן מיר זיך אויסלערנען, אז ווען מען איז מקפיד קיינמאל נישט צו פארפעלן תְּפִלָּה בְּצִבּוּר, איז דא א ספעציעלע סיעתא דשמיא פון הימל, אז דער מענטש זאל זוכה זיין צו דאווענען בציבור!

-> ♦ <-

עס איז געווען נאכמיטאג פון א געוועגליכער טאג אין איינע פון איינער פון די חשוב'ע ישיבות אין ירושלים עיר הקודש. דער בית המדרש האט געווידבלט מיט די פילע לעכטיגע 'לומדים', וועלכע זיצן און לערנען פלייסיג, און שעפן **מְלֹא חָפְנַיִם חִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה** פונעם שפרודלדיג קוואל פונעם "תורת חיים".

און אט איז אריינגעקומען אין בית המדרש א חשוב'ער איד, וועמען די אנוועזנדע האבן גלייך געכאפט אז ער איז א חשוב'ער גאסט, אן עושר וועלכער איז אנגעקומען פון איבערן ים, און זענען צוגעגאנגען צו אים און אים הארציג אויפגענומען מיט א ברייטן **'שלום עליכם'**. ער האט אויסגעזען איבערראשט, און געבעטן אז ער וויל זיך תיכף זען מיטן חשוב'ן **ראש הישיבה הגה"צ שליט"א**, ערקלערנדיג אז ער האט א וואונדערליכע **מעשה** וואס איז געבינדן מיטן ראש הישיבה, א מעשה וואס האט פאסירט לעצטנס אין זיין וואוינארט **'באלטימור'**, אמעריקע.

דער גאסט איז געברענגט געווארן פארן רב, וואו ער איז אויפגענומען געווארן מיט גרויס הארציגקייט און גוטע וואונטשן, און ער האט גלייך אנגעהויבן דערציילן זיין מעשה, ווען אלע ארומיגע מאכן זיכער אז זיי זאלן נישט פארפאסן אפילו א ווארט.

און אזוי האט דער גאסט דערציילט פארן רב און פארן גרופע פון זיינע תלמידים:

ביי אונז אין די שטאט **באלטימור** וואס געפינט זיך אין צענטער פונעם **'קאלאמביע'** געגנט אין אמעריקע, איז דא א חשוב'ע קהילה פון ערליכע אידן, יראים ושלמים, אין שפיץ פון א חשוב'ער רב, וועלכער איז זייער א ספעציעלער תלמיד חכם. אזוי ווי אין אסאך קהילות אין אמעריקע, זענען דארט אויך דא הונדערטער אידן וועלכע זענען ליידער נישט קיין שומרי תורה ומצוות, און די קהילה מיטגלידער פראבירן זייער שטארק זיי צו מקרב זיין צו אונזער טאטע אין הימל לויט וויפיל מעגליך.

נאנט צום צענטראלן בית המדרש אין שטאט, וואוינען צוויי אידישע יונגען, וועלכע זענען ליידער זייער ווייטער פונעם דרך התורה, אבער פון מאל צו מאל קומען זיי אריין אין שול, ווי צום ביישפיל אין די ימים טובים אדער אום יום כיפור, און האבן פראבירט צו האלטן א גוטן קשר מיט די קהילה.

אין א געוויסע תקופה, האבן די געשעפטן פון איינע פון צוויי יונגטליכע, אנגעהויבן גיין בארג אראפ ל"ע, און מען האט אים פארגעשלאגן א מעגליכקייט צו ראטעווען זיין ביזנעס, דורכן עפענען א נייע פליגל דא אינעם הייליגן לאנד. ווען ער איז אריינגעגאנגען צום רב פון די קהלה זיך צו געזעגענען, האט אים דער רב מציע געווען אז ווען ער וועט באזוכן אין ירושלים עיר הקודש, זאל ער אריינגיין בעטן א ברכה פונעם אויבנדערמאנטן ראש ישיבה.

אנקומענדיג קיין ירושלים, האט ער געדענקט די הצעה פונעם רב, און ער איז אריינגעגאנגען צום ראש ישיבה שליט"א און געבעטן א ברכה אז עס זאל אים טאקע געלונגען צו ראטעווען זיינע געשעפטן, האט אים דער רב געזאגט – פונקט אזוי ווי ער עצה'ט פאר אסאך מענטשן – אז עס איז נישטא קיין **'האקוס פאקוס'**... און כדי די ברכה זאל חל זיין און אויפטון, דארף מען אנגרייטן א גוטער 'כלי' דערצו, דורך א **קבלה טובה** וואס ער וועט זיך אונטערנעמען.

און וואס זאל איך אונטערנעמען? – האט דער איד געפרעגט.

"תְּפִלָּה בְּצִבּוּר"! – האט דער רב גלייך געענטפערט.

דער איד האט עס גלייך אנגענומען, און האט ברוך השם

המשך אין עמוד ד' <

זוכה געווען צו א געוואלדיגע הצלחה. זענען געשעפטן האבן ביז א קורצע תקופה שנעל צוריק אנגעהויבן צו שטייגן, אסאך מער ווי געראכטן.

א יאר ארום, איז ער נאכאמאל געקומען פאר א קורצער באזוך צוליב זיינע געשעפטן, און ווי פארשטענדליך האט ער נישט פארגעסן צו קומען נאכאמאל צום רב שליט"א, און אים באדאנקט פאר זיין גוטע ברכה. דערביי האט ער דערציילט פארן רב, אז דורכאויס דעם גאנצן יאר האט ער אלעמאל אכטונג געגעבן אויף **תְּפִלָּה בְּצִבּוּר**! – דער חשוב'ער רב איז גלייך אויפגעשטאנען פון זיין בענקל און אים ליבליך געקושט אויפן קאפ!

צוזאמען מיט אים, איז אויך זיין חבר מיטגעקומען, און זעענדיג דעם געוואלדיגן נאנטקייט צו וועלכע זיין חבר האט זוכה געווען, האט ער אויך געבעטן א ברכה! דער רב האט אים געענטפערט: די זעלבע ענטפער וואס איך האב געגעבן פאר דיין חבר, איז אקטועל אויך פאר דיר! אויב וועסטו זיך מקבל זיין צו מקפיד זיין אויף **תְּפִלָּה בְּצִבּוּר**, וועל איך דיר אויך געבן א גוטע ברכה!

אויפן ארט, האט אויך דער חבר מקבל געווען אויף זיך, צו דאווענען בציבור דריי מאל יעדן טאג!

און יעצט – האט דער גאסט אויסגעפירט זיין וואונדערליכער ערציילונג – אין א יאר ארום האט מען אויסגעטראפן, אז אויך דער חבר האט מקפיד געווען און געדאווענט יעדן טאג אלע תפילות בציבור, אויסער איינציגע מאל וואס עס איז אים נישט אויסגעקומען...

היינט־צו־טאג, א דאנק יענעם געוואלדיגן קבלה, זענען ביידע געווארן פולשטענדיגע **'בעלי תשובה'**, און זיי באטייליגן זיך ביי אלע שיעורים אין בית המדרש, סיי אינדערוואכן און סיי אום שבת און יו"ט, און זענען געווארן א טייל פון די חשוב'ע קהילה, און איז מקפיד על קלה כבחמורה!

דאס לערנט אונז דער געוואלדיגער כח פון 'תְּפִלָּה בְּצִבּוּר', וועלכער איז אימשטאנד צו צוריקקערן אידישע קינדער בתשובה שלמה, לפני אבינו שבשמים!

***

דער הייליגער רוזשינער זצוק"ל האט דערציילט, ווען א גאר ערליכער איד, וואס פאר פרנסה האט ער זיך באשעפטיגט מיט סחורה. איינמאל אין יאר איז ער געפארן צום גרויסן יריד פון די סחורות אין די שטאט **לייפציג**, וואו ער האט זיך איינגעהאנדלט א גרויסע קוואנטום סחורה, וואס וועט זיין גענוג פארן גאנצן יאר. דארט האט ער פארזיכטיג אויסגעוועלט געוויסע סארטן סחורה וועלכע זענען פאסיג פאר די ווינטער־צייט, און אנדערע סחורות וועלכע זענען פאסיג פאר די זומער, און דערנאך האט ער זיך צוריקגעקערט צו זיין שטאט, מיט די פילע סחורות וואס איז געווען גענוג פאר זיין קליין געשעפט פאר א גאנצע יאר!

איין יאר איז די ווינטער געווען זייער שוואך. עס איז געווען א יאר פון טרוקעניש, און קיין רעגן איז כמעט נישט געגאנגען דורכאויס דעם גאנצן ווינטער, ווער רעדט נאך פון שניי וואס איז איבערהויפט נישט געקומען... אויך די שטארקע קעלט צו וועלכע מען איז צוגעוואוינט אין די אייראפעאישע לענדער, האט זיי איבערגעהיפערט יענעם יאר. אלץ רעזולטאט דערפון, האבן די איינוואוינער נישט גענדארפט האבן ווארימע ווינטער־קליידער, און אזוי אנקומענדיג צום ענדע פונעם ווינטער סעזאן, האט זיך דער איד געטראפן מיט כמעט דעם גאנצן 'סטאק' פון סחורה ביי אים אין געשעפט... – אויסער די געלט־פארדינסט וואס האט אים שטארק אויסגעפעלט, האט ער אויך נישט געוואוסט וואס צו טון מיט אזא גרויסן קוואנטום סחורה, וואס ווער ווייסט וואס וועט זיין דער מצב דערפון אינעם קומענדיגן יאר...

איין טאג, ווען דער איד איז געווען אויפן וועג צום בית המדרש צו דאווענען שחרית, האט ער באגעגנט אן אלטער באקאנטער סוחר פון סחורות פון איינע פון די דערנעבנדיגע שטעט, וועלכער האט זיך שטארק געפריידט אים צו טרעפן. נאכן זיך הארציג באגריסן, האט ער אים דערציילט אז ער איז נארוואס אהערגעקומען מיט א שיף וועלכע ווארט אויף אים ביים ברעג טייך, וויבאלד ער דארף יעצט וויכטיג האבן א ריזיגע קוואנטום פון סחורות, צוליב א גרויסע באשטעלונג וואס ער האט יעצט באקומען, און וויבאלד ער האט געהערט אז עס איז יעצט דא ביי אים א גרויסע קוואנטום וואס איז אים געבליבן פון די ווינטערדיגע סחורות, וויל ער עס יעצט אלעס קויפן ביי אים פאר קעש געלט! נאר וויבאלד ער איילט זיך יעצט זייער שטארק ארויסצופארן, זאל ער שוין יעצט קומען מיט אים אין געשעפט און שליסן מיט אים דאס געשעפט, כדי ער זאל שוין קענען צוריקפארן מיטן שיף וועלכע גייט זיך שוין באלד ארויסלאזן אין וועג!

נאר צו זיין גרויס שטוינונג, האט דער איד נישט מסכים געווען דערצו. ענטשולדיג מיר ביטע, איך בין יעצט אויפן וועג צום בית המדרש צו **תְּפִלָּה בְּצִבּוּר**, און אויב וועל איך יעצט גיין מיט דיר אין געשעפט, וועל איך דערלייגן דעם דאווענען. עס טוט מיר לייד, אבער איך וועל נישט קענען ערפילן אייער וואונטש פארן גאנצן געלט אין די וועלט!

און דער הייליגער רוזשינער האט אויסגעפירט: איר ווילט אוודאי וויסן וויאזוי די מעשה האט זיך געענדיגט... – אבער פאר מיר איז גענוג די עובדא, אז א איד איז זיך מוסר נפש און געבט אוועק זיין געלט פאר תְּפִלָּה בְּצִבּוּר, כדי מיר זאלן וויסן און פארשטיין די געוואלדיגע טייערקייט און גרויסן ווערד פון תְּפִלָּה בְּצִבּוּר, און מען זאל קיינמאל נישט מזלזל זיין דערין!

***

אינעם צוואה פון **אבי מורי הגה"צ רבי לוי זצוק"ל הכ"מ בעל 'מעדני השולחן'**, ווערט אסאך מאל דערמאנט ווי שטארק מען זאל אכטונג געבן אויפן חיוב פון **תְּפִלָּה בְּצִבּוּר**, און מען זאל דאס נישט האלטן גרינג.

וזה לשון קדשו (סעיף ד): "לְדַבֵּר תָּמִיד בְּעִנְיַן חִזּוּק בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה וּבַתְּפִלָּה, **וּתְפִלָּה בְּצִבּוּר**, וּקְרִיאַת שְׁמַע בִּזְמַנָּהּ, וּשְׁמִירַת הַלָּשׁוֹן בְּסֵפֶר חָפֵץ חַיִּים וְכַדּוֹמֶה, **שֶׁיִּהְיֶה בָּזֶה נַחַת רוּחַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ**", עד כאן לשון קדשו.

און נאך שרייבט ער דארט: "לְדַיֵּק עִם הַבָּנִים הַקְּטַנִּים לְהִתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר, אִם אֶפְשָׁר", עד כאן לשון קדשו. – זעען מיר פון דעם אז ער האט געהאלטן, אז עס איז פאסיג אז מען זאל מחנך זיין אפילו קליינע קינדער, צו **תְּפִלָּה בְּצִבּוּר**!

-> ♦ <-

מיין חשוב'ע שוויגער, הצדקנית **מרת נעכא סאסא אברהאם ע"ה בת רבי יהושע הכהן ז"ל**, איז געווען באוואוסט מיט אירע לויטערע און תמימות'דיגע תפילות. איר גאנצע לעבן האט זי פארמערט מיט תפילות פאר די הצלחה פון אירע קינדער און אייניקלעך, אז זיי זאלן גיין **בַּדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר וְהָרָצוּי**.

ביי יעדער שמונה עשרה, ווען זי איז אנגעקומען צו די ברכה "וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב", פלעגט זי וויינען מיט הייסע טרערן, און האט זיך געבעטן פון טיפעניש פון הארץ, אז משיח צדקינו זאל שוין קומען און דער בית המקדש זאל שוין ווערן אויפגעבויט. און ביי די תפילות פון **תשעה באב** האט זי פארגאסן טרערן ווי וואסער איבערן חורבן בית המקדש, און האט מעורר געווען יעדן איינעם אין דעם טאג, צו וויינען און קלאגן אויפן גרויסן פארלוסט פון אונזער גלוסטיגער הויז און פרייד פון אונזער הארץ.

זי האט נישט מוותר געווען אויף "**תְּפִלָּה בְּצִבּוּר**" אפילו איין טאג, און פלעגט גיין אין שול אביסל איידער מען האט אנגעהויבן, כדי אריינצוכאפן און ענטפערן קדיש און קדושה פונעם פריערדיגן מנין!

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך מוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור מגוריך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. המעוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסה

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zeligk@gmail.com or text 718-249-7173

אינהאלט

מטות מסעי

למסעיהם על פי ה' - מיין ליבער טאַטע אין הימל, גייט נעבן מיר און ער היט מיך .... ד

זה הדבר אשר צוה ה' - מאַכן אַ גדר איז פון די עיקרים פון יראת שמים .... יב

הוי מתלמידיו של אהרן - די יאָרצייט פון אהרן הכהן ע"ה .... יז

ספה"ק בת עין

... **וְעַתָּה נַחְזוֹר לְעִנְיָנֵינוּ** און יעצט וועלן מיר צוריקומען צו אונזער ענין, **שֶׁעִיקָּר יְצִיאַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל** די עיקר ארויסגיין פון די יודישע קינדער פון מצרים איז געווען כדי צוקומען צו ארץ ישראל.

וּמַסְעֵיהֶם בַּמִּדְבָּר הָיָה רַק כְּדֵי שֶׁיֵּצְאוּ מִבְּחִינַת יִרְאָה תַּתָּאָה יִרְאָה גַּשְׁמִיּוּת און זייערע ארומוואנדערן אין די מדבר איז נאר געווען כדי זיי זאלן ארויסגיין פון די גשמיות'דיגע יראה וואס ווערט אנגערופן 'יראה תתאה' (א נידריגערע בחינה פון יראה), **וְלָבֹא לִבְחִינַת יִרְאָה עִילָּאָה** און צוקומען צו 'יראה עילאה' (א העכערע בחינה פון יראה), **יִרְאַת הָרוֹמְמוּת מִפְּנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא** א געהויבענע יראה פונעם באשעפער דער מלך מלכי המלכים, **עַל יְדֵי קַבָּלַת עוֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בִּשְׁלֵימוּת** דורך אננעמען אויף זיך די קבלת עול מלכות שמים.

וְזֶהוּ מְרוּמָּז בַּפָּסוּק 'אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' און דאס איז מרומז אינעם פסוק אלה מסעי בני ישראל – דאס זענען די ציהונגען פון די יודישע קינדער, **הַיְינוּ שֶׁעִיקַּר מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה בִּשְׁבִיל בְּחִינַת אֵלֶּה מַסְעֵי** דאס מיינט אז די עיקר 'מסעות' פון די יודישע קינדער איז געווען וועגן 'אלה מסעי', **שֶׁהוּא גִּימַטְרִיָּא יִרְאָה כַּנַּ"ל** וואס די ווערטער 'אלה מסעי' איז בגמטריא 'יראה' ווי אויבענדערמאנט. **וְזֶהוּ 'וַיִּכְתּוֹב מֹשֶׁה אֶת מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל פִּי הֲוָיָ"ה' גִּימַטְרִיָּא יִרְאָה** און דאס מיינט די פסוק און משה האט געשריבן זייערע ארויסגאנג פלעצער לויט זייערע ציהונגס פלעצער 'על פי הוי"ה' (לויטן באפעל פונעם באשעפער) וואס די דריי ווערטער **עַל פִּי הֲוָיָ"ה** איז בגמטריא 'יראה'. **הַיְינוּ לְקַבֵּל עוֹל מַלְכוּתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְהַטְּהוֹרָה בְּגוֹדֶל אֵימָה וְיִרְאָה וָפַחַד וּבוּשָׁה וְהַכְנָעָה וְרֶתֶת וְזִיעַ רַק מִפְּנֵי הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לְבַדּוֹ** דאס מיינט צו מקבל זיין אויף זיך די הייליגע מלוכה מיט א ציטער און בושה און אונטערטעניגקייט נאר פונעם באשעפער אליין, **כָּאָמוּר לְמַעְלָה** ווי אונז האבען געזאגט אויבען. **יְהִי רָצוֹן שֶׁנִּזְכֶּה לְיִרְאָה כָּזוֹ בִּמְהֵרָה** זאל זיין די ווילען אונז זאלען זוכה זיין צו אזא יראה שנעלערהייט. **אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.**

(ד"ה ויכתוב משה)

תשו"ח להוצאת "גליון בת עין" באידיש

סדר ועימוד: **א.י.ש. אשדוד** shwrtz@bezeqint.net

מטות-מסעי

למסעיהם על פי ה' - מיין ליבער טאַטע אין הימל, גייט נעבן מיר און ער היט מיך

אין דער היינטיגער סדרה (מסעי לג, לד) לייענען מיר: 'ומצרים מקברים את אשר הכה ה' בהם' וגו'. זאָגט רש"י: 'טרודים באבלם' - די מצריים זענען געווען פאַרנומען מיט טרויער ביים באַגראָבן זייערע בכורים וואָס זענען אויסגעשטאָרבן ביי מכת בכורות.

זאָגט דער 'אור המאיר', אַז דער פסוק וויל דאָ ארויסברענגען די גרויסקייט פון מענטשן וואָס פאַזיכערן זיך אויף דעם אויבערשטען און גלייבן מיט אַ פעסטע אמונה, אַז אַלעס וואָס פאַסירט מיט זיי איז מיט אַ השגחה פרטית פון דעם אויבערשטען ברוך הוא, ווייל זיי ווייסן אַז דער אויבערשטער איז דער 'בורא ומנהיג לכל הברואים', און ווען ער טוט גוטס מיט זיי, טוהען זיי איהם לויבן און דאַנקען פאַר זיינע גרויסע חסדים. אויך ווען עס איז פאַרקערט ח"ו, גלייבן זיי אַז אויך דאָס איז פון דעם אויבערשטען, ווייל אַזוי האָט דער אויבערשטער גוזר געווען פאַר זייער תיקון[א], צוליב איינע פון די סיבות וואָס זענען נאָר פאַר דעם בוכ"ע באַקאַנט[ב].

יעדע מענטש גייט כסדר אדורך פאַרשידענע זמנים, אבער דער קלוגער מענטש שטעלט זיך אָפּ און איז זיך מתבונן אַז דער אויבערשטער טוט דאָך נאָר גוטס מיט זיינע באַשעפעניש, ממילא, פאַרוואָס האָט

א. דער הייליגער רוזינער זי"ע האָט דערציילט, אַז עס איז געווען אַ געהויבענער איד, וואָס האָט געהאַנדלט פאַר פרנסה מיט פעל פאַר מאנטלען און פעלצן, אָבער ער האָט געהאַט אַ גרויסן כלל, אַז פאַר'ן דאַוונענען האַנדלט מען נישט, כאָטש דאָס דאַוונענען, און די הכנות צום דאַוונענען, האָט אָפּט מאָל ביי איהם געדויערט לאַנגע שעה'ן. איינמאָל איז ער 'געבליבן שטעקן' מיט אַ גרויסן קוואַנטום פון סחורה, און עס איז איהם בשום אופן נישט געלונגען עס צו פאַרקויפן, ביז דער אויבערשטער האָט איהם געהאָלפן און ס'איז געקומען אַ שליח פונעם קריגס מיניסטער, צו קויפן ביי איהם די גאַנצע סחורה פאַר'ן מיליטער. דער סוחר האָט אָבער געהאַלטן פאַר'ן דאַוונענען, און וויבאַלד ער האָט פאַרשטאַנען אַז דער גוי וועט נישט פאַרשטיין וואָס ער זאָגט איהם אַז ער האַלט נאָך פאַר'ן דאַוונענען, האָט ער באַשלאָסן צו פאַרלאַנגען אַ פיל העכערן פרייז פאַר די סחורה, כדי דער גוי זאָל איהם לאָזן במנוחה און אַוועקגיין פון דאָרט... עס האָט אָבער נישט געהאָלפן, ווייל דער גוי האָט כסדר מסכים געווען צו צאָלן דעם העכערן פרייז וואָס דער אידישער סוחר האָט פאַרלאַנגט, ביז דער גוי האָט געזעהן אַז ער 'קריכט נישט אַרויס' מיט איהם, האָט ער איהם געזאָגט: איך זעה דאָך אַז דו ווילסט נישט פאַרקויפן די סחורה... און ער האָט פאַרלאָזט דאָס הויז פונעם אידישן פעל-סוחר.

ווען דער רוזינער זי"ע האָט געענדיגט דערציילן די מעשה, האָט ער געזעהן אַז דער עולם איז געבליבן שטיל. האָט ער געזאָגט צו די חסידים:

- איר שווייגט אַוודאי, ווייל איר ווילט הערן דעם סוף פון די מעשה, וויפיל דער איד האָט פאַרדינט מיט זיין מסירות נפש. דער אמת איז אָבער, אַז דאָס איז טאַקע דער עיקר פון די מעשה - דאָס מסירות נפש פון דעם איד... אָבער איך וואונדער זיך אויף ענק, **אויב פאַר דעם סוחר האָט עס נישט אינטערעסירט וואָס דער סוף וועט זיין, צי ער וועט יאָ אָדער נישט פאַרקויפן צום סוף זיין סחורה, נו פאַרוואָס אינטערעסירט עס אייך יאָ וואָס דער סוף איז געווען? דאָס תמימות פון דעם איד, איז דאָס וואָס מ'פאַרלאַנגט פון יעדן איינעם פון אונז, ער זאָל נישט וועלן וויסן וואָס ער וועט ביים ענדע פאַרדינען.**

ב. אַ וואונדערליכע דערציילונג וואָס ווייזט אויף די השגחה פון באַשעפער ברוך הוא אויף אונז ביי יעדן טריט און שריט, האָבן מיר געהערט פון אַ חשוב'ן מרביץ תורה, אַז ער האָט אַמאָל גערעדט מיט אַ יונגערמאַן וואָס מאַכט מיט ליידער פאַרשידענע שוועריגקייטן אין לעבן. אַמאָל 2 אַזייגער ביינאַכט, האָט דער מרביץ תורה גערעדט מיט דעם יונגערמאַן אויפ'ן טעלעפאָן, ווען יענער איז געווען אויף דער גאַס. דער יונגערמאַן האָט זיך אַראָפּגערעדט

ער מיר געטוהן אַ זאַך וואָס זעהט אויס ווי נישט גוט ח"ו. מסתמא איז דאָ דערין אַ געוויסע טובה באהאלטן[ג].

דוד המלך ע"ה זאָגט (תהלים קיז, ב) 'כי גבר עלינו חסדו'. די כוונה דערפון איז, 'כי גבר' - אַפילו ווען עס

פון האַרצן במשך דעם גאַנצן שמועס, גערעדט און גערעדט, און דער ראש ישיבה הערט אויס זיינע ווערטער מיט אַ טיפן מיטגעפיל פון האַרצן.

פלוצלינג, זאָגט דער יונגערמאַן מיט אַ טאָן פון שרעק: אוי, אוי, איין סעקונדע... וואָס האָט פּאַסירט? איך זעה דאָ אַ צוויי-יעריג קינד זיך אַרומדרייען אַליין אויפ'ן גאַס צווי אַזייגער ביינאַכט... דאָס איז דאָך אַ גרויסע סכנה, וואו וועל איך זיך ווענדן מיט אַזאַ קינד אין אַזאַ שפּעטע שעה... עטליכע סעקונדעס שפּעטער האָט דער יונגערמאַן זיך באַרואיגט, און געזאָגט מיט אַ באַרואיגונג-זיפץ: אָה, אָה... איך זעה אַז נישט ווייט אונטער איהם גיין זיינע עלטערן, און קוקן זיך אום אויף איהם די גאַנצע צייט...

אַ טאָג שפּעטער, האָט דער יונגערמאַן געזאָגט צו דעם מרביץ תורה: אַ גאַנצע נאַכט, האָב איך זיך געדרייט אויפ'ן בעט, פון דעם עצם גילוי וואָס דער אויבערשטער האָט מיר דאָ געוויזן. איך האָב דאָך באַוויינט מיין מצב, **עס האָט זיך מיר געדאַכט אַז איך 'דריי זיך אַרום' אַליין**, אַזוי ווי יענער צוויי-יעריג קינד וואָס שפּאַצירט זיך אינמיטן נאַכט אויפ'ן גאַס אָן אויפזיכט, אָבער באמת דאַרף איך זיך מתבונן זיין, אַז פונקט אַזוי ווי די עלטערן פונעם קינד זענען געגאַנגען נעבן איהם און האָבן איהם געהיטן און געשיצט, אַזוי טוט אויך מיין ליבער טאַטע אין הימל, גיין נעבן מיר... ער היט מיך און ראַטעוועט מיך שטענדיג פון אַלעם בייזן.

מיר דאַרפן אייביג געדענקען, אַז דער באַשעפער איז דער 'מלך חי וקיים' - ער לעבט אייביג, ווי דער משגיח הגה"צ רבי ירוחם זצ"ל האָט געזאָגט (געברענגט אין זיין ספר, 'דעת חכמה ומוסר', ח"ב, ע' פח) נאָך די הסתלקות פון דעם גאון בעל 'חפץ חיים' זי"ע, ווען דאָס יהדות החרדית האָט געשפּירט אַז די וועלט איז געוואָרן פינצטער: דער 'חפץ חיים' האָט אונז טאַקע פאַרלאָזט, אָבער **דער וואָס האָט באַשאַפן דעם 'חפץ חיים', איז נאָך אַלץ 'חי וקיים'**... ער לעבט נאָך...

מן הבאר

הרה"ק רבי יאַנקעלע פשעוואָרסקער זי"ע האָט דערציילט, אַז הרה"ק רבי שלמה קאַרלינער זי"ע האָט אַמאָל געזאָגט אַז ער שעפּט זיין חיות פון צוויי 'קיען': 'כי בו ישמח לבנו, כי בשם קדשו בטחנו' (תהלים לג, כא). האָט אַ איד איהם געפרעגט: איך האָב דאָך אויך די זעלבע צוויי 'קיען', פאַרוואָס פּלאָג איך מיך אַזוי אויף פרנסה? האָט רבי שלמה קאַרלינער איהם געענטפערט:

- ריכטיג טאַקע, דו האָסט אויך צוויי קיען... **אָבער מ'דאַרף וויסן ווי אַזוי צו 'מעלקן' די דאָזיגע 'קיען'...**

ער האָט געמיינט צו זאָגן, דו דאַרפסט איינוואָרצלען ביי זיך אין האַרצן די אמונה און בטחון זיך צו פאַרלאָזן נאָר אויף דעם אויבערשטען אַז ער וועט דיר ערפילן אַלעס וואָס עס פעלט דיר, און דאַן וועט דיר טאַקע גאָרנישט פעלן...

ג. דאָס איז געזאָגט געוואָרן אויך ווען עס **דאַכט זיך** פאַר דעם מענטש, אַז עמיצער טשעפּעט איהם. שלמה המלך ע"ה זאָגט (משלי יט, כא) 'רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום'. דער פסוק קען דינען אַלס אַ באַרואיגונג מיטל פאַר יעדן מענטש, ווען מ'פאַרשטייט גוט וואָס דאָ שטייט, אַז אונזער ליבער טאַטע אין הימל איז דער וואָס באַשליסט, ער גיט און נעמט, ער שיינט און מאַכט טונקל, ער מאַכט לענגער און מאַכט קירצער. **אַלעס וואָס פּאַסירט אויף דער וועלט איז פון איהם**, 'מי יאמר לו מה תעשה ומה תפעל'. ווער קען איהם זאָגן וואָס צו טוהן... נאָר דאָס וואָס דער אויבערשטער וויל, פּאַסירט מיט יעדן איינעם, לטב ולמוטב.

און כאָטש עס דאַכט זיך אָפט מאָל פאַר דעם מענטש אַז עמיצער טראַכט וועגן איהם שלעכטס, און אַז יענער לייגט אַריין אַסאַך האָרעוואַניע כדי איהם שלעכטס צו טוהן ח"ו, זאָל ער געדענקען אַז 'עצת ה' היא תקום', כאָטש די 'רבות מחשבות' פונעם מענטש 'אַרבעטן' אויף אַן אופן, אַז עס דאַכט זיך איהם אַז עס וועט זיין אַזוי און אַזוי... וועט אָבער אַלעס צום סוף אַרויסקומען אַזוי ווי דער אויבערשטער וויל - נישט אַנדערש...

ס'איז כדי צו געדענקען און חזר'ן די מורא'דיגע מעשה: פאַר די חופה פון הרה"ק מ'סאטמאר זי"ע, האָט זיין טאַטע, הרה"ק בעל 'קדושת יום טוב' זי"ע איהם געזאָגט דברי התעוררות, אַזוי ווי ס'איז איינגעפירט. צווישן אַנדערן, האָט דער 'קדושת יום טוב' איהם געזאָגט: מ'שטעלט דאָך אַ חופה אונטער'ן פרייען הימל. די סיבה דערפאַר איז, ווייל דער פסוק זאָגט (ישעיה ד, ו) **'וסוכה** תהיה לצל יומם', און די גמרא זאָגט (סוכה ב:) אַז באמת וואָלט געדאַרפט שטיין **'וחופה** תהיה לצל יומם', נאָר עס קומט אונז לערנען אַז אַ סוכה איז געמאַכט געוואָרן 'לצל' - צו דינען אַלס אַ שאָטן פאַר דעם מענטש וואָס זיצט אין די סוכה. און די גמרא פירט אויס, 'שמעית מינה תרתי', מ'לערנט אַרויס דערפון **ביידע**, סיי סוכה, און סיי חופה.

האָט דער 'קדושת יום טוב' ערקלערט פאַר זיין הייליגן זון דעם חתן, דעם קשר צווישן אַ סוכה און אַ חופה, ווייל די סוכה דאַרף דאָך אויך זיין אונטער'ן אָפענעם הימל, כדי צו לערנען דעם מענטש, אַז ביי אַלע זיינע ענינים און באַדערפענישן, זאָל ער אויפהייבן די אויגן צום הימל, און ער זאָל וויסן אַז **אַפילו אַ קליינע פאַסירונג קומט נישט פאָר אויף דער וועלט, אויב מ'האָט נישט פריער אויסגערופן דערויף אין הימל.**

ענליך זאָגט די גמרא (סוכה, דאָרט), אַז דער ציל פון מצות סוכה איז, 'צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי'. גיי אַרויס פון דיין באַשטימטע דירה וואו דו וואוינסט אַ גאַנץ יאָר, און זעץ דיך אַריין אין אַ צייטווייליגע דירה'לע - די סוכה. דאָס איז אַ רמז פאַר דעם מענטש, אַז ער זאָל אויפהערן טראַכטן אַז דאָס עולם הזה האָט אַ 'קביעות', נאָר ער זאָל שטענדיג געדענקען אַז די וועלט איז אַ 'דירת ארעי', און ער דאַרף זיך אויפהאַלטן 'בצילא דמהימנותא' - אינעם שאָטן פון אמונה, אַז אלעס ווערט געפירט פון אויבן.

דאָס זעלבע איז מיט אַ חופה. מ'שטעלט עס אַוועק אונטער דעם פרייען הימל. ס'איז נישט דאָ קיין שום 'הפסק' און 'חציצה' צווישן די חופה און דעם הימל, כדי צו לערנען דעם חתן, דו גרייטסט זיך יעצט אויפצושטעלן אַ בית נאמן לה' ולתורתו, **הייב אויף דיינע אויגן צום הימל, געדענק אַז ס'איז נישט דאָ אויף וועמען זיך צו פאַרלאָזן נאָר אויף דעם טאַטן אין הימל**, און דו זאָלסט נישט טראַכטן צו זיך פאַרלאָזן אויף מיר, דיין טאַטע (דער 'קדושת יום טוב' זי"ע), אָדער אויף דיין שווער א.ד.ג., ווייל מיר וועלן דיך נישט שפייזן, נאָר דער באַשעפער פון דער וועלט אַליין, בכבודו ובעצמו, וועט ערפילן אַלע דיינע באַדערפענישן 'בכל יום ובכל עת ובכל שעה'.

(אַזוי איז טאַקע פאַקטיש געווען, אַז באַלד נאָך די 'שבע ברכות' פונעם רבי'ן זי"ע, איז זיין גרויסער טאַטע, הרה"ק בעל 'קדושת יום טוב' זי"ע, נסתלק געוואָרן לחיי עולם הבא און ער האָט איהם טאַקע נישט געקענט אויסהאַלטן מיט 'קעסט').

מיר האָבן געהערט פון די בעלי העובדא, אַרום זיבן יאָר צוריק, האָט אַ איד אַ נגיד געקויפט 'נכסי דלא ניידי' ('ריעל עסטעיט') פאַר די סומע פון 20 מיליאָן דאָלאַר. דער סדר איז, אַז דער קונה גיט פאַר דעם מוכר 10 פראָצענט פונעם פרייז, און דעם איבעריגן טייל פונעם געלט פאַר'ן מקח, באַקומט דער מוכר פון די באַנק, מיט אַ התחייבות פונעם קונה צו באַצאָלן די הלוואה פאַר די באַנק. אין יענעם פאַל, האָט דער קונה געגעבן פאַר דעם מוכר צוויי מיליאָן דאָלאַר, נאָך דעם ווי ער (דער קונה) האָט באַקומען אַ באַשטעטיגונג פון די באַנק אַז זיי זענען גרייט איהם צו באָרגן די איבעריגע 90 פראָצענט - 18 מיליאָן דאָלאַר. למעשה, האָט אָבער די באַנק צוריקגעהאַלטן צו אַריבערפירן דאָס געלט צום מוכר, און דער קונה האָט נישט געקענט שלאָפן גאַנצע נאַכט צוליב זאָרג אַז דאָס געלט וועט נישט אָנקומען אין צייט ווען ער וועט דאַרפן באַצאָלן. ס'איז אויך געווען אַ 'תנאי קודם למעשה', אַז אויב די באַנק וועט נישט געבן די הלוואה, וועט דער קונה שאָדן האָבן די גאַנצע צוויי מיליאָן דאָלאַר וואָס ער האָט שוין אויסגעלייגט.

דער זמן צו באַצאָלן דעם איבעריגן טייל פונעם געלט, איז געווען באַשטימט אויף מאָנטאָג, י"א אב תשע"ח, 5:30 נאָכמיטאָג. ווען די זייגער האט געקלאפט 5:15, האָט דער קונה זיך אַוועקגעזעצט אין שטוב און אָנגעהויבן זאָגן 'פרשת המן' מיט אמונה אַז דער אויבערשטער איז דער וואָס גיט די פרנסה, ווי די פרשה פאַנגט זיך אָן מיט'ן פסוק אַז דער אויבערשטער האָט געזאָגט צו די אידן: 'הנני ממטיר לכם לחם מן השמים'. ער האט זיך געשטאַרקט מיט אמונה און איז געווען זיכער ביי זיך אַז אויך די ערשטע צוויי מיליאָן דאָלאַר וואָס ער האָט שוין איינגעלייגט פאַר דעם קנין, האָט ער באַקומען פון דעם אויבערשטען, און דער אויבערשטער האָט נישט קיין שום אָפּהאַלט משפיע צו זיין אויף איהם אויך די גאַנצע איבעריגע 18 מיליאָן דאָלאַר.

וכך הוה, **אין דער מינוט** ווען ער האָט געענדיגט זאָגן די ווערטער 'ממטיר לכם לחם מן השמים', האָט די באַנק אַריבערגעפירט דאָס געלט צו די באַנק-קאָנטע פונעם מוכר (עטליכע סעקונדעס פאַר 5:30). כה יתן ה' וכה יוסיף...

זעהט אויס ווי ס'איז די מדה פון גבורה ח"ו, ווייסן מיר קלאָר, 'עלינו חסדו' - אַז אויך אין די גבורה איז באַהאַלטן דער חסד פון דעם אויבערשטען, ווייל אַזוי פירט זיך דער אויבערשטער, צו טוהן גוטס, און נישט שלעכטס ח"ו.

דאָס איז די כוונה פון פסוק (ירמיה ל, ז) 'ועת צרה היא ליעקב' - אַפילו אויב עס קומט אַמאָל חלילה אַן עת צרה ח"ו, 'ממנה יוושע' - ווערט מען פון דעם אַליין געהאָלפן, ווייל אויך אין די צרה איז באַהאַלטן דעם אויבערשטען'ס חסדים[ו].

אַזוי האָבן די צדיקי אמת שטענדיג געלעבט, אַז אַלעס וואָס עס פּאַסירט מיט זיי - גוטס, אָדער פאַרקערט חלילה - קומט עס נישט צוליב זייער גרויסע חכמה, אָדער פאַרקערט, ווייל עס פעלט זיי חכמה, און דעריבער האָט פּאַסירט א זאַך וואָס טויג נישט ח"ו, נאָר אַלעס איז פון דעם אויבערשטען[ה]. זייער נפש איז צוגעבונדן מיט אַלע רמ"ח איברים און שס"ה גידים צו די באַשעפער. אָבער די בעלי עבירה טוהען אָנהעגנען זייער הצלחה אין זייער חכמה, אַז אַדאַנק זייער קלוגשאַפט האָבן זיי מצליח געווען, און ווען דאָס רעדל דרייט זיך איבער אויף זיי, פאַרגעסן זיי אַז אַלעס איז פון דעם אויבערשטען,

---

אַ חסיד פון הרה"ק בעל 'צמח צדק' זי"ע פון ליובאַוויטש, האָט זיך אַמאָל אַראָפּגערעדט פון האַרצן פאַר'ן 'צמח צדק' אַז ער האַלט פאַר די חתונה פון זיין אַכטן קינד, 'ולרש אין כל' - ער האָט נישט אַפילו אַ פרוטה פאַר די הוצאות החתונה. האָט דער 'צמח צדק' איהם געפרעגט, און ווער האָט דיר געהאָלפן ביי די חתונות פון די פריערדיגע קינדער? האָט דער חסיד געענטפערט, אַז ער ווייסט נישט... האָט דער 'צמח צדק' איהם געזאָגט:

- אויב דו האָסט געזעהן ביז יעצט ווי דער אויבערשטער העלפט דיר, פאַרוואָס האָסטו פונקט יעצט מורא אַז ער וועט דיך חלילה פאַרלאָזן? פאַרלאָז זיך אויף דעם אויבערשטען אַז ער וועט דיך נישט פאַרלאָזן אויך דאָס מאָל, און ער וועט דיר אַוודאי העלפן חתונה מאַכן דיין קינד בשעה טובה ומוצלחת, **פונקט אַזוי ווי ער האָט דיר געהאָלפן ביז יעצט...**

ד. מיר האָבן געהערט פון אַ חשוב'ן איד, ביים סוף פון פרשת מסעי, ווערט דערמאנט די צאָל פסוקים - 132, קל"ב: 'מחל"ה חול"ה סימן' (אַ רמז אויף צלפחד'ס טאָכטער מחלה, וואָס ווערט דערמאנט ביים סוף פון די פרשה).

פרעגט דער גאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל, אין זיין ספר 'טעמא דקרא', פאַרוואָס האָט מען געגעבן אַ סימן פון נישט גוטע ווערטער, '**מחלה**' און '**חולה**' רח"ל, און מ'האָט נישט געטראָפן אַ גוטן סימן. פרשת מסעי איז דאָך דער סיום פון ספר במדבר, און מיר האָבן דאָך אַ כלל אַז מ'דאַרף ענדיגן נאָר מיט אַ 'דבר טוב'? ענטפערט רבי חיים, אַז דאָ איז נישט די כוונה פונעם וואָרט '**חולה**' אַ קראַנקהייט ח"ו, נאָר עס איז פון לשון '**מחול**' - ווען מ'טאַנצט אין אַ רינג, על דרך ווי די גמרא זאָגט (תענית כו:) 'יוצאות וחולות בכרמים'.

די כוונה דערפון איז, ווייל דער פסוק זאָגט ביים סוף פון דער פרשה (לו, יא) 'ותהיינה **מחלה** תרצה וחגלה ומלכה ונועה בנות צלפחד לבני דודיהן לנשים'. דעמאָלס איז מחלה געווען 'אין אַ טאַנץ' ('חולה'). זי האָט געטאַנצט ביי איר חתונה... ממילא איז עס אַ גוטער סימן מסיים צו זיין דערמיט ספר במדבר...

לויט דעם קען מען צוגעבן, אַז ביי **יעדע מחלה און חולה רח"ל שטעלט זיך שפּעטער אַרויס ווי אַלעס איז געווען פאַר די טובה פונעם מענטש.** דאָ איז באמת נישט געווען אַ '**מחלה**' און אַ '**חולה**' ח"ו בלשון צער, נאָר עס איז אַ שמחה און אַ '**מחול**'. 'יהללו שמו **במחול**' מ'וועט זיך נאָך פרייען און דאַנקען דעם אויבערשטען ווען מ'וועט זעהן מיט די אייגענע אויגן, ווי אַלעס איז געווען לטובה ולברכה.

ה. די מפרשים פרעגן אויפ'ן דאָפּלטן לשון אין דעם פסוק אין דער היינטיגער פרשה (מסעי), 'ויכתוב משה את **מוצאיהם למסעיהם** על פי ה', ואלה **מסעיהם למוצאיהם**'. ביי די 42 'מסעות' אין מדבר, זענען די אידן אַדורכגעגאַנגען פאַרשידענע שוועריגקייטן. אין 'מרה', איז דאָס וואַסער געווען ביטער וואַסערן, און אין 'אילים' האָבן זיי געהאַט זיבעציג טייטלביימער און זיסע וואַסער, און אין אַן אַנדערע מסע, האָבן זיי אינגאַנצן נישט געהאַט קיין וואַסער, און אַזוי ווייטער, יעדער 'מסע' מיט זיין אייגענע פּאַסירונג און ענין. איינער וואָס גלייבט נישט אין די הנהגה פון דעם אויבערשטען און זיין השגחה פרטית, קען טראַכטן אַז נאָר ווייל זיי זענען אָנגעקומען אין יענעם אָרט, האָט מיט זיי פּאַסירט אַזוי און אַזוי. דאָס הייסט, ער טראַכט, אַז וויבאַלד זיי זענען אָנגעקומען אין 'מרה', איז דאָרט געווען נאָר ביטערע וואַסער, און אויב זיי וואָלטן געגאַנגען ערגעץ אַנדערש, וואָלטן זיי זיך איינגעשפּאָרט די עגמת נפש פון די ביטערע וואַסער, אָדער ער קען טראַכטן, אַז ווייל זיי זענען אָנגעקומען אין 'אילים', האָבן זיי געהאַט זיסע וואַסער.

דאָס איז אָבער נישט ריכטיג, נאָר אדרבה, **וויבאַלד עס האָט געדאַרפט פּאַסירן מיט זיי אַ געוויסע פּאַסירונג אין אַ געוויסן אָרט, האָט דער אויבערשטער זיי געברענגט מיט די דאָזיגע מסע.**

דאָס איז די כוונה פון פסוק, **'ויכתוב משה'** - דאָס האָט משה רבינו ע"ה געלאָזט וויסן פאַר די אידן, אַז **'כל מוצאיהם'** - אַלעס וואָס האָט פּאַסירט מיט זיי, ['מוצאיהם' קען זיין פון לשון 'מקרה', אַזוי ווי דער פסוק זאָגט (יהושע ב, כג) כל 'המוצאות' אותם], האָט נישט פּאַסירט דערפאַר ווייל זיי זענען געפאָרן דאָ אָדער דאָרט, נאָר ווייל: **למסעיהם על פי ה'**. ווייל אַזוי האָט דער אויבערשטער באַפוילן אַז זיי זאָלן פאָרן צו אַ געוויסן אָרט, כדי עס זאָל מיט זיי פּאַסירן אַזוי און אַזוי. מ'טאָר נישט טראַכטן, אַז **'ואלה מסעיהם'** - ווייל זיי זענען געפאָרן צו אַ געוויסן אָרט. דעריבער **'למוצאיהם'** - האָט זיי געטראָפן די צרה אָדער יענע פּאַסירונג.

מ'קען עס ערקלערן מיט אַ משל, אַ געטרייער קנעכט צו זיין קעניג, וואָס דער קעניג האָט איהם געשיקט צו פאָרן אין אַ געוויסן אָרט פאר א שליחות. איז דער קנעכט געפאָרן צום פּאָרט פון וואו די שיפן פאָרן אַוועק, צו געפינען אַ שיף וואָס וועט איהם פירן צו יענעם אָרט, כדי אויסצופירן דעם באַפעל פונעם קעניג. אָבער ווען דער קנעכט איז אָנגעקומען צום פּאָרט, האָט ער אויסגעפינען אַז די שיף וואָס פּאָרט צו יענעם אָרט, איז ערשט אַפאר מינוט צוריק אוועקגעפאָרן פון דאָרט, און אַן אַנדערע שיף אַהין וועט שוין נישט פאָרן ביז מאָרגן, ווען עס וועט אָפּפאָרן אַ שיף פון אַן אַנדערן פּאָרט וואָס איז אַביסל ווייט פון דאָ, און ממילא, וועט ער זיך דאַרפן וואַלגערן אויף די וועגן ביז ער וועט אָנקומען צו זיין ציל. איז דאָך זעלבסט-פאַרשטענדליך, אַז דער קנעכט האָט אַסאַך האַרץ ווייטאָג דערפון, טראַכטנדיג, יעצט וועל איך זיך דאַרפן אַרומוואַלגערן מיט אַזאַ שווערן וועג, וואָס איז אינגאַנצן איבעריג, ווייל דער קעניג האָט דאָך מיר נאָר באַפוילן איך זאָל אָנקומען צו יענעם אָרט, און אויב איך וואָלט געווען אַביסל פלינקער, וואָלט איך געקענט אַוועקפאָרן פון דעם פּאָרט מיט די שיף וואָס איז יעצט געפאָרן בדרך כבוד ומנוחה.

אָבער אויב דער קנעכט וועט הערן אַז די שיף איז שנעל אוועקגעפאָרן פון דאָ **ווייל אַזוי האָט דער קעניג איר באַפוילן**, ווייל ער וויל אַז ער - דער קנעכט - זאָל זיך דאַרפן אָנפלאָגן פאָרנדיג אַ שווערן אויסמאַטערנדיגן וועג, וועט דער געטרייער קנעכט זיך פרייען טיף אין האַרצן, ווייל ער ווייסט אַז זיין גאַנצע פלאָג און האָרעוואַניע איז נישט אומזיסט, ווייל **דער גאַנצער ציל פון זיין קומען אַהער איז דאָך געווען נאָר כדי צו ערפילן דעם רצון פונעם קעניג**, און אויב דער קעניג וויל עס זאָל צוגיין אויף אַן אַנדערן אופן, איז ער צופרידן צו קענען ערפילן דעם קעניג'ס באַפעל, ווייל ער איז דאָך געטריי פאַר דעם קעניג, און ער פאַרשטייט אַז דער קעניג האָט זיכער אַ געוויסע סיבה פאַרוואָס ער שיקט איהם אויף אַזאַ לאַנגן שווערן וועג. ממילא, איז יעדע שוועריגקייט און טירחא אויפ'ן וועג, שאַפט פאַר דעם קנעכט מער שמחה.

דאָס איז די כוונה פון פסוק: **'ויכתוב משה את מוצאיהם למסיהם'**. דער מענטש דאַרף וויסן פאַרוואָס עס האָט איהם 'געטראָפן' יענע פאַרשפּעטיגונג פונעם שיף, וואָס דורך דעם דאַרף ער זיך אַרומשלעפּן אויף די וועגן, און ער האָט געדאַרפט טוישן זיין וועג, ווייל **'למסעיהם על פי ה'**' - דער אויבערשטער האַלט זיין השגחה אויף איהם מיט אַ השגחה פּרטית פון הימל, און ער ערלעדיגט אַלע זיינע וועגן און מסעות.

מיר אַלע דאַרפן זיך לערנען דערפון אַ לימוד, אַז ווען מ'פאַרשפּעטיגט דעם באס אָדער דעם עראָפּלאַן, די באַנק אָדער דעם דאָקטאָר, דעם עסקן אָדער דאָס געשעפט, א.א.וו., זאָל מען נישט טראַכטן אַפילו אויף אַ סעקונדע, אויך איך בין דאָך אַזאַ 'שלימזל'... און אויב איך וואָלט זיך אַביסל צוגעאיילט וואָלט איך אָנגעיאָגט אַלעס צו ערלעדיגן אין צייט. מיר זעהען אָפט מאָל, אַז ווען אַ מענטש פאַרשפּעטיגט צו ערלעדיגן אַ זאַך וואָס ער האָט געוואָלט ערלעדיגן, איז פּשוט אַ 'סכנה' צו שטיין אין זיינע ד' אמות... נאָר מיר דאַרפן וויסן אַז אַלעס איז פאַרשריבן און פאַרזיגלט פון הימל, און יעדער טריט און שריט וואָס דער מענטש מאַכט אויף דער וועלט, איז באַשטימט און אָפּגעמאָסטן פון הימל, לויט די באַדערפענישן און דעם תיקון פונעם מענטש, עס זאָל איהם אייביג זיין גוט.

איין פרימאָרגן, האָט הגה"צ רבי נחום יאַסער זצ"ל, פון די זקני החסידים פון באָיאַן און שטיפינעשט (וועלכער איז געבוירן געוואָרן און געוואוינט לאַנגע יאָרן אין רוסלאַנד, און אין די עלטערע יאָרן איז ער אַרויפגעקומען קיין ארץ ישראל, וואו ער האָט זיך באַזעצט אין ירושלים), געזאָגט צו הגה"צ רבי נטע ציינווירט זצ"ל: היינט אינדערפרי, האָב איך געהערט אַ 'בת קול' פון הימל... די אַרומיגע האָבן זיך דערשראָקן, מיינענדיג אַז עפּעס האָט חלילה פּאַסירט מיט רבי נחום... אָבער ער, רבי נחום, האָט באַלד ערקלערט וואָס ער מיינט:

זיי רעדן זיך איין אַז ווייל זיי האָבן נישט גענוג אַכטונג געגעבן, האָט פּאַסירט מיט זיי די שלעכטע פּאַסירונג.

דאָס איז די כוונה פון פסוק, 'ומצרים מקברים את אשר הכה ה' בהם', און רש"י זאָגט - 'טרודים באבלם'. זיי הייבן בכלל נישט אָן צו טראַכטן נישט אַז אַלעס איז פון דעם אויבערשטען. זיי זענען פאַרנומען נאָר מיט זייער 'טרויער', מיט'ן אייגענעם צער וואָס עס דריקט זיי. באמת אָבער, איז דאָך 'בכל צרתם לו צר'. מה שאין כן ערליכע אידן, שפּירן נישט זייער אייגענע צרה, נאָר דער צער וואָס רירט אָן די שכינה הקדושה כביכול. ממילא, איז זיי אייביג גוט', אויף דער וועלט און אויף יענער וועלט'.

דאָס איז 'מענינא דיומא', די טעג פון 'בין המצרים', ווען אידן קלאָגן אויף דעם חורבן בית המקדש, וואָס כאָטש ס'איז נישט דאָ אַ גרעסערע צרה פון דעם

- כ'בין אויפגעשטאַנען אינדערפרי, און איך האָב נישט געטראָפן מיינע שיך. (איינער פון די שטוב מענטשן וואָס איז ליידער נישט געווען מיט אלעמען האָט עס באַהאַלטן). האָב איך געזעהן אין דעם ווי אַ '**בת קול', וואָס רופט אויס צו מיר, נחום, היינט האָסטו אַ תפקיד, צו זוכן דיינע שיך...** עטליכע מינוט שפּעטער, האָב איך ווידער געהערט אַ 'בת קול', ווייל איך האָב געפונען די שיך... און איך האָב געזעהן אין דעם אַ צייכן פון הימל, אַז איך האָב אויסגעפירט מיין אויפגאַבע בשלימות און מיין שליחות איז פאַרטיג...

מ'קען עס ערקלערן מיט אַ משל, איינער ווילן קויפן אַ פּאָר פּאַרציעס פלייש און פיש לכבוד שבת. וויבאַלד ס'האָט אָבער געהערשט אַ מאַנגל אין פרישע עופות, און עס איז נישט געווען צו באַקומען אין די געשעפטן אין זיין געגנט, און אויך נישט אַביסל ווייטער, נאָר גאָר ביים עק שטאָט. אַלזאָ, ער האָט געקויפט אַ היבש ביסל פלייש און פיש לכבוד שבת, און זיך געשלעפּט אַהיים מיט די פעקלעך פלייש און פיש, אין אַ הייסן זומערדיגן טאָג. ווען ער איז שוין ענדליך אָנגעקומען אַהיים, האָט ער באַמערקט, אַז ער האָט בטעות גענומען פעקלעך וואָס האָבן באַלאַנגט פאַר אַ צווייטן. זיינע פעקלעך, האָט ער איבערגעלאָזט אינעם געשעפט... און יעצט, דאַרף ער צוריקגיין דעם גאַנצן וועג אין אַ הייסן וועטער, כדי צוריקצוגעבן די פעקלעך וואָס ער האָט אין האַנט, און אָפּנעמען זיינע פעקלעך. ער איז אינגאַנצן פאַרלוירן פון כעס... אָך און וויי ווער עס וועט נאָר וואַגן צוצוקומען יעצט נאָנט צו זיינע ד' אמות...

לאָמיר זיך אָבער באַטראַכטן, אויב אליהו הנביא זאָל זיך אַנטפּלעקן צו איינעם פון אונז, און איהם זאָגן, גיי צו יענעם געשעפט, גיב זיי דאָס דאָזיגע פעקל און נעם אָפּ אַן אַנדער פעקל, וואָלט ער דאָך געווען פול מיט שמחה. וויפיל וואָלט ער געלויבט און געדאַנקען דעם אויבערשטען פאַר יעדן טריט און שריט וואָס ער איז זוכה צו טוהן דעם שליחות פון אליהו הנביא... איז דאָך אַ **קל וחומר בן בנו של קל וחומר, ווי שטאַרק דאַרפן מיר זיך פרייען אַז מיר זענען זוכה צו טוהן דעם רצון פון דעם אויבערשטען ברוך הוא בכבודו ובעצמו**, וואָס ער האָט אונז געשיקט צום ווייטן געשעפט מיט אַ 'שליחות', און דייקא אין אַ הייסן זומערדיגן טאָג, ווייל מיט דעם איז מען דאָך נאָר מער מהדר אין די שליחות פון באַשעפער, עס מקיים צו זיין ווי ס'דאַרף צו זיין.

ו. אין יענע טעג (ווען די מצרי'שע בכורים זענען געשטאָרבן) האָבן דאָך אויך די אידן פאַרלוירן פון זייערע קרובים ווי דער פסוק זאָגט (שמות יג, יח) 'וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים', זאָגט רש"י, 'חמושים', אַז בלויז איינער פון פינף איז אַרויסגעגאַנגען פון מצרים, און דער מדרש (תנחומא, א) זאָגט נאָך מער, אַז עס זענען דאָ וואָס זאָגן אַז איינער פון פופציג אידן איז אַרויסגעגאַנגען פון מצרים, און נאָך אַ 'יש אומרים', אַז 'אחד מחמש מאות' - איינער פון פינף הונדערט. קומט דאָך אויס אַז אויך די אידן האָבן געליטן פאַרלוסטן רח"ל, נאָר וואָס דען, די מצריים זענען געווען 'טרוד באבלם' - פאַרזינקען אין זייער טרויער מיט צער און פינצטערניש. פון דער אַנדערער זייט, די אידן גלייבן דאָך אין דעם 'דיין האמת', און כאָטש זיי זענען מקיים די הלכות פון אבילות ל"ע, אָבער זיי זענען נישט 'טרוד' אין די קלאָגעריי און ביטערניש...

הרה"ק בעל 'ישמח ישראל' זי"ע האָט געזאָגט אַ טעם פאַרוואָס די תורה האָט געגעבן דינים פון אבילות ווען איינער פון די נאָענטע קרובים גייט אַוועק ל"ע, לכאורה פעלט דאָך נישט אויס אַ ציווי דערויף, ווייל אויך די גוים להבדיל טרויערן אויף זייערע פאַרשטאָרבענע קרובים. נאָר דער אויבערשטער וויל אַז מיר זאָלן אייביג זיין פריילעך, וועגן דעם האָט ער אונז געגעבן **א מצוה** פון אבילות, כדי **די מצוה זאָל ברענגען דעם מענטש צו שמחה**, ווייל 'פקודי ה' ישרים משמחי לב'.

הרה"ק בעל 'אבני נזר' זי"ע האָט אַמאָל געזאָגט ביי אַ ניחום אבלים באַזוך, אַז ער האָט בקבלה אַז דאָס וואָרט 'אבל' איז ראשי תיבות א'יך ב'ין ל'וסטיג. ווען מ'האָט איהם געפרעגט אַ מקור דערויף, האָט דער 'אבני נזר' געענטפערט, אַז עס איז אַ בפירוש'ע רש"י אין מסכת סוכה. ער האָט גערעדט וועגן די ווערטער פון רש"י אין מסכת סוכה (כה., ד"ה 'טירדא דרשות') אַז כאָטש דער מענטש איז מחויב זיך צו פירן באבילות נישט אָנצוטוהן שיך, און נישט זיך וואַשן און זיך שמירן כדי צו ווייזן דעם כבוד פון זיין מת, **איז ער אָבער נישט מחויב זיך מצטער צו זיין דערויף.**

ס'איז באַקאַנט וואָס דער גאון בעל 'חזון איש' זצ"ל האָט געזאָגט (געברענגט אין ספר 'מעשה איש', ח"ד, קסג, און אַנדערע ברענגען עס אין נאָמען פונעם בריסקער רב הגרי"ז זצ"ל), אַז לכאורה איז שווער, ווי אַזוי האָט ירמיה הנביא געקענט זאָגן בנביאות מגילת איכה, וואו ער זאָגט שאַרפע רייד וואָס נעמען אַוועק די שמחה פון מענטש, מיר ווייסן דאָך אַז 'אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה'. איז דער תירוץ, אַז פון דאָ זעהען מיר אַז **מ'קען הערן שווערע נביאות'ן און אַפילו קלאָגן דערויף, 'בכו תבכה בלילה', און אין דער זעלבער צייט קען מען אויך זיין בשמחה.** דאָס הייסט, אַוודאי דאַרף מען 'טרויערן' אויף דעם חורבן בית המקדש, אָבער מ'טאָר נישט זיין 'בעצבות' ח"ו.

דער בעל שם טוב הקדוש זי"ע האָט געזאָגט אַז **יעדער מענטש גייט אַדורך אין משך פון זיין לעבן אַלע 42 מסעות,** ער איז אַלע זיינע יאָרן טרוד מיט נסיעות, גיין און קומען וכו'. קומט די תורה אונז לערנען, אַז ביי אַלע מסעות וואָס אַ איד גייט אַריבער, זאָל ער געדענקען 'כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו' - **איר זאָלט זיך נישט פירן חלילה אַזוי ווי די מצריים, וועלכע זענען געווען 'טרודים באבלם', און האָבן געקרעכצט אויף יעדע שווערע פּאַסירונג,** אָבער אַ איד גייט אַריבער אַלע זיינע מסעות, עליות און ירידות, מיט אַ שטאַרקע אמונה און שלוות הנפש. ער פאַרלירט קיינמאָל נישט דעם ישוב הדעת און שמחת החיים. (ספר 'דגל מחנה אפרים', פ' מסעי)

ז. 'דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי אתם עוברים את הירדן ארצה כנען, והקריתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם וגו', והערים אשר תתנו שש ערי מקלט תהיינה לכם' (מסעי לה, י-יג). **זאָגט רש"י:** כאָטש משה רבינו ע"ה האָט אָפּגעשיידט ביי זיין לעבן דריי שטעט אין עבר הירדן (צו דינען אַלס 'ערי מקלט' פאַר מענטשן וואָס האָבן גע'הרג'עט עמיצן בשוגג), האָבן זיי נישט 'אַריינגענומען' די רוצחים ביז מ'האָט אויסגעקליבן דריי שטעט אַלס 'ערי מקלט' אויך אין ארץ ישראל, דורך יהושע.

זאָגט דער 'משך חכמה' אַ טעם דערפאַר, ווייל יעדער רוצח וואָס גייט אין די 'ערי מקלט', האָפט דאָך יעדן טאָג אַז יענעם טאָג וועט ער אַרויסגיין פריי, ווייל ס'איז מעגליך אַז דער כהן גדול וועט שטאַרבן יענעם טאָג און דאַן וועט ער זיך קענען אומקערן צו זיין משפחה, און וויבאַלד עס שטייט אין דער היינטיגער סדרה, מטות (לד, יז) אַז אלעזר הכהן וועט איינטיילן פאַר די אידן דאָס לאַנד, ווייל ער וועט לעבן ביז נאָכ'ן איינעמען ארץ ישראל און ער וועט איינטיילן דאָס לאַנד צווישן די שבטים, קומט אויס אַז דער רוצח וועט אויפגעבן האָפענונג אַז ער וועט קענען צוריקקומען אַהיים ביז נאָך דעם ווי די אידן וועלן באַקומען זייער חלק אין ארץ ישראל, **און אויף אזא אופן וואו ער האָט אינגאַנצן נישט קיין האפענונג באַלד צו קענען צוריקקומען אַהיים, האָט די תורה נישט געזאָגט אַז ער דאַרף גיין אין גלות.**

דאָס קען דינען אַלס אַ לימוד פאַר אַלע בעלי יסורים ל"ע, אַז **דער אויבערשטער ברענגט קיינמאָל נישט אַריין אַ מענטש אין אַ מצב וואו ער האָט חלילה נישט קיין האָפענונג, אפילו נישט אויף אַ קורצע צייט,** נאָר ער האָט אייביג אַן אויסוועג אַרויסצוקריכן פון זיין קלעם, ווייל 'ישועת ה' כהרף עין', און ממילא דאַרף מען זיך שטאַרקן אין יעדן מצב: חזקו ויאמץ לבבכם כל המייחלים לה'.

מן הבאר

אַ זון פון הרה"ק בעל 'ברכת אברהם' מ'סלאנים זי"ע, האָט אַמאָל געבעטן זיין טאַט'ן ער זאָל איהם העלפן מיט פרנסה. האָט דער 'ברכת אברהם' געזאָגט צו זיין זון:

- צי מיינסטו, אַז דער אויבערשטער איז 'מיין פאָטער אין הימל', און פאַר דיר בלויז 'אַ זיידע'?... מיר זענען ביידע גלייך... ביידע זענען מיר קינדער פון דעם אויבערשטען. ער איז דיין פאָטער פונקט ווי ער איז מיין פאָטער, און ער קען אויף דיר משפיע זיין אַ גרויסע שפע פון הימל, פונקט ווי אויף מיר...

וואָס דער בית המקדש איז חרוב געוואָרן, אָבער מיר ווייסן דאָך וואָס חז"ל זאָגן (איכ"ר פ"ד, יד) אַז אין חורבן בית המקדש איז געווען באַהאַלטן אַ גרויסע טובה פאַר די הצלה פון אידישן פאָלק: 'שפך חמתו על העצים ועל האבנים'. דער אויבערשטער כביכול האָט אויסגעגאָסן זיין צאָרן אויף די העלצער און שטיינער (פון בית המקדש), און נישט אויף זיין ליבן אידישן פאָלק[ח].

לויט דעם, טייטשט הרה"ק בעל 'אמרי נועם' זי"ע (פ' מסעי, ד"ה 'ויצאו') די ווערטער פונעם אריה"ק זי"ע, אַז די חדשים תמוז און אב זענען אַנטקעגן די אויגן.

זאָגט דער 'אמרי נועם' אַ רמז, אַז די השגחה פון דעם אויבערשטען און זיין 'עינא פקיחא' - דאָס אָפענע אויג - איז אויך אין די טעג. אין אַלעם ליגט באַהאַלטן חסד און רחמים, נאָר מיט'ן מענטשליכן אויג קען מען עס נישט זעהן[ט].

אַזוי זאָגט הרה"ק רבי יצחק'ל נעשכיזער זי"ע (אין זיין ספר 'תולדות יצחק'), אַז אין די טעג פון 'בין המצרים', ווערן יעדעס יאָר אַנטפּלעקט די חסדים פון באַשעפער אויף גאָר אַ געהויבענעם אופן, ווייל עס איז דאָך באַקאַנט אַז פונעם חורבן בית המקדש איז אַרויסגעקומען אַ טובה פאַר אידישע קינדער, דורך דעם וואָס דער אויבערשטער האָט אויסגעגאָסן זיין צאָרן אויף די העלצער און שטיינער, און ער האָט נישט פאַרלענדט דאָס אידישע פאָלק ח"ו. דאָס אַלעס, צוליב דעם ווייל עס איז נתעורר געוואָרן אויף אידן אַ גרויסע ליבשאַפט אין די עולמות העליונים, און צוליב דעם, יעדעס יאָר ווען עס קומען די טעג פון 'בין המצרים', ווערן נתעורר אין הימל אַ גרויסע אהבה אויף אונז, און עס שטאַרקט זיך דער חסד און דאָס גרויסע רחמנות פון דעם אויבערשטען ברוך הוא, אויף אונז און אויף אַלע אידן, עכ"ד.

ח. דער הייליגער רוזינער זי"ע האָט געזאָגט, אַז זיין טאַטע, הרה"ק רבי שלום שכנא פון פּראָבישט זי"ע, האָט געזאָגט אַז פון די דריי וואָכן ווייסט ער ווען די ימים טובים. 'און איך זאָג, אַז די דריי וואָכן זענען אַזוי ווי טייערע שטיינער וואָס וואַקסן אונטער די הרי חושך, און כאָטש זיי זענען אין אַ בחינה פון פינצטערניש, פונדעסטוועגן איז דאָ אין זיי אַ בחינה פון לעכטיגקייט, און ווען משיח צדקינו וועט קומען במהרה, און עס וועט זיין 'אור הלבנה כאור החמה' - די לבנה וועט זיין אַזוי גרויס און לעכטיג ווי די זון, וועלן די דריי וואָכן זיין ימים טובים, ווייל די דריי וואָכן זענען אַנטקעגן די שלש רגלים'.

און דער רוזינער זי"ע האָט אויסגעפירט: 'דער אויבערשטער ווייסט דעם אמת, אַז אין מיינע בחורי'שע יאָרן, ווען איך האָב געהאַט כח, האָב איך יעדן טאָג פון די דריי וואָכן געהאַט אַ נייעם אור, און דער אמת איז, אַז דאָס וואָס חז"ל זאָגן (ברכות ס.) 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', האָבן זיי געמיינט דערמיט די דריי וואָכן, אַז כאָטש זיי זענען אַ בחינה פון אַ ירידה ח"ו פאַר אידישע קינדער, אָבער פונדעסטוועגן, 'כל מה דעביד לטב עביד'. (ספר 'עירין קדישין')

ט. די גמרא דערציילט (תענית כא.) אַז נחום איש גם זו, איז געווען בלינד אויףביידע אויגן רח"ל. ער ווערט אָנגערופן 'נחום איש גם זו', ווייל אויף יעדע זאַך וואָס האָט פּאַסירט מיט איהם, האָט ער זיך געפירט צו זאָגן 'גם זו לטובה'.

האָט געזאָגט אויף דעם הרה"ק בעל 'דרכי תשובה' זי"ע פון מונקאַטש (געברענגט אין ספר 'שער יששכר', פון זיין זון, הרה"ק בעל 'מנחת אלעזר' זי"ע, אלול, מאמר א), לויט ווי עס איז באַקאַנט פון די מקובלים אַז די חדשים פון תמוז און אב זענען אַנטקעגן די אויגן. אין די דאָזיגע צוויי חדשים איז דאָך חרוב געוואָרן דער בית המקדש, וואָס איז אַוודאי געווען אַ גרויסע טובה, נאָר וואָס דען, מיר זענען ליידער אַזוי ווי בלינדע מענטשן רח"ל וואָס זעהען נישט די לעכטיגקייט, און יעצט, לעת עתה, זעהט אַלעס אויס אין אונזערע אויגן ווי אַ שרעקליכע צרה מיט'ן לאַנגען גלות, אָבער לעתיד לבוא וועלן מיר זעהן 'עין בעין' דעם גרויסן חסד וואָס איז געווען באַהאַלטן אין חורבן בית המקדש.

דאָס איז די כוונה פון די ווערטער פון חז"ל אַז נחום איש גם זו איז געווען 'בלינד אויף ביידע אויגן', דאָס הייסט, אַז אויך אין די צוויי חדשים תמוז און אב וואָס זענען אַנטקעגן די צוויי אויגן, און מ'גייט אַרום דעמאָלס ווי בלינד ח"ו, האָט ער אויך אויף דעם געזאָגט 'גם זו לטובה', ווייל ער האָט געגלייבט אין דעם גרויסן באַשעפער, דער 'הטוב והמטיב'.

דער מדרש זאָגט (במדב"ר פל"ג, א) דער אויבערשטער האָט געזאָגט צו די אידן, אַלע פערציג יאָר וואָס איר זענט געווען אין מדבר, האָב איך אייך נישט געגעבן די רעכט צו אַנטלויפן, נאָר איך האָב געמאַכט אַז אַלע שונאים זאָלן האָבן אַ מפלה, און נישט נאָר דאָס, נאָר עס זענען געווען אין מדבר אַזוי פיל שלענג און עקדיסן, אָבער איך האָב זיי נישט געלאָזט אייך שעדיגן ח"ו, און צוליב דעם האָט דער אויבערשטער באַפוילן פאַר משה רבינו ע"ה צו באַשרייבן אין די תורה אַלע מסעות פון די אידן אין מדבר, כדי זיי זאָלן וויסן די גרויסע ניסים וואָס דער אויבערשטער האָט מיט זיי געטוהן. און דאָס לערנט מען אַרויס פונעם פסוק, 'אלה מסעי בני ישראל' וגו', עכ"ד המדרש.

שרייבט אויף דעם דער 'שפת אמת' (מסעי שנת תרס"א, ד"ה 'במדרש'), אַז צוליב דעם האָבן חז"ל באַשטימט צו לייענען פרשת מסעי אין די טעג פון 'בין המצרים', ווייל אין די יעצטיגע טעג וואָס מ'האָט 'פאַרמאַכט' דאָס אַנטלויפן פאַר די אידן, אַזוי ווייט אַז 'כל רודפיה השיגוה בין המצרים', איז די עצה מ'זאָל זיך מתבונן זיין אין די פרשה פון די 'מסעות', כדי מ'זאָל קענען זעהן ווי דער אויבערשטער טוט ניסים מיט'ן מענטש אויך אין די צרה, און דורך דעם איז מען זוכה צו די ישועה.

דער 'שפת אמת' פירט אויס: און יעדעם מאָל ווען עס 'פאַרמאַכט' זיך דער וועג פאַר אַ איד, איז אַלעם כדי דער מענטש זאָל אַרויפקוקן צום הימל, און אונטערטעניגן זיין האַרץ צום טאַטן אין הימל, עכ"ל.

זה הדבר אשר צוה ה' - מאַכן אַ גדר איז פון די עיקרים פון יראת שמים

אָנהייב היינטיגע סדרה מטות (ל, לב) לייענען מיר: וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמור, זה הדבר אשר צוה ה' לאמור. איז לכאורה שווער, פאַרוואָס זאָגט נישט דאָ די תורה 'וידבר ה' אל משה לאמור', אַזוי ווי אין די גאַנצע תורה?

ענטפערט דער 'ספר החיים' (פון הגאון רבי חיים ב"ר בצלאל זצ"ל, אחי המהר"ל זצ"ל, ספר זכויות, ח"א, פ"ב) אַז די תורה קומט אונז דערמיט לערנען אַז אויך די תקנות וואָס די מנהיגי ישראל אין אַלע דורות וועלן מאַכן 'דרך סייג לפי צורך השעה' - לויט ווי עס פעלט אויס אין יענע צייט, איז עס אויך אינעם כלל פון 'זה הדבר אשר צוה ה'', עכ"ל.

דאָס מיינט, משה רבינו ע"ה האָט געזאָגט, אַז דאָס וואָס די 'ראשי המטות לבני ישראל' וועלן זאָגן אין אַלע קומענדיגע דורות, איז גלייך ווי עס וואָלט געווען אַ ציווי דערויף פון דעם אויבערשטען אַליין, און מ'איז מחויב עס צו היטן, גלייך ווי מיר וואָלטן באַפוילן געוואָרן דערויף פונעם באַשעפער בכבודו ובעצמו.

אויך דער גאון בעל 'חתם סופר' זי"ע טייטשט אַזוי, אַז משה רבינו ע"ה האָט גערעדט צו די אידן,

---

י. אַ חשוב'ער רב פון חוץ לארץ האָט אָפּגעמשל'ט די 'אויבער חכמים' וואָס מיינען אַז זיי פאַרשטייען בעסער פון אַלע רבנים: לאָמיר זיך פאַרשטעלן, אַ איד קומט אַריין אין ביהמ"ד, און ער באַמערקט אויף דער וואַנט אַ גרויסן 'קול קורא' וואָס רופט אויס, אַז פון היינט און ווייטער, טאָר מען נישט עסן בשר עוף מיט מילך, צוליב אַ חשש אַז מ'וועט עס אויסטוישן מיט בשר בהמה. שטייט אַ מגושמ'דיגער 'באַלעבאָס' און ער רופט אויס לפני קהל ועדה: איר האָט געזעהן וואָס דאָ שטייט?... אַוודאי פאַרשטיי איך נישט אַלעס וואָס דער רב פאַרשטייט, אָבער אויף פלייש, איז ער דאָך זיכער נישט אַ מבין... איך בין שוין 'כבן שבעים שנה', און מיום עמדי על דעתי האָב איך נישט פאַרפעלט אַפילו איין טאָג צו עסן געבראָטענע פלייש (אויך אין די 'ניין טעג', האָב איך געזוכט אַ 'סיום' פון אַ מסכתא צו קענען עסן פלייש, און אין תשעה באב, האָב איך עס משלים געווען מוצאי תשעה באב), און ממילא, אַלס אַ 'מבין' אויף פלייש, קען איך אייך זאָגן, אַז 'לא קרב זה אל זה'... פלייש פון אַן עוף האָט נישט קיין שום ענליכקייט צו פלייש פון אַ בהמה, נישט אין אויסזעהן, נישט אין טעם, און נישט אין קיין שום אַנדערע זאַך. וואָס ווילן די רבנים האָבן פון אונזער לעבן...

נו, ווער עס וועט הערן אַזאַ 'מעשה', וועט אַוודאי טראַכטן ביי זיך, אך און וויי פאַר דעם דאָזיגן איד, וואָס פאַרשטייט ער אין די תקנות פון אונזערע הייליגע חכמים זכרונם לברכה, ער איז דען זייער 'בר פלוגתא'..? זיי האָבן פאַרשטאַנען מיט זייער חכמה און ווייטן בליק, אַז אויב מ'וועט מתיר זיין צו קאָכן בשר עוף מיט מילך, וועט מען

אַז זיי זאָלן זיך אַליין צוגעוואוינען צו זאָגן וועגן אַלעס פון די 'ראשי המטות', אַז עס איז אין אַ בחינה פון 'זה הדבר אשר צוה ה''. דאָס מיינט, אַלעם וואָס וועט אַרויסקומען פון דעם מנהיג ישראל, זאָל זיין אין די אויגן פון יעדן איד גלייך ווי דער אויבערשטער האָט איהם באַפוילן אַזוי צו טוהן, ווייל דער הייליגער גייסט פון דעם אויבערשטען איז ביי דעם פּאַסטוך פון די אידישע שעפּעלעך, עכל"ק.

אַזוי שרייבט אויך דער רבינו יונה ז"ל (שערי תשובה, שער השלישי, ז): **א מענטש דאַרף וויסן אַז יראת ה' איז דער יסוד פון אַלע מצוות, אַזוי ווי דער פסוק זאָגט** (דברים י, יב) **'ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוקיך'.**

זאָגט רבינו יונה, אַז די תקנות פון די חכמים און זייערע גדרים, זענען אַ יסוד פאַר יראת שמים, ווייל זיי שטעלן אַוועק אַ גדר און אַ הרחקה, אַז אַ איד זאָל נישט אָנרירן אַ זאַך וואָס די תורה האָט גע'אסר'ט. פונקט אַזוי ווי דער בעה"ב פון פעלד שטעלט אויף אַ צוים אַרום זיין פעלד, כדי קיינער זאָל דאָרט נישט קענען אַריינקומען און גנב'ענען זיינע פרוכטן און תבואות, די זעלבע זאָגט דער פסוק (ויקרא יח, לח) 'ושמרתם את משמרתי', און חז"ל זאָגן (יבמות כא.) 'עשו משמרת למשמרתי'. דאָס אַוועקשטעלן גדרים און הרחקות צו אַן איסור, איז פון די עיקרים פון יראת שמים, און דער וואָס גיט אַכטונג באַקומט אַ גרויסן שכר דערפאַר, און צוליב דעם זאָגט דער ירושלמי (ברכות פ"א, ה"ד) 'חביבין דברי סופרים יותר מיינה של תורה'[א],

---

עס קומען צו פאַרטווישן אויף בהמה-פלייש, און דער איד קריגט זיך מיט זיי... ער האָט געטראָפן מיט וועמען זיך צו קריגן...

נישט מער און נישט וויינינגער, דאַרף מען אַליין פאַרשטיין, אויף דער וואס האלט זיך אַ גרעסערער 'מבין' ביי די גזירות פון די מנהיגי הדור קעגן די טריפה'נע 'כלים' למיניהם.

מן הבאר

הרה"ק בעל 'שם משמואל' זי"ע, שרייבט אין אַ בריוו, בזה הלשון: דו וועסט אַוודאי געדענקען דאָס וואָס דו האָסט מערערע מאָל געהערט פון מיר, אַז **דער הויפּט-יסוד פון אידישקייט איז אַז דער מענטש זאָל זיין בטל צום דעת תורה און אירע חכמים,** אַפילו אויב זיי זאָגן דיר וועגן לינקס אַז עס איז רעכטס! און דאָס וואָס דער מענטש מאַכט בטל זיין אייגענע מיינונג צום דעת תורה, און ער פאָלגט אויס די ווערטער פון די חכמים, איז מער ווערד ווי אַלעס. (געברענגט אין סוף פון זיין ספר 'שם משמואל', מועדים)

יא. דער גאון רבי יהונתן אייבעשיץ זי"ע זאָגט אַ טעם פאַרוואָס מיר זעהען אַז ביי די תקנות פון די חכמים האָט מען מחמיר געווען מער ווי ביי איסורי תורה, אויף אַזוי ווייט אַז די גמרא זאָגט (ברכות ד:) 'כל העובר על דברי חכמים חייב מיתה'. זאָגט דער רבי ר' יהונתן על דרך משל, איינער איז אָנגעקומען צום קעניגליכן פּאַלאַץ, און די קעניגליכע וועכטער האָבן איהם אַריינגעלאָזט צום קעניג, אָבער מיט זיין גרויסע חוצפה, האָט ער אָנגעשפּיגן דעם קעניג אין זיין פנים, וועט מען אַזאַ איינעם אַוודאי נישט געבן טויט-שטראָף אויפ'ן אָרט, נאָר מ'וועט איהם שטעלן צו אַ געריכטליכן פּראָצעס, און דאָרט וועט מען איהם משפט'ן כדת וכדין. אָבער אויב עס וועט זיך טרעפן אַז איינער זאָל זיך אַריינכאַפּן אין קעניגליכן פּאַלאַץ אָן רשות פונעם קעניג אָדער די וועכטער, און ער וועט נאָך וועלן אַריינקומען ממש אינוויינינג אין קעניג'ס צימער, שפּרינגט ער איבער אַלע צוימען און מויערן וואָס נעמען אַרום דעם קעניגליכן פּאַלאַץ, וועלן די וועכטער אַוודאי זיך נישט וואַקלען אַפילו אַ סעקונדע נאָר זיי וועלן איהם דערשיסן אויפ'ן אָרט, ווייל ער איז אַ גרויסע געפאַר און ווער ווייסט צו וואָס ער קען אַלץ פירן.

דער נמשל איז, אַ איד וואָס איז עובר אויף די ווערטער פון חז"ל, איז אין אַ גרעסערע סכנה ח"ו, ווייל ער קען זיך דורך דעם אַראָפּקייקלען צום טיפסטן אָפּגרונד ה' ירחם. היינטיגע צייטן, איז דאָס נאָך מער פאַרשטענדליך און אַקטועל.

ווייל זייערע גדרים און גזירות זענען פון די הויפט-פונקטן פון יראת שמים[יב]. דער שכר פאַר יראת שמים איז

יב. אַ גרויסער עיקר זיך אָפצוהיטן פון שלעכטס, איז צו אַנטלויפן **פון שלעכטע חברים**, ווי דער של"ה הקדוש זי"ע שרייבט (מסכת יומא, דרך חיים, נז), אַז דאָס וואָרט **'חבר'** האָט די זעלבע אותיות ווי **'בחר'**, **'חרב'** און **'ברח'**. דער רמז אין דעם איז, אויב ער איז אין דער בחינה פון **'בחר'** - דאָס הייסט, אַן אויסדערוויילטער און גוטער חבר, דאַן **'חבר'** - זאָלסטו זיך חבר'ן מיט איהם. אָבער אויב ער איז **'חרב'** ח"ו, דאָס הייסט, ער גייט אויף קרומע און שלעכטע וועגן, דאַן **'ברח'** זאָלסטו אַנטלויפן פון איהם ווי מ'אַנטלויפט פון אַ פייער ח"ו.

דער 'ש"ך על התורה' (פ' מטות, ד"ה 'ומקנה רב') זאָגט אַ טעם פאַרוואָס די מענטשן פון שבט גד און שבט ראובן האָבן נישט געוואָלט אַרויפגיין מיט אַלע אידן קיין ארץ ישראל, נאָר זיי האָבן זיך געוואָלט באַזעצן און באַקומען אַ נחלה אין 'עבר הירדן', ווייל אין מדבר, זענען זיי געווען אונטער איין 'דגל' (פאָן) מיט די מחנה פון שבט שמעון (אינעם סדר פון די 'דגלים', זענען די שבטים ראובן און שמעון געווען אין 'דגל' פון מחנה גד), און נאָך דעם ווי דער נשיא פון שבט שמעון, זמרי בן סלוא, האָט געזינדיגט (סוף פרשת בלק) האָבן די בני גד און בני ראובן מער נישט געוואָלט זיין אונטער איין דאַך מיט 'שלעכטע חברים', ווייל זיי האָבן מורא געהאַט, אַז אויך אין ארץ ישראל וועט זייער נחלה אויסקומען צו זיין צוזאַמען מיט די קינדער פון שמעון, וועגן דעם האָבן זיי ענדערש פאַרגעצויגן צו בלייבן אין חוץ לארץ - 'עבר הירדן' - מיט 'גוטע חברים', ווי איידער אין ארץ ישראל, מיט חברים וואָס טויגן נישט...

עטליכע יאָר צוריק, איז אַוועק פון דער וועלט ל"ע אַ חשוב'ער איד. אין זיינע לעצטע טעג איז אויפגעקומען די שאלה וואו מ'זאָל איהם לייגן למנוחת עולמים. צוליב אַ געוויסע סיבה, האָט קיינער נישט געקענט ענטפערן אויף די דאָזיגע שאלה. בלית ברירה, האָט מען געשיקט צו איהם זיינע ברידער, איהם צו פרעגן וואו ער וויל ליגן. האָט ער געענטפערט, איך האָב נישט קיין שום קפידא אין דעם ענין, נאָר איין זאַך: **מ'זאָל מיך נישט באַגראָבן די ד' אמות פון איינעם וואָס האָט געהאַלטן די 'כלים' משחיתים...**

פון דעם קענען מיר לערנען אַ מוסר השכל, אויב דער חשוב'ער איד האָט נישט געוואָלט באַגראָבן ווערן נעבן איינעם וואָס האָט פאַרמאָגט די טמא'נע כלים, כאָטש יעצט קען ער איהם שוין נישט קאַליע מאַכן... איז דאָך אַ 'קל וחומר, בן בנו של קל וחומר', אַז מ'דאַרף זיך דערווייטערן ביים לעבן פון איינעם וואָס האָט אין זיין באַזיץ אַ 'כלי משחית', און ער קוקט דאָרט וואו מ'טאָר נישט קוקן... כדי מ'זאָל נישט 'באַגראָבן' ווערן לעבעדיגערהייט ח"ו.

און אַוודאי דאַרף מען אַפילו נישט אָנזאָגן וועגן זאַכן וואָס זענען פשוט בתכלית הפשטות, אַז מ'זאָל זיך היטן נישט צו זיצן אויף אַ באַס אָדער אין אַ קאַר, נעבן איינעם וואָס האַלט אין האַנט די 'כלים מכלים שונים', וואָס ער איז דערמיט מכשיל את הרבים... מ'ווייסט דאָך שוין ליידער וויפיל טייערע ריינע נשמות זענען ליידער אַראָפגעפאַלן ביז'ן שאול תחתיות רח"ל, ווען זיי זענען **איין מאָל** געזעסן נעבן אַזאַ מושחת'דיגן כלי.

אַ איד האָט אַמאָל געוואָלט אַרויסנעמען זיין זון פון דער ישיבה 'אהל תורה' אין באַראַנאָוויטש, וואָס איז געגרינדעט און געפירט געוואָרן דורך דעם גאון רבי אלחנן וואַסערמאַן זצ"ל הי"ד, מיט די טענה, אַז חז"ל זאָגן דאָך (אבות פ"ב, מ"ב) 'יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ'. האָט רבי אלחנן געזאָגט צום טאַטן פון דעם בחור:

- חז"ל זאָגן דאָך נאָך שאַרפערע ווערטער (אבות, דאָרט), אַז 'כל תורה שאין עמה מלאכה, סופה בטילה וגוררת עון', נאָר וואָס דען, מיר זעהען דאָך אַז אַפילו אַזאַ גרויסע און הייליגע מצוה ווי מצות מילה, ווערט אויך נדחה, מ'לייגט עס אָפּ, אויב עס איז אַ מצב פון 'מתו אחיו מחמת מילה' (די ברידער פונעם רך הנולד, זענען געשטאָרבן רח"ל ווען מ'האָט זיי גע'מל'עט), און עס איז זעלבסט-פאַרשטענדליך, אַז אויב דער טאַטע וועט יאָ מאַכן אַ ברית מילה פאַר אַזאַ קינד, וועט ער האָבן דעם דין פון אַ רוצח. איז דאָך אַוודאי און אַוודאי לגבי דעם ענין פון אַרבעטן, וואָס כאָטש עס איז זייער חשוב... (ווי מיר זעהען אַז 'כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטילה'), אָבער עס איז אַ בחינה פון 'מתו אחיו' צוליב דעם... און ממילא דאַרף מען עס 'אָפּשטופן' אויף שפּעטער...

לדידן ייאמר, אויך איינער וואָס האָט אַ היתר צו נוצן די כלי 'לצורך פרנסה', דאַרף געדענקען וויפיל זענען שוין 'געשטאָרבן' דערפון ברוחניות - אַ בחינה פון 'מתו מחמת מלאכה'...

אין דער ישיבה פון דעם גאון בעל 'חפץ חיים' זי"ע אין ראַדין, האָט אַמאָל פּאַסירט אַז אַ בחור פון דער ישיבה האָט געמוזט אַרויסגיין פון ישיבה צו העלפן זיין טאַטן מיט די פרנסה [ווי עס האָט זיך געטראָפן אין יענע צייטן, אַז דער מצב פון פרנסה ביי אידן איז ליידער געווען זייער שווער און אַסאַך בחורים האָבן בלית ברירה פאַרלאָזט

די ישיבה און געגאַנגען אַרויסהעלפן זייערע עלטערן מיט פרנסה, אַז די משפחה זאָל נישט אויסגיין פון הונגער ח"ו]. איידער ער האָט גענומען דעם שריט, איז ער אַריינגעגאַנגען צום 'חפץ חיים', כדי צו הערן זיין מיינונג איבער דעם, צי ער זאָל פאַרלאָזן די ישיבה צו העלפן זיין טאַטן מיט די פרנסה.

האָט דער 'חפץ חיים' איהם געענטפערט, דער נביא ירמיה זאָגט (איכה ד, ג) 'בת עמי לאכזר, כיענים במדבר'. אין וואָס באַשטייט דאָס אכזריות פון די 'בת היענה'? נאָר די גמרא זאָגט (שבת קכח.), אַז פון איר נאַטור, טוט די 'בת היענה' צוברעכן גלאָז, און אויך ווען אירע קינדער בעטן פון איר צו עסן, פיטערט זי זיי מיט צובראָכענע שטיקלעך גלאָז, וועלכע טוהען שפעטער שפאַלטן זייער בויך און זיי שטאַרבן דערפון, ווייל **די מאמע האָט נישט קיין שכל צו פאַרשטיין**, אַז איר אייגענער מאָגן איז שוין פאַרהאַרטעוועט און די דאָזיגע שטיקלעך צובראָכענע גלאָז וועלן איר נישט שאַטן, אָבער **די קליינע קינדער, האָבן אַ קליינעם מאָגן**, וואָס ווערט צעשניטן פון די שטיקלעך גלאָז ביז צום שטאַרבן ל"ע.

דער 'חפץ חיים' האָט אויסגעפירט צו דעם בחור:

- דיין טאַטע איז שוין נישט יונג, און זיין יצר הרע איז שוין נישט אַזוי 'היציג' ווי ביי יונגע מענטשן. ער האָט די כוחות בייצושטיין אַלע נסיונות, און אויך אויב ער גייט אַרויס אַרבעטן, האָט ער די נויטיגע כוחות הנפש נישט נאָכגעשלעפט צו ווערן נאָך די זוהמא פון די גאַס, אָבער די ביזט דאָך אַ 'יונג בלעטל', און איך האָב זייער מורא פאַר דיין נשמה, אַז די 'צובראָכענע שטיקלעך גלאָז' - די נסיונות פון דער גאַס - זאָלן דיך נישט אַוועק'הרג'ענען ח"ו ברוחניות.

דאָס קען דינען אַלס אַ לימוד סיי פאַר די עלטערן, סיי פאַר די קינדער. די קינדער זאָלן זיך היטן און דערווייטערן זיך פון אַזעלכע 'כלים' און ערטער וואָס טויגן נישט, און **די עלטערן דאַרפן וויסן, אַז אפילו אויב עס זענען דאָ זאַכן וואָס עס דאַכט זיך אייך אַז פאַר אייך שאַדט עס שוין נישט, איר רעדט זיך איין אַז יענער אָרט שאַפט נישט פאַר אייך אַ געפאַר** (כאָטש ס'איז קלאָר, אַז אין אונזער היינטיגן דור שפל איז נישט פאַרהאַן אַזאַ סאָרט מציאות, און ווער זאָגט אַז 'זיי' מעגן יאָ, והמבין יבין), **דאַרפט איר אָבער זיך שטאַרק היטן נישט צו הרג'ענען חלילה אייערע קינדער. איר האָט אַן אחריות פאַר אייערע יונגע קינדער, בחורים און יונגלעך, זיי זאָלן נישט 'אומקומען' חלילה ברוחניות פון די אַלע ערטער און צווייפלטהאַפטע זאַכן...**

די עלטערע צווישן אונז, געדענקען נאָך דעם אויפרייס וואָס האָט פאַסירט אין דעם אַטאָמישן רעאַקטאָר אין דער רוסישער שטאָט טשערנאָביל נאָנט צו פערציג יאָר צוריק, שנת תשמ"ו. ווען די סאָוועטן האָבן דאָרט דורכגעפירט זייערע פראָבעס, האָט דער רעאַקטאָר זיך פלוצלינג אָנגעוואַרימט מער ווי ערלויבט, ביז עס האָט אויפגעריסן און פאַרשפרייט שעדליכע כעמישע מאַטעריאַלן וואָס ווערן גערופן 'ראַדיאָאַקטיוו', אויף גאָר ווייטע ערטער, און אַסאַך מענטשן זענען דאָרט אומגעקועמן רח"ל. ביז'ן היינטיגן טאָג, איז די שטאָט הערמאטיש פאַרשלאָסן, ממש ווי אַן 'עיר הנידחת', צוליב די סכנה וואָס הערשט דאָרט אַלס רעזולטאַט פון די ראַדיאָאַקטיווע מאַטעריאַלן.

עטליכע יאָר צוריק, האָבן עטליכע 'אויבער-חכמים' פרובירט זייער מזל און זענען אַריינגעגאַנגען אַהין אָן ערלויבעניש פון די באַאמטע, זאָגנדיג אַז עס הערשט נישט קיין שום געפאַר צו פאַרברענגען דאָרט, ווייל אַלעס איז נישט מער ווי 'דמיונות'. זיי האָבן דאָרט אַרומשפאַצירט 'לארכה ולרחבה', און אַרויסקומענדיג פון דאָרט, האָבן זיי זיך באַרימט: זעהט נאָר, מיר זענען אַרויס פון טשערנאָביל בשלום, און ס'איז נישט דאָ פון וואָס מורא צו האָבן. זיי האָבן אָבער נישט געוואוסט אַז די שעדליכע ראַדיאָאַקטיווע מאַטעריאַלן זענען איינגעזאַפט געוואָרן אין זייער קערפער און האָבן צוביסלעך זיי פאַר'סמ'ט רח"ל. אויך די קינדער וואָס זענען שפעטער געבוירן געוואָרן ביי זיי זענען נישט געזונט ל"ע, און גאַנצע דורות זענען 'חרוב געוואָרן' צוליב יענע כלומר'שטע 'חכמה' פון די עלטערן...

אָט אַזוי זעהען אויס די אַלע 'אויבער-חכמים' וואָס טוהען זיך אויסלאַכן די גדרים און סייגים וואָס די גדולי הדור האָבן איינגעפיהרט 'להרחיק את האדם מן העבירה', און זיי זאָגן 'שלום עלי נפשי', איך האָב אין מיין באַזיץ אַ 'כלי' וואָס מ'טאָר נישט האַלטן, און עס האָט מיר נישט געשאַדט... איך האָב געקוקט און איך בין נישט נפגם געוואָרן. איך בין געבליבן אַ 'גאַנצער איד' מיט אַלע רמ"ח איברים און שס"ה גידים... ער ווייסט נישט ווי ווייט די דאָזיגע 'מינוטן' האָבן ליידער גורם געווען אַ פגם אין איהם און זיינע קינדער...

שלמה המלך ע"ה, דער 'חכם מכל האדם', האָט שוין געזאָגט (קהלת י, ח) '**ופורץ גדר ישכנו נחש**'. פרעגט דער גאון בעל 'חפץ חיים' זי"ע ('שם עולם', פ"ו, בהג"ה), פאַרוואָס האָט שלמה המלך נישט געזאָגט 'ישכנו ארי' - אַ לייב

גרויס אַזוי ווי פאַר'ן קיום פון אַסאַך מצוות, ווייל עס איז דער יסוד פאַר די אַנדערע מצוות, עכ"ל.

אַזוי שרייבט דער 'אור החיים' הקדוש זי"ע, אויפ'ן פסוק (דברים יב, כח) 'שמור ושמעת את כל הדברים האלה אשר אנכי מצוך, למען ייטב לך ולבניך אחריך עד עולם'.

פרעגט דער 'אור החיים' הקדוש, אַז לכאורה וואָלט דער פסוק געדאַרפט זאָגן פריער 'ושמעת', און דערנאָך 'שמור', ווייל כדי צו וויסן וואָס מ'דאַרף היטן, דאַרף מען דאָך פריער הערן דעם ציווי דערויף? מ'קען דאָך נישט וויסן וואָס צו היטן, אויב מ'הערט נישט וואָס צו היטן? אויך פרעגט ער אויף די ווערטער 'את' און 'כל', וואָס זענען אַ 'ריבוי', און וואָס קומען זיי דאָ מרבה זיין?

ענטפערט דער 'אור החיים' הקדוש, אַז דער פסוק קומט אָנזאָגן אויף צוויי זאַכן: א. צו היטן די תורה און אירע מצוות וואָס זענען געזאָגט געוואָרן צו משה רבינו ע"ה אויפ'ן באַרג סיני. ב. אַלע גדרים און סייגים וואָס די חכמי ישראל אין משך פון אַלע דורות וועלן אַרויסגעבן, זאָלסטו אָפּהיטן.

דאָס איז די כוונה פונעם פסוק, 'שמור' - דו זאָלסט היטן אַלע מצוות וואָס זענען שוין געזאָגט געוואָרן דורך משה רבינו ע"ה, און נאָך אַ זאַך: 'ושמעת' - דו זאָלסט אָננעמען אַלע גזירות פון אונזערע חכמים זכרונם לברכה, און זייערע סייגים. צוליב דעם זאָגט דער פסוק אַ וואָרט פון ריבוי, 'את', כדי מרבה צו זיין 'כל גזירות ושמירות וגדרים שיחדשו רבותינו' - אַלע גזירות און אָפּהיטונגען און גדרים וואָס אונזערע רבי'ס וועלן באַניִיען.

און דער פסוק האָט מוסיף געווען צו שרייבן די ווערטער 'כל הדברים האלה', ווייל נאָר דורך האַלטן די גדרים און סייגים, קען מען מקיים זיין בשלימות די מצוות פון דער תורה.

דער 'אור החיים' הקדוש פירט אויס, אַז דאָס איז די כוונה פון די ווערטער 'למען ייטב לך ולבניך', אין די סיפא פונעם פסוק, ווייל די גדרים און סייגים פון אונזערע רבי'ס שטעלן אַוועק דורות פון אידישע קינדער אויף אייביג, און טוט זיי אָפּשיידן פון יעדע מיאוס'ע זאַך.

די גמרא זאָגט (שבת יב:) אַז מ'טאָר נישט לערנען ביי די שיין פון א לעכט, צוליב דעם חשש אַז מ'וועט איבערביִיגן דאָס לעכטל אין שבת. האָט רבי ישמעאל בן אלישע געזאָגט, 'אני אקרא ולא אטה'. איך וועל לערנען ביים לעכטל, און איך וועל עס נישט איבערביִיגן.

וועט איהם בייסן, נאָר אַ שלאַנג? ענטפערט דער 'חפץ חיים', אַ מענטש וואָס ווערט געביסן פון אַ לייב ח"ו, שפירט ער תיכף דעם ווייטאָג פונעם ביס, און מ'רופט באַלד 'הצלה' צו ראַטעווען זיין לעבן, אָבער דעם ביס פון אַ שלאַנג שפירט נישט דער מענטש באַלד אויפ'ן אָרט. ער דרייט זיך ווייטער אַרום כאילו לא היה, גלייך ווי ער וואָלט נישט געביסן געוואָרן פונעם שלאַנג. דער גיפט פונעם ביס צעשפרייט זיך צוביסלעך אין זיין קערפער ביז ער שטאַרבט פלוצלינג ח"ו.

דאָס זעלבע פאַסירט מיט אַ 'פורץ גדר'. אמת, בשעת וואָן ער טוט אויפרייסן די גדרים פון קדושה, שפירט ער נישט די גרויסע עוולה וואָס ער איז באַגאַנגען, און ער פילט נישט ווי די גאַנצע טומאה קומט אַריין אין זיין נשמה ווי דער גיפט פון אַ שלאַנג רח"ל. ער זאָגט, וואָס האָב איך דען געטוהן? איך האָב דאָך נאָר עובר געווען אויף אַ 'גדר', און זעה נאָר, עס האָט מיך בכלל נישט קאַליע געמאַכט. **דער אמת איז אָבער, אַז אין אַ טאָג וועט מען איהם געפינען 'טויט' רח"ל ברוחניות** - אָנגעפילט פון קאָפּ ביז פיס מיט די זוהמא און טומאה פון די גאַס... וויניג מענטשן האָבן געקענט אַרויסקריכן פון שאול תחתיות רח"ל.

מן הבאר

גאר א הייליגע טייטש שרייבט הרה"ק בעל 'צמח צדיק' זי"ע אין דער היינטיגער סדרה, מטות (לב, כד) 'בנו לכם ערים לטפכם וגדרות לצאנכם'. דער פסוק איז מרמז, **'וגדרות'** - דורך די גדרים און סייגים וואָס די אידן מאַכן פאַר זיך, כדי זיי זאָלן נישט געשטרויכלט ווערן מיט האַרבע עבירות ח"ו, **'לצאנכם'** - ווערן זיי אָנגערופן שאָף פון דעם אויבערשטען.

איינמאָל האָט רבי ישמעאל בן אלישע געלערנט, און ער איז כמעט נכשל געוואָרן איבערצובייגן דאָס לעכטל, האָט ער געזאָגט: 'כמה גדולים דברי חכמים', ווי גרויס זענען די ווערטער פון אונזערע חכמים וואָס האָבן געזאָגט אַז מ'טאָר נישט לערנען 'לאור הנר'.

זאָגט דער ווילנער גאון זי"ע, אַז רבי ישמאל האָט נישט געזאָגט 'כמה גדולים דברי חכמים שאמרו לא יקרא לאור הנר שמא יטה', נאָר סתם 'שאמרו לא יקרא לאור הנר', ווייל אויב ער וואָלט דערמאנט דעם טעם ('שמא יטה'), קען אַרויסקומען דערפון אַ מכשול, אַזוי ווי עס האָט פּאַסירט צו רבי ישמעאל בן אלישע, אַז ער האָט געמיינט אַז ער קען זיך פאַרלאָזן אויף זיך אַליין אַז ער וועט לערנען ביים לעכטל, און עס וועט עס נישט צובייגן צו זיך. צוליב דעם האָט ער געזאָגט סתם, און נישט אָנגעגעבן דעם טעם דערפאַר, כדי אונז צו לערנען, אַז אין יעדן מצב, טאָר מען נישט לערנען לאור הנר, אפילו אויב מ'איז זיכער אַז מ'וועט נישט נכשל ווערן.

דאָס איז אַ לימוד פאַר אונז! מיר טאָרן זיך נישט אַוועקרירן אַ 'בהוא זה' פון אַלע תקנות פון אונזערע חכמים, אפילו אויב עס דאַכט זיך פאַר דעם מענטש אַז דער טעם פון די תקנה און די גזירה זענען נישט גילטיג פאַר איהם, נאָר מ'דאַרף אָפּהיטן אַלע גדרים און סייגים וואָס די חכמי הדורות האָבן מתקן געווען, און נישט פּרובירן זיך 'איבערקליגן' מיט 'היתרים'...

הוי מתלמידיו של אהרן - די יאָרצייט פון אהרן הכהן ע"ה

מיר לייענען אין דער היינטיגער פרשה (מסעי, לג, לח) וועגן די הסתלקות פון אהרן הכהן, אין ראש חודש אב: 'ויעל אהרן הכהן וגו' וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחודש החמישי באחד לחודש'. דאָס איז דער איינציגער פאַל וואָס עס ווערט דערמאנט אין דער תורה דער טאָג ווען אַ צדיק איז נסתלק געוואָרן, (און די פרשה וואו עס ווערט באַשריבן - מסעי - ווערט אייביג געלייענט נאָנט צום טאָג פון זיין הסתלקות). דאַרף מען פאַרשטיין דעם טעם דערפון, מיט וואָס איז אַנדערש די הסתלקות פון אהרן הכהן, פון די אַנדערע 'שבעה רועים', וואָס די אידן האָבן געהאַט (דאָס זענען די זיבן 'אושפיזין', וואָס קומען אַריין אין יום טוב סוכות, אין יעדע אידישע סוכה: אברהם, יצחק, יצחק, משה, אהרן, יוסף, און דוד).

ענטפערט דער 'שפת אמת' (מסעי תר"ס, ד"ה 'כתיב'), לויט ווי די גמרא זאָגט (סוטה יד.) אַז משה רבינו ע"ה איז נטמן געוואָרן נעבן די עבודה זרה פון 'בית פעור', כדי מכפר צו זיין פאַר די אידן אויף די עבירה פון פעור. זעהען מיר אַז משה רבינו ע"ה איז מכפר אויף אַ נידריג 'אָרט'. ממילא, קען מען זאָגן אַז אהרן איז נסתלק געוואָרן ראש חודש אב, כדי זיין זכות זאָל מכפר זיין אויף דעם נידעריגן 'זמן', און אין זיין זכות, זאָלן מיר זוכה זיין צום אויפבוי פונעם בית המקדש, וואָס איז חרוב געוואָרן צוליב די עבירה פון שנאת חינם[יג] (יומא ט:), ווייל אהרן איז געווען אַן 'אוהב שלום ורודף שלום'.

און די תורה דערמאנט דעם טאָג פון זיין הסתלקות, כדי מיר זאָלן זיך אַראָפּלערנען דערפון צו זיין פון

יג. אין בית המדרש פון הרה"ק רבי מאיר'ל פרעמישלאַנער זי"ע, איז אַ איד געזעסן תשעה באב און געקלאָגט אויפ'ן חורבן הבית. אינמיטן די 'קינות', איז צוגעגאַנגען צו איהם אַ איד און איהם געבעטן הילף אין אַ געוויסן ענין. האָט דער איד איהם געוויזן מיט'ן האַנט, ער זאָל צוואַרטן ביז ער וועט ענדיגן זאָגן 'קינות', און דאַן וועט ער קענען הערן וואָס ער בעט פון איהם. האָט הרה"ק רבי מאיר'ל זיך אָנגערופן צו דעם איד וואָס האָט געוויינט אויפ'ן חורבן הבית:

- **וואָס האָסטו צו וויינען אויפ'ן חורבן פון בית המקדש, אויב דו ביזט בכח עס אויפצובויען...** שטיי אויף פון דיין אָרט און טוה פאַר יענעם דעם גמילות חסד וואָס ער בעט פון דיר, און פאַרמער אהבת חינם וואָס דערנענטערט די גאולה, און ערשט דערנאָך זאָלסטו זיך צוריקזעצן וויינען און קלאָגן אויפ'ן חורבן בית מקדשינו ותפארתינו...

דער נביא ישעיה זאָגט (ישעיה נב, ג) 'כי כה אמר ה', חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו'. טייטשט דער חיד"א זי"ע, אין זיין ספר 'מדבר קדמות' (מערכת ח', אות יט, און אויך אויף אַנדערע ערטער אין זיינע ספרים), לויט ווי חז"ל זאָגן אַז דער בית המקדש איז חרוב געוואָרן און אידן זענען געגאַנגען אין גלות צוליב דעם חטא פון שנאת חינם. דאָס איז די כוונה פון פסוק: '**חינם נמכרתם**' - איר זענט פאַרקויפט געוואָרן צו ליידן אין גלות, צוליב שנאם 'חינם' וואָס איר האָט

זיינע תלמידים[יד], און גיין אין זיינע וועגן, ליב צו האָבן די מידה פון שלום[טו], און מרבה זיין מיט 'אהבת חינם' - ליב צו האָבן יעדן איד, אַפילו 'אומזיסט' (ווען מ'זעהט נישט אַ סיבה פאַרוואָס מ'זאָל איהם ליב האָבן...), און מיר ווייסן דאָך אַז 'הזמן מבקש תפקידו'.

מיר זענען מתפלל, אבינו אב הרחמן, אונזער ליבער דערבאַרימדיגער טאַטע אין הימל זאָל אונז בקרוב טרייסטן, און אויפבויען דעם בית המקדש במהרה בימינו אמן, 'ולירושלים עירך ברחמים תשוב ותשכון בתוכה כאשר דברת', במהרה בימינו אמן.

געהאַט. אָבער **'לא בכסף תגאלו'** - נישט אין זכות פון אַנדערע מצוות וואָס איר זענט מקיים וועט איר אויסגעלייזט ווערן, **נאָר דורך דעם וואָס ער וועט ליב האָבן איינער דעם אַנדערן 'אומזיסט' - אָן אַ חשבון.**

יד. הרה"ק בעל 'חידושי הרי"ם' זי"ע האָט געזאָגט, אַז **צוליב דעם פירט מען זיך צו מאַכן 'סיום מסכתות' אין די 'ניין טעג', און מ'לאַדענט איין אַנדערע אידן צו די סעודת מצוה, אַלעס כדי צו פאַרמערן די מדה פון אהבת ישראל**, אַזוי ווי די גמרא זאָגט (שבת קיח:), דער אמורא אביי האָט געזאָגט, ווען איך האָב געזעהן ווי אַ תלמיד חכם האָט געענדיגט לערנען אַ מסכתא, האָב איך געפראַוועט אַ יום טוב פאַר אַלע רבנן.

טו. אין אַ שטעטל נעבן בריסק, האָט אַמאָל אויסגעבראָכן אַ גרויסע מחלוקת וועגן דעם שוחט. טייל האָבן געזאָגט אַז ער איז נישט באַקאַנט אַפילו מיט בדיקת הריאות, און ער איז מאכיל טריפות רח"ל פאַר אידן, און דעריבער דאַרף מען איהם אַוועקשיקן פון די שחיטה, און אַנדערע ווידער האָבן גע'טענה'ט אַז ער איז יאָ אַ בקי אין הלכות שחיטה, און איז אַ מומחה צו שחט'ן. זענען די קעגנער פונעם שוחט געקומען צום גאון רבי חיים בריסקער זצ"ל מיט אַ בקשה, ער זאָל זעהן מעביר צו זיין דעם שוחט פון זיין פאָסטן. האָט רבי חיים אַריבערגערופן צו זיך קיין בריסק עטליכע פון די אידן פון יענעם שטעטל וואס ער האָט זיך פאַרלאָזט אויף זייער חוות דעת, און זיי געפרעגט איבער דעם שוחט. האָבן זיי איהם געענטפערט אַז לויט זייער באַקאַנטשאַפט, קען דער שוחט זיך זייער גוט אויס מיט די אַרבעט פון שחיטה, און ער איז טאַקע געבליבן אויף זיין פאָסטן.

ווען די קעגנער פונעם שוחט האָבן געהערט אַז רבי חיים האָט גע'פסק'ענט אַז דער שוחט זאָל פאַרבלייבן ביי די שחיטה, זענען זיי שנעל אַריבערגעפאָרן קיין בריסק און געפרעגט רבי חיים'ען, היתכן ער האָט געזאָגט אַז דער שוחט קען ווייטער שעכטן, 'למיחש מיהו מיבעי', און פאַרוואָס האָט דער רב זיך פאַרלאָזט אויף די דעה פון די צווייטע גרופע, מער ווי אויף די ערשטע גרופע?

האָט רבי חיים זיי געענטפערט, דער ענין פון 'בדיקת הריאות' (איבערצוקוקן די לונגען פון די בהמות) איז נאָר אַ דין דרבנן, און לכתחילה (ווייל מ'קען עס מברר זיין, און עס איז אַ 'מיעוט המצוי'), **אָבער מחלוקת איז אַן איסור דאורייתא, און מ'דאַרף מקפיד זיין אויף אַ 'דאורייתא', ווי אויף אַ 'דרבנן'...**

פון דעם 'פסק הלכה' פון דעם גאון רבי חיים בריסקער זצ"ל קענען מיר לערנען, ווי אַזוי מ'דאַרף צוגיין צו יעדע מחלוקת וואָס קומט אונז אונטער, ווי מ'דאַרף זיך באַציהען דערצו מיט אַ פחד, אַזוי ווי צו יעדן איסור דאורייתא וואָס מיר זענען מחמיר דערביי מיט 'חומרות על גבי חומרות', און מ'זאָל זיך נישט שטעלן אויף חומרות, אויב מ'קומט-צו דורך דעם צו מחלוקת ח"ו.

רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום

הרה"ק בעל 'ייטב לב' זי"ע, איז געווען אַן אײדים ביי הרה"ק רבי משה דוד אשכנזי זי"ע אב"ד טאלטשאווא, מחבר פון ספר 'באר שבע', וועלכער האָט סוף ימיו עולה געווען קיין ארץ ישראל און זיך באַזעצט אין עיה"ק צפת, ושם מנוחת כבוד קדושתו.

טאָלטשעווע איז אַ שטעטל נישט ווייט פון אוהעל, און דער שידוך פון טאָלטשאָווער רב'ס טאָכטער מיט'ן 'ייטב לב' איז צושטאַנד געקומען ווען דער זיידע (פונעם 'ייטב לב'), הרה"ק בעל 'ישמח משה' זי"ע, האָט אין אַ טאָג געזאָגט אַז מ'האָט איהם מגלה געווען פון הימל אַז דער ריכטיגער זיווג פון זיין אייניקל איז די טאָכטער פון טאָלטשעווער רב, און דער שידוך איז צושטאַנד געקומען למזל טוב בשעה טובה ומוצלחת. דער אבי הכלה, דער טאָלטשעווער רב, האָט גענומען אויף זיך צו געבן אַ שיינעם 'נדן', ווי ס'איז געווען איינגעפירט בימים ההם, כאָטש ער זעלבסט איז געווען אַ בלוטיגעראָרימאַן ל"ע, אויף אַ שרעקליכן אופן (זיין איידים, הרה"ק בעל 'ייטב לב' זי"ע, פלעגט זאָגן, אַז קיין 'עולם הזה' האָט ער נישט געהאַט ביים שווער. די איינציגע זאַך וואָס ער האָט דאָרט געהאַט, איז געווען דער 'לאָך' אין די אייז... ווייל דער שווער, דער טאָלטשעווער רב זי"ע, פלעגט אויפשטיין פריער פון איהם, און ווען ער איז געגאַנגען זיך טובל'ען אינעם קאַלטן פאַרפרוירענעם טייך לשם טבילה במקוה, האָט ער דאָרט שוין געטראָפן דעם לאָך וואָס דער שווער האָט געמאַכט אינעם טייך ווען ער האָט זיך גע'טובל'ט פריער...)

אין יענע יאָרן איז געווען איינגעפירט, אַז דער מחותן, דער אבי הכלה, פלעגט שיקן דאָס געלט פאַר'ן 'נדן', און דערנאָך האָט מען באַשטימט דעם זמן החתונה למזל טוב. דער 'ישמח משה' האָט געוואַרט אויף אַ בריוו פון מחותן, דעם טאָלטשעווער רב, וועגן מסדר זיין דאָס געלט פונעם נדן, אָבער אַזאַ בריוו איז נישט אָנגעקומען... האָט דער 'ישמח משה' זיך מקדים געווען און געשיקט אַ בריוו צום מחותן מיט די שאלה 'וואָס הערט זיך מיט'ן געלט', און אויב ס'איז דאָ עפּעס אַ 'פלאַן', ווייל מ'וויל שוין באַשטימען אַ טאָג פאַר די חתונה. אָבער דער מחותן, וועלכער האָט ליידער נישט געהאַט די מינדעסטע השגה 'כסף מנלן', האָט נישט געענטפערט אויפ'ן בריוו.

די געגנט פון אוהעל און טאָלטשעווע, איז געווען באַקאַנט אַלס אַן אָרט וואו עס וואַקסן גאָר גוטע טרויבן (די שטאָט טאָקאַי וואָס געפינט זיך אין יענעם ראַיאָן, האָט פאַרמאָגט אַסאַך טרויבן, און עס זענען דאָרט געווען גרויסע וויין-פאַבריקן), און אַסאַך פון אחינו בני ישראל האָבן פון דאָרט געהאט זייער פרנסה פון פאַרקויפן טרויבן און וויינען איבער'ן גאַנצן לאַנד. כדי אידן זאָלן אָבער וועלן קויפן פונעם וויין, טוט מען דאָך פריער פּרובירן אויסצוגעפינען צי דער וויין איז פּראָדוצירט געוואָרן בתכלית הכשרות, און צוליב דעם, האָט יעדער סוחר ערלעדיגט פאַר זיך אַ 'הכשר' פון אַ רב מיט וועמען ער איז געווען באַקאַנט, און אין יענעם בריוו פלעגט דער רב באַשטעטיגן די כשרות פון דעם סוחר, און אַז מ'קען זיך פאַרלאָזן אויף איהם און זיינע פּראָדוקטן.

אין טאָלטשעווע האָט געוואוינט אַ אידישער וויין-סוחר. ווען ער איז געקומען בעטן פון טאָלטשעווער רב אַ 'המלצה'-בריוו אַז מ'קען זיך פאַרלאָזן אויף איהם מיט כשרות, האָט

ישקו העדרים

דער רב איהם נישט געוואָלט געבן אַזאַ בריוו, טאַקע וויל ער האָט איהם 'גוט געקענט'. נישט האָבנדיג אַ בריוו מיט אַ 'הכשר', האָט דער איד נישט געקענט פאַרקויפן זיינע וויינען. איז דער איד געוואָרן זייער ברוגז אויפ'ן טאָלטשעווער רב, און מיט זיין נאַרישן שכל, האָט ער באַשלאָסן נקמה צו נעמען אינעם רב ביז'ן סוף. וויסנדיג אַז דעם רב'ס טאָכטער איז אַ כלה מיט אַן אייניקל פונעם אוהעלער רב, און דער רב האָט נישט קיין געלט צו באצאלן דעם 'נדן', איז דער איד אַריבערגעפאָרן קיין אוהעל, און איז דאָרט אַריינגעגאַנגען צום זיידן פונעם חתן, הרה"ק בעל 'ישמח משה' זי"ע. נאָכ'ן שלום געבן, האָט דער 'ישמח משה' געפרעגט דעם איד פון וואו ער קומט, און דער איד האָט געענטפערט, אַז ער קומט פון טאָלטשעווע.

האָט דער 'ישמח משה' איהם געפרעגט, 'וואָס מאַכט אייער רב?' האָט דער איד (וועלענדיג אַז דער שידוך זאָל ח"ו צופאלן צוליב זיין שנאה קעגן טאָלטשעווער רב, וועלכער האָט איהם נישט געוואָלט געבן אַ 'הכשר' אויף זיין וויין) געענטפערט, אַז דער טאָלטשעווער רב איז אַ בלוטיגער אָרימאַן, וואָס פאַרמאָגט נישט אין טאַש אַפילו איין פרוטה... אפילו אויב ער זאָל פאַרקויפן זיין גאַנצן 'פאַרמעגן', וועט עס איהם נישט געלונגען צוצושטעלן אַפילו אַ קליינעם חלק פון זיין התחייבות פאַר'ן נדן... ער האָט געמיינט צו זאָגן, איר זאָלט אַפילו נישט טראַכטן וועגן באַשטימען אַ זמן פאַר די חתונה, וויל עס איז נישט דאָ אַ 'הוה אמינא' אויף דער וועלט, אַז דער טאָלטשעווער רב וועט קענען באַצאָלן זיין חלק...

ווען דער 'ישמח משה' זי"ע האָט געהערט די ווערטער פון דעם איד, האָט ער צוגערופן די רעביצין, און איר געזאָגט:

- אָט האָבן מיר דאָ אַ 'לעבעדיגן עדות' פון טאָלטשעווע, אַז דער מחותן איז אַן 'עני ואביון', ער פאַרמאָגט נישט אַפילו אַ פרוטה. ממילא, איז שוין פאַרשטענדליך פאַרוואָס ער האָט נישט געענטפערט אויף מיין בריוו וועגן דעם 'נדן', כדי צו קענען באַשטימען אַ זמן החתונה. ממילא, **לאָמיר שוין קובע זיין אַ זמן פאַר די חתונה, וויל ס'איז סיי-ווי נישט דאָ אויף וואָס צו וואַרטן...**

פון די מעשה זעהען מיר קלאר: דער טאָלטשעווער וויין-סוחר האָט זיך דאָך מטריח געווען ביז אוהעל, מיט זיינע 'רבות מחשבות בלב איש', גורם צו זיין אַ שאָדן פאַר'ן טאָלטשעווער רב, אַז דער שידוך פון זיין טאָכטער זאָל חלילה בטל ווערן, און דערוויל, האָט **ער אַליין** געפירט דערצו, אַז דער 'ישמח משה' זאָל פאַרשטיין אַז ער האָט נישט אויף וואָס צו וואַרטן, און ער האָט באַלד באַשטימט אַ צייט פאַר די חתונה, בשעה טובה ומוצלחת.

דאָס דאַרף אונז אויסלערנען, מיר זאָלן נישט ווערן צעטומלט ווען עמיצער וויל אונז מאַכן 'ענג' ח"ו, וויל אַלעס איז דאָך נאָר פאַר אונזער טובה, און פאַר יענעם קען מען זאָגן, ער זאָל אויפהערן מיט זיינע רדיפות, וויל ער וועט גאָרנישט פאַרדינען דערפון... אדרבה, ער וועט נאָר צואיילן די טובה פאַר זיין חבר.

פרשת מטו"מ ||| שנת תשפ"ה לפ"ק ||| גליון קיג

הבינוני

שיעורי הרב שמעון שפיצער שליט"א

באידיש

בר אבטח

אורייתא מודעת ליה חוביה;

דער בעל בטחון דערהערט דעם רחמנות'דיגן רוף פון השי"ת

חובת הלבבות שער הבטחון שיעור נו, יום ראשון פרשת קרח, כ"ב סיון תש"פ

חלק ב

א

אין כקל ישורון; געדענקן אַז איך קען גאָרנישט אַליין, אויך ווען אַלעס קלאַפּט אַ מחי'

זיך דערמאַנען דעם אמת נאָך בעפאָר מ'שיקט דערמאָנונגען

אין דעם אָנהויב שיעור האָט מען ערוועגט נאָך אַ פונדאַמענטאַלער חילוק צווישן איינער וואָס לעבט רואיג צוליב **'חכמת חיים'**, ווייל ס'לוינט זיך נישט צו שלאָגן מיט'ן מציאות, און צווישן איינער וואָס לעבט רואיג צוליב **'אמונה ובטחון'**, ווייל ער ווייסט אַז אַלעס קומט פון השי"ת לטובה.

מיר ווייסן אַלע אַז די שליחות פון אַ איד בעולם הזה איז **אָנצוקומען צו דער אַנערקענונג פון 'אנכי ה' אלקיך', אַז דער רבוש"ע פירט די גאַנצע וועלט.** דעריבער שיקט מען פאַר'ן מענטש אַזעלכע סאָרט מצבים, וואו ער זעט איין מיט אַ קלאָרקייט, אַז **ער קען גאָרנישט אַליין** און ער איז אָנגעוויזן בלויז אויפ'ן רבוש"ע.

און דאָ וועט זיין דער חילוק אויף למעשה: אויב לעבט מען מיט 'אמונה', **וועט מען נישט דאַרפן באַקומען אַזויפיל דערמאַנונגען פון הימל.** אָבער אויב לעבט מען מיט 'חכמת חיים', וועט מען חלילה דאַרפן שיקן שווערוגקייטן פאַר'ן מענטש, וואָס זאָלן אים כסדר אויפוועקן, ביז ער וועט זיך כאַפּן דעם אמת.

אמת'דיג גלייבן איז אַ שווערע אַרבעט

די אַרבעט פון אַ איד איז דעריבער, זיך צו שטאַרקן מיט אָט די אמונה, אַז 'איך קען זיך נישט קיין עצה געבן, איך קען גאָרנישט אַליין'. - **מ'דאַרף דאָס דערהערן נאָך איידער מ'שיקט אים מעסעדזשעס פון הימל**, דאָס צו אויפווייזן.

דאָס איז נישט קיין לייכטע אַרבעט, ווייל ווילאַנג אַלעס פאָרט ביים מענטש על מי מנוחות, דעמאָלט קען מען זיך איינרעדן אַז מ'האָט אמונה, אָבער באמת גלייבט מען נישט עכט. והא ראי' אַז ווען זאַכן הייבן אָן צו הינקענען און מ'זעט נישט 'מאין יבא עזרי', **דעמאָלט איז ער שוין נישט דער זעלבער מענטש.** איי, האָסט דאך אַלעמאָל געזאָגט אַז דו גלייבסט אַז דער רבוש"ע קען אַלעס צונעמען אין איין מינוט?... אלא מאי, אַז ס'איז אַלעס געווען גערעדט... ווען אַ מענטש גייט דורך באמת אַ זאַך וואָס רירט אים אָן אין פּינטל, זעט ער אַז **באמת האָט ער נאָכנישט געהאַלטן ביי אמונה אַזוי שטאַרק ווי ער האָט זיך איינגערעדט...** דערפאַר איז דאָס טאַקע אַן עבודת החיים, אַז יעדן טאָג זאָל מען זיך איינ'חזר'ן נאָכאַמאָל און נאָכאַמאָל: "איך קען זיך נישט קיין עצה געבן מיט גאָרנישט, אַלעס פירט דער רבוש"ע!"

געדענקן השי"ת אויך ווען מ'איז באַקוועם

דאָס איז די געוואַלדיגע דיפערענץ צווישן איינער וואָס באַרואיגט זיך דורך חכמת חיים און איינער וואָס באַרואיגט זיך דורך אמונה ובטחון. **דער מענטש וואָס לאָזט זיך פירן חכמת חיים'דיג**, ווילאַנג ער זיצט באַקוועם און אַלעס קלאַפּט, געדענקט ער בכלל נישט אַז ס'איז דאָ אַ רבוש"ע. **ביז ער כאַפּט אַ פליק אַנדערש ווי ער האָט געטראַכט, און הערשט דאַן דערמאַנט ער זיך צו טראַכטן פון דעם אויבערשטן.** צומאָל געשעט אַז אפילו נאָכדעם מאַכט ער זיך ווייטער באַקוועם לויט דעם נייעם מצב, **דעמאָלט מוז ער נאָכאַמאָל באַקומען אַ רמז וואָס זאָל אים אויפוועקן** אַז ס'איז דאָ אַ באַשעפער וואָס נאָר ער איז אין קאָנטראָל.

ווידעראום דער מענטש וואָס לעבט מיט אמונה ובטחון, לייגט אַריין אַן אַרבעט זיך צו פאַרלאָזן אויפ'ן אויבערשטן, נאָך בשעת ער איז באַקוועם. **ער געדענקט דעם רבוש"ע אויך בשעת אַלעס פאָרט אַ מחי' און ס'גייט אים גוט.** ער ווארט נישט אַז מ'זאָל אים דערמאַנען מיט שווערוגקייטן. אָבער ער טוט דאָס נישט צוליב פּחד אַז מ'גייט אים שיקן דערמאַנונגען, **נאָר ער טוט דאָס ווייל ער ווייסט אַז דאָס איז די תכלית פון אַ איד**, אָנצוקומען צו דער הכרה אַז השי"ת פירט אים אויף טריט און שריט.

צדיקים האָבן אַסאַך גערעדט דערפון, אַז די עבודה פון אַ איד איז צו האָבן בטחון **דוקא בשעת אַלעס פאָרט נאָך גוט.** מ'זאָל זיך דערמאַנען יעדן טאָג אַז היינט קען זיך אַלעס ענדיגן, און אָן דעם רבוש"ע קען איך זיך נישט געבן קיין ריר. אַזוי איז מען קונה די ריכטיגע בטחון וואָס באַגלייט און באַרואיגט.

געדענקן אַז מ'קען זיך נישט מסדר זיין

דער יסוד ווערט אויסגעשמועסט אין ספה"ק **אמרי נועם** (פרשת וזאת הברכה) וואָס שרייבט בלש"ק: דער דרך העולם איז, אַז ווען דער מענטש טרעפט זיך אין אַן ענגשאַפט און ער האָט נישט קיין מהלך וויאַזוי צו ווערן געהאָלפן, **דעמאָלט דערמאַנט ער זיך פון השי"ת.** ווילאַנג ער האָט נאָך עצות און ער

קורא יקר! הפצת הגליון תלוי בהשתתפותך!

לנדב וליטול חלק בההוצאות המרובות

718.387.1122 EXT

מאַכט נאָך אַלע ערליי תחבולות, רעדט ער זיך איין, אַז ער קען זיך אַן עצה געבן. הערשט ווען ער האָט שוין נישט קיין שום וועג, זאָגט ער: רבוש"ע העלף מיר!

זאָגט דער אמרי נועם: אָבער דאָס איז נישט דער אמת'ער וועג וויאַזוי מ'דאַרף לעבן, ווייל אפילו ווען דער מענטש האָט יאָ אַלעס גוטס, און ער איז יאָ מצליח, **דאַרף ער וויסן אַז ער קען זיך נישט קיין עצה געבן,** ער דאַרף זיך שפּירן פאַרלוירן און אָנגעוויזן אויף השי"ת.

וויפיל מאָל טראַכט אַ מענטש, "דאָס איז אַ קלייניגקייט צו ערלעדיגן, ביז אַפּאָר מינוט וועל איך עס מסדר זיין"... אָבער למעשה האַלט מען שוין צוויי וואָכן שפּעטער און ס'איז נאָכנישט מסודר, טראָצדעם וואָס דער מענטש האָט שוין פּרובירט אַלע סאָרט מהלכים, ווייל **אויב דו שפּירסט אַז דו קענסט אַלעס אַליין מסדר זיין, וועט דער רבוש"ע דיר ווייזן אַז דו קענסט נישט!** דו דאַרפסט באַקומען דעם געפיל אַז דו ביסט אָנגעוויזן אין אים.

כלפּי דעם רבוש"ע זענען מיר ווי אַ בלינדער אין דער פינסטערניש

לויט דעם, טייטשט דער אמרי נועם, דעם פּסוק פון דער תוכחה (דברים כח, כט): **וְהָיִיתָ מְמַשֵּׁשׁ בַּצָּהֳרַיִם כַּאֲשֶׁר יְמַשֵּׁשׁ הָעִוֵּר בָּאֲפֵלָה.** כידוע אַז די גאַנצע תוכחה איז בלויז אַ לבוש פון קללה, **אָבער אינעווייניג ליגט באַהאַלטן געוואַלדיגע ברכות.** צדיקים האָבן געוואוסט וויאַזוי צו טייטשן און אַרויסנעמען די ברכה.

זאָגט דער אמרי נועם אַז דער שטייגער פון אַ בלינדער מענטש איז, אַז ער קען טאַקע נישט אַליין גיין, אָבער פאָרט האָט ער עפּעס אַ מהלך וויאַזוי ער קען זיך אַן עצה געבן, **דורכדעם וואָס ער כאַפּט זיך אָן אין אַ קינד וואָס פירט אים.** דאָס קען אים העלפן נאר בייטאָג, ווען ס'איז ליכטיג און דאָס קינד קען אויך זען וואו ער גייט. אָבער ווען ס'איז דאָ אַ חושך ואפילה און דאָס קינד קען אויך נישט זען, **דעמאָלט**

◂ אותיות מחכימות ▸

אמרי נועם פ' ברכה, ד"ה אין כקל

יֵשׁ לוֹמַר בְּהֶקְדֵּם הַפָּסוּק 'וְהָיִיתָ מְמַשֵּׁשׁ בַּצָּהֳרַיִם כַּאֲשֶׁר יְמַשֵּׁשׁ הָעִוֵּר בָּאֲפֵלָה', וְהָעִנְיָן כִּי יָדוּעַ מִדֶּרֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר חָלִילָה בְּאִם הָאָדָם בְּלַחַץ וּבְדֹחַק בְּאֵיזֶה עִנְיָן וְאֵין לוֹ שׁוּם מָבוֹא וְעֵצָה לְהָבִיא תְּשׁוּעָתוֹ עַל יְדֵי אֵיזֶה אָדָם וְכַדּוֹמֶה, אָז בְּעַל כָּרְחוֹ מֵשִׂים בִּטְחוֹנוֹ בהשי"ת, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵצוֹת וְאָפְנֵי תְּשׁוּעָה וְעוֹשֶׂה תַּחְבּוּלוֹת וּתְשׁוּעָתוֹ בָּאָה לוֹ, אָז נִדְמֶה לוֹ אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה חַיִל. וְלֹא כֵן דֶּרֶךְ הָאֱמֶת, כִּי גַּם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ לָאָדָם כָּל טוּב וְכָל חֶפְצוֹ יַצְלִיחַ, יֵדַע גַּם כֵּן בְּבֵרוּר אֲשֶׁר הָעִקָּר הוּא הַשֵּׁי"ת.

וְהִנֵּה מִדֶּרֶךְ הָעִוֵּר הַגַּם שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם בִּטָּחוֹן וְעֵצָה שֶׁיּוּכַל לֵילֵךְ בְּעַצְמוֹ, עִם כָּל זֶה יֵשׁ לוֹ אֹפֶן אַחֵר אֲשֶׁר תְּשׁוּעָתוֹ תָּבוֹא לוֹ עַל יְדֵי אִישׁ אַחֵר נַעַר קָטָן יִנְהַג בּוֹ. אָמְנָם בַּחֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה אֲשֶׁר גַּם אִישׁ זֶה אֵינוֹ רוֹאֶה כְּלָל, אָז הָעִוֵּר מְמַשֵּׁשׁ בְּעַצְמוֹ, כִּי אֵין לוֹ עַל מִי לִבְטֹחַ. לָזֹאת לִמְּדָה אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה: 'וְהָיִיתָ מְמַשֵּׁשׁ בַּצָּהֳרַיִם', הַיְנוּ הֲגַם שֶׁיֵּשׁ לְךָ כָּל טוּב הַנִּקְרָא בְּשֵׁם צָהֳרַיִם וְאוֹר, עִם כָּל זֶה יִהְיֶה אֶצְלְךָ דִּמְיוֹן הָעִוֵּר בָּאֲפֵלָה שֶׁאֵין לוֹ כְּלָל עַל מָה לִבְטֹחַ, כֵּן אַתָּה לֹא תָּשִׂים בִּטְחוֹנְךָ בְּשׁוּם דָּבָר רַק בָּהּ.

וְזֶהוּ 'אֵין כָּאֵל יְשׁוּרוּן', הַיְנוּ כְּשֶׁהִתְנַהֲגוּת הָאָדָם הוּא כַּדֶּרֶךְ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר וְיֵשׁ לוֹ כָּל טוּב וְעִם כָּל זֶה הוּא יוֹדֵעַ אֲשֶׁר אֵין כְּאֵל וְאֵין מֵשִׂים בִּטְחוֹנוֹ בְּשׁוּם דָּבָר רַק בּוֹ לְבַדּוֹ, אָז 'רוֹכֵב שָׁמַיִם בְּעֶזְרֶךָ' וְיוֹשִׁיעַ לְךָ בְּכָל הָעִנְיָנִים לְטוֹבָה אָמֵן.

דאַרף דער בלינדער מענטש אַליין טאַפּן ווייל ער האָט זיך נישט אויף וועמען צו פאַרלאָזן. ער האָט נישט קיינער וואָס זאָל אים פירן.

דאָס לערנט אונז די תורה הק': 'והיית ממשש בצהריים' - **אפילו ווען ס'איז דיר ליכטיג און דו האסט אַלעס גוטס, אַזויווי אין די מיטאָג שעות.** 'כאשר ימשש העור באפילה' - זאָלסטו זיך פירן אַזויווי דער בלינדער וואָס געפינט זיך אין אַ פינסטערניש און ער האָט נישט קיינעם וואָס זאָל אים העלפן. **דו זאָלסט שפּירן ממש אַזוי, און זאָלסט זיך נישט פאַרלאָזן אויף גאָרנישט, נאר אין השי"ת.**

דער אמרי נועם זאָגט דערמיט פּשט אין פּסוק (דברים לג, כו): **אֵין כָּאֵל יְשֻׁרוּן** - אויב אַ מענטש געדענקט אפילו ווען ער געפינט זיך אויף אַ גלייכן וועג (ישורון) אַז ס'איז גאָרנישט דאָ חוץ דער באַשעפער וואָס פירט אים. דעמאָלט איז ער טאַקע זוכה אַז **רֹכֵב שָׁמַיִם בְּעֶזְרֶךָ** - דער רבוש"ע וועט אים העלפן.

איבערדרייען די תוכחה פאר אַ ברכה

אויבנאויף איז דער פּסוק פון 'והיית ממשש בצהריים' אַ קללה פון דער תוכחה, אַז אַ מענטש וועט דאַרפן טאַפּן אַ וואַנט ביי יעדע פּשוט'ע זאַך וואָס גייט אים אונטערקומען, ער גייט זיך נישט קענען אַן עצה געבן און ער גייט נישט קענען טרעפן אַ וועג.

אָבער דער אמרי נועם לערנט אָפּ אַז **דער זעלבער פּסוק קען זיין די גרעסטע ליכטיגקייט!** זיי מקיים דעם 'והיית ממשש בצהרים' אויף דעם ריכטיגן אופן פון ברכה! אַנשטאָט אַז דער רבוש"ע זאָל דיר ווייזן אַז דו קענסט גאָרנישט אָן זיין הילף, **טו עס אַליין, בשעת אַלעס גייט דיר נאָך גוט!**

ביי יעדע קלייניגקייט חזר זיך איין אַז **אויב דער רבוש"ע גייט וועלן, וועט עס פּאַסירן, און אַז נישט וועל איך עס נישט קענען מאַכן.** אַז דו וועסט זיך מרגיל זיין אַזוי צו טראַכטן ביי יעדע קלייניגקייט, דעמאָלט וועט נישט אויספעלן אַז השי"ת זאָל דיר דאַרפן שיקן מצבים צו אַנערקענען אַז דו האסט זיך נישט אויף וועמען צו פאַרלאָזן נאר אויף אים אַליין.

ב

הבוטחים על חילם; די געפאַר פון זיך פאַרלאָזן אויף די אייגענע כוחות, בשעת מ'איז מצליח

נישט זיין ווי די עובדי עבודה זרה

נאָכמער שטייט אַ דבר נורא אין ספר **המספּיק לעובדי ה'** פון **רבי אברהם בן הרמב"ם**, אַז איינער וואָס קומט צום אויבערשטן, נאר ווען ער טרעפט זיך אַז ער האָט אָנגעזעצט; איינער האָט אים אויסגעשפּילט אין די ביזנעס; ער איז דערשטיקט פון חובות, דעמאָלט לויפט ער צום אויבערשטן, אָבער ווילאַנג דאָס לעבן פאָרט אים כסדר גיבט ער זיך אַן עצה. איז ער חלילה אַזויווי די עובדי עבודה זרה, וואָס פּרובירן קודם צו דינען זייער אָפּגאָט און נאָכ'ן זען אַז גאָרנישט העלפט נישט, קומען זיי צום רבוש"ע.

דער ספר המספּיק לעובדי ה' ברענגט די מעשה פון יונה הנביא אויפ'ן שיף, אַז ווען ס'איז געווען אַ סכנה אַז די שיף זאָל זיך דערטרונקן **האָבן די געצנדינער זיך צוערשט פאַרלאָזט און געשריגן צו זייערע אָפּגעטער.** הערשט צום סוף, זענדיג אַז ס'איז אַלעס 'עצים ואבנים', האָבן זיי אַנערקענט אַז ס'איז דאָ אַ באַשעפער וואָס פירט אַלעס.

אַנערקענען דעם אמת נאָך איידער מ'זעט עס מיט די אויגן

עס כאַפּט אַ פּחד ווען מ'זאָגט איבער אַזאַ לשון! דאָס הייסט אין אַנדערע ווערטער, אַז ווען אַ טאַטע מוטשעט זיך מיט'ן חינוך פון זיין קינד, און ער פּרובירט אַלע סאָרט תחבולות מיט דער האָפענונג אַז זיינע פּעולות וועלן אים העלפן, און בלויז ווען ס'איז שוין 'כלו כל הקיצין' אָן קיין שום האָפענונג, דעמאָלט שטעלט ער זיך אַראָפּ דאַווענען מיט אַן אמת'ע הכנעה פאַר'ן רבוש"ע. **איז דאָ אויף אים אַ קשיא: פאַרוואָס האָסטו געדאַרפט אָנקומען צו אַזאַ פלאַץ,** און דורכגיין די אַלע זאַכן, כדי צו אַנערקענען דעם אמת אַז נאר השי"ת קען דיר העלפן?!

רבי אברהם בן הרמב"ם זאָגט אַז דאָס איז דער דרך פון די עובדי עבודה זרה. **ווילאַנג דו האסט געמיינט אַז דו קענסט זיך געבן אַן עצה האָסטו נישט געהאַט דעם געפיל אַז 'איך קען אַליין גאָרנישט'.** הערשט ווען דו האסט זיך געטראָפן אָן קיין ברירה ביסטו אָנגעקומען צו דער הכרה.

בטחון פון אַן עושר

דערפאַר האָט טאַקע געזאָגט הרה"ק רבי **משה לייב סאַסובער** זי"ע אַז די בטחון פון אַן עושר איז אַסאַך מער חשוב ווי די בטחון פון אַן אָרימאַן. דער עני האָט בטחון פּשוט ווייל ער האָט נישט עפּעס אַנדערש... ער מוז זיך פאַרלאָזן אויף השי"ת

בלית ברירה. אָבער דאָס איז נישט קיין בטחון וואָס דריידט איבער אַ מענטש, ווייל אויב דער אָרימאַן וועט אַמאָל באַקומען געלט וואָס דעקט אים פאר אַ יאָר צייט וועט ער פאַרגעסן פון השי"ת.

ווידעראום דער עושר וואָס פאַרמאָגט יאָ געלט, אָבער ער אַרבעט אויף זיך צו זאָגן 'פּרשת המן', ער פּרובירט צו געדענקן אַז השי"ת קען אים אַלעס צונעמען אין איין מינוט, **דאָס איז אמת'ע בטחון!**

אַ פליק פון הימל, די גרעסטע אהבה און רחמנות

דאָס זעלבע איז אַזאַ איינער וואָס לעבט מיט חכמת חיים. **ווילאַנג אַלעס פאָרט רואיג, איז ער אַ רואיגער געשמאַקער מענטש...** מענטשן זענען זיך שואל עצה מיט אים ווייל ער איז אַ באַ'טעמ'טער און אַ בר דעת. **ער האָט אַלע כלים וויאַזוי זיך אַרויסצודרייען פון פּראָבלעמען.** אַנדערע רופן אים אַ 'מוצלח', און אַנדערע קוקן אים אַרויף מיט אַ קנאה געפיל: "איך וואָלט אויך געוואָלט זיין אַזאַ סאָרט מענטש וואָס גיבט זיך אַן עצה אין אַלע אומשטענדן"...

אָבער דער פּראָבלעם איז, אַז דוקא אַזאַ סאָרט מענטש וואָס מאַכט זיך אַלעמאָל ווייטער באַקוועם מיט עצות ותחבולות און טרעפט שוין אַלעמאָל אַ וועג וויאַזוי זיך צו באַרואיגן, **וועט מען אים פון הימל דאַרפן ליידער געבן אַזאַ פליק אַז ער זאָל זיך שוין ענדליך כאַפּן אַז ער איז אָנגעוויזן אין השי"ת.** דאָס איז אַלעס מרוב אהבה וואָס דער רבוש"ע האָט רחמנות אויף אים אַז ער זאָל אָנקומען צום אמת. אַז מ'זאָל נישט שרייבן אויף זיין מציבה: **'פה נטמן המוצלח ביותר בקהלתו... פה נטמן דער מענטש וואָס האָט זיך אַן עצה געגעבן אַגאַנץ לעבן'**... דער רבוש"ע מוז אים צוברענגען אַז ער זאָל מקיים זיין דעם 'אנכי ה' אלקיך', כדי אַז ער זאָל האָבן מיט וואָס אַרויפצוקומען אויף יענער וועלט!

◂ אותיות מחכימות ▸
ספר המספיק לעובדי ה' - פרק הבטחון

וְעָלֶיךָ לָדַעַת כִּי הַבִּטָּחוֹן יָכוֹל לִהְיוֹת הֶכְרֵחִי אוֹ רְצוֹנִי. וְהַבִּטָּחוֹן הַהֶכְרֵחִי הוּא כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ הַרְבֵּה מִבַּעֲלֵי הָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד וְהַשְּׂרָרָה וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם אִם יִתְרוֹשְׁשׁוּ וְיֹאבְדוּ אֶת עָשְׁרָם וּכְבוֹדָם וְכוֹחָם הַגַּשְׁמִית אָז יָשׁוּבוּ אֶל הַבִּטָּחוֹן. הֲוֵי אוֹמֵר אֵינָם דְּבֵקִים בּוֹ מֵרְצוֹנָם הַטּוֹב אֶלָּא בְּכֹרַח הַנְּסִבּוֹת וּכְפִיָּתָן מִפְּנֵי שֶׁנִּתְבַּלְּעָה חָכְמָתָם וְנִתְאַכְזְבוּ מִן הַמִּשְׁעֶנֶת הָרְצוּצָה וּבַת הַחֲלוֹף כְּגוֹן הָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד וְהַבְּרִיאוּת וְכַיּוֹצֵא בְּאֵלֶּה.

וְדָבָר זֶה מָצוּי תָּדִיר אֲפִלּוּ אֵצֶל עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁיָּדוּעַ לְךָ מִן הַמַּעֲשֶׂה בְּמַלָּחֵי הַסְּפִינָה שֶׁיָּרַד בָּהּ יוֹנָה (יונה א, ה) 'וַיִּזְעֲקוּ אִישׁ אֶל אֱלֹהָיו', וּכְשֶׁהִגִּיד לָהֶם יוֹנָה מִי אֱלֹהָיו, אַחֲרֵי שֶׁאָמְרוּ לוֹ 'מַה לְּךָ נִרְדָּם קוּם קְרָא אֶל אֱלֹהֶיךָ'. תֵּאֵר הַכָּתוּב אֶת פַּחְדָּם הַנּוֹרָא מִפְּנֵי ה' יִתְעַלֶּה 'וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה וַיֹּאמְרוּ מַה זֹּאת עָשִׂיתָ כִּי יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי מִלִּפְנֵי ה' הוּא בֹרֵחַ כִּי הִגִּיד לָהֶם', הֲגַם שֶׁהָיוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְעוֹד אָמְרוּ 'אָנָּא ה' אַל נָא נֹאבְדָה בְּנֶפֶשׁ הָאִישׁ הַזֶּה וְאַל תִּתֵּן עָלֵינוּ דָּם נָקִי'.

וְכֵן רֹב עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה עִקַּר יִרְאָתָם חוֹזֶרֶת אֵלָיו יִתְעַלֶּה, אַף עַל פִּי שֶׁהֵם טוֹעִים וְתוֹעִים בְּדַרְכָּם, וְעַל זֶה אָמַר יִרְמְיָה (י, ז) 'מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה'.

וְהַבִּטָּחוֹן הָרְצוֹנִי הוּא בִּטְחוֹנָם שֶׁל יְחִידֵי סְגֻלָּה הַמְיַחֲדִים אֶת ה' דְּבֵקִים בַּתּוֹרָה וּמַאֲמִינִים בֶּאֱמֶת וּבִתְמִים שֶׁכָּל הָאֶמְצָעִים מְקוֹרָם בָּה' יִתְעַלֶּה וְלָכֵן נוֹתְנִים עָלָיו מִשְׁעַנְתָּם וּבִטְחוֹנָם אֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם בַּעֲלֵי עֹשֶׁר וְכָבוֹד וּבְרִיאוּת וְכוֹחַ.

ג

כי המלך בוטח בה': מתפּלל זיין אויף יעדע זאַך, אפילו ווען מ'האָט עס שוין פאר זיך

די קונץ איז צו האָבן בטחון, ווען מ'האָט יאָ אַלע געברויכן

אין ספה"ק **תפארת שלמה** איז דאָ אַ געוואַלדיגע עצה טובה, וויאַזוי מ'קען זיך טאַקע איינגעוואוינען צו אַ לעבן פון בטחון, און נישט קיין לעבן פון חכמת חיים. די עצה איז: **צו דאַווענען אויף יעדע זאַך אפילו אויב מ'האָט עס שוין אין באַזיץ.** מ'זאָל אַלעמאָל מתפּלל זיין אַז די זאַך וואָס מ'גייט יעצט טון זאל מצליח זיין.

דער תפארת שלמה זאָגט אַז דאָס איז פּשט אין פּסוק (תהלים כא, ח): **כִּי הַמֶּלֶךְ בֹּטֵחַ בַּה' וּבְחֶסֶד עֶלְיוֹן בַּל יִמּוֹט** - דוקא דער קעניג קען זיין אַ ריכטיגער בוטח בה', ווייל דער אָרימאַן האָט דאָך נישט קיין אַנדערע ברירה. **ווילסט וויסן ווער ס'איז אַ ריכטיגער בוטח? דער מלך וואָס האָט יאָ אַלעס וואָס ער דאַרף, און דאָך פאַרלאָזט ער זיך אויף השי"ת!**

אייגנטליך איז דאָס נוגע פאר יעדן מענטש, ווייל **יעדער איינער האָט געוויסע פּלעצער און זמנים במשך זיין לעבן וואו דאָרט איז ער אַ 'מלך'.** אַלעס קלאַפּט אים דאָרט ב"ה, און דוקא אויף אַזאַ פּלאַץ וואו ער איז 'מלך', דאָרט דאַרף מען טון די עבודה פון זיך פאַרלאָזן אויף השי"ת מיט אַ ריכטיגע בטחון.

'תערוך לפני שלחן' ווען מ'האָט אן אָנגעפילטן טיש מיט עסן

דער תפארת שלמה ברענגט אַז מ'זעט דעם ענין ביי דוד המלך ע"ה, וואָס האָט געהאַט אַ געוואַלדיגע עשירות, און טראָצדעם האָט ער זיך געבעטן (תהלים כג, ה): **תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי.** ער האָט מתפּלל געווען אַז ער זאָל האָבן וואָס צו עסן! ('נגד צוררי' איז אפשר טייטש אַז **אַזאַ תפלה איז קעגן דעם יצר הרע וואָס רעדט איין פאַר'ן מענטש אַז ער זאָל נישט מתפּלל זיין**, נאָר ער זאָל זיך פאַרלאָזן אויף זיך אַליין).

און דער תפארת שלמה לייגט צו, וואָס עס שטייט אין **זוהר הק'** (פּרשת בשלח), אַז רב המנונא סבא האָט זיך קיינמאָל נישט געזעצט עסן, איידער ער האָט מתפּלל געווען פאַר'ן עסן. **אפילו אויב די מאכלים זענען שוין געליגן אויפ'ן טיש**, האָט ער צוערשט געדאַווענט אַז ער זאָל האָבן וואָס צו עסן!

מתפּלל געווען פאַר'ן אָנגרייטן דעם טיש

דער זוהר הק' זאָגט דאָרט דאָס לשון: **רַבִּי יֵסָא סָבָא לָא אַתְקִין סְעוּדְתָא בְּכָל יוֹמָא, עַד דְּבָעָא בָּעוּתֵהּ קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל מְזוֹנֵי** - רב ייסא סבא האָט נישט צוגעגרייט זיין סעודה יעדן טאָג, איידער ער האָט נישט מתפּלל געווען אַז דער רבוש"ע זאָל אים געבן עסן.

אָמַר לָא נַתְקִין סְעוּדְתָא עַד דְּתִתְיְהֵיב מִבֵּי מַלְכָּא - ער האָט געזאָגט: איך וועל נישט אָנגרייטן מיין סעודה ביז דער אויבערשטער וועט מיר דאָס געבן.

לְבָתַר דְּבָעֵי בָּעוּתֵהּ קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲוָה מְחַכֵּה שַׁעֲתָא חֲדָא - נאָכדעם וואָס ער האָט מתפּלל געווען, האָט ער נאָך געוואַרט אַ שעה, אַזויווי די שטייגער פון איינער וואָס בעט אַ טובה, אַז ער וואַרט ס'זאָל נתקבל ווערן די בקשה.

אָמַר הָא עִדַּן דְּתִתְיְהֵיב מִבֵּי מַלְכָּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה אַתְקִינוּ סְעוּדְתָא- דערנאָך האָט ער געזאָגט, מ'האָט אָנגענומען מיין תפלה און ס'איז אָנגעקומען דאָס עסן. אַצינד האָט ער צוגעגרייט זיין סעודה.

וְדָא הוּא אָרְחָא דְּאִינוּן דַּחֲלֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דַּחֲלֵי חֲטָאָה - דאָס איז דער וועג פון די מענטשן וועלכע האָבן מורא פון השי"ת, דאָס איז דער דרך פון די יראי חטא.

דער זוהר הק' שמועסט דאָרט אויס אַז אפילו ווען אַ מענטש האָט געלט און עסנוואַרג זאָל ער דאַווענען דערויף. און **ווען מ'טוט דאָס, ברענגט מען אַריין אַ ברכה אין דאָס עסן!** דער מאכל וואָס

◂ אותיות מחכימות ▸
תפארת שלמה ליקוטים

כִּי הַמֶּלֶךְ בֹּטֵחַ בַּה' וּבְחֶסֶד עֶלְיוֹן בַּל יִמּוֹט (תהלים כא, ח). הַיְנוּ הֶעָנִי שֶׁאֵין לוֹ לִבְטֹחַ עַל עָשְׁרוֹ הוּא מֻכְרָח לִבְטֹחַ בַּה'. רַק הַמֶּלֶךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ לִבְטֹחַ עַל עָשְׁרוֹ וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא בּוֹטֵחַ בַּה', זֶה הוּא צִדְקוּת גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ ע"ה שֶׁהָיְתָה לוֹ עֲשִׁירוּת גְּדוֹלָה מִכָּל הָעוֹלָם וְאָמַר (תהלים כג, ה) 'תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי'. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ (פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח) עַל רַב הַמְנוּנָא סָבָא, שֶׁלֹּא רָצָה לֶאֱכֹל אַף שֶׁהָיָה עַל הַשֻּׁלְחָן עַד שֶׁהִתְפַּלֵּל עַל מְזוֹנוֹ.

מ'וועט עסן שפעטער האָט אין זיך אַ געוואַלדיגע ליכטיגקייט און עס **פילט אָן דעם מענטש מיט גשמיות מיט רוחניות**. און אויסערדעם איז מען דורך אַזאַ הנהגה משפיע אַ געוואַלדיגע שפע אויף דער גאַנצער וועלט.

די תועלת פון אַ תפלה על כל צרה שלא תבוא

דער תפארת שלמה לערנט אונז דאָ אַ געוואַלדיגער לימוד אויפ'ן לעבן: **זיי זיך מרגיל צו דאַנקען אויף יעדע זאַך וואָס דו האסט שוין!** דאַוון פאַר די הצלחה פון יעדעס קינד. דאַוון אויף פרנסה. "אָבער כ'האָב דאָך שוין יאָ פרנסה?", ניין, חזר זיך איין אַז דו האסט גאָרנישט אָן דעם אויבערשטן. **פאַרוואָס זאָלסטו וואַרטן ביז דער רבוש"ע זאל דיך דערמאַנען אַז דיין פרנסה איז אָנגעוויזן נאָר אין אים?** ס'איז אַסאַך בעסער אַז זאָלסט דאָס אַליין געדענקען, וואָס דעמאָלט וועט מען דיך נישט דאַרפן שיקן קיין דערמאַנונגען פון הימל.

ווען אַ איד איז זוכה זיך צו איינגעוואוינען מיט אָט דער אמונה, דעמאָלט אפילו אויב ער גייט אַמאָל באַקומען אַ שטיקל דערמאַנונג, **איז עס ממש נישט קיין שום פאַרגלייך צו אַ מענטש וואָס האָט נישט געאַרבעט אויף זיין בטחון.** דער בוטח בה' ווען ער באַקומט זיין דערמאַנונג איז ער שוין אַזוי איינגעוואוינט מיט אמונה, **אַז ס'טוט אים נישט שטאַרק וויי.** ער ווייסט שוין לכתחלה אַז דער רבוש"ע פירט אים אויף טריט און שריט. ווען ער פאַרלירט די פרנסה וואַרט ער מיט אַ רואיגקייט אַז די כוואַליע זאל אַריבערגיין ער איז זיך מחזק מיט בטחון, און ס'קומט טאַקע גלייך צוריק די פרנסה.

רופא כל בשר ומפליא לעשות

היינט אינדערפרי איז אויסגעקומען צו זאָגן אַ שיעור פאַר אַ קהלה פון אידן, וואָס האָבן זיך צאַמגענומען זיך צו מחזק זיין מיט דער ברכה פון 'אשר יצר'. דאָרט אין ביהמ"ד דאַוונט אַ יונגערמאַן וואָס האָט זיך ליידער זייער שטאַרק געמוטשעט מיט דעם קאָוויד וויירוס. ער איז געליגן על ערש דוי אויף אַ שווערן אופן און מ'האָט נישט געזען קיין פאַרבעסערונג ל"ע.

אין ליכט פון זיין שווערן מצב, האָבן זיינע חברים אין דער קהלה מחליט געווען אַז זיי גייען זיך מחזק זיין אין די ברכה פון 'אשר יצר'. פרייטאָג נאָכמיטאָג האָט מען געמאָלדן איבער דער פרישער קבלה, און אַז זונטאָג גייט פאָרקומען אַ שיעור דערוועגן. **שב"ק אינדערפרי, נאָך פאַר'ן ערשטן שיעור, האָט דער יונגערמאַן געעפנט די אויגן, צום ערשטן מאָל אין לאַנגע וואָכן!** מ'האָט ממש געזען בחוש וויאַזוי אידישע קבלות טובות ברענגען אַ רפואה.

מ'דאַרף זיך כסדר דערמאָנען אַז 'אי אפשר להתקיים'

ווען מ'איז זיך מתבונן אין דער ברכה פון אשר יצר, זעט מען אַז די ברכה האָט אַ חידוש, וואָס איז נישטאָ ביי אַנדערע ברכות. געוועגליך זענען די ברכות אַוועקגעשטעלט אַז מ'דאַנקט דעם רבוש"ע אויף די גוטע זאַכן וואָס ער האָט אונז געגעבן. ס'איז אויך דאָ ברכות וואָס אינמיטן לייגט מען צו אַ תפלה אָדער אַ יהי רצון. אָבער **ברכת אשר יצר האָט אַ ספּעציעלע חידוש, אַז אינמיטן די ברכה שטעלט מען זיך אָפּ און מען זאָגט אַ גילוי דעת. מען שמועסט זיך אויס**: 'גלוי וידוע לפני כסא כבודך' אַז אויב דער סיסטעם פון דעם קערפּער וועט זיך ח"ו אָפּשטעלן אפילו אויף אַ קורצע ווייַלע דעמאָלט איז 'אי אפשר להתקיים ולעמוד לפניך'.

די סיבה פאַרוואָס ס'איז אַזוי וויכטיג צו מאַכן דעם קלאָרשטעלונג, איז ווייל **דער מענטש פאַרגעסט כסדר אַז ער לעבט אויף ניסים.** וואָס איז דער נס? **אַז ער איז געזונט!** דערפאַר דאַרפן מיר דאָס קלאָר אַרויסזאָגן און זיך דערמאָנען אַז **דער רבוש"ע האָט מיך היינט געמאַכט אַ נס נאָכאַמאָל, אַז כ'בין געזונט און אַז אַלעס אַרבעט.** מ'חזר'ט עס איבער: 'גלוי וידוע' אַז אויב כ'וואָלט נישט געהאַט די נס אפילו איינמאָל וואָלט איך נישט געקענט עקזיסטירן אויף אַ מינוט.

דעריבער איז טאַקע אשר יצר **אַזאַ גרויסע סגולה פאַר רפואה**, ווי ס'שטייט אין אַלע ספרים, ווייל אויב מ'פאַרגעסט אַז מיין געזונט קומט פון השי"ת יעדע רגע, קומט נישט די שפע חלילה. און פאַרקערט, אַז מ'דערמאָנט זיך דאָס אַגאַנצן צייט, איז **מען זוכה אַז מ'דאַרף נישט שיקן פון הימל קיין רמזים** אין דעם ענין פון רפואה בעז"ה!

אַ סיסטעם פון וויכטיגע דערמאַנונגען

הגאון רבי **שמשון פינקוס** זצ"ל האָט געזאָגט אַז בעצם איז די ברכה פון אשר יצר נקבע געוואָרן אויף דער בריאה פון דעם מענטש, מ'דאַנקט דעם אויבערשטן אויף דעם גאַנצן סיסטעם וואָס אַרבעט אין דעם גוף. נאָר מ'האָט עס אויסגעשטעלט צו זאָגן יעדעס מאָל וואָס מ'גייט אַרויס, **כדי אַז ס'זאָל זיין די מערסטע מצוי'דיגע ברכה אינעם טאָג.** דער מענטש זאל דאַרפן זאָגן דעם דערמאַנונג גאָר אַסאַך מאָל דורכאויס דעם טאָג, ווייל ס'איז זייער וויכטיג כדי צו באַקומען ווייטער אַ שפע פון געזונט.

ווען אַ איד שטעלט זיך אָפּ און זאָגט די ברכה אינעווייניג, ער טראַכט אַריין אין וואָס ער רעדט, נישט בשעת ער ווישט זיך די הענט און נישט בשעת ער האַלט שוין אינמיטן גיין ווייטער. ער איז זיך מתבונן אין די ווערטער. **דעמאָלט דאַרף ער נישט שפּעטער קיין דערמאַנונגען, ווייל ער געדענקט גוט דעם מציאות בשעת אַלעס גייט אים גוט!** ער האָט שוין דעמאָלט זיך דערמאָנט אַז ער איז אָנגעוויזן אויף די חסדי ה' מיט יעדן אָטעם און אויף יעדן ריר.

דאָס זעלבע איז מיט אַלע מאה ברכות וואָס מ'דאַרף זאָגן יעדן טאָג. דאָס איז אַ סיסטעם וואָס דער רבוש"ע האָט אויסגעשטעלט אין די תורה, **צו געדענקען אַלעמאָל אַז מיר זענען אָנגעוויזן אויף אים**, אַזוי וועט מען נישט דאַרפן צוקומען צו אַנדערע סימנים ח"ו.

צו מאַכן אַ סך הכל אין קורצן:

צווישן אַ לעבן פון חכמת חיים און אַ לעבן פון בטחון איז דאָ אַ חילוק פון איין עק ביז'ן אַנדערן. איינער וואָס גייט מיט חכמת חיים, ווייל האָבן אַ באַקוועמע לעבן אַלעמאָל, און **אפילו ווען ער האָט אַ פּראָבלעם פּרובירט ער זיך צו באַקוועם מאַכן** ביז מ'וועקט אים אויף פון הימל. אָבער איינער וואָס גייט מיט אמונה ובטחון, ווייל נישט לעבן באַקוועם, און **אפילו ווען אַלעס גייט אים גוט, דערמאָנט ער זיך אַז אַלעס ווענדט זיך אין השי"ת**. דאָס גיבט אים זיין געוואַלדיגע רואיגקייט, און דאָס מאַכט אַז זיין לעבן זאָל זיין אָנגעפילט מיט שמחה און געשמאַק.

בין המצרים

כל המתאבל זוכה ורואה בנחמתה;

אידישע השתוקקות צו קדושה, בויעט אַ ליכטיגקייט פון אהבה

שבת הביניני בעיר חיפה - ס"ג דברים חזון תשפ"ד

א

יהא רעוא דתשרי על עמיה; 'בין המצרים' איז די בעסטע הכנה צום חודש תשרי הבעל"ט

חודש תשרי ווערט די נשמה ניי געבוירן

ס'איז ידוע וואָס שטייט פון **צדיקים**, (אוהב ישראל פנחס, ד"ה למה קורין. מאור ושמש פנחס ד"ה ובחודש השביעי, ושא"ס) אַז די דריי וואָכן פון 'בין המצרים' זענען קעגן די דריי וואָכן פון חודש תשרי, פון ראש השנה ביז שמיני עצרת.

די טעג פון חודש תשרי **איז דער זמן ווען אַ איד ווערט ניי געבוירן**. די **מקובלים** זענען מבאר אַז אַלע עולמות זענען אויסגעשטעלט אויף אַזאַ סאָרט אופן

אַז **חודש תשרי ווערט אַ פרישע לידה**. די נשמה ווערט פונדאָסניי געבוירן. דאָס איז ווי אַ בנין וואָס הייבט זיך אן אום **ראש השנה**, ס'איז ממשיך אין די **עשרת ימי תשובה** און דערנאָך **יוה"ק**. די נשמה וואַקסט פון איין שטאַפּל צום אַנדערן. צוערשט דורך די עבודה פון **יראה** און **תשובה**, און דערנאָך קומט **סוכות** ווען די נשמה בויעט זיך מיט **אהבה** און **דביקות** צום רבוש"ע. וימינו תחבקינו. ביז מען ענדיגט מיט **הושענא רבא** און **שמחת תורה**.

אין די דריי וואָכן פון חודש תשרי **ווערט מען ממש איבערגעבויעט אינגאַנצן**. די חיות פון אונזער נשמה, די שייכות וואָס אַ איד האָט מיט'ן רבוש"ע, דאָס אַלעס וואַקסט אין חודש תשרי פאַר'ן קומענדיגן יאָר. אַלע מצוות און מעשים טובים וואָס דער איד טוט במשך דעם יאָר, איז **ווי אַ 'תולדה' וויאַזוי זיין נשמה האָט זיך געבויעט** אין דעם חודש תשרי.

'בין המצרים' איז דער פונדאַמענט פאַר'ן חודש תשרי

צדיקים האָבן מסביר געווען אַז די דריי וואָכן פון 'בין המצרים' איז די הקדמה פאר חודש תשרי, אַזויווי ווען אַ מענטש וויל מאָלן אַ שיין בילד, **מאַכט ער צוערשט אַלעס שוואַרץ, און אויף דעם הייבט מען אָן מאָלן אַלע לעכטיגע קאָלירן וואָס ווערן אַ געשמאַקע בילד.**

דאָס זעלבע זענען די טעג פון 'בין המצרים'. דעמאָלט בויעט זיך די שייכות צווישן אַ איד מיט'ן רבוש"ע **אויף אַן אופן פון קטנות**, און דערנאָך ווערט דערפון דאָס הערליכע בילד פון חודש תשרי.

דער חילוק צווישן צוויי באַטייליגטע ביים חתונה

מ'קען אַסאַך מאָל זען ביי אַ חתונה אַז ס'איז דאָ מענטשן וואָס קומען אַריין טרוקענערהייט צו זאָגן מזל טוב, ווייל ער גייט מאָרגן טרעפן דעם מחותן אין ביהמ"ד, און **ס'וועט אים זיין אומבאַקוועם זיך צו דאַרפן פאַרענטפערן פאַרוואָס ער איז נישט געווען ביי דער שמחה...** אָבער ער פריידט זיך נישט באמת מיט. ס'איז אים בכלל נישט נוגע די גאַנצע שמחה.

צומאָל איז דאָס אפילו גילטיג ביי נאָנטע בני משפחה, ברידער אָדער שוואָגערס, וואָס קומען אפילו גאָר פרי צו דער שמחה, ווייל ער איז דאָך דער ברודער פונעם חתן, אָבער זיין התרגשות איז נישט מורא'דיג גרויס... אָבער פון דער אַנדערער זייט זעט מען אַמאָל וואו ס'קומט אַריין אַ יונגערמאַן וואָס האָט געלערנט מיט דעם חתן אין ישיבה קטנה, און **ער פריידט זיך אַזוי שטאַרק מיט דער שמחה**. אָדער ווען ס'קומט אָן אַ נאָנטער ידיד מיט'ן מחותן, און ס'איז קענטיג אַז זיי האָבן דאָ אַן אמת'ע טיפע שייכות צו דער שמחה.

וויפיל מ'האָט זיך מיטגעשפּירט די צער, אַזויפיל פריידט מען זיך

געווענליך איז דאָ איין עיקר נקודה וואָס מאַכט דעם חילוק צווישן אַ טרוקענע שמחה און אַ געפיל מיט דער שמחה, **דאָס איז דער כלל פון 'שמחינו כימות עיניתנו'**. וויפיל דו ביסט דאָרט געווען ווען יענער האָט זיך געמוטשעט, אַזויפיל פרייסטו זיך מיט, ווען יענער איז פרייליך.

צום ביישפּיל: ווען אַ יונגערמאַן האָט געלערנט מיט דעם בחור אין ישיבה קטנה, און **ער האָט מיטגעהאַלטן ווי ס'גייט אים נישט אין ישיבה, און וויאַזוי ער איז נישט מצליח מיט חברותות.** דער יונגערמאַן האָט אים כסדר מחזק געווען: "וועסט זען אַז אויב דו וועסט ווייטער לערנען, וועט דיך דער רבוש"ע העלפן, דו גייסט מצליח זיין". דער יונגערמאַן האָט געזאָגט תהלים פאַר דעם בחור, ער האָט אים אינזין געהאַט ביים דאַווענען. אַצינד ווען ער קומט אָן צו דער חתונה, שפּירט ער אַ געפיל פון 'אכן שמע אלקים הקשיב בקול תפלתי'... **די התרגשות איז אַזוי גרויס. ס'איז געשען!** ער פריידט זיך אַזוי שטאַרק מיט דער שמחה.

נאָך אַ ביישפּיל: ווען ס'איז דאָ אַ חתונה פון אַ זיווג שני, און ס'קומט דאָרט אן אַ נאָנטער חבר פונעם חתן, וואָס איז מיטגעגאַנגען מיט אים אין אַלע שווערע זמנים. דער יעצטיגער חתן פלעגט זיך אויסרעדן דאָס האַרץ פאַר אים, זיי זענען צוזאַמען געפאָרן צו מקומות הק' צו אויס'פּועל'ן אַ ישועה, **זיי האָבן צוזאַמען געוויינט אויף אַלע דורכגעפאַלענע שידוכים וואָס איז נישט צושטאַנד געקומען.** זיי האָבן צוזאַמען מיטגעלעבט ימים טובים ווען מ'האָט געדאַרפט אַרבעטן שווער זיך צו מחזק זיין צו בלייבן בשמחה טראָץ דעם שווערן מצב.

אַצינד האָט השי"ת געהאָלפן און ער קומט אָן צו דער חתונה, ווען זיין חבר בויעט אַ נייע שטוב. ס'איז דאך אַזאַ טיפע שמחה! **טאַקע וויבאַלד ער האָט מיטגעהאַלטן בעת צרה, פאַרשטייט ער ריכטיג וואָס איז יעצט געשען**, ער קען זיך באמת מיטפרייען מעומק הלב.

דאָס איז אייגנטליך דער יסוד פון (תענית לב, ב): **'כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בנחמתה'**. דער איד וואָס האָט מיטגעוויינט מיט די שכינה הק', ער האָט אַזוי שטאַרק געוואַרט און געטרויערט אויף דעם צער פון השי"ת, וועט שפּעטער זוכה זיין אַז **בשעת די ישועה וועט ער זיין אַ הויפּט מחותן**. ער וועט באמת זיך קענען מיטפרייען!

לויט די עבודה פון 'בין המצרים' אַזוי איז די התרגשות פון 'תשרי'

דאָס זעלבע שפּילט זיך דאָס אָפּ יעדעס יאָר **דורכאויס די טעג פון 'בין המצרים' און דער נאָכפאָלגענדער חודש תשרי**, וועלכע זענען געקניפּט און געבינדן איינס מיט'ן אַנדערן.

ווען אַ איד וויינט אין די דריי וואָכן אויף דעם צער השכינה, אויף דעם מצב פון כלל ישראל, אויף די שווערע נסיונות וואָס אידן גייען דורך, **ס'טוט אים אַזוי וויי אַז אידישע קינדער זענען נעבעך צעשמיסן ברוחניות ובגשמיות**, וויפיל האָרעוואַניע דאַרף מען האָבן אויף יעדע משהו דבר שבקדושה. עס ווייטאָגט אים דאָס האַרץ: אַזוי דאַרפן אידן אויסקוקן? אַזויפיל בחורים וואַלגערן זיך ליידער אויף די גאַסן, אַזויפיל צענדליגער טויזנטער אידן ווייסן נעבעך נישט פון קיין 'שמע ישראל'. זיי זענען דאָך אויך אידן! **ער וויינט און שפּירט די ווייטאָג פון דער שכינה הק'**. אַזוי קוקט אויס ירושלים? אַזוי קוקט אויס כנסת ישראל?

שפּעטער ווען ס'קומט חודש תשרי און דער איד זעט וויאַזוי אידישע קינדער טוען תשובה, וויאַזוי אידן זענען מקבל עול מלכות שמים מיט מלכיות זכרונות שופרות, וויאַזוי אידן טאַנצן מיט אַ תורה, **ברענגט דאָס אים אַזאַ התרגשות!** ער דאַוונט ראש השנה אין אַ ביהמ"ד מיט טויזנטער אידן, און ער איז זיך מצייר וויאַזוי ס'קוקט אויס אין אַנדערע בתי מדרשים מיט נאָך טויזנטער אידן, און **אַלע זענען ממליך דעם אויבערשטן!** אַלע בעטן זיך 'מלוך על כל העולם כולו בכבודך', אַלע שרייען אויס 'ויתנו לך כתר מלוכה'. דער איד פריידט זיך אַזוי שטאַרק. **ס'רינט אים טרערן פון התרגשות זעענדיג וויאַזוי דער רבוש"ע האָט אַזאַ הייליג פאָלק.** שפּעטער זעט ער וויאַזוי אידן לאָזן איבער אַלעס און גייען בויען אַ סוכה מיט אַ חביבות און אַ שמחה של מצוה, אידן טאַנצן ביי שמחת בית השואבה... דאָס ברענגט אים אַזאַ שמחה.

דער איד איז געווען מיט'ן רבוש"ע **אין די שווערע צייטן** כביכול, אין די טעג פון 'בין המצרים'. דאָס מאַכט אַז שפּעטער האָט ער אַן התרגשות'דיגער קשר אויך **אין די לעכטיגע טעג** פון תשרי, ווען מ'זעט דעם 'טוב הנגלה'.

כאיל תערוג; די בענקשאַפט ווען ס'איז טונקל, בויעט אַ נאָנטקייט ווען ס'איז ליכטיג

די מיטגעפיל בויעט דעם יסוד הבנין

באמת איז דאָס טאַקע די באַדייט פאַרוואָס מ'דאַרף אַרבעטן שווער צו באַקומען שכר, כדי ס'זאָל נישט זיין קיין 'נהמא דכסיפא'. דער רבוש"ע וואָלט געקענט מאַכן אַז מ'זאָל גלייך באַקומען דעם גאַנצן גוטס פון עולם הבא, אָבער אויב מ'וואָלט נישט געאַרבעט שווער דערפאַר, **וואָלט דער מענטש נישט געבויעט אַ פונדאַמענט וואו ס'זאָל קענען חל זיין דער קנין פון דער קדושה.** די שכר פון עולם הבא וואָלט קיינמאָל נישט געקענט ווערן אַ חלק פון דעם מענטש.

דוקא נאָכדעם וואָס דער איד האָט מיטגעוויינט און מיטגעשפּירט דעם צער השכינה, **ווערט ער אַ חלק פון דעם בנין**. מ'קען נישט בויען אַ געביידע אָן קיין יסודות טיף אין דער ערד. טאָמער אַ איד איז מיט'ן רבוש"ע ווען דער מצב איז ליידער אין דער ערד, **דעמאָלט קען ער שפּעטער זיך מיטפרייען ווען מ'שטעלט אויף דעם בנין פון קדושה**, און ס'גייט אים אַריין טיף אין האַרץ. דאָס איז די סיבה פאַרוואָס השי"ת האָט געמאַכט אַז יעדע דבר שבקדושה זאָל אָנקומען אַזוי שווער.

פאַרוואָס איז 'כאיל תערוג' אַ לויב געזאַנג?

דוד המלך ע"ה דאַנקט דעם אויבערשטן אין תהלים (מב, ב): 'כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלקים'. לכאורה דאַרף מען פאַרשטיין, פאַרוואָס איז דאָס אַ שבח פאַר'ן רבוש"ע אַז מ'דאַרף אויסגיין פון דאָרשט ביז מ'ווערט נאָנט צו אים?! השי"ת האָט דאָך באַשאַפן אַ שלימות'דיגע וועלט, **פאַרוואָס דאַרף מען זיך אַזויפיל מוטשן כדי צו זוכה זיין צו אַ קליינע דבר שבקדושה?** וואָס איז די לויב געזאַנג אַז אויב אַ איד וויל זוכה זיין צו לערנען אַ בלאַט גמרא תורה לשמה דאַרף ער זיך ספּראַווען מיט אַזויפיל שווערע יצר הרע'ס?

שטעלט זיך פאר אַז אַ מענטש זאָגט: איך בין געווען ביי אַ גרויסע סעודה, און **כ'האָב איין וועג דאָס צו מגדיר זיין: כאיל תערוג, כ'בין אויסגעגאַנגען צו באַקומען אַביסל טרונקן**, און בלויז נאָכ'ן וואַרטן 'בארץ ציה ועיף', האָב איך באַקומען אַ גלעזל וואַסער... וואָס פאַראַ סאָרט שבח איז דאָס?!

השתוקקות מאַכט אַ קנין בנפש

די תירוץ איז אָבער זייער פּשוט. כדי אַז די קרבת אלקים זאל טאַקע באמת אַרייננגיין טיף אין דער נשמה, **מוז מען קודם דורכגיין דעם געוואַלדיגן השתוקקות און צמאון!** דער רבוש"ע וויל אַז ווען אַ איד דאַוונט און לערנט זאָל עס ווערן אַ חלק פון אים, **ס'זאָל ווערן ביי אים אַ קנין און ס'זאָל אויפהייבן זיין נשמה העכער.** דעריבער האָט השי"ת אַזוי אויסגעשטעלט, לטובת דעם מענטש, אַז מ'זאָל דאַרפן אַסאַך וואַרטן און האָפן ביז ס'קומט אָן.

אַזוי טייטשט דער הייליגער חתם סופר אַז מ'דאַנקט דעם אויבערשטן 'בורא נפשות רבות וחסרונן', ווייל דוקא די חסרון ברענגט אַז מ'זאָל קענען לויבן דעם אויבערשטן. השי"ת האָט אויסגעשטעלט אַז צוערשט זאָל מען נישט מצליח זיין, **כדי אַז דער מענטש זאל מוזן משתוקק זיין**, ער זאָל מוזן זיך רייסן, און מתפלל זיין, און זוכן, ווייל **אַזוי וועט דאָס נקנה ווערן מיט אַ פעסטע קנין טיף אין זיין נפש אויף אייביג!** דאָס ביסל קדושה וואָס ער גייט יאָ באַקומען, וועט אַרייננגיין אַזוי טיף אַז ס'ווערט ממש איינס מיט אים. **ס'איז נישט קיין 'נהמא דכסיפא' וואָס מ'באַקומט פון אינדרויסן, נאר ס'ווערט זיין אייגענע מהות.** און מען בלייבט דערמיט לנצח נצחים. ס'ווערט אָנגערופן '**ובתורתו יהגה**', נישט בלויז תורת ה', ווייל ס'איז אַריינגעגאַנגען טיף אין זיין נשמה.

די טיפע געפילן פון 'בין המצרים' ברענגט אַ לעכטיגן חודש תשרי

די טעג פון 'בין המצרים' איז אַ צייט ווען אַ איד איז משתוקק און זוכט אַרום דעם רבוש"ע ווען ס'איז טונקל. ער וויינט: **אַזוי דארף אויסקוקן מיין מצב? אַזוי חיצוניות'דיג זאָל זיין מיין עבודת ה'?** פאַרוואָס ליג איך אין אַזאַ חושך? ס'טוט אים מורא'דיג וויי, נישט אויף קיין חיצוניות'דיגע פּראָבלעמען, נאר בעיקר טוט אים וויי די גרויסע פּראָבלעם אַז 'נישט דאָס איז אַ איד'. אַ איד איז אַ העכערע זאַך, אַ הייליגערע זאַך. ער איז משתוקק אויף דעם, ער טראַכט דערוועגן: **"עס מוז דאָך זיין אַז ס'איז דאָ עפּעס אַ שטאַרקערע סאָרט עבודת ה', ס'קען נישט זיין אַז דאָס איז די גאַנצע מציאות פון אידישקייט"**. ער וויינט מיט דער שכינה הק'. ער טראַכט אַריין וויאַזוי צדיקים האָבן געפּראַוועט זייער הויכע עבודה, וואָס איז היינט מער נישטאָ, וויפיל השראת השכינה פעלט אויף דער וועלט, און ס'טוט אים מורא'דיג וויי.

אָט אַזאַ 'בין המצרים' בויעט אַ דערהויבענע 'חודש תשרי'! מ'קען נישט האָבן די געפילן פון נאָנטקייט צום רבוש"ע אום חודש תשרי, אויב מ'האָט נישט געהאַט די געפילן פון השתוקקות אין די טעג פון 'בין המצרים'.

אויב האָט מען נישט דעם אבילות פון 'בין המצרים', דעמאָלט אפילו אויב מ'שפּירט יאָ עפּעס הרגשים אין חודש תשרי, גייט עס נישט אַריין טיף אין האַרץ, ווייל מ'האָט קיינמאָל נישט געגראָבן די יסודות פון דעם בנין. דער סדר איז, אַז **צוערשט דאַרף מען אַוועקשטעלן דעם יסוד מיט אַ תשוקה צו השי"ת**, און דערנאָך קען מען אַרויפלייגן דערויף דעם גרויסן בנין פון קרבת אלקים אין די הייליגע טעג פון חודש תשרי.

ג

גולל אור מפני חושך; דאָס צעבראָכן האַרץ פון אַ איד ברענגט שפּעטער די גרעסטע קרבת אלקים

'בין המצרים' און 'תשרי' אין אונזער נפש

מיר ווייסן דעם כלל, אַז **ביי יעדע זאַך אויף דער וועלט איז דאָ 'עולם שנה נפש'.** פּונקט ווי די אַלע זמנים געפינען זיך אין 'שנה', איז עס אויך דאָ אין דעם נפש פונעם מענטש. **אונזער נפש האָט אַ 'בין המצרים' און אונזער נפש האָט אַ 'חודש תשרי'.**

במה דברים אמורים? יעדער מענטש האָט **מצבים אין לעבן פון 'בין המצרים', וואו ס'איז אים חושך.** דאָרט זוכט ער דעם רבוש"ע און ער איז נישט מצליח. מענטשן פּרובירן אַסאַך מאָל צו מסיח דעת זיין פון דעם פּלאַץ: "וואָס וועל איך האָבן דערפון אַז כ'וועל סתם נאָכאַמאָל טראַכטן פון מיינע דורכפעלער? לאָמיר ענדערש טראַכטן פון די גוטע זאַכן".

אָבער באמת איז יאָ דאָ אַ געוואַלדיגע תועלת ווען דער איד איז משתוקק צו לעכטיגקייט. **נישט מיט אַ צעבראָכנקייט נאר מיט אַ תשוקה,** מיט אַ געפיל פון "**צמאה לך נפשי - איך וואַרט שוין רבוש"ע אַזוי לאַנג אויף דיר. כ'וויל קענען זינגען פאַר דיר, ויזמרון לך שירין ורחשין**". דער מענטש איז משתוקק צו אַרויסגיין פון זיינע לבושים וואָס זענען מסתיר זיין אינערליכע פלאַקערדיגע נפש, **ער וויל זיך אַרויסגעבן זיינע געפילן צום רבוש"ע.** ער וויל לעבן מיט דעם אמת אַז די גאַנצע וועלט איז נאָר קרבת אלקים, און אַלעס אַרום איז נאַרישקייטן און שטותים. **אָט די השתוקקות בויעט אים אויף אַז ער זאָל זיין אַן אמת'ער איד אין די גוטע צייטן!**

שפּירן דעם חורבן בית המקדש אין די אייגענע שוועריגקייט

צומאָל טרעפט זיך אַ איד אין אַ מצב ווען ער ווייסט נישט וויאַזוי דער רבוש"ע גייט אים העלפן אַרויסגיין פון זיין חושך, אָבער ער איז זיך מחזק, אַז **ער איז נישט ערגער ווי מנשה מלך ישראל וואָס האָט אָפּגעדינט אַלע עבודה זרה'ס און צום סוף איז ער צוריקגעקומען צום רבוש"ע.** דער איד בעט זיך: "איך קען נישט אַליין! אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו!".

דער מענטש בענקט זיך צום בית המקדש, ווייל ער איז מחבר זיין אייגענע שוועריגקייט מיט'ן חורבן הבית. **דער חורבן בית המקדש איז זיין אייגענע פּראָבלעם.** ער טראַכט צו זיך: **הלואי ווען ס'וואָלט געווען אַ בית המקדש, וואָלט איך געהאַט וואו זיך צו ווענדן.** ווען כ'וואָלט געקומען אין בית המקדש וואָלט מיר לעכטיג געוואָרן. ס'איז דאָרט געווען דער 'לשכת הגזית' וואו ס'איז געזיצן דער בי"ד של ע"א, ווי דער פסוק זאָגט 'וקמת ועלית', **אַלע ספיקות פון דער תורה האָט מען דאָרט געקענט מסדר זיין.** מ'איז געקומען דאָרט און מ'האָט באַקומען אַ לעזונג פאר אַלע פּראָבלעמען.

דער איד נעמט זיינע געפילן וואו ער מוטשעט זיך און ער פאַרשטייט אַז **דאָס איז אַ תוצאה דערפון וואָס מיר האָבן נישט קיין בית המקדש.** ער נעמט זיינע מצבים פון חושך און ער לייגט דאָרט אַריין השתוקקות פאַר'ן רבוש"ע. ער פאַרשטייט אַז **ווען ער וואָלט נישט געהאַט אַזאַ טמטום הלב וואָלט אים דער רבוש"ע אַרייננגעשיינט, אַז ער זאָל וויסן וואָס ער האָט צוטון.** ער וואָלט געהאַט אַ קלאָרקייט און אַ ישוב הדעת וויאַזוי זיך צו באַגיין. אָבער למעשה דרייט ער זיך מיט אַ בלבול אָן קיין סדר, ווייל ער האָט נישט קיין בית המקדש. אויב אַזוי, נעמט ער דעם שווערן מצב, און ער נוצט עס אויס פאַר השתוקקות להשי"ת.

ווען אַ מענטש טוט אַזוי **מאַכט ער לעכטיג די מצבים וואו ער איז יאָ מצליח אין תורה, אין תפלה, און אין שב"ק!** יעצט קען דאָרט זיין אַן אמת'ע ליכטיגקייט און דערהויבנקייט.

דאָס צעבראָכן האַרץ פאַרשיינט די הצלחה

לאָמיר נעמען אַ ביישפּיל פון אַ יונגערמאַן וואָס איז שטאַרק מצליח אין כולל. ער איז אַ בעל כשרון, ער קען אַסאַך מקצועות און סוגיות, און ער זאָגט אפילו אַ 'חבורה' איינמאָל יעדע 2-3 וואָכן. אָבער **ער איז אַזויווי אַ 'חודש תשרי' אָן קיין 'בין המצרים'...**

למעשה האָט אין אַ שיינעם טאָג פּאַסירט אַז ער גייט אַריבער אַ שוועריגקייט. **קיינער ווייסט נישט דערפון, אויך זיין אייגענע חברותא האַלט נישט מיט,** אָבער ס'איז אים זייער ביטער. ער איז מחליט אַז איין פּאַרטאָגס שטייט ער אויף פרי, ווען קיינער זעט נישט, און **ער זאָגט אויס תהלים מיט אַ צעבראָכן האַרץ.** ער צעוויינט זיך אינמיטן: "רבוש"ע העלף מיר,

כ'האָב נישט דעם וועג דאָ, קיינער קען מיך נישט פאַרשטיין נאר דו"...

וואָס פאַראַ ליכטיגקייט און קדושה ברענגט דאָס אַריין צו דער תורה וואָס ער גייט לערנען שפּעטער?! ס'איז דאך אַ דבר פּשוט, אַז די ענווה, די איידלקייט, די נאָנטקייט צום רבוש"ע, די הבנה אַז ער דאַרף אָנקומען צו השי"ת, שיינט נאָכדעם אַריין אין די מצבים פון 'חודש תשרי' אויף אַ געוואַלדיגן פאַרנעם!

אַ ריכטיגע אידישע שמחה

דאָס זעלבע ווען אַ מענטש פּראַוועט אַ שמחה. אויב וויל ער פאַרגעסן פון די פּלעצער וואו ער איז אָנגעוויזן אויף השי"ת. ער וויל בלויז אַז מענטשן זאלן זען זיין סוקסעס, דעריבער לאָזט ער זיך קאָסטן טייער, צו ווייזן פאר יעדן אַז ער איז אַ מוצלח. דעמאָלט **אפילו אויב ער דאַנקט דעם רבוש"ע בשעת די שמחה, האָט ער נישט דעם קנין פון קרבת ה'**, ווייל ס'איז אַריינגעמישט אין דער שמחה אַזויפיל 'כוחי ועוצם ידי'.

אָבער אויב דער מענטש האָט הכנעה און צעבראָכנקייט. **ער געדענקט וויפיל זאַכן ער דאַרף אָנקומען יעדע סעקונדע צום אויבערשטן, דעמאָלט שפּעטער ווען ער דאַנקט, איז דאָס אַ שלימות'דיגע הודאה.** ווי דער פּסוק זאָגט: 'מזמור שיר ליום השבת, טוב להודות ה', ווייל ס'גייט צוזאַמען מיט אַ 'ואמונתך בלילות', די נאָנטקייט וואָס מען באַקומט צו השי"ת דורך דעם חשכות מאַכט אַז מ'זאָל קענען ווערן נאָך נאָנטער דורך תודה והודאה!

תפלה מיט הודאה געקניפּט און געבינדן

דער רבוש"ע האָט געמאַכט אַז די אַריבערגאַנג צווישן טאָג און נאַכט זאָל נישט געדויערן גלייך אין איין מינוט, נאר **ס'זאָל זיין אַ מצב פון 'בין השמשות'.** דאָס זעלבע איז אינדערפרי, **צווישן נאַכט און טאָג איז דאָ דער 'עלות השחר'.** יעדן טאָג איז דאָ אַ צייט ס'איז 'אור וחושך משמשין בערבוביה'. ס'איז אַביסל טונקל און אַביסל לעכטיג. ווי מ'זאָגט אין די ברכה 'גולל אור מפּני חושך, וחושך מפּני אור'.

די סיבה דערצו זאָגט די **גמרא** (ברכות יא, ב) ווייל מ'קען נישט דאַנקן נאר אויף ליכטיגקייט, **מ'דאַרף דאַנקן אויך אויפ'ן חושך.** ווייל די שלימות'דיגע שייכות צום רבוש"ע איז דוקא ווען ס'איז אַ מצב פון 'חסד ומשפט אשירה' - מען זינגט און מ'דאַנקט אין יעדן מצב, סיי ווען ס'איז חסד און סיי ווען ס'איז חלילה משפּט. **יעדעס מאָל ווען מ'דאַנקט אויף עפּעס, איז דאָ תוך כדי דיבור אַן אַנדערע זאַך אויף וואָס מ'איז נאָך מתפּלל.** דער איד גלייבט אַז פּונקט ווי ס'איז געווען 'עד הנה עזרונו רחמיך', אויף די חסדים פון ביז יעצט, וועט אודאי אויך זיין 'אל תטשינו ה' אלקינו לנצח'. די הודאה מיט די תפלה זענען געקניפּט און געבינדן, **ער דאַנקט אויף וואָס ער איז שוין אָנגעקומען און ער בעט ווייטער אויף וואָס ער דאַרף נאָך אָנקומען.** איינס בויעט די צווייטע, און אַזוי ווערט דער קנין ברוחניות אַ חלק פון דעם מענטש.

אַ געלעגנהייט צו בענקן

דאָס איז די עבודה וואָס מיר האָבן אין די טעג פון 'בין המצרים', אַז אַ איד זאל ווערן יסודות'דיג צוגעבינדן צום רבוש"ע. **דוקא אין די פּלעצער וואו ער דאַרף נאָך אַ גרויסן תיקון אין עבודת ה'**, דאָרט זאָל ער בויען זיין ביטול, זיין ענוה, זיין השתוקקות, וואָס דורכדעם וועט ער שפּעטער קענען אָנקומען צו אַ שלימות'דיגן בנין. די שלימות פון דעם מענטש איז ווען ס'איז דאָ אור מיט חושך. ווייל דער חושך האַלט אים אין די ראַמען. ס'דערמאַנט אים זיין שוואַכקייט און ווי שטאַרק ער איז אָנגעוויזן אויף השי"ת.

די ימי בין המצרים האָבן אָט דעם געוואַלדיגן כח צו אַוועקשטעלן דעם מענטש, **ער זאָל זיך בענקן און געדענקן וויפיל ער דאַרף נאָך אָנקומען**, און דורכדעם ווערט געבויעט זיין חודש תשרי מיט אַ ריכטיגע שלימות.

השי"ת זאל העלפן אַז מיר זאָלן טאַקע קענען ריכטיג אויסנוצן אַזעלכע הייליגע טעג. **מ'דאַרף אַריינכאַפּן אין די זמנים צו שפּירן די אמונה וואָס איז דאָ ביי אידישע קינדער**; די השתוקקות פאַר'ן בית המקדש, און דאָס מיטפילן מיט די צער השכינה. אין דעם זכות וועלן מיר זוכה זיין אַז דער רבוש"ע וועט שוין צואיילן די גאולה שלימה, אויף וואָס מיר וואַרטן שוין אַזויפיל יאָר, **ואף על פי שיתמהמה עכ"ז אחכה לו.** ס'זאָל זיך מצרף זיין אונזער תשוקה צוזאַמען מיט די תשוקה פון אַלע דורות, און מ'זאָל נאָך דאָס יאָר געהאָלפן ווערן, צו זען דעם בית המקדש בתפארתו במהרה בימינו אמן.

עבודה במחשבה

דאס ליבשאפט פון השי"ת צו אידן, דוקא אין דעם פינסטערן גלות

מתוך שיעור יום שלישי פרשת ואתחנן, ז' מנחם אב תשפ"ג

וואָס איז דער חידוש אַז נאך דער גאולה וועט אויך זיין די שכינה?!

דער הייליגער **מהר"ל**, אין ספר **נצח ישראל** פרק י', ברענגט וואָס די גמרא זאָגט (מגילה כט, א): **תני רבי שמעון בן יוחאי אומר: בוא וראה כמה חביבין ישראל, שכל מקום שגלו - שכינה עמהם.** די גמרא רעכנט דארט אויס: **גלו למצרים - שכינה עמהם, גלו לבבל - שכינה עמהם, גלו לאדום - שכינה עמהם.** און די גמרא ענדיגט צו **ואף כשהם עתידים ליגאל - שכינה עמהם.**

דער **רשב"א** פרעגט אויף דעם לשון פון דער גמרא: 'אף' כשהן עתידין ליגאל שכינה עמהן, וואס הייסט אַז בשעת די גאולה וועט 'אויך' דער אויבערשטער זיין מיט אידן, **דעמאָלט איז דאך זיכער אַז ס'וועט זיין שכינה עמהן?!** אויב איז ער געווען מיט אידן אין גלות וועט ער אודאי זיין מיט אידן נאָך דער גאולה שלימה!

אין גלות איז אַסאַך מער וויכטיג אַז השי"ת זאָל זיין מיט אידן

זאָגט דער הייליגער מהר"ל גרויסע יסודות אין אמונה ובטחון: **ס'איז דאָ אַ גרעסערע סיבה אַז ס'זאָל זיין השראת השכינה בשעת אידן זענען אין גלות, אַסאַך מער ווי ווען ס'איז דאָ אַ בית המקדש!** ס'איז אַ שטאַרקערע חידוש צו זאָגן אַז נאָך די גאולה שלימה וועט דער אויבערשטער צוריקקומען צווישן אידן, ווייל דעמאָלט וועט זיך שוין נישט אַזוי שטאַרק פאָדערן אַז ס'זאָל זיין 'שכינה עמהם', אַזוויווי ס'האָט זיך געפאָדערט אין גלות.

צוויי טעמים פאַרוואָס שכינה איז 'למעלה מראשותיו של חולה'

דער מהר"ל ברענגט וואָס די **גמרא** זאָגט (שבת יב, ב) אַז ווען מען געפינט זיך ביי אַ חולה, דאַרף מען אַכטונג געבן צו זיצן מיט אַ כובד ראש, ווייל דער רבוש"ע געפינט זיך דאָרט.

פאַרוואָס טאַקע איז די שכינה למעלה מראשותיו של חולה?! זאָגט דער מהר"ל אַז דאָס איז צוליב צוויי טעמים: די ערשטע טעם איז **וויבאַלד דער חולה האָט אַ געוואַלדיגע הכנעה**, און ביים רבוש"ע שטייט אַז 'אשכון את דכא ושפל רוח', דערפאַר רועט דער אויבערשטער מיט אים אויף אַ ספּעציעלן אופן.

אָבער ס'איז אויך דאָ נאָך אַ טעם: ווייל **יעדע זאַך וואָס דאַרף האָבן אַ שמירה, דאַרף האָבן אַסאַך אַ גרעסערע השגחה.** אַ חולה איז דאך אין אַ מצב סכנה, דערפאַר קומט דער רבוש"ע צו זיין מיט אים, וויבאַלד דאָס איז יעצט זייער וויכטיג! ס'איז כאילו ווי דער רבוש"ע לייגט אַלעס אין דער זייט כדי צו אַכטונג געבן אויף דעם חולה, ווייל ער דאַרף האָבן אַ ספּעציעלע שמירה.

די מערסטע כוחות לייגט מען אַריין אין דעם שוואַכן קינד

ווען אַ טאַטע האָט אַ משפחה פון קינדער און צווישן זיי איז דאָ איין שוואַכער קינד. **וויפיל ענערגיע לייגט ער אַריין אין דעם שוואַכן קינד?! וויפיל מחשבה, וויפיל תפלה, וויפיל טרערן פאַרגיסט ער אויף דעם קינד?!** איי, דו האסט דאך אַ גאַנצע משפחה מיט צוועלף קינדער בליעה"ר, פאַרוואָס ביזטו פאַרנומען אַגאַנצן טאָג מיט דעם קינד?! דו דאַוונסט אַזויפיל פאַר אים, האָסט אים אייביג אינזין, ווען דו טראַכסט אַז איינער קען אים אפשר העלפן קלינגסטו יענעם באַלד אָן. פאַרוואָס טאַקע?!

דער תירוץ איז זייער פּשוט, **ווייל דאָס קינד דארף מיך האָבן מער פון אַלע**

אַנדערע! די אַנדערע קינדער זענען נישט אין קיין געפאַר, אָבער דאָס קינד איז דאך אין אַ מצב סכנה, און מיר ווייסן ליידער זייער גוט וואָס דאָס מיינט.

ניינציג פראָצענט באַפאַסט זיך מיט די שוואַכערע

דאָס אַרבעט אַזוי ביי אַ טאַטע מיט קינדער, און אויך אַ ישיבה פירט זיך מיט אַזאַ סאָרט אופן.

די פיינע בחורים לערנען דאך און מ'דאַרף זיך נישט אומקוקן צופיל אויף זיי. מיט וועמען גיט מען זיך דאָס מערסטע אָפּ? **מיט וועמען איז מען פאַרנומען ניינציג פראָצענט פון דער צייט?** פאר וועמען לייגט מען אַריין די גרעסטע ענערגיע און מחשבה?! פאר די עטליכע בחורים וואָס ס'פאָדערט זיך אָפּצוגעבן מיט זיי!

מען פרובירט כסדר אַ נייע מהלך, מ'גייט אים ברענגען אַ פרישער יונגערמאַן. פאַרוואָס?! ווייל איינער וואָס איז אין אַ 'מצב סכנה' פאָדערט זיך אויף אים אַ ספעציעלע שמירה.

אין 'אינטענסיוו קעיר' איז דאָ אַסאַך מער שטאַב

דאָס זעט מען אויך אין שפיטאָל. געוועגליך איז דאָ אַ סיסטעם וויפיל דאָקטוירים און נורסעס זענען דאָ פאר יעדע עטליכע צימערן. אָבער אין דעם אָפּטיילונג פון די ICU, וואו די חולים זענען אין אַ גרעסערע מצב סכנה ל"ע, דאָרט איז שוין פאַרהאַן אַ באַשטימטער דאָקטער פאר יעדע צוויי פאַציענטן, ס'איז דאָ אַסאַך מער נורסעס וואָס געבן זיך אָפּ ספעציפיש מיט יעדן פאַציענט באַזונדער.

פאַרוואָס טאַקע?! **ווייל דאָ קען מען נישט מסיח דעת קיין איין סעקונדע.** די מאַשינען פייפן יעדע מינוט, מ'דאַרף אַ שטאַרקע שמירה.

דער חולה באַקומט אַ גרעסערע השראת השכינה

לויט דעם איז דער מהר"ל מסביר, אַז דערפאַר איז די שכינה צוקאָפּנס פון דעם חולה. **דער איד איז קראַנק?! איך בין מיט אים יעצט אויף יעדע ריר!** ווייל דאָס איז דער כלל: אַ מענטש וואָס דאַרף אַ גרעסערע שמירה וועט דער אויבערשטער זיין מיט אים מער.

און אודאי ווערט דאָס ערגענצט אויך מיט דעם אַנדערן טעם, אַז **מצדו פון דעם חולה איז ער אויך ראוי דערצו**, ווייל ער איז בהכנעה. דעריבער קען טאַקע די שכינה רוען מיט אים.

דוקא אין גלות באַגלייט אונז השי"ת אויף יעדן טריט

דער הייליגער מהר"ל איז מסביר אַז צוליב אָט די ביידע טעמים איז פאַסיג אַז די שכינה זאָל זיין צוזאַמען מיט אידן **'נאָכמער' ווען זיי זענען אין גלות!** ווייל ווען אידישע קינדער זענען אין גלות זענען זיי בעצם אין אַ מצב פון אַ חולה. **וּלְפִיכָךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִתָּם בַּגָּלוּת, וְאִם לֹא כֵּן אֵיךְ יִהְיֶה עֲמִידָה וְקִיּוּם לָהֶם בְּמַלְכִיּוֹת רְבִיעִית** - אויב וואָלט נישט געווען קיין באַזונדערע השראת השכינה אויף אידן, וויאַזוי וועלן זיי זיך געקענט האַלטן אין דעם גרויסן לאַנגען גלות?!

די ווערטער פון דעם הייליגן מהר"ל שרייט דאך אויף אַזאַ שטאַרקן פאַרנעם. דער אויבערשטער זאָגט אַזוי: **וואָס האָסטו געמיינט?! אַז איך וועל לאָזן דעם יצר הרע מאַכן אַזעלכע ריזיגע נסיונות, און איך גיי דיך דעמאָלט פאַרלאָזן?!** ס'איז אַ וועלט ווי יעדער בחור'ל קען אין אַ סעקונדע אָנקומען צו די אַרגסטע שבארגסטע, ה' ירחם, און **דו האסט געמיינט אז איך גיי דעמאָלט נישט זיין מיט דיר?!**

אויב בין איך געווען צוזאַמען מיט דיר ווען ס'איז געווען אַ בית המקדש, און ס'איז געווען אַזאַ העכערע קרבת אלקים, **איז דאך זיכער אַז כ'בין יעצט מיט דיר!** ווען כ'האָב געשיקט מיין טייער קינד, בני חביבי, צו דעם חשכת הגלות - מיט אַ פונקטליכן פּלאַן ווייל דו דאַרפסט עס האָבן פאַר דיין תיקון און פאר דיין עבודה - **האָסטו געמיינט אַז דעמאָלט גיי איך זיך אויסדרייען פון דיר?!** הערשט יעצט איז דער רבוש"ע מציץ מן החרכים! דער אויבערשטער איז דאָ אַזויפיל מער און שטאַרקער, צו באַגלייטן און צו שיקן זיין הילף!

נאָך דער גאולה וועט השי"ת 'אויך' זיין מיט אונז

דערמיט טייטשט דער מהר"ל די גמרא: **'ואף כשהם עתידים להיגאל שכינה עמהם'**. מ'וואָלט געקענט מיינען אַז נאָך די גאולה וועט שוין נישט זיין אַזאַ שטאַרקע קרבת אלקים ווי ס'איז געווען אין גלות. דעריבער פעלט זיך אויס די הבטחה פון 'ושב וקבץ'. דער רבוש"ע זאָגט: **דאגה נישט, איך וועל דעמאָלט אויך מיטקומען מיט דיר.** אפילו ווען דו וועסט שוין נישט זיין קיין חולה, און דו וועסט שוין זיך געפינען אין בית המקדש, וועל איך אויך דאָרט זיין, און דעמאָלט וועט מען שטייגן אויף נאָך גרעסערע מדריגות.

ויהי ה' את יוסף - דוקא אין ערות הארץ

אַזוי שטייט אויך אין **מדרש רבה** (וישב פו, ד): אויפ'ן פסוק **'וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מַצְלִיחַ וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמִּצְרִי'**.

פרעגט דער מדרש: **'ויהי ה' את יוסף - הא עם שאר שבטים לאו?'** - פאַרוואָס עפּעס איז דער אויבערשטער געווען פונקט מיט יוסף, אין דעם שרעקליכן מצב דאָרט אין מצרים?!

ענטפערט דער מדרש מיט אַ משל. ס'איז געווען אַ מענטש וואָס האָט געהאַט צוועלף בהמות אָנגעלאָדנט מיט וויין. איינע פון די בהמות איז אַרויס פון וועג און איז אַריין אין אַ גוי'אישע געשעפט. האָט דער מענטש איבערגעלאָזט אַלעס און איז נאָכגעלאָפן די בהמה וואָס איז אַריין ביים גוי.

ווען מ'האָט אים געפרעגט: פאַרוואָס לאָזטו איבער אַלע 11 בהמות און דו גייסט בלויז נאָך איינעם?! האָט דער מענטש ערקלערט: **'אלו ברשות הרבים הם, ואיני חושש להן שמא ייעשה יין נסך'**, אָבער דער וואָס איז אַריינגעגאַנגען אין דעם גוי'אישן געשעפט קען איך דאָך פאַרלירן אין איין סעקונדע!

פירט דער מדרש אויס אַז דאָס זעלבע איז געווען מיט יוסף הצדיק אין מצרים: **'כך אלו גדולים וברשות אביהם'** - די אַנדערע שבטים זענען געווען גרויס און זיי האָבן זיך געפינען נעבן זייער טאַטן יעקב אבינו. **'אבל זה שהוא קטן וברשות עצמו, לפיכך ויהי ה' את יוסף'** - כביכול דער אויבערשטער זאָגט: **כ'דאַרף זיין מיט אים! כ'דאַרף אויף אים אַכטונג געבן!** ער איז דאָך אַ יונגעלע אין גלות מיט אַזעלכע שוועריגקייטן און נסיונות, דערפאַר האָט ער געהאַט אַ באַזונדערע מורא'דיגע השגחה, נאָכמער ווי אַלע אַנדערע שבטי קה.

וויפיל חיזוק גיבט דאָס פאר אַ איד אין אַלע שווערע מצבים!

פטרון החודש

לע"נ
הר"ר **אפרים פישל** ב"ר **משה יצחק הכהן** ז"ל
יארצייט ג' אב

פטרון השבוע

לעילוי נשמתו הטהורה של
הרה"ק **מ'באבוב**
ר' **שלמה** בהרה"ק
ר' **בן ציון** זי"ע
לרגל יומא דהילולא ר"ח אב

פטרוני הפצה
בהרי האקעטסקילס

קרית ויואל משה סאטמאר (איחוד):
נתנדב ע"י **הרוצה בעילום שמו**
לע"נ **הגה"ק מסאטמאר רבינו יואל** בן **הרה"ק חנני' יו"ט** זצוק"ל

Apple tree supermarket
נתנדב ע"י **הרוצה בעילום שמו לזכות את הרבים**

יש להשיג הגליונות בהרי
הקעטסקילס במשך הקיץ אצל:

קרית ויואל משה סאטמאר (איחוד) אצל המקוה
240 Forestburgh Rd, Monticello, NY

Apple Tree Supermarket
1885 NY-52, Liberty, NY

מקוה נחלת צבי קראלי
71 Gamble Rd, South Fallsburg, NY

לקבל הגליון בקביעות ע"י אימייל - info@machonhavineini.com

ניתן להשיג הגליון במקומות הבאים:

בארא פארק
ביהמ"ד סאטמאר 53 לאקער #62
ביהמ"ד קראסנא לאקער #166
ביהמ"ד ראחמיסטריווקא–ליד המקוה
ביהמ"ד טאהש–ליד המקוה
The Winery 18 Ave

וויליאמסבורג:
ביהמ"ד סאטמאר–בנין בראך–לאקער #213
ביהמ"ד בראשוב–לאקער 58
Central Market
ביהמ"ד וויען–שמש שטיבעל
ביהמ"ד קראלי–שמש שטיבעל

מאנסי
ביהמ"ד סאטמאר Monsey 13
ביהמ"ד דעלעטין
ביהמ"ד ראדאשיץ–Airmont
ביהמ"ד דאמבראוואו
ביהמ"ד ויואל משה סאטמאר
ביהמ"ד ווילעדניק
ביהמ"ד נצח ישראל–פארשעי
ביהמ"ד הגדול וויזניץ 25 Phyllis Terrace

קרית יואל
ביהמ"ד אהל פיגא
ביהמ"ד בית אלעזר
ביהמ"ד בית מנחם זאב
ביהמ"ד ישמח משה
ביהמ"ד אבני צדק
ביהמ"ד רב טוב
ביהמ"ד בית דוב

לאנדאן
ביהמ"ד סאטמאר 26 לאקער 42
ביהמ"ד וויזשניץ לונדון לאקאר 25
ביהמ"ד ביאלא 45 לאקער 33
ביהמ"ד בית התלמוד ליד הביהמ"ד
ביהמ"ד חברה ש"ס בביהמ"ד

קול הביניני:
ארה"ב 718.686.8300
א"י 072.257.7726
בריטניה 0204.586.2115
בלגיה 03.300.0223

בס"ד

פרד"ס יהודה

עלון שבועי באידיש ע"י יהודה זבולון הלוי קליטניק

פרשת מטות מסעי תשפ"ה | שבת ראש חודש מנחם אב | גליון 803 [שנה י"ז]

פ' מטות

אדער עס איז נקמת בני ישראל אדער נקמת ה'?

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: נְקֹם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים אַחַר תֵּאָסֵף אֶל עַמֶּיךָ: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל הָעָם לֵאמֹר הֵחָלְצוּ מֵאִתְּכֶם אֲנָשִׁים לַצָּבָא וְיִהְיוּ עַל מִדְיָן לָתֵת נִקְמַת ה' בְּמִדְיָן: (לא ג-ד) רש"י ברענגט א קשיא וואס דער מדרש פרעגט: אז דער אויבערשטער האט געזאגט פאר משה נְקֹם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים. די נקמה זאל זיין פאר כלל ישראל, אויב אזוי פארוואס האט משה מְשַׁנֶּה געוועז און געזאגט צו די אידן לָתֵת נִקְמַת ה' בְּמִדְיָן, די נקמה זאל זיין פארן אויבערשטן? נאר מען קען זאגן לויט וואס עס שטייט אין גמ' (ברכות דף ו ע"א) אז דער אויבערשטער לייגט תפילין און אין די פרשיות שטייט געשריבן וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ: (דברי הימים א יז, כא) און כלל ישראל שרייבן אין זייער תפילין, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד: (דברים ו, ד) און דאס איז ווייל עס שטייט אֶת ה' הֶאֱמַרְתָּ הַיּוֹם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹקִים דברים כו יז) די אידן לויבן דעם אויבערשטן, דעריבער שטייט נאכדעם אין פסוק יח וַה' הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה: אז דער אויבערשטער לויבט אויך אויס כלל ישראל, אויב אזוי איז פשט, נְקֹם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, דאס רעדט דער אויבערשטער צו משה צו זאגן די אידן, טוט ער זיי לויבן אז די נקמה פון מדין זאל זיין צוליב די אידן, אבער לָתֵת נִקְמַת ה' רעדט משה צום פאלק, אז זיי זאלן נקמה נעמען צוליב דעם כבוד פון אויבערשטן. (ספר יסוד אמונה ר' חנוך הכהן תלמיד קאזניצער מגיד)

דרוש אז מען איז בשמחה טוט מען מצות מיט זריזות

נְקֹם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים אַחַר תֵּאָסֵף אֶל עַמֶּיךָ: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל הָעָם לֵאמֹר הֵחָלְצוּ מֵאִתְּכֶם אֲנָשִׁים לַצָּבָא וְיִהְיוּ עַל מִדְיָן לָתֵת נִקְמַת ה' בְּמִדְיָן: (לא ג-ד) זאגט רש"י וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה פון די ספרי: **אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁמַע שֶׁמִּיתָתוֹ תְּלוּיָה בַּדָּבָר, עָשָׂה בְּשִׂמְחָה וְלֹא אֵחַר.** אפילו משה האט געוואוסט אז נאך די מלחמה גייט ער שטארבן האט ער דאס געטאן מיט שמחה, [וז"ל הספרי ואע"פ כן הלך וישב ועשה בשמחה שנא' וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל הָעָם לֵאמֹר הֵחָלְצוּ, אין הֵחָלְצוּ אלא איזדרזו א לשון זריזות (יבמות דף קב) שנאמר (דברים ג יח) חֲלוּצִים תַּעַבְרוּ לִפְנֵי אֲחֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, און דער תרגום זאגט מְזָרְזִין תְּעִבְרוּן.] וואס לכאורה איז א פלא וואו זעהט מען אז משה האט דאס געטאן בשמחה, ווען מען זעהט נאר ער האט דאס געטאן בזריזות? נאר פשט איז אז א מענטש איז בשמחה צו טאן א זאך טוט ער דאס מיט זריזות, דעריבער אויב משה האט זיי געזאגט הֵחָלְצוּ מיט זריזות, איז א ראיה אז משה האט דאס געטאן מיט שמחה, און דאס זעהט מען ביי אברהם אבינו, וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ (בראשית כב ג) און די גמ' (פסחים דף ד ע"א) לערנט ארויס פון דאס אז זריזין מקדימים למצות, און אז אברהם האט אנגעפאנגען דעם טאג מיט זריזות, איז שוין געוועזן די מעשה עקידה אויך בזריזות, ווייל ער איז געוועזן בשמחה צו מקיים זיין רצון ה'. (דרך אמונה הרה"ק ר' מנחם מענדל שטערן מסיגוט) און לענ"ד קען מען מוסיף זיין א טעם, ווייל מען זעהט אז די ווארט בשמחה איז די זעלבע ווי מחשבה, און עצלות קומט פון מחשבה, מען טראכט מען איז מיעד און מען האט נישט קיין כח, אבער ווען מען איז בשמחה דרייט מען איבער די מחשבה, און מען טראכט נישט, נאר מען טוט למעשה, לפי"ז איז שוין אויך גוט וואס די גמ' דארטן אין מס' פסחים זאגט אז ביי מילה איז אויך דא דער ענין פון זריזין מקדימים, ווייל עס שטייט שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב. (תהלים קיט קסב) און עס שטייט אין די גמ' (שבת דף קל"א) רשב"ג זאגט אז דער פסוק שָׂשׂ אָנֹכִי גייט ארויף אויף מצות מילה, וואס די אידן זענען דאס מקיים בשמחה, איז שוין יעצט פאסיג דער לימוד פון מילה אויף זריזות, ווייל מען טוט דאס בשמחה, דעריבער טוט מען דאס מיט זריזות און זריזין קדימים, אגב האב איך געזען אז עס שטייט אין גמ' (מגילה ט"ז ע"ב) לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשֹׂן וִיקָר: ששון זו מילה פון פסוק שָׂשׂ אָנֹכִי, און איך האב געזען א שיינע רמז, ששון מלא איז בגימטריה דם ברית 656 און אמרתך איז בגימטריה דם הברית 661. (שמח זבולון תשפ"ה)

פ' מסעי

פארוואס ביי יהודה און בנימין שטייט נישט ולמטה?

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים לְמַטֵּה יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן יְפֻנֶּה: וּלְמַטֵּה בְּנֵי שִׁמְעוֹן שְׁמוּאֵל בֶּן עַמִּיהוּד: לְמַטֵּה בִנְיָמִן אֱלִידָד בֶּן כִּסְלוֹן: וּלְמַטֵּה בְנֵי דָן נָשִׂיא בֻּקִּי בֶּן יָגְלִי: (לד יט-כח) עס איז דא א אינטרעסאנטע דיוק וואס ביי אלע שבטים שטייט "וּלְמַטֵּה" און בְּנֵי שִׁמְעוֹן, מיט א ו' "וּלְמַטֵּה" בְּנֵי דָן, מיט א ו', אבער ביי "לְמַטֵּה" יְהוּדָה "לְמַטֵּה" בִּנְיָמִן, שטייט"לְמַטֵּה" אן א ו'? אויך פרעגן אלע פארוואס ביי די אלע שבטים שטייט וּלְמַטֵּה "בְּנֵי" שִׁמְעוֹן, וּלְמַטֵּה "בְּנֵי" דָן וגו' שטייט "בְּנֵי" אבער ביי "לְמַטֵּה" יְהוּדָה "לְמַטֵּה" בִּנְיָמִן שטייט נישט "בְּנֵי"? נאר עס שטייט אז דער הייליגער בית המקדש איז געבויט געווארן אויפן חלק פון יְהוּדָה און בִּנְיָמִן, און אלע אידן האבן א חלק אין בית המקרש, דעריבער שטייט נאר לְמַטֵּה און נישט "בְּנֵי" ביי יְהוּדָה און בִּנְיָמִן, ווייל זייער חלק פון בית המקדש באלאגט צו כלל ישראל. (אהלי שם הרה"ק ר' שֵׁם קלינבערג אדמו"ר מזלוזיץ)

נאך א מהלך פארוואס ביי יהודה און בנימין שטייט נישט בְּנֵי? מען קען ענטפערן אז בְּנֵי איז א לשון פון א יונגער, אזוי ווי בְּנֵי יוֹנָה מיינט א יונגע יוֹנָה, און פַּר בֶּן בָּקָר מיינט א יונגע בָּקָר. דעריבער ביי די אלע שבטים וואס זענען דא אויסגערעכנט, זענען זייער נשיאים געוועזן ניי וואס זענען נאך געוועזן יונג, דעריבער שטייט ביי זיי בְּנֵי א יונגער, אבער ביי יְהוּדָה איז זייער נשיא געוועזן כָּלֵב בֶּן יְפֻנֶּה, וואס ער איז שוין געוועזן א זָקֵן, און ביי בִּנְיָמִן איז געוועזן זייער נשיא אֱלִידָד בֶּן כִּסְלוֹן, וואס איז שוין געוועזן א זָקֵן וואס ער האט שוין לאנג געזאגט נבואה, אזוי ווי עס שטייט וַיִּשָּׁאֲרוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים בַּמַּחֲנֶה שֵׁם הָאֶחָד "אֶלְדָּד" וְשֵׁם הַשֵּׁנִי מֵידָד וַתָּנַח עֲלֵהֶם הָרוּחַ וגו' "וַיִּתְנַבְּאוּ בַּמַּחֲנֶה": (במדבר י"א כ"ו) און דער רבינו בחיי שרייבט אז אֱלִידָד איז אֶלְדָּד, דעריבער איז הפלא פארוואס ביי יְהוּדָה און בִּנְיָמִן שטייט נישט בְּנֵי, ווייל זייערע נשיאים זענען געוועזן אלט, משא"כ ביי די אלע אנדערע שבטים וואס האבן געהאט יונגע שבטים, שטייט בְּנֵי. (מבואר חומש רב פנינים)

חיזוק אמונה לשון רמב"ם אז ביאת המשיח שטייט אין די הייליגע תורה:

הִלְכוֹת מְלָכִים פֶּרֶק יא - א הַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ עָתִיד לַעֲמֹד וּלְהַחְזִיר מַלְכוּת בֵּית דָּוִד לְיָשְׁנָהּ הַמֶּמְשָׁלָה הָרִאשׁוֹנָה, וּבוֹנֶה מִקְדָּשׁ, וּמְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל. וְחוֹזְרִין כָּל הַמִּשְׁפָּטִים בְּיָמָיו כְּשֶׁהָיוּ מִקֹּדֶם: מַקְרִיבִין קָרְבָּנוֹת, וְעוֹשִׂין שְׁמִטִּין וְיוֹבְלוֹת כְּכָל מִצְוָתָן הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה. ב: וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בּוֹ אוֹ מִי שֶׁאֵינוֹ מְחַכֶּה לְבִיאָתוֹ לֹא בִּשְׁאָר נְבִיאִים בִּלְבָד הוּא כּוֹפֵר, אֶלָּא בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהֲרֵי תּוֹרָה הֵעִידָה עָלָיו, שֶׁנֶּאֱמַר "וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל הָעַמִּים אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ. וֶהֱבִיאֲךָ ה' אֱלֹקֶיךָ" (דברים ל,ג-ה). וְאֵלּוּ הַדְּבָרִים הַמְפֹרָשִׁים בַּתּוֹרָה, הֵם כּוֹלְלִים כָּל הַדְּבָרִים שֶׁנֶּאֶמְרוּ עַל יְדֵי כָּל הַנְּבִיאִים. עכ"ל.

דער הייליגער בעל התניא ראטעוועט זיין מסירת נפש חסיד פון א שווערע קרענק

ר' בנימין איז געווען א חסידישער יונגערמאן, א חסיד פון הייליגן בעל התניא, (כ"ד טבת תקע"ג) און אויך א תלמיד חכם, וואס זיין שווער וואס איז געווען א גביר, האט אים אויס געהאלטן א שיינע פאר יאהר, ער האט געוואוינט לעבן דעם שטאט ליאדי, ויהי היום איז זיין שווער געווארן א יורד, און נישט געקענט אויס האלטן זיין איידעם, און בלית ברירה איז ר' בנימין אריין אין מסחר, דאס האט אים שוין נישט געלאזט קיין סאך צייט לערנען וועגן זיין כסדרדיגע פארן צום יריד קויפן און פארקויפן זיין סחורה.

איינמאל איז געווען פאר יו"ט שבועות, און ר' בנימין האט זיך ארויס געלאזט צו א יריד און עס האט זיך געמאכט א געשעפט וואס ער וועט קענען פארדינען זייער אסאך געלט, אבער צו דעם געשעפט האט ער געמוזט אריינלייגן די גאנצע געלט וואס ער האט מיט געברענגט וואס איז געווען זיין גאנצער פארמעגן, ער האט גוט דורך געטראכט אלע צדדים, ביז ער האט מחליט געווען אז בס"ד איז דאס א גוטער געשעפט און ער האט איינגעקויפט גאר אסאך סחורה אויף זייער ביליג.

אויפן וועג אהיים פון יריד, איז זיין בעל עגלה געווארן קראנק, און ר' בנימין האט זיך געמוזט אפגעבן מיט אים און אים אריין שטעלן אין שפיטאל זיך צו אויסהיילן, דאס האט אוועקגענומען טייערע צייט פון ר' בנימין וואס האט געוואלט אהיים קומען און האבן צייט צו פארן צום רבין אויף שבועות. ר' בנימין האט געמוזט אליין פירן דער וואגן מיט די סחורה, ער איז אריין אין וואלד און ער קען שוין נישטווארטן צו פארן צום רבין, אבער זיין וואגן פארט זייער פאמעלעך און ער וועט נישט קענען אניאגן אהיים פארן און זיין אין ליאדי מיטן וואגן, האט ר' בנימין מחליט געווען ער שטעלט אפ דעם וואגן מיט די סחורה אין א זייט אין וואלד, און נעמט די פערד און פארט צום רבין קיין ליאדי אויף שבועות! ווען ער איז אנגעקומען אין שול צו מנחה האט דער בעל התניא אנגעוויזן צו דער מיטעלער רבין, הרה"ק רבי דוב בער, (ט' כסלו תקפ"ח) אויף ר' בנימין אז ער א מסירת נפש חסיד! ר' דוב בער האט געוואונדערט וואס דער רבי מיינט! איז ער צו געגאנגען רעדן מיט ר' בנימין וואס האט דערציילט וועגן זיין רצון קומען אויף שבועות איבער לאזנדיג זיין גאנצער פארמעגן אין וואלד!

ר' בנימין איז געווען גאר דערהויבן גאנץ יו"ט און נישט געטראכט פון זיין סחורה, מוצאי יו"ט איז ר' בנימין אריין צום רבין וואס האט אים מחזק געווען און געזאגט אז דיין גאנצע סחורה ליגט נאך דארטן אין וואלד, און ר' בנימין פארקלאגט זיך אז ער פלעגט לערנען א גאנצן טאג, און יעצט וועגן זיינע געשעפטן קען ער נישט! האט אים דער רבי געזאגט קויף א קרעטשמע מיט א שענק און דיין ווייב זאל דאס פירן און אזוי וועסטו קענען לערנען, און דער רבי גיט אים א ברכה.

ר' בנימין פארט צום וואלד און זעט ווי זיין וואגן שטייט נאך מיטן גאנצן סחורה, און לעבן דעם שטייט א שַר וואס פרעגט אים ווי לאזטו איבער אזויפיל סחורה פאר דריי טעג אן א שומר? האט אים ר' בנימין אלעם דערציילט, האט דער שַר געזאגט: איך זעה אז דו ביזט א עהליכער מענטש, איך האט א קרעטשמע מיט א שענק צו פארדינגען, וויל איך דיר דאס פארדינגען, אויך וועל איך דיר נאך בארגן געלט איינצוקויפן אסאך וויין און בראנפן, און דו וועסט מיר באצאלן אין א האלב יאר ארום, ר' בנימין האט מסכים געווען און מען האט געשריבן א שטר, דערווייל איז ר' בנימין געגאנגען פארקויפן זיין סחורה פון יריד פאר גרויסע רווחים.

אבער די אידן פון געגענט האבן געווארענט ר' בנימין אז דער שר און זיין ווייב זענען כישוף מאכערס און מענטשן אנטלויפן פון דארט, ווייל זיי האבן צרות פון זיי, און זאלסט נישט אריין גיין דארט! אבער ר' בנימין האט געזען אז דעם רבי'ס ווערטער זענען דא מקויים, און גלויבט אז אין זכות פון רבין וועט גארנישט זיין! ר' בנימין האט איינגערישט דעם קרעטשמע און זיין ווייב האט דאס געפירט און ר' בנימין זעצט זיך לערנען און די ברכה פון רבין ווערט מקויים, דער קרעטשמע איז געווען פול בייטאג און ביינאכט מיט מענטשן און ר' בנימין האט אין א קורצע צייט באצאלט דעם שר זיין חוב.

אבער איין טאג איז ר' בנימין געווארן זייער שוואך ער האט נישט געקענט גיין אויף זיינע פיס, די דאקטוירים וויסן נישט וואס דאס איז, און מען האט שוין פארשטאנען אז דאס איז פון כישוף פון שר! ר' בנימין נעמט א וואגן קיין ליאדי, און מיט די שוואכע כוחות איז ער אנגעקומען ערב שבת פרשת בלק, פרייטיג צו נאכט איז ער געבליבן אין אכסניא, נאר שבת אינדערפרי איז ער מיט די לעצטע כוחות אנגעקומען אין שול, ביי קריאת התורה האט דער בעל התניא געהייסן מען זאל געבן ר' בנימין די עליה פון חמישי, הגם דער רבי פלעגט נישט טיילן עליות! ווען דער רבי האט געליינט דעם פסוק "כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל",– נַחַשׁ מיינט כישוף– האט ער געקאכט און איבער געחזר'ט דעם פסוק עטליכע מאל, און קיינער האט דאס נישט פארשטאנען!

מוצאי שבת איז ר' בנימין געקומען אביסל צו די כוחות און איז אריין צום רבין און דערציילט וועגן דעם שַר וואס מען זאגט איז א מכשף, האט דער רבי געענטפערט האסט נישט וואס צו מורא האבן, דעם פסוק כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב, איז געווען דיין ישועה! ר' בנימין איז אהיים געפארן און האט באקומען צוריק די כוחות, און איז געווארן געזונט! אין שטאט האט מען אים דערציילט די גוטע נייעס אז שבת ביי טאג איז פלוצלונג דער שר און זיין ווייב געשטארבן. יעצט האט ר' בנימין פארשטאנען אז ביים ליינען כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב איז שוין געווען זיין ישועה. דער קרעטשמע האט זיך געפירט מיט גאר גרויסער רווחים יארן לאנג דורך זיין ווייב און געטרייע ארבעטארערס, און ר' בנימין איז געשטיגן אין תורה און עבודת ה' זיע"א.

הוצא לאור ע"י "עולם הספרים" מרכז העולמי לספרים שאינם בנמצא ולספרים עתיקים וכתבי יד צו פארקויפן

סעט ירושלמי זיטאמיר מצב מלכות כריכת עור עתיק $5000 תיקוני זוהר זיטאמיר תרכה הסכמת טשערנאביל מצב מלכות כריכה ארגנלית $3800 תקוני זוהר סלאוויטא ר' משה $9500 זוהר סלאוויטא תקפ"ז מצב יפה $26000 מכתב ע"י תלמידי יח"ל שנת תש"א על צורך הקמת הישיבה ומתארים תועלת ותולדות הישיבה, חותמים בעל שבט הלוי, הרב אלימלך אשכנזי, הרב יצחק פלקסר, והרב מנדל מונדרר $4000 ספר עם הגהות השפת אמת מגור עם האמרי אמת והרה"ק ר' משה בצלאל $60000 דברי יהושע מאניסטריטש ב' חלקים בארדיטשוב $1500 ערבי נחל שייך להרה"ק ר' אהרן פערלאוו מקיידינוב $7000 ספר שייך להתפארת עוזיאל תלמיד המגיד ממעזריטש וגם השפת אמת מגור $35000 ייטב לב דפו"ר $1500 מכתב ר' יונתן שטייף מבקש עזרה מר' יעקב רוזנהיים לקבל היתר יציאה מפעסט תש"א $1500 סעט שפתי צדיק פיליץ נדיר $1500 ג' חתימות על דף אמרי אמת מגור $1500 אמרי אלימלך דפו"ר גראדזיסק שייך להרה"ק ר' משה מסטאלין $3000 שו"ע יו"ד ח"ב סלאוויטא $3200 אור המאיר עם הקדשת ר' מאיר שפירא $1000, תהלים בן ביתי דפו"ר $1500, תהלים זיטאמיר מצודות $24000 ערבי נחל שנתן הרה"ק מטאש זצוק"ל עם אישור $750, ספר מצות ה' שייך להרה"ק ר' דוד צבי מניישטאדט בעל חמדת דוד בן הרה"ק ר' יחזקאל מקוזמיר $1500 ספר שנתן ובירך אדמו"ר מסקולען זצוק"ל $600 ספר צמח צדיק וויזניץ ג' חלקים דפוס ראשון שייך להגאון בעל שבט הלוי $1200 ספר מהרי"ל שייך להרה"ק ר' ברוך מוויזניץ בעל אמרי ברוך $2000 קדושת יו"ט דפו"ר שייך לבעל חלקת יהושע $1200, שיטה מקובצת הקדשת הגאון ר' אברהם קאלמנאוויטש $800 תורה תמימה ד' חלקים עם הקדשות אמונת אברהם מפיטסבורג זצוק"ל $1800 מהר"ם שיק עם הקדשת קרן לדוד $2800

4403 - 16 Ave Brooklyn, NY 11204 USA ~ 718 - 438 - 8414 ~ 718 - 633 - 5500 Summer Hours are 12 -7:00 Fri 11-1:00, To receive the pardes: pardesyehuda1@gmail.com or pickup in the store. check out our website www.seforimworld.com

מיר פארקויפן עכטע זילבערנע מטבעות פאר פדיון הבן און פדיון נפש און אלטע געלט,

געראטעוועט
די לעצטע מינוט

אין דער גרויסער שול פון יאס איז ר' נפתלי אנגעקומען א פארמאטערטער. זיין זעקל ביינער שלעפט ער שוין אנגעהויבן פון ארץ הקודש און עס רוהט נישט ביז ווען עס האט דערגרייכט דער גרויסער שטאטישער שול אין יאס.

וואכן פריער איז שוין אויסגעפלאנירט געווארן די רייזע. זייער אסאך ספיקות האט ר' נפתלי געהאט איידער ער האט זיך אין וועג געלאזט. זיין הייליגער און פולער סדר היום איז געווען פול מיט עבודת הבורא און תיקונים נפלאים און דא דארף ער איבערלאזן אלעס אונטער זיך, די שול, זיין קביעות'דיגער מנין, די חברותא, און נעמען דעם וואנדער שטעקן אין די הענט אריין.

נישט פאר זיינעטוועגן האט זיך ר' נפתלי אין וועג געלאזט. אין זיין פערזענליכער לעבן האט ער זיך באגענוגט מיט ברויט און וואסער, די סיבה וועגן וואס ער האט אונטערגענומען די רייזע איז געווען צוזאמענצוקלויבן געלט פאר דער שול פון דעם הייליגן אריה"ק אין שטאט צפת.

דער אור אלטער שול, וואו דער צדיק וקדוש האט געדאווענט איז געווען צובראכן און שטיינער זענען שוין אראפגעפאלן פון איר ארט פון שוואכקייט, עס האט זיך אויסגעפעלט דרינגעד אז מען זאל דאס שול רענאווירן און איבערבויען, אבער געלט איז נישט געווען און וועגן דעם האט מען ארויסגעשיקט ר' נפתלי קיין אויסלאנד.

צווישן די ערשטע סטאנציעס איז געווען יאס, דער גרויסער אידישער שטאט אין רומעניע און אין איר שול האט זיך ר' נפתלי ארומגעדרייט בעטנדיג פון יעדן א נדבה'לע.

דער עולם האט זיך ווארעם אנגערופן. יעדער האט געוואלט א טייל אין באפעסטיגן אזא הייליגער שול, אבער צווישן די ביישטייערער האט זיינע אויגן געפאנגען א איד, אן עלטערער איד ווער עס איז געזעצן שעות לאנג און געדאווענט אין שול מיט גרויס התלהבות ודביקות.

"ווער איז דער איד וואס שטייט דארט אין ווינקל?" - האט ר' נפתלי געפרעגט עטליכע דורכגייער און פון יעדן באקומען די זעלבע תשובה.

"מיינסט דער בעל תשובה?".

"פארוואס בעל תשובה? - פארוואס רופט מען אים אזוי".

נאך דעם וואס עטליכע מענטשן האבן אים געגעבן דעם ענטפער איז ר' נפתלי געווארן נייגעריג ווער איז דאס דער בעל תשובה און אויף וועלכער עבירה האט ער עובר געווען, און ער האט צושפאצירט צו דעם איד און געבעטן אז ער זאל אים פארציילן זיין היסטאריע, פון וואו ער שטאמט און וואס זענען איז זיין פארגאנגענהייט.

"די געשיכטע גייט צוריק מיט יארן פריער ווען איך בין נאך געווען א יונגער יונגערמאן און געזעצן טאג און נאכט על התורה לערנענדיג מסכתא נאך מסכתא. האבנדיג א גוטן קאפ, האב איך שטארק מצליח געווען אין תורה און געוואקסן א שטארקער למדן" - האט דער בעל תשובה אנגעהויבן שילדערן זיין שילדערונג.

"ליידער איז מיין תורה נישט געווען לשמה. איך האב געהאט דערביי נישט קיין ריינע כוונות און אנשטאט אז די תורה זאל מיר אויסאיידעלן און איבערדרייען צו א בעסערער מענטש, בין איך נישט געווארן בעסער און אינעווייניג בין איך געווען פארפוילט, פול מיט דיעות כוזבות און אפיקורסת.

מיינע מחשבות זענען געווען אזוי פארדארבן אז איך האב געטראכט אז איך גיי זיך שמד'ן ל"ע, און איך בין אריבער צו דעם שטאטישן גלח און דערציילט מיינע פלענער. דער גלח איז געווארן איבערגליקליך הערנדיג אז א איד ווי מיר, א למדן, א איד וואס האט געהייסן אין שטאט צו זיין פון די מכובד'דיגע אידן וויל זיך שמד'ן. און מיר האבן באשטימט א צייט, ווען איך וועל קומען צו אים אין דער קלויסטער און זיך שמד'ן.

דער טאג ווען מיר האבן באשטימט איז געווען דער הייליגער שבת קודש. עס האט געהייסן אז שבת קודש אינדערפרי וועל איך קומען צו אים אין קלויסטער און רח"ל איבערלאזן די אידישע גלויבן.

יענער שבת איז אין שטאט געווען א רעש. דער שטאט יאס האט זוכה געווען צו א גרויסער און הייליגער גאסט, דער גאסט איז געווען דער הייליגער בארדיטשובער רב הגה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זצוק"ל. דער רבי איז געווען אונטערוועגנס און עס האט געהייסן אז ער וועט בלייבן דא אויף שבת.

דער איבערראשונג אין שטאט איז געווען אומגעהויער גרויס. יעדער פון די שטאט אידן האט געשפירט פאר א געוואלדיגער זכיה אז די שטאט איז זוכה צו אזא צדיק. נישט יעדן טאג האט די שטאט געהאט אזא גאסט, יעדער האט געוואלט מיטהאלטן און אויך פון די ארומיגע שטעט איז מען געקומען מיט צו האלטן דעם שבת בצל הקודש.

די שטאט האט געקאכט, אבער מיר האט די געשעעניש ווייניג אינטערעסירט. איך בין געווען ארייגעזינקען אין מיינע אומריינע מחשבות און זיך גרייט געמאכט צו דער מארגנדיגער באגעגעניש, ווען איך גיי זיך טרעפן מיט דעם טמא'נעם גלח.

דער שבת ביינאכט איז אריבער אין שטאט גאר געהויבן. די טויזנטער חסידים האבן זיך געוויקט ביי דעם גרויסן צדיק און ויהי ממחרת בין איך אויפגעשטאנען און זיך געלאזט אין וועג אריין צו דער קלויסטער וואו איך גיי טרעפן דעם גלח.

איך גיי אזוי אין וועג און איך זעה אז די גאסן זענען פול, עס ווירבלט מיט מענטשן. יעדער גייט און קומט, יעדער שטראמט צו דער שול וואו עס גייט דארט דאווענען דער הייליגער בארדיטשובער רב, אבער איך ווייסנדיג אז איך האב געענדיגט מיט אידישקייט, בין געווען אויף מיין וועג צום קלויסטער.

אבער אז די וועג איז געווען פול מיט מענטשן זענען צווישן די מענטשן געווען אסאך פון מיינע באקאנטע און יעדער זעענדיג אז איך שפאן אין א צווייטער ריכטונג, האט נאר געוואלט וויסן וואו אהין איך גיי. איך האב דאך נישט געוואלט דערציילן דעם אמת, האב איך יעדן געטראפן א צווייטן תירוץ אבער ווען די שאלות זענען געווארן מערערער און גרעסערער, האב איך באשלאסן אז איך גיי אפשטופן דער שמד אויף מארגן און דערווייל וועל איך מיטגיין מיט דעם שטראם.

"עס מאכט דאך נישט קיין חילוק צווישן היינט און מארגן" - האב איך זיך צו מיר געמאכט א חשבון און זיך אויסגעדריידט צוריקצוגיין אין שול, וואו יעדער גייט.

אין יענער רגע האט זיך אנגעהויבן אינעווייניג אין מיר א מלחמה, א שווערע מלחמה. דער יצר הרע האט געארבעט אויף קעסל און כלים, נישט וועלנדיג מיר ארויסלאזן פון זיין נעץ, אבער קעגן דעם איז אויפגעשטאנען דער צד הקדושה און מיר געצויגן מיט אלע כוחות צו די קדושה.

דער יצר הרע האט שווער געמאכט אויף מיר דעם וועג. פלוצלונג האט מיר אנגעכאפט א ביטערע שוואכקייט, מיינע פוס האבן מיר נישט געטראגן, איך געווארן שוואך ווי א פליג, מען האט מיר געדארפט שלעפן מיט כח, אבער קעגן דעם האט מיר דער הארץ געצויגן מיט

אייזענע קייטן צו דער שול.

מענטשן וואס האבן מיר געזען אין גאס, זעענדיג מיין שוואכקייט, האבן מיר געהאלפן גיין אין שול און ווען איך בין אנגעקומען אין שול האט דער הייליגער בארדיטשובער רב געהאלטן אינמיטן דאווענען.

קומענדיג אין שול און זעענדיג דער געפאקטער שול, ווי אלע שטייען איבערגעדעקט מיט די טליתים און דאווענען מיט א ברען און א פייער, האט זיך אין מיין הארץ ערוועקט א גרויסער התעוררות, און שטארקע הרהורי תשובה האבן זיך אנגעהויבן עפענען אין מיר.

אין אנהייב איז נאך מיין הארץ געווען געשפאלטן אין צווייען. איך האב זיך נענטער צוגעשטופט צו דעם צדיק און דאן האב איך געהערט ווי דער צדיק דאווענט און האלט ביי אהבה רבה, דער צדיק האט דערגרייכט די ווערטער והאר עינינו בתורתך און זיך אפגעשטעלט אויסשרייענדיג אויף אידיש די ווערטער: הייליגער באשעפער דו האסט ושרפים ואופנים אין הימל וואס דינען דיר, אויך איך לוי יצחק דין דיר, בעט איך דיר העלף מיר והאר עינינו בתורתך!

דער צדיק האט געזאגט די ווערטער מיט אזא הייליגקייט, מיט א רגש דקדושה, אז אין יענעם מינוט, האב איך באשלאסן אויף אייביג אז איך ווארף אוועק דעם יצר הרע און איך ווער א בעל תשובה, איך לאז אפ דעם גלח, די עבירות און איך ווער א בעל תשובה גמור.

די שוואכקייט האט זיך נאך אלץ געשפירט אין מיינע ביינער, אבער איך האב זיך אנגעכאפט מיט אלע כוחות און געווארט ביז ווען מען ענדיגט דאווענען, ווען דער עולם וועט פארלאזן די שול און איך וועל קענען נענטער גיין צו דעם צדיק.

ווען מען האט געענדיגט דאווענען, האב איך זיך דערנענטערט צו דעם צדיק און בקול בוכים אנגעהויבן וויינען פאר אים איבער מיין מצב.

"רבי מיין נשמה איז א זינדיגע, איך וויל תשובה טון".

דערביי האב איך דערציילט פאר דעם רבי'ן אלעס וואס האט פאסירט מיט מיר, און אז איך בין געווען אויף דעם וועג צו דעם קלויסטער רח"ל וועלנדיג זיך שמד'ן, און אין די לעצטע רגע בין איך ניצול געווארן פון די עבירה.

דער בארדיטשובער רב האט מיר געזאגט אז איך זאל נישט זארגן, איך זאל בלייבן ביי אים און אזוי ארום וועל איך ניצול ווערן פון אלדאס בייזנס".

האט זיך דער איד אויסגעדריידט צו ר' נפתלי און געזאגט, אז פון דעמאלט און ווייטער בין איך טאקע נתהפך געווארן לאיש אחר און מער האב איך נישט געקערט צו די גלחים, נאר געבליבן אן ערליכער איד און מען רופט מיר, דער בעל תשובה.

די מעשה פלעגט דערציילן ר' מרדכי הערש שמערלער, ווער עס האט די מעשה געהערט פון דעם ר' נפתלי. ■

(דברי אמונה)

לעטר פתורא

די תפלה פון א איד דארף זיין עס זאל נתרבה ווערן כבוד שמים

לא יחל דברו.

עס קען זיין לויט א טייטש וואס עס האט געטייטשט דער הייליגער אפטער רב אויף דער פסוק אין תהלים – הקם לעבדך אמרתך אז ווען א איד שטעלט זיך דאווענען פאר זיינע אייגענע געברויכן זאל ער בעיקר אינזינען האבן אז דורך אים זאל נתקדש ווערן שם שמים.

דאס ליגט אין דער פסוק – הקם לעבדך אמרתך – אז די ווערטער וואס א איד איז מתפלל זאל זיין אשר ליראתך מרבה צו זיין יראת שמים אויף דער וועלט.

דער זעלבער ליגט דא אויך אין די ווערטער – לאסר אסר על נפשו – א איד זאל צובינדן זיך צו השי"ת אז זיין תפלה זאל זיין לא יחל דברו – אז דער צוועק פון השי"ת זאל נישט ווערן פארשוועכט, נאר עס זאל דורך אים נתרבה ווערן כבוד שמים.

[תפארת חיים]

שיבנה בית המקדש במהרה בימינו

משה איש האלוקים

צום יארצייט דעם שב"ק פונעם הייליגן ישמח משה זי"ע ברענגען מיר אייך גאר אינטערעסאנטע סיפורים ועובדות | שטייענדיג אין די טעג ווען מען איז מתאבל אויפן חורבן ליינט ספעציעלע מעשיות בשייכות מיטן צדיק'ס געוואלדיגע ציפי' לישועה

ויגדל משה

הרה"ק רבי משה טייטלבוים זי"ע, בעל ישמח משה מאוהעל, איז געבוירן אין שטאט פרעמישלא, אין יאר תקי"ט, צו זיין טאטן הרה"ק רבי צבי הירש מזבארוב זי"ע, זון פון הרה"ק רבי יצחק מסטאניסלאוו זי"ע און אייניקל פונעם מהר"ם מלובלין זי"ע.

פון אלס יונג קינד האט מען שוין געזען דאס גאונות מיט וואס דער קינד איז געבענטשט געווארן. ביי די 11 יאר האט ער געהאלטן א דרשה אין פרעמישלא, וואו די גאונים זענען ארויס פון התפעלות פון זיין גדלות בתורה.

ער האט געלערנט ביי א פעטער, הגה"ק אב"ד קולבסוב זי"ע, און שפעטער ביי אן אנדערער פעטער הגה"ק אב"ד סטריזוב זי"ע.

ביי די 16 יאר האט ער זיך שוין געשריבן מיט גאונים בדורו. איינמאל איז ער געזעסן מיט 40 בעלי הוראה גדולים בתורה, און זיך מפלפל געווען מיט זיי בתוקף עוז, און זיי מברר געווען דבר על בריו, אז זיי זענען ממש נשתוממם געווארן פון זיין געוואלדיגע קלארקייט זייענדיג אזוי יונג.

ער איז געווארן אן איידעם ביי א

גביר א למדן מוה"ר ניסן מפרעמיסלא זי"ע.

אין יאר תקמ"ד האט מען אים אויפגענומען אלס דומ"ץ אין שטאט פרעמישלא, און דארט האט ער משמש געווען פאר צוואנציג יאר.

אין יאר תקס"ד האט מען אים אויפגענומען אלס רב אין שינאווא, דאן איז זיין נאמען באוואוסט געווארן אלס רשכבה"ג.

יעצט בין איך מרא דאתרא!

אין יאר תקע"ה, נאכן פטירה פון זיין רבו מובהק דער חוזה זי"ע, האט מען אים אויפגענומען אלס רב אין שטאט אוהעל, און דארט האט ער אנגעהויבן פירן זיין עדה הקדושה ביז צו זיין פטירה.

אין אוהעל איז ער געווען מפורסם מיט זיין גדלות און קדושה, אז אפילו די גוים פון שטאט האבן געוואוסט פון דעם גדלות פונעם רבי'ן, און זענען געקומען נעמען א ברכה פון דעם צדיק.

פאר דער הייליגער ישמח משה זי"ע איז געווארן רב אין אוהעל, איז דארט געווען רב הגה"ק רבי שמעי' ווייל זי"ע, און ער האט דארט אין שטאט געהאט אסאך מתנגדים וואס האבן אים ליידער זייער מצער געווען. בעפאר זיין הסתלקות האט ער געזאגט אז די אלע וואס האבן אים מצער געווען וועלן נאך חרטה האבן, און גלייך נאכן פטירה האט ליידער אויסגעבראכן א מגיפה פון וואס פילע קינדער זענען נעבעך אוועק רח"ל.

זענען די עלטערן געלאפן צום נייעם רב דער ישמח משה זי"ע וואס איז דאן געווארן רב און ממלא מקום אין שטאט אוהעל, אז ער זאל מבטל זיין דעם גזירה. האט דער ישמח משה גענומען 10 אידן און ארויף צום ציון פון רבי שמעי' זצ"ל, און דער ישמח משה האט אויסגערופן, "יעצט בין איך מרא דאתרא, און איך בין גוזר אז די מגיפה זאל בטל ווערן תיכף ומיד!" כך הוה די מגיפה האט זיך אפגעשטעלט.

פון א מתנגד צו א חסיד

אנפאנג איז ער געווען פון די מתנגדים פונעם דרך החסידות, און דאן איז ער אסאך געפארן צום הייליגן גר"א זי"ע. אבער נאכדעם וואס ער האט גענומען הגה"ק בעל אריה דבי עילאי זי"ע פאר אן איידעם, האט ער מקרב געווען דעם שווער צום הייליגן חוזה זי"ע, און דאן איז דער ישמח משה געווארן א תלמיד פונעם חוזה זי"ע.

זייענדיג רב אין שינאווא איז ער נאכנישט געווען מקורב צום דרך החסידות, איז ער איינמאל אין די הייליגע טעג אריבער דעם חסידישן ביהמ"ד, און ער האט געשפירט א השתוקקות אריינצוגיין דארט, און ער האט זיך געוואונדערט אז דווקא אין די הייליגע טעג ציט אים אריינצוגיין אין אזא פלאץ.. למעשה האט דאס אים געשטופט צו גיין צום הייליגן חוזה צו בודק זיין אויב זיין דרך איז מצד הקדושה, און נאכדעם איז ער געווארן פון די גרעסטע תלמידים פונעם חוזה.

אמאל האט מען געגעבן פארן ישמח משה זי"ע א נועם אלימלך, און ער האט דאס אוועקגעווארפן, האט אים דאן א איד געזאגט, "איר וועט נאך זיין א חסיד, ווייל איר האט אוועקגעווארפן דעם ספר מיט א חסידישע ברען..."

איינמאל ווען דער ישמח משה זי"ע איז געפארן צום חוזה, האט א איד מיטגעשיקט א שאכטל טאביק צום חוזה, אויפן וועג האט דער ישמח משה געטראכט צו זיך אז די גמרא זאגט, 'המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מקריב ביכורים', און די גמרא זאגט דאך נישט הנותן דער וואס געט א מתנה, נאר די גמרא זאגט 'המביא' דער וואס ברענגט עס.

ווען ער איז אנגעקומען צום חוזה און געגעבן דעם פושקעלע טאביק און דער חוזה מלובלין האט א שמעק געטון פון די טאביק, האט ער געזאגט, "א מחי', עס שמעקט פון ביכורים." ווייל ער האט גלייך תופס געווען דעם מחשבה פונעם ישמח משה.

א געמאלענע בילד פונעם הייליגן ישמח משה זי"ע

דער ישמח משה איז געווען פון די ערשטע וואס האבן מפיץ געווען דעם דרך החסידות אין אונגארן.

דער הייליגער ישמח משה זי"ע האט זיך קיינמאל זיך נישט געטראפן מיטן הייליגן רבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע. איינמאל איז ער שוין געווען אויפן וועג, אבער איינער פון די מתנגדים האט אים געפרעגט וואו ער גייט, און ווען ער האט יענעם געזאגט וואו ער גייט, האט ער אים אפגערעדט פון גיין און ער האט זיך צוריק געדרייט.

דער הייליגער רבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע האט עס שטארק באדויערט און געזאגט, ווען איך וואלט מיך מיט אים געטראפן, וואלט איך אים געקענט טון א טובה עד סוף כל הדורות.

'לעבעדיגע' קמיעות

דער הייליגער ישמח משה האט אסאך עוסק געווען אין געבן קמיעות, וואס אידן האבן געזען פון דעם פרנסה און כל מיני ישועות.

דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע האט געהאט א גרויסער התנגדות קעגן געבן קמיעות, ווייל ער האט געזאגט אז דער אר"י הקדוש האט געזאגט אז מען טאר זיך נישט משתמש זיין מיט קיין שמות הקדושים. אבער נאך די מופת וואס דער ראפשיצער רב האט געהאט דורך א קמיע וואס דער ישמח משה האט אים געגעבן, האט ער צוריקגעצויגן פונעם התנגדות.

ווען א איד איז זיך געקומען מזכיר זיין און געברויכט א קמיע, איז דער צדיק געזעסן ביי איין עק פונעם טיש און געשריבן א קמיע, און דער איד

דער ציון פונעם הייליגן ישמח משה זי"ע און זיין רעבעצין אין אוהעל

אינדרויסן פונעם אוהל הק' ביום היארצייט

מאסן אידן זענען מתפלל ביים ציון פונעם הייליגן ישמח משה זי"ע

איז געזעסן ביים אנדערן עק טיש, און אויב די קמיע איז אליין אנגעקומען פון איין עק טיש ביז צו דעם איד, דאן איז געווען א סימן אז די קמיע וועט העלפן.

ער האט אמאל געוויזן פאר זיין אייניקל הרה"ק רבי משה מראזוואדאוו זי"ע, אז די קמיעות האבן א חיות אין זיך, ווען ער האט ארויפגעלייגט אויף זיין האנט די קמיעות האבן די קמיעות זיך געריקט ארויף און אראפ אויף די האנט עטליכע מאל פונקט ווי א לעבעדיגע זאך.

איין קמיע פאר צוויי דורות

אין י"ג אורות ווערט געברענגט א מורא'דיגע מעשה. ס'איז געווען אמאל וואס מ'איז געקומען צום ישמח משה מזכיר זיין א קינד וואס איז קראנק, און דער ישמח משה האט געגעבן א קמיע, און דער קינד איז געזונט געווארן.

דער קינד איז אויפגעוואקסן, ער האט חתונה געהאט און ער איז געגאנגען וואוינען ביי זיין שווער'ס שטאט. לימים האבן זיי געהאט א קינד און דאס קינד איז געווארן קראנק און די דאקטוירים האבן נישט געקענט העלפן. ביז איינער האט זיך דערמאנט אז דער טאטע פון דעם קינד האט דאך א קמיע פון ישמח משה. מען האט עס אויפגעזוכט און געטראפן און מ'האט עס געוואלט נוצן פאר קינד, זיי האבן אבער נישט געוואוסט

צי מ'מעג נעמען א קמיע וואס דער ישמח משה האט געשריבן פארן טאטן און עס נוצן פארן קינד.

האבן זיי באשלאסן אז זיי גייען עפענען די קמיע און זען וואס ס'שטייט דארט און לויט דעם וועלן זיי אפשר קענען וויסן צי מ'מעג עס נוצן פאר קינד. האבן זיי עס געעפנט און געזען שטיין דארט 3 נעמען, קיין איינס פון די נעמען איז נישט געווען פון די טאטע נאר 2 דערפון איז געווען דעם קינד'ס נאמען, האבן זיי פארשטאנען אז זיי דארפן צוגעבן פארן קינד דעם דריטן נאמען. זיי האבן אזוי געטון און דאס קינד איז געזונט געווארן.

מיט א קמיע איז א קונץ?!

אין שטאט קליינווארדיין האט מען געגראבן א קוואל צו בויען א מקוה, אבער מען האט נישט געטראפן קיין וואסער. איז מען געגאנגען צו רבי הירש מרימנוב זי"ע און ער האט געבעטן א גרויסע סכום געלט כדי צו געבן א ברכה אז מען זאל טרעפן א קוואל.

איז געגאנגען די קהלה און געמאכט אן אסיפה, האט איינער אנגעטראגן מען זאל פרובירן אין אוהעל ביים ישמח משה זי"ע, אפשר דארט וועט עס קאסטן ביליגער. איז מען טאקע געגאנגען קיין אוהעל און פאר א צענער האט דער ישמח משה דערלאנגט א קמיע. מען האט מיט דעם קמיע געטראפן א קוואל און מען האט געמאכט א מקוה.

מיט א צייט שפעטער האט רבי הירש געפרעגט וואס גייט פאר אין קליינווארדיין, צי מען דארף מער נישט קיין מקוה? האט מען אים געזאגט זיי האבן פרובירט אין אוהעל פאר ביליגער. האט רבי הירש געפרעגט און וואס האט דער אוהעלער רב געטון, האט מען אים געזאגט ער האט געגעבן א קמיע. האט ער געזאגט מיט א קמיע איז א קונץ?! לאמיר זען אָן א קמיע...

עסיג אנשטאט זופ

עס איז באקאנט די גרויסע עבודה וואס דער צדיק האט אפגעראכטן ביים עסן, און דאס גאנצע עבודה איז געווען גאר הויכע זאכן און מיט א יראה עילאה מאוד.

איין נאכט ווען דער צדיק האט געענדיגט דאווענען מעריב און געוואלט גיין טועם זיין, האט ער געזען אז דער שמש האט איינגעדרימלט, דער ישמח משה האט אים נישט געוואלט אויפוועקן, איז דער ישמח משה אריין אין קאך און אליין גענומען דאס זופ און געגעסן, ווען ער האט געזען אז עס איז נישט דא קיין פלייש, האט ער געבענטשט און זיך געגאנגען צולייגן.

דעם קומענדיגן טאג האט די רביצין געפרעגט דעם שמש פארוואס ער האט נישט געגעבן קיין עסן פארן רבי'ן, האט דער שמש געזאגט אז ווען ער האט זיך דערוועקט האט ער געהערט ווי די רבי בענטשט שוין, האט ער זיך פארגעשטעלט אז ער האט שוין אליין גענומען דאס עסן.

ווען די רביצין איז אריין אין קאך האט זי געזען וואס דא איז געשען, אז דער הייליגער ישמח משה האט געגעסן עסיג אנשטאט זופ. ווען זי האט געפרעגט דעם ישמח משה ווי אזוי ער האט געקענט עסן עסיג, האט דער ישמח משה געזאגט אז ער האט גארנישט געשפירט, נאר אז די זופ איז געווען אביסל זויער.

ער האט אסאך עוסק געווען אין צדקה וחסד אויף א מורא'דיגע וועג, בפרט פאר עניי ארץ ישראל וואס

ערשטע דרוק פונעם ספר ישמח משה

דער אוהל הק' אויפן בית החיים אין שטאט אוהעל

דער צדיק האט גרויסע סכומים געשיקט קיין ארץ ישראל פאר די ארימעלייט דארט. ווען מען פלעגט קומען מזכיר זיין פאר א ישועה האט ער געהייסן געבן צדקה פאר עניי ארץ ישראל און אידן זענען געהאלפן געווארן מיט גרויסע ישועות דורך דעם.

וימת משה עבד ה'

שבת קודש פרשת מטות מסעי, כ"ח תמוז תר"א, (גענוי ווי ס'געפאלט דאס יאר – תשפ"ד), ווען דער צדיק איז געווען 81 יאר אלט, האט ער גערופן זיינע קינדער און אייניקלעך, און זיי מוסר געזאגט און געגעבן א דרך אין עבודת ה'.

שבת נאכמיטאג ביי מנחה, בעת רעווא דרעווין, האט דער צדיק געדאווענט מנחה, און עס איז געווען א פלא פאר די מענטשן אז ער האט געדאווענט די וואכעדיגע שמונה עשרה. ווען דער צדיק איז אנגעקומען צום ברכה פון השיבנו אבינו, ווען ער האט געזאגט די ווארט "לתורתך" יצאה נשמתו בטהרה און ער איז דאן נסתלק געווארן, און מען האט אים באערדיגט דארט אין אוהעל.

ער האט איבערגעלאזט הייליגע דברי תורה, ספר ישמח משה על התורה ותנ"ך, ספר תפלה למשה על תהילים און שו"ת השיב משה.

ער האט איבערגעלאזט זיינע קינדער, הרה"ק רבי אלעזר ניסן אב"ד דרהאביטש זי"ע, פאטער פון הרה"ק דער ייטב לב מסיגוט זי"ע און זיין טאכטער הרבנית הצדקת מרת חנה ע"ה, אשת הרה"ק רבי אריה לייב ליפשיץ בעל אריה דבי עילאי זי"ע.

ווי אויך זענען אסאך צדיקים און גאונים פון יענעם דור געווען זיינע תלמידים. צווישן זיי ציילט זיך הרה"ק רבי צבי הירש בעל אך פרי תבואה מליסקא זי"ע, הרה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע, הרה"ק רבי יואל אשכנזי אב"ד זלאטשוב זי"ע, הרה"ק רבי מנחם מענדל פאנעט מדעעש זי"ע און הגה"ק רבי יהודה גרינפעלד מסעמיהאלי זי"ע, פאטער פונעם מהרש"ג.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מיצר ודואג על חורבן בית המקדש

שטייענדיג אצינד אין די טעג וואס מיר אלע קלאגן אויפן חורבן בית המקדש, ווען מיר האפן און בעטן אז 'שיבנה בית המקדש במהרה בימינו', די דריטע בית המקדש זאל שוין אראפקומען גרייט פון הימל, און משיח זאל אונז אויסלייזן פונעם ביטערן גלות, איז נישט מעגליך נישט צו שרייבן איבער די געוואלדיגע און אויסנאמליכע ציפיה לישועה וואס מען האט געזען ביים הייליגן ישמח משה, אויף א פארנעם וואס מען האט נישט געזען ערגעץ אנדערש.

דער צדיק האט זיין גאנץ לעבן, אפילו ביז זיין לעצטע אטעם, געווארט און געהאפט אויף ביאת המשיח. אויף יעדן רעש וואס

ער האט געהערט האט ער געפרעגט אויב משיח איז געקומען.

ווען ער פלעגט זיך צולייגן האט ער געבעטן דעם משמש אז אויב ער הערט עפעס א רעש זאל ער אים אויפוועקן, ווייל עס איז זיכער שופר של משיח. ווי עס ווערט דערציילט האט ער געהאט זיין שטעקן גרייט ביי זיין בעט, אז אויב משיח קומט זאל ער זיין גרייט צו גיין מקבל פנים זיין משיח צדקנו.

צדיקים בדורו האבן מעיד געווען אז דער צדיק האט געהאט א ניצוץ פון די נשמה פון ירמיה הנביא.

"ער איז דא!"

איין יאר ערב פסח האט מען געוואוסט אז דער בן יחיד, הרה"ק רבי אלעזר ניסן זי"ע, זאל אנקומען אויף יו"ט פסח, און דער הייליגער ישמח משה איז געגאנגען אין מקוה זיך גרייטן אויף מצות באקן.

ווען דער ישמח משה זי"ע איז צוריק געקומען פון די מקוה, איז מען ארייננעלאפן צום רבי'ן און מודיע געווען פארן ישמח משה, "ער איז דא, ער איז דא". דער הייליגער ישמח משה איז געווארן זייער באגייסטערט און זיך אנגערופן, "לאמיר שנעל גיין אים מקבל פנים זיין." און געפרעגט וואו ער איז. האט מען אים געזאגט אז ער איז ביים רבי'ן אין שטוב. האט דער צדיק געזאגט, ביי מיר אין שטוב?! נו דארף מען זיך אוודאי צואיילן.

אנקומענדיג אין שטוב פרעגט ער ווייטער מיט איין אטעם, וואו אין שטוב געפינט ער זיך? אין וועלכע צימער? האט מען אים געזאגט ביים רבי'ן אין צימער. איז דער צדיק אריינגעלאפן מיט איין אטעם אין זיין שטוב, און פרעגט פונעם זון רבי אלעזר ניסן, "וואו איז ער?"

דאן האבן די שטוב מענטשן זיך געכאפט אז דער ישמח משה האט געמיינט אז מען רעדט פון משיח. ווייל ביים ישמח משה האט די ווערטער "ער איז דא", געמיינט "ביאת המשיח".

פארוואס האט מען מיר פארשעמט?

הגה"צ רבי נתן אלי' גוטמאן ז"ל שרייבט אין א בריוו צום הייליגן מחנה חיים זי"ע, א באגלייבטער מענטש האט מיר דערציילט, אז דער ישמח משה פלעגט אים הייסן יעדן יאר בשעת הבציר, ער זאל אים מאכן א פאס וויין אויף אזא אופן אז די בוצרים זאלן זיין אידן, ווייל במהרה יבנה בית המקדש, זאל ער קענען מקריב זיין דערפון נסכים', און ער ענדיגט דעם בריוו: "וידוע שלא שח שיחת חולין מימיו" – עס איז באוואוסט אז ער האט נישט גערעדט קיין שיחת חולין קיינמאל.

הרה"ק מסאטמאר זי"ע האט דערציילט וואס ער האָט געהערט מקובל מפי מגידי אמת, אז דער ישמח משה האט אמאל שמחת תורה ביי די פערטע הקפה זיך אנגערופן: "ברוך הבא משה רבינו, דו ביסט עדות אז איך האב קיינמאל נישט פארפעלט עפעס מקיים צו זיין פון דיין תורה, אפילו כקוצו של יו"ד. און פארוואס האט מען מיר אזוי פארשעמט פון הימל; איך האב אזוי געווארט אויף די גאולה און ס'איז נאכנישט געקומען.

עס איז דא א צווייטער נוסח, אַז דער ישמח משה האט געהייסן זינגען לכבוד משה רבינו דעם חרוז ישמח משה, און פון דעמאלט אן איז עס נקבע געווארן אינעם נוסח ההקפות פון בית סיגוט צו זינגען ישמח משה ביי די פערטע הקפה.

אויך האט דער צדיק סוף ימיו זיך אויסגעדריקט מיט די ווערטער: רבוש"ע, ווען איך וואלט געוואוסט אין מיינע יונגע יארן אז איך וועל ווערן אלט און משיח וועט נאכנישט דא זיין, וואלט איך דאס נישט אויסגעהאלטן. אבער רבוש"ע, דו האסט מיר אויסגענארט פון טאג צו טאג, נו, איז דען א קונץ פון דיר רבוש"ע אויסצונארן אן אלטן נאַר...

יתגדל ויתקדש שמיה רבא!

הרה"ק מסאטמאר פלעגט דערציילן וואס ער האָט געהערט פון א זקן אחד וועלכער איז געשטאנען דערביי, אז דער ישמח

משה האט אמאל הושענא רבה געזאגט: "רבונו של עולם, אויב קלערסטו אז דאס וואס איך בין מתפלל אזויפיל אויף די גאולה איז צוליב מיין טובה, בין איך מקבל אויף מיר איך זאל נישט האבן קיין שום חלק דערין, נאר ס'זאל נתרבה ווערן דער כבוד שמים. און אויב ווערסטו מיינען אז איך האף כאטש צו האבן אַ חלק אין עולם הבא, בין איך דאס אויך מקבל אז אפילו איך זאל גיין אין שאול תחתית און קיינמאל נישט זען קיין ליכטיגקייט, פונדעסטוועגן וויל איך ס'זאל זיין: יתגדל ויתקדש שמיה רבא!"

איינמאל איז דער ישמח משה געפארן אויף א וואגן אינאיינעם מיטן רבי'ן פון לובלין זי"ע. אויפן גאנצן וועג זענען זיי אנטקעגן געגאנגען אידן וועלכע האבן זיי מקבל פנים געווען מיט גרויס כבוד.

דער ישמח משה איז זייער נתפעל געווארן דערפון, האט ער זיך אנגערופן: וויאזוי וועט נאָך זיין ווען משיח צדקינו וועט קומען, און גאנץ כלל ישראל וועט אים גיין אנטקעגן, ווי שיין וועט זיין די בילד! האט אים דער לובלינער געענטפערט: "אוודאי, אוודאי, דעמאלט וועט זיין ישמחו השמים ותגל הארץ, און מיר וועלן אַראָפקוקן פון הימל".

דער ישמח משה האט בשעת מעשה געטראכט אז דאס וואס דער רבי פון לובלין האָט גענוצט דעם לשון "מיר" וועלן אראפקוקן, האָט ער אינזין געהאט נאר אויף זיך. אבער ער (דער ישמח משה) וועט זיכער נאך זוכה זיין מקבל צו זיין פני משיח צדקינו בחיים חיותו. אזוי גרויס איז געווען זיין בטחון אין ביאת הגואל (גדולת יהושע ח"ב עמ' לו).

זיין זון מרן הגה"ק רבי אלעזר ניסן זי"ע וועלכער האָט צוגעזען דאָס גרויסע צער פון זיין טאטן אז דער בית המקדש איז נישט אויפגעבויט געוואָרן בימיו, האָט אים אמאל פרובירט צו טרייסטן, טייטשנדיג דעם מאמר חז"ל: "כל שלא נבנה ביהמ"ק בימיו כאילו נחרב בימיו". האָט ער עס ממתיק געווען ווי פאָלגענד: דער עיקר וואָס דער חורבן בית המקדש האָט מכפר געווען אויף אידן, איז צוליבן גרויסן צער פון יענעם דור וואָס דער בית המקדש איז חרוב געוואָרן אין זייער זמן, וועלכעס איז נישט זיך משער צו זיין. אַזוי אויך אין אונזערע דורות ווער ס'איז זיך משים על הלב דאָס ענין פונעם חורבן, וואַרט ווען וועט עס שוין אויפגעבויט ווערן, און קוקט אַרויס עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו, אוי לנו כי פנה היום ואין קול מבשר טוב וכו', און איז זיך מצער אויפן שפלות פון אידישע קינדער און גלות השכינה, איז אַזאַ איינער מכפר דעם עון הדור פונקט ווי ס'וואָלט חרוב געוואָרן דער בית המקדש בימיו, וואָס דעמאָלט איז עס געווען אַ כפרה פאַר אידן. האָט אים זיין טאַטע דער ישמח משה געענטפערט: בני נחמתני! (ייטב פנים מאמר "יפה לעינים" אות א, ששמעו מאביו הק' רבי אלעזר ניסן זי"ע).

טייערע ליכטיגע קינדערלעך!

מיר האלטן אינמיטן די מעשה מיט מלכה די-פראנס וועלכע פלעגט צושטעלן אלעס פארן הייליגן רש"ש אין צייט וואס ער איז געגאנגען צום כותל. איינמאל איז זי געווארן אומגעווארפן און שטארק פאוואונדעט דורך א יונגער שייגעצ'ל, נישט קיין צווייטער ווי א בן יחיד פון די אל-חאסאני משפחה, פון די גרעסטע אראבישע משפחות. זי איז געלעגן אויף די ערד שרעקליך פאר'חלש'ט. די גאנצע מארק איז צוזאמגעלאפן, מען האט איר אויפגעהויבן, ארויפגעלייגט אויף א וואגן און מען האט איר אזוי אהיימגעפירט.

די גאסן פון חברון און די גאסן פון ירושלים זענען געווען איבערגעדרייט; מלכה די-פראנס שוועבט צווישן לעבן און טויט.

נישט אלע האבן געוואוסט ווער עס האט עס געטון, ווייל

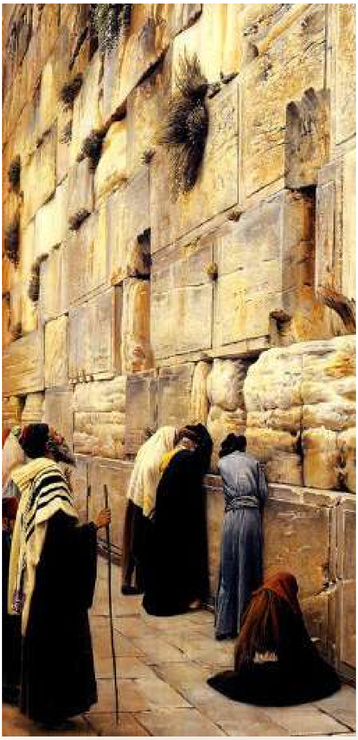

אידן גיסן זיך אויס זייער הארץ ביים כותל

דער שייגעצ'ל האט עס אפגעטון זייער שנעל, און אנטלאפן. שנעל שנעל איז ארומגעגאנגען א קלאנג אין ירושלים וואס האט פאסירט מיט מלכה די-פראנס. אזוי ווי מלכה די-פראנס איז אהיימגעקומען, האט מען גלייך געברענגט א דאקטער, זייער זייער א טייערער חשוב'ער דאקטער. דער דאקטער קומט אריבער און ער טוט אונטערזוכן מלכה די-פראנס.

אזוי אינמיטן אונטערזוכן פארציילט דער דאקטער פאר די שטוב מענטשן, **זאלט איר וויסן איך קום יעצט פון עפעס א חשוב'ע אראבישע משפחה, פון די אל-חאסאני משפחה**, ווייל זיי האבן אויך עפעס א קינד דארטן, זייער'ס א בן יחיד'ל איז פלוצלינג עפעס שרעקליך קראנק געווארן, עס קוקט אויס ווי ער האלט ביים שטארבן, ער איז פארליזירט ער רירט נישט קיין איין אבר, ער

לעשט זיך אויס יעדע רגע, עס זעט אויס ווי אט אט שטארבט ער. במילא בין איך אוועק געגאנגען פון דארטן איך האב סייווי נישט וואס צו טון, בין איך אהערגעקומען דא. **דער דאקטער האט אפילו נישט געוואוסט אז עס איז פארבינדן איינס מיט די צווייטע.**

און אזוי, אין צייט וואס דער דאקטער האלט אינמיטן אונטערזוכן און געבן די ריכטיגע מעדעצינען פאר די חשוב'ע פרוי מלכה די-פראנס, הערט מען קלאפן אויף די טיר. עס איז געקומען די עלעגאנטע חשוב'ע אראבערס פון די אל-חאסאני משפחה, דער טאטע מיט די מאמע פון דעם שייגעצ'ל זענען געקומען און זיי וויינען ביטערליך ביי די טיר.

דער דאקטער זעט זיי און זאגט גלייך, "איך האב אייך שוין געזאגט אז איך קען גארנישט טון."

"ניין, אונז ווילן מלכה די-פראנס זאל מוחל זיין פאר אונזער זון."

דער דאקטער זאגט, "קומט'ס אריין." און די שטוב מענטשן האבן זיי אריינגעלאזט צו די פרוי.

מלכה די-פראנס האט קוים געקענט עפעס רעדן אווארט פון מויל, און זי זאגט, "יא, זייער'ס א קינד האט מיך געוואלט אומברענגען און פאר דעם וועט ער שוין שטארבן, ער וועט נישט האבן קיין רפואה!"

די אונטערשריפט - די חתימה - פון הרה"ק רבי שלום שרעבי זי"ע דער רש"ש

זיי האבן אויסגעבראכן אין א געוויין. עס איז אפילו געקומען די פאשא'ס פרוי, און עס איז אפילו געקומען דער קאדי, עס זענען געקומען פילע חשוב'ע מענטשן פון די אראבערס זיך בעטן און וויינען ביי מלכה די-פראנס אז זי זאל מוחל זיין דעם שייגעץ.

מלכה די-פראנס האט געזאגט אז די איינציגסטע וועג וויאזוי זי קען מוחל זיין איז, אז זיי זאלן אריבערברענגען זייער בן יחיד'ל - דער וואס האלט שוין ביים שטארבן - צו די כותל המערבי אז יעדער זאל אים זען. זייענדיג דארטן אין זיין בעט, ער וועט זיך נישט רירן קיין אבר, זאל ער זאגן מיט וויפיל כח ער האט נאך פאר יעדן איינעם וואס ער האט געטון, און ער זאל זיך מתוודה זיין זיך אויסוויינען און תשובה טון הויעך, און זיך פארנעמען הויעך נישט צו טשעפענען מער קיין שום איד. נאר אויב ער וועט דאס טון וועט ער האבן א רפואה.

מלכה די-פראנס איז געווארן בעסער און בעסער ברוך ה', די מעדעצינען האבן שנעל געארבעט.

די גאנצע שטאט איז זיך צוזאמגעלאפן צום כותל המערבי. יעדער האט געהערט וואס מלכה די-פראנס האט געלאזט וויסן וואס דער אל-חאסאני אינגעלע דער שייגעצ'ל דארף טון, איז יעדער זיך צאמגעקומען צום כותל, די אידן און להבדיל די אראבערס. פארשטייט זיך

אל-חאסאני - שטייט פון אויבן און דרש'נט

ציון הקדוש פונעם הייליגן רש"ש אויפן הר הזיתים

אוודאי דער הייליגער צדיק און קדוש ר' שלום שרעבי איז אויך דארטן געווען.

אזוי ווי מען האט געברענגט דעם שייגעצ'ל האט יעדער געזען ווי ער ליגט ווי א שטיק האלץ און ער קען זיך נישט רירן. פלוצלינג האט מען געהערט ווי ער וויינט, און ער זאגט אויף אראביש אז ער בעט אז מלכה די-פראנס זאל אים מוחל זיין, און ער וועט מער קיינמאל קיין שלעכטס נישט טון פאר קיין אידן, **און ער בעט זיך זייער שטארק אז די אידן זאלן פאר אים פועל'ן א רפואה.**

דער גרויסער צדיק וקדוש ר' שלום שרעבי איז צוגעגאנגען צום שייגעצ'ל, אויסגעשפרייט זיינע הייליגע הענט און מתפלל געווען אז דער אויבערשטער זאל מאכן א גרויסע נס און ווייזן אז עס איז דא איין באשעפער אויף די וועלט, און דורכדעם וואס ער וועט געזונט ווערן וועט יעדער זען אז מען קריגט זיך נישט מיט די אידן, מען קריגט זיך נישט מיט די הייליג פאלק וואס איז צוגעבינדן צום אויבערשטן וואס ער איז דער באשעפער פון די וועלט און דער גאט פון די אידן, און ער טוט נקמה נעמען פאר ווער עס טוט עפעס שלעכטס פאר זיין פאלק. און ער האט געבעטן אז פאר די כבוד פון די אידן, די כבוד פון ארץ ישראל, די כבוד פון די הייליגע בית המקדש, זאל דער אויבערשטער שיקן א רפואה פאר דעם שייגעצ'ל.

אזוי ווי ר' שלום שרעבי האט געענדיגט די תפילה האבן אלע אויסגעשריגן הויעך, "אמן!"

אזוי ווי ער האט געענדיגט די תפילה, איז דער גרויסער צדיק ר' שלום שרעבי זיך אהיימגעגאנגען, און פלוצלינג זעט מען נישט מער און נישט ווייניגער ווי דער פארליזירטער שייגעצ'ל זעצט זיך אויף, דערנאך שטעלט ער זיך אויף, ער איז געזונט און שטארק!! מען נעמט אים אהיים, און ער קען שוין אפילו שטופן די בעטל מיט וואס מען האט אים געברענגט אהער...

און יא קינדערלעך, דער שייגעצ'ל האט קיין שלעכטס קיינמאל נישט געטון פאר קיין אידן.

שפעטער איז ער געווארן דער קאדי דער הויפט פון די אראבערס, און ער האט נאר טובות געטון פאר אידן, רעספעקטירט אידן, און חשוב געהאלטן די אידן פון ארץ ישראל און פון ירושלים. ער האט נאר גוטס געטון פאר זיי, און זיך גוט אויסגעלערנט אז מען טשעפעט נישט קיין אידן.

זאל דער אויבערשטער טאקע העלפן בימים ההם בזמן הזה, אז די אראבערס זאלן טאקע נאר גוטס טון פאר אידן און חלילה נישט שעדיגן קיין שום אידיש קינד, און מען זאל שוין זוכה זיין צו אויסגעלייזט ווערן פון די ביטערע גלות במהרה בימינו. ■

הילולא דצדיקיא

הרה"ק רבי אלעזר ב"ר אלימלך זי"ע (ווייסבלום) מליזענסק • יארצייט דאנערשטאג כ"ח תמוז

ער איז געבוירן אין שטאט שינאווא, בשנת תק"ב, אלס דער בכור צו זיין טאטן הרה"ק רבי אלימלך בעל נועם אלימלך מליזענסק זי"ע, בן הרה"ק רבי אליעזר ליפמאן זי"ע, און צו זיין מאמע הרבנית הצדקת מרת שפרינצא ע"ה, בת הרה"ק רבי אהרן רוקח זי"ע, אחיו של הרה"ק רבי אלעזר בעל מעשה רוקח אב"ד אמסטרדם זי"ע.

ווערט געברענגט, אז בערך בשנת תק"א איז דער פעטער דער הייליגער בעל מעשה רוקח זי"ע געפארן קיין ארץ ישראל, איז ער דאן אריבער געפארן צום שטוב פון זיין ברודער הרה"ק רבי אהרן זי"ע, און בעפאר ער האט זיך געזעגנט פונעם ברודער האט ער געבעטן, אז ער זאל ברענגען אלע קינדער ווייל ער וויל זיי בענטשן.

ווען עס איז געקומען די רייע אויפן צדקת מרת שפרינצא ע"ה די רעבעצין פונעם הייליגען רבי ר' אלימלך זי"ע, האט די פעטער איר געבענטשט און געזאגט, די וועסט בקרוב האבן א קינד, און די זאלסט אים ריפן מיטן נאמען אלעזר נאך מיר, עס איז נישט זיכער אויב ווען דער קינד איז געבוירן געווארן איז שוין געווען נאכן הסתלקות פונעם פעטער אדער ער האט נאך דאן געלעבט.

ער איז געווען א איש קדוש מאוד און א צדיק יסוד עולם, ער איז געווען א בקי נפלא בתורת הנגלה והנסתר און א חריף עצום בתורה, אבער דער צדיק האט באוויזן צו מסתר זיין די הייליגע עבודת הקודש און זיין גרויסן כח רוב פון זיין לעבן, די צדיקים וקדושים בדורו האבן מעיד געווען, אז דער צדיק איז געווען למעלה מהשגותינו, ער האט גאר אסאך עוסק געווען בצדקה וחסד מיט א געוואלדיגע הסתר נפלא, ער האט אסאך עוסק געווען מיט זיינע געוואלדיגע כוחות אינעם סעודת מלווה מלכה סעודות דוד מלכה משיחא, וואס דאן האט דער צדיק גע'פועל'ט גרויסע ישועות חוץ לדרך הטבע ממש, ער איז געווען א בעל מופת עצום און א גרויסע פועל ישועות בקרב הארץ, און טויזענטער פון זיין טאטן'ס תלמידים האבן זיך מדבק געווען אין דעם צדיק וקדוש נאכן הסתלקות פון זיין גרויסע טאטע זי"ע.

גאנץ אנפאנג אלס קינד איז דער קינד אלעזר געווען א פשוט קינד אזוי ווי אלע קינדער אין זיין יארגאנג, אבער זיין גרויסע טאטע דער הייליגער רבי אלימלך מליזענסק זי"ע האט אויף דעם קינד געהאלטן א שטארק אויג און האט דעם קינד מגדל געווען און געלערנט גאר אסאך תורה מיט זיין בכור, און דער טאטע דער הייליגער רבי אלימלך זי"ע האט געזאגט בזה"ל, "איר וועט זעהן ביי זיין בר מצוה".

ווען עס איז געקומען נאנט צו זיין בר מצוה, האט זיין טאטע געלאזט ריפן דעם שניידער צו מאכן קליידער פארן בר מצוה בחור, און דער טאטע דער הייליגער רבי אלימלך זי"ע האט געהייסן פארן שניידער צו מכוון זיין כוונות ביים מאכן די קליידער, אז עס זאל זיין לכבוד השי"ת, און ער האט געזאגט פארן שניידער, אז בשעת ער שנייט די סחורה זאל ער זאגן בזה"ל, "הנני חותך כתפיים עבור אלעזר, שלא יוכל לנוע בכתפיו ולא יוכל להרים ידיו וחלציו, רק עבור הבורא יתברך שמו".

אויך ווערט דערציילט, אז ווען דער סופר האט געענדיגט שרייבן די תפילין פאר נייעם בחור אלעזר, האט דער טאטע געבעטן פונעם סופר אז ער זאל אים ברענגען די בתים און זיי לאזן ביי אים אינדערהיים איבער נאכט, יענע נאכט האט דער צדיק דער הייליגער רבי אלימלך זי"ע געוויינט בדמעות שליש און די טרערן האבן אנגעפילט די בתים, צופרי האט ער געלאזט די בתים טריקענען, און דאן האט ער געהייסן פארן סופר אריין לייגן די פרשיות אין די תפילין.

לפלא אזוי ווי דער בחור אלעזר איז ארויס פון מקו' דאס ערשטע מאל און האט אנגעטון די קליידער צום בר מצוה, האט מען גלייך דערזעהן א פארענדערונג אז ער איז איבער געדרייט געווארן צו א אנדערע מענטש, און נאכדעם וואס זיין טאטע האט אים דאס ערשטע מאל געלייגט תפילין, האט דער צדיק אנגעהייבן וואקסן בתורה ובקדושה, און נישט אסאך נאכדעם האט מען אים שוין מער נישט דערקענט.

עס איז באקאנט וואס דער טאטע דער הייליגער רבי אלימלך זי"ע

האט געהאלטן פון דעם קינה, ער האט אים כסדר משבח געווען און גערעדט פון זיין גדלות בתורה און זיין געוואלדיגע התנהגות דקדושה, און עס איז באקאנט וואס דער טאטע האט אמאל אויף די עלטערע יארן געזאגט בזה"ל, "איין זכות האב איך אז איך לעב נאך אויף די וועלט, און דאס איז די זכות וואס איך האלט אויס מיין לעז'שע", אויך איז דער צדיק רבי אלעזר געווען באוויסט מיט זיין געוואלדיגע עניוות, און דער טאטע האט זיך אמאל אויס געדריקט אויפן זוהן בזה"ל, "אויב וואלט מיין זוהן אלעזר געוויסט זיין גרויס חשיבות, וואלט ער געקענט ברענגען משיח".

ער האט חתונה געהאט מיט הרבנית הצדקת די טאכטער פון הגה"ק רבי ישראל צבי הירש ליפינער אב"ד גרודזיסק זי"ע, ליידער איז דורך אפאר יאר אין דער צדיק האט נישט געהאט קיין קינדער פון די רעבעצין, איז ער אריבער צום טאטן און זיך מזכיר געווען, אז ער זאל געהאלפן ווערן מיט א קינד.

האט דער טאטע דער הייליגער רבי אלימלך זי"ע געזאגט פארן זוהן, אויב ווילסטו אראפ ברענגען א נייע נשמה אויף די וועלט מיט די רעבעצין, האב איך צוויי תנאים, איינס אז דאס קינד וועט נאר לעבן 13 יאר אויף די וועלט, און דאס צווייטע איז אז די רעבעצין וועט ל"ע נפטר ווערן ביים געבוירן דעם קינד, די רעבעצין האט צו די תנאים מסכים געווען, און כך הוה ביז א יאר איז צו זיי געבוירן געווארן א קינד, די רעבעצין איז ל"ע נפטר געווארן גלייך, און 13 יאר שפעטער איז דאס קינד נפטר געווארן, מי לנו במקום קדושים.

לגבי די זיווג שני פונעם צדיק רבי אלעזר זי"ע איז דא צוויי נוסחאות, איינס איז אז דער צדיק האט חתונה געהאט בזיווג שני מיטן טאכטער פון הרה"ק רבי שמואל משינאווא זי"ע.

די צווייטע ניסוח איז, אז נאכדעם וואס די זיווג ראשון איז נפטר געווארן, האט מען פארן צדיק אנגעטראגן שידוכים מיט טעכטער פון גרויסע גבירים און צדיקים מיוחסים בדורו, אבער דער צדיק האט צו קיין איינע פון די שידוכים נישט מסכים געווען, איין טאג האט מען געזאגט בדרך בדיחותא, אז אפשר איז ער מסכים צו א שידוך טון מיטן טאכטער פון הערשיל הארבאטקע, וואס איז געווען מפורסם אלס א גאר פשוטע איד, לפלא האט דער צדיק גלייך מסכים געווען צום שידוך, און מיט די רעבעצין האט זיך דער צדיק מתייעץ געווען אין אלעם אפילו אין ענינים פון רבנות און אויך אין דברים נשגבים.

עס ווערט געברענגט אין ספר פרקי דר' אלעזה, אז איינמאל איז א איד געקומען זיך מזכיר זיין ביים צדיק רבי אלעזר מליזענסק זי"ע אז ער איז נאכנישט געהאלפן געווארן מיט קיין זש"ק, האט דער צדיק געזאגט, אז פאר דעם הזכרה ברויך ער אויך האבן די רעבעצין, ווען די רעבעצין איז אריין געקומען האט דער צדיק איר געזאגט, דער איד דא האט נאכנישט זוכה געווען צו קיין קינדער און די מעשה איז אזוי.

דער איד האט געהאט געטון א שידוך מיט דיר מיין רעבעצין אלס מיידל, און נאכן תנאים האט ער אפ געלאזט די שידוך, און דערפאר קען ער נישט האבן קיין קינדער, בעט איך דיר די זאלסט אים מוחל זיין במחילה גמורה, האט די רעבעצין געזאגט פאר איר הייליג מאן, זיכער בין איך אים מוחל מיטן גאנצן הארץ, איך האב דאך ברוך השם געמאכט אזא גוטער טויש, איך האב באקומען אנשטאט דעם מיין הייליג מאן, און נאכדעם איז דער איד טאקע געהאלפן געווארן מיט קינדער.

דער צדיק רבי אלעזר זי"ע האט זוכה געווען צו א געוואלדיגע התקרבות פון זיין גרויסן טאטן דער הייליגער רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, דער צדיק רבי אלעזר האט זיך פראבירט זיין גאנץ לעבן שטארק צו באהאלטן פון מענטשן, ער האט גאר געטרייע באדינט זיין טאטן מיט אלעם, ווי עס איז מפורסם האט אים זיין הייליגע טאטע פארטרויט גאר שווערע שליחות און מיט גאר געהויבענע ענינים נשגבים.

אויך האט דער זוהן הרה"ק רבי אלעזר זי"ע אפ געשריבן די הייליגע דיבורים פון זיין טאטן, און ווי ער האט געזאגט האט אים זיין טאטע בחייו באפוילן בפיו קדוש, אז ער זאל דריקן זיינע דברי תורה נאך זיין הסתלקות, און טאקע אפאר יאר נאכן הסתלקות פון זיין טאטע האט דער צדיק געדריקט דעם הייליגען ספר נועם אלימלך.

דארט אינעם ספר הקדוש נועם אלימלך האט דער זוהן געשריבן א גאר הייליגע הקדמה ווי ער זאגט עדות אויפן טאטן, אז ער האט זיך זיין גאנץ לעבן מוסר נפש געווען פאר אנדערע אידן, אויסער וואס ער האט זיך מוסר נפש געווען אויף קדושת שמו יתברך, און דער הייליגער תפארת שלמה זי"ע האט געזאגט, אז אויב מען דריקט איבער דעם ספר נועם אלימלך, איז א מצוה אויך צו דריקן דעם הקדמה פונעם זוהן הרה"ק רבי אלעזר זי"ע.

כ"א אדר בשנת תקמ"ז ווען זיין טאטע דער הייליגער רבי אלימלך מליזענסק זי"ע איז נסתלק געווארן, האבן די תלמידים פונעם טאטן געוואלט אויף נעמען דעם זוהן רבי אלעזר אלס ממלא מקום, אבער דער צדיק מיט זיין גרויס עניוות און אפילו ער האט געלעבט אין א שרעקליכע דחקות, האט דער צדיק בכלל נישט געהאלטן אז ער איז ראוי צו זיין א מנהיג ישראל, און דערפאר איז ער צוזאמען מיט די תלמידים געפארן צו צדיקי הדור וואס זענען אויך געווען תלמידים פונעם טאטן, ער האט נישט געלאזט מען זאל אים אפילו ריפן מיטן טיטל "רבי".

אפילו נישט דינענדיג אלס רבי איז דער צדיק וקדוש געווען מפורסם אלס א גרויסע בעל מופת און א גרויסע פועל ישועות בקרב הארץ, הונדערטער אידן האבן זיך אין דעם צדיק מדבק געווען און געקומען מיט האלטן זיין עבודת הקדוש, הונדערטער מעשיות דערציילן אידן וואס האבן גע'פועל'ט גרויסע ישעות ביים צדיק צו דורך א ברכה אדער דורך א עצה ותושיה, דער צדיק האט געהאט א געוואלדיגע אהבת ישראל און עוסק געווען גאר אסאך אין צדקה וחסד אויפן וועג פון זיין גרויסן טאטן.

הרה"ק רבי יענקעלע מפשעווארסק זי"ע האט נאך געזאגט בשם זיין הייליגען שווער הרה"ק רבי אציקיל מפשעווארסק זי"ע, בשם דעם צדיק רבי אלעזר מליזענסק זי"ע, אז עס איז דא דריי זמנים וואס איז מסוגל צו מתפלל זיין אויף גשמיות:

א) מלווה מלכה,
ב) זאת חנוכה, (אדער אחרון של פסח)
ג) שמיני עצרת צופרי,

ער האט איבער געלאזט זיינע הייליגע קינדער:

- בנו הרה"ק רבי נפתלי מליזענסק זי"ע
- בנו הרה"ק רבי מנחם ישכר דוב מפשעווארסק זי"ע, אביו של הרה"ק רבי אלימלך רודניקער זי"ע
- חתנו הרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל שפירא השרף ממוגלניצא זי"ע
- חתנו הרה"ק רבי אלימלך געווירצמאן מליזענסק זי"ע
- חתנו הרה"ק רבי משה אליקין בריעה האפשטיין מקאזניץ זי"ע, בן הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע
- חתנו הרה"ק רבי שמואל זאנוויל בינדיגער מבארדיוב זי"ע
- חתנו הרה"ק רבי אהרן רובין מראפשיץ זי"ע
- חתנו הרה"ק רבי אלימלך ווייסבלום מרימנוב זי"ע, בן אחיו הרה"ק רבי אליעזר ליפא בעל אורח לצדיק זי"ע

נסתלק לגנזי מרומים כ"ח תמוז בשנת תקס"ו, ומנחתו כבוד איז אינעם דרויסענדיגע אוהל סמוך ונראה צו זיין הייליגען טאטן הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, ליידער ביים צווייטע וועלט מלחמה האבן די רשעים חרוב געמאכט דעם דרויסענדיגע אוהל ווי עס זענען געלעגן די קינדער און אייניקלעך פונעם הייליגען רבי אלימלך זי"ע.

אבער בדרך נס איז איבער געבליבן דעם ציון הקדוש פונעם טאטן ווי אידן זענען שופך שיח די גאנצע יאר, ובפרט אינעם טאג כ"א אדר די יארצייט פונעם צדיק, אויך האט מען בדרך נס געטראפן דעם מצבה פונעם צדיק רבי אלעזר זי"ע, און עס שטייט היינט אינעם אוהל פונעם טאטן.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

דער צדיק וקדוש רבי אלעזר מליזענסק זי"ע האט דאך נאכן הסתלקות פונעם טאטן נישט געוואלט נעמען דאס רבנות אלס ממלא מקום פונעם טאטן, נאר ער איז כסדר געפארן אלס תלמיד און חסיד צו אנדערע תלמידים פונעם טאטן און אויך צו אנדערע צדיקי הדור, צום הייליגען מגיד מקאזניץ זי"ע איז דער צדיק כסדר געפארן זייענדיג א מחותן מיטן מגיד, און האט זיך פאריפן אלס תלמיד און חסיד פונעם גרויסן מחותן.

אמאל ווען דער צדיק רבי אלעזר זי"ע איז געווען אויף שבת קודש ביים מחותן דער הייליגער קאזניצער מגיד זי"ע, מוצאי שבת קודש ווען מען האט זיך געגרייט צו מלווה מלכה, איז מען געקומען דערציילן פארן צדיק רבי אלעזר, אז מען ברויך יעצט נעמען דעם הייליגען מגיד מקאזניץ אין א גאר קאלטע מקוו', און טראץ וואס פארן מגיד איז דאס געווען סכנת נפשות ממש ווייל ער איז דאך געווען א חלוש מאוד זיין גאנץ לעבן.

אבער דער הייליגער מגיד האט זיך גע'עקשנ'ט אז מען זאל אים טראגן, וויבאלד א איד איז יעצט געקומען מזכיר זיין א מקשה לילד, און דער מגיד האט ווי באקאנט גע'פועל'ט גרויסע ישועות מיטן גיין זיך טובל'ן, און דערפאר האט ער מיט זיין גרויס אהבת ישראל נישט נאך געלאזט און געזאגט אז מען זאל אים שוין טראגן אין מקו'.

ווען דער צדיק רבי אלעזר זי"ע האט דאס געהערט האט ער געהייסן זאגן פארן הייליגען מגיד, אז ער ברויך שוין נישט גיין אין מקו', ווייל די יולדת האט שוין ברוך השם געבוירן דעם קינד בשעה טובה ומוצלחת, און טאקע נישט לאנג נאכדעם איז געקומען די גוטע בשורה, אז דאס קינד איז טאקע געבוירן געווארן געזונט און שטארק.

דעם אנדערן אינדערפרי ווען דער צדיק רבי אלעזר איז געווען ביים הייליגען מגיד מקאזניץ, האט אים דער הייליגער קאזניצער מגיד געפרעגט, ווי אזוי ער האט אזוי לייכט גע'פועל'ט א ישועה פאר די יולדת, האט דער הייליגער צדיק רבי אלעזר זי"ע דערציילט, אז זיין טאטע דער הייליגער רבי אלימלך מליזענסק זי"ע האט אים אמאל געזאגט, אז ער זאל זייער נזהר זיין אין סעודת מלווה מלכה, האט ער זיך דאן פראבירט צו איינ'טענה'ן מיטן טאטן, אז עס איז אים זייער שווער צו עסן מוצאי שבת.

האט אים זיין גרויסע טאטע דאן צו געזאגט, אז ער וועט קענען פועל'ן גרויסע ישועות וואס ער וועט וועלן, ביי סעודת מלווה מלכה,

האט דער זוהן רבי אלעזר זיך טאקע דאן אונטער גענומען צו עסן יעדע וואך מלווה מלכה, האט דער צדיק רבי אלעזר אויס געפירט, הערנדיג אז פארן מגיד איז א קאלטע מקו׳ ממש פיקוח נפש, האב איך זיך באנוצט מיטן טאטן׳ס הבטחה.

ווי באקאנט האט דער צדיק רבי אלעזר מליזענסק זי״ע זיין גאנץ לעבן געלעבט אין א שרעקליכע דחקות, אמאל בעפאר ער האט געברויכט חתונה מאכן איינע פון די קינדער האט ער געברויכט האבן געלט, איז ער געפארן צום הייליגען ראפשיצער רב זי״ע און געבעטן, אז דער ראפשיצער רב זאל אים געבן א מליצה בריוו צו זיינע חסידים אז זיי זאלן אים שטיצן.

ווען דער הייליגער ראפשיצער רב זי״ע האט געהערט די בקשה איז ער געווארן שטארק דערשראקן פונעם גרויסן דחקות פונעם צדיק רבי אלעזר, און ווי באקאנט האט דער הייליגער ראפשיצער רב זי״ע אסאך עוסק געווען צו העלפן די קינדער און אייניקלעך פונעם רבי אלימלך זי״ע, וואס האט צו געזאגט צו מגין זיין אויף די וואס העלפן זיינע יוצאי חלציו, דעריבער האט דער הייליגער ראפשיצער רב זי״ע געזאגט, אז ער וועט פרעזענליך ארום פארן מיט אים צוזאמען שטעלן געלט.

פארשטייט זיך אז ווי דער הייליגער ראפשיצער רב איז אנגעקמען מיטן צדיק רבי אלעזר, האבן אידן געגעבן גרויסע סכומים לויט וויפיל דער ראפשיצער רב האט געהייסן, און יעדער וואס האט געגעבן האט דער צדיק רבי אלעזר שיין אנגעוואונטשן, אבער דער הייליגער ראפשיצער רב האט באמערקט, אז פארן בעל אכסניא האט דער צדיק רבי אלעזר בכלל נישט געוואנטשן קיין ברכה.

האט דער הייליגער ראפשיצער רב זי״ע געזאגט פאר רבי אלעזר, פארן בעל אכסניא וואלט געווען א שיינע זאך אויב איר וואלט אים געגעבן א גאר שיינע ברכה, וויבאלד ער האט דאך אונז אריין גענומען די גאנצע צייט און אזוי שיין מכבד געווען, האט דער צדיק רבי אלעזר געזאגט פארן ראפשיצער רב, דעם בעל אכסניא ברויך איך נישט בענטשן, ווייל דער טאטע דער הייליגער רבי אלימלך זי״ע שטייט דא אין בענטשט דעם בעל אכסניא, אזוי ווי דער הייליגער ראפשיצער רב האט דאס געהערט האט ער געזאגט, אזוי איר זעהט דעם טאטן דא שטיין, ברויכט איר דאך מיך שוין נישט דא, ווייל איר ברויכט דאך נישט מיין הילף.

הרה״ק רבי איציקל מפשעווארסק זי״ע האט דערציילט, אז ער האט געזעהן בכתב יד קדשו פון הרה״ק רבי אליעזר מדזיקוב זי״ע, וואס האט געברענגט בשם דעם צדיק וקדוש רבי אלעזר מליזענסק זי״ע, אז ביי מלווה מלכה איז א גרויסע עת רצון פאר איד צו בעטן אויף גשמיות, און דער צדיק רבי איציקל זי״ע האט מסביר געווען די סיבה מיט א משל.

אמאל האט א קעניג געלאזט וויסן אין א געוויסע שטאט, אז ער קומט באזיכן דעם שטאט, און כאטש די איינוואוינער פון שטאט זענען געווען גרויסע ארימעלייט, האבן זיי זיך שטארק אנגעשטרענגט אנצוגרייטן א שיינעם קבלת פנים פארן קעניג, מען האט געגרייט פון אלע מעדנים א הערליכע סעודה לכבודו פונעם קעניג, מען האט בכלל נישט דערקענט אז די מענטשן פונעם שטאט זענען געפערליך געדרוקט אין פרנסה.

אבער ווען עס איז געקומען די צייט ווען דער קעניג האט זיך געזעגנט פון די שטאט, האבן זיך די מענטשן פון שטאט צוזאמען גענומען און געפאלן צו די פיס פונעם קעניג און דערציילט, אדוני המלך, די גאנצע צייט וואס דער קעניג איז געווען דא ביי אונז, האבן מיר זיך געפרייט און נישט געוואלט דערציילן אונזער מצב, אבער יעצט ווען דער קעניג פארט שוין אוועק, מוזן מיר שוין אלעס דערציילן, און מיר בעטן דעם קעניג אז ער זאל אונז העלפן מיט וואס מיר ברויכן.

דער נמשל איז, אז ווען עס קומט דער הייליגער שבת קודש און ימים טובים, כאטש א איד האט א שווערע פעקל און מיטשעט זיך מיט פרנסה און לעבט אין א ארעמקייט און מיט גרויסע דאגות, טוט זיך אבער יעדער איד אן מיט די מלבושי שבת און מען פרייט זיך מיטן מלך ״שבת המלכה״, אבער ווען עס קומט מוצאי שבת קודש און מען געזעגנט זיך פונעם הייליגען שבת, בעטן מיר זיך ביים גרויסן באשפעה, לאז אונז איבער א ברכה וכל טוב, אז יעדער איד זאל געהאלפן ווערן מיט כל משאלות לבו לטובה.

צווישן די חסידים ווערט דערציילט די מעשה פלא, אז ווען דער צדיק וקדוש רבי אלעזר מליזענסק זי״ע איז ארויף בעולם האמת, האט די בית דין של מעלה געוואלט דן זיין דעם צדיק אויף דעם וואס ער האט געלאזט במשך הזמן מען זאל אים ריפן מיטן טיטל ״רבי״, און די בי״ד האט שוקל געווען וואס צו פסק׳נען, אינמיטן איז געקומען א פרוי און געווארפן א גרויסע שטיק האלץ און געזאגט, אז פאר דעם שטיק האלץ אליין איז דער צדיק שוין ראוי מען זאל אים ריפן רבי, און דורך דעם איז דער צדיק וקדוש ארויס זכאי.

און די מעשה איז געווען ווי פאלגענד, יארן צוריק איז פאר די

פרוי ליידער פארברענט געווארן די גאנצע פארמעגן און זי האט ליידער פארלוירן אלעס, די אידן פון שטאט האבן אלס רחמנות געגעבן האלץ פאר די פרוי פון וואס זי זאל קענען בויען א נייע הויז, אבער אזוי ווי די פרוי האט דאך ליידער נישט געהאט קיין פרוטה, האט זי נישט געקענט דינגען קיין וואגן וואס זאל ברענגען די האלץ ווי מען האט געברויכט, דערפאר זענען די העלצער געבליבן דארט, און די פרוי איז געבליבן אן א דאך איבערן קאפ.

איין טאג איז דער צדיק רבי אלעזר מליזענסק זי"ע געווואר געווארן דערפון, און דער צדיק איז בכבודו בעצמו יעדע נאכט ווען עס איז געווען שטאק פינסטער געגאנגען שלעפן אויפן אקסל א בינטל האלץ, און אזוי האט ער יעדע נאכט געשלעפט א בינטל האלץ, גאנץ אנפאנג איז דאס געווען א גרויסע וואונדער פאר די פרוי ווער עס ברענגט די האלץ, ביז זי האט איין נאכט געזעהן ווי דער צדיק אליין שלעפט די העלצער.

צו פארשטיין אביסל דעם גרויסן כח פונעם צדיק וקדוש רבי אלעזר מליזענסק זי"ע און זיין געוואלדיגע תמימות מיט וואס ער האט זיין גאנץ לעבן געלעבט מיט "תמים תהיה עם ד' אלוקיך", דערציילט מען, אז איינמאל איז דער צדיק וקדוש רבי אלעזר זי"ע זייער קראנק געווארן, איז דער טאטע דער הייליגער רבי אלימלך זי"ע אריבער מבקר חולה זיין דעם זוהן, אבער לפלא זעהט דער טאטע אז דער קינד איז געזונט און שטארק און זאגט תהילים.

האט אים די טאטע געפרעגט וואס איז דא פאר געקומען, מען האט דאך מיר געזאגט אז די בוסט נישט געזונט, האט דער זוהן דער צדיק רבי אלעזר געזאגט מיט א תמימות, איך האב ביי מיר אפ געמאכט, אז עס איז נישט כדאי צו גיין פון די וועלט, ווייל פון ווי וועל איך נעמען א תהילים אויבן בעולם העליון צו זאגן תהילים, דערפאר האב איך אפ געמאכט ביי מיר אין הארץ, אז עס איז בעסער איך זאל בלייבן לעבן אויף די וועלט אז איך זאל קענען זאגן תהילים, און דורך דעם בין איך ב"ה געזונט געווארן.

הרה"ק רבי יעקב יצחק ווייסבלום זי"ע דער זוהן פונעם צדיק וקדוש רבי נפתלי מליזענסק זי"ע האט דערציילט, אז די טאטע רבי נפתלי האט געוואוינט אינעם זעלבן שטוב ווי דער זיידע דער צדיק רבי אלעזר מליזענסק זי"ע האט געאווינט, האט ער אמאל באמערקט אז אויפן שוועל העכער די טיר ווי מען קומט אריין אין הויז פעילט א גרויסע שטיק שטיין, האט ער געפרעגט דעם טאטן וואס איז פשט.

האט דער טאטע דער צדיק רבי נפתלי זי"ע דערציילט, אז ביים ערשטן יארצייט פונעם גרויסן זיידן דער הייליגער רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, האבן די תלמידים און חסידים פונעם זיידן זייער געבעטען דעם זוהן הרה"ק רבי אלעזר זי"ע, אז ער זאל איבער נעמען אלס ממלא מקום פונעם טאטן אין ליזענסק, אבער דער זיידע האט בשום און נישט געוואלט הערן פון דעם, ווייל מיט זיין גרויס עניוות האט ער באמת נישט געהאלטן אז ער איז ראוי לאותה איצטלא.

זענען אריין א משלחת פון די נכבדי העיר און פון די גאר חשובע תלמידים פונעם זיידן, און האבן גאר שטארק מפציר געווען דעם זיידן רבי אלעזר, אז ער זאל יא מסכים זיין צו נעמען דאס רבנות, האט זיך דער זיידע רבי אלעזר אויף געשטעלט און ארויס געווארפן די אידן פון ביי זיך אין שטוב, און האט מיט גרויס כוח צו געהאקט די טיר, און פין די גרויסע כח איז אראפ געפאלן א גרויסע שטיק פונעם שוועל, און די זיידע האט געלאזט צוואה, אז מען זאל דאס נישט פארעכטן, ווייל ער וויל אז די קינדער און אייניקלעך זאלן וויסן ווי הארב עס איז צו זיין א רבי.

מען פארציילט אז בשעת די רעבעצין פונעם צדיק וקדוש רבי משה מלעלוב זי"ע האט געווארט איר קינד רבי אלעזר מנחם מענדל זי"ע, האט דער טאטע הרה"ק רבי משה מלעלוב זי"ע איין געדרימעלט, און ווען ער האט זיך דערוועקט האט ער פארציילט, אז דריי צדיקים זענען געקומען מעולם העליון, און געבעטן אז ער זאל רופען דעם קינד נאך זיי.

איינס איז געווען הרה"ק רבי אלעזר מליזענסק זי"ע בן הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע,

דאס צווייטע איז געווען הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע,

ווען דער צדיק רבי משה מלעלוב זי"ע האט זיך דערוועקט, איז מען געקומען מבשר זיין די בשורה טובה, אז עס איז ב"ה געבוירן געווארן א בן זכר, און טאקע נאך די צוויי צדיקים האט ער געגעבן די נאמען "אלעזר מנחם מענדל", די דריטע צדיק האט דער צדיק רבי משה מלעלוב זי"ע נישט געוואלט זאגן ווער עס איז געווען, וויבאלד פאר יענעם צדיק האט ער נישט צו געזאגט.

הילולא דצדיקיא

פרשת מטו"מ – שנה יב גליון 43 (510)

לעילו נשמת אבי מורי ר' שמואל בן ר' משה ע"ה, י"ב חשון תשפ"ה

ע"י אלימלך הנשטטר מלמד תשב"ר בת"ת דרכי אבותינו לייקוואד יצ"ו – כתה ד'

לנדב וליטול חלק בזכות הפצת סיפורי צדיקים רופט 347 678 0652, או לאי מעיל shabbosstory@gmail.com

הבהרה: מיר געבן רשות צו מאכן קאפיס פון די 'גאנצע' גליון פאר אייערע בית המדרש, מוסדות התורה וכדו', אבער עס איז __נישט__ ערלויבט צו ארויס נעמען שטיקלך און מאכן קאפיס פון בלויז א חלק דערפון. **אויך איז __נישט__ ערלויבט** צו נעמען אונזער מעשיות וואס מיר האבן אפגעטייפט און עס טוישען אויף סיי וועלכע וועג אז מען זאל עס קענען ניצען פאר אייגענע געברויך, מיר האבן אריין געלייגט אסאך ארבעט אין די מעשיות (אויב ווילט איהר אז מיר זאלן אייך שיקן מעשיות אויף א וועג וואס איהר קענט עס ניצען קען מען אונז רופען און מסדר זיין).

הרב הקדוש ר' שלמה (הלברשטאם) בן ר' בן ציון זי"ע, מבאבוב, מגדולי מנהיגי החסידות, א' אב תש"ס

געבוירען: א כסלו תרס"ח צו זיין טאטע ר' בן ציון מבאבוב און צו זיין מאמע חיה פראל בת ר' שלום אליעזר מראצפערט (בן ר' חיים מצאנז). **אוועק:** א' אב תש"ס. **חתונה געהאט:** 1) מרת בלומה רחל טייטלבוים בת ר' חיים יעקב מלימנוב בן ר' משה יוסף מאויהל און אידעם פון ר' שלמה הראשון מבאבוב), 2) מרת פריידא רובין בת ר' איר לייבוש פון צעשינוב. **קינדער:** פון ערשטע רעבצין: 1) ר' נפתלי צבי ממלא מקומו, 2) ר' מרדכי דוד הי"ד אוועק ביים קריג, 3) מרת הענטשא הי"ד אוועק ביים קריג, פון צווייטע רעבעצין: 4) מרת מרים נחמה אשת ר' חיים יעקב יוסף טויבער, 5) מרת דברה לאה אשת ר' יונתן בנינין גאלדבערגער, 6) מרת שרה הענא אשר ר' יעקב ישראל ישורון מייזליש, 7) ר' בן ציון ארי' לייבוש אדמו"ר מבאבוב, 8) מרת מלכה אשר ר' בן ציון בלום, 9) מרת אסתר שיינדל אשת ר' ברוך אברהם הורוויץ. **געווען רב:** אין יאר תרצ"א איז זיין טאטע אריבער קיין טשובין איז ער געווארן רב הצעיר אין באבוב, ביים צווייטן וועלט מלחמה איז ער מיט זיין זוהן ר' נפתלי צבי בדרך נס געראטעוועט געווארן, נאכן קריג אנגעקומען קיין אמעריקא וואוינענדיג אין קראון הייטס ווי זיין חסידות האט זיך פארגרעסערט, דערנאך אריבער קיין בארא פארק ווי ער האט אוועק געשטעלט מוסדות באבוב אויף א גרויסע פארנעם אין אמעריקא און ארום די וועלט. **ספר:** כרם שלמה, דברי שלמה. **ליגט:** באבוב בית החיים אין ניו דשערסי.

זיין שטארקע אהבת ישראל

פון גאר יונג ביז ער איז אוועק איז דער רבי געווען שטארק באקאנט אין די מדה פון אהבת ישראל, ער איז אנטלאפן פון מחלוקת ווי פון פייער און ווי שטארק ער האט געארבעט צו אריין ברענגען שלום צווישן יודען, ווי מען קען פארציילן פילע מעשיות. עס איז אינטערסאנט צו באמערקן אז דער רבי איז אוועק א' אב די זעלבע טאג ווי עס איז אוועק אהרן הכהן וואס איז געווען דער 'אוהב שלום ורודף שלום' א זאך וואס דער רבי איז געווען שטארק באקאנט דערמיט אויף א געוואלדיגע פארנעם.

בשעת דער רבי איז געווען רב אין שטאט באבוב, זענען צווישן די יודישע געשפעטס לייט פארגעקומען אסאך מחלוקת ווי א יעדער האט געמיינט אז דער אנדערע וויל אוועק נעמען די פרנסה פון איהם, וואס דאס האט צוגעברענגט אז מען זאל זיך אסאך ארום קריגען.

דער רבי וואס מחלוקת איז געווען ביי איהם די ערגסטע זאך, האט אריין געלייגט זייער אסאך כוחות, נישט נאר אז מען זאל זיך נישט ארום קריגען, נאר אויך פארקערט אז מען זאל זיך ליב האבן. ער פלעגט רופען די יודען און לערנן מיט זיי וואס עס שטייט אין של"ה הק' איבער די הארבקייט פון מחלוקת און די גוטסקייט פון ליבשאפט. ער האט אזוי לאנג גערעדט און געלערנט מיט זיי ביז ער האט ב"ה מצליח געווען צו ברענגען אהבה ואחוה צווישן זיי.

פאראכטן די פענסטער אינמיטן נאכט

ער האט פאסירט א מעשה אז פארשידענע מענטשען האבן געוואלט שלעכט'ס טוהן פאר דעם צדיק צוליב וואס דער רבי האט געטוהן א געוויסע זאך וואס לויט זייערע פשוטע מענטשטליכער שכל האט ער נישט געטוהן ריכטיג. וואס האבן זיי געטוהן? אינמיטן נאכט זענען זיי געקומען און אויפגעשאסן די פענסטער פון זיין שטוב. ר' שלמה זעהנדיג דאס האט פארשטאנען אז קומעדיגע צופרי אינדערפרי ווען זיינע חסידים וועלען דאס זעהן וועלען זיי מאכען א געוואלד און זוכען אין וועמען צו נקמה נעמען וואס וועט צוברענגען צו א גרויסע מחלוקת. וואס האט דער צדיק געטוהן. ער האט אינמיטן נאכט אנגערופען איינער וואס וואס האנדעלט מיט גלאז און געזאגט 'דא רעט באבובער רב איך וועל דיר געבן וויפיל געלט דו ווילסט אבער איך בעט דיר קום שוין יעצט אינמיטן נאכט צו פארעכטן די פענסטער' יענער האט געמיינט אז איינער רופט און מאכט זיך ווי באבובער רב האט ער ער אראפ געלייגט דעם טלפון, אבער דער רב לאזט נישט נאך נאר גערופן עטליכע מאל איז יענער איז געווארן איבער געצייגט אז דאס איז טאקע באבובער רב און איז אריבער געקומען פארעכטן די פענסטער, ווי ער טרעפט דעם רב ווארטן פאר איהם און ער האט טאקע פאראכטען די פענסטער. דערנאך האט דער רב זצ"ל איהם געבעטען ער זאל פאר קיינעם נישט פארציילען די מעשה ביז זיין פטירה, נאך די פטירה פון דער רב האט יענער פארציילט די מעשה און געווארן פארשפרייט.

עס קלינגט א הארץ פון א יוד

בשעת דער רבי האט געוואוינט אין קראון הייט, נאך וואס דער גבאי איז אהיים געגאנגען און דער טלפון האט געקלינגן און דער גבאי וואס איז שוין נישט דארט געווען צו ענטפערן דעם טלפון, פלעגט דער רבי אליינס אויפהייבן די טלפון צו הערן וואס די מענטשן דארפן, ווי זיי פלעגן זיך אויסרעדן זייער הארץ און דער רבי האט זיי אויסגעהערט און גערעדט מיט זיי א לענגערע צייט זעהן מיט וואס ער קען זיי העלפן, ווי דאס האט זיך געקענט אריין ציען ביז די שפעטע נאכט שעות און אפילו ביז די פריער פארטאגס שעות.

ווען זיין זוהן ר' נפתלי צבי האט דאס באמערקט האט ער גזאגט פאר זיין טאטע 'אפשר איז בעסער אז דער טאטע זאל נישט אויפהייבן די טלפון'. זאגט איהם דער רבי 'ווי אזוי קען איך טוהן אזא זאך, ווען די טלפון קלינגט הער איך נישט סתם ווי די טלפון קלינגט, איך הער ווי אויף די אנדערע זייט טלפון איז דא א מענטש וואס שרייט 'רבי העלף מיר', און מיט א יעדער קלינג פון די טלפון, קלינגט דאך די הארץ פון א מענטש פון ווייטאג, איז ווי אזוי קען איך מיר פארשטאפן די אויערן אין זיך מאכן ווי איך הער נישט זיין וויי געשריי'.

נישט וויי געטוהן קיין יוד

אין די עלטערע יארן איז דער רבי געווען ביי א דאקטאר ווי מען האט גענומען אן 'עקס רעי'. קוקענדיג עקסרעי זאגט דער דאקטאר מיט וואונדער אז אויפן בילד זעהט דער רבי אויס ווי א 20 יעריגע מענטש ווי אזוי קען דאס זיין? ענטפערט דער רבי 'איך האב אין מיין לעבן נישט וויי געטוהן אן אנדערע יוד'.

טוהן די ווילען פון דער אייבישטער

אין די ערשטע יארן נאך די ביטערע וועלט מלחמה ווען דער רבי האט אנגעהויבן אוועק שטעלן חסידות באבוב אין אמעריקא, האט דער רבי געדארפט פארן קיין דרום אמריקא פאר עטליכע חדשים צו צוזאם נעמען געלט פאר די מוסדות, וואס אין יענער צייט איז אזא וועג אנגעקומען זייער שווער מיט מסירות נפש ממש, פארן אהין, איבער לאזן די משפחה א לענגערע צייט, און ארום גיין צוזאם נעמען געלט.

אין איינער פון די שטעט ווי דער רבי איז אריין אין די ארטיגע בית המדרש, האט דער רבי באגעגנט א יוד וואס ער גדענקט איהם נאר פון די מלחמה יארן. דורך אויס די וואך איז דער יוד געקומען אין בית המדרש לערנן אין דאווענן, אבער שבת קודש איז דער יוד נישט דארט געווען.

נאך שבת האט דער רבי געפרעגט דעם יוד 'ווי ביסטו געווען שבת?' זאגט דער יוד 'איך בין אן עהרליכע יוד איך היט אלע מצוות, אבער פרנסה איז דא זייער שווער און אויב איך ארבעט נישט שבת וועל איך נישט קען שפייזן און קויפן קליידער פאר מיין משפחה ממילא איז עס ממש פיקוח נפש, דערפאר האב איך נישט קיין ברירה און איך מוז ארבעטן שבת'.

שאקירט איז דער רבי געווארן פון הערן די רייד פון דעם יוד, און פרעגט איהם 'דו האסט נישט עפעס אן עצה אז זאלסט נישט דארפן ארבעטן שבת?' זאגט דער יוד 'די שטאט ווי איך וואוין איז א קליין שטעטל ווי עס איז נישט פארהאן קיין סאך ארבעט, אבער לעצטנס איז ארויס עפעס א נייע מאשין וואס אויב איך וואלט דאס געהאט וואלט עס געמאכט מיין ארבעט אסאך גרינגער, די פראבלעם איז אבער אז די מאשין קאסט זייער אסאך געלט און איך קען דאס נישט קויפן'.

פרעגט דער רבי 'אויב וועסט האבן די מאשין וועסטו נאך ארבעטן שבת?' זאגט דער יוד 'זיכער נישט, און איך בין נישט סתם א מחלל שבת'. אויפן פלאץ האט דער רבי ארויס גענומען זיין בערזל און אהין געגעבן פאר דעם יוד די געלט וואס ער האט צוזאם גענומען און עס געגעבן פאר דעם יוד צו קענען קויפן דעם טייערן מאשין.

די גבאים זענען געווארן דערשראקן און פארוואונדערט, ווייל נאך אזויפיל ארבעט פון צוזאם נעמען געלט פאר די מוסדות, האט דער רבי אלעס אוועק געגעבן, דאס מיינט אז מען וועט דא מוזען זיין נאך א לענגערע צייט צו צוזאם נעמען געלט.

האט דער רבי געזאגט 'מיר זענען געקומען צוזאם נעמען געלט פאר די מוסדות ווייל דאס איז די ווילען פון דעם באשעפער, אבער יעצט בין איך געוואר געווארן אז דער באשעפער האט געוואלט עפעס אנדערש, צו העלפן א יוד היטן שבת קודש. קומט אויס אז מיר זענען נישט אהער געקומען פארגארנישט נאר פונקט פארקערט מיר האבן געמאכט א נחת רוח פאר'ן באשעפער'.

נישט פארשעמען

נאכן קריג האט ר' שלמה פון באבוב מקרב געווען אסאך בחורים וואס האבן נעבעך מיט געמאכט די ביטערע מלחמה, זיי האבן קיינעם נישט געהאט אויף די וועלט און זענען געווען שטארק צובראכן ביי זיך. איינער פון די זאכן וואס ער האט געטוהן צו מקרב זיין די בחורים איז געווען אז א יעדע וואך שבת האט ער מכבד געווען אן אנדערע בחור זאל איהם ברענגן די עסן צום טיש, וואס דאס האט געמאכט די בחורים פילן גאר גוט אז זיי קענען זיין די גבאי פון דעם רבי'ן.

איין שבת בשעת די בחור פון די וואך האט געברענגט די הייסע זופ צום טיש פארן רבי'ן, האט ער זיך געגעבן א גליטש אויס אין די הייסע זופ האט זיך געגעבן א גוס אויס אויף דעם רבי'ן וואס אלע קליידער זענען שמוציג געווארן און אויך האט ער זיך שטארק אפגעבריהט. דער רבי האט זיך אבער נישט צוטוהן געמאכט נאר ווייטער געפירט דעם טיש געהעריג ווי גארנישט וואלט פאסירט.

נאכן טיש ווען דער רבי איז אריין אין שטוב, האט מען באמערקט אז די רבי'ס פיס איז אינגאנצן אפגעברוהט און אויפגעשוואלן. דער גבאי האט זיך געוואונדערט פארוואס דער רבי האט גארנישט געזאגט אז ער האט גרויסע יסורים? האט דער צדיק מסביר געווען 'מיין פיס וועט נאך אמאל בעסער ווערן, אויב איך וואלט עפעס געזאגט וואלט דער בחור געווען שטארק פארשעמט און אלע וואלטן איהם אנגעקוקט ווי א שלימזל' דערפאר איז בעסער צו האבן יסורים ווי צו ווייטוהן א יודיש קינד'.

הנאה צו געבן צדקה

ר' שלמה האט אמאל געוואלט געבן געלט פאר א יוד וואס ער האט געוואוסט אז ער דארף האבן געלט, דער יוד האט געוואוסט אז די באבובער מוסודות געפונען זיך אין א שווערע געלט צושטאנד האט ער זיך געשפירט אומבאקוועם צו

נעמען געלט פון דער באבובער רב. זאגט איהם דער צדיק 'קיין סאך עולם הזה האב איך נישט, עסן קען איך נישט, שלאפן לאזט מען מיר נישט, די איינציגע הנאה וואס איך האב אויף די וועלט איז צו געבן צדקה פאר א יוד'. דער צדיק לייגט צו 'אלס קינד האב איך געפרעגט מיין טאטע אז אזוי ווי איך האב הנאה צו געבן צדקה און טוהן חסד צו איך מעג דאס טוהן ווייל איך האב הנאה פון די וועלט?, האט מיין טאטע מיר געזאגט 'אז אזא הנאה מעג מען הנאה פון די וועלט'.

נישט אלעס דארף זיין גוט

עס איז געווען א יוד וואס האט גערופען א גוי זאל איבער מאכן פארשידענע זאכן אין זיין הויז, איבער פארבן און פארעכטן געוויסע זאכן. נאך עטליכע טעג ווען דער גוי האט געענדיגט זיין ארבעט האט ער געבעטן אז דער יוד זאל באצאלן, זאגט איהם דער יוד פאר איך באצאל וויל איך איבער קוקען אז אלעס איז גוט געמאכט אזוי ווי דער סדר איז. דער יוד גייט ארום די הויז ווי ער ווייזט פאר דער גוי פארשידענע פלעצער וואס איז נישט אינגאנצן גוט און איז נישט אזוי שיין און ער וויל דער גוי זאל עס פארעכטן פאר ער באצאלט איהם, זאגט איהם דער גוי 'פון ווען ענקער בית המקדש איז חרוב געווארן דארף נישט אלעס זיין אינגאנצן שיין'. דער יוד איז פארוואונדערט געווארן פון ווי דער גוי נעמט די ווערטער, פון ווי ווייסט ער פון די בית המקדש? זאגט דער גוי אז פאר עטליכע יאר צוריק האט איהם דער צדיק ר' שלמה פון באבוב איהם באשטעלט צו איבער פארבן זיין הויז, ווען ער האט געענדיגט האט ר' שלמה איהם געוואלט באצאלן, פרעגט דער גוי 'אז די סדר איז אז צום ערשט קוקט מען איבער אויב אלעס איז גוט צו מען דארף עפעס פארעכטן און ערשט דערנאך באצאלט מען, דערפאר זאל ער ערשט זעהן צו ער האט אלעס גוט געמאכט?' האט דער צדיק מסביר געווען פאר דעם גוי אז די יודען האבן אמאל געהאט א בית המקדש וואס איז געווען גאר הייליג און פון ווען עס איז חרוב געווארן זענען מיר טרויעריג און מען האפט אז די בית המקדש זאל ווערן אויפגעבויט, דערפאר פון ווען עס איז חרוב געווארן דארף נישט אלעס זיין אינגאנצן גוט'. פירט אויס דער גוי 'פון דאן האב מיר אויסגעלערנט אז ביי יודען פון ווען דער בית המקדש איז חרוב געווארן דארף נישט אלעס זיין אינגאנצן גוט'.

מסירות נפש פאר מלוה מלכה

אין די צייט פון די וועלט מלחמה איז דער צדיק ר' שלמה געווען באהאלטן ביי איינעם אינדערהיים אינדרויסן פון די גטו בשעת אלע יודען זענען געווען פארשפארט אינעווייניג אין די גטו וואס איז געווען ארום גענומען מיט א צוים און עלעקטראנישע דראטן זיכער צו מאכן אז קיינער אנטלויפט נישט פון דארט, אויסער דעם זענען געווען מיליטערישע היטער'ס פון אלע זייטן זיכער צו מאכן אז קיינער גייט נישט אריין אדער ארויס, ווי פארשטייט זאך אז אויב מען כאפט איינער וואס גייט אריין אדער ארויס איז ער אין א גרויסע סכנה רח"ל.

אין דעם שווערע צייט האט דער צדיק ר' שלמה אריין געגראבן א גרוב אונטער די צוים, ווי ער פלעגט א יעדער מוצאי שבת זיך אריין שווערצן אין גטו אינאיינעם מיט זיין קליין קינד ר' נפתלי וואס איז געווען בלויז 8 יאר אלט, שפעטערדיגע באבובער רב, צו פראווען מלוה מלכה מיט די חסידים וואס געפונען זיך אין גטו און דערנאך ארויס גיין פון דארט, און אזוי פלעגט ער דאס טוהן א יעדע מוצאי שבת, וואס ווי פארשטענדליך איז דאס געווען מיט מסירות נפש ממש, ווייל אויב מען כאפט איהם דארף מען נישט זאגן וואס קען פאסירן.

די חסידים האבן איהם געפרעגט 'גאנץ גוט אז ער אליינס איז זיך מוסר נפש, ווייל ער שפירט אז עס איז וויכטיג צו פראווען מלוה מלכה מיט חסידים, אבער פארוואס טוט ער איינשטעלן די לעבן פון זיין קליין קינד?' אויף דעם האט דער צדיק געענטפערט 'עס ליגט אויף מיר די מצוה פון חינוך צו אויסלערנן מיין זוהן אז צו עסן מלוה מלכה מיט חסידים דארף מען האבן מסירות נפש'.

מיט הייליגקייט און ריינקייט

אן אינטרעסאנט מנהג האט דער רבי געהאט אז יעדן טאג האט מען אריין געברענגט עטליכע קיכעלך ווי ער האט געמאכט אויף זיי א מזונות און דערנאך די ברכה על המחי', וואס אויף דעם האט ער נישט מוותר געווען, עס האט זיך אפילו געמאכט אז מען האט געפרעגט דעם רבי צו מען זאל אריין ברענגן עפעלך אנשטאט די קיכעלך, אבער דער רבי האט געזאגט אז ער וויל דווקא די קיכעלך, בשעת קיינער פארשטייט נישט וואס איז אזוי וויכטיג פאר דער רבי צו עסן די קיכעלך.

עטליכע חדשים פאר זיין פטירה האבן איינער פון די שטוב מענטשן גענומען די שטארקייט און געפרעגט דעם רבי וואס איז פשט פון די קיכעלך? האט דער רבי געזאגט 'די איינציגע ברכה ווי מיר זאגן 'ונברכך עלי' בקדושה ובטהרה' 'מען זאל בענטשן מיט הייליגקייט און ריינקייט' איז ביי על המחי', וואס מען זאגט נישט ביי ברכת המזון, דערפאר קען איך נישט מוותר עס זאל אריבער גיין א טאג ווי איך בעט דעם באשעפער אז 'מען זאל בענטשן מיט הייליגקייט און ריינקייט'.

די הייליגע קידוש

נאך די מלחמה איז א יוד אריין צום רבין ווי ער האט זיך אפגערעדט זיין הארץ, אז ביי די מלחמה בשעת ער מיט זיין משפחה זענען אוועק געלאפן האט ער באהאלטן זיין יונגעל ביי א גוי אין שטוב, וואס ב"ה אז ער האט צוריק באקומען זיין קינד נאך די מלחמה (בשעת די מלחמה האבן אסאך יודען באהאלטן זייערע קינדער ביי גוי'שע הייזער מיט האפענונג אז מיטן באשעפער'ס הילף וועלן זיי אדורך לעבן און קומען אפנעמען זייערע קינדער, אסאך האבן ליידער נישט איבער געלעבט און ביז היינט ווייסט מען נישט וואס טוט זיך מיט די קינדער וואס זענען געווארן אויפגעצויגן ביי גוים רח"ל, א טייל וואס האבן ב"ה יא זוכה געווען צו איבער לעבן די מלחמה האבן די גוי'שע שכנים נישט געוואלט צוריק געבן די קינדער). די פראבלעם איז אז זיין זוהן וואס איז יעצט 10 יאר אלט ווי ער טוט איהם ערציען צו זיין אן עהרליכע יוד, אבער עס איז דא איין זאך וואס שטערט איהם גאר שטארק, אז ביי די גוי אין שטוב האט ער זיך צוגעוואוינט צו אנטוהן א קייטל וואס האט אויף זיך א שתי וערב (צלם) רח"ל און דאס קינד האט באקומען צו דעם א שטארקן ליבשאפט אן ער וויל עס בשום אופן נישט אויסטוהן, דערפאר בעט ער דער רבי אן עצה צו דעם. דער רבי זאגט איהם 'זעה צו ברענגן דיין יונגל צום טיש שבת ביינאכט'.

קומעדיגע שבת האט דער טאטע געברענגט זיין זוהן צום טיש בשעת ער האט נאך אנגעהאט דעם קייטל. דער רבי האט אנגעהויבן צו זאגן שלום עליכם און געמאכט קידוש מיט א גרויסן ברען און א פלאם פייער, ווען נאך קידוש האט דאס קינד מיט אמאל גענומען דעם טמנא קייטל און עס אראפ געווארפן פון זיך.

נאכן טיש איז דער טאטע צוגעגאנגען צום רבי ווי ער האט מיט גרויס באגייסטערונג פארציילט וואס דא האט פאסירט. זאגט איהם דער רבי מיט א פשטות און עניוות 'עס איז א פשוטע זאך, ווען דאס קינד הערט ווי אזוי מען זאגט עדות אז עס איז דא נאר איין באשעפער וואס האט באשאפן הימל און ערד, ממילא איז נישטא קיין פלאץ פאר עפעס אנדערש'.

זעהט די אבות

דער רבי האט זיך אמאל אויסגעדריקט 'אסאך מאל קלער איך איז איך בין נישט ווערד צו פירן אזא הייליגע קהלה פון יודען, נאר ווען איך קום אריין אין בית המדרש איך זעה דעם טאטן ביי די רעכטע זייט און דעם זיידן ר' שלום אליעזר (פון ראצפערט) ביי די לינקע זייט, געבט עס מיר חיזוק צו ווייטער פירען די קהלה קדושה.

רוח הקודש

אין ארץ ישראל איז דא א ליטווישע ראש ישיבה וואס פירט א ישיבה ווי עס לערנן בחורים וואס זענען ליידער פארקראכן פון עהרליכן יודישן וועג און האבן ברוך השם זוכה געווען צו תשובה טוהן.

פארציילט דער ראש ישיבה, אז איינער פון די בחורים וואס לערנן אין זיין ישיבה וואס האט ליידער געגליטשט אבער ברוך השם תשובה געטוהן, האט איהם פארציילט אז אלס קינד האט ער געלערנט אין באבובער חדר אין בארא פארק, און חנוכה ווען די קינדער זענען אריבער דעם רבי'ן נעמען חנוכה געלט, האט דער רבי נאר איהם אפגעשטעלט פון די גאנצע כתה און זאגט איהם 'זאלסט געדענקן אז אפילו אויב מען גליטשט זיך קען מען אלעמאל צוריק קומען'.

הכנה צו א מצוה

דער רב האט פארציילט אז אינמיטן די ביטערע מלחמה בשעת ער איז געווען באהאלטן מיט זיין זוהן ר' נפתלי אין די קעלער פון די שפיטאל אין בוקארעסט, זענען זיי א טאג פאר די בר מצוה ארויף אויבן האט דער רבי אנגעגאסן די הענט פון זיין זוהן ר' נפתלי זאגענדיג 'אויב וועסט מארגן לייגן תפילין וועט דאס זיין א צוגרייטונג פאר דיין תפילין לייגן און אויב מען וועט אונז חלילה הרגענן אויף קידוש השם וועט דאס זיין א הכנה צו קידוש השם'.

קומעדיגע וואך וועלן מיר אי"ה באשרייבן ר' יעקב יצחק בן ר' אברהם אליעזר הלוי זי"ע, החוזה מלובלין, ט' אב תקע"ה
צו מנדב זיין רופט 3476780652, אדער שיקט אן אימעיל צו
shabbosstory@gmail.com
וזכות פון די טויזענטער ליינערס איבער די וועלט יהא תלוי בכם

מעשה פון דער אור שבעת הימים דער הייליגע בעל שם טוב פאר מוצאי שבת, וואס איז א סגולה פאר גרויסע זאכען

יונגערהייט איז דער בעש"ט געווען א מלמד אין א געוויסע דארף. האט זיך אמאל געמאכט אז עס איז אריבער א לאנגע צייט און עס איז נישט געקומען קיין רעגן, וואס דאס האט צוגעברענגט אז די תבואות וואס וואקסן אין פעלד זאלן פארטריקענט ווערן. אלע מענטשן אין דארף זענען געווען אנגעצויגן ווייל אויב עס גייט ווייטער אזוי, קען עס חלילה ברענגן א גרויסע הונגער. די גוים פון דארף זענען געגאנגען צו זייערע גלחים אז זיי זאלן העלפן. די גלחים האבן געהייסן די גוים זיך צוזאם נעמען ארום די דארף, ווי מען ארויס גענומען אלע געטשקעס און אנגעהויבן צו פרעדיגן פאר רעגן, אבער פארשטייט זיך אז עס האט גארנישט געהאלפן.

אין די זעלבע צייט האט דער בעש"ט (וואס איז נאך דאן געווען א מלמד) צוזאם גענומען אלע יודען ווי ער האט זיי געהייסן פאסטן און דאווענען פארן אייבישטער. דער בעש"ט אליינס איז געווען דער בעל תפלה, בשעת אלע יודען האבן געוויינט אין זיך אויס געגאסן זייער הארץ פארן אייבישטער.

די גוין האבן צו געקוקט און עס איז געווען פאר זיי א מאדנע זאך צו זעהן ווי די יודען וויינען, האבן די יודען מסביר געווען פאר די גוים, אז דער מלמד (בעש"ט) גייט זיי ברענגען רעגן. פארשטייט זיך אז דאס האט צוגעברענגט פאר זיי א גרויס געלעכטער און זיי האבן חוזק געמאכט פון די יודען אז אויב זייערע גרויסע גלחים קענען נישט ברענגען רעגן, ווי אזוי קען דער פשוטע מלמד ברענגען?! די וואונדער איז אבער געווען אז נאך אין דעם זעלבן טאג האט זיך אראפ געלאזט א שטארקע רעגן אין דארף, וואס דאס האט געמאכט א גרויסע קידוש השם.